ELIZABETH GILBERT

AUTOAREA BESTSELLERULUI **MĂNÂNCĂ, ROAGĂ-TE, IUBEȘTE**

ORAȘUL FETELOR

ROMAN

HUMANITAS

Cuprins

NEW YORK, APRILIE 2010
UNU
DOI
TREI
PATRU
CINCI
ȘASE
ȘAPTE
OPT
NOUĂ
ZECE
UNSPREZECE
DOISPREZECE
TREISPREZECE
PAISPREZECE
CINCISPREZECE
ȘAISPREZECE
ȘAPTESPREZECE
OPTSPREZECE
NOUĂSPREZECE
DOUĂZECI
DOUĂZECI ȘI UNU
DOUĂZECI ȘI DOI
DOUĂZECI Și TREI
DOUĂZECI ȘI PATRU
DOUĂZECI ȘI CINCI
DOUĂZECI ȘI ȘASE
DOUĂZECI ȘI ȘAPTE
DOUĂZECI ȘI OPT
DOUĂZECI ȘI NOUĂ
TREIZECI
TREIZECI ȘI UNU
TREIZECI ȘI DOI
TREIZECI ȘI TREI
MULȚUMIRI

ELIZABETH GILBERT

ORAȘUL FETELOR

Traducere din engleză și note de ANCA BĂRBULESCU
Titlul original: *City of Girls,* 2019

Editura HUMANITAS, 2019

Versiune ebook: v1.0, iulie 2019

Elizabeth Gilbert este autoarea cărții *Mănâncă, roagă-te, iubește,* care s-a bucurat de un succes răsunători cu peste 15 milioane de exemplare vândute în toată lumea, tradusă în peste 46 de limbi, și a altor bestselleruri internaționale de ficțiune și non-ficțiune. Colecția ei de nuvele *Pelerinii* a fost printre Analiștii la premiul PEN/Hemingway; *Ultimul bărbat american* a fost finalist atât la Național Book Award, cât și la Național Book Critics Circle Award. *Și am spus da,* continuarea memoriilor ei din *Mănâncă, roagă-te, iubește,* a urcat direct pe locul întâi în lista bestsellerurilor a *New York Times.* A publicat două romane, *Războiul homarilor* și *Semnătura tuturor lucrurilor,* nominalizate la Baileys Women's Prize for Fiction și finaliste la Wellcome Book Prize. În prezent, trăiește în New Jersey.

www.elizabethgilbert.com

Lui Margaret Cordi –
ochii mei, urechile mele, prietena mea iubită

Vei face lucruri nechibzuite, dar fă-le cu entuziasm.
COLETTE

NEW YORK, APRILIE 2010

Acum câteva zile am primit o scrisoare de la fiica lui.

Angela.

Mă gândisem de multe ori la Angela de-a lungul anilor, dar eram de-abia la a treia interacțiune cu ea.

Prima a fost când i-am făcut rochia de mireasă, în 1971.

A doua – când mi-a scris să-mi spună de moartea tatălui ei. Asta era în 1977.

Acum îmi scria să mă anunțe că tocmai se stinsese mama ei. Nu sunt sigură cum se aștepta Angela să primesc vestea. Poate își închipuise că avea să mă dea peste cap. În orice caz, nu o bănuiesc de rele intenții. Angela nu-i făcută așa. E un om bun. Și, mai important, e un om interesant.

Dar am fost teribil de surprinsă să aflu că mama Angelei o dusese atât de mult. Presupusesem că murise de mult. Cum au murit toți ceilalți, în fond. (Dar de ce m-ar mira longevitatea cuiva, când și eu mă tot agăț de existență ca o scoică de fundul corabiei? Nu se poate să fiu eu singura femeie matusalemică pe care o mai vezi cum se împleticește prin New York, refuzând categoric să renunțe la viață sau la proprietăți.)

Dar cel mai tare m-a afectat ultimul rând din scrisoarea Angelei.

„Vivian”, îmi scria ea, „având în vedere moartea mamei, mă întreb – acum ai vrea să-mi spui ce ai fost tu pentru tata?”.

Păi să vedem.

Ce am fost eu pentru tatăl ei?

La întrebarea asta numai el ar fi putut să răspundă. Și, din moment ce a ales să nu discute niciodată despre mine cu fiica lui, nu sunt în măsură să-i spun Angelei ce am fost pentru el.

Dar îi pot spune ce a fost el pentru mine.

UNU

În toamna lui 1940, când aveam nouăsprezece ani și eram o bezmetică, părinții m-au trimis să stau cu mătușa Peg, care avea o companie de teatru la New York.

Nu demult fusesem trimisă acasă de la Vassar College, având în vedere că nu asistasem la niciun curs și astfel picasem toate examenele din primul an, absolut toate. Nu eram atât de proastă pe cât s-ar fi zis după note, dar pare-se că, dacă nu înveți, chiar n-ai cum să promovezi. Acum, privind în urmă, nu-mi amintesc prea bine cum îmi umpleam timpul în orele lungi pe care ar fi trebuit să le petrec la cursuri, dar – știindu-mă cum sunt – presupun că eram teribil de preocupată de aspectul fizic. (Îmi amintesc totuși că în anul acela mă străduiam să devin expertă în „bucla dată pe spate” – o tehnică de coafură care, deși de o infinită importanță pentru mine și destul de dificilă, *nu prea era de Vassar*.)

Niciodată nu-mi găsisem locul la Vassar, deși erau destule locuri pe-acolo. La facultate întâlneai tot felul de fete și de grupulețe, dar niciunul nu-mi trezea curiozitatea, nu mi se părea că mă reprezintă. În anul acela, la Vassar găseai revoluționare politice, care purtau pantaloni negri serioși și schimbau păreri despre situația internațională agitată, dar pe mine nu mă interesa așa ceva. (Nici acum nu mă interesează. Însă le-am observat pantalonii negri, care mi s-au părut neașteptat de șic – dar păcat că erau cam bufanți în dreptul buzunarelor.) La Vassar mai erau și exploratoare academice curajoase, sortite să devină doctori și avocați cu mult înainte ca majoritatea femeilor să aibă acces la asemenea funcții. Ele ar fi trebuit să mă intereseze, dar n-a fost cazul. (În primul rând, nu reușeam să le deosebesc între ele. Toate purtau aceleași rochii de lână fără formă, care arătau de parcă erau croite din pulovere vechi, ceea ce pur și simplu mă deprima.)

Bine, asta nu înseamnă că Vassar era *complet* lipsit de farmec. Printre colegele mele erau și niște medievaliste sentimentale, cu ochi de căprioară, foarte drăguțe, și unele fete cu înclinații artistice, cu părul lung și un aer arogant, și câteva exemplare de elitiste din înalta societate, cu profil de ogar italian – dar nu m-am

împrietenit cu nici unele. Poate pentru că simțeam că toată lumea de la facultate era mai deșteaptă decât mine. (Nu era de vină numai paranoia adolescentină; sunt convinsă și acum că toată lumea de acolo chiar *era* mai deșteaptă decât mine.)

Sinceră să fiu, nu înțelegeam ce caut eu la facultate, în afară de a îndeplini un destin pe care nu se deranjase nimeni să mi-l explice. Din fragedă copilărie, mi se spusese că aveam să merg la Vassar, dar nu-mi zisese nimeni de ce. Pentru *ce* erau toate astea? Cu ce trebuia să mă aleg de acolo, mai exact? Și de ce locuiam într-o cameră de cămin înghesuită și în care mirosea a varză și unde aveam drept colegă o domnișoară fără simțul umorului, viitoare reformatoare socială?

Oricum, deja mă săturasem până peste cap de învățătură. Învățasem ani de zile la Școala de Fete „Emma Willard" din orașul Troy, statul New York, cu corpul ei profesoral strălucit, exclusiv feminin, format din absolvente ale celor Șapte Surori[1] – nu era suficient? De la doisprezece ani stăteam la internat, îmi ispășisem sentința, gata. Câte cărți trebuie să citească omul ca să arate că-i capabil să citească o carte? Știu deja cine a fost Carol cel Mare, deci mai lăsați-mă în pace – cam așa gândeam pe atunci.

În plus, la scurtă vreme după începutul primului meu an la Vassar, cel sortit eșecului, descoperisem un bar în Poughkeepsie unde puteai să bei bere ieftină și să asculți jazz live până târziu în noapte. Așa că am pus la punct o strategie de ieșit din campus ca să pot să-l vizitez (planul meu viclean de evadare presupunea o fereastră descuiată la baie și o bicicletă ascunsă – credeți-mă, eram coșmarul administratoarei), motiv pentru care îmi era greu să pricep care-i treaba cu conjugările latine dimineața la prima oră, având în vedere că de obicei eram mahmură.

Mai erau și alte piedici.

De exemplu, aveam o grămadă de țigări de fumat.

Pe scurt: eram ocupată.

Așadar, dintr-o grupă de 362 de strălucite tinere studente la Vassar, eu am terminat a 36l-a – lucru care l-a făcut pe tata să se întrebe îngrozit: „Dumnezeule mare, dar *cealaltă* fată ce făcea?" (Ce să facă, poliomielită, săraca, după cum am aflat mai târziu.) Așa

că Vassar m-a trimis acasă – pe bună dreptate – și m-a rugat să am amabilitatea să nu mai revin.

Mama habar n-avea ce să se facă cu mine. Relația noastră nu era prea apropiată nici în împrejurările cele mai bune. Era mare amatoare de echitație și, având în vedere că eu nu eram nici cal, nici fascinată de cai, nu prea aveam despre ce să vorbim. Iar acum eșecul meu o acoperise de o asemenea rușine, încât nici să mă vadă nu suporta. Spre deosebire de mine, mama se descurcase foarte bine la Vassar College, mersi frumos. (Promoția 1915. Istorie și franceză.) Moștenirea ei – alături de generoasele donații anuale – îmi deschisese ușa către admiterea în preasfânta instituție, iar acum uite ce făcusem. Când se intersecta cu mine pe coridoarele casei, dădea din cap în direcția mea ca un diplomat de carieră. Politicos, dar rece.

Nici tata nu știa ce să se facă cu mine, dar el era ocupat să-și conducă mina de hematit și nu-și bătea prea tare capul cu problema fiicei lui. Da, îl dezamăgisem, dar avea el alte griji mai mari. Era industriaș și izolaționist, iar războiul care se prefigura în Europa îl făcea să se teamă pentru viitorul afacerii lui. Deci probabil că toate astea îi distrăgeau atenția.

Cât despre fratele meu mai mare, Walter, el era pus pe fapte mărețe la Princeton și nu se gândea la mine decât când îmi dezaproba comportamentul iresponsabil. Walter nu făcuse nici măcar un singur lucru iresponsabil în toată viața lui. La internat, colegii îl respectau așa de mult încât îl porecliseră – și nu inventez -*Ambasadorul.* Acum studia ingineria, pentru că voia să construiască infrastructură ca să ajute oamenii din lumea întreagă. (Fie adăugat la pomelnicul meu de păcate că eu, dimpotrivă, nici nu eram prea sigură de ce însemna cuvântul „infrastructură”.) Noi doi aveam vârste apropiate (ne despărțeau doar doi ani), dar nu ne mai jucaserăm împreună din prima copilărie. Fratele meu lăsase deoparte cele copilărești pe la nouă ani, iar printre cele copilărești mă aflam și eu. Nu făceam parte din viața lui și eram conștientă de asta.

Prietenele mele își vedeau și ele de viețile lor. Plecau la facultate, se angajau, se căsătoreau, se maturizau – numai subiecte care nici nu mă pasionau, nici nu erau pe înțelesul meu. Așa că nu avea cine să aibă grijă de mine

sau să mă distreze. Eram plictisită și nu-mi găseam locul. Plictiseala îmi dădea senzația unor crampe de foame. Primele două săptămâni din iunie mi le-am petrecut aruncând o minge de tenis de peretele garajului, în timp ce fluieram iar și iar *Little Brown Jug*[2], până când, într-un târziu, părinții s-au săturat de mine și m-au trimis să stau cu mătușa în marele oraș – la drept vorbind, cine poate să-i învinuiască?

Bine, se temeau ei că New Yorkul avea să facă din mine o comunistă sau vreo drogată[3], dar cred că orice era mai bine decât să-ți asculți fata cum lovește o minge de tenis de un perete până-n Ziua de Apoi.

Și uite așa am ajuns în oraș, Angela, și acolo a început totul.

M-au trimis la New York cu trenul – și ce minune de tren! Empire State Express, tocmai de la Utica. Un dispozitiv lucios și cromat, numai bun de livrat fiica delincventă. Mi-am luat rămas-bun politicos de la mama și tata și mi-am lăsat bagajul în mâna unui hamal, ceea ce m-a făcut să mă simt importantă. Tot drumul am stat în vagonul-restaurant, am băut lapte de malț, am mâncat pere în sirop, am fumat și am răsfoit reviste. Știam că sunt surghiunită, dar măcar plecam… *cu stil!*

Trenurile erau mult mai bune pe atunci, Angela.

Promit să mă străduiesc, pe cât posibil, să nu mă lungesc în paginile acestea despre cât de infinit mai bune erau toate pe vremea mea. În tinerețe nu suportam să-i aud pe bătrâni cum îi dau înainte despre asta. *{Nu interesează pe nimeni! Nu interesează pe nimeni Epoca ta de Aur, țap behăitor ce ești!)* Și țin să te asigur: sunt conștientă că multe lucruri *nu* erau mai bune în anii 1940. Deodorantele pentru subraț și instalațiile de aer condiționat erau dureros de inadecvate, de exemplu, așa că toată lumea putea groaznic, mai ales vara, și îl mai aveam și pe Hitler. Dar trenurile erau indiscutabil mai bune pe atunci. *Tu* când ai savurat ultima oară un lapte de malț și o țigară în tren?

M-am urcat în vagon îmbrăcată într-o rochiță veselă de vâscoză albastră cu imprimeu cu ciocârlii, cu dantelă galbenă aplicată în jurul decolteului, cu partea de jos nu foarte evazată și buzunare adânci pe șolduri. Mi-o amintesc atât de bine pentru că, în primul rând, nu uit

niciodată, dar *niciodată,* ce poartă cei din jur și, în al doilea rând, mi-o croisem singură. Și îmi ieșise de minune. Se drapa seducător, cu un efect excelent, și ajungea exact la jumătatea gambei. Îmi amintesc că îi cususem umeri de burete, în speranța disperată că voi semăna cu Joan Crawford – deși nu sunt sigură cât de bine se potriveau. Cu pălăria mea cloș modestă și geanta albastră simplă, din categoria „împrumutată de la mama" (și umplută cu cosmetice, țigări și cam atât), arătam nu atât a sirenă de pe marele ecran, cât a ce eram în realitate: o virgină de nouăsprezece ani plecată în vizită la rude.

Pe virgina de nouăsprezece ani o însoțeau la New York două valize mari – una plină cu haine, împăturite atent și înfășurate în hârtie, iar cealaltă întesată cu materiale, garnituri de dantelă și articole de croitorie, ca să-mi fac și mai multe haine. Mă mai însoțea și o cutie solidă în care se afla mașina mea de cusut – o fiară masivă și greoaie, greu de transportat. Dar ea era sufletul meu geamăn, cel turbat și superb, fără de care n-aș fi putut trăi.

Așa că a venit cu mine.

Mașina aceea de cusut – și tot ce mi-a adus în viață mai târziu – i-o datoram bunicii Morris, deci să vorbim un pic de ea.

Angela, tu poate citești cuvântul „bunică" și-ți vine în minte imaginea unei bătrânici adorabile cu părul alb. Bunica mea nu era așa. Bunica mea era o cochetă în vârstă, înaltă, pasională, cu părul vopsit în culoarea mahonului, care trecea prin viață lăsând în urmă o dâră de parfum și bârfe și care se îmbrăca precum un spectacol de circ.

Era cea mai colorată femeie din lume – și aici mă refer la toate definițiile cuvântului „colorat". Bunica purta rochii de catifea moarată în culori complicate – culori cărora nu le spunea roz, sau grena, sau albastru, ca restul publicului lipsit de imaginație, ci la care se referea drept „cenușă de trandafir", sau „cordovan", sau „della Robbia". Avea găuri în urechi, spre deosebire de majoritatea doamnelor respectabile de pe atunci, și deținea mai multe cutii de bijuterii căptușite cu pluș, pline cu o revărsare nesfârșită de lanțuri, cercei și

brățări mai ieftine și mai scumpe. Avea o ținută pentru plimbările de după-amiază cu mașina în afara orașului, iar pălăriile îi erau atât de mari încât, la teatru, le trebuia scaun separat. Îi plăceau pisoii și cosmeticele comandate prin poștă; o încântau articolele despre crime senzaționale din tabloide; și avea obiceiul să scrie versuri romantice. Dar mai presus de toate, bunicii îi plăcea *drama.* Se ducea la toate piesele și reprezentațiile trupelor care treceau prin oraș și adora cinematograful. O însoțeam de multe ori, fiindcă aveam exact aceleași gusturi. (Bunica Morris și cu mine gravitam spre poveștile în care fetele inocente în rochii vaporoase erau răpite de bărbați periculoși cu pălării sinistre, apoi salvate de alți bărbați cu bărbii semețe.)

Evident, o adoram.

Dar restul familiei n-o prea înghițea. Tuturor în afară de mine le era jenă cu bunica. Cel mai jenă îi era nurorii ei (mama mea), care *nu* era o persoană frivolă și care tresărea defensiv la apariția bunicii Morris, pe care odată a numit-o „eterna adolescentă romanțioasă".

Evident, mama nu avea obiceiul să scrie versuri romantice.

Dar bunica Morris a fost cea care m-a învățat să croiesc.

Bunica era o croitoreasă măiastră. (Învățase de la bunica *ei,* care reușise să se ridice de la statutul de servitoare galeză imigrantă la cel de doamnă americancă înstărită într-o singură generație, nu în mică măsură mulțumită priceperii ei cu acul.) Bunica voia să fiu și eu maestră la croit. Așadar, când nu mâncam caramele împreună la cinematograf sau nu ne citeam una alteia articole despre comerțul cu sclavi albi, croiam. Ceea ce era treabă serioasă. Bunica Morris nu se temea să-mi ceară să excelez. Făcea zece pași de cusătură pe o piesă și mă punea pe mine să-i fac pe următorii zece – iar dacă nu-mi ieșeau perfecți, ca ai ei, mi-i desfăcea și mă punea s-o iau de la capăt. M-a îndrumat în lucrul cu materiale imposibile ca plasa și dantela, până nu m-a mai intimidat nicio țesătură, fie ea oricât de temperamentală. Și structura! Și bureții! Și croiala! La doisprezece ani, eram în stare să-ți fac un corset (cu tot cu balene) cât ai bate din palme – deși, în afară de

bunica Morris, nu mai folosea nimeni corset cu balene de pe la 1910.

Oricât de severă putea fi la mașina de cusut, nu mă răzvrăteam sub mâna ei. Criticile ei mă usturau, dar nu mă dureau. Eram suficient de fascinată de haine încât să îmi doresc să învăț și știam că nu voia decât să-mi dezvolte aptitudinile.

Laudele de la ea erau rare, dar îmi hrăneau degetele. Am devenit îndemânatică.

Când am împlinit treisprezece ani, bunica Morris mi-a cumpărat mașina de cusut care avea să mă însoțească într-o bună zi la New York cu trenul. Era un Singer 201 zvelt și negru, criminal de puternic (puteai să coși și *piele*; aș fi putut să tapițez un Bugatti cu ea!). Până în ziua de azi n-am primit cadou mai bun. Am luat Singerul cu mine la internat, unde mi-a conferit o putere enormă în comunitatea aceea de fete privilegiate care voiau, toate, să se îmbrace bine, dar care nu aveau neapărat și priceperea necesară. Odată ce s-a dus vorba prin școală că știam să croiesc orice – și așa era –, celelalte fete de la Emma Willard au început să-mi bată la ușă la orice oră, implorându-mă să le lărgesc taliile rochiilor, sau să le repar un tiv desprins, sau să iau rochia de bal a surorii lor mai mari din sezonul trecut și s-o potrivesc pe ele, cele de acum. Mi-am petrecut anii aceia aplecată peste Singer ca un mitralior – și a meritat. Am devenit populară – singurul lucru care contează, în fond, la internat. Sau oriunde altundeva.

Trebuie să spun că singurul motiv pentru care m-a învățat bunica să croiesc a fost că aveam o conformație ciudată. Din prima copilărie, fusesem mereu prea înaltă, prea deșirată. Adolescența a venit și a trecut, iar eu m-am înălțat și mai tare, dar altceva nimic. Ani de zile n-am avut bust mai deloc, iar trunchiul îmi era lung ca o zi de post. Brațele și picioarele îmi erau puieți de copac. Nu avea cum să stea bine pe mine nimic din ce aș fi cumpărat din magazine, așa că întotdeauna era mai bine să-mi fac singură hainele. Iar bunica Morris – binecuvântată fie – m-a învățat cum să mă îmbrac astfel încât să îmi pun în valoare înălțimea, în loc să arăt ca o pasăre pe catalige.

Dacă toate astea sună a critică la adresa aspectului meu, nu e așa. Nu fac decât să mă descriu: eram deșirată

și înaltă, atât. Iar dacă asta lasă impresia că-ți voi spune povestea unei rățuște urâte care merge la oraș și află că de fapt e drăguță – nu-ți face griji, nu e genul acela de poveste.

Eu am fost drăguță dintotdeauna, Angela.

Ba, mai mult, am fost dintotdeauna conștientă de asta.

În mod sigur, drăgălășenia mea a fost motivul pentru care un bărbat din vagonul-restaurant al Empire State Expressului nu-și mai lua ochii de la mine în timp ce-mi beam laptele de malț și-mi mâncam perele în sirop.

Până la urmă a venit și m-a întrebat dacă îi permit să-mi aprindă țigara. Am acceptat, iar el s-a așezat și a început să flirteze. Pe mine mă încânta atenția, dar nu știam cum să răspund la flirt. Așa că am reacționat la avansurile lui privind lung pe fereastră și prefacându-mă căzută pe gânduri. Mă încruntam ușor, în speranța că arăt serioasă și dramatică, deși probabil nu păream decât mioapă și derutată.

Scena aceasta ar fi fost mai stânjenitoare decât sună dacă în cele din urmă nu mi-ar fi distras atenția propria-mi reflexie în geamul trenului, care m-a ținut ocupată o bună bucată de vreme. (Iartă-mă, Angela, dar a fi captivat de propriul aspect este parte din esența vieții de tânără drăguță.) Pare-se că nici măcar chipeșul străin nu putea rivaliza cu forma propriilor mele sprâncene în materie de interes. Nu era vorba doar că mă interesa cât de bine le pensasem – deși subiectul mă *captiva* de-a dreptul –, dar în vara aceea tocmai încercam să învăț cum să ridic câte o singură sprânceană, ca Vivien Leigh în *Pe aripile vântului.* Ca să exersezi efortul trebuia să te concentrezi, după cum sunt sigură că-ți poți imagina. Deci îți dai seama că timpul a zburat, și eu m-am pierdut în propria reflexie.

Până să-mi iau ochii de la ea, trenul tocmai intra în gara Grand Central, noua mea viață stătea să înceapă, iar bărbatul cel chipeș dispăruse de mult.

Dar nu te teme, Angela – aveau să urmeze mulți alți bărbați chipeși.

A! Trebuie să-ți mai spun – în caz că te întrebai ce s-a ales de ea – că bunica Morris murise cam cu un an înainte ca trenul să mă livreze la New York. Decedase în august 1939, cu doar câteva săptămâni înainte să

începă anul universitar la Vassar. Moartea ei nu fusese surprinzătoare – de ani de zile o ducea din ce în ce mai rău –, dar, chiar și așa, pierderea ei (cea mai bună prietenă, mentoră, confidentă) mă devastase până în adâncul ființei.

Știi ce, Angela? Se poate ca devastarea aceea să fi avut rolul ei în evoluția mea atât de slabă în primul an de facultate. Poate că nu fusesem o studentă atât de catastrofală. Poate că pur și simplu fusesem *tristă.*

De posibilitatea aceasta îmi dau seama de-abia acum, când îți scriu.

Vai de mine…

Uneori durează mult până să te prinzi de câte un lucru.

DOI

În fine, am ajuns cu bine la New York – o fată atât de recent ieșită din ou, că practic aveam gălbenuș în păr.

Mătușa Peg urma să mă aștepte în Grand Central. Părinții mă informaseră de asta când mă urcaseră în tren la Utica, de dimineață, dar nu menționase nimeni vreun plan precis. Nu mi se spusese exact *unde* urma s-o întâlnesc. Și nici nu mi se dăduse un număr de telefon în caz de urgență sau o adresă la care să merg dacă mă pomeneam singură. Ideea era doar să „mă întâlnesc cu mătușa Peg în Grand Central", și atât.

Ce să mai, gara Grand Central chiar era mare, cum o lăuda numele, dar mai era și un loc excelent unde să nu găsești pe cineva anume, așa că nu e de mirare că n-am văzut-o pe mătușa Peg nicăieri la sosire. Am rămas acolo, pe peron, o vreme nesfârșită, cu mormanul meu de bagaje, și m-am uitat la gara prin care mișunau atâtea suflete, dar nu vedeam pe nimeni care să semene cu Peg.

Nu că nu aș fi știut cum arăta. O mai văzusem de câteva ori pe mătușa, deși ea și tata nu erau prea apropiați. (Asta s-ar putea să fie o afirmație eufemistică. Tatei nu-i era pe plac sora lui, Peg, cum nu-i fusese pe plac nici mama lor. Ori de câte ori îi menționa cineva numele la cină, tata pufnea și spunea: „Frumoasă viață – să te vânturi prin lume, să trăiești ruptă de realitate și să cheltuiești dolarii cu sutele!" Iar eu mă gândeam: *Chiar sună frumos…)*

Peg venise să petreacă vreo câteva Crăciunuri în familie când eram mică – dar nu prea multe, pentru că era mereu pe drum, în turnee cu compania ei de teatru. Cea mai vie amintire cu ea era de când fusesem într-o excursie de o zi la New York, la unsprezece ani, luată de tata, care mergea acolo în interes de afaceri. Peg mă dusese să patinez în Central Park și să-l văd pe Moș Crăciun. (Deși amândouă eram de acord că eram *mult* prea mare pentru Moș Crăciun, n-aș fi ratat întâlnirea cu el nici în ruptul capului, ba în secret eram chiar încântată de idee.) Luaserăm prânzul împreună – un adevărat festin. A fost una dintre cele mai fermecătoare zile din viața mea. Nu rămăsesem în oraș peste noapte

pentru că tata detesta New Yorkul și îl trata cu neîncredere, dar fusese o zi formidabilă, crede-mă. Mătușa mi se părea nemaipomenită. Îmi dăduse atenție mie ca *persoană*, nu ca fetiță, ceea ce înseamnă totul pentru o fată de unsprezece ani care nu vrea să fie considerată copil.

Mai recent, mătușa Peg venise la noi, în orășelul Clinton, la înmormântarea bunicii Morris, mama ei. În timpul slujbei stătuse lângă mine și îmi luase mâna în lăboanța ei mare și de nădejde. Gestul mă liniștise și, în același timp, mă mirase (familia mea nu prea le avea cu ținutul de mână, după cum probabil vei fi șocată să afli). După înmormântare, Peg mă îmbrățișase cu o forță de tăietor de lemne, iar eu mă topisem în brațele ei și vărsasem o Niagara de lacrimi. Mirosea a săpun cu lavandă, a țigări și a gin. Mă agățasem de ea ca un koala mic și tragic. Dar după înmormântare nu avusesem ocazia să stau prea mult cu ea. Trebuia să plece imediat, pentru că avea un spectacol de pus la punct în marele oraș. Aveam senzația că mă făcusem de râs cu căderea mea nervoasă în brațele ei, oricât de alinătoare fusese.

În fond, de-abia dacă o cunoșteam.

De fapt, iată în continuare tot ce știam despre mătușa Peg la sosirea mea la New York, la vârsta de nouăsprezece ani:

Știam că Peg avea un teatru pe nume Lily Playhouse, aflat undeva în centrul Manhattanului.

Știam că nu-și propusese o carieră în teatru, ci ajunsese acolo oarecum întâmplător.

Știam că Peg era asistentă certificată a Crucii Roșii, în mod bizar, și că fusese staționată în Franța în timpul Primului Război Mondial.

Știam că, la un moment dat, Peg descoperise că avea mai mult talent la organizat spectacole pentru soldații răniți decât la îngrijit răni. Aflase că avea un dar de a încropi spectacole în spitale de campanie și barăci, spectacole ieftine, rapide, zgomotoase și comice. Războiul e un lucru cumplit, dar toată lumea învață *ceva* din el; din războiul acesta anume, mătușa Peg învățase să pună în scenă spectacole.

Știam că, după război, Peg trăise multă vreme la Londra, unde lucrase la un teatru. Producea un spectacol

de revistă în West End când și-a cunoscut viitorul soț, pe Billy Buell – un ofițer american chipeș și fermecător, care hotărâse să se stabilească și el la Londra după război, pentru a face carieră în teatru. La fel ca Peg, Billy era „cineva”. Bunica Morris spunea despre familia Buell că era „grețos de bogată”. (Ani de zile m-am întrebat ce anume însemna asta. Bunica venera bogăția; cât de bogat trebuia să fii ca să ajungă „grețos”? Într-o bună zi chiar am întrebat-o, iar ea a răspuns, de parcă asta ar fi explicat totul: „Sunt *Newport*[4], scumpa mea”.) Dar Billy Buell, oricât ar fi fost el de Newport, semăna cu Peg, în sensul că se dezicea de clasa elevată în care se născuse. Prefera zgura și sclipiciul lumii teatrului lustrului și represiunii societății de cafenea. Mai era și playboy. Îi plăcea să „se distreze”, spunea bunica Morris, felul ei codificat de a se referi politicos la „băut, aruncat cu banii și alergat după femei”.

După ce s-au căsătorit, Billy și Peg Buell s-au întors în America, împreună au creat o companie itinerantă de teatru. Mare parte din anii 1920 și i-au petrecut în turnee, cu o trupă mică, dându-se în spectacol prin localități mărunte din toată țara. Billy scria spectacolele de revistă și juca în ele; Peg le producea și le regiza. Cei doi n-au avut niciodată ambiții simandicoase. Pur și simplu se simțeau bine și evitau răspunderile tipice de adulți. Dar, în ciuda tuturor eforturilor lor de a nu avea succes, succesul i-a vânat întâmplător și a pus gheara pe ei.

În 1930 – când Marea Depresiune se agrava, iar națiunea tremura de teamă – mătușa și soțul ei au creat accidental un hit. Billy a scris o piesă intitulată *Escapada doamnei*, atât de veselă și de comică, încât lumea nu se mai sătura de ea. *Escapada doamnei* era o farsă muzicală despre moștenitoarea unei familii de aristocrați britanici care se îndrăgostește de un playboy american (jucat de Billy Buell, firește). Era o comedioară ușoară, ca toate celelalte spectacole pe care le trântiseră în scenă, dar a fost un succes răsunător. În toată America, minerii și fermierii care nu mai știau de mult ce e plăcerea își scuturau ultimii bănuți din buzunare ca să vadă *Escapada doamnei,* făcând din piesa simplă și prostuță un triumf profitabil. De fapt, și-a luat atâta avânt și a adunat atâtea laude înfloritoare

prin ziarele locale, încât în 1931 Billy și Peg au dus-o la New York, unde s-a jucat un an de zile într-un teatru important de pe Broadway.

În 1932, MGM a ecranizat-o – Billy a scris scenariul pentru film, dar nu a jucat în el. (I-a luat locul William Powell. De-acum Billy hotărâse că viața de scriitor era mai ușoară decât cea de actor. Scriitorii își stabilesc singuri programul, nu sunt la mila publicului și nu au regizor să le dicteze ce să facă.) Succesul înregistrat de *Escapada doamnei* a dat startul unui șir de continuări cinematografice profitabile (*Divorțul doamnei, Copilul doamnei, Safariul doamnei),* scoase pe bandă rulantă de Hollywood, de-a lungul a câțiva ani, precum cârnații din mașina de tocat. Billy și Peg au făcut o grămadă de bani din toată povestea cu *Doamna,* dar tot ea le-a adus și sfârșitul căsniciei. Îndrăgostit de Hollywood, Billy nu s-a mai întors. Cât despre Peg, s-a hotărât să închidă compania de teatru itinerantă și, cu jumătatea ei din câștigurile de pe urma *Doamnei,* să-și cumpere la New York un teatru numai al ei, mare, vechi și dărăpănat: Lily Playhouse.

Toate astea se întâmplau pe la 1935.

Billy și Peg n-au divorțat oficial. Nu păreau să aibă resentimente unul față de celălalt, dar, oricum, după 1935 nu prea mai puteai nici să spui că erau „căsătoriți". Nu locuiau în aceeași casă și nu se intersectau nici prin munca lor; ba, la insistențele lui Peg, nu mai aveau în comun nici viața financiară – ceea ce însemna că mătușa nu mai avea acces la scânteietoarea avere marca Newport. (Bunica Morris nu știa de ce era dispusă Peg să se despartă de banii lui Billy, în afară de faptul că odată a spus despre fiica ei, cu dezamăgire fățișă, „Mă tem că pe Peg n-au interesat-o niciodată banii".) Bunica specula că cei doi nu divorțaseră legal, pentru că erau „prea boemi" să-și bată capul cu asemenea probleme. Sau poate că încă se iubeau. Numai că iubirea lor era de felul acela care înflorește cel mai bine când soțul și soția sunt despărțiți de un întreg continent. („Nu râde", spunea bunica. „Multe căsnicii ar merge mai bine așa.")

Eu nu știu decât că unchiul Billy a lipsit din peisaj pe toată durata tinereții mele – la început fiindcă era în turnee, mai târziu pentru că se stabilise în California. De fapt, a lipsit atât de tare din peisaj, încât nici nu l-am

văzut vreodată. Pentru mine, Billy Buell era un mit, compus din povești și fotografii. Și ce povești și fotografii fabuloase! Împreună cu bunica Morris, îi vedeam des portretul prin tabloidele de la Hollywood, sau citeam despre el în editorialele bârfitoare ale lui Walter Winchell și Louella Parsons. De exemplu, am fost amândouă *în al nouălea cer* când am aflat că fusese invitat la nunta lui Jeanette MacDonald cu Gene Raymond![5] Am văzut chiar în *Variety* o poză cu el la recepție, chiar în spatele splendidei Jeanette MacDonald, în rochia ei de un roz pal. În imagine, Billy stătea de vorbă cu Ginger Rogers și soțul ei de pe atunci, Lew Ayres. Bunica mi-l arătase pe Billy și spusese: „Ia uite-l, face cuceriri în stânga și-n dreapta, ca de obicei. Și uite cum îi zâmbește Ginger cu toți dinții! Eu, în locul lui Lew Ayres, aș sta cu ochii pe soția mea".

Examinasem atent fotografia, cu lupa cu pietre prețioase a bunicii. Văzusem un bărbat blond, atrăgător, în frac, cu o mână pe antebrațul lui Ginger Rogers, care, într-adevăr, îi zâmbea sclipitor, privind în sus la el, încântată. Billy arăta a stea de cinema mai mult decât stelele adevărate din jurul lui.

Mie mi se părea incredibil că persoana din imagine era căsătorită cu mătușa Peg.

Peg era minunată, bineînțeles, dar era așa de *neatrăgătoare.*

Ce Dumnezeu o fi văzut la ea?

N-o vedeam pe Peg nicăieri.

Trecuse atâta timp, încât renunțasem oficial la speranța de a fi întâmpinată pe peron. Trimisesem un hamal să-mi pună valizele la păstrare și plecasem la întâmplare prin gloata agitată care era Grand Central, în încercarea de a-mi găsi mătușa prin șuvoiul de oameni. Ar fi fost de așteptat să mă îngrijoreze mai tare faptul că mă pomenisem singură la New York, fără vreun plan și fără însoțitoare, dar nu știu de ce nu mă frământam. Eram sigură că până la urmă avea să fie în regulă. (Poate că e pecetea privilegiaților: anumite tinere de familie bună pur și simplu nu-și pot *imagina* posibilitatea că nu va apărea în curând cineva să le salveze.)

În cele din urmă, am renunțat să mai rătăcesc și m-am așezat pe o bancă dintr-un loc cât mai vizibil, aproape de holul principal al gării, să-mi aștept salvarea.

Și, ce să vezi, până la urmă am fost găsită.

Salvatoarea mea s-a dovedit a fi o femeie scundă, cu părul argintiu, într-un costum gri modest, care s-a apropiat de mine cum se apropie un Saint-Bernard de un schior sinistrat – cu concentrare devotată și hotărârea serioasă de a salva o viață.

De fapt, „modest" nu e un cuvânt suficient de puternic pentru costumul pe care îl purta femeia. Arăta ca un bolțar îndesat și pătrățos la două rânduri – genul de vestimentație făcută intenționat ca să păcălească oamenii cum că femeile nu posedă sâni, talie sau șolduri. Îmi aducea a import din Anglia. Era groaznic. Femeia mai purta și pantofi negri butucănoși, cu talpă joasă, și o pălărie verde demodată, de pâslă, genul preferat de directoarele de orfelinat. Cunoșteam tipul ei de femeie de la internat: arăta ca o fată bătrână care bea lapte cu cacao la cină și face gargară cu apă sărată ca să-i dea vitalitate.

Era ștearsă de la un capăt la altul, ba, mai mult, era ștearsă *intenționat.*

Matroana-cărămidă s-a apropiat de mine cu o misiune clară, încruntată, ținând în mână o fotografie surprinzător de mare într-o ramă de argint amplu decorată. S-a uitat la portret, apoi la mine.

— Ești Vivian Morris? a întrebat ea.

Accentul precis trăda adevărul că deux-pieces-ul la două rânduri nu era singura piesă de import englezească și severă.

Am încuviințat că eu eram.

— Ai crescut, a spus ea.

Nu înțelegeam: o cunoșteam cumva? Ne întâlniserăm când eram mai mică?

Văzându-mă derutată, străina mi-a arătat portretul înrămat pe care îl ținea în mână. În mod năucitor, s-a dovedit a fi o fotografie cu familia mea, veche de vreo patru ani. O făcusem la un studio în toată regula, când mama hotărâse că era cazul să fim, în cuvintele ei, „documentați oficial odată". În imagine apăreau părinții mei, îndurând situația nedemnă de a fi fotografiați de un

negustor. Mai era și fratele meu, Walter, cu aer gânditor, cu mâna pe umărul mamei. Și era și o versiune mai deșirată și mai tânără a mea, într-o rochie cu dungi marinărești mult prea copilărească pentru vârsta pe care o aveam.

— Sunt Olive Thompson, a declamat femeia, cu o voce care sugera că era obișnuită să facă anunțuri. Sunt secretara mătușii tale. Ea n-a putut veni. Azi a fost o urgență la teatru. Un mic incendiu. M-a trimis să te iau. Îmi cer scuze că te-am lăsat să aștepți. Am venit de câteva ore, dar, cum nu aveam altă cale de a te identifica decât fotografia, mi-a luat ceva timp. După cum vezi.

Îmi venea să râd, și îmi vine să râd și acum, când îmi amintesc. Ideea că femeia aceasta de vârsta a doua cu aspect de cremene umblase prin gara Grand Central cu un portret uriaș în ramă de argint – o ramă care arăta de parcă fusese luată în grabă de pe peretele unei case bogate (cum și fusese) –, uitându-se fix la toate chipurile din jur, în încercarea de a potrivi persoana din fața ei cu fotografia unei fete făcută cu patru ani în urmă, mi se părea teribil de ilară. Cum de nu o văzusem?

Dar Olive Thompson nu părea să sesizeze comicul situației.

Mai târziu aveam să aflu că asta se întâmpla frecvent.

— Bagajele, a spus ea. Ia-le. Vom merge cu taxiul la Lily. A și început spectacolul de seară. Grăbește-te! Hai, să nu ne învârtim în jurul cozii!

Am urmat-o supusă – ca un boboc de rață după rața-mamă.

Nu m-am învârtit în jurul cozii.

„Un mic incendiu?”, mă gândeam eu – dar n-am îndrăznit s-o întreb.

TREI

O *singură dată* ai ocazia să te muți la New York pentru prima oară în viață, Angela, și e o ocazie destul de mare.

Poate că pentru tine ideea nu are niciun aer romantic, pentru că te-ai născut și ai crescut la New York. Poate că orașul acesta splendid ți se pare ceva absolut banal. Sau poate că îl iubești mai mult decât mine, în felul tău intim, de neimaginat. În mod sigur, ai avut noroc să crești aici. Dar n-ai avut ocazia să *te muți* aici – iar pentru asta te compătimesc. Ai pierdut una dintre marile experiențe ale vieții.

New Yorkul în 1940!

Niciodată nu va mai exista un New York ca acela. Nu defăimez nici New Yorkurile de dinainte de 1940, nici New Yorkurile de după 1940. Toate au importanța lor. Dar acesta este un oraș care se naște din nou în ochii neștiutori ai fiecărui tânăr care ajunge aici pentru prima oară. Așadar, orașul *acela,* locul *acela* – creat chiar atunci, numai și numai pentru ochii mei – nu va mai exista niciodată. Se păstrează pentru totdeauna în amintirea mea, ca o orhidee prinsă într-un prespapier. Orașul acela va fi mereu New Yorkul meu perfect.

Se poate ca tu să ai New Yorkul tău perfect, iar alții să și-l aibă pe al lor – dar acela va fi întotdeauna al meu.

Drumul de la Grand Central la Lily Playhouse nu a fost lung – am tăiat orașul pe diagonală dar taxiul ne-a dus prin inima Manhattanului, or aceea este cea mai bună rută pentru un nou-venit care face cunoștință cu carnea New Yorkului. Fremătam de entuziasmul venirii la oraș și voiam să mă uit la toate în același timp. Dar apoi mi-am amintit de maniere și, o vreme, am încercat să fac conversație cu Olive. Olive însă nu era genul de persoană de părere că liniștea trebuie umplută întruna cu vorbe, iar răspunsurile ei stranii nu făceau decât să-mi trezească și mai multe întrebări – întrebări pe care simțeam eu că nu ar fi fost dispusă să le discute în amănunt.

— De când lucrați pentru mătușa? am întrebat-o.

— De când era Moise în scutece.

Am cugetat un pic.

— Și de ce vă ocupați la teatru?

— Prind din zbor lucruri care cad, chiar înainte să se spargă de podea.

O vreme am mers în tăcere, cât am digerat ideea *asta.*

Am mai încercat o dată:

— Cum este spectacolul din seara asta?

— E un musical. Se numește *Viața cu mama.*

— A! Am auzit de el.

— Ba n-ai auzit. Te gândești la *Viața cu tata.* O piesă de pe Broadway de anul trecut. A noastră se numește *Viața cu mama.* Și a noastră e musical.

M-am întrebat: *Și e legal?* Se poate, așa, să iei titlul unui mare hit de pe Broadway, să schimbi un singur cuvânt și să ți-l însușești? (Răspunsul – cel puțin în 1940, la Lily Playhouse – era: Bineînțeles.)

— Dar dacă cineva cumpără bilete la spectacolul vostru din greșeală, crezând că va vedea *Viața cu tata*? am mai întrebat.

— Asta e, păcat, a răspuns Olive sec.

Începeam să mă simt tânără, și proastă, și enervantă, așa că am tăcut din gură. Restul drumului cu taxiul, am putut să mă uit pe geam după pofta inimii. Orașul care trecea pe lângă noi îmi oferea destule imagini interesante. Se vedeau minuni în toate direcțiile. Era o seară târzie în centrul Manhattanului, o seară frumoasă de vară, așa că era momentul ideal. Tocmai se oprise ploaia. Cerul era mov și romantic. Întrevedeam pentru câte o clipă zgârie-nori oglindiți în alți zgârie-nori, reclame de neon și străzi ude și lucioase. Lumea alerga, se repezea, se plimba și se poticnea pe trotuare. Când am trecut prin Times Square, munți de lumini artificiale și-au aruncat în aer lava de știri încinse la alb și reclame instant. Sălile de jocuri, și cele unde puteai să cumperi un bilet ca să dansezi cu o fată, și cinematografele somptuoase, și cafenelele, și teatrele zburau pe lângă mine, fermecându-mă.

Am intrat pe Forty-first Street, între Eighth și Ninth Avenue. Pe atunci nu era o stradă frumoasă și nici acum nu este. Pe vremea aceea, era mai toată o încâlceală de scări de incendiu pentru clădirile mai importante cu fațada pe Fortieth și Forty-second. Dar acolo, în mijlocul cvartalului deloc încântător, se afla Lily

Playhouse, teatrul mătușii mele Peg – luminat de sus până jos de un afiș care anunța *Viața cu mama.*

Îl văd și acum cu ochii minții. Lily era o construcție mătăhăloasă, proiectată într-un stil pe care acum îl recunosc drept Art Nouveau, dar pe atunci nu îl identificam decât drept *solid.* Și, mamă-mamă, ce se mai străduia foaierul să îți arate că ajunseseși într-un loc important. Era tot numai gravitate și întuneric – furniruri bogate, casete sculptate pe tavan, dale de ceramică sângerie pe jos și lămpi vechi, serioase, în stil Tiffany. Pereții erau acoperiți de picturi pătate de tutun reprezentând nimfe cu sânii goi care se hârjoneau cu hoarde de satiri – și existau toate semnele că una dintre nimfe avea să dea de necaz, cum nu trebuie să facă fetele cuminți, dacă nu era atentă. Alte fresce zugrăveau bărbați musculoși, cu gambe eroice, care se luau la trântă cu monștri marini, într-un fel care arăta mai degrabă erotic decât violent. (Îți lăsau impresia că bărbații cei musculoși nu *voiau* să câștige lupta, dacă înțelegi ce vreau să spun.) Mai erau și fresce cu driade care se luptau să se desprindă de copaci, cu sânii la înaintare, în timp ce în râul din apropiere se zbenguiau naiade și își aruncau apă pe busturi una alteia într-o atmosferă care ar fi sunat a *ti-hi-hi!.* Pe toate coloanele se încolăceau în sus tulpini groase, sculptate, de viță-de-vie și glicină (și crini, bineînțeles, doar teatrul se numea Lily!). Efectul general era de lupanar. Îmi plăcea la nebunie.

— Hai să te duc direct la piesă – a spus Olive, uitându-se la ceas –, care, slavă Domnului, se termină în curând.

A împins ușile mari, care duceau spre teatrul propriu-zis. Regret să anunț că Olive Thompson intra în locul de muncă exact cu aerul cuiva care ar prefera să nu *atingă* nimic din el, dar eu, una, eram fascinată. Interiorul sălii era de-a dreptul uluitor – ca o cutie de bijuterii veche, enormă, cu lumină aurie și marcată de patina vremii. Am devorat din ochi totul – scena cam lăsată, liniile vizuale strâmbe, cortina stacojie grea, fosa în care orchestra stătea înghesuită, tavanul aurit excesiv, candelabrul cu scânteieri amenințătoare, la care nu te puteai uita fără să te întrebi „Cum ar fi dacă ar cădea?”…

Totul era grandios, totul era dărăpănat. Lily îmi amintea de bunica Morris – nu numai pentru că îi plăceau sălile de teatru vechi și țipătoare ca aceasta, ci și pentru că la fel *arătase* și bunica: bătrână, exagerată, mândră și drapată la patru ace în catifea demodată.

Am rămas amândouă în picioare pe lângă peretele din spate, deși erau destule locuri libere. De fapt, nu păreau să fie mult mai mulți oameni în sală decât pe scenă. Nu eram singura care observase. Olive i-a numărat repede din ochi, a scris rezultatul într-un carnețel scos din buzunar și a oftat.

Cât despre ce se întâmpla sus pe scenă, era amețitor. Într-adevăr, trebuie să fi fost finalul spectacolului, fiindcă se întâmplau *o grămadă* de lucruri în același timp. În plan secund era un șir de dansatori de cancan, vreo doisprezece – băieți și fete –, care zâmbeau cu gura până la urechi în timp ce își azvârleau membrele spre firmamentul prăfuit. În mijlocul scenei, un tânăr atrăgător și o tânără vioaie dansau step de parcă le era viața în pericol, cântând din răsputeri despre cum de-acum încolo totul avea să fie bine, baby, pentru că tu și cu mine ne *iubim*! În partea din stânga a scenei se găsea o falangă de animatoare ale căror costume și mișcări le mențineau la un deget de limita acceptabilității morale, dar a căror contribuție la poveste – oricare va fi fost povestea – era neclară. Sarcina lor părea să fie să stea acolo cu brațele întinse și învârtindu-se încet, ca să le poți admira pe deplin calitățile amazoniene ale siluetei din toate unghiurile, după pofta inimii. De partea cealaltă a scenei, un bărbat în haine de vagabond jongla cu popice.

Chiar și pentru un final, a ținut-o așa teribil de mult. Orchestra bubuia întruna, șirul de dansatori de cancan bătea pasul neobosiți, celor doi din cuplul fericit și gâfâitor nu le venea să creadă cât de *formidabile* aveau să le fie viețile de atunci înainte, dansatoarele din lateral își etalau încet siluetele, jongleurul transpira și arunca popicele – până când, dintr-odată, cu un răcnet din toate instrumentele în același timp și o învârtejire de reflectoare și toate brațele aruncate exuberant în aer în același timp, s-a terminat!

Aplauze.

Nu aplauze tunătoare. Mai degrabă o burniță de aplauze.

Olive n-a aplaudat. Eu am bătut din palme politicos, deși aplauzele mele sunau singuratic din fundul sălii. N-a durat mult. Artiștii au fost nevoiți să iasă din scenă în semităcere, ceea ce niciodată nu e semn bun. Spectatorii au ieșit pe lângă noi înșiruiți cuminte, ca niște muncitori care se duceau acasă la sfârșitul turei – și exact asta și erau.

— Ce credeți, le-a plăcut? am întrebat-o pe Olive.

— Cui?

— Publicului.

— *Publicului?*

Olive a clipit de câteva ori, de parcă nu i-ar fi trecut prin minte până atunci să se întrebe ce părere avea publicul despre o reprezentație. După ce s-a gândit puțin, a spus:

— Trebuie să înțelegi, Vivian, că spectatorii noștri nu sunt nici plini de entuziasm când ajung la Lily, nici copleșiți de încântare când pleacă.

Din felul cum o spunea, părea să aprobe situația, sau cel puțin să se fi împăcat cu ea.

— Hai, a spus ea. Mătușa ta trebuie să fie în culise.

Așadar am mers în culise – în inima agitației fără frâu și fără stare care erupe întotdeauna în spatele scenei după un spectacol. Toată lumea e în mișcare, toată lumea țipă, toată lumea fumează, toată lumea se dezbracă. Dansatoarele își aprindeau una alteia țigările, iar animatoarele își scoteau ornamentele de pe cap. Câțiva bărbați în salopete mutau decoruri de colo-colo, dar fără prea mare tragere de inimă. De peste tot răsunau râsete zgomotoase și cam răscoapte, dar nu pentru că ar fi fost ceva deosebit de amuzant, ci doar pentru că erau oameni din industria spectacolului, iar ei așa sunt întotdeauna.

Mai era acolo și mătușa Peg, foarte înaltă și solidă, cu un dosar cu hârtii în mână. Părul castaniu care începea să încărunțească îi era aranjat într-o tunsoare scurtă, neinspirată, care o făcea să aducă vag a Eleanor Roosevelt, dar cu o bărbie mai potrivită. Purta o fustă de twill lungă, de culoarea somonului, și o cămașă semiformală, care ar fi putut fi bărbătească. Mai avea

niște șosete albastre până la genunchi și mocasini bej. Dacă toate astea sună a combinație certată cu moda, așa și era. Era certată cu moda și atunci și ar fi certată cu moda și acum și va rămâne certată cu moda până explodează Soarele. Nimeni n-a arătat vreodată bine într-o fustă de twill somon, cămașă albastră, șosete până la genunchi și mocasini.

Aspectul ei de gospodină era cu atât mai evidențiat de faptul că stătea de vorbă cu două dintre animatoarele răvășitor de frumoase din piesă. Machiajul de scenă le dădea un *glamour* nepământean, iar părul le era adunat în onduleuri lucioase în vârful capului. Peste costume purtau niște cămăși de noapte de mătase roz și erau cele mai vădit sexuale reprezentări ale feminității din câte văzusem vreodată. Una din ele era blondă – *platinată*, mai exact – și avea o siluetă care ar fi făcut-o pe Jean Harlow să scrâșnească din dinți de disperare și invidie. Cealaltă era o brunetă focoasă, căreia îi observasem frumusețea excepțională încă dinainte, din fundul sălii. (Dar nu merit cine știe ce laudă specială fiindcă observasem cât de răvășitoare era femeia aceea; ar fi văzut-o și un marțian… *încă de pe Marte*.)

— Vivvie! a strigat Peg, iar zâmbetul ei larg mi-a luminat tot universul. Ai ajuns, pui!

Pui.

Nu-mi mai zisese nimeni „pui” și, nu știu din ce motiv, când am auzit asta mi-a venit să mă reped la ea în brațe și să plâng. Și era așa de încurajator să aud că *ajunsesem* – de parcă fusese o reușită a mea! În realitate, nu reușisem nimic mai impresionant decât să fiu dată afară de la facultate, mai întâi, iar apoi să fiu dată afară din casa părintească, iar la final să mă rătăcesc prin gara Grand Central. Dar încântarea cu care m-a întâmpinat a fost balsam curat. Mă simțeam tare bine-venită. Nu doar bine-venită, ci și *dorită.*

— Pe Olive, îngrijitoarea menajeriei noastre, ai cunoscut-o deja, a spus Peg. Și ea e Gladys, șefa echipei de dans…

Fata cu părul blond platinat a zâmbit cu gura până la urechi, a făcut un balon din guma de mestecat și a zis:

— Sal’t, c’faci?

— …și ea e Celia Ray, una dintre animatoarele noastre.

Celia și-a întins spre mine brațul de silfidă și a spus încet:

— Mă bucur. E o plăcere să te cunosc.

Celia avea o voce incredibilă. Nu era vorba doar de accentul intens de New York; era tonul adânc, răgușit. Era o animatoare cu glas de Lucky Luciano[6].

— Ai mâncat ceva? m-a întrebat Peg. Mori de foame?

— Nu, am spus eu. Nu *mor*, nu-i chiar așa rău. Dar n-am mâncat cum trebuie de seară.

— Atunci ieșim să mâncăm. Hai să bem un butoi, două și să stăm la povești.

— Vivian nici n-are bagajul sus, Peg, a intervenit Olive. I-au rămas valizele în foaier. A avut o zi lungă și o să vrea să se împrospăteze puțin. În plus, trebuie să dăm note artiștilor.

— Să-i ducă băieții lucrurile sus, a spus Peg. Mie mi se pare destul de proaspătă. Și artiștii n-au nevoie de note.

— Artiștii întotdeauna au nevoie de note.

— Rezolvăm mâine, a fost răspunsul vag al lui Peg, care nu părea s-o mulțumească deloc pe Olive. Acum nu vreau să vorbesc despre lucru. Aș înghiți un *cal* întreg, ba, mai rău, mă usuc de sete. Hai, nu mai bine ieșim să mâncăm undeva?

Deja suna de parcă o implora pe Olive să-i dea voie.

— În seara asta nu, Peg, a spus Olive ferm. A fost o zi prea lungă. Fata are și ea nevoie să se odihnească și să se acomodeze. Bernadette i-a lăsat niște drob de vită sus. Pot să fac eu niște sendvișuri.

Peg părea că s-a cam dezumflat, dar s-a înveselit din nou în mai puțin de un minut.

— Atunci hai sus! a spus ea. Hai, Vivvie! Hai să mergem!

Iată un lucru pe care l-am învățat cu timpul despre mătușa mea: ori de câte ori spunea „Hai să mergem!”, voia să spună că erau invitați toți cei aflați suficient de aproape cât să audă. Peg era întotdeauna în mijlocul unei mulțimi și nu prea făcea nazuri în privința celor care erau în preajma ei.

Așa s-a făcut că adunarea noastră din seara aceea – ținută la etaj, unde erau dormitoarele de la Lily Playhouse – ne includea nu doar pe mine, pe mătușa

Peg și pe secretara ei, Olive, ci și pe Gladys și pe Celia, animatoarele. O adăugire de ultim moment a fost un tânăr străveziu pe care Peg l-a agățat din zbor în timp ce băiatul se îndrepta spre ieșirea actorilor. L-am recunoscut drept unul dintre dansatorii din spectacol. Când m-am apropiat, mi-am dat seama că părea să aibă vreo paisprezece ani și arăta de parcă nu i-ar fi stricat o masă.

— Roland, hai sus cu noi la cină, a spus Peg.

Băiatul a ezitat.

— A, lasă, Peg.

— Stai liniștit, dragă, avem mâncare destulă. A făcut Bernadette un ditamai drobul de vită. Avem pentru toată lumea.

Olive părea că vrea să protesteze, dar Peg i-a făcut semn să tacă:

— Hai, Olive, nu face pe guvernanta. Nu e nicio problemă să-mi împart cina cu Roland. El are nevoie să mai ia în greutate, și eu trebuie să mai scad, deci se echilibrează. Oricum, acum suntem semi-solvenți. Ne putem permite să mai hrănim câteva guri.

Ne-am îndreptat spre partea din spate a teatrului, unde o scară largă ducea spre etaj. Urcând, nu reușeam să-mi iau ochii de la cele două animatoare, Celia și Gladys. Nu mai văzusem asemenea frumuseți. Mai cunoscusem fete care făceau teatru, la internat, dar asta era altceva. Fetele care făceau teatru la Emma Willard erau de obicei genul de exemplare feminine care nu se spălau niciodată pe cap și purtau întotdeauna colanți negri groși și absolut toate se credeau *Medeea* în orice moment al zilei. Pur și simplu nu le suportam. Dar Gladys și Celia – ele erau din altă categorie. Din altă *specie.* M-a fascinat sclipirea lor, accentele, machiajul, legănatul posterioarelor lor acoperite cu mătase. Cât despre Roland, și el își mișca la fel corpul. Și el era o creatură fluidă și unduitoare. Și ce repede vorbeau toți! Și ce atrăgător aruncau câte o sugestie prescurtată de bârfă, ca niște bucățele de confetti în culori vii.

— Numai aspectul e de ea! spunea Gladys despre cine știe care fată.

— Nici măcar tot aspectul! a adăugat Roland. Numai *picioarele!*

— Păi nu e suficient! a zis Gladys.

— Pentru încă o stagiune e suficient, a spus Celia. *Poate.*

— Și nici prietenul ăla al ei nu ajută.

— Un *tolomac!*

— Dar șampania o rade.

— Ar face bine să-i spună ea vreo două!

— Nu e el așa de disperat!

— Cât să trăiască fata din salariul de ușieră la cinema?

— Dar de diamantul ăla frumos nu se desparte.

— Să încerce să fie și ea mai cu capul pe umeri.

— Să-și caute unul cu unt și ouă.

Cine erau *oamenii* despre care se vorbea? La ce fel de *viață* se refereau? Și cine era biata fată despre care se discuta pe scară? Cum să avanseze vreodată dincolo de statutul de ușieră la cinema dacă nu era și ea mai *cu capul pe umeri?* De la cine avea diamantul? Cine plătea toată șampania pe care o rădea individul? Pe mine mă *interesau* toate astea! Contau! Și ce Dumnezeu însemna „unul cu unt și ouă”?[17].

În viața mea nu mai fusesem așa de disperată să aflu cum se termina o poveste, iar asta nici măcar nu avea intrigă – doar personaje fără nume, frânturi de acțiune nebună și o atmosferă de criză care amenința la orizont. Inima îmi tresălta de entuziasm – și ți-ar fi tresăltat și ție, dacă ai fi fost o frivolă de nouăsprezece ani ca mine, care nu gândise serios nicio secundă din viața ei.

Am ajuns pe un palier slab luminat, unde Peg a descuiat o ușă și ne-a invitat pe toți să intrăm.

— Bine ai venit acasă, pui, a spus Peg.

„Acasă”, în lumea mătușii Peg, consta din etajele doi și trei de la Lily Playhouse. Acolo erau camerele de locuit. Primul etaj al clădirii (după cum aveam să aflu) era pentru birouri. Parterul, bineînțeles, era teatrul în sine, pe care ți l-am descris deja. Dar etajele doi și trei erau *acasă,* iar acum ajunsesem.

Peg nu avea talent la decorațiuni interioare, de asta mi-am dat seama imediat. Gusturile ei (dacă le puteai numi așa) înclinau spre antichități greoaie și demodate cu scaune desperecheate și păreau dominate de o considerabilă confuzie cu privire la locul potrivit fiecărui lucru. Am observat că avea pe pereți același gen

de tablouri întunecoase și triste ca părinții mei (moștenite, fără îndoială, de la aceleași rude). Erau toate numai gravuri șterse cu cai și portrete de quakeri bătrâni și bățoși. Mai erau peste tot și destul de multe piese de argintărie și porțelan cu aer familiar – sfeșnice și servicii de ceai și altele asemenea –, iar unele arătau prețioase, dar cine știe dacă într-adevăr erau? Nici unele nu arătau folosite sau iubite. (Dimpotrivă, toate suprafețele erau înțesate cu scrumiere, care clar arătau și folosite, și iubite.)

Nu vreau să spun că era o cocină. Nu era murdar; pur și simplu nu era *aranjat.* Am întrezărit interiorul unui salon formal – sau, mai precis, a ceea ce ar fi putut fi un salon formal în casa oricui altcuiva, numai că în mijlocul lui fusese așezată o masă de ping-pong. Și mai curios era că masa stătea drept sub un candelabru care atârna foarte jos și care trebuie să fi îngreunat jocul.

Am aterizat într-o sufragerie cu spațiu generos – suficient de mare cât să fie umplută până la refuz cu mobilă și să mai încapă și un pian de concert, îndesat fără nicio ceremonie pe lângă perete.

— Cui îi trebuie ceva din categoria sticle și borcane? a întrebat Peg, îndreptându-se spre barul din colț. Martini? Vrea cineva? Toată lumea?

Răspunsul răsunător părea să fie: *Da! Toată lumea!*

Mă rog, aproape toată lumea. Olive a refuzat paharul și s-a încruntat când Peg a turnat martiniurile. Părea să calculeze prețul fiecărui cocktail până la ultimul cent – și probabil asta și făcea.

Mătușa mi-a dat un martini cu un aer relaxat, de parcă noi două beam împreună de când ne știam. Era o încântare. Mă simțeam adult în toată regula.[8] Și părinții mei beau (bineînțeles că beau; erau WASP[9]), dar niciodată cu mine. Mereu trebuia să beau pe furiș. Se părea că de-acum nu mai era o problemă.

Noroc!

— Hai să-ți arăt unde o să stai tu, a spus Olive.

Secretara lui Peg m-a îndrumat printr-o vizuină de iepure, apoi a deschis o ușă.

— E apartamentul unchiului tău, Billy. Peg ar vrea să te instalezi aici deocamdată.

Am fost surprinsă.

— Unchiul Billy are un apartament aici?

Olive a oftat.

— Este un semn de afecțiune continuă a mătușii tale pentru soțul ei faptul că îi păstrează camerele, în caz că ar avea nevoie să stea aici în trecere.

Cred că nu a fost doar impresia mea că Olive a spus cuvintele „afecțiune continuă" cam cum ar fi spus altcineva „urticarie persistentă".

În orice caz, mulțumesc, mătușă Peg, pentru că apartamentul lui Billy era minunat. Nu era plin de mobilă, ca celelalte camere pe care le văzusem – nici vorbă. Nu, era un spațiu *stilat.* Avea o cameră de zi mică, cu șemineu și un birou de calitate, negru și lăcuit, pe care se afla o mașină de scris. Mai avea dormitorul, cu ferestrele spre Forty-first Street și patul dublu aspectuos, din crom și lemn de culoare închisă. Pe jos era un covor alb imaculat. Nu mai pusesem piciorul în viața mea pe un covor alb. Din dormitor se deschidea o ușă spre un dressing destul de mare, cu oglinzi mari, cromate, pe pereți și un șifonier lucios, care nu conținea absolut niciun obiect de îmbrăcăminte. În colțul dressingului era o chiuvetă mică. Toate camerele erau impecabil de curate.

— Din păcate nu ai o baie numai a ta, a spus Olive, în timp ce bărbații în salopete îmi lăsau cuierele și mașina de cusut în dressing. E o baie comună vizavi. O împărți cu Celia, pentru că deocamdată stă și ea la Lily. În aripa cealaltă stau domnii Herbert și Benjamin. Ei au baia lor.

Nu știam cine erau domnii Herbert și Benjamin, dar presupuneam că aveam să aflu destul de curând.

— Olive, dar Billy n-o să aibă nevoie de apartament?

— Sincer, mă îndoiesc.

— Ești sigură-sigură? Bineînțeles, dacă se întâmplă să fie nevoie vreodată, pot să mă mut eu. Vreau să spun că mie nu-mi trebuie ceva atât de frumos…

Mințeam. Aveam nevoie de micul apartament și mi-l doream din toată inima, ba în sinea mea deja mi-l adjudecasem. Aici, am decis eu, aveam să devin o persoană de seamă.

— Unchiul tău n-a mai venit pe la New York de peste patru ani, Vivian, a spus Olive, aruncându-mi o privire din aceea de-a ei – avea un mod tulburător de a-ți da senzația că îți urmărea gândurile ca pe buletinul de știri. Aș spune că te poți instala aici cu o oarecare siguranță.

O, încântare!

Mi-am despachetat câteva lucruri esențiale, m-am clătit cu niște apă pe față, mi-am pudrat nasul și m-am pieptănat. Apoi m-am întors la înghesuiala și pălăvrăgeala din sufrageria mare și mobilată până la refuz. M-am întors în lumea lui Peg, cu noutatea și zgomotul ei.

Olive s-a dus în bucătărie și a adus o bucată mică de drob de vită, servită pe un pat de frunze de salată hidoase. Exact cum intuise ea mai devreme, nu avea să fie suficientă pentru toți cei de față. Dar la scurtă vreme a reapărut cu niște mezeluri și pâine. A făcut rost cine știe cum și de jumătate de piept de pui, de un platou cu murături și de niște casolete cu mâncare chinezească rece. Am observat că cineva deschisese o fereastră și pornise un mic ventilator, care ajuta la domolirea căldurii estivale înăbușitoare în proporție de zero la sută.

— Mâncați, copii, a spus Peg. Luați cât vă trebuie.

Gladys și Roland s-au înfipt în drob ca doi muncitori la câmp. Eu m-am servit cu niște chop suey. Celia nu a mâncat nimic; doar stătea tăcută pe o canapea și își manevra paharul de martini și țigara cu mai mult stil decât văzusem până atunci la un om.

— Cum a fost începutul spectacolului din seara asta? a întrebat Olive. N-am prins decât sfârșitul.

— Ce să zic, nu s-a ridicat la nivelul *Regelui Lear,* a spus Peg. Dar nici mult nu mai avea.

Olive s-a încruntat și mai tare.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Nu s-a întâmplat nimic propriu-zis, a răspuns Peg. E un spectacol șters și gata, nu e cazul să ne agităm pentru asta. Dintotdeauna a fost șters. Niciun spectator n-a părut să sufere traume prea mari. Au ieșit toți din sală pe propriile picioare. Oricum, săptămâna viitoare îl schimbăm, deci nu contează.

— Și chitanțele de la bilete? Pentru primul spectacol?

— Cu cât vorbim mai puțin despre astfel de subiecte, cu atât mai bine, a spus Peg.

— Dar cât am încasat, Peg?

— Nu întreba dacă nu vrei să auzi răspunsul, Olive.

— Păi tot va *trebui* să-l aud. Nu se poate s-o ținem numai cu un public ca în seara asta.

— Vai, ce-mi place când îi spui „public”! Sună de parcă au fost mai mulți. După numărătoare, la primul spectacol din seara asta am avut patruzeci și șapte de spectatori.

— Peg! Nu e *suficient.*

— Nu jeli, Olive. Vara întotdeauna merge mai greu, nu uita. În orice caz, avem spectatorii pe care-i avem. Dacă voiam un public mai numeros, țineam jocuri de baseball în loc de reprezentații de teatru. Sau investeam în niște aer condiționat. Acum să ne concentrăm ca să punem pe picioare spectacolul cu Mările Sudului pentru săptămâna viitoare. Repetițiile cu dansatorii le putem începe mâine dimineață și până marți îl punem la punct.

— Mâine dimineață nu, a spus Olive. Am închiriat scena pentru un curs de dans pentru copii.

— Bine ai făcut. Descurcăreață ca întotdeauna, fata mea. Atunci mâine după-amiază.

— Nici mâine după-amiază. Am închiriat scena pentru un curs de înot.

Aici Peg a rămas fără replică.

— Un curs de *înot*? Pardon?

— E un program oferit de primărie. Învață copiii din cartier să înoate.

— Să *înoate*? Olive, ăștia ne inundă scena?

— Bineînțeles că nu. Se numește înot pe uscat. Predau fără apă.

— Tu îmi spui mie că au de gând să predea înotul sub formă de *concept teoretic?*

— Mai mult sau mai puțin. Îi pun pe scaune. Cu bani de la primărie.

— Uite ce, Olive, nu mai bine îi spui tu lui Gladys când *nu* ne-ai închiriat scena pentru un curs de dans pentru copii, sau pentru lecții de înot pe uscat, ca să anunțe primele repetiții la dansurile pentru spectacolul cu Mările Sudului?

— Luni după-amiază, a spus Olive.

— Luni după-amiază, Gladys! a anunțat tare Peg către animatoare. Ai auzit? Poți să aduni pe toată lumea luni după-amiază?

— Oricum nu-mi place să repet dimineața, a spus Gladys, deși nu sunt sigură că asta se califica drept

răspuns ferm.

— N-ar trebui să fie prea greu, Gladdie, a spus Peg. E un spectacol de revistă ordinar. Improvizezi tu ceva, cum îți iese ție întotdeauna.

— Vreau să fiu și eu în spectacolul cu Mările Sudului! a spus Roland.

— Toată lumea vrea să fie în spectacolul cu Mările Sudului, i-a răspuns Peg. Copiilor le place la nebunie să joace în dramele astea internaționale exotice, Vivvie. Adoră costumația. Numai anul ăsta am avut ceva despre India, o poveste cu o fecioară din China și una cu o dansatoare spaniolă. Anul trecut am încercat și o romanță cu eschimoși, dar n-a mers. Costumele nu erau tocmai atrăgătoare, ca să nu zic altceva. Blană, înțelegi tu. Grea. Și cântecele n-au fost tocmai cele mai bune din câte am avut. Am ajuns să punem atâtea rime cu „viață” și „gheață”, de te durea capul.

— Poți să joci una dintre fetele care dansează hula în spectacolul cu Mările Sudului, Roland! a spus Gladys, râzând.

— Păi să știi că am față! a răspuns el, luând o poziție de manechin.

— Așa e, a recunoscut Gladys. Și ești așa de firav că azi-mâine o să mi te ia vântul. Mereu trebuie să am grijă să nu te pun lângă mine pe scenă. Pe lângă tine, arăt ca o vacă grasă.

— Poate pentru că te-ai îngrășat în ultima vreme, Gladys, a remarcat Olive. Trebuie să ai grijă cât mănânci, sau în curând n-ai să mai încapi în costume.

— Ce mănânci n-are *nicio legătură* cu silueta! a protestat Gladys, întinzând mâna după încă o felie de drob. Am citit eu într-o revistă. Important e câtă *cafea* bei.

— Tu bei prea multă *pileală!* a exclamat Roland. Și nu ții la băutură!

— Absolut, nu țin la băutură, a admis Gladys. *Asta* știe toată lumea. Dar să-ți spun o chestie – dacă aș ține la băutură, n-aș avea viața sexuală intensă pe care o am!

Apoi s-a întors către cealaltă animatoare:

— Dă-mi și mie rujul tău, Celia.

Celia a scos în tăcere un tub din buzunarul halatului de mătase și i l-a dat. Gladys și-a pictat buzele în cea mai violentă nuanță de roșu din câte am văzut vreodată,

după care l-a sărutat apăsat pe Roland pe amândoi obrajii, lăsând urme mari și țipătoare.

— Așa, Roland. Acum *chiar* că ești cea mai drăguță fată de-aici!

Pe Roland nu părea să-l deranjeze că îl tachinau. Avea o față de păpușă de porțelan și, din câte vedea ochiul meu de expertă, părea să se fi pensat. Eram șocată că nici măcar nu *încerca* să se poarte bărbătește. Când vorbea, flutura din mâini ca o debutantă. Nici nu și-a șters rujul de pe obraji! Parcă *voia* să arate ca o femeie! (Iartă-mi naivitatea, Angela, dar până atunci nu prea întâlnisem homosexuali. În orice caz, nu bărbați. Lesbiene, în schimb – *asta* da, văzusem. În fond, un an tot stătusem la Vassar. Nici măcar eu nu eram *atât* de ignorantă.)

Peg și-a îndreptat atenția către mine.

— Așa deci! Vivian Louise Morris! Ce vrei să faci cu viața ta cât stai la noi, la New York?

Ce voiam să fac cu viața mea? *Asta* voiam să fac! Voiam să beau martini cu animatoarele și să ascult discuții despre cum se pregăteau spectacolele pe Broadway și să trag cu urechea la bârfele băieților care arătau a fete! Voiam să aud despre viețile sexuale intense ale altora!

Dar nu puteam să spun nimic din toate astea. Așa că am spus, cu tot entuziasmul:

— Aș vrea să vizitez puțin! Să văd lucruri!

Deja, toată lumea se uita la mine. Poate mai așteptau să spun și altceva? Altceva ce?

— Nu știu să mă descurc prin New York, e principalul obstacol, am spus eu, făcându-mă de râsul lumii.

Mătușa Peg a răspuns la gogomănia mea luând de pe masă un șervețel de hârtie și schițând pe el o hartă generală a Manhattanului. Tare aș vrea să fi reușit să păstrez harta aceea, Angela. Era cea mai fermecătoare hartă a orașului din câte aveam să văd în viața mea: o insulă ca un morcov uriaș și strâmb, cu un dreptunghi negru în mijloc, care reprezenta Central Park; linii ondulate vagi, care reprezentau fluviul Hudson și estuarul East; un simbol de dolar la capătul de jos al insulei, reprezentând Wall Street; o notă muzicală la capătul de sus, reprezentând Harlemul, și o stea mare și

strălucitoare drept în centru, reprezentând exact locul unde ne aflam: Times Square. Centrul lumii! Pam-pam!

— Iată, a spus ea. Acum știi să te descurci. Aici n-ai cum să te pierzi, pui. Te uiți după numele străzilor și gata. Toate sunt numerotate, mai ușor nici că se poate. Atât să ții minte: Manhattanul e o insulă. Lumea mai uită. Dacă mergi suficient într-o direcție, dai de apă. Dacă dai de un curs de apă, te întorci și mergi în sens opus. O să te obișnuiești. S-au învățat cu orașul ăsta oameni mai proști decât tine.

— Până și Gladys s-a învățat cu el, a spus Roland.

— Ai grijă, floricică, i-a răspuns Gladys. Eu m-am *născut* aici.

— Mulțumesc! am spus eu, băgând șervețelul în buzunar. Și, dacă aveți nevoie de o mână de ajutor în plus prin teatru, mi-ar face plăcere să ajut.

— Vrei să ajuți?

Peg părea surprinsă. Era clar că nu se așteptase la mare lucru de la mine. Doamne, ce i-or fi spus părinții mei?

— Poți s-o ajuți pe Olive la birou, dacă e genul tău. Munca de birou, vreau să zic.

La sugestia aceasta, Olive s-a albit la față, și mă tem că la fel și eu. Nu voiam să lucrez pentru Olive, cum nici ea nu voia să lucrez pentru ea.

— Sau poți să stai la ghișeul de bilete, a continuat Peg. Poți să vinzi bilete. N-ai talent la muzică, nu? M-aș mira să ai. La noi în familie n-are nimeni talent la muzică.

— Mă pricep la croitorie, am spus eu.

Probabil vorbisem încet, pentru că nu a părut să înregistreze nimeni informația.

— Peg, nu mai bine o înscrii pe Vivian la Katharine Gibbs, la școala de dactilografe? a întrebat Olive.

Peg, Gladys și Celia au gemut deodată în cor.

— Olive mereu încearcă să ne pună pe noi, fetele, să ne înscriem la Katharine Gibbs ca să învățăm să scriem la mașină, a explicat Gladys. Apoi s-a scuturat de groază cu un aer dramatic, de parcă a învăța să scrii la mașină ar fi însemnat să spargi bolovani într-o tabără pentru prizonieri de război.

— Katharine Gibbs produce tinere angajabile, a spus Olive. Tinerele trebuie să fie angajabile.

— Eu nu știu să scriu la mașină și tot sunt angajabilă! a spus Gladys. Dă-o-ncolo, deja sunt *angajată*! M-ai angajat *tu!*

— Animatoarele nu sunt niciodată *angajate* de-a dreptul, Gladys, i-a răspuns Olive. Animatoarele sunt persoane care pot avea – *ocazional* – un loc de muncă. Nu este același lucru. Domeniul tău de activitate nu este stabil. Secretarele, dimpotrivă, se pot angaja oricând.

— Eu nu sunt o animatoare oarecare, a spus Gladys, cu orgoliul știrbit. Sunt șefa echipei de dans. Șefa echipei de dans se poate angaja oricând. Și oricum, dacă rămân fără bani, mă mărit și gata.

— Să nu înveți niciodată să scrii la mașină, pui, mi-a zis Peg. Și, dacă *totuși* înveți, să nu spui nimănui că știi să scrii la mașină, sau o să te pună să faci numai asta la nesfârșit. Și nici stenografie să nu înveți. O să te nenorocească. Dacă îți pun un carnet de steno în mână, nu mai scapi de el.

Dintr-odată, creatura superbă din colțul opus al încăperii a vorbit, pentru prima oară de când urcase la etaj.

— Ai zis că te pricepi la croitorie? a întrebat Celia.

Din nou, vocea aceea joasă, răgușită, m-a luat prin surprindere. În plus, acum se uita la mine, ceea ce mă cam intimida. Nu vreau să folosesc excesiv atributul „arzător” când vorbesc despre Celia, dar nu îl pot evita: era genul de femeie care te punea pe jar chiar și când n-avea nici cea mai mică intenție în acest sens. Nu mă simțeam în largul meu sub ochii aceia arzători, așa că m-am mulțumit să dau din cap în semn că da și să spun, în direcția mai sigură a lui Peg:

— Da, știu croitorie. M-a învățat bunica Morris.

— Și ce lucruri faci? a întrebat Celia.

— Uite, am făcut rochia asta.

— *Tu ai făcut rochia aia?* a țipat Gladys.

Și Gladys, și Roland s-au repezit spre mine cum se buluceau întotdeauna fetele când aflau că-mi făcusem singură rochia. Într-o clipită, erau cu mâinile pe hainele mele, ca două maimuțici splendide.

— *Asta* tu ai făcut-o? a întrebat Gladys.

— Până și *dantela*? a vrut să știe Roland.

Îmi venea să spun „nu-i mare lucru!” – pentru că, într-adevăr, în comparație cu ce puteam face, rochița respectivă, oricât de ingenioasă ar fi părut, chiar *nu era* mare lucru. Dar nu voiam să par înfumurată. Așa că am spus doar:

— Eu îmi fac toate hainele.

Celia a vorbit din nou, de unde stătea:

— Costume știi să faci?

— Presupun că da. Depinde de costum, dar sigur mi-ar ieși.

Animatoarea s-a ridicat în picioare și a întrebat:

— Așa ceva ai putea să faci?

Și-a lăsat halatul să cadă pe jos, dezvăluind costumația de dedesubt.

(Știu că sună dramatic „și-a lăsat halatul să cadă pe jos”), dar Celia era genul de fată care nu se dezbrăca pur și simplu, ca muritoarele de rând; ea întotdeauna își *lăsa hainele să cadă.)*

Avea o siluetă extraordinară, dar costumul era simplu – o chestie minusculă, metalică, din două piese, ca un costum de baie. Era genul făcut să arate mai bine de la cincisprezece-douăzeci de metri depărtare decât de aproape. Se compunea dintr-o pereche de pantalonași strâmți, cu talia înaltă, decorați cu paiete sclipitoare, și un sutien acoperit cu un aranjament multicolor din mărgele și pene. Îi stătea bine, dar asta numai pentru că ei i-ar fi stat bine și un halat de spital. Sinceră să fiu, eram de părere că mai trebuia ajustat pe ici-pe colo. Bretelele nu erau deloc cum trebuie.

— Asta aș putea să fac, am spus eu. Mi-ar lua ceva să cos mărgelele – nu e complicat, doar migălos. Restul e simplu.

Apoi am avut o strălucire de inspirație, ca focul unui pistol de semnalizare pe cerul nopții:

— Chiar, dacă aveți costumieră, poate pot lucra cu ea? Aș putea să-i fiu asistentă!

În încăpere au izbucnit hohote de râs.

— *Costumieră!* a spus Gladys. Ce crezi, că suntem la Paramount Pictures? Crezi că o avem ascunsă prin subsol pe Edith Head[10]?

— Fetele se ocupă fiecare de costumul ei, mi-a explicat Peg. Dacă nu avem nimic care să li se potrivească în debaraua cu costume (și n-avem

niciodată), trebuie să-și facă rost singure. Le costă, dar așa se face dintotdeauna. Celia, tu de unde ți l-ai luat?

— L-am cumpărat de la o fată. O ții minte pe Evelyn, de la El Morocco? S-a căsătorit și s-a mutat în Texas. Mi-a dat o valiză plină de costume. Norocul meu.

— Mda, norocul tău, a pufnit Roland. Noroc că n-ai luat sculament.

— Scutește-mă, Roland, a spus Gladys. Evelyn era fată bună. Ești invidios că s-a căsătorit cu un *cowboy.*

— Dacă ai vrea să-i ajuți pe copii cu costumele, Vivian, sunt sigură că toată lumea ți-ar fi recunoscătoare, a spus Peg.

— Poți să-mi faci un costum pentru Mările Sudului? m-a întrebat Gladys. De dansatoare de hula hawaiiană, sau așa ceva?

Era ca și cum ai întreba un maestru bucătar dacă știe să facă orez cu lapte.

— Sigur, am spus eu. Aș putea să ți-l fac mâine.

— *Mie* poți să-mi faci costum de hula? a întrebat Roland.

— N-am buget de costume noi, ne-a avertizat Olive. Asta nu s-a discutat.

— Of, Olive, a oftat Peg. Zici că ești nevastă de pastor. Lasă copiii să se distreze.

N-am putut să nu observ că Celia mă fixa încontinuu de când începusem să vorbim de croitorie. Privirea ei mă speria și în același timp mă captiva.

— Știi ce? a spus ea, după ce m-a studiat mai îndeaproape. Ești drăguță.

Acum, sinceră să fiu, de obicei lumea observa asta mai repede. Dar cine ar fi putut s-o învinuiască pe Celia că-mi dăduse atât de puțină atenție până atunci, când ea avea un *asemenea* chip și un *asemenea* corp?

— De fapt, a spus ea, zâmbind pentru prima oară în seara aceea, cam semeni cu mine.

Să fie clar, Angela: nu semănăm cu ea.

Celia Ray era o zeiță; eu eram o adolescentă. Dar în termenii cei mai vagi, presupun că înțelegeam ce voia să spună: amândouă eram brunete, înalte, cu pielea de fildeș și ochi căprui, depărtați. Am fi putut trece drept verișoare, dacă nu chiar surori – dar în niciun caz gemene. Cel puțin la siluetă nu aveam nimic în comun. Ea era piersică; eu eram băț. Oricum, am fost măgulită.

Dar până în ziua de azi cred că singurul motiv pentru care Celia Ray m-a observat a fost că semănam un *piculeț* – asta i-a atras atenția. Vanitoasă cum era, când mă vedea probabil că era ca și cum s-ar fi uitat într-o oglindă (foarte încețoșată, foarte îndepărtată) – or Celia nu-și văzuse în viața ei imaginea reflectată în oglindă și să nu o adore.

— Ar fi frumos să ne îmbrăcăm noi două la fel într-o zi și să ieșim în oraș, a spus Celia, cu mârâitul acela pe tonuri joase, din Bronx, ca o pisică torcând. S-ar putea să intrăm în niște încurcături foarte interesante.

Ei, la *asta* nici nu știam ce să răspund. Am rămas locului, cu gura căscată, ca o școlăriță de la Emma Willard, ceea ce și fusesem cu atât de puțin timp în urmă.

Cât despre mătușa Peg – care, te rog să-ți amintești, îmi era *tutore legal* –, a auzit invitația aceasta cu iz ilicit și a spus:

— Chiar, fetelor, sună a distracție.

Peg era din nou la bar, pregătea următoarea serie de martini, dar Olive a oprit-o. Redutabila secretară de la Lily Playhouse s-a ridicat în picioare, a bătut din palme și a anunțat:

— Ajunge! Dacă Peg se culcă prea târziu, nu-i va fi bine de dimineață.

— Dă-o naibii de treabă, Olive, îmi vine să-ți dau una! a spus Peg.

— La culcare, Peg, a răspuns imperturbabila Olive, trăgând-o de centură pentru efect emfatic. *Acum!*

Cei prezenți s-au împrăștiat. Ne-am urat toți noapte bună.

M-am dus în apartamentul meu (*apartamentul meu!)* și am mai despachetat niște bagaje. Dar nu prea reușeam să mă concentrez. Eram într-o stare de surescitare, de exuberanță.

Peg a trecut să vadă ce mai fac, în timp ce-mi atârnam rochiile în șifonier.

— Te simți bine aici? a întrebat ea, privind în jur la apartamentul imaculat al lui Billy.

— Îmi place tare mult. E superb.

— Da. Billy n-ar accepta altceva.

— Peg, pot să te întreb ceva?

— Sigur.

— Ce s-a întâmplat cu incendiul?

— Care incendiu, pui?

— Olive a spus că a fost un mic incendiu la teatru azi. Mă întrebam dacă s-a întâmplat ceva.

— A, ăla! N-a fost mare lucru, niște decoruri vechi care au luat foc accidental în spatele clădirii. Am prieteni pompieri, așa că n-am pățit nimic. Aoleu, *azi* a fost? Deja uitasem. — Peg s-a frecat la ochi. — Asta e, pui. O să înveți repede că viața la Lily Playhouse nu e altceva decât un șir de mici incendii. Acum hai, la culcare, sau te dă Olive pe mâna poliției.

Așa că m-am culcat – prima mea noapte în New York și prima (dar în niciun caz ultima) dată când aveam să dorm în patul unui bărbat.

Nu-mi amintesc cine a strâns dezastrul de la cină.

Probabil Olive.

PATRU

La două săptămâni de la mutarea la New York, viața mi se schimbase complet. Schimbările includeau, fără a se limita la asta, pierderea virginității (o poveste teribil de amuzantă, pe care am să ți-o spun imediat, Angela, dacă mai ai puțină răbdare cu mine).

Pentru că deocamdată vreau doar să spun că Lily Playhouse nu semăna cu nimic din ce știam. Era o lume vie, însuflețită, toată numai scânteiere, haos și distracție – o lume plină de adulți care se purtau ca niște copii, altfel spus. Nici urmă de ordinea și înregimentarea pe care familia și școlile la care mersesem încercaseră să mi le îndese în cap. La Lily, nimeni (cu excepția lui Olive cea îndelung răbdătoare) nu încerca măcar să mențină ritmurile normale ale unei vieți respectabile. Băutura și chefurile erau la ordinea zilei. Orele de masă erau la întâmplare. Se dormea până la prânz. Nimeni nu începea lucrul la oră fixă – dar, în fond, nici nu se putea spune când terminau lucrul. Planurile se schimbau de la un moment la altul, oaspeții veneau și plecau fără prezentări formale și fără să își ia rămas-bun oficial, iar împărțirea sarcinilor era mereu neclară.

Am aflat repede, cu o uimire care m-a zguduit, că nu avea să mai existe nicio persoană cu autoritate care să țină cont când vin și când plec. Nu aveam cui să-i dau raportul și nu se aștepta nimic din partea mea. Dacă voiam să ajut cu costumele, puteam să o fac, dar nu mi s-a dat un loc de muncă propriu-zis. Nu exista oră fixă la care să fiu acasă seara și nici nu ne verifica cineva dacă eram în paturile noastre noaptea. Nici urmă de administratoare de internat; nici urmă de mamă.

Eram *liberă.*

Asta era teoria, bineînțeles. Mătușa Peg răspundea de mine. Îmi era rudă și îi fusesem încredințată *in loco parentis.* Dar nu era exagerat de protectoare, ca să nu zic altfel. De fapt, mătușa Peg a fost prima liber-cugetătoare pe care am întâlnit-o. Era de părere că fiecare trebuia să aleagă singur în ce îl privea, dacă îți poți închipui o asemenea idee strigătoare la cer!

Lumea lui Peg se alimenta cu haos, dar, cine știe cum, funcționa, în ciuda dezordinii, reușea să organizeze

două spectacole pe zi la Lily – unul mai devreme (care începea la cinci și atrăgea femei și copii) și unul mai târziu (care începea la opt și era ceva mai picant, pentru un public mai în vârstă și mai masculin). Duminica și miercurea erau și matinee. În fiecare sâmbătă, la prânz, era un spectacol de magie gratuit pentru copiii din zonă. În timpul zilei, Olive reușea de obicei să închirieze spațiul pentru diverse cursuri pentru cei din împrejurimi, dar nu cred că exista vreun pericol să se îmbogățească cineva din lecțiile de înot pe uscat.

Spectatorii noștri veneau de prin vecini, iar pe atunci „vecini” *chiar* însemna „vecini” – în general erau irlandezi și italieni, plus o mână de est-europeni catolici și destul de multe familii evreiești. Clădirile cu trei etaje, cu chirie ieftină, din jurul teatrului erau pline ochi de imigranți recent sosiți – și când spun „pline ochi” înseamnă că într-un singur apartament locuiau câte douăsprezece suflete. Aceasta fiind situația, Peg încerca să folosească în spectacole un limbaj cât mai simplu, accesibil noilor vorbitori de engleză. Vocabularul elementar le ușura și artiștilor sarcina de a-și învăța replicile, fiindcă nu erau tocmai interpreți cu pregătire clasică.

Reprezentațiile noastre nu atrăgeau nici turiști, nici critici, nici așa-numitul „public de teatru”. Asiguram divertisment de clasă muncitoare pentru clasa muncitoare și atât. Peg insista ferm să nu ne păcălim că am fi făcut altceva. („Prefer să aduc pe scenă un spectacol frivol bun decât un Shakespeare prost făcut”, spunea ea.) Într-adevăr, Lily nu avea niciuna dintre trăsăturile definitorii asociate cu instituțiile serioase de pe Broadway. Nu țineam audiții pentru debutanți veniți din provincie, nici petreceri cu celebrități în serile premierelor. Nu încheiam stagiunea în august, ca atâtea teatre de pe Broadway. (Clientela noastră nu intra în vacanță, deci nu intram nici noi.) Nici măcar nu aveam închis lunea. Eram mai degrabă genul de sală numită „scenă continuă” – unde divertismentul se servea întruna, zi după zi, tot anul. Atât timp cât ne menținem prețul biletelor comparabil cu cel de la cinematografele locale (care, pe lângă sălile de jocuri mecanice și de pariuri ilegale, erau cei mai puternici concurenți ai

noștri în cursa pentru dolarii cartierului), reușeam să ne ocupăm binișor locurile.

Lily nu era un teatru burlesc, dar multe din animatoarele și dansatoarele noastre veniseră din lumea burlescului (și aveau lipsa de pudoare aferentă, dragele de ele). Nu eram niciun vodevil propriu-zis – dar asta numai pentru că în epoca aceea vodevilul era aproape mort. Dar eram aproape de vodevil, având în vedere piesele comice aiuristice. De fapt, ar fi o exagerare să spunem că piesele noastre erau chiar *piese.* Mai corect ar fi să le numim spectacole de revistă – frânturi de poveste lipite una de alta, care nu constituiau mult mai mult decât o scuză ca îndrăgostiții să se reunească, iar dansatoarele să-și etaleze picioarele. (Oricum, gama noastră de povești era limitată, având în vedere că Lily nu avea decât trei fundaluri de decor. Asta însemna că toată acțiunea din reprezentațiile noastre trebuia să se desfășoare ori la un colț de stradă din secolul al XIX-lea, ori într-un salon elegant dintr-o casă înstărită, ori pe un transoceanic.)

Peg schimba spectacolele la câteva săptămâni, dar toate erau mai mult sau mai puțin la fel și toate erau ușor de uitat. (Ce spui? N-ai auzit de piesa intitulată *Nebuni de legat,* despre doi copii ai străzii care se îndrăgostesc? Păi normal că n-ai auzit de ea! S-a jucat la Lily, preț de doar două săptămâni, după care a fost înlocuită rapid de o piesă aproape identică, numită *Dragă, ne pleacă vaporul!* – a cărei acțiune se desfășura, firește, pe un transoceanic.)

— Dacă aș avea cum să îmbunătățesc formula, aș face-o, mi-a spus odată Peg. Dar formula asta funcționează.

Mai precis, formula în cauză era aceasta:

Se încântă publicul (sau cel puțin i se distrage atenția) pe termen scurt (niciodată mai mult de trei sferturi de oră!) cu o vagă poveste de dragoste. Povestea de dragoste trebuie să presupună doi tineri agreabili, capabili să danseze step și să cânte, dar împiedicați să cadă unul în brațele celuilalt de un personaj negativ – adesea bancher, uneori gangster (aceeași idee, altă costumație) – care scrâșnește din dinți și încearcă să-i distrugă pe simpaticii îndrăgostiți. Nu trebuie să lipsească farfuza cu bust considerabil care să-i facă ochi

dulci eroului – dar eroul nu trebuie să aibă ochi decât pentru adevărata lui iubire. Nu trebuie să lipsească nici cavalerul chipeș care încearcă să farmece fata și să o îndepărteze de băiatul ei. Nu trebuie să lipsească vagabondul bețiv, pentru efect comic – cu o miriște de barbă nerasă, obținută prin aplicarea de funingine de la un dop de plută. Spectacolul conținea întotdeauna cel puțin o baladă visătoare, în care se regăsea de obicei rima „amor-dor”. Iar la final era întotdeauna un număr de cancan.

Aplauze, cortina, se repetă la al doilea spectacol din aceeași seară.

Criticii de teatru ne ignorau existența cu mare succes, ceea ce probabil era cel mai bine pentru toată lumea.

Dacă toate astea sună de parcă denigrez producțiile de la Lily, nu e așa: le adoram. Aș da orice să mai stau în ultimul rând al sălii vechi și putrede și să mai văd unul. După părerea mea, nu era nimic pe lume mai bun decât spectacolele acelea de revistă simple și entuziaste. Mă făceau fericită. Erau gândite să bucure lumea fără să oblige spectatorii la eforturi prea mari ca să înțeleagă ce se petrecea. După cum învățase Peg în Marele Război – în timpul căruia produsese scenete vesele cu cântece și dansuri pentru soldați care tocmai își pierduseră un braț sau un picior, ori cărora gazul toxic le arsese gâtul –, „Uneori omul n-are nevoie decât să se gândească la altceva”.

Treaba noastră era să le dăm acel altceva.

Cât despre distribuție, spectacolele noastre necesitau întotdeauna opt dansatori – patru băieți și patru fete – și patru animatoare, pentru că exact asta aștepta lumea. Oamenii veneau la Lily pentru animatoare. Dacă te întrebi care e diferența între „dansatoare” și „animatoare”, era vorba de înălțime. Animatoarele trebuiau să aibă cel puțin un metru șaptezeci și opt. Asta *fără* tocuri și penele de pe cap. Și trebuiau să fie mult mai fermecătoare decât dansatoarele obișnuite.

Ca să te derutez și mai tare: uneori animatoarele dansau (ca Gladys, care era și șefa echipei de dans), dar dansatoarele niciodată nu animau, pentru că nu erau suficient de înalte sau suficient de frumoase și nici nu aveau să fie vreodată. Oricât machiaj și bureței aplicați

creativ ai fi folosit, nu aveai cum să faci dintr-o dansatoare moderat-atrăgătoare, de înălțime medie, cu siluetă acceptabilă, spectacolul de splendoare amazoniană care era animatoarea din New Yorkul mijlocului de secol.

Lily Playhouse prindea mulți artiști în curs de ascensiune pe scara succesului. Unele dintre fetele care își începuseră cariera la Lily trecuseră mai apoi la Radio City sau la Diamond Horseshoe[11]. Unele ajunseseră chiar capete de afiș. Dar de cele mai multe ori prindeam dansatoarele care coborau scara. (Nu există spectacol mai curajos sau mai emoționant decât o Rockette[12] trecută de prima tinerețe care dă audiție pentru un loc în echipa de dans a unei reprezentații ieftine și penibile intitulate *Dragă, ne pleacă vaporul!)*

Dar aveam și un mic grup de fidele, care evoluau pentru publicul umil de la Lily în spectacol după spectacol. Gladys era nelipsită. Inventase un dans numit „boggle-boggle", pe care spectatorii noștri îl adorau, așa că îl puneam în toate reprezentațiile. Și cum era să nu le placă? Nu era altceva decât o dezlănțuire de fete care se zbenguiau pe scenă, scuturându-și de zor diverse părți ale corpului.

„Boggle-boggle!" striga publicul la ieșirile pe scenă, iar fetele le făceau pe plac. Uneori vedeam copiii din cartier dansând boggle-boggle pe stradă, în drum spre școală.

Să spunem că era moștenirea noastră culturală.

Tare aș vrea să-ți spun cum reușea micuța companie de teatru a lui Peg să rămână solventă, dar adevărul este că nu știu. (S-ar putea să fi fost ca în vechea glumă despre cum se poate face o mică avere din industria spectacolului: pornind de la o mare avere.) Spectacolele noastre nu se jucau niciodată cu casa închisă, iar biletul îl puteai cumpăra cu mărunțișul găsit prin buzunare prin buzunare. Mai mult, oricât de splendid ar fi fost Lily Playhouse, era ca o mașinărie de tocat bani. Îi curgeau țevile, îi scârțâia lemnăria. Instalația electrică era de pe vremea lui Edison însuși, sistemul de scurgere era un mister, vopseaua se cojea de peste tot, iar acoperișul era făcut să reziste la o zi însorită fără ploaie și nimic mai mult. Mătușa Peg băga bani în bătrâna sală de

spectacole dărăpănată de parcă era o moștenitoare bogată și cheltuitoare care cumpăra droguri pentru iubitul ei dependent de opiu – adică fără sfârșit, cu disperare și inutil.

Cât despre Olive, treaba ei era să încerce să mai oprească din cheltuieli. Sarcină tot fără sfârșit, disperată și inutilă. (Parcă o aud cum striga „Nu suntem într-un hotel franțuzesc!” când prindea pe câte cineva că lăsa să curgă prea mult apa caldă.)

Olive părea mereu obosită, și nu degeaba: era singurul adult responsabil din companie încă din 1917, când o cunoscuse pe Peg. Am aflat repede că Olive nu glumea când spunea că lucra pentru mătușa mea „de când era Moise în scutece”. La fel ca Peg, fusese asistentă la Crucea Roșie în Marele Război – dar ea își făcuse pregătirea în Marea Britanie, firește. Cele două se întâlniseră pe câmpurile de luptă din Franța. După război, Olive a hotărât să renunțe la cariera de asistentă medicală și s-o urmeze pe noua ei prietenă în lumea teatrului – în rolul de secretară de încredere și greu încercată a mătușii mele.

O vedeai mereu mărșăluind prin Lily Playhouse și dând ordine, comenzi și corecții rapide. Avea expresia încordată, de martir, a unui câine ciobănesc bun care a primit sarcina de a pune ordine într-o turmă de oi nedisciplinate. Era foarte strictă. N-aveai voie să mănânci în sală („Nu vrem mai mulți șobolani decât spectatori!”). La toate repetițiile trebuia să se vină *prompt.* Nu aveau voie să rămână peste noapte „musafiri ai musafirilor”. Nu se dădeau banii înapoi fără chitanță. Și primul care își încasa banii era Fiscul.

Peg respecta regulile secretarei ei, dar numai în sensul cel mai abstract. Le respecta ca cineva care și-a pierdut credința religioasă, dar păstrează o admirație fundamentală pentru legile Bisericii. Cu alte cuvinte: respecta regulile lui Olive fără să se supună.

Noi, ceilalți, ne luam după Peg, adică nimeni nu se conforma regulilor lui Olive, deși uneori ne prefăceam că am face-o.

Astfel, Olive era mereu epuizată, iar noi ne permiteam să rămânem copii.

Peg și Olive locuiau la etajul trei din Lily, în apartamente separate de un living comun. La etajul trei mai erau câteva apartamente, nefolosite când m-am mutat eu la teatru. (Le construise proprietarul inițial pentru amanta lui, dar acum erau păstrate, mi-a explicat Peg, „pentru rătăciți de ultim moment și alți diverși itineranți”.)

Dar toate activitățile interesante se întâmplau la etajul doi, unde locuiam eu. Acolo era pianul – de obicei plin de pahare de cocktail pe jumătate goale și scrumiere pe jumătate pline.

La etajul doi mai locuia un bărbat, domnul Herbert. Mi-a fost prezentat drept „scenaristul nostru”. El crea firul general al acțiunii pentru spectacole și compunea glumele și gagurile. Tot el era și regizor. Mi s-a spus că era agent de presă la Lily Playhouse.

— Ce face mai exact un agent de presă? l-am întrebat eu odată.

— Și eu aș vrea să știu, mi-a răspuns.

Și mai interesant era faptul că fusese avocat și era unul dintre cei mai vechi prieteni ai lui Peg. Fusese exclus din Barou după ce deturnase niște fonduri considerabile de la un client. Peg nu i-o lua în nume de rău, pentru că pe atunci căzuse în patima băuturii. „Nu poți să judeci un om pentru ce face la beție” era filozofia ei de viață. („Toți avem sensibilitățile noastre”, adăuga ea – ea, care dădea mereu o a doua și o a treia și o a patra șansă celor sensibili și decăzuți.) Uneori, la nevoie, când nu aveam alt artist la îndemână, domnul Herbert juca rolul vagabondului bețiv din spectacole – conferind personajului un patos natural care pur și simplu îți sfâșia inima.

Dar domnul Herbert era *amuzant.* Era amuzant într-un stil sec și sumbru, dar categoric comic. În diminețile când mă trezeam la timp pentru micul dejun, îl găseam mereu la masa din bucătărie, în pantalonii lui lălâi și maiou. Își bea cana de Sanka[13] și își mânca singura și amărâta clătită. Ofta și se încrunta aplecat peste carnețel, în încercarea de a găsi glume și replici noi pentru spectacolul următor. În fiecare dimineață, îl momeam cu un salut vesel, numai ca să-i aud replica de om deprimat, mereu alta în fiecare zi.

— Bună dimineața, domnule Herbert! spuneam eu.

— Discutabil, răspundea el.
Sau, în altă zi:
— Bună dimineața, domnule Herbert!
— Aproape că ți-aș da dreptate.
Sau:
— Bună dimineața, domnule Herbert!
— Raționamentul dumitale nu mă convinge.
Sau:
— Bună dimineața, domnule Herbert!
— Nu sunt capabil să mă ridic la înălțimea ocaziei.
Sau preferata mea dintotdeauna:
— Bună dimineața, domnule Herbert!
— Hopa, mai nou facem satiră?

Un alt locuitor al etajului doi era un tânăr negru, atrăgător, pe nume Benjamin Wilson – cantautorul, compozitorul și pianistul de la Lily Playhouse. Benjamin era tăcut și rafinat și mereu purta niște costume splendide. De obicei îl găseai la pian, ori improvizând pe o melodie vioaie pentru spectacolul următor, ori cântând jazz pentru propria plăcere. Uneori cânta imnuri religioase, dar numai când credea că nu-l aude nimeni.

Tatăl lui era un preot respectat în Harlem, iar mama – directoarea unui gimnaziu de fete de pe 132nd Street. Cu alte cuvinte, în Harlem Benjamin era de viță nobilă. Fusese crescut pentru preoție, dar îl abătuse de la vocația aceasta lumea spectacolului. Familia lui nu mai voia să știe de el, fiindcă de-acum purta pecetea păcatului. După cum aveam să aflu, mulți din cei care lucrau la Lily Playhouse aveau povești asemănătoare. Peg primea tot felul de refugiați, în sensul acesta.

La fel ca Roland dansatorul, Benjamin era prea talentat să lucreze pentru un teatru ieftin ca Lily. Dar Peg îi dădea casă și masă gratuit, iar munca era ușoară, așa că nu pleca.

Mai locuia cineva la Lily când m-am mutat eu acolo – pe ea am lăsat-o ultima, pentru că era cea mai importantă pentru mine.

E vorba de Celia – animatoarea, zeița mea.

Olive îmi spusese că Celia stătea la noi doar temporar – până „își punea viața în ordine”. Motivul pentru care

avea nevoie de adăpost era că fusese dată afară din Rehearsal Club – un hotel pentru femei respectabil și accesibil ca preț de pe West Fifty-third Street, unde stăteau pe vremuri foarte multe dansatoare și actrițe de pe Broadway. Dar Celia își pierduse locul de la Rehearsal Club pentru că fusese prinsă cu un bărbat în cameră. Așa că Peg îi oferise adăpost la Lily, până-și găsea de lucru în altă parte.

Aveam senzația că Olive nu fusese de acord cu asta – dar, în fond, Olive nu era de acord cu aproape nimic din ce le oferea Peg altora gratuit. Oricum, nu era cine știe ce dar regesc. Cămăruța Celiei era mult mai umilă decât apartamentul meu dichisit pentru vizitele ocazionale ale unchiului Billy. Vizuina Celiei era puțin mai mare decât o debara, cu o palmă de podea pe care să-și împrăștie hainele. Avea fereastră, dar dădea spre o alee încinsă și urât mirositoare. N-avea covor, chiuvetă, oglindă, șifonier și nici vorbă de pat mare și somptuos ca al meu.

Probabil așa se explică de ce s-a mutat Celia la mine, în a doua noapte pe care am petrecut-o la Lily. A făcut-o fără să întrebe. N-a avut loc nicio discuție; pur și simplu s-a întâmplat – ba chiar în cel mai neașteptat moment. La un moment dat, în orele întunecate dintre miezul nopții și zori, în Ziua Doi a șederii mele la New York, Celia a intrat împleticindu-se la mine în dormitor, m-a trezit cu un ghiont sănătos în umăr și, duhnind a băutură, n-a zis decât:

— Dă-te.

Așa că m-am dat. M-am tras în partea cealaltă a patului, iar ea s-a prăvălit pe salteaua mea, s-a făcut stăpână pe pernă, și-a întins silueta splendidă în tot cearșaful meu și a adormit în câteva secunde.

Ce *interesant.*

Ba chiar atât de interesant încât nu mai reușeam să adorm. Nu îndrăzneam să mă mișc. Oricum rămăsesem fără pernă și eram lipită de perete, deci nu mai stăteam confortabil. Dar problema mai serioasă era alta: care e protocolul când tocmai ți s-a prăbușit în pat o animatoare beată și complet îmbrăcată? Neclar. Așa că am rămas acolo, nemișcată și tăcută, în sunetul răsuflării ei greoaie și în mirosul de fum de țigară și parfum din părul ei, întrebându-mă cum vom evita amândouă jena inevitabilă a doua zi de dimineață.

Pe la șapte, Celia s-a trezit în sfârșit, când soarele care inundase dormitorul a devenit imposibil de ignorat. A scos un căscat decadent și s-a întins cât era de lungă, ocupând *și mai mult* din pat. Avea pe față tot machiajul din ziua precedentă și purta aceeași rochie de seară îndrăzneață. Era formidabilă. Arăta ca un înger căzut pe pământ prin gaura din podeaua vreunui club de noapte celest.

— Salut, Vivvie, a spus ea, clipind mărunt în lumina soarelui. Mulțumesc că mi-ai făcut loc în pat. Salteaua pe care mi-au dat-o e un chin. Nu mai suportam.

Până atunci nici nu eram sigură că Celia știa cum mă cheamă, așa că m-am bucurat enorm când am auzit de la ea diminutivul afectuos

„Vivvie".

— Nicio problemă, am spus eu. Poți să dormi aici când vrei.

— Serios? a spus ea. Minunat! Îmi mut lucrurile la tine azi.

Așa deci. Pare-se că mă alesesem cu o colegă de cameră. (Dar nu mă deranja. Eram pur și simplu onorată că mă alesese pe mine.) Îmi doream ca momentul acesta straniu, exotic să dureze cât mai mult, așa că am îndrăznit să fac conversație.

— Și? am întrebat eu. Unde ai ieșit ieri-seară?

Părea surprinsă că mă interesa.

— În El Morocco, a răspuns ea. L-am văzut pe John Rockefeller.

— *Serios?*

— E de groază. M-a invitat la dans, dar eram cu niște băieți.

— Cu cine ai ieșit?

— Nimeni special. Doi tipi care n-au de gând să mă ducă acasă să mă prezinte părinților.

— Ce fel de tipi?

Celia s-a lăsat pe spate în pat, și-a aprins o țigară și mi-a povestit în amănunt noaptea dinainte. Mi-a explicat că ieșise cu niște tineri evrei care se prefăceau gangsteri, după care dăduseră peste niște gangsteri evrei *adevărați,* așa că prefăcuții se văzuseră nevoiți s-o șteargă și ea ajunsese cu un individ care o dusese în Brooklyn și pe urmă îi plătise o limuzină s-o ducă acasă. Mă fascina fiecare detaliu. Am mai stat o oră în pat

amândouă, iar ea mi-a povestit – cu vocea aceea răgușită de neuitat – fiecare detaliu al unei seri din viața numitei Celia Ray, animatoare la New York.

Eu îi sorbeam cuvintele de parcă erau apă de izvor.

A doua zi, toate lucrurile Celiei migraseră deja la mine în apartament. Acum peste tot era plin de recipientele ei cu fond de ten și cutiile de cremă hidratantă. Pe biroul elegant al unchiului Billy, sticluțele ei de Elizabeth Arden concurau cu cutiuțele cu oglinjoară de la Helena Rubinstein. În chiuveta mea erau firele ei de păr lungi. Podeaua mea a devenit instantaneu un hățiș de brasiere și ciorapi-plasă, de jartiere și centuri. (Avea o cantitate impresionantă de lenjerie! Jur că Celia Ray găsise o metodă de a face neglijeurile *să se înmulțească.)* Absorbantele ei pentru axilă folosite și îmbibate de transpirație se ascundeau sub patul meu ca niște șoricei. Pensetele ei mă ciupeau de picioare când călcam pe ele.

Se făcea stăpână pe toate cu o nonșalanță scandaloasă. Se ștergea de ruj pe prosoapele mele. Îmi împrumuta puloverele fără să mi le ceară. Fețele mele de pernă se umpleau de dâre negre de la rimelul Celiei, iar așternuturile erau pătate de portocaliu de la fondul ei de ten gros. În plus, nu exista obiect pe care fata asta să nu-l folosească pe post de scrumieră – inclusiv, o dată, în timp ce mă aflam în ea, cada.

În mod incredibil, nimic din toate astea nu mă deranja. Dimpotrivă, mi-aș fi dorit să rămână la mine pentru totdeauna. Dacă aș fi avut o colegă de cameră atât de interesantă la Vassar, poate m-aș fi ținut de facultate. După mine, Celia Ray era perfecțiunea. Era însăși esența distilată a New Yorkului – un amalgam sclipicios de rafinament și mister. Aș fi suportat oricâtă murdărie și oricâte pete, numai s-o am lângă mine.

În orice caz, situația cu spațiul de locuit părea să fie ideală pentru amândouă: eu aveam ocazia să fiu în preajma farmecului ei, iar ea avea ocazia să fie în preajma chiuvetei mele.

N-am întrebat-o niciodată pe mătușa Peg dacă era de acord cu faptul că Celia se mutase cu mine în apartamentul unchiului Billy și că animatoarea părea

hotărâtă să rămână la Lily pe termen nedefinit. Acum, că mă gândesc, mi se pare teribil de urât din partea mea. Ar fi ținut de cea mai elementară politețe să-i fi cerut gazdei mele măcar o confirmare. Dar eram mult prea preocupată de mine însămi ca să mai fiu politicoasă – și, evident, la fel era și Celia. Așa că am continuat să facem ce voiam noi, fără să ne sinchisim de părerea mătușii.

Mai mult, niciodată nu m-a îngrijorat *serios* haosul pe care-l lăsa Celia în apartament, pentru că știam că mai devreme sau mai târziu avea să se ocupe de el menajera mătușii Peg, Bernadette. Era o ființă tăcută și eficientă, care venea la Lily șase zile pe săptămână să strângă după toată lumea. Ne făcea curat în bucătărie și în băi, ne ceruia podelele, ne gătea cina (pe care uneori o mâncam, alteori o ignoram și alteori o împărțeam cu încă zece oaspeți neanunțați). Tot ea comanda legumele și carnea pentru gătit, chema instalatorul aproape zilnic și mai făcea, probabil, vreo zece mii de alte treburi deloc agreabile. Pe lângă toate acestea, acum mai trebuia să strângă și după mine și Celia Ray, ceea ce nu prea poate fi numit corect.

Odată am auzit-o întâmplător pe Olive spunând față de un oaspete: „Bernadette este irlandeză, bineînțeles. Dar nu *violent* de irlandeză, așa că o păstrăm".

Lumea pe atunci, Angela, făcea asemenea afirmații.

Din păcate, atât îmi amintesc despre Bernadette.

Motivul pentru care nu țin minte niciun detaliu anume despre ea este că pe atunci nu prea le dădeam atenție menajerelor. Vezi tu, eram foarte obișnuită cu ele. Pentru mine erau aproape invizibile. Pur și simplu mă așteptam să fiu servită. Dar de ce? De ce eram atât de îngâmfată și insensibilă?

Pentru că eram bogată.

Încă n-am spus cuvintele acestea în paginile de față, așa că hai să dăm cărțile pe față acum și s-o spun pe aia dreaptă: eram bogată, Angela. Eram bogată și răsfățată. Crescusem în timpul Marii Depresiuni, ce-i drept, dar familia mea nu fusese afectată în mod dramatic de criză. Când dolarul a luat-o în jos, am trecut de la a avea trei cameriste, două bucătărese, o dădacă, un grădinar și un șofer cu normă întreagă la doar două cameriste, o singură bucătăreasă și un șofer cu jumătate de normă.

Deci nu *prea* ne calificam pentru cantina săracilor, ca să mă exprim moderat.

În plus, pentru că internatul meu cel costisitor avusese grijă să nu intru în contact cu nimeni care nu era la fel ca mine, credeam că toată lumea crescuse cu un radio Zenith uriaș în sufragerie. Credeam că toată lumea are ponei. Credeam că toată lumea ține cu republicanii și că pe planetă nu există decât două feluri de femei – cele care făcuseră facultatea la Vassar și cele care făcuseră facultatea la Smith. (Mama fusese la Vassar. Mătușa Peg fusese la Smith un an, după care renunțase ca să se înscrie în Crucea Roșie. Nu știam prin ce se deosebeau Vassar și Smith, dar din cum vorbea mama înțelegeam că diferența era crucială.)

Categoric credeam că toată lumea are cameriste. Toată viața avusese grijă de mine cineva ca Bernadette. Când îmi lăsam farfuriile murdare pe masă, întotdeauna le strângea cineva. Patul mi-l făcea foarte frumos altcineva, în fiecare zi. Prosoapele umede erau înlocuite ca prin magie de prosoape uscate. Încălțările pe care le aruncam neglijent pe jos erau așezate la locul lor când mă uitam altundeva. În spatele tuturor acestor lucruri se afla o mare forță cosmică – invizibilă și constantă ca gravitația și la fel de plictisitoare pentru mine – care îmi făcea ordine în viață și avea grijă să am mereu chiloței curați.

Așadar, poate nu te vei mira să afli că n-am ridicat un deget să ajut cu treburile casei de când m-am mutat la Lily Playhouse – nici măcar în apartamentul pe care mi-l încredințase atât de generos mătușa Peg. Nici nu-mi trecuse prin minte vreodată că era cazul să ajut. Cum nu-mi trecuse prin minte nici că nu puteam să țin o animatoare în dormitor ca pe un animal de companie, numai pentru că așa aveam eu chef.

Nu reușesc să-mi explic cum de nu m-a strâns nimeni de gât.

Uneori mai întâlnești oameni de vârsta mea, Angela, care în copilărie au trăit greutăți adevărate în timpul Depresiunii. (Unul dintre ei era, firește, tatăl tău.) Dar, pentru că se descurca greu toată lumea din jur, de multe ori îți vor spune că pe atunci nu-și dădeau seama că lipsurile lor erau neobișnuite.

Îi auzi de multe ori că spun: „Nici măcar nu știam că eram sărac!”

Eu eram opusul, Angela: nu știam că eram bogată.

CINCI

Într-o săptămână, Celia și cu mine ne stabiliserăm deja mica noastră rutină. În fiecare seară, după spectacol, ea arunca pe ea o rochie de seară (de obicei ceva care, în alte cercuri, ar fi trecut drept lenjerie intimă) și ieșea în oraș pentru o noapte de dezmăț și aventuri. Cât era ea plecată, eu luam o cină târzie cu mătușa Peg, ascultam radio, croiam ceva, mergeam la cinema sau mă culcam – dorindu-mi, în tot acest timp, să fac ceva mai interesant.

Apoi, la vreo oră necreștinească din creierii nopții, simțeam ghiontul în umăr și comanda familiară „dă-te". Mă trăgeam mai încolo și Celia se prăbușea în pat, devorându-mi tot spațiul, pernele și așternuturile. Uneori adormea pe loc, dar alteori mai făcea niște conversație împleticită cu mine, până pica lată în mijlocul propoziției. Uneori mă trezeam și mă pomeneam că mă ținea de mână în somn.

Dimineața stăteam în pat până târziu și-mi povestea despre bărbații cu care ieșise. Erau bărbații care o luau în Harlem să danseze. Bărbații care o duceau la filmele de la miezul nopții. Bărbații care o strecuraseră în față, peste rând, să-l vadă pe Gene Krupa[14] la Paramount. Bărbații care îi făcuseră cunoștință cu Maurice Chevalier. Bărbații care-i plăteau mese cu homar Thermidor și tort Alaska. (Celia ar fi făcut orice – și chiar făcuse orice – pentru homar Thermidor și tort Alaska.) Vorbea despre bărbații aceștia de parcă n-aveau nicio importanță pentru ea, dar asta numai deoarece *chiar* nu aveau nicio importanță pentru ea. Odată ce achitau nota de plată, le cam uita numele. Îi folosea la fel cum îmi folosea mie loțiunile pentru mâini și ciorapii – după pofta inimii și cu indiferență.

„Fetele trebuie să-și creeze singure ocaziile", spunea ea.

Cât despre trecutul ei, i-am aflat repede povestea.

Născută în Bronx, Celia fusese botezată Maria Theresa Beneventi. N-ai avea cum să ghicești după nume, dar era italiancă. Sau cel puțin tatăl ei era italian. De la el moștenise părul negru și lucios și ochii aceia

negri sublimi. De la mama ei poloneză moștenise pielea palidă și înălțimea.

Făcuse exact un an de liceu. Se lăsase de școală la paisprezece ani, după o legătură scandaloasă cu tatăl unei prietene. (Poate „legătură” nu este cuvântul potrivit pentru interacțiunea sexuală dintre un bărbat de patruzeci de ani și o fată de paisprezece, dar așa o numea Celia.) În urma „legăturii” acesteia fusese dată afară din casă de părinți și rămăsese însărcinată. De situația aceasta „se ocupase” cu amabilitate domnul în cauză, plătindu-i avortul. După avort, craiul n-a mai vrut să aibă de-a face cu ea, așa că și-a întors devotamentul din nou către soție și familie, lăsând-o pe Maria Theresa Beneventi de capul ei, să se descurce în lume cum putea.

O vreme a lucrat într-o brutărie industrială, al cărei proprietar i-a oferit de lucru și un acoperiș deasupra capului ca să-i „Fe O Le” frecvent – termen pe care nu-l mai auzisem, dar pe care Celia a avut amabilitatea să mi-l explice drept „să-i facă o labă”. (Aceasta este imaginea care-mi vine în minte, Angela, ori de câte ori aud lumea spunând că pe vremuri lumea era mai inocentă. Mă gândesc la Maria Theresa Beneventi, la paisprezece ani, imediat după primul ei avort, fără adăpost, masturbându-l pe proprietarul unei brutării industriale ca să aibă unde lucra și unde dormi în siguranță. *Da, oameni buni – alea vremuri.)*

În curând, tânăra Maria Theresa a descoperit că putea face mai mulți bani ca dansatoare ocazională decât din coptul de chifle pentru un pervers. Și-a schimbat numele în Celia Ray, s-a mutat cu alte câteva dansatoare și și-a început cariera – care consta din a-și etala frumusețea răvășitoare în lume, pentru a răzbate tot mai sus. A început să lucreze la Honeymoon Lane Danceland de pe Seventh Avenue, unde bărbații cumpărau bilete pentru câte un dans, iar ea îi lăsa să o pipăie, să transpire pe ea și să plângă de singurătate în brațele ei pentru cincizeci de dolari pe săptămână, plus „cadourile” care mai picau.

La șaisprezece ani concurase la Miss New York, dar pierduse în favoarea unei fete care cântase la vibrafon pe scenă în costum de baie. Fusese și model pentru un fotograf – apăruse în tot felul de reclame, de la hrană pentru câini la creme fungicide. Mai fusese și model

pentru un artist – își vânduse trupul gol cu ora școlilor de artă și pictorilor. Încă adolescentă, se căsătorise cu un saxofonist pe care îl cunoscuse în scurta perioadă cât fusese garderobieră la Russian Tea Room. Dar căsniciile cu saxofoniști niciodată nu durează, iar a Celiei n-a făcut excepție; cât ai clipi, era divorțată.

Imediat după divorț, s-a mutat în California împreună cu o prietenă, cu gândul să devină amândouă stele de cinema. A reușit să ajungă la niște probe, dar nu a primit niciun rol cu replică. („Odată am încasat 25 de dolari pe zi ca să joc o fată moartă într-un film cu detectivi”, spunea ea cu mândrie – apoi menționa un titlu de film de care nu auzisem în viața mea.) După câțiva ani, Celia a plecat din Los Angeles, fiindcă își dăduse seama că „la orice colț de stradă găseai patru fete mai frumoase decât mine și fără accent de Bronx”.

Revenită acasă de la Hollywood, Celia și-a găsit de lucru la Stork Club, ca animatoare. Acolo a cunoscut-o pe Gladys, șefa echipei de dans a lui Peg, care a recrutat-o pentru Lily Playhouse. În 1940, când am sosit eu, Celia lucra de aproape doi ani pentru mătușa mea – cea mai lungă perioadă de stabilitate din viața ei. Lily nu era un teatru faimos. Nu se compara cu Stork Club. Dar, din punctul de vedere al Celiei, munca era ușoară, banii veneau regulat și proprietarul era femeie, ceea ce însemna că nu era nevoită să-și petreacă zilele de lucru ferindu-se de „cine știe ce boss slinos cu mâini de roman și degete de rus”. În plus, la zece termina treaba. Asta însemna că, odată ce-și încheia dansul pe scena de la Lily, putea să iasă în oraș și să danseze până în zori – adesea chiar *la* Stork Club, dar acum doar de dragul distracției.

Cum poate un om care susține că are doar nouăsprezece ani să aibă o asemenea experiență de viață? Întreabă-mă să te întreb.

Spre bucuria și surprinderea mea, Celia și cu mine ne-am împrietenit.

Într-o oarecare măsură, firește, Celia mă plăcea fiindcă eram camerista ei. Chiar și pe atunci, eram conștientă că mă considera cameristă, dar nu mă deranja. (Dacă știi cât de cât cum este prietenia între fete, vei înțelege că, oricum, întotdeauna una din ele

joacă rolul cameristei.) Celia solicita un anumit nivel de servire devotată – se aștepta să-i masez gambele când o dureau, sau să-i perii părul. Sau mai spunea „Vai, Vivvie, iar am rămas fără țigări!” – știind foarte bine că aveam să dau fuga să-i cumpăr un pachet. („Ce *scumpete* ești, Vivvie”, zicea ea, îndesând țigările în buzunar fără să-mi dea banii pe ele.)

Și da, era vanitoasă – atât de vanitoasă, încât, prin comparație, vanitățile mele păreau de amatoare. Sincer îți spun că niciodată n-am văzut om care să se piardă într-o oglindă ca Celia Ray. Era în stare să stea acolo la nesfârșit, scăldându-se în gloria propriei reflexii, aproape scoasă din minți de propria frumusețe. Știu că sună a exagerare, dar nu e așa. Îți jur că odată a stat *două ore* să se privească în oglindă, gândindu-se dacă să-și aplice crema pentru gât cu mișcări *de jos în sus* sau *de sus în jos,* ca să evite bărbia dublă.

Dar avea și o dulceață copilărească. Mai ales dimineața era adorabilă. Când se trezea în patul meu, mahmură și obosită, era doar o puștoaică obișnuită cu chef de ghemuit în pat și bârfit. Îmi povestea despre visurile vieții ei – visurile ei mari și imprecise. Nu-i înțelegeam niciodată aspirațiile, pentru că nu aveau în spate niciun plan. Mintea ei sărea direct la celebritate și bogății și nu părea să-și traseze nicio hartă după care să ajungă acolo – în afară de faptul că trebuia să arate în continuare *așa* și că lumea avea s-o răsplătească pentru asta, până la urmă.

Nu era cine știe ce plan – dar, la drept vorbind, depășea cu mult bruma de plan pe care o aveam eu pentru viața mea.

Eram fericită.

S-ar putea spune că devenisem costumieră la Lily Playhouse – dar numai pentru că nu mă împiedica nimeni să mă numesc așa și pentru că nu voia nimeni altcineva funcția.

Ce-i drept, aveam de lucru din plin. Animatoarele și dansatoarele aveau nevoie de costume noi întruna și nu era ca și cum ar fi putut să și le aleagă pur și simplu din debaraua de costume de la Lily Playhouse (un loc deprimant de umed și plin de păianjeni, înțesat cu costumații mai vechi și mai ponosite decât clădirea

însăși). Mai mult, fetele nu aveau niciodată niciun ban, așa că am învățat metode de improvizație inovatoare. M-am obișnuit să caut materiale ieftine la magazinul de confecții sau (și mai ieftine) hăt-departe pe Orchard Street. Ba chiar mi-am dat seama că puteam vâna rămășițe la magazinele de mâna a doua de pe Ninth Avenue, din care să fac costume. Am aflat că eram deosebit de pricepută la a scoate ceva fabulos din haine vechi și folosite.

Magazinul meu preferat pentru haine vechi se numea Lowtsky's Used Emporium and Notions, pe Ninth Avenue colț cu Forty-third Street. Lowtsky era o familie de evrei est-europeni care făcuseră o escală de câțiva ani în Franța, unde lucraseră în industria dantelei, apoi emigraseră în America. Odată sosiți în Statele Unite, se stabiliseră în Lower East Side[15], unde vindeau cârpe dintr-un căruț pe care îl împingeau pe străzi. Dar apoi au avansat la Hell's Kitchen[16], unde au început să vândă costume și să cumpere haine vechi. Acum dețineau o clădire întreagă cu două etaje, în centru, și o umpluseră cu comori. Nu aveau doar costume folosite din lumile teatrului, a dansului și a operei, ci vindeau și rochii de mireasă la mâna a doua și, ocazional, câte o rochie *couture* de-a dreptul spectaculoasă, găsită pe la câte o lichidare forțată în Upper East Side[17].

Aș fi stat în permanență în magazinul lor.

Odată am cumpărat de acolo, pentru Celia, o rochie în stil edwardian de un violet *aprins.* Era cea mai insipidă cârpă imaginabilă, iar Celia a făcut un pas în spate prima oară când i-am arătat-o. Dar, când i-am tăiat mânecile, i-am decupat un V adânc pe spate, i-am lărgit decolteul și i-am pus o centură groasă de satin negru, am transformat venerabila arătare într-o rochie de seară în care prietena mea arăta ca o amantă de milionar. Toate femeile suspinau de invidie când apărea Celia îmbrăcată în rochia aceea – și toate astea pentru doar doi dolari!

Când au văzut celelalte fete ce puteam face pentru Celia, au început să mă roage toate să le creez rochii speciale. Așadar, la fel ca la internat, în curând mi s-a deschis calea spre popularitate datorită bătrânei mele Singer 201, cea de nădejde. Fetele de la Lily îmi tot

dădeau lucruri de reparat – rochii fără fermoare, sau fermoare fără rochii – și mă întrebau dacă nu pot să le fac ceva. (Îmi amintesc că odată Gladys mi-a spus „Îmi trebuie echipament nou cap-coadă, Vivvie! Arăt ca un unchi!”.)

Poate sună de parcă jucam rolul surorii vitrege cu soartă tragică din basme – cea care muncește și toarce întruna, în timp ce fetele mai frumoase se duc la bal –, dar trebuie să înțelegi că eram enorm de recunoscătoare pentru simplul fapt că puteam sta cu animatoarele. De fapt, schimbul era mai avantajos pentru mine decât pentru ele. Bârfele pe care le auzeam de la ele erau extrem de educative – singura educație pe care mi-o dorisem vreodată din toată inima. În plus, pentru că mereu avea nevoie cineva de talentele mele la croitorie, pentru *orice,* inevitabil fetele au început să se adune în jurul meu și al puternicei mele Singer. N-a trecut mult și apartamentul meu a devenit locul de adunare al companiei – cel puțin al femeilor. (Ajuta și faptul că era mai frumos decât saloanele mucegăite de la subsol și mai aproape de bucătărie.)

Așa s-a făcut că într-o zi – la nici două săptămâni de la mutarea mea la Lily – câteva dintre fete erau la mine în cameră, fumând și privindu-mă cum lucram. Făceam o pelerină scurtă și simplă pentru o animatoare pe nume Jennie – o fată vivace, adorabilă, cu strungăreață, din Brooklyn, pe care toată lumea o plăcea. În seara aceea avea întâlnire și se plânsese că-i trebuia ceva să ia peste rochie în caz că se răcorea afară. Îi spusesem că-i fac ceva frumos, așa că mă apucasem de treabă. Pentru mine nu era niciun efort, dar, astfel, aveam asigurată afecțiunea eternă a lui Jennie.

În ziua aceea – o zi ca oricare alta, cum se spune – animatoarele au aflat că eram încă virgină.

A venit vorba despre asta în după-amiaza cu pricina pentru că fetele vorbeau despre sex – singurul subiect despre care vorbeau *mereu,* când nu vorbeau despre haine, bani, unde să mănânce, cum să devină stele de cinema, cum să se mărite cu stele de cinema sau dacă să-și scoată măselele de minte (cum pretindeau că ar fi făcut Marlene Dietrich ca să aibă pomeți mai proeminenți).

Gladys, șefa echipei de dans – care stătea pe podea lângă Celia, peste un morman de rufe murdare de-ale Celiei m-a întrebat dacă aveam prieten. Exprimarea ei exactă a fost „Ai vreo chestie permanentă cu cineva?”.

Aici trebuie să menționez că era prima întrebare serioasă pe care mi-o punea vreuna dintre fete în legătură cu viața mea. (Nu mai e nevoie să spun că fascinația nu era reciprocă.) Nu-mi părea rău de altceva decât că nu aveam nimic interesant de raportat.

— Nu, n-am prieten, am răspuns eu.

Gladys a părut alarmată.

— Dar ești *drăguță,* a spus ea. Nu se poate să nu ai pe vreunul. Cred că se țin băieții scai după tine!

I-am explicat că toată viața mersesem la școli de fete, așa că nu prea avusesem ocazia să cunosc băieți.

— Dar de făcut ai *făcut-o,* nu? a întrebat Jennie, trecând la miezul subiectului. Ai mers mai departe, nu?

— Niciodată, am spus eu.

— Nici măcar *o dată* n-ai mers mai departe? m-a întrebat Gladys, cu ochii cât cepele. Nici măcar *accidental?*

— Nici măcar, am răspuns eu, întrebându-mă cum era posibil să faci sex accidental.

(Nu te teme, Angela – acum știu. Sexul accidental e extraordinar de ușor, odată ce capeți obiceiul. De atunci am făcut sex accidental din plin, crede-mă, dar pe atunci încă nu eram atât de cosmopolită.)

— Mergi la *biserică*? a întrebat Jennie, de parcă era singura explicație posibilă pentru faptul că eram încă virgină la vârsta de nouăsprezece ani. Te *păstrezi?*

— Nu! Nu mă păstrez. Doar că n-am avut ocazia.

Deja toate păreau îngrijorate. Se uitau la mine de parcă tocmai le-aș fi spus că nu învățasem să trec strada ținută de mână.

— Dar ai făcut *una-alta,* a spus Celia.

— Te-ai *mozolit,* nu? a întrebat Jennie. Nu se poate să nu te fi mozolit!

— Puțin, am răspuns eu.

Era un răspuns sincer; experiența mea sexuală de până atunci era *foarte* puțină. La o seară dansantă organizată de școală, la Emma Willard (unde, cu ocazia aceasta, aduseseră cu autocarul genul de băieți cu care era de așteptat să ne căsătorim într-o bună zi), îl lăsasem

pe un băiat de la școala Hotchkiss să-mi pipăie sânii în timpul unui dans. (Asta în măsura în care reușise să mi-i *găsească,* ceea ce presupusese ceva efort din partea lui.) Sau poate sună prea generos dacă spun că l-am lăsat să-mi pipăie sânii. Mai precis ar fi să spun că și-a luat libertatea să *umble la ei,* iar eu nu l-am oprit. În primul rând, nu voiam să fiu nepoliticoasă. În al doilea rând, experiența mi s-a părut interesantă. Mi-ar fi plăcut să se continue, dar s-a terminat melodia și apoi băiatul a urcat în autocarul care l-a dus înapoi la Hotchkiss, înainte să putem să ducem lucrurile mai departe.

Mă mai sărutase și un bărbat dintr-un bar din Poughkeepsie, într-una din serile când reușisem să fentez vigilența administratoarelor de internat de la Vassar și mersesem în oraș cu bicicleta. Stătusem de vorbă cu el despre jazz (mai precis, *el* vorbise despre jazz, iar eu îl ascultasem vorbind despre jazz, pentru că așa se vorbește cu un bărbat despre jazz) și dintr-odată, de la o clipă la alta – *oau!* Mă lipise de perete și își freca erecția de șoldul meu. M-a sărutat până au început să-mi tremure coapsele de dorință. Dar când a întins mâna să mă atingă între picioare m-am speriat și am scăpat din strânsoare. În noaptea aceea, m-am întors în campus pe bicicletă cu o senzație de agitație incertă – mă temeam să nu se țină după mine și, în același timp, speram să facă asta.

Îmi dorisem și nu-mi dorisem mai mult.

Poveste veche și bine-cunoscută din viața atâtor fete.

Ce mai aveam în CV-ul meu sexual? Exersasem cu cea mai bună prietenă a mea din copilărie, Betty, niște imitații nepricepute a ceea ce noi numeam „sărutări romantice” – dar, pe de altă parte, exersaserăm împreună și „cum e să faci copii” îndesându-ne perne sub bluze ca să părem însărcinate, iar acest al doilea experiment fusese cam la fel de convingător din punct de vedere biologic ca primul.

Odată îmi examinase vaginul ginecologul mamei, când mama începuse să se îngrijoreze că aveam paisprezece ani și nu-mi începuse menstruația. Omul a umblat pe-acolo puțin – sub ochii mamei –, după care mi-a spus că trebuia să mănânc mai mult ficat. Nu fusese o experiență erotică pentru niciuna din persoanele implicate.

De asemenea, între zece și optsprezece ani, mă îndrăgostisem de vreo două sute de ori de prieteni de-ai fratelui meu, Walter. Avantajul remarcabil al unui frate popular și atrăgător: se afla întotdeauna înconjurat de prietenii lui cei populari și atrăgători. Dar prietenii lui Walter erau întotdeauna prea hipnotizați de *el* – liderul, căpitanul tuturor echipelor, cel mai admirat din oraș – ca să mai dea atenție altcuiva dintre cei prezenți.

Nu eram complet ignorantă. Mă mai atingeam singură din când în când, ceea ce-mi dădea o senzație de înfiorare și în același timp de vinovăție, dar știam că nu era același lucru cu sexul. (Să spunem așa: încercările mele de a-mi produce singură plăcere semănau întru câtva cu lecțiile de înot pe uscat.) Înțelegeam și fundamentele funcțiilor sexuale umane, pentru că participasem la seminarul obligatoriu de la Vassar intitulat „Igienă" – unde ni se preda totul fără să ni se spună nimic. (Pe lângă planșe cu ovare și testicule, profesoara ne-a administrat un avertisment destul de îngrijorător cum că spălăturile vaginale cu Lysol[18] nu erau nici moderne, nici sigure ca măsură de contracepție – ceea ce mi-a sădit în minte o imagine care m-a tulburat pe atunci și mă tulbură și în ziua de azi.)

— Păi atunci când ai de gând să mergi mai departe? a întrebat Jennie. Îți cam ticăie ceasul!

— Cel mai important de evitat, a spus Gladys, e situația aia în care cunoști un tip, îți place tare de tot și trebuie să-i dai vestea proastă că ești virgină.

— Da, mulți nu-s încântați, a spus Celia.

— Exact, nu vor să-și asume răspunderea, a spus Gladys. Și e nasol s-o faci prima dată cu cineva care *îți place.*

— Da, păi dacă iese prost? a spus Jennie.

— Ce ar putea să iasă prost? am întrebat eu.

— Tot! a spus Gladys. N-o să știi care-i treaba și poți să te faci de râs! Și, dacă doare, doar nu vrei să ajungi să bâzâi în brațele unui tip care *îți place!*

Toate astea erau diametral opuse față de tot ce învățasem până atunci despre sex. Ni se dăduse de înțeles, mie și prietenelor mele de la școală, că bărbații ar prefera să fim virgine. Fuseserăm instruite să ne păstrăm floarea fecioriei pentru cineva care să nu ne fie doar simpatic, ci pe care chiar să-l *iubim.* Scenariul

ideal – aspirația cu care fuseserăm crescute toate – era că toată viața trebuie să faci sex cu o singură persoană, iar persoana aceea trebuie să fie soțul tău, pe care îl cunoscuseși la balul de absolvire de la Emma Willard.

Dar fusesem informată greșit! Fetele acestea erau de altă părere, și ele *știau* chestii. Mai mult, acum mă încerca, dintr-odată, îngrijorarea că eram bătrână! Ce naiba, împlinisem deja nouăsprezece ani; ce făcusem până atunci? Și deja eram la New York de două săptămâni. Ce mai așteptam?

— Și e greu? am întrebat eu. Prima oară, vreau să zic.

— O, Doamne, nu, Vivvie, nu fi toantă, a spus Gladys. E cel mai ușor lucru din univers. De fapt, nu trebuie să faci nimic. Se ocupă bărbatul. Trebuie să dai startul.

— Da, trebuie să dea startul, a spus Jennie, sigură pe ea.

Dar Celia se uita la mine cu o expresie hotărâtă.

— Vivvie, tu *vrei* să rămâi virgină? a întrebat ea, fixându-mă cu privirea aceea a ei tulburător de superbă. Și, chiar dacă era ca și cum ar fi întrebat „Tu *vrei* să rămâi o copilă ignorantă, considerata demnă de milă de această adunare de femei mature și ieșite în lume?”, intenția din spatele întrebării era emoționantă. Cred că avea grijă de mine – să nu mă las împinsă de alții.

Dar adevărul era că, brusc, nu mai voiam să fiu virgină. Nici măcar o zi.

— Nu, am spus eu. Vreau să dau startul.

— Noi ne-am bucura să te ajutăm, scumpa mea, a spus Jennie.

— Ești cumva la ciclu? a întrebat Gladys.

— Nu, am spus eu.

— Atunci putem să și începem. Pe cine *cunoaștem…?,* a cugetat Gladys cu glas tare.

— Să fie cineva drăguț, a spus Jennie. Și *atent.*

— Un gentleman adevărat, a spus Gladys.

— Nu vreun tăntălău, a spus Jennie.

— Cineva care să ia măsuri de siguranță, a spus Gladys.

— Și să nu fie dur cu ea, a spus Jennie.

Apoi Celia a spus:

— Știu eu pe cineva.

Așa s-a ivit planul lor.

Dr. Harold Kellogg locuia într-o casă elegantă, într-un șir de case identice lipite una de alta, aproape de Gramercy Park. Soția era plecată din oraș, pentru că era sâmbătă. (Doamna Kellogg mergea cu trenul la Danbury în fiecare sâmbătă, să-și viziteze mama la țară.) Așadar am fost programată pentru deflorare la ora extrem de neromantică de zece dimineața, într-o sâmbătă.

Domnul doctor și doamna Kellogg erau membri respectați ai comunității. Erau genul de persoane care ar fi putut face parte din cercul de cunoștințe al părinților mei. În parte, de aceea a considerat Celia că ar fi bărbatul potrivit pentru mine – fiindcă veneam din aceeași clasă socială. Soții Kellogg aveau doi fii la Universitatea Columbia, amândoi studenți la Medicină. Dr. Kellogg era membru al Clubului Metropolitan[19]. În timpul liber, îi plăcea să observe păsările din zonă, să colecționeze timbre și să facă sex cu animatoare.

Dar dr. Kellogg era discret în ce privea legăturile amoroase. Un bărbat cu reputația lui nu-și permitea să fie văzut prin oraș cu o tânără cu bustul ca prova unei corăbii (că s-ar fi *observat),* așa că-l vizitau animatoarele pe el, acasă – și întotdeauna sâmbătă dimineața, când era plecată soția. Le deschidea ușa din spate, le oferea șampanie și le întreținea în intimitatea camerei pentru oaspeți. Dr. Kellogg le dădea fetelor bani pentru timpul acordat și pentru deranj, după care le trimitea în treaba lor. Totul trebuia să fie gata înainte de prânz, pentru că după-amiaza avea programați pacienți.

Toate animatoarele de la Lily îl cunoșteau pe dr. Kellogg. Îl vizitau prin rotație, în funcție de care era mai puțin mahmură sâmbătă dimineața, sau cui „îi bătea vântul prin buzunare” și avea nevoie de ceva mărunțiș pentru săptămâna următoare.

Când fetele mi-au explicat detaliile financiare ale aranjamentului, am spus, șocată:

— Vreți să spuneți că dr. Kellogg vă *plătește* pentru *sex?*

Gladys s-a uitat la mine de parcă nu-i venea să creadă:

— Păi tu ce credeai, Vivvie? Că îl plătim *noi* pe el?

Acum, Angela, uite care-i treaba: sunt conștientă că femeile care oferă favoruri sexuale domnilor pe bani se numesc într-un anume fel. De fapt, se numesc în *multe* feluri. Dar niciuna dintre animatoarele cu care umblam eu în New Yorkul anului 1940 nu pot fi numite astfel – nici măcar când luau în mod activ bani de la diverși gentlemeni în schimbul favorurilor sexuale. Nu aveau cum să fie prostituate; erau *animatoare.* Erau foarte mândre de numele acesta, pentru că munciseră din greu să ajungă acolo și la alt titlu nici că răspundeau. Dar situația era, în termeni simpli, aceasta: animatoarele nu câștigau prea mult, înțelegi tu, și toată lumea trebuie să se descurce cumva pe lumea asta (pantofii sunt scumpi!), așa că fetele dezvoltaseră un sistem de *aranjamente alternative* din care câștigau câțiva bani în plus. Doctorii Kellogg ai lumii făceau parte din sistemul respectiv.

Acum, că mă gândesc, cred că nici măcar dr. Kellogg nu le considera prostituate. Cel mai probabil, le spunea „prietenele" lui – denumire aspirațională, deși întru câtva nerealistă, care în mod sigur îl ajuta și pe el să se simtă mai bine în propria piele.

Cu alte cuvinte, în ciuda tuturor dovezilor că se făcea sex pe bani (și chiar se făcea sex pe bani, să nu te îndoiești), nimeni nu făcea *prostituție.* Era doar un *aranjament alternativ* din care profita toată lumea. Știi cum e: de la fiecare după puteri, fiecăruia după nevoi.

Mă bucur foarte mult că am avut ocazia să clarificăm situația, Angela.

În niciun caz n-aș vrea să rămână vreo neînțelegere la mijloc.

— Așa, Vivvie, deci să știi că e un plicticos, a spus Jennie. Dacă te plictisești, să nu-ți imaginezi că așa e mereu când faci alea-alea.

— Dar e doctor, a spus Celia. O să aibă grijă de Vivvie a noastră. Asta contează de data asta.

(*Vivvie a noastră!* S-au rostit vreodată cuvinte mai înduioșătoare? Eram *Vivvie a lor!)*

De-acum era sâmbătă dimineața și stăteam toate patru într-un restaurant ieftin de pe Third Avenue colț cu Eighteenth Street, în umbra podului de cale ferată, așteptând să se facă ora zece. Fetele îmi arătaseră deja

casa doctorului Kellogg și ușa din spate pe care urma s-o folosesc, imediat după colț. Acum beam cafea și mâncam clătite, în timp ce fetele îmi dădeau, cu entuziasm, ultimele instrucțiuni. Era foarte devreme, unde mai pui că era weekend – în mod normal fetele nu ar fi fost atât de treze și de vioaie, dar niciuna nu voia să rateze *asta.*

— O să folosească protecție, Vivvie, a spus Gladys. El întotdeauna folosește, deci nu e nevoie să-ți faci griji.

— Cu protecție nu e așa de plăcut, a spus Jennie, dar o să-ți trebuiască.

Nu mai auzisem niciodată termenul „protecție" folosit așa, dar am ghicit din context că trebuie să fi fost o teacă, sau un condom – dispozitiv despre care învățasem la ora de Igienă la Vassar. (Chiar pusesem mâna pe unul, trimis să circule în sală din mână în mână între fete, ca o broască disecată, inertă.) Dacă însemna altceva, presupuneam că aveam să aflu destul de repede, dar nu aveam de gând să întreb.

— Mai încolo o să-ți facem rost de un pesar, a spus Gladys. Avem toate.

(Nici asta nu știam ce era, până mai târziu, când mi-am dat seama că profesoara noastră de Igienă îl numise „diafragmă".)

— Eu nu mai am pesar! a spus Jennie. Mi l-a găsit bunica! M-a întrebat ce e și i-am spus că e pentru curățat bijuteriile delicate. Mi l-a luat.

— Pentru curățat *bijuteriile delicate*? a țipat Gladys.

— Păi *ce* era să spun, Gladys!

— N-am curaj să-mi imaginez cum ai *putea* să cureți bijuterii delicate cu pesarul, a insistat Gladys.

— Habar n-am! Întreab-o pe bunica, ea la asta-l folosește!

— Păi atunci ce folosești acum? a întrebat Gladys. Pentru protecție?

— Ei, ce să fac, acum nimic… pentru că bunica îmi ține pesarul în cutia de bijuterii.

— Jennie! au exclamat Celia și Gladys în același timp.

— Știu, știu. Dar am grijă.

— Ba nu ai! a spus Gladys. Tu niciodată n-ai grijă! Vivian, să nu fii copil prost ca Jennie. Trebuie să te gândești la chestiile astea!

Celia s-a căutat prin poșetă și mi-a dat ceva învelit în hârtie cafenie. Despachetând-o, am descoperit un prosopel de frotir alb, împăturit frumos, nefolosit. Încă avea eticheta de la magazin.

— L-am luat pentru tine, a spus Celia. E un prosop. În caz că îți curge sânge.

— Mulțumesc, Celia.

A dat din umeri, și-a ferit privirea și – spre uluirea mea – a roșit.

— Unele sângerează. O să-ți trebuiască ceva să te ștergi.

— Aha, și doar n-o să folosești prosoapele bune ale doamnei Kellogg, a spus Gladys.

— Nu se pune mâna pe *nimic* de-al doamnei Kellogg! a spus Jennie.

— În afară de soț! s-a hlizit Gladys și fetele s-au pus din nou pe râs.

— Ooo! A trecut de zece, Vivvie, a spus Celia. Ar cam trebui să te duci.

Am făcut un efort să mă ridic, dar dintr-odată m-a luat amețeala. M-am trântit la loc pe canapeaua localului. Mai-mai să mi se taie genunchii. Nu *știam* că aveam emoții, dar corpul meu părea de altă părere.

— Ești în regulă, Vivvie? a întrebat Celia. Sigur vrei?

— Vreau, am spus eu. Sigur vreau.

— Eu aș sugera – a spus Gladys – să nu te gândești prea tare. Eu niciodată nu mă gândesc.

Părea un sfat înțelept. Așa că am inspirat adânc de câteva ori – cum mă învățase mama să fac înainte să strunesc un cal să sară –, apoi m-am ridicat și m-am îndreptat spre ieșire.

— Ne vedem mai târziu! am spus, animată de o senzație de veselie luminoasă și oarecum nepământeană.

— Aici ne găsești! a spus Gladys.

— Probabil n-o să dureze prea mult! a spus Jennie.

ȘASE

Dr. Kellogg mă aștepta chiar după ușa servitorilor. Nici n-am apucat bine să bat, că a deschis ușa dintr-o smucitură și m-a tras înăuntru.

— Bine ai venit, bine ai venit, a spus el, aruncând priviri în jur, să se asigure că nu ne spionau vecinii. Hai să închidem ușa, draga mea.

Era un bărbat de talie medie, cu o figură comună și părul de o culoare obișnuită, îmbrăcat într-un costum specific unui gentleman respectabil de vârsta a doua din clasa lui socială. (Dacă sună de parcă am uitat complet cum arăta, asta e pentru că, într-adevăr, *am uitat* complet cum arăta. Era genul de om pe care îl uiți chiar în timp ce stai față în față cu el și-l privești.)

— Vivian, a spus el, întinzându-mi mâna. Îți mulțumesc că ai venit azi. Hai să mergem sus și să ne facem comozi.

Vorbea exact ca un doctor, ceea ce și era. Suna întocmai ca pediatrul meu de acasă, din Clinton. Puteai să juri că venisem să mă consulte pentru o infecție la ureche. Asta mă liniștea și, în același timp, mi se părea teribil de ridicol. Simțeam cum mă umflă râsul, dar l-am înăbușit.

I-am străbătut locuința, respectabilă și elegantă, dar prin nimic remarcabilă. Pe străzile din jur erau, probabil, o sută de locuințe decorate exact la fel. Nu îmi amintesc decât niște canapele tapițate cu mătase și acoperite cu milieuri. Draperiile erau trase – probabil ca să ne putem preface că nu era zece dimineața. A închis ușa în urma lui.

— Fă-te comodă pe pat, Vivian, a spus el, dându-mi un pahar de șampanie.

M-am așezat frumos pe marginea patului. Aproape că mă așteptam să se spele pe mâini și să se apropie de mine cu un stetoscop, dar a tras un scaun de lemn dintr-un colț și s-a așezat drept în fața mea. A pus coatele pe genunchi și s-a aplecat în față, ca unul obișnuit să dea diagnostice profesionale.

— Așa deci, Vivian. Prietena noastră Gladys mi-a spus că ești virgină.

— Da, domnule doctor, am spus eu.

— Nu e nevoie să-mi spui „domnule doctor”. Suntem prieteni. Poți să-mi spui Harold.

— A, mulțumesc, Harold, am adăugat eu.

Iar din acel moment, Angela, situația a început să mi se pară teribil de comică. Orice urmă de nervozitate simțisem până atunci a dispărut, lăsând locul unei impresii de comedie pură. Era ceva în sunetul vocii mele rostind cuvintele „A, mulțumesc, Harold” în camera aceea mică pentru oaspeți, cu cuvertura plasticoasă tâmpită, vernil (fața doctorului Kellogg nu mi-o amintesc, dar nu pot să uit cuvertura aia hidoasă), care mi se părea culmea absurdității. El stătea acolo în costum, iar eu în rochia mea de zi din raion galben-puișor – dacă n-ar fi crezut că eram virgină înainte să ne vedem, rochița aia sigur l-ar fi convins.

Toată scena era absurdă. Era obișnuit cu animatoarele și acum îi căzusem *eu* pe cap.

— Așa deci, Gladys m-a informat că ai vrea să… – căuta o exprimare delicată – … să scăpăm de virginitate?

— Da, Harold, am spus eu. Aș dori s-o extirpăm.

(Până în ziua de azi, cred că replica aceasta a fost primul lucru intenționat comic pe care l-am scos pe gură în viața mea – iar faptul că l-am spus cu cea mai serioasă expresie mă umplea de mândrie. *S-o extirpăm*! Genial.)

A încuviințat din cap – un medic bun lipsit de simțul umorului.

— Hai să te dezbraci, a spus el, între timp mă dezbrac și eu și începem.

Nu eram sigură dacă trebuia să mă dezbrac *de tot.* De obicei, la cabinetul medical rămâneam în „dedesubturi”, cum spunea mama mereu lenjeriei intime. (*Dar de ce mă gândeam la mama acum?)* Pe de altă parte, de obicei la cabinetul medical nu urma să fac sex cu doctorul. M-am decis repede să mă dezbrac complet. Nu voiam să arăt ca o tâmpiță rușinoasă. M-am culcat pe spate pe cuvertura aia grețoasă și plasticoasă, goală-pușcă. Cu brațele întinse pe lângă corp și cu picioarele țepene. Ce să mai: ca o seducătoare în toată regula.

Dr. Kellogg s-a dezbrăcat în chiloți și maiou. Nu prea mi se părea corect. El de ce avea voie să rămână parțial îmbrăcat, când eu trebuia să fiu goală?

— Acum, dacă ești bună să te dai numai puțin la o parte, ca să am un pic de loc… a spus el. Așa… Bun… Ia să ne uităm puțin.

S-a întins lângă mine, ridicat într-un cot, și s-a uitat la mine. Momentul nu mi s-a părut atât de neplăcut pe cât ai putea să crezi. Eram o tânără vanitoasă și ceva din adâncul meu considera că așa și trebuia, să fiu privită. În ce privea aspectul, principala mea temere era bustul – sau, mai precis, lipsa aproape completă de bust. Dar pe dr. Kellogg nu părea să-l deranjeze, deși era obișnuit cu o cu totul altă siluetă. De fapt, părea încântat de tot ce i se prezenta.

— Sâni de virgină! s-a minunat el. Neatinși de mâna vreunui bărbat!

(Mă rog, mi-am spus eu, *n-aș zice chiar așa.* Poate neatinși de mâna vreunui bărbat *adult.)*

— Iartă-mă dacă am mâinile reci, Vivian, a spus el, dar acum am să încep să te ating.

Și, ordonat, a început să mă atingă. Mai întâi sânul stâng, apoi dreptul, apoi stângul din nou, apoi iar dreptul. Într-adevăr, chiar *avea* mâinile reci, dar s-au încălzit destul de repede. La început m-a încercat o ușoară panică și am stat cu ochii închiși, dar după o vreme a fost ceva de genul *Mda, interesant! Ia hai!*

Până la urmă, a început să fie chiar plăcut. Atunci am decis să deschid ochii, fiindcă nu voiam să-mi scape nimic. Presupun că voiam să-mi privesc trupul prădat de un bărbat. (Ah, narcisismul tinereții!) Mi-am privit propriu-mi trup, admirându-mi talia subțire și curba șoldului. Împrumutasem lama Celiei ca să mă rad pe picioare și coapsele îmi arătau minunat de netede în lumina slabă. Și sânii erau destul de frumoși sub mâinile lui.

Mâini de bărbat! Pe sânii mei goi! *Ca să vezi!*

Am aruncat o privire furișă la fața lui și am fost mulțumită de ce am văzut – obrajii înroșiți și ușoara încruntătură concentrată. Respira greu, pe nas, ceea ce am interpretat drept un semn că reușeam să-l excit. Chiar era foarte plăcut să fii mângâiată. Îmi plăcea efectul atingerii lui pe sâni – cum mi se îmbujora și încingea pielea.

— Acum am să-mi pun gura pe sânul tău, a spus el. Este o procedură standard.

Tare aș fi vrut să nu spună asta. Chiar suna a *procedură.* De-a lungul anilor mă gândisem mult la sex, dar în nicio fantezie partenerul meu nu vorbise de parcă fusese chemat să facă un consult la domiciliu.

S-a aplecat să-și pună gura pe sânul meu, după cum promisese, și am descoperit că îmi plăcea și asta – mă rog, acum că tăcuse. De fapt, niciodată nu mai simțisem ceva atât de încântător. Am închis ochii din nou. Voiam să rămân nemișcată și tăcută, în speranța că avea să continue experiența aceasta încântătoare. Dar experiența încântătoare s-a încheiat brusc, pentru că iar a început să vorbească.

— Vom avansa cu pași prudenți, Vivian, a spus el.

Doamne, suna de parcă avea de gând să-mi introducă un termometru rectal – experiență pe care o avusesem în copilărie și la care nu voiam să mă gândesc acum.

— Sau vrei să se termine repede, Vivian? m-a întrebat.

— Poftim? am spus eu.

— Presupun că ești speriată, având în vedere că ești pentru prima oară cu un bărbat. Poate vrei ca actul să se consume repede, ca disconfortul să se încheie rapid? Sau ai prefera să mai zăbovesc și să te învăț câte ceva? De exemplu, câteva lucruri care-i plac doamnei Kellogg?

Doamne, să mă învețe câteva lucruri care îi plăceau doamnei Kellogg era ultimul lucru pe care mi-l doream! Dar chiar nu știam ce să spun. Așa că am rămas cu ochii la el, fără să scot o vorbă.

— De la douăsprezece am programați pacienți, a spus el, deloc seducător. Părea iritat de tăcerea mea. Dar avem destul timp pentru un pic de activitate creativă, dacă dorești. Numai că va trebui să ne decidem curând.

Cum se răspunde la așa ceva? Eu de unde să știu ce voiam să-mi facă? Activitate creativă putea să însemne *orice.* M-am mulțumit să clipesc și să mă uit lung la el.

— Rățușca e speriată, a spus el, îmblânzindu-se.

Îmi venea să-l cam omor pentru tonul lui superior.

— Nu sunt speriată, am răspuns eu, ceea ce era adevărat. Nu eram speriată – doar derutată. Mă așteptasem să merg acolo să fiu devorată, dar toate astea erau așa de *elaborate.* Chiar trebuia să negociem și să discutăm fiecare pas?

— Nu-i nimic, rățușca mea, a spus el. Am mai făcut asta. Tare rușinoasă mai ești, nu-i așa? Ce-ar fi să mă lași pe mine să stabilesc cursul?

A trecut cu mâna peste părul meu pubian. Mi-a acoperit vulva. Ținea palma întinsă, ca atunci când îi dai unui cal zahăr cubic, ca să nu te muște. A început să-mi frece zona pubiană. Nu era prea rău. De fapt, nu era rău deloc. Am închis din nou ochii și m-am minunat de revărsarea aceasta slabă, dar magică, de senzații minunate.

— Doamnei Kellogg îi place când fac așa, a spus el – și, din nou, am fost nevoită să pun stop plăcerii ca să mă gândesc la doamna Kellogg și la milieurile ei. Îi place când învârt mâna în direcția asta… și pe urmă o învârt în direcția *asta*…

Problema, după cum îmi dădeam seama clar deja, avea să fie vorbitul. Mă tot gândeam cum să-l fac să tacă. Nu prea puteam să-l rog să-și țină gura la el acasă – mai ales că-mi făcea această enormă favoare de a mă scăpa de himen. Eram o domnișoară bine-crescută, obișnuită să trateze bărbații aflați în poziții de autoritate cu o anume deferență: ar fi fost foarte neobișnuit din partea mea să spun: „Ai putea, te rog, să taci?”

Mi-a trecut prin minte că poate, dacă-l rog să mă sărute, voi reuși să-i închid gura. *Poate* ar fi mers. În orice caz, ar fi avut gura ocupată. Dar atunci ar fi trebuit să-l sărut și nu eram sigură că voiam să-l sărut. Era greu de spus care scenariu ar fi fost mai rău în cazul acesta – tăcere și sărutat? Sau fără sărutat, dar cu vocea aceea supărătoare?

— Pisicuței tale îi place să fie mângâiată? a întrebat el, apăsându-și mai tare mâna. *Toarce* pisicuța?

— Harold, am spus eu. Mă întrebam dacă te-aș putea ruga să mă săruți.

Poate nu sunt corectă cu dr. Kellogg.

Era un om destul de bun, care încerca doar să mă ajute fără să mă sperie prea tare. Cred sincer că nu voia să-mi facă rău. Poate că aplica și în situația aceasta jurământul lui Hipocrat: *Să nu faci rău* etc. etc.

Sau poate nu era un om prea bun. Chiar nu am de unde să știu, fiindcă după aceea nu l-am mai văzut niciodată. Să nu-l facem erou! Poate că nu încerca deloc

să mă ajute, ci doar se bucura de ocazia de a deflora o tânără virgină stingherită și nubilă, în camera pentru musafiri, în timp ce nevasta era în vizită la mama ei.

În orice caz, nu i-a fost prea greu să se excite, ceea ce am aflat destul de repede, când s-a retras de lângă mine ca să-și aplice o „măsură de siguranță” peste erecție. Urma să privesc un penis erect pentru prima dată – un moment reprezentativ, așadar –, numai că n-am avut ocazia să văd mare lucru. În parte pentru că penisul în cauză era acoperit cu un prezervativ și ascuns de mâna bărbatului. Dar în primul rând pentru că s-a suit pe mine cât ai clipi.

— Vivian, a spus el, am decis că-ți va fi mai bine dacă intru cât mai repede. În cazul acesta, cred că este mai bine să *nu* avansăm cu pași mici. Pregătește-te, fiindcă urmează să te penetrez.

Și așa a și făcut.

Așa deci. Gata.

A durut mult mai puțin decât mă temusem. Asta era vestea bună. Vestea rea era că s-a dovedit mult mai puțin plăcut decât sperasem. Îmi închipuisem că actul în sine este o amplificare a senzațiilor pe care le avusesem când îmi sărutase sânii sau îmi mângâiase vulva, dar nu era. De fapt, orice urmă de plăcere simțisem până atunci, oricât de slabă, a dispărut într-o clipă când m-a penetrat – lăsând locul unei senzații foarte dure și care îmi distrăgea complet atenția. Penisul lui era doar o *prezență* inconfundabilă, pe care nu reușeam s-o identific nici drept rea, dar nici plăcută. Îmi amintea puțin de crampele menstruale. Era doar foarte, foarte *ciudată.*

A gemut, s-a împins în mine și, printre dinții încleștați, a spus:

— După cum am descoperit, doamnei Kellogg îi place când…

Dar nu am mai aflat ce preferințe avea doamna Kellogg în materie de copulație, fiindcă m-am apucat să-l sărut din nou, de cum a reînceput să vorbească. Aflasem deja că sărutatul îl reducea la tăcere. Mai mult, îmi dădea și mie ceva de făcut cât eram posedată. După cum deja am stabilit, nu aveam cine știe ce experiență la sărutat, dar mă descurcam destul de bine pe ghicite. E genul de abilitate pe care, până la urmă, o înveți prin

practică, dar am făcut și eu ce am putut. Era destul de greu să ne menținem gurile în contact în timp ce mă penetra, dar eram foarte motivată: *chiar* nu voiam să-i aud din nou vocea.

În ultimul moment, totuși, a reușit să mai strecoare un cuvânt.

— Splendid! a strigat.

Apoi și-a arcuit spatele, l-a străbătut un ultim spasm puternic și s-a terminat.

După aceea s-a ridicat și a mers în altă cameră, probabil ca să se spele. Apoi s-a întors și s-a întins o vreme lângă mine. M-a ținut strâns în brațe, spunând întruna „Rățușcă, rățușcă, ce rățușcă cuminte. Nu plânge, rățușcă".

Nu plângeam – nici pe *departe* –, dar n-a observat.

La scurt timp, s-a ridicat din nou și m-a întrebat dacă aș fi bună să verific dacă nu era sânge pe cuvertură, fiindcă uitase să pună un cearșaf.

— Doar nu vrem să vadă doamna Kellogg vreo pată, a spus el. Mă tem că am omis. De obicei sunt mai atent. Asta sugerează o anume lipsă de prevedere din partea mea, care nu mă caracterizează.

— A, am zis eu, întinzând mâna după poșetă, bucuroasă că aveam ceva de făcut. Am adus un prosop!

Dar nu era nicio pată. Nu se vedea sânge deloc. (Presupun că ședințele de echitație din copilărie rezolvaseră deja partea cu perforatul. Mersi, mama!) Spre marea mea ușurare, nici nu mă durea prea tare.

— Așa, Vivian, m-a instruit el, în următoarele două zile ar fi bine să eviți să faci baie, fiindcă există riscul de infecție. Nu este nicio problemă dacă te speli, dar sumar – să nu stai în apă. Dacă observi vreo scurgere sau o senzație de disconfort, Gladys sau Celia îți pot recomanda niște spălături cu oțet. Dar ești fată mare și sănătoasă, deci nu mă aștept să ai probleme. Te-ai descurcat excelent astăzi. Sunt mândru de tine.

Mai-mai că mă așteptam să-mi dea o acadea.

În timp ce ne îmbrăcam, domnul Kellogg a continuat să trăncănească despre vremea frumoasă de afară. Observasem oare, luna trecută, bujorii înfloriți în Gramercy Park? Nu, i-am spus eu, luna trecută nici nu eram la New York. În acest caz, m-a instruit el, la anul

trebuie să admir bujorii, fiindcă floarea lor ține foarte puțin, să știi, și apoi se ofilesc. (Poate părea un comentariu prea evident la adresa propriei mele „flori care ținuse foarte puțin” – dar să nu ne așteptăm din partea doctorului Kellogg la un asemenea simț al poeziei sau al retoricii. Cred că pur și simplu îi plăceau bujorii.)

— Să te conduc, rățușcă, a spus el, după care m-a dus la parter și, prin sufrageria plină cu milieuri, la ușa servitorilor. În trecere pe lângă bucătărie, a luat un plic de pe masă și mi l-a înmânat.

— Un simbol al aprecierii mele, a spus el.

Știam că erau bani și nu suportam ideea.

— Vai, nu, n-aș putea, Harold, am spus eu.

— Vai, dar nu se poate.

— Nu, n-aș putea, am spus eu. În *niciun caz.*

— Vai, dar *insist.*

— Vai, dar nu se *poate.*

Mă împotriveam, trebuie să-ți mărturisesc, nu pentru că nu voiam să fiu considerată o prostituată. (Mă supraestimezi dacă crezi asta!) Era vorba mai degrabă de o politețe socială adânc întipărită în mintea mea. Vezi tu, părinții îmi trimiteau săptămânal bani de buzunar, pe care mi-i dădea mătușa Peg în fiecare miercuri, așa că chiar nu aveam nevoie de banii doctorului Kellogg. În plus, o voce puritană din mine îmi spunea că nu prea câștigasem banii aceia. Nu știam mare lucru despre sex, dar nu-mi puteam imagina că-l făcusem să se simtă prea bine. O fată care stă culcată pe spate cu brațele întinse pe lângă corp și nu se mișcă decât ca să te atace cu gura ori de câte ori vorbești – n-are cum să fie cine știe ce distracție la pat, nu? Dacă era să fiu plătită pentru sex, aș fi vrut să fi făcut ceva care să merite banii.

— Vivian, te rog să accepți, a spus el.

— Harold, trebuie să te refuz.

— Vivian, mă văd nevoit să insist să nu facem o scenă, a spus el, încruntându-se ușor și împingând plicul spre mine cu forță – moment care a constituit apogeul pericolului sau aventurii din interacțiunea mea cu dr. Harold Kellogg.

— Bine, atunci, am spus eu și am luat banii.

(Ce părere aveți, strămoși ai mei fandosiți? Bani gheață pentru sex, ba chiar de la debut!)

— Ești o tânără încântătoare, a spus el. Și te rog să nu-ți faci griji: mai ai destul timp să-ți crească sânii.

— Mulțumesc, Harold, am spus eu.

— Două sute de mililitri de lapte bătut pe zi ar trebui să încurajeze creșterea.

— Îți mulțumesc, așa am să fac, am spus eu, fără urmă de intenție de a bea două sute de mililitri de lapte bătut pe zi.

Eram gata să ies pe ușă când, dintr-odată, mi-am dat seama că nu se putea să nu aflu.

— Harold, am spus eu, pot întreba ce specializare ai?

Presupuneam că era ori ginecolog, ori pediatru. Înclinam spre pediatru. Voiam doar să văd cu care opțiune avusesem dreptate.

— Sunt veterinar, scumpa mea, a răspuns el. Transmite-le, te rog, cele mai calde urări de bine lui Gladys și Celiei și nu uita să admiri bujorii primăvara următoare!

Am rupt-o la fugă pe stradă, râzând în hohote.

Am intrat ca furtuna în restaurantul unde mă așteptau fetele și, înainte să apuce vreuna să deschidă gura, am râs până mi-au dat lacrimile:

— *Veterinar?* M-ați trimis la *veterinar?*

— Cum a fost? m-a întrebat Gladys. A durut?

— E *veterinar?* Ați zis că e *doctor!*

— Dr. Kellogg *este* doctor! a spus Jennie. Se vede și după nume.

— Parcă m-ați trimis să mă *sterilizeze!*

M-am trântit pe banchetă lângă Celia, înghesuindu-mă cu ușurare în trupul ei cald. Al meu era în mijlocul unui uragan de amuzament. Tremuram toată, din cap până în picioare. Mă simțeam liberă și descătușată. Mă simțeam de parcă viața tocmai îmi explodase. Eram copleșită de entuziasm și excitație și repulsie și jenă și mândrie și totul era foarte derutant, dar în același timp fantastic. Efectul de după era mult mai izbitor decât fusese actul în sine. Nu-mi venea să *cred* ce făcusem. Îndrăzneala mea din dimineața aceea – sex cu un bărbat necunoscut! – parcă ar fi venit de la altcineva, dar în același timp mă simțeam mai „eu” ca niciodată.

Mai mult, privindu-le pe animatoarele din jurul mesei, mă cuprindea o recunoștință atât de adâncă, încât

mai-mai să-mi dea lacrimile. Era așa o minune să le am alături. Prietenele mele! Cele mai vechi prietene ale mele din toată lumea! Cele mai vechi prietene ale mele din toată lumea, pe care le cunoscusem cu doar două săptămâni înainte – mai puțin Jennie, pe care o cunoscusem cu doar două zile mai devreme! Le iubeam pe toate așa de mult! Mă așteptaseră! Țineau la mine!

— Dar cum a *fost?* a întrebat Gladys.

— A fost bine. A fost *bine.*

Aveam în față un teanc de clătite reci și mâncate pe jumătate, rămase de mai devreme, iar acum m-am înfipt în ele cu o foame de lup. Îmi tremurau mâinile. Doamne, în viața mea nu-mi fusese așa de foame. Îmi era o foame nesfârșită. Am scăldat clătitele într-o porție suplimentară de sirop și mi le-am îndesat în gură.

— Dar turuie întruna despre nevastă-sa! am spus, între două îmbucături.

— Și încă cum! a spus Jennie. În privința asta e de groază!

— E un plicticos, a spus Gladys. Dar nu e om rău și asta contează.

— Dar de durut te-a *durut*? a întrebat Celia.

— Știi ce, chiar nu, am spus eu. Și nici n-am avut nevoie de prosop!

— Ai avut noroc, a spus Celia. *Mare* noroc.

— Nu pot să spun că a fost cine știe ce distracție, am zis eu. Dar nu pot să spun nici că n-a fost. Mă bucur că s-a terminat, atât. Presupun că există feluri mai urâte să-ți pierzi virginitatea.

— Toate celelalte feluri sunt mai urâte, a spus Jennie. Crede-mă. Eu le-am încercat pe toate.

— Tare mândră sunt de tine, Vivvie, a spus Gladys. Azi ai devenit femeie.

Și-a ridicat ceașca de cafea spre mine într-un toast, iar eu am dat noroc cu paharul de apă. N-a existat în istorie ceremonie de inițiere atât de completă și de satisfăcătoare ca momentul când a toastat în onoarea mea Gladys, șefa echipei de dans.

— Cât ți-a dat? a întrebat Jennie.

— A! am spus eu. Și uitasem!

Am căutat în poșetă și am scos plicul.

— Deschide-l tu, am spus, întinzându-i-l cu mâini tremurânde Celiei, care l-a sfâșiat imediat, a răsfirat

banii cu degetul mare cu un gest de expert și a anunțat:

— Cincizeci de dolari!

— *Cincizeci de dolari!* a răcnit Jennie. De obicei dă douăzeci!

— Pe ce să-i cheltuim? a întrebat Gladys.

— Trebuie să-i folosim la ceva special, a spus Jennie, și am simțit un val de ușurare la gândul că fetele îi considerau banii *noștri*, nu ai mei.

Așa se împărțea la mai mulți pecetea păcatului, dacă asta are vreun sens. Și se consolida senzația de camaraderie.

— Eu vreau pe Coney Island, a spus Celia.

— N-avem timp, a răspuns Gladys. La patru trebuie să fim înapoi la Lily.

— Ba avem timp, a spus Celia. Nu stăm mult. Ne luăm câte un hotdog, vedem plaja și ne întoarcem imediat. Luăm taxiul. Acum avem bani, nu?

Așa că am mers pe Coney Island cu mașina, cu ferestrele coborâte, fumând și râzând și bârfind. Era cea mai călduroasă zi de când începuse vara. Cerul era minunat de limpede. Eu eram storcoșită pe locul din spate între Celia și Gladys, în timp ce Jennie, în față, trăncănea cu șoferul – șofer căruia nu-i venea să creadă ce noroc pe el, cu o asemenea adunare de frumuseți picate la el în taxi.

— Măi fetele, dar cum arătați! a spus el, la care Jennie a reacționat:

— Domnu', nu te obrăznici, dar îmi dădeam seama că îi făcea plăcere.

— Tu te simți vreodată prost apropo de doamna Kellogg? am întrebat-o eu pe Gladys, cu o ușoară strângere de inimă la gândul faptei mele de mai devreme. Că te culci cu soțul ei? E *cazul* să mă simt prost față de ea?

— Ei na, în chestiile astea nu trebuie să exagerezi cu conștiința! a răspuns Gladys. Ar însemna să-ți faci griji toată ziua!

Și mă tem că aici s-au sfârșit frământările noastre morale. Subiect închis.

— Data viitoare vreau cu altcineva, am spus eu. Crezi că aș putea să găsesc pe altcineva?

— Floare la ureche, a spus Celia.

Coney Island era toată numai strălucire, veselie și distracție. Pasarela de lemn de pe faleză era plină ochi de familii zgomotoase, perechi tinere și copii lipicioși care se purtau la fel de frenetic pe cât mă simțeam eu. Ne-am uitat la reclamele pentru spectacole de circ cu ciudați. Am dat fuga pe țărm și am intrat cu picioarele în apă. Am mâncat mere glasate și gheață rasă cu suc de lămâie. Ne-am fotografiat cu „cel mai puternic om din lume". Ne-am cumpărat animale de pluș și cărți poștale și oglinjoare-suvenir. Eu i-am luat Celiei o poșetuță simpatică de ratan, cu scoici cusute, iar celorlalte fete le-am luat ochelari, și *pe deasupra* am plătit și taxiul la întoarcere, până în centru – și tot ne-au mai rămas nouă dolari din banii doctorului Kellogg.

— Ți-au rămas bani să-ți iei și o ditamai friptură la cină! a comentat Jennie.

Ne-am întors la Lily Playhouse exact la timp pentru primul spectacol al zilei. Olive era teribil de îngrijorată că animatoarele nu aveau să fie la locul lor la ridicarea cortinei și bodogănea învârtindu-se în cerc și certându-ne pe toate pentru lipsa de *promptitudine.* Dar fetele au dat fuga în cabine și când au ieșit, în doar câteva clipe, pur și simplu *emanau* paiete și pene de struț și *glamour.*

Era de față și mătușa Peg, bineînțeles, care m-a întrebat, oarecum neatentă, dacă avusesem o zi bună.

— Absolut! am răspuns eu.

— Bun, a spus ea. Așa și trebuie, să te distrezi, că ești tânără.

Celia mi-a luat mâna și mi-a strâns-o, chiar înainte să urce pe scenă.

Am prins-o de braț și m-am tras mai aproape de frumusețea ei.

— Celia! i-am șoptit. Nici acum nu-mi vine să cred că mi-am pierdut virginitatea azi!

— N-o să-ți fie dor de ea, a spus Celia.

Și știi ce?

Exact așa a și fost.

ȘAPTE

Așa a început.

Acum că fusesem inițiată, voiam să am de-a face cu sexul tot timpul – iar mie tot ce exista în New York mi se părea sex. Aveam mult de recuperat, așa vedeam eu situația. Îmi irosisem *atâția ani* plictisită și plictisitoare, iar acum refuzam să mai fiu vreodată plictisită sau plictisitoare, chiar și pentru o oră!

Și aveam atâtea de învățat! Voiam ca Celia să mă învețe tot ce știa – despre bărbați, despre sex, despre New York, despre *viață* – iar ea o făcea cu plăcere. De atunci înainte, n-am mai fost camerista Celiei (sau cel puțin nu doar cameristă); i-am devenit complice. Gata cu nopțile în care Celia se întorcea beată după o ieșire dezlănțuită în oraș; de-acum ne întorceam amândouă bete după o ieșire dezlănțuită în oraș.

În vara aceea, am umblat amândouă la vânătoare de încurcături cu pușca și cu arcul cu săgeți, și de fiecare dată le prindeam fără cel mai mic efort. Când ești o tânără drăguță în căutare de încurcături într-un oraș mare, nu sunt greu de găsit. Dar când e vorba de *două* tinere drăguțe în căutare de încurcături, atunci năvălesc peste tine de după fiecare colț de stradă – or noi exact asta și voiam. Celia și cu mine ne cultivam un devotament aproape isteric pentru distracție. Aveam un apetit nesățios – nu doar pentru băieți și bărbați, ci și pentru mâncare și cocktailuri și dans dezlănțuit și genul de muzică live care îți dă chef să fumezi prea multe țigări și să râzi cu gura până la urechi.

Uneori, celelalte dansatoare sau animatoare începeau seara cu noi, dar rareori erau în stare să țină pasul cu mine și Celia. Dacă una din noi rămânea în urmă, cealaltă o trăgea după ea. Uneori aveam senzația că ne urmăream una pe alta să vedem ce urma să facem, pentru că de obicei *habar* n-aveam ce urma să facem, în afară de faptul că voiam mereu senzații noi. Mai mult decât orice ne motiva, cred, teama comună de plictis. Fiecare zi avea o sută de ore, iar noi simțeam nevoia să le umplem pe toate, sau riscam să pierim de lehamite.

În esență, profesia pe care ne-o aleseserăm pentru vara aceea era *debandadă și dezmăț* – și ne achitam de

ea cu o ardoare care și în ziua de azi îmi năucește imaginația.

Când mă gândesc la vara lui 1940, Angela, ne văd pe noi două – eu și Celia Ray – ca pe două puncte saturate de dorință, întunecate, ca tușul, navigând prin neonul și umbrele New Yorkului în căutare neîncetată de acțiune. Iar acum că încerc să mi-o amintesc în detaliu, pare să se topească într-o singură noapte lungă, fierbinte și transpirată.

De cum se termina spectacolul, Celia și cu mine ne schimbam în cele mai subțirele petice de rochii de seară și pur și simplu ne repezeam în oraș – ne aruncam la viteză maximă pe străzile fremătătoare, convinse că ratam ceva esențial și plin de viață: *Cum au putut să înceapă fără noi?*

Mereu ne începeam seara la Toots Shor's, sau la El Morocco, sau la Stork Club, dar nu știam niciodată unde aveam să ajungem până în zori. Dacă centrul devenea prea plicticos și familiar, mergeam cu Celia în Harlem, cu metroul A, ca să-l ascultăm pe Count Basie, sau ca să bem la Red Rooster. Sau se putea la fel de bine să ne pomenim că ne prostim cu niște băieți de la Yale la Ritz, ori că dansăm cu niște socialiști la Webster Hall. Regula părea să fie: dansezi până cazi din picioare, după care mai dansezi un pic.

Ne mișcăm atât de repede! Uneori aveam senzația că mă trage înainte chiar orașul – că mă absoarbe râul urban dezlănțuit de muzică și lumini și petreceri. Alteori, parcă *noi* trăgeam orașul după noi – pentru că oriunde mergeam, oamenii se țineau după noi. În cursul nopților acestora ametitoare, ori ne întâlneam cu bărbați pe care Celia îi știa dinainte, ori găseam alții noi pe drum. Sau ambele. Se întâmpla să sărut trei bărbați atrăgători la rând, sau un singur bărbat atrăgător de trei ori – uneori era greu să ții socoteala.

Dar să găsești bărbați nu era niciodată greu.

Ajuta și faptul că Celia Ray se pricepea să intre într-o încăpere cum n-am mai văzut pe altcineva să facă asta. Își proiecta splendoarea înaintea ei, așa cum ar arunca un soldat o grenadă într-un cuib de mitraliori, apoi călca pe urmele frumuseții ei, intra și evalua victimele. Era suficient să-și facă apariția și totul se magnetiza în jurul

ei, până și ultima picătură de energie sexuală din jur. Apoi, intra în pas ușor, cu cel mai plictisit aer imaginabil (absorbind în acest timp toți iubiții și soții altora), fără să depună vreo urmă de efort pentru aceste cuceriri.

Bărbații se uitau la Celia Ray ca la o cutie cu cereale în care de-abia așteptau să caute surpriza.

În schimb, ea se uita la ei ca la lambriurile de lemn de pe pereți.

Ceea ce nu făcea decât să-i înnebunească și mai tare.

— Arată-mi că știi să zâmbești, iubita, i-a strigat odată un bărbat curajos peste ringul de dans.

— Arată-mi că ai un iaht, a spus Celia în șoaptă, apoi s-a întors să pară plictisită din alt unghi.

Cum eram lângă ea și de-acum arătam suficient de asemănător (cel puțin în lumină slabă – nu numai că aveam aceeași înălțime și aceeași culoare ca Celia, dar acum purtam și rochii strâmte ca ale ei și-mi coafam părul la fel și îi imitam mersul și îmi căptușeam bustul ca să semene cât de cât cu al ei), efectul se dubla.

Nu-mi place să mă laud, Angela, dar eram un duo de neoprit.

Ba da, îmi place să mă laud, așa că lasă o femeie bătrână să-și savureze gloria: eram *irezistibile.* Eram în stare să sucim capul tuturor bărbaților de la o masă, doar trecând pe lângă ei.

— Dă-ne ceva răcoritor, spunea Celia la bar, fără să se adreseze cuiva anume, și în clipa următoare aveam în jur de cinci bărbați care ne ofereau cocktailuri – trei pentru ea, două pentru mine. Iar în următoarele zece minute, băuturile dispăreau.

De unde aveam atâta *energie*?

A, da, îmi amintesc: din tinerețea însăși. Eram niște turbine de energie. Sigur, diminețile erau întotdeauna grele. Mahmurelile erau, uneori, de o cruzime nemiloasă. Dar, dacă aveam nevoie de un pui de somn mai spre după-amiază, puteam să dorm puțin în culise, în timpul repetițiilor sau al unui spectacol, prăbușită pe un morman de cortine vechi. O picoteală de zece minute și eram împrospătată, gata să țin piept orașului din nou, de cum se potoleau aplauzele.

Poți trăi așa când ai nouăsprezece ani (sau te prefaci că ai nouăsprezece ani, în cazul Celiei).

„Fetele astea o să dea de bucluc”, am auzit-o spunând într-o seară pe o femeie mai în vârstă, în timp ce ne împleticeam pe stradă bete – și avea absolută dreptate. Ce nu înțelegea ea, însă, era că tocmai bucluc ne și *doream.*

O, nevoile tinereții!

O, dorințele delicios de înșelătoare ale tinerilor – care ne aruncă, inevitabil, de pe cea mai înaltă stâncă sau în fundături chiar de noi create.

N-aș putea spune că am ajuns să mă pricep la sex în vara lui 1940, dar trebuie să mărturisesc că m-am familiarizat foarte bine cu el.

Dar nu, n-am ajuns să mă pricep.

Ca să ajungi să te „pricepi” la sex – ceea ce, pentru o femeie, înseamnă să înveți să-ți placă și chiar să orchestrezi actul, până la propriul orgasm – e nevoie de timp, răbdare și un partener atent. Avea să mai treacă destulă vreme până să am acces la asemenea condiții rafinate. Deocamdată, era doar un joc al cifrelor mari, executat cu o viteză considerabilă. (Nici Celiei, nici mie nu ne plăcea să stăm prea mult în același loc, sau cu același bărbat, ca nu cumva să ratăm ceva și mai bun care se întâmpla în alt colț al orașului.)

Dorința mea de aventură și curiozitatea față de sex m-au făcut nu doar lacomă în vara aceea, ci și *susceptibilă.* Așa mă consider când privesc în urmă. Eram susceptibilă la tot ce avea fie și un vag iz erotic sau ilicit. Eram susceptibilă la firmele de neon în întunericul unei străduțe lăturalnice din centru. Eram susceptibilă la cocktailuri sorbite din nuci de cocos în Sala Hawaiiană de la hotelul Lexington. Eram susceptibilă la cadourile sub formă de bilete în rândul întâi sau intrări pe ușa din spate în cluburi de noapte fără nume. Eram susceptibilă la oricine știa să cânte la un instrument sau să danseze cu un dram de stil. Eram susceptibilă la urcatul în mașină cu aproape oricine avea mașină. Eram susceptibilă la bărbații care mă abordau la bar ținând două cocktailuri și spunând „S-ar părea că m-am ales cu un pahar în plus. Poate m-ați putea ajuta dumneavoastră, domnișoară?”

Vai, desigur, aș fi încântată să vă ajut, domnule.

Ce bine mă mai pricepeam să-i ajut cu așa ceva!

În apărarea noastră pot spune că Celia și cu mine n-am făcut sex cu *toți* bărbații pe care i-am întâlnit în vara aceea.

Dar am făcut sex cu majoritatea.

În ceea ce ne privește, întrebarea nu era „Cu cine să facem sex?" – nici nu prea părea să conteze ci doar „*Unde* să facem sex?".

Răspunsul era: Oriunde găseam loc.

Făceam sex în apartamente luxoase de hotel, plătite de afaceriști în delegație. Dar și în bucătăria (închisă seara) unui mic club de noapte din East Side. Sau pe un feribot unde ajunseserăm, cine știe cum, noaptea târziu – unde luminile reflectate în apă licăreau și se încețoșau în jurul nostru. Pe bancheta din spate a taxiurilor. (Știu că sună neconfortabil și crede-mă că și era, dar se putea.) Într-un cinematograf. Într-o cabină a dansatoarelor de la subsolul teatrului mătușii Peg. Într-o cabină de la subsolul teatrului Diamond Horseshoe. Într-o cabină de la subsolul sălii Madison Square Garden. În Bryant Park, cu șobolanii care ne mișunau pe la picioare. Pe alei întunecate și înăbușitoare, pe după colțurile de stradă din centru, bântuite de taxiuri. Pe acoperișul clădirii Puck. Într-un birou de pe Wall Street, unde nu ne putea auzi decât personalul de curățenie din tura de noapte.

Bete, cu ochii împăienjeniți, cu sângele clocotindu-ne în vine, acerebrale, aponderale – Celia și cu mine am străbătut New Yorkul în vara aceea purtate de curenți de electricitate pură. Nu mergeam, țâșneam ca rachetele. Nu focalizam pe nimic; nu făceam decât să căutăm întruna *viul*. Nu ratam nimic, dar în același timp ratam totul. L-am văzut pe Joe Louis[20] antrenându-se cu partenerul lui de box, de exemplu, și am auzit-o pe Billie Holiday cântând – dar nu-mi amintesc detaliile nici uneia dintre ocazii. Ne distrăgea prea tare propria poveste ca să mai fim atente la toate minunile care ni se întindeau în față. (De exemplu, în seara în care am văzut-o pe Billie Holiday cântând, eram la ciclu și bosumflată pentru că un băiat care îmi plăcea tocmai plecase cu altă fată. Asta este recenzia mea despre evoluția lui Billie Holiday pe scenă.)

Celia și cu mine beam prea mult, apoi dădeam peste câte o ceată de tineri care băuseră și ei prea mult – și ne

izbeam unii de alții și ne comportam exact cum îți închipui. Intram în baruri cu băieți pe care îi cunoscusem în *alte* baruri, dar apoi flirtam cu băieții descoperiți în barul *nou.* Provocam bătăi din care câte unii ieșeau șifonați grav, dar apoi Celia alegea dintre supraviețuitori pe cei care aveau să ne ducă la barul *următor,* unde iar începea nebunia. Săream de la o petrecere de burlaci la alta – din brațele unui bărbat în brațele altuia. Odată chiar ne-am schimbat partenerii de întâlnire, chiar la mijlocul cinei.

— Ia-l tu, mi-a spus Celia în noaptea aceea, chiar în fața bărbatului care deja o plictisea. Eu mă duc la toaletă. Ține-l tu cald.

— Dar e al *tău!* am spus eu, în timp ce bărbatul întindea mâna după mine, bucuros să-i facă pe plac. Și ești prietena mea!

— Of, Vivvie, mi-a spus ea, pe un ton afectuos și plin de milă. N-ai să pierzi o prietenă ca mine doar fiindcă-mi iei un bărbat!

În vara aceea aproape că nici n-am vorbit cu familia de acasă.

Ultimul lucru pe care mi-l doream era să afle ceva despre ce făceam.

Mama îmi trimitea câte un bilet în fiecare săptămână, împreună cu alocația, în care-mi spunea pe scurt ce se mai întâmplase. Tata se accidentase la umăr jucând golf. Fratele meu amenința că avea să plece de la Princeton semestrul următor și să se înroleze în Marină, pentru că voia să-și slujească țara. Mama o învinsese pe cutare sau cutare femeie în cutare sau cutare turneu de tenis. În schimb, le trimiteam părinților câte o carte poștală pe săptămână, în care le povesteam același gen de știri răsuflate și deloc informative – că eram bine, că lucram din greu la teatru, că New Yorkul era foarte frumos și că le mulțumesc pentru alocație. Din când în când mai aruncam câte un detaliu nevinovat, cum ar fi „Acum câteva zile am luat un prânz minunat cu mătușa Peg la hotelul Knickerbocker”.

Firește, nu le spuneam părinților că recent mersesem la doctor cu prietena mea Celia animatoarea, ca să mi se pună ilegal un pesar. (Ilegal, pentru că pe atunci doctorii nu aveau voie să le introducă dispozitive

anticoncepționale femeilor necăsătorite – dar de-asta e atât de bine să ai prietene care cunosc diverse persoane! Doctorul Celiei era o rusoaică laconică ce nu punea întrebări. Mi l-a pus imediat, fără să clipească.)

Nu le-am menționat părinților nici că trăsesem o spaimă zdravănă când crezusem că am gonoree (care s-a dovedit a fi doar o ușoară infecție pelviană, slavă Domnului – dar până m-am lămurit am avut o săptămână plină de dureri și de panică). Nu le-am menționat nici de teama că rămăsesem însărcinată (s-a lămurit și asta de la sine, slavă Domnului). Nu le-am menționat nici că începusem să mă culc destul de regulat cu un bărbat pe nume Kevin „Antricot" O'Sullivan, care vindea bilete la loteria mafiei la un colț de stradă din Hell's Kitchen. (Umblam eu și cu alți bărbați, firește – toți la fel de dubioși, dar niciunul cu o poreclă atât de bună ca „Antricot".)

Nu le-am menționat că în ultima vreme aveam *mereu* în poșetă măsuri de precauție pentru bolile cu transmitere sexuală, fiindcă nu mai voiam altă sperietură și nu strică să fii prudentă, ca fată. Nu le-am spus părinților nici că mi le obțineau în mod regulat prietenii mei bărbați, ca favoare. (Pentru că, vezi tu, mamă, la New York numai bărbații au voie să cumpere măsuri de precauție contra bolilor sexuale!)

Nu, nu-i spuneam nimic din toate astea.

Dar le împărtășeam că limanda la grătar de la Knickerbocker era *excelentă.*

Ceea ce e adevărat. Chiar era.

În acest timp, Celia și cu mine băteam orașul în continuare – noapte de noapte – și intram în tot felul de încurcături, mari și mici.

Băuturile ne făceau să ne pierdem mințile și să lenevim. Uitam să ținem socoteala orelor sau a paharelor sau a numelor bărbaților cu care eram. Beam gin fizz până nu mai știam nici să mergem. Odată ce ne făceam lemn, uitam să fim prudente și trebuia să aibă grijă de noi alții – adesea necunoscuți. („Nu-mi spui tu mie cum să trăiesc!" i-a strigat Celia într-o noapte unui domn care, politicos, nu încerca altceva decât să ne însoțească pe drumul de întoarcere la Lily ca să se asigure că nu pățeam nimic.)

Celia și cu mine ne aruncam în lume cu capul înainte, ceea ce nu era niciodată lipsit de pericole. Ne deschideam către orice s-ar fi putut întâmpla, așa că efectiv *se putea* întâmpla orice. De multe ori, *chiar* se întâmpla orice.

Vezi tu, cam așa stăteau lucrurile: efectul Celiei asupra bărbaților era că deveneau extrem de ascultători și supuși – până în clipa când nu mai erau ascultători și supuși. Îi făcea să se alinieze în fața noastră, gata să ne ia comanda și să ne îndeplinească orice dorință. Erau băieți foarte cuminți și uneori rămâneau băieți cuminți – dar alteori, din senin, nu mai erau așa de cuminți. Când se trecea un prag misterios al dorinței sau al furiei masculine, nu mai exista cale de întoarcere. Odată trecută granița aceea, efectul Celiei asupra bărbaților era că îi transforma în sălbatici. Acum toată lumea se distra și flirta și se tachina jucăuș și râdea, iar în secunda următoare energia din jur se schimba și apărea în aer amenințarea sexului, dar și a violenței.

Când se producea schimbarea, nu o mai puteai opri.

După aceea, se instaura legea junglei.

Prima oară când s-a întâmplat, Celia a presimțit-o cu câteva clipe înainte și m-a trimis după ceva, ca să ies din cameră. Eram în apartamentul prezidențial de la hotelul Baltimore și ne distrau trei bărbați pe care îi cunoscuserăm mai înainte, în sala de bal de la Waldorf. Aveau o grămadă de bani de aruncat și era evident că se ocupau de lucruri dubioase. (Dacă era să ghicesc, aș fi pus pariu că erau racketi.) La început, toți erau în patru labe pe lângă Celia – atât de politicoși, atât de recunoscători că le dădea atenție, asudând de emoție și străduindu-se din răsputeri să le facă fericite pe fata cea frumoasă și pe prietena ei. *Ar dori doamnele încă o sticlă de șampanie? Ar dori doamnele niște crab servit în cameră? Ar dori doamnele să vadă apartamentul prezidențial de la Baltimore? Ar dori doamnele să lăsăm radioul pornit sau să-l oprim?*

Eu eram încă începătoare în jocul acesta și mi se părea amuzant că gorilele se arătau atât de servile. Îmblânzite de puterile noastre, cum s-ar zice. Îmi venea să râd de ei, în toată slăbiciunea lor: *Ce ușor de controlat sunt bărbații!*

Dar apoi – la scurtă vreme după ce ajunseserăm în apartamentul prezidențial – s-a produs schimbarea și Celia a ajuns dintr-odată înghesuită pe canapea între doi dintre cei trei bărbați, care nu mai arătau deloc nici servili, nici slabi. Nu era vorba că ar fi făcut ceva propriu-zis; doar schimbaseră tonul și asta m-a speriat. Expresia de pe chipurile lor se schimbase și nu-mi plăcea ce vedeam. Al treilea mă măsura deja din priviri și nici el nu părea să mai fie interesat de joculețe. Nu pot descrie schimbarea decât așa: ești la un picnic încântător și dintr-odată se dezlănțuie o tornadă. Scade presiunea atmosferică. Se întunecă cerul. Păsările tac. Forța aceea se îndreaptă direct spre tine.

— Vivvie, a spus Celia exact în secunda aceea, dă fuga până jos și ia-mi țigări.

— Chiar acum? am întrebat eu.

— *Du-te,* a spus ea. Și nu te întoarce.

M-am îndreptat spre ușă exact înainte să mă ajungă din urmă al treilea bărbat – și, spre rușinea mea, am închis ușa și am lăsat-o acolo pe prietena mea. Am lăsat-o fiindcă așa mi-a spus să fac, dar chiar și așa mă simțeam mizerabil. Indiferent ce se pregăteau să facă acolo cei trei bărbați, Celia era pe cont propriu. Mă trimisese afară ori pentru că nu voia să văd ce urma să i se întâmple, ori pentru că nu voia să mi se întâmple și mie. În orice caz, mă simțeam alungată ca un copil. În același timp, îmi era frică de bărbații dinăuntru și îmi era frică pentru Celia *și,* în plus, mă simțeam lăsată pe dinafară. Nu suportam senzația. O oră am tot măsurat cu pasul lobby-ul hotelului, întrebându-mă dacă să-l alertez pe manager. Dar să-l alertez că ce?

În cele din urmă, Celia a coborât singură – neescortată de niciunul dintre bărbații care ne conduseseră atât de amabil la lift mai devreme.

M-a văzut în lobby, s-a apropiat și a spus:

— Mda, *nasol* final de seară.

— Te simți bine? am întrebat-o.

— Da, excelent, a spus ea, apoi a tras de rochie. Arăt în regulă?

Arăta la fel de frumoasă ca întotdeauna – cu excepția vânătăii de pe ochiul stâng.

— Fix ca un vis trandafiriu de iubire, am spus eu.

M-a văzut că mă uitam la ochiul umflat și a spus:

— Nu face tam-tam pe chestia asta, Vivvie. Rezolvă Gladys. E expertă la mascat ochi vineți. Luăm un taxi? Dacă ar fi drăguț să apară un taxi, l-aș lua.

I-am găsit un taxi și am mers acasă fără să mai schimbăm un cuvânt.

A rămas Celia traumatizată de evenimentele din seara aceea?

Așa ai crede, nu?

Dar îți spun cu rușine, Angela: nu știu. Niciodată n-am discutat cu ea despre asta. În orice caz, nu am observat nici urmă de traume la prietena mea. Dar, pe de altă parte, probabil că nici nu le căutam. Și nici n-aș fi știut ce să caut. Poate speram ca incidentul acela urât să dispară pur și simplu (ca și ochiul învinețit) dacă nu mai vorbeam de el niciodată. Sau poate credeam că Celia era obișnuită să fie bruscată, având în vedere originile ei din clasa de jos. (O, Doamne, poate așa și era!)

În seara aceea, în taxi, aș fi putut s-o întreb pe Celia atâtea lucruri (începând cu *„Chiar* te simți bine?"), dar nu am spus nimic. Nici nu i-am mulțumit că m-a salvat. Îmi era jenă că fusese nevoie să mă salveze cineva – jenă că mă vedea mai inocentă și mai fragilă decât ea. Până în noaptea aceea, reușisem să mă păcălesc singură că Celia Ray și cu mine eram exact la fel – doar două femei la fel de trecute prin lume și la fel de îndrăznețe, care cucereau orașul și se distrau. Dar era clar că nu era așa. Eu mă jucasem cu pericolul la nivel recreațional, dar Celia îl *cunoștea.* Știa lucruri – lucruri întunecate – pe care eu nu le știam. Știa lucruri pe care nu voia să le știu și eu.

Acum, când mă gândesc la toate astea, Angela, mă îngrozește gândul că genul acesta de violență părea atât de comun pe atunci – și nu doar în ochii Celiei, ci și în ai mei. (De exemplu: de ce nu mi-a trecut niciodată prin minte atunci să mă întreb cum de ajunsese Gladys să se priceapă așa de bine la mascat ochi învinețiți?) Cred că atitudinea noastră era: *Ei, ce să-i faci – așa sunt bărbații!* Dar trebuie să înțelegi că asta se întâmpla cu mult înainte să existe orice formă de discuție publică despre asemenea subiecte întunecate – așa că nici noi nu le abordam în discuții private. Deci nu am mai vorbit cu Celia în seara aceea despre experiența recentă și nici ea

n-a mai spus nimic despre asta. Pur și simplu am lăsat-o în urmă.

Iar în noaptea următoare, în mod incredibil, eram în oraș, *din nou* în căutare de acțiune – cu o singură diferență: de atunci înainte, eram hotărâtă să nu mai părăsesc scena, indiferent ce s-ar întâmpla. Refuzam să mai las pe cineva să mă trimită afară. Orice ar fi făcut Celia, aveam să fac și eu. Orice i s-ar fi întâmplat Celiei, avea să mi se întâmple și mie.

Pentru că nu sunt copil, îmi spuneam eu – cum își spun întotdeauna copiii.

OPT

Se apropia războiul, apropo.

De fapt, începuse deja – ba chiar serios. Bineînțeles, era hăt-departe, în Europa, dar în Statele Unite se desfășura o dezbatere aprinsă și de proporții pe tema intrării în război.

Nu mai e nevoie să spun că eu n-aveam nicio legătură cu dezbaterea, deși era peste tot în jurul meu.

Poate crezi că ar fi fost cazul să-mi dau seama mai devreme că se apropia războiul, dar, sinceră să fiu, încă nu eram conștientă de asta. Da, merit un premiu pentru o *excepțională* lipsă de spirit de observație. În vara lui 1940, nu era ușor să ignori faptul că lumea se afla în pragul unui război total, dar mie-mi ieșea de minune. (În apărarea mea pot spune că și colegele mele erau la fel de ignorante. Nu-mi amintesc ca Celia sau Gladys sau Jennie să fi discutat vreodată despre cât de pregătită militar era America, sau despre nevoia tot mai presantă de a avea o „Marină pentru două oceane”[21].) Nu aveam preocupări politice, ca să mă exprim eufemistic. Nu cunoșteam, de exemplu, niciun nume din cabinetul Roosevelt. Dar știam numele întreg al celei de-a doua soții a lui Clark Gable, o celebritate în cercurile înalte din Texas, divorțată, numită Ria Franklin Prentiss Lucas Langham Gable – un nume cu care să-ți înnozi limba, pe care se pare că n-o să-l uit până mor.

Nemții invadaseră Olanda și Belgia în mai 1940 – dar exact în perioada aceea eu îmi picam toate examenele de la Vassar, așa că aveam alte probleme pe cap. (Îmi amintesc, totuși, că tata a spus că toată agitația avea să se termine până în toamnă, pentru că armata franceză avea să-i împingă rapid pe nemți înapoi peste graniță. Presupuneam că avea dreptate, pentru că citea o grămadă de ziare.)

Cam în perioada mutării mele la New York (adică pe la jumătatea lui iunie 1940), nemții intrau în Paris. (Teoria tatei picase.) Dar viața mea era prea tumultuoasă ca să urmăresc evenimentele cu atenție. Mă interesa mult mai tare ce se întâmpla în Harlem și Greenwich Village decât cum evolua Linia Maginot. Iar în august, când Luftwaffe începuse să bombardeze Marea Britanie,

mă agitam cu gonoreea și sarcina, așa că informația a trecut din nou neobservată.

Se spune că istoria are puls, dar eu n-am fost în stare să-l aud aproape niciodată, nici măcar când îmi bătea ca o tobă fix în urechi, fir-ar ele să fie!

Dacă aș fi fost mai înțeleaptă și mai atentă, poate aș fi observat că America avea să fie atrasă în conflagrație mai devreme sau mai târziu. Poate aș fi luat mai în serios vestea că fratele meu se gândea să se înroleze în Marină. Poate mi-aș fi făcut griji pentru efectele acestei decizii în viitorul lui Walter – și al nostru, al tuturor. Și poate mi-aș fi dat seama că o parte dintre tinerii simpatici cu care chefuiam noapte de noapte la New York erau exact de vârsta potrivită ca să fie trimiși în linia întâi când America intra, inevitabil, în război. Dacă aș fi știut pe atunci ce știu acum – și anume că atâția dintre tinerii aceia frumoși aveau să moară curând pe câmpurile de luptă din Europa sau în infernul Pacificului de Sud –, aș fi făcut sex cu și mai mulți.

Poate pare că glumesc, dar să știi că nu glumesc.

Aș vrea să fi făcut mai mult *din toate* cu băieții aceia. (Nu sunt sigură cum aș fi putut să am timp, firește, dar m-aș fi străduit să-i strecor în programul meu încărcat pe fiecare din copiii aceia – dintre care atât de mulți aveau să fie, în scurtă vreme, sfâșiați, arși, răniți, sortiți pieirii.)

Cât aș vrea să fi știut ce urma, Angela.

Sincer aș vrea.

Dar alții erau atenți. Olive urmărea știrile din Anglia, țara ei natală, cu deosebită îngrijorare. Se temea, dar ea se temea de toate, așa că grijile ei nu mă impresionau cine știe ce. În fiecare dimineață, la micul dejun care, pentru ea, consta mereu din rinichi cu ouă, Olive citea toate frânturile de știri disponibile. Citea *The New York Times* și *Barron's* și *The Herald Tribune* (deși avea înclinații republicane), citea și ziarele din Marea Britanie când făcea rost de ele. Până și mătușa Peg (care de obicei nu citea decât *The Post,* pentru știrile din baseball) începuse să urmărească știrile cu mai multă îngrijorare. Ea mai fusese martora unui război mondial

și nu-și dorea să vadă încă unul. Loialitatea lui Peg față de Europa avea să rămână mereu profundă.

De-a lungul verii, și Peg, și Olive au ajuns să creadă cu tot mai multă înflăcărare că America trebuia să se alăture efortului de război. Cineva trebuia să-i ajute pe britanici și să-i salveze pe francezi! Peg și Olive îl susțineau fără rezerve pe președinte, care încerca să obțină sprijinul Congresului pentru a intra în acțiune.

Peg – ca trădătoare a clasei ei sociale – îl iubise de la început pe Roosevelt. Când auzisem asta pentru prima dată, rămăsesem șocată; tata îl *ura* pe Roosevelt și era un izolaționist vehement. Om serios tata, cu Lindbergh[22] până în pânzele albe. Presupuneam că toate rudele mele îl urau pe Roosevelt. Dar, la o adică, eram la New York, unde lumea avea alte idei.

— Nu-i mai *suport* pe naziști! a strigat odată Peg, dimineața, la micul dejun luat cu ziarul în mână, și a dat cu pumnul în masă, într-o ieșire furibundă. Ajunge! Trebuie opriți! Ce mai așteptăm?

Niciodată n-o mai auzisem pe Peg să se supere atât de tare, tocmai de asta mi-a și rămas în memorie. Reacția ei a trecut pentru scurtă vreme prin zidul meu de preocupare față de propria persoană și mi-a atras atenția: *Mamă-mamă, dacă s-a enervat Peg așa de tare înseamnă că e de rău!*

Dar chiar și așa, nu-mi prea dau seama ce voia să fac eu, personal, în privința naziștilor.

Adevărul e că nu aveam nici cea mai mică idee că războiul acesta – războiul cel îndepărtat și enervant – ar fi putut avea vreo consecință reală, până în septembrie 1940.

Atunci s-au mutat Edna și Arthur Watson la Lily Playhouse.

NOUĂ

Voi presupune, Angela, că nu ai auzit de Edna Parker Watson.

Probabil ești puțin prea tânără să fii la curent cu măreața ei carieră în teatru. Oricum, era mai cunoscută la Londra decât la New York.

Întâmplător, eu auzisem de ea înainte să o întâlnesc – dar asta numai pentru că era căsătorită cu un actor de cinema englez, foarte atrăgător, pe nume Arthur Watson, care jucase recent rolul protagonistului romantic dintr-un film de război britanic penibil, intitulat *Porțile de miazăzi.* Le văzusem fotografiile prin ziare, așa că o știam vag pe Edna. Era de departe mai bună actriță decât el și, în plus, era și un om mai bun. Dar așa se întâmplă în viață. El era mai frumos, iar în lumea asta superficială aspectul înseamnă totul.

Poate ar fi ajutat dacă Edna ar fi jucat în filme. Poate atunci ar fi avut parte de mai multă celebritate pe vremea ei și poate chiar și-ar aduce lumea aminte de ea în ziua de azi – ca de Bette Davis sau Vivien Leigh, cărora le era cel puțin egală. Dar a refuzat să joace în fața camerei. Nu din lipsă de ocazii; Hollywoodul i-a bătut la ușă de multe ori, dar ea n-a obosit niciodată să-i refuze pe marii producători de film. Edna nu juca nici măcar în piese radiofonice, din convingerea că vocea își pierde ceva vital și sacru când este înregistrată.

Nu, Edna Parker Watson era numai și numai actriță de teatru, or problema cu actrițele de teatru e că, odată ce se duc, toată lumea uită de ele. Dacă nu o văzuseși niciodată jucând, nu îi puteai înțelege puterea și farmecul.

Dar era actrița preferată a lui George Bernard Shaw – asta spune ceva despre ea, nu? A rămas celebră afirmația lui că rolul ei în piesa *Sfânta Ioana* era magistral. I-a scris: „Chipul acela luminos care ne privea din armură – cine nu l-ar urma în luptă, fie și numai pentru a-l privi?”

Nu, nici măcar asta nu o descrie suficient.

Cu scuzele mele față de domnul Shaw, mă voi strădui să o descriu pe Edna în cuvintele mele.

I-am cunoscut pe Edna și Arthur Watson în a treia săptămână din septembrie 1940.

Vizita lor la Lily Playhouse, la fel ca vizitele multor oaspeți în permanentul du-te-vino prin respectiva instituție, nu a fost tocmai planificată. A fost cu adevărat un moment de haos și urgență. Chiar și în comparație cu haosul nostru obișnuit.

Edna și Peg se cunoșteau de mult. Se întâlniseră în Franța în Marele Război și rămăseseră prietene apropiate, deși nu se mai văzuseră de ani de zile. Apoi, spre sfârșitul verii lui 1940, soții Watson au venit la New York ca Edna să înceapă repetițiile pentru o piesă nouă cu Alfred Lunt. Dar finanțarea pentru producție a dispărut înainte să apuce cineva să învețe măcar o replică, așa că piesa nu s-a mai concretizat. Însă, până să apuce soții Watson să se îmbarce înapoi spre Anglia, Germania a început să bombardeze Marea Britanie. La doar câteva săptămâni de la începerea atacului german, casa lor de la Londra a fost rasă de pe fața pământului de o bombă Luftwaffe. Distrusă. Fără urmă.

„Se pare că au făcut-o țăndări, de parcă era făcută din bețe de chibrituri”, după cum spunea Peg.

Așadar, acum Edna și Arthur Watson erau captivi la New York. Se adăpostiseră la hotelul Sherry Netherland, care nu e un loc prea rău pentru un refugiat, dar nu-și permiteau să rămână acolo, fiindcă niciunul din ei nu lucra nicăieri. Erau artiști rămași în America fără locuri de muncă, fără o casă la care să se întoarcă și fără o cale de a reveni în siguranță în țara lor asediată.

Peg a auzit de problema lor din zvonoteca teatrului și – evident – le-a spus să vină să stea la Lily Playhouse. Le-a promis că puteau rămâne cât era necesar. S-a angajat chiar să-i distribuie în câteva piese de-ale ei, dacă aveau nevoie de bani și nu-i deranja să se coboare la un asemenea nivel.

Cum să fi refuzat soții Watson? Unde altundeva să se ducă?

Așadar s-au mutat la noi – și așa și-a făcut războiul prima apariție directă în viața mea.

Soții Watson au sosit într-una din primele după-amiezi răcoroase ale toamnei.

Întâmplător, stăteam de vorbă cu Peg în fața teatrului când a oprit mașina lor lângă noi. Tocmai mă întorsesem de la o rundă de cumpărături la Lowtsky's și aveam o pungă cu crinoline care îmi trebuiau pentru reparații la câteva „costume de balet" de-ale dansatoarelor noastre. (Puneam în scenă un spectacol intitulat *Dansează, Jackie!* despre un ștrengar de pe stradă salvat de la un trai de infractor prin iubirea unei tinere și frumoase balerine. Mi se dăduse sarcina de a încerca să le fac pe tropăitoarele musculoase de la Lily să arate ca o trupă de balet de elită. Făcusem și eu ce putusem cu costumele, dar dansatoarele își tot rupeau fustele. Cred că era de la prea mult boggle-boggle. Acum venise timpul să le repar.)

Când au sosit soții Watson, s-a iscat un mic val de agitație, pentru că aveau foarte multe bagaje. După taxiul lor au oprit încă două mașini cu restul de cufere și pachete. Eu eram chiar alături, pe trotuar, și am văzut-o pe Edna Parker Watson ieșind din taxi de parcă ar fi coborât dintr-o limuzină. Minionă, zveltă, cu șoldurile înguste și sânii mici, purta cel mai elegant costum pe care îl văzusem vreodată la o femeie. Avea un sacou de serj albastru-păun – la două rânduri, cu nasturi aurii în față – cu guler înalt cu bordură de firet auriu. Mai avea pantaloni cenușiu închis, croiți pe comandă, puțin evazați la manșetă, și pantofi negri cu bombeu wingtip, care arătau aproape bărbătești – cu excepția tocului mic, elegant și foarte feminin. Purta ochelari de soare cu ramă din baga, iar părul scurt, brunet, avea onduleuri lucioase. Se dăduse cu ruj roșu – nuanța perfectă de roșu –, dar altfel nu era machiată. Pe cap îi stătea înclinată cu nonșalanță jucăușă o beretă neagră, simplă. Arăta ca un ofițer mărunțel din cea mai șic armată din lume – iar din ziua aceea gusturile mele în materie de stil s-au schimbat irevocabil.

Până când am dat cu ochii de Edna pentru prima dată, credeam că animatoarele din New York și strălucirea lor plină de paiete erau apogeul eleganței. Dar dintr-odată toate lucrurile (și persoanele) pe care le admirasem în vara aceea au început să mi se pară țipătoare și sclipicioase în comparație cu femeia micuță cu sacouașul ei bine ajustat și pantalonii perfect croiți și

pantofii-bărbătești-care-nu-erau-chiar- pantofi-bărbătești.

Tocmai întâlnisem pentru prima dată *adevărata* splendoare. Și pot să spun, fără exagerare, că de atunci înainte, în fiecare zi din viață, am încercat să mă inspir din stilul Ednei Parker Watson.

Peg a dat fuga la Edna și a tras-o într-o îmbrățișare strânsă.

— Edna! a exclamat ea, învârtindu-și pe loc vechea prietenă. Picătura de Rouă de pe Drury Lane își face apariția pe umilul nostru țărm!

— Peg, scumpa mea! a exclamat și Edna. Arăți neschimbată! – Edna s-a desprins din brațele lui Peg, s-a dat un pas înapoi și a privit în sus la Lily. Dar *toată* asta e a ta, Peg? Clădirea *întreagă*?

— Da, toată, din păcate, a spus Peg. Te interesează s-o cumperi?

— N-am niciun ban, scumpa mea, altfel categoric aș cumpăra-o. E *fermecătoare.* Dar uită-te la tine – ai ajuns *impresar!* Ești un *magnat* al teatrului! Fațada îmi amintește de vechiul Hackney[23]. E superbă. *Chiar* îmi dau seama de ce a trebuit neapărat să o cumperi.

— Păi da, bineînțeles că a trebuit să o cumpăr, a zis Peg, pentru că altfel riscam să am o bătrânețe bogată și confortabilă, ceea ce nu se putea. Dar să lăsăm prostioara mea de sală, Edna. Pur și simplu mi s-a făcut *rău* când am auzit ce s-a întâmplat cu casa ta – și ce se întâmplă cu biata Anglie!

— Peg, scumpa mea, a spus Edna, mângâind-o cu blândețe pe mătușa mea pe obraz. E o nenorocire. Însă măcar Arthur și cu mine trăim. Iar acum, mulțumită ție, avem un acoperiș deasupra capului, când alții nu au nici atât.

— Chiar, Arthur *unde* e? a întrebat Peg. De-abia *aștept* să-l cunosc.

Eu, una, deja îl văzusem.

Arthur Watson era individul arătos, brunet, cu chip prelung și alură de vedetă de cinema, care chiar în momentul acela zâmbea cu gura până la urechi la șoferul de taxi și îi scutura mâna cu ceva cam prea mult entuziasm. Era un bărbat bine clădit, cu umeri de toată frumusețea și mult mai înalt decât părea pe ecran – ceea

ce este foarte neobișnuit la actori. Strângea între buze un trabuc care, cumva, arăta a butaforie.

Era cel mai atrăgător bărbat pe care-l văzusem vreodată de aproape, dar aspectul lui avea ceva artificial. Avea, de exemplu, o buclă jucăușă care îi cădea pe un ochi și care ar fi fost mult mai atrăgătoare dacă nu ar fi arătat atât de aranjată intenționat. (Problema cu aerul jucăuș, Angela, e că niciodată nu trebuie să pară intenționat.) Arăta ca un *actor,* altfel nu pot să-l descriu. Arăta ca un actor angajat să joace rolul unui bărbat chipeș și bine făcut care îi strângea mâna unui șofer de taxi.

Arthur s-a apropiat de noi cu pași mari, de sportiv, și i-a strâns mâna lui Peg la fel de zdravăn cum făcuse cu bietul șofer.

— Doamnă Buell, a spus el, ați fost extraordinar de amabilă să ne oferiți un adăpost!

— Este plăcerea mea, Arthur, a spus Peg. Pur și simplu o ador pe soția ta.

— Și eu o ador! a declamat emfatic Arthur, după care a prins-o pe Edna într-o îmbrățișare strânsă care părea dureroasă, dar care a făcut-o să zâmbească radios.

— Iar ea este nepoata mea, Vivian, a spus Peg. Toată vara a stat la mine și învață cum să conducă o companie de teatru.

— *Nepoata*! a spus Edna, de parcă de ani de zile tot auzea despre mine lucruri fabuloase. M-a sărutat pe fiecare obraz, emanând o aromă de gardenii. Vai de mine, Vivian – dar ești de-a dreptul năucitoare! Te rog, spune-mi că nu ești actriță aspirantă și că nu-ți vei distruge viața prin teatre – deși frumusețea necesară categoric o ai.

Zâmbetul ei era mult prea cald și prea sincer pentru industria divertismentului. Îmi oferea complimentul atenției ei exclusive, ceea ce m-a cucerit pe loc.

— Nu, am spus eu. Nu sunt actriță. Dar îmi place foarte mult viața la Lily cu mătușa mea.

— Bineînțeles, scumpa mea. Peg e minunată.

Arthur ne-a întrerupt, întinzând o mână și zdrobindu-mi palma într-a lui.

— Ce plăcere să te cunosc, Vivian! a spus el. Și de când spuneai că ai devenit actriță?

El m-a cucerit mai puțin.

— A, nu sunt actriță… am început eu, dar Edna mi-a pus o mână pe braț și mi-a șoptit în ureche, de parcă eram cele mai apropiate prietene:

— Nu-i nimic, Vivian. Uneori Arthur nu este *tocmai* atent, dar se lămurește el până la urmă.

— Hai să bem ceva pe verandă! a spus Peg. Numai că am uitat să cumpăr o casă cu verandă, așa că hai să bem ceva în sufrageria infectă de la ultimul etaj al teatrului meu și să ne prefacem că bem ceva pe verandă!

— Genial, Peg! a spus Edna. Mi-a fost un dor *sălbatic* de tine!

După câteva tăvi cu pahare de martini, aveam senzația că o cunosc pe Edna Parker Watson de-o viață.

Era prezența cea mai fermecătoare pe care o văzusem vreodată luminând o încăpere. Era un fel de regină a zânelor, cu fața ei micuță și radioasă și ochii cenușii care sclipeau. La ea nimic nu era chiar cum părea. Era palidă, dar nu arăta slabă sau delicată. Și era teribil de finuță – cu niște umeri plăpânzi și silueta subțire –, dar nu arăta fragilă. Avea un râs sănătos și un pas săltăreț, robust, neașteptat la înălțimea ei și la coloritul palid.

S-ar putea spune că era un firicel de femeie puternică.

Sursa exactă a frumuseții ei era greu de identificat, fiindcă trăsăturile nu îi erau perfecte – nu ca ale fetelor cu care umblasem eu brambura toată vara. Avea o față destul de rotundă, fără pomeții proeminenți atât de în vogă pe atunci. Și nici tânără nu era. Să tot fi avut cincizeci de ani, și nu încerca să-i ascundă. De la depărtare nu i-ai fi ghicit vârsta (reușise să joace rolul Julietei chiar și după ce trecuse bine de patruzeci de ani, după cum aveam să aflu mai târziu – și îi ieșise chiar foarte convingător), dar, odată ce o vedeai de aproape, observai că pielea din jurul ochilor îi era brăzdată de riduri fine și că linia mandibulei începuse să se înmoaie. Iar tunsoarea ei scurtă, șic, avea șuvițe argintii. Însă spiritul îi era tânăr. Nu era deloc convingătoare ca femeie de cincizeci de ani – hai mai bine să spunem așa. Sau poate că vârsta nu conta pentru ea, așa că nu dădea impresia că și-ar face griji pentru asta. Problema cu atâtea actrițe care nu mai sunt tinere este că nu vor să lase natura în voia ei, dar natura nu părea să-i poarte pică Ednei și nici ea nu avea nimic împotriva naturii.

Dar cel mai mare har firesc al ei era căldura. O încânta tot ce vedea, iar când o vedeai așa îți doreai să rămâi lângă ea, ca să-i savurezi și tu încântarea. Până și fața de obicei severă a lui Olive se relaxa într-o expresie rară de bucurie la vederea Ednei. S-au îmbrățișat ca două prietene vechi – cum și erau. După cum am descoperit în seara aceea, Edna, Peg și Olive se cunoscuseră pe câmpurile de luptă ale Franței, pe când Edna lucra la o companie itinerantă britanică și organiza spectacole pentru soldații răniți – spectacole la a căror producție contribuiau și mătușa Peg și Olive.

— Undeva pe planeta asta, a spus Edna, există o fotografie cu noi trei într-o ambulanță de campanie. Ce n-aș da să o mai văd! Cât de tinere eram! Și purtam uniformele alea teribil de practice, fără talie.

— Țin minte poza, a spus Olive. Eram *înnămolite.*

— Întotdeauna eram înnămolite, Olive, a spus Edna. Eram pe câmpul de luptă. În viața mea n-am să uit frigul și umezeala de acolo. Ții minte când a trebuit să-mi fac singură machiajul de scenă din praf de cărămidă și untură? Aveam niște emoții teribile înainte să joc pentru soldați. Toți erau răniți groaznic. Ții minte ce mi-ai spus, Peg? Când te-am întrebat „Cum să cânt și să dansez pentru bieții băieți nenorociți pe viață?”

— Din fericire, draga mea Edna, a spus Peg, eu nu țin minte nimic din ce spun de când mă știu.

— Atunci îți amintesc eu. Ai spus: „Cântă mai tare, Edna. Dansează mai cu foc. Privește-i drept în ochi”. Și mi-ai mai spus: „Să nu îndrăznești să-i umilești pe băieții ăștia curajoși cu mila ta”. Și asta am și făcut. Am cântat tare și am dansat cu foc și i-am privit drept în ochi. Nu i-am umilit pe băieții cei curajoși cu mila mea. Doamne, dar cât m-a durut!

— Ai muncit din greu, a spus Olive aprobator.

— Nu, Olive, voi, asistentele, ați muncit din greu, a zis Edna. Îmi amintesc că toate aveați dizenterie și degerături, dar spuneați „Măcar noi n-avem răni de baionetă infectate, fetelor! Fruntea sus!” Ce eroine erați. Mai ales tu, Olive. Erai la datorie la orice urgență. N-am să uit niciodată.

La complimentul acesta, fața lui Olive s-a luminat de o expresie cum nu se poate mai neobișnuită. Cerule mare, zău dacă n-aș crede că era *fericire.*

— Edna juca fragmente din Shakespeare pentru soldați, mi-a spus Peg. Țin minte că mi s-a părut o idee foarte proastă. Credeam că Shakespeare o să-i plictisească de groază, dar le-a plăcut.

— Le-a plăcut fiindcă nu mai văzuseră o englezoaică mică și drăguță de luni de zile, a spus Edna. Îmi amintesc că unul a strigat „Mai tare decât o vizită la bordel!" după ce am jucat-o pe Ofelia. Până în ziua de azi cred că e cea mai bună recenzie pe care am primit-o. Atunci ai jucat și tu cu mine, Peg. Tu erai Hamlet. Îți stăteau foarte bine colanții.

— Nu *eram* Hamlet; am citit și eu scenariul de pe foi, a spus Peg. Niciodată n-am fost în stare să joc, Edna. Iar pe *Hamlet* îl detest. Ai văzut tu vreo reprezentație cu *Hamlet* după care să nu-ți vină să te duci acasă și să-ți bagi capul în cuptor? Că eu nu.

— A, mie *Hamlet* al nostru mi s-a părut destul de bun, a spus Edna.

— Pentru că era *prescurtat,* a completat Peg. Singura formă în care ar trebui să se joace Shakespeare.

— Dar tu ai fost un Hamlet teribil de *vesel,* dacă-mi aduc aminte bine, a spus Edna. Poate cel mai vesel Hamlet din istorie.

— Dar *Hamlet* nu trebuie să fie vesel! a comentat Arthur Watson, cu o figură derutată.

În încăpere s-a lăsat tăcerea. A fost destul de jenant. În curând aveam să descopăr că mai toate replicile lui Arthur Watson aveau efectul acesta. Era în stare să pună capăt definitiv celei mai scânteietoare conversații, pur și simplu deschizând gura.

Ne-am uitat toate la Edna, să vedem cum avea să reacționeze la comentariul imbecil al soțului ei. Dar ea îi zâmbea luminos și drăgăstos.

— Exact, Arthur. În general, *Hamlet* nu este cunoscută ca piesă veselă, dar Peg a insuflat rolului buna ei dispoziție înnăscută și pur și simplu a dat un ton jovial întregii piese.

— Aha! a făcut el. Păi atunci bravo ei! Deși nu știu ce părere ar fi avut domnul Shakespeare despre *așa ceva.*

Peg a salvat situația schimbând subiectul:

— Domnul Shakespeare s-ar fi răsucit în mormânt, Edna, dacă ar fi știut că mi s-a dat voie să împart scena cu cineva de talia *ta,* a spus ea, după care s-a întors din

nou spre mine: Trebuie să înțelegi, pui, că Edna e una dintre cele mai mari actrițe din epoca ei.

Edna a zâmbit mucalit.

— Vai, Peg, nu mai vorbi de parcă sunt din altă epocă!

— Edna, cred că de fapt voia să spună – a corectat-o Arthur – că ești una dintre cele mai mari actrițe din *generația* ta. Nu vrea să spună că ai fi *trecută.*

— Îți mulțumesc că m-ai luminat, dragule, i-a răspuns Edna soțului ei, fără urmă de ironie sau enervare. Și îți mulțumesc și *ție* pentru compliment, Peg.

Peg a continuat:

— Edna e cea mai bună actriță shakespeariană din câte ai să vezi, Vivian. Dintotdeauna a avut un anumit har pentru el. A început încă din fașă. Lumea spune că era în stare să-i recite sonetele de la coadă la cap înainte să le învețe de la cap la coadă.

— Te-ai aștepta să fie mai ușor să le înveți mai întâi de la cap la coadă, a mormăit Arthur.

— Îți mulțumesc mult, Peg, a spus Edna, ignorându-l – slavă Domnului – pe Arthur. Mereu ai fost foarte bună cu mine.

— Va trebui să-ți găsim ceva de făcut cât stai aici, a anunțat Peg, plesnindu-se peste picior pentru un efect emfatic. Ar fi plăcerea mea să te pun într-un amărât de spectacol de-al nostru, dar toate sunt cu mult sub demnitatea ta.

— Nimic nu e sub demnitatea mea, Peg dragă. Am jucat-o pe Ofelia în nămol până la genunchi.

— Vai, Edna, dar tu nu ne-ai văzut spectacolele! O să ajungi să-ți fie dor de nămol. Și nu prea am cu ce să te plătesc – în niciun caz cât meriți.

— Orice e mai bine decât ce am câștiga în Anglia, asta dacă am reușit să ajungem în Anglia.

— Dar tare aș vrea să obții un rol într-un teatru mai respectabil din oraș, a spus Peg. Umblă vorba că ar fi multe prin New York. Eu, una, n-am pus piciorul în niciunul, evident, dar înțeleg că există.

— Știu, dar stagiunea a început de mult, a spus Edna. Suntem la jumătatea lui septembrie – s-au făcut toate distribuțiile. Și nu uita că aici nu sunt așa de cunoscută, scumpa mea. Cât trăiesc Lynn Fontanne și Ethel

Barrymore, n-am să primesc eu cele mai bune roluri din New York. Dar tot aș vrea să lucrez cât stau aici – și știu că și Arthur ar vrea. Eu mă adaptez, Peg – doar știi. Încă mai pot să joc un rol de femeie tânără, dacă mă pui mai în spatele scenei cu lumina potrivită. Pot să joc o evreică, sau o țigancă, sau o franțuzoaică. La nevoie, pot să joc și un băiețel. Ce mama naibii, dacă e cazul pot să vând alune în foaier cu Arthur. Și să curățăm scrumierele. Nu vrem altceva decât să ne câștigăm casa și masa.

— Stai așa, Edna, a declarat bățos Arthur Watson. Nu prea cred că mi-ar plăcea să curăț *scrumiere.*

În seara aceea, Edna a văzut și prima, și a doua reprezentație a *Dansează, Jackie!* N-ar fi fost mai încântată de spectacolașul nostru penibil nici dacă ar fi fost un pui de țăran de doisprezece ani dus la teatru pentru prima oară.

— Vai, dar ce *amuzantă,* a exclamat ea către mine după ce artiștii au ieșit de pe scenă după ultima reverență spre public. Știi, Vivian, eu în astfel de teatre mi-am început cariera. Părinții mei erau actori și am crescut cu producții ca ale voastre. M-am născut în culise, cu cinci minute înainte de primul meu rol.

Edna a insistat să meargă în culise și să-i cunoască pe toți actorii și dansatorii, ca să-i felicite. Unii auziseră de ea, dar cei mai mulți nu. Pentru majoritatea, era doar o doamnă drăguță care îi lăuda – ceea ce le era de-ajuns. Artiștii s-au adunat în jurul ei, sorbindu-i comentariile generoase.

Eu am prins-o pe Celia într-un colț și i-am spus:

— E Edna Parker Watson.

— Aha, a făcut Celia, deloc impresionată.

— E o actriță britanică celebră. Căsătorită cu Arthur Watson.

— Arthur Watson din *Porțile de miazăzi*?

— Da! De azi stau la noi. Casa lor din Londra a fost distrusă de o bombă.

— Dar Arthur Watson e *tânăr,* a spus Celia, uitându-se lung la Edna. Cum să fie căsătorit cu ea?

— Nu știu, am spus eu. Dar femeia e formidabilă.

— Mda. – Celia nu părea convinsă. – În seara asta unde ieșim?

Pentru prima dată de când o cunoscusem pe Celia, nu eram prea sigură că *vreau* să ieșim. Parcă aș fi preferat să stau mai mult cu Edna. Măcar o seară.

— Aș vrea să ți-o prezint, am spus eu. E celebră și sunt înnebunită după hainele ei.

Așa că am dus-o pe Celia și i-am prezentat-o cu mândrie Ednei.

Niciodată nu se poate ști dinainte cum va reacționa o femeie când cunoaște o animatoare. O animatoare în costumație completă ar trebui să facă toate femeile să pară și să se simtă neînsemnate prin comparație. Îți trebuie foarte multă încredere în tine, ca femeie, să suporți strălucirea luxuriantă a unei animatoare fără să te tragi înapoi, să i-o iei în nume de rău sau să te topești.

Dar Edna – așa micuță cum era – avea exact genul acela de încredere în sine.

— Ești *magnifică*! a exclamat ea către Celia când le-am prezentat una alteia. Formidabil, ce înălțime! Și ce față! Scumpa mea, tu ai putea să fii cap de afiș la *Folies Bergère.*

— Asta e la Paris, i-am spus eu Celiei, care, din fericire, nu mi-a observat tonul superior, distrasă fiind de complimente.

— Și de unde ești tu, Celia? a întrebat Edna, înclinând capul curioasă și revărsând asupra prietenei mei reflectorul atenției ei depline.

— De pe-aici. Din New York, a spus Celia.

(De parcă accentul ei s-ar fi putut naște în altă parte.)

— În seara asta am observat că dansezi excepțional de bine pentru o fată de înălțimea ta. Ai studiat baletul? Ai o ținută care sugerează un antrenament profesionist.

— Nu, a răspuns Celia, care deja radia de plăcere.

— Și de jucat, joci? Cred că te adoră camerele de filmat. Arăți exact ca o vedetă de cinema.

— Joc și eu puțin, a răspuns Celia, după care a adăugat (destul de semeț pentru cineva care nu jucase decât un cadavru într-un film de mâna a doua): Încă nu sunt prea cunoscută.

— Dar vei fi destul de curând, dacă există dreptate pe lume. Nu te lăsa, scumpa mea. Ești în sfera potrivită. Ai o figură făcută pentru epoca ta.

Nu e greu să complimentezi oamenii ca să le câștigi afecțiunea. Greu e să-i complimentezi *cum trebuie.*

Celiei îi spunea toată lumea că e frumoasă, dar nimeni nu-i spusese că avea o ținută de balerină profesionistă. Nu-i spusese nimeni că are o figură făcută pentru epoca ei.

— Știi, tocmai mi-am dat seama de ceva, a spus Edna. Cu toată agitația, nu am apucat să-mi desfac bagajele. Mă gândeam, fetelor, oare ați avea timp să mă ajutați?

— Sigur! a spus Celia repede, cu o expresie de fetiță de treisprezece ani.

Și, spre mirarea mea, în clipa aceea zeița a devenit cameristă.

Când am ajuns la apartamentul de la etajul trei pe care aveau să-l împartă Edna și soțul ei, am găsit pe jos în salonul de zi un morman de cufere și pachete și cutii de pălării – o avalanșă de bagaje.

— Vai de mine, a spus Edna. Par destul de multe, nu-i așa? Chiar nu aș vrea să vă deranjez, fetelor, dar ce ziceți, începem?

Eu, una, de-abia așteptam. Muream de nerăbdare să pun mâna pe hainele ei. Presimțeam eu că aveau să fie splendide – și chiar erau. Despachetarea bagajelor Ednei a fost o lecție de geniu în materie de croitorie. Mi-am dat seama repede că garderoba ei nu avea nimic întâmplător; se înscria toată într-un stil anume, ceva între micul lord Fauntleroy și o patroană de saloane artistice din Franța.

În orice caz, avea o mulțime de sacouri – păreau să fie elementul unificator al esteticii ei. Toate erau variațiuni pe aceeași temă – mulate pe talie, nonșalante, ușor marțiale. Unele aveau bordură de astrahan, altele aveau accente de satin. Unele arătau ca niște jachete de călărie formale, altele erau mai jucăușe. Toate aveau nasturi aurii cu diverse modele și toate erau căptușite cu mătase în culori de pietre prețioase.

— Sunt făcute pe comandă, mi-a spus ea când m-a prins uitându-mă pe etichete după informații. La Londra e un croitor indian care, cu anii, a ajuns să-mi cunoască gusturile. Nu se mai satură să-mi creeze sacouri, iar eu nu mă mai satur să i le cumpăr.

Dar mai erau și pantalonii – ce de perechi de pantaloni! Unii erau lungi și largi, alții erau înguști și păreau să se termine chiar deasupra gleznei. („M-am

obișnuit cu modelul în perioada când studiam dansul", a spus ea despre cei mai scurți. „La Paris toate dansatoarele purtau așa ceva și, Doamne, ce șic arătau pe ele. Eu le spuneam «brigada gleznelor subțiri».")

Pentru mine, pantalonii au fost o adevărată revelație. Niciodată nu fusesem prea încântată de pantalonii pentru femei până nu am văzut ce bine arătau pe Edna. Nici măcar Garbo și Hepburn nu mă convinseseră până atunci că o femeie poate fi și feminină, și impresionantă în pantaloni, dar, văzând garderoba Ednei, mi s-a părut dintr-odată că *numai* așa putea o femeie să fie și feminină, și impresionantă.

— Pentru ținuta de zi cu zi, prefer pantalonii, a explicat ea. Sunt mică, dar am pasul mare. Trebuie să am libertate de mișcare. Acum ceva ani, un ziarist a scris că am o „alură atrăgătoare de băiețel".

E comentariul meu preferat dintre câte am auzit de la bărbați. Ce să-ți dorești mai mult decât să ai o alură de băiețel, dar atrăgătoare?

Celia avea o figură derutată, dar eu am înțeles perfect ce voia să spună Edna și mi-a plăcut enorm ideea.

Apoi am ajuns la cufărul plin cu bluzele Ednei. O mulțime aveau jabouri cu un aer fermecător de epocă, sau volănașe ornamentale. Îmi dădeam seama acum că atenția față de detalii este secretul mulțumită căruia o femeie poate să poarte costum și totuși să arate ca o femeie. Avea o cămășuță pe gât, din crep de cel mai delicat roz imaginabil, la a cărei atingere m-a durut inima de dorință să am și eu una. Apoi am scos una diafană, de culoarea fildeșului, din cea mai fină mătase, cu nasturi micuți de perlă la gât și niște mâneci de-a dreptul infinitezimale.

— Ce bluză *impecabilă*! am spus eu.

— Îți mulțumesc că ai observat, Vivian. Ai ochi buni. Bluzița aceea este de la Coco Chanel însăși. Mi-a făcut-o cadou – dacă ți-o poți imagina pe Coco oferind ceva *gratis!* Probabil am prins-o într-un moment de slăbiciune. Poate că avea indigestie.

Celia și cu mine am scos un suspin de uluire, iar eu am exclamat:

— O cunoașteți pe Coco Chanel?!

— Nimeni nu o *cunoaște* pe Coco, scumpa mea. Niciodată nu ar permite așa ceva. Dar pot spune că ne

știm. Am întâlnit-o acum mulți ani, când jucam la Paris și locuiam pe Quai Voltaire. Pe atunci învățam franceza – o limbă folositoare pentru o actriță, pentru că te învață cum să-ți folosești gura.

Ei bine, *asta* era cea mai rafinată înșiruire de cuvinte din câte auzisem vreodată.

— Dar cum e ca persoană?

— Cum e Coco?

Edna a tăcut puțin și a închis ochii de parcă își căuta cuvintele. Apoi i-a deschis și a zâmbit.

— Coco Chanel este un *țipar* de femeie, talentată, ambițioasă, vicleană, neiubită de nimeni și muncitoare. Îmi e mai teamă că ea va lua lumea în stăpânire, nu Mussolini sau Hitler. Nu, glumesc – este un exemplar chiar excelent. În ceea ce o privește pe Coco, nu ești în pericol decât când începe să te numească prietenă. Dar e mult mai interesantă decât v-am descris-o eu. Fetelor, ce părere aveți de pălăria asta?

Scosese dintr-o cutie o pălărie homburg, exact ca cele purtate de bărbați – numai că total diferită. Moale, vineție și decorată cu o singură pană roșie. A pus-o pe cap să ne-o arate, zâmbind larg.

— Vă stă superb, am spus eu. Dar nu seamănă cu nimic din ce văd pe străzi.

— Mulțumesc, a spus Edna. Nu suport pălăriile care sunt la modă acum. Nu pot să tolerez o pălărie care îți pune un morman de mărunțișuri în creștet în loc de simplitatea plăcută a *liniei.* Pălăria homburg are mereu o linie perfectă, dacă e făcută pe comandă. Pălăria nepotrivită mă face să fiu arțăgoasă și tiranică. Și e plin de pălării nepotrivite. Dar ce să-i faci – la o adică, și pălărierii trebuie să mănânce.

— Cât îmi place *asta,* a spus Celia, scoțând de undeva o eșarfă lungă de mătase galbenă și înfășurându-și-o pe cap.

— Bravo, Celia! a spus Edna. Ești genul rar de fată căreia îi stă *bine* cu o eșarfă făcută turban pe cap. Ce noroc pe tine! Dacă aș purta-o eu așa, aș arăta ca o sfântă moartă. Îți place? Păstreaz-o, dacă vrei.

— Tii, mulțumesc! a exclamat Celia, făcând paradă prin camera Ednei în căutarea unei oglinzi.

— Nici nu îmi imaginez de ce am cumpărat eșarfa asta, fetelor. Probabil am luat-o într-un an când erau la

modă eșarfele galbene. Să trageți învățăminte din asta! Problema cu moda, dragele mele, e că nu-i *nevoie* să te iei după ea, indiferent ce spune lumea. Nicio tendință nu e obligatorie, nu uitați, iar dacă vă îmbrăcați prea după ultima modă, veți da impresia de nesiguranță. N-am nimic cu Parisul, dar nu trebuie să ne luăm după el doar pentru că e Parisul, nu?

Nu trebuie să ne luăm după el doar pentru că e Parisul!

Nu voi uita cuvintele acestea niciodată. Discursul Ednei m-a emoționat de departe mai mult decât orice a spus vreodată Churchill.

Celia și cu mine ne apucaserăm să desfacem un cufăr plin cu cele mai delicioase accesorii de baie și cosmetică – articole de *toilette* care ne înmuiau genunchii de plăcere. Erau acolo uleiuri de baie cu parfum de garoafe, tonice de masaj cu alcool și lavandă, bureței cu pomadă pentru aromat sertarele și șifonierele și atâtea și atâtea flaconașe atrăgătoare cu loțiuni cu instrucțiuni în franceză. Erau de-a dreptul *îmbătătoare.* Mi-ar fi fost jenă de entuziasmul nostru, dar Edna părea să se bucure sincer de chiuiturile și chicotelile noastre de încântare. De fapt, părea să se distreze la fel de mult ca noi. Aveam impresia absolut nebunească că Ednei s-ar putea chiar să-i placă de noi. Ideea era interesantă pe atunci și rămâne interesantă și acum. Femeile mai în vârstă nu gustă întotdeauna compania tinerelor, din motive evidente. Dar la Edna nu era cazul.

— Fetelor, a spus ea, m-aș uita la voi cum vă entuziasmați ore în șir!

Și mamă, ce ne mai entuziasmam! În viața mea nu mai văzusem o asemenea garderobă. Edna avea chiar și o valiză plină numai și numai cu mănuși – fiecare pereche era încântător ambalată în mătase.

— Niciodată să nu cumpărați mănuși ieftine sau prost făcute, ne-a instruit Edna. Nu așa faceți economie. Când vreți să vă luați mănuși, trebuie să vă întrebați dacă ați fi sau nu *zdrobite* de nefericire în caz că ați pierde una prin vreun taxi. Dacă răspunsul e nu, nu le cumpărați. Să nu vă luați decât mănuși atât de frumoase încât vi s-ar frânge inima dacă ați pierde una.

La un moment dat, a intrat soțul Ednei, dar era irelevant (așa frumos cum era) pe lângă garderoba aceea exotică. Ea l-a sărutat pe obraz și l-a trimis în altă parte, spunându-i:

— Arthur, aici încă nu avem loc de un bărbat. Du-te, bea ceva și fă-ți de lucru până termină dragele de ele, iar mai târziu *promit* să-ți găsesc loc și ție, și amărâtei tale de gentuțe de voiaj.

El s-a bosumflat puțin, dar a ascultat-o.

După ce a plecat, Celia a spus:

— Măi, dar arată într-un mare fel!

Credeam că Edna se va simți jignită, dar a râs.

— Arată, într-adevăr, *într-un mare fel,* cum spui tu. Sinceră să fiu, nu am mai văzut bărbat să-i semene. Suntem căsătoriți de aproape un deceniu și tot nu m-am săturat să mă uit la el.

— Dar e *tânăr.*

Îmi venea să-i dau un șut Celiei, atât de nepoliticoasă era, dar Edna, din nou, n-a părut deranjată.

— Da, scumpa mea Celia. Este tânăr – mult mai tânăr decât mine, de fapt. Una dintre cele mai mari reușite ale mele, aș spune.

— Și nu vă e frică? a insistat Celia. Sigur e plin de mimoze tinere care vor să vi-l sufle.

— Nu-mi e mie frică de mimoze, draga mea. Mimozele se ofilesc.

— Aaa! a făcut Celia, cu fața luminată de un fel de venerație.

— Odată ce ți-ai atins propriul succes ca femeie, a explicat Edna, se prea poate să te căsătorești, de dragul distracției, cu un bărbat atrăgător și mult mai tânăr decât tine. Poți considera mariajul o răsplată pentru cât ai muncit. Când l-am cunoscut pe Arthur, era încă un băiețel – făcea tâmplărie de decoruri pentru o piesă de Ibsen în care jucam eu. *Inamicul poporului.* Eu eram doamna Stockmann – vai de mine, ce rol plicticos! Dar întâlnirea cu Arthur mi-a înveselit perioada cât am jucat în piesă – și de-atunci mă tot înveselește. Țin foarte mult la el, fetelor. Bine, e al treilea soț al meu. Nimeni nu se căsătorește din prima cu un bărbat ca Arthur. Primul soț era funcționar și nu-mi e rușine să spun că făcea dragoste exact ca un funcționar. Al doilea era regizor de teatru. Greșeala *asta* nu am de gând să o mai

fac. Iar acum îl am pe dragul de Arthur, așa de frumos, și totuși așa de confortabil. Comoara mea, până la sfârșitul zilelor. Țin așa de mult la el, încât mi-am schimbat și numele după el – oricât m-au avertizat prietenii din teatru, pentru că deja eram destul de cunoscută cu numele vechi. Știți, cu ceilalți soți nu mi-am schimbat numele. Dar Edna Parker Watson sună frumos, nu? Dar tu, Celia? Ai avut vreun soț?

Mie mi-a venit să spun: *Soți a avut destui, Edna – dar numai unul a fost al ei.*

— Aha, a spus Celia. Am fost și eu căsătorită o dată. Soțul meu era saxofonist.

— Vai de mine! Deci putem presupune că n-a durat mult?

— Exact așa, doamnă.

Aici Celia și-a trecut un deget peste gât, ca să sugereze moartea iubirii, presupun.

— Dar tu, Vivian? Căsătorită? Logodită?

— Nu, am spus eu.

— Ai pe cineva special?

— N-am pe nimeni *special,* am spus eu; ceva din felul cum am spus „special” i-a provocat Ednei un hohot de râs.

— A, dar înțeleg că pe *cineva* tot ai.

— Are chiar mai mulți „cineva”, a spus Celia, iar eu nu am putut să nu zâmbesc.

— Bravo, Vivian! a spus Edna și m-a mai măsurat o dată din ochi. Devii tot mai interesantă!

Mai târziu – trebuie să fi trecut binișor de miezul nopții – a venit Peg să vadă ce mai facem. S-a așezat într-un fotoliu adânc, cu un păhărel „de culcare” în mână, și ne-a privit cu plăcere pe Celia și pe mine cum terminam de despachetat bagajele Ednei.

— Măiculiță, Edna, a spus Peg, dar *multe* haine ai!

— E doar o mică parte din colecție, Peg. Să-mi vezi garderoba de acasă. – Aici s-a oprit. — Vai de mine… Tocmai mi-am amintit că acasă nu mai am *nimic.* Contribuția mea la efortul de război, presupun. Evident, domnul Göring avea nevoie să-mi distrugă colecția de costume la care am lucrat mai bine de trei decenii, ca parte din planul lui pentru a crea o lume sigură pentru rasa ariană. Nu prea văd cum l-a *ajutat* asta, dar regretabila faptă s-a comis.

Mă minunam cât de detașat părea să privească distrugerea propriei case. Aceeași atitudine părea să o aibă și Peg, care a spus:

— Edna, trebuie să recunosc că mă așteptam să te găsesc ceva mai zguduită de toate astea.

— Ei, Peg, doar mă cunoști! Sau ai uitat cât de bine mă pricep să mă adaptez la împrejurări? Când duci viața peticită pe care am trăit-o eu, nu poți să te atașezi prea tare de lucruri.

Peg a zâmbit cu toți dinții.

— Oamenii spectacolului, mi-a spus ea mie, clătinând din cap cu o apreciere de cunoscător.

Celia tocmai scosese dintr-o valiză o rochie de crep negru, elegantă, lungă până în pământ, cu gulerul înalt și cu mâneci lungi, decorată cu o broșă mică cu perle, pusă intenționat nu chiar în centru.

— Asta *da* minune, a spus ea.

— Așa s-ar zice, nu? a comentat Edna, ținând rochia să se uite la ea. Dar am avut o relație dificilă cu rochia asta. Negrul poate fi o culoare ori foarte șic, ori foarte mohorâtă, în funcție de croială. O singură dată am purtat-o și m-am simțit în ea ca o văduvă din Grecia antică. Dar am păstrat-o fiindcă îmi place detaliul cu perle.

M-am apropiat de rochie cu respect.

— Îmi permiteți? am întrebat.

Edna mi-a dat rochia și am întins-o pe canapea, atingând-o ici-colo ca să mă familiarizez cu ea.

— Problema nu e culoarea, am diagnosticat-o eu. Problema sunt mânecile. Materialul mânecilor e mai greu decât cel din care e făcută platca – vedeți? Rochia asta ar trebui să aibă mâneci de șifon – sau deloc, ceea ce v-ar avantaja, micuță cum sunteți.

Edna a studiat rochia, apoi m-a privit cu uimire.

— Vivian, cred că ai descoperit ceva foarte interesant.

— V-aș repara-o eu, dacă aveți încredere să mi-o lăsați pe mână.

— Vivvie a noastră se pricepe la croit de n-ai treabă! a spus Celia, mândră.

— Așa e, a comentat și Peg. Vivian e profesoara noastră de rochii.

— Face toate costumele pentru spectacole, a zis Celia. Ea a făcut tutuurile de balet din piesa de azi.

— Chiar așa? a spus Edna, mai impresionată decât era cazul. (Și pisica ta ar putea să croiască un tutu, Angela.) Deci nu ești doar frumoasă, ci și talentată? Ca să vezi! Și se spune că Dumnezeu nu dă niciodată cu amândouă mâinile!

Am ridicat din umeri.

— În orice caz, pot să ajustez rochia. Aș și scurta-o. V-ar sta mai bine dacă s-ar opri la jumătatea gleznei.

— Se pare că știi mult mai multe decât mine despre haine, a spus Edna, fiindcă eu eram gata să trimit biata rochie la groapa de gunoi. Vai, și toată seara v-am umplut urechile cu turuiala mea și părerile mele despre modă și stil. *Eu* ar trebui să te ascult pe *tine.* Deci spune-mi, draga mea, unde ai învățat să înțelegi atât de bine o rochie?

Bănuiesc că nu era prea fascinant pentru o femeie de nivelul Ednei Parker Watson să o audă pe o fată de nouăsprezece ani trăncănind despre bunica ei câteva ore în șir, dar exact asta s-a întâmplat, iar ea a îndurat cu noblețe. Mai mult decât cu noblețe – mi-a sorbit fiecare cuvânt.

Undeva în cursul monologului meu, Celia a ieșit din cameră. Am mai văzut-o de-abia înainte să se lumineze de ziuă, când s-a prăvălit în patul nostru la ora obișnuită, în starea ei normală de beție cruntă. În cele din urmă s-a scuzat și Peg – când s-a auzit o bătaie severă în ușă și Olive i-a amintit că îi trecuse ora de culcare.

Așa că am rămas doar eu cu Edna – ghemuite pe canapeaua noului ei apartament de la Lily – și am vorbit până în zori. Fata bine-crescută din mine nu voia să-i monopolizeze timpul, dar nu puteam rezista atențiilor ei. Edna voia să știe totul despre bunica mea și o încântau detaliile frivolităților și excentricităților ei. („Ce personaj! Ar trebui să scrie cineva o piesă despre ea!”) Ori de câte ori încercam să mut subiectul conversației mai departe de mine, Edna îl aducea înapoi. Și-a exprimat o sinceră curiozitate despre iubirea mea pentru croitorie și s-a mirat când i-am spus că, la nevoie, puteam să fac și un corset cu balene.

— Atunci ești născută să fii costumieră! a spus ea. Diferența dintre a face o rochie și a face un costum,

firește, este că rochiile se croiesc, dar costumele se *construiesc.* În ziua de azi, mulți știu să croiască, dar puțini știu să *construiască.* Costumul este un decor de scenă, Vivvie, ca orice mobilă dintr-o piesă, și trebuie să fie rezistent. Nu se știe niciodată ce se va întâmpla în timpul spectacolului, deci costumul trebuie să fie gata de orice.

I-am povestit Ednei cum bunica găsea cele mai mărunte defecte ascunse în vestimentația mea și îmi impunea să remediez pe loc articolul deranjant. Eu protestam că „N-o să observe nimeni!", dar bunica Morris spunea „Nu e adevărat, Vivian. Lumea *observă,* dar nu își dă seama ce observă. Vede doar că e ceva în neregulă. Nu le da ocazia".

— Avea dreptate! a spus Edna. De asta sunt eu atât de grijulie cu costumele. Nu suport când un regizor nerăbdător spune „N-o să observe nimeni!". Vai, ce de certuri am avut pe tema asta! Pentru că eu mereu îi spun regizorului: „Dacă mă pui sub un reflector, cu trei sute de spectatori cu ochii pe mine timp de două ore, vor *observa orice defect.* Vor observa defectele coafurii, imperfecțiunile tenului, ale vocii și categoric vor observa defectele rochiei". Nu e vorba că toți spectatorii ar fi maeștri ai stilului, Vivian: doar că nu au altceva de făcut, odată ce ajung captivi pe locurile lor, *decât* să observe defecte.

Eu credeam că toată vara avusesem discuții de oameni mari, pentru că îmi petrecusem timpul pe lângă un grup de animatoare atât de scoase în lume, dar de-abia aceasta era o *adevărată* discuție de oameni mari. Era o discuție despre măiestrie, despre pricepere, despre estetică. Niciunul dintre oamenii pe care îi cunoscusem până atunci (cu excepția bunicii Morris, bineînțeles) nu știa mai multe despre croitorie decât mine. Nimănui nu îi păsa atât de tare. Nimeni nu înțelegea și nu respecta *arta* din spatele procesului.

Aș fi stat acolo să vorbesc cu Edna despre haine și costume încă vreun secol, două, dar în cele din urmă a dat buzna Arthur Watson și a cerut să i se permită să *meargă naibii la culcare* cu *soția lui, ce mama naibii,* așa că ne-am oprit.

A doua zi a fost prima dimineață de două luni de zile în care nu m-am trezit mahmură.

ZECE

Săptămâna următoare, mătușa Peg deja începuse să lucreze la un spectacol în care Edna avea să joace rolul principal. Era hotărâtă să-i dea de lucru prietenei ei și trebuia să fie ceva mai bun decât ce oferise Lily Playhouse până atunci – pentru că nu prea poți să o distribui pe una dintre cele mai mari actrițe din epoca ei în *Dansează, Jackie!*.

Cât despre Olive, nu era câtuși de puțin convinsă că era o idee bună. Oricât ar fi iubit-o pe Edna, pentru ea nu avea sens din punct de vedere economic să încerci să pui pe scena de la Lily un spectacol ca la carte (sau măcar ca la jumătate de carte): nu s-ar fi potrivit cu specificul.

— Avem spectatori puțini, Peg, a spus ea. Și umili. Dar alții nu avem, și ne sunt loiali. Trebuie să le fim și noi loiali lor. Nu se poate să-i dăm la o parte pentru o piesă – și în niciun caz pentru un *singur actor* –, fiindcă riscăm să nu se mai întoarcă. Sarcina noastră e să dăm cartierului ceea ce-și dorește. Iar cartierul nu vrea Ibsen.

— Nici eu nu vreau Ibsen, a spus Peg. Dar nu suport să o văd pe Edna cum stă degeaba și nici atât n-aș suporta să o distribui într-un spectacolaș de-al nostru ca vai de el.

— Or fi ca vai de ele, dar ne plătesc factura la curent, Peg. De-abia – de-abia. Nu risca să faci schimbări.

— Am putea să facem o comedie, a spus Peg. Ceva care să placă publicului nostru. Dar ar trebui să fie suficient de inteligentă cât să fie demnă de Edna.

S-a întors spre domnul Herbert, care era la locul lui, la masa la care își lua micul dejun, în costumul obișnuit – pantaloni lălâi și cămașă fără sacou – și se uita amărât în gol.

— Domnule Herbert, a întrebat Peg, credeți că ați putea scrie o piesă care să fie și amuzantă, și inteligentă?

— Nu, a spus el, fără să ridice măcar ochii.

— Păi acum la ce lucrați? Care e următorul spectacol pe care-l aveți în minte?

— Se numește *Orașul fetelor,* a spus el. V-am povestit de el luna trecută.

— Cel cu barurile ilegale din vremea Prohibiției, a spus Peg. Țin minte. Flappere[24] și gangsteri și minuni din astea cu lipici la public. Mai spuneți-mi o dată, despre ce este mai exact?

Domnul Herbert a luat o figură rănită și, în același timp, derutată.

— Despre ce *este?* a întrebat el. Părea să fie prima oară când îi trecuse prin minte că spectacolele de la Lily Playhouse trebuie să fie *despre* ceva.

— Lăsați, a spus Peg. Are vreun rol pe care să-l poată juca Edna?

Din nou, a luat figura aceea rănită și derutată.

— Nu văd cum, a spus el. Avem o ingenuă și un erou. Avem un personaj negativ. Femei mai în vârstă nu avem.

— Ingenua n-ar putea să aibă și ea o mamă?

— Peg, e *orfană,* a spus domnul Herbert. Asta nu putem să schimbăm.

Înțelegeam ce voia să spună: ingenua trebuia să fie întotdeauna orfană. Povestea nici nu avea sens dacă ingenua nu era orfană. S-ar fi revoltat publicul. Ar fi aruncat cu pantofi și cărămizi în actori dacă ingenua nu era orfană.

— Cine e proprietarul barului din spectacol?

— Barul n-are proprietar.

— Păi și n-ar putea să aibă? Și să fie femeie?

Domnul Herbert s-a frecat pe frunte, cu un aer copleșit. Arăta de parcă Peg tocmai l-ar fi rugat să rezugrăvească tavanul Capelei Sixtine.

— Asta pune probleme pe toate planurile, a răspuns el.

— Nu are cum să arate credibilă Edna Parker Watson ca proprietară de bar ilegal, Peg, a intervenit Olive. De ce ar fi proprietara unui bar ilegal din New York o englezoaică?

Lui Peg i-a căzut fața.

— Fir-ar! Ai dreptate, Olive. Urât obicei ai, să ai dreptate tot timpul. Tare aș vrea să te lași de el.

Peg a rămas tăcută câteva clipe, concentrându-se. Apoi, din senin, a spus:

— Ei, drace, tare aș vrea să-l fi avut pe Billy. El s-ar fi priceput să scrie ceva formidabil pentru Edna.

Hopa, *asta* mi-a atras atenția.

În primul rând, era prima oară când o auzeam pe mătușa înjurând. Dar era și prima oară când o auzeam rostind numele soțului ei înstrăinat. Și nu am fost singura care a luat poziție de „atenție, drepți” doar la auzul numelui lui Billy Buell. Și Olive, și domnul Herbert arătau de parcă tocmai le turnase cineva în cap câteva găleți cu gheață.

— Vai, Peg, nu, a spus Olive. Nu-l suna pe Billy. Te rog eu, fii rezonabilă.

— Pot să adaug în distribuție pe cine vreți dumneavoastră, a spus domnul Herbert, brusc cooperant. Numai să-mi spuneți ce e nevoie să fac și fac. Sigur, barul poate să aibă proprietăreasă. Și să fie și din Anglia.

— Billy ținea tare mult la Edna. (Deja Peg părea să vorbească singură.) Și a văzut-o pe scenă. O să înțeleagă cum e mai bine să o folosească.

— Peg, nu e o idee bună să-l implici pe Billy în ce facem noi, a avertizat-o Olive.

— Eu îl sun. Numai așa, să-mi dea niște idei. Omul ăsta e tot numai idei.

— Pe Coasta de Vest e cinci dimineața, a spus domnul Herbert. Nu se poate să-l sunați!

Era fascinant să-i urmărești. Nivelul de panică din încăpere crescuse până la o cotă imposibil de ignorat, după simpla mențiune a numelui lui Billy.

— Atunci îl sun după-amiază, a spus Peg. Dar nici atunci nu putem fi siguri că o să fie treaz.

— Of, Peg, *nu*, a insistat Olive, căzând într-o vădită disperare.

— Numai să ne dea niște idei, Olive, a spus Peg. Nu are ce să strice un telefon. Am nevoie de el, Olive. Cum am spus: omul ăsta e tot numai idei.

În seara aceea, după spectacol, Peg ne-a scos pe mulți dintre noi să luăm cina la Dinty Moore’s de pe Forty-sixth Street. Era triumfătoare. Vorbise cu Billy după-amiază și voia să le povestească tuturor ideile lui pentru piesă.

La cina aceea am fost eu, au fost soții Watson, a fost domnul Herbert, a fost Benjamin pianistul (era prima oară când îl vedeam că ieșea din teatru) și a fost și Celia, pentru ca Celia și cu mine eram nedespărțite.

— Toată lumea, fiți atenți la mine, a început Peg. Billy ne-a rezolvat problema. Până la urmă o să punem în scenă *Orașul fetelor,* cu acțiunea în timpul Prohibiției. Va fi comedie, bineînțeles. Edna – tu vei fi patroana barului. Dar ca povestea să nu fie trasă de păr și să fie comică, Billy zice că va trebui să te facem aristocrată, ca rafinamentul tău natural să aibă sens pe scenă. Personajul tău va fi o femeie bogată care a ajuns oarecum accidental să facă afaceri cu alcool de contrabandă. Billy propune ideea că ți-a murit soțul și pe urmă ți-ai pierdut toți banii în crahul de la bursă. Pe urmă ai început să distilezi gin și ai deschis un cazinou în locuința ta luxoasă, ca să-ți câștigi pâinea. Așa, Edna, poți să-ți păstrezi eleganța pentru care ești cunoscută și iubită, dar în același timp poți să apari într-un spectacol comic de revistă, cu animatoare și dansatoare – genul care are priză la publicul nostru. Mie mi se pare genial. Billy s-a gândit că ar fi amuzant dacă clubul de noapte ar fi și bordel.

Olive s-a încruntat.

— Nu îmi place ideea ca piesa noastră să se desfășoare într-un bordel.

— Mie-mi place! a spus Edna, strălucind de entuziasm. Îmi place la nebunie toată povestea! Voi fi madamă de bordel *și* patroană de bar ilegal pe deasupra. Ce plăcut! Nici nu-ți poți închipui ce *balsam* va fi pentru mine să joc într-o comedie, după atâta vreme. În ultimele patru piese în care am jucat, am fost ori o femeie decăzută care și-a omorât iubitul, ori o soție răbdătoare al cărei soț a fost ucis de o femeie decăzută. Te și obosește atâta *dramă.*

Peg radia.

— Puteți să spuneți ce vreți despre Billy, dar e un geniu.

Olive părea că vrea să spună o *mulțime* de lucruri despre Billy, dar le-a ținut pentru ea.

Peg și-a îndreptat atenția spre pianistul nostru.

— Benjamin, pentru spectacolul ăsta am nevoie să-mi faci o muzică *excepțională.* Edna e o altistă excelentă și aș vrea să-i aud vocea cum umple frumos teatrul. Dă-i niște cântece mai cu viață decât baladele mieroase pe care te pun de obicei să le scrii. Sau fură ceva de la Cole

Porter, cum mai faci tu. Dar să fie *bun,* vreau un spectacol trăsnet.

— Nu fur de la Cole Porter, a protestat Benjamin. Nu fur de la nimeni.

— A, nu? Eu mereu am crezut că furi, pentru că muzica ta *sună* așa de asemănător cu a lui Cole Porter.

— Mda, la asta nici nu prea știu ce să spun, a răspuns Benjamin.

Peg a ridicat din umeri.

— Poate a furat Cole Porter de la *tine,* Benjamin – cine știe? Tu scrie-mi niște melodii formidabile, asta voiam să spun. Și ai grijă să-i dai Ednei o partitură care să lase lumea cu gura căscată.

Apoi s-a întors spre Celia și a spus:

— Celia, aș vrea să fii tu ingenua.

Domnul Herbert părea pe cale să o întrerupă, dar Peg l-a redus la tăcere fluturând nerăbdător din mână.

— Nu, ascultați aici. Vorbesc de alt fel de ingenuă. De data asta nu vreau o eroină care să fie o orfelină cu ochi de căprioară în rochie albă. Mi-o închipui pe fata noastră extrem de provocatoare în felul cum vorbește și se mișcă – așa, ca tine, Celia –, dar încă nestricată de lume, într-un fel. Sexy, dar cu un aer inocent.

— O curvă cu inimă de aur, a spus Celia, care era mai deșteaptă decât părea.

— Exact, a aprobat Peg.

Edna a atins-o ușor pe Celia pe braț.

— Hai să spunem că personajul tău este o *porumbiță pângărită.*

— Sigur, așa ceva pot să joc, a spus Celia, întinzând mâna după încă un cotlet de porc. Domnule Herbert, câte replici primesc?

— Nu știu! a făcut domnul Herbert, cu un aer tot mai nefericit. Nu știu să scriu astea… porumbițe pângărite.

— Vă inventez eu ceva, s-a oferit Celia – mare dramaturg fata noastră.

Peg s-a întors spre Edna.

— Știi ce a zis Billy când i-am spus că ești la noi, Edna? A zis „Vai, cât invidiez New Yorkul acum”.

— *Așa* a zis?

— Chiar așa, galantul de el. Și a mai spus: „Ai grijă, cu Edna nu se știe ce se întâmplă pe scenă: în unele seri e excelentă, în alte seri e perfectă”.

Ednei i se luminase fața.

— Ce drăguț din partea lui. Nimeni nu se pricepe mai bine ca Billy să facă o femeie să se simtă atrăgătoare – uneori chiar câte zece minute în șir. Dar, Peg, trebuie să te întreb: pentru Arthur ai un rol?

— Sigur că am, a spus Peg – și în clipa aceea am știut că *nu* avea niciun rol pentru Arthur. De fapt, îmi era destul de clar că uitase cu desăvârșire de existența lui Arthur. Dar era acolo, în toată splendoarea lui de prostovan, și își aștepta rolul cum așteaptă un labrador retriever să-i arunci mingea.

— Sigur că am un rol pentru Arthur, a spus Peg. Aș vrea să joace…

A ezitat, dar numai o *fracțiune* de secundă (poate nici n-ai fi observat ezitarea dacă nu o cunoșteai pe Peg).

— Polițistul. Da, Arthur, am de gând să te distribui în rolul polițistului care încearcă mereu să închidă barul și care e îndrăgostit de personajul Ednei. Crezi că ai putea scoate un accent american?

— Pot scoate *orice* accent, a spus Arthur, puțin deranjat – și în clipa aceea am știut că în niciun caz nu era în stare să scoată un accent american.

— Polițist! a exclamat Edna, bătând din palme. Și vei fi îndrăgostit de *mine,* scumpul meu! Ce distracție!

— N-am mai auzit de personajul polițist, a spus domnul Herbert.

— A, nu, domnule Herbert, a spus Peg. Polițistul a fost în scenariu de la început.

— Care scenariu?

— Scenariul pe care veți începe dumneavoastră să-l scrieți mâine-dimineață, la revărsat de zori.

Domnul Herbert a căpătat o expresie de parcă era în pragul unei căderi nervoase.

— Am și eu un cântec de cântat? a întrebat Arthur.

— Ah, a făcut Peg, după care iar a lăsat o pauză din aceea. *Da.* Benjamin, să nu uiți să scrii pentru Arthur cântecul de care am vorbit mai devreme. Cântecul polițistului, te rog.

Benjamin a privit-o pe Peg drept în ochi și a repetat, cu cea mai *subtilă* urmă de sarcasm:

— Cântecul polițistului.

— Așa, Benjamin. După cum am discutat.

— Să fur un cântec de polițist de la Gershwin, eventual?

Dar Peg deja se uita spre mine.

— Costume! a spus ea vesel, dar de-abia îi zburase cuvântul de pe buze, că Olive a intervenit:

— Pentru costume nu vom avea buget aproape deloc.

Lui Peg i-a căzut fața.

— Fir-ar! De asta uitasem.

— Nu-i nimic, am spus eu. Cumpăr tot de la Lowtsky's. Rochiile de flappere sunt simple.

— Grozav, Vivian! a spus Peg. Sunt sigură că-ți vor ieși minunat.

— Cu un buget restrâns, a adăugat Olive.

— Cu un buget restrâns, am încuviințat eu. Contribui cu banii mei de buzunar dacă e nevoie.

După ce am asistat o vreme la discuție, timp în care toată lumea – mai puțin domnul Herbert – a început să se agite tot mai tare și să facă propuneri pentru spectacol, m-am scuzat să-mi pudrez nasul. Când m-am întors, mai-mai să dau peste un tânăr atrăgător, cu cravată lată și o expresie de lup, care mă aștepta pe coridor.

— Auzi, e senzațională prietena ta, a spus el, dând din cap spre Celia. Și tu la fel.

— Ni s-a mai spus, am răspuns eu, privindu-l în ochi.

— Vreți să veniți la mine acasă, fetelor? a întrebat el, sărind peste etapele preliminare. Am un prieten cu mașină.

L-am studiat mai îndeaproape. Arăta foarte, dar foarte dubios. Un lup cu planuri ascunse. În niciun caz genul de om cu care să se încurce o fată cuminte.

— S-ar putea, am spus eu, ceea ce era adevărat. Dar mai întâi avem de terminat o ședință cu asociații noștri.

— Cu *asociații* voștri? a pufnit el, uitându-se la masa noastră, cu amestecul ei bizar și animat de ființe umane: o animatoare frumoasă de-ți oprea inima în loc, un bărbat neîngrijit, cu părul alb și fără sacou, o femeie de vârsta a doua înaltă și ponosită, o femeie de vârsta a doua scundă și țeapănă, o doamnă înstărită, îmbrăcată cu stil, un bărbat izbitor de chipeș cu profil dramatic și un tânăr negru elegant, într-un costum cu dungi subțiri perfect croit.

— Da’ ce afaceri faceți voi, păpușă? a întrebat individul.

— Suntem oameni de teatru, am răspuns eu.

De parcă puteam fi altceva.

A doua zi de dimineață m-am trezit devreme ca de obicei, suferind de tipica mahmureală-din-vara-lui-1940. Părul îmi duhnea a transpirație și țigări și membrele îmi erau încurcate cu ale Celiei. (Până la urmă tot ieșisem cu lupul și prietenul lui – lucru care, desigur, te va ului teribil – și fusese o noapte epuizantă. Mă simțeam de parcă tocmai mă pescuise cineva din canalul Gowanus[125].)

Am ajuns cu chiu, cu vai în bucătărie, unde l-am găsit pe domnul Herbert cu fruntea pe masă și mâinile adunate politicos în poală. Era o postură nouă pentru el – o treaptă și mai joasă a deznădejdii, cum s-ar spune.

— Bună dimineața, domnule Herbert, am spus eu.

— Sunt deschis la orice dovezi mi s-ar prezenta în acest sens, a răspuns el, fără să ridice fruntea de pe masă.

— Cum vă simțiți azi?

— Sclipitor. Glorios. Exaltat. Sunt un sultan în palat.

Nici acum nu ridicase capul.

— Cum merge scenariul?

— Fii îndurătoare, Vivian, și nu mai pune întrebări.

În dimineața zilei următoare, l-am găsit pe domnul Herbert în aceeași poziție – la fel și în mai multe dimineți următoare. Nu înțelegeam cum putea sta cineva atât de mult cu fruntea pe o masă fără să sufere un anevrism. Nu își ridica deloc nici moralul și nici – cel puțin din câte vedeam eu – capul. Între timp, caietul îi stătea neatins alături.

— Sigur nu are nimic? am întrebat-o pe Peg.

— Nu e ușor să scrii o piesă, Vivian, mi-a răspuns ea. Problema e că acum îi cer să scrie una *bună,* or asta nu i-am mai cerut. L-a zăpăcit complet de cap. Dar uite cum văd eu lucrurile. În război, inginerii militari britanici spuneau mereu „Noi putem, indiferent dacă se poate sau nu”. Așa merge și în teatru, Vivian. Exact ca la război! Nu de puține ori le cer oamenilor să facă mai

mult decât sunt capabili – sau asta le ceream pe vremuri, înainte să îmbătrânesc și să mă înmoi. Deci da, am toată încrederea în domnul Herbert.

Eu nu aveam.

Odată, Celia și cu mine ne-am întors noaptea târziu, bete ca de obicei, și ne-am împiedicat de un corp întins pe podeaua din sufragerie. Celia a zbierat. Eu am aprins lumina și l-am identificat pe domnul Herbert, care stătea culcat în mijlocul covorului, pe spate, cu ochii pironiți în tavan și mâinile împreunate pe piept. Pentru o clipă groaznică, am crezut că murise. Apoi a clipit.

— Domnule Herbert! am exclamat eu. Dar *ce* faceți?

— Profețesc, a spus el, nemișcat.

— *Ce* profețiți? am întrebat eu, cu limba împleticită.

— Prăpădul, a răspuns el.

— Am înțeles. Păi atunci noapte bună.

Și am stins lumina.

— Splendid, a spus el încet, în timp ce Celia și cu mine ne împiedicam în drum spre camera noastră. Voi avea grijă să am o noapte bună.

În timp ce domnul Herbert suferea, noi, ceilalți, ne ocupam de crearea unei piese care încă nu avea scenariu.

Peg și Benjamin începuseră deja să lucreze la cântece și stăteau la pianul de concert toată după-amiaza, încercând melodii și idei de versuri.

— Personajul Ednei, chiar dacă e englezoaică, vreau să se cheme doamna Castellammare, a spus Peg. Sună ostentativ și e ușor de rimat.

— Floare, mare, ardoare, putoare, Castellammare, a spus Benjamin. Merge.

— Nu te lasă Olive să spui „putoare”. Dar dă-ți mână liberă. În primul act, imediat după ce și-a pierdut doamna Castellammare toți banii, pune multe cuvinte pompoase în cântec, ca să se vadă ce aristocrată e. Folosește cuvinte lungi, să rimeze. Transformare. Desublimare. Autoproclamare.

— Sau putem să punem corul să cânte o serie de întrebări despre ea, a propus Benjamin. De exemplu: *Cine a-ntrebat-o oare? Cine a-ntrecut-o oare? Cine a învins-o oare?*

— O nenorocire mare! Sărăcuța, ce oroare!

— Depresiunea a prins-o-n gheare – vai, biata Castellammare.

— Era gata s-o omoare. Era gata s-o doboare. Săracă precum un pastor, n-are două parale chioare!

— Stai așa, Peg, a spus Benjamin, oprindu-se brusc din cântatul la pian. Tata e pastor și *nu* e sărac.

— Nu te plătesc să iei mâna de pe claviatură, Benjamin. Însăilează acolo ceva. Începea să ne iasă.

— Ba nu mă plătești deloc, a spus el, împreunând mâinile în poală. Nu mi-ai mai dat banii de trei săptămâni! Am auzit că nu și-a mai primit nimeni salariul.

— Serios? a întrebat Peg. Și din ce trăiești?

— Din rugăciuni. Și din ce-ți rămâne ție la cină.

— Îmi pare rău, pui! Vorbesc eu cu Olive. Dar nu acum-acum. Ia-o de la capăt, dar adaugă chestia aia pe care o cântai când am intrat eu și te-am găsit la pian și mi-a plăcut ce am auzit. Ții minte? În duminica aia când dădeau la radio meciul cu Giants?

— Nici nu pot măcar să presupun despre ce vorbești, Peg.

— Tu cântă, Benjamin. Cântă înainte. Așa o să găsim soluția. După asta, vreau să-i scrii Celiei un cântec cu titlul „Voi fi fată cuminte mai târziu”. Crezi că ai putea să scrii așa ceva?

— Eu pot să scriu orice, dacă-mi dai de mâncare și mă plătești.

Cât despre mine, cream costume pentru distribuție – de fapt, în mare parte pentru Edna.

Edna se temea că rochiile fără talie, în stilul anilor 1920, pe care le văzuse în schițele mele, aveau s-o „înghită cu totul”.

— Stilul acela nu mi-a stat bine nici când eram tânără și drăguță, a spus ea, și nu-mi imaginez că mi-ar sta bine acum, când sunt bătrână și trecută. Trebuie să-mi dai ceva care să sublinieze talia. Știu că nu așa era moda pe atunci, dar va trebui să o falsifici. Și în ultima vreme talia mea e ceva mai robustă decât aș vrea eu să fie. Rezolvă cumva, te rog.

— Eu nu cred că ești robustă deloc, am spus eu – și vorbeam serios.

— O, ba sunt. Dar nu îți face probleme, în săptămâna dinainte de spectacol voi intra la regim: apă de orez, pâine prăjită, ulei mineral și laxative, ca întotdeauna. Voi slăbi. Dar deocamdată pune pense, ca să mai poți lua din talie mai târziu. Dacă se va dansa mult în piesă, aș avea nevoie să creezi niște tivuri *practice* – înțelegi, da, scumpa mea? Nu se poate să se desprindă ceva când sunt în lumina reflectoarelor. Picioarele încă arată bine, deci nu te teme să le lași la vedere. Și mai ce? A, da – umerii îmi sunt mai înguști decât par. Iar gâtul e teribil de scurt, deci ai grijă, mai ales dacă ai de gând să-mi pui și cine știe ce pălărie mare. Dacă mă faci să arăt ca un pui de buldog francez îndesat, Vivian, nu am să te iert niciodată.

Aveam un *enorm* respect pentru cât de bine își cunoștea femeia aceasta rătăcirile propriei siluete. Cele mai multe femei habar nu au ce le stă bine și ce nu. Dar Edna era precizia întruchipată. Îmi dădeam seama că a croi pentru ea avea să fie un întreg stagiu de pregătire în materie de costume.

— Creezi costume de scenă, Vivian, m-a instruit ea. Mergi mai mult pe formă decât pe detaliu. Nu uita că spectatorul cel mai apropiat de mine va fi la zece pași distanță. Trebuie să gândești la scară mare. Culori mari, linii ordonate. Un costum este un *peisaj,* nu *un portret.* Și încă ceva – vreau rochii sclipitoare, scumpa mea, dar nu vreau ca rochia să fie steaua spectacolului. Nu mă lăsa pe mine în umbră, draga mea. Înțelegi?

Înțelegeam. Și vai, cât îmi plăceau conversațiile acestea! Adoram timpul petrecut cu Edna. Mă cucerise de tot, sinceră să fiu. Aproape că o înlocuise pe Celia ca element central al admirației mele devotate. Celia rămânea fascinantă, bineînțeles, și ieșeam în continuare în oraș împreună, dar nu mai aveam atâta nevoie de ea. Edna avea un tezaur de *glamour* și rafinament care mă încântau mult mai mult decât tot ce avea de oferit Celia.

Aș spune că Edna era un om care „vorbea pe limba mea”, dar nu era chiar așa, pentru că eu nu vorbeam încă atât de fluent limba modei.

Mai aproape de adevăr aș fi dacă aș spune că în Edna Parker Watson cunoșteam primul vorbitor nativ al limbii pe care îmi *doream* să o stăpânesc – limba care înțelege vestimentația.

Câteva zile mai târziu, am dus-o pe Edna la Lowtsky's Used Emporium and Notions, în căutare de materiale și idei. Eram puțin îngrijorată la gândul de a aduce o persoană cu asemenea gusturi rafinate în bazarul acela copleșitor de zgomote, texturi și culori (sinceră să fiu, doar mirosul i-ar fi întors din ușă pe majoritatea clienților elitiști), dar Edna a rămas fermecată pe loc de Lowtsky's – așa cum nu putea fi decât cineva care înțelegea cu adevărat îmbrăcămintea și materialele. A încântat-o și tânăra Marjorie Lowtsky, care ne-a întâmpinat la ușă cu întrebarea ei standard: „Ce-aveț nevoe?"

Marjorie era fiica proprietarilor; ajunsesem să o cunosc bine în ultimele câteva luni de excursii de shopping. Era o fată de paisprezece ani, energică, vioaie, cu o față ca o plăcintă, care se îmbrăca mereu în cele mai trăsnite costume. În ziua cu pricina, de exemplu, purta cea mai zăpăcită vestimentație din câte văzusem vreodată – pantofi cu cataramă mare (ca un Pelerin dintr-un desen de Ziua Recunoștinței făcut de un copil), o capă de brocart auriu cu o trenă de trei metri și o bonetă de bucătar francez cu o broșă uriașă dintr-un rubin fals. Sub toate astea, uniforma de școală. Arăta absolut ridicol, ca întotdeauna, dar Marjorie Lowtsky nu trebuia subestimată. Domnul și doamna Lowtsky nu vorbeau o engleză *prea bună,* așa că Marjorie vorbea în locul lor încă de când mergea de-a bușilea. La vârsta ei fragedă, cunoștea comerțul cu haine vechi ca un veteran și se pricepea să preia comenzi și să lanseze amenințări în patru limbi – rusă, franceză, idiș și engleză. Era o puștoaică ciudată, dar ajutorul ei îmi devenise indispensabil.

— Ne trebuie rochii din anii 1920, Marjorie, am spus eu. Rochii foarte bune. Rochii de doamne bogate.

— Vreț să-ncepeț să căutaț la etaj? În Colecție?

Atât de pompos numita „Colecție" era o zonă mică de la etajul trei unde familia Lowtsky își vindea cele mai rare și mai prețioase descoperiri.

— Acum nu avem buget nici măcar cât să aruncăm o privire la Colecție.

— Deci vreț rochii de doamne bogate, dar la prețuri de doamne sărace?

— Ne-ai identificat perfect nevoile, draga mea, s-a amuzat Edna.

— Exact, Marjorie, am spus eu. Am venit să răscolim, nu să cheltuim.

— Începeți d-acolo, a spus Marjorie, arătând spre partea din spate a clădirii. Alea de lângă ușa de aprovizionare au venit în ultimele zile. Mama nici n-a avut când să se uite prin ele. Poate-aveți noroc.

Lăzile de la Lowtsky's nu erau pentru cei slabi de inimă. Erau din cele industriale, mari, pentru transportat rufele murdare la hoteluri, pline până la refuz cu textile pe care familia Lowtsky le cumpăra și le vindea la kilogram – de toate, de la salopete ponosite de muncitori până la lenjerie intimă pătată tragic, rămășițe de tapițerie, material de parașute, bluze decolorate din voal de mătase, șervete de dantelă franțuzească, draperii vechi și grele, sau costumașul de botez prețios din satin al stră-străbunicului. Răscolitul prin ele era o muncă grea, care te făcea să transpiri, un act de credință. Trebuia să crezi că se găseau comori printre gunoaiele acelea și trebuia să le vânezi cu convingere.

Spre marea mea admirație, Edna s-a pus pe lucru imediat. Aveam senzația că mai făcuse așa ceva. Una lângă alta, ladă cu ladă, am săpat împreună în tăcere, în căutare de ceva, nici noi nu știam ce.

După vreo oră, am auzit-o dintr-odată pe Edna strigând „a-*ha!*" și, privind spre ea, am văzut-o fluturând triumfător ceva deasupra capului. Și chiar era cazul să fie triumfătoare, pentru că descoperirea ei s-a dovedit a fi o rochie de seară, o *robe de style* din anii 1920, din șifon de mătase stacojiu, cu catifea pe la tivuri, decorată cu mărgele de sticlă și fir auriu.

— Vai de *mine!* am exclamat eu. E perfectă pentru doamna Castellammare!

— Chiar este, a spus Edna. Și desfată-ți ochii cu *asta.*

A întors gulerul rochiei ca să-mi arate, la spate, eticheta originală: *Lanvin, Paris.*

— Aș pune pariu că cineva *très riche* a cumpărat-o din Franța acum douăzeci de ani și nu a purtat-o mai deloc, din câte văd. Delicioasă. Cum va mai *scânteia* pe scenă!

Cât ai clipi, Marjorie Lowtsky era lângă noi.

— Ia, copii, ce-aț găsit p-aici? a întrebat singurul copil dintre noi.

— Să nu-mi începi, Marjorie, am avertizat-o eu, și nu glumeam decât pe jumătate – dintr-odată, mi se făcuse teamă că avea să ne smulgă rochia ca să o vândă sus, în Colecție. Joacă după reguli. Edna a găsit rochia în lăzi, ce-i corect e corect.

Marjorie a ridicat din umeri.

— În dragoste și în război totul e corect, a spus ea. Dar e din aia bună. Numai vezi s-o ascunz sub un morman de nimicuri când îț face mama calculul. Mă omoară dacă află că am lăsat-o să ne scape. Stai să-ț aduc o pungă și niște cârpe s-o pitești.

— Vai, Marjorie, mulțumesc! am spus eu. Ești fata mea de nădejde!

— Tu ș'cu mine mereu suntem pă mână, a spus ea, răsplătindu-mă cu un zâmbet șui. Numă să nu zici nimic. Doar nu vrei să mă dea afară.

În timp ce Marjorie se îndepărta, Edna o fixa cu privirea, fascinată.

— *Fetița* asta tocmai a spus „în dragoste și în război totul e corect"?

— Ți-am spus că are să-ți placă Lowtsky's, i-am răspuns eu.

— Chiar îmi *place* Lowtsky's! Iar rochia o ador! Dar *tu* ce ai găsit, scumpa mea?

I-am întins un neglijeu vaporos, într-o nuanță de frez viu care îți dădea dureri de ochi. L-a luat, l-a pus pe lângă corp și s-a strâmbat.

— A, *nu,* scumpa mea. *Nu poți* să pui așa ceva pe mine. Va suferi publicul mai mult decât sufăr eu.

— Nu, Edna, nu e pentru tine. E pentru Celia, am spus eu. Pentru scena cu seducția.

— Vai de mine! A, da. Așa mai înțeleg.

Edna s-a uitat mai atent la neglijeu și a clătinat din cap.

— Doamne, Vivian, dacă pui fata să facă paradă pe scenă în costumația asta minusculă, *chiar* vom avea un succes nebun. Vor sta bărbații la cozi kilometrice. Aș face bine să încep mai repede dieta cu apă de orez, sau nimeni nu va mai fi atent la biata mea siluetă!

UNSPREZECE

Am împlinit douăzeci de ani pe 7 octombrie 1940.

Mi-am sărbătorit prima aniversare la New York exact așa cum ți-ai putea imagina: am ieșit cu animatoarele; i-am lăsat cu ochii în soare pe niște vânători de fuste; am băut cocktailuri rând după rând, pe banii altora; ne-am distrat tumultuos; și dintr-odată ne-am pomenit că încercam să ajungem acasă înainte să răsară soarele, simțindu-ne ca și cum am fi înotat împotriva curentului printr-un râu cu apă stătută.

Am dormit vreo opt minute, sau așa mi s-a părut, apoi m-am trezit cu o atmosferă foarte ciudată în cameră. Ceva era în neregulă. Eram mahmură, firește – eventual încă beată, tot ce e posibil –, dar chiar și așa, ceva era ciudat. Am întins mâna după Celia, să văd dacă era lângă mine. Am simțit sub degete pielea ei care-mi era deja familiară. Deci în privința asta totul era normal.

Numai că simțeam miros de fum.

Fum de pipă.

M-am ridicat în șezut și am regretat imediat decizia. M-am întins la loc pe pernă, am inspirat cu curaj de câteva ori, i-am cerut scuze capului meu pentru mișcarea bruscă și am încercat din nou, de data asta mai încet și mai respectuos.

M-am străduit din răsputeri să văd ceva în lumina slabă a dimineții și am reușit să disting o siluetă așezată pe un scaun din partea cealaltă a camerei. O siluetă masculină. Care fuma pipă și se uita la noi.

Adusese Celia pe cineva acasă? Sau *eu?*

M-a cuprins un val de panică. Celia și cu mine eram libertine, după cum știm deja, dar întotdeauna avusesem destul respect pentru Peg (sau frică de Olive, mai degrabă), încât să nu permitem bărbaților să ne viziteze în dormitorul nostru de la etajul teatrului Lily. Cum de se întâmplase una ca asta?

— Închipuie-ți încântarea mea, a spus străinul, aprinzându-și din nou pipa, când am venit acasă și am găsit două fete în patul meu! Și amândouă atât de splendide. A fost ca și cum m-aș fi dus la frigider să iau niște lapte și aș fi descoperit în loc o sticlă de șampanie. *Două* sticle de șampanie, ca să fiu precis.

Mintea mea încă nu reușea să proceseze.

Până când, dintr-odată, a izbutit.

— Unchiul Billy? am întrebat eu.

— A, ești *nepoata* mea? a întrebat bărbatul, apoi a început să râdă. Ei, drăcie! Asta ne limitează considerabil posibilitățile. Cum te cheamă, iubire?

— Sunt Vivian Morris.

— Aaaaa… a spus el. Acum înțeleg. Chiar *ești* nepoata mea! Ce dezamăgitor! Presupun că familia nu m-ar privi cu ochi buni dacă te-aș necinsti. S-ar putea să nu mă privesc nici eu cu ochi buni dacă te-aș necinsti – am devenit tare moral la bătrânețe. Vai, vai! Și cealaltă e tot nepoata mea? Sper că nu. Nu arată ca și cum ar putea fi nepoata cuiva.

— E Celia, am spus eu, făcând semn cu mâna spre silueta superbă a Celiei, care dormea buștean. E prietena mea.

— Prietena ta foarte *specială,* a spus Billy, pe un ton amuzat, dacă e să ne luăm după condițiile de cazare. Ce fată modernă ești, Vivian! Aprob din toată inima. Nu-ți face griji, n-am să le spun părinților tăi. Deși sunt sigur că ar găsi ei o cale să dea vina pe mine, dacă ar afla vreodată.

— Îmi pare rău pentru… m-am bâlbâit eu.

Nu eram sigură cum să termin propoziția. *Îmi pare rău că ți-am ocupat apartamentul? Îmi pare rău că ne-am făcut stăpâne pe patul tău? Îmi pare rău pentru ciorapii încă uzi pe care i-am agățat de polița de deasupra șemineului la uscat? Îmi pare rău pentru petele de fard portocaliu pe care le-am întins pe covorul tău alb?*

— A, nu-i nimic. Eu nu locuiesc aici. Lily e copilul lui Peg, nu al meu. Eu întotdeauna mă cazez la Racquet and Tennis Club. N-am întârziat niciodată cu plata, deși Dumnezeu știe cât e de scump. Acolo e mai liniște și nu-i nevoie să-i dau raportul lui Olive.

— Dar e apartamentul tău.

— Numai cu numele, mulțumită amabilității mătușii tale, Peg. În dimineața asta am trecut doar să-mi iau mașina de scris, care, acum că veni vorba, pare că nu-i aici.

— Am pus-o în șifonierul pentru cearșafuri, pe hol.

— Da? Ce să zic, simte-te ca acasă, fetiță.

— Îmi pare rău… am început eu, dar mi-a tăiat din nou vorba.

— Glumesc. Poți să stai aici cât vrei. Oricum nu prea vin pe la New York. Nu-mi place clima. Îmi dă dureri de gât. Și orașul e ceva de speriat, numai bun să-ți strici cea mai bună pereche de pantofi albi.

Aveam o mulțime de întrebări, dar nu reușeam să le formulez cu gura mea uscată în care simțeam un gust scârbos, prin ceața care-mi învăluia creierul îmbibat de gin. *Ce căuta Unchiul Billy acolo? Cine îl lăsase să intre? De ce purta frac la ora asta? Și eu ce purtam? Din câte mi-am dat seama, doar un furou – și nici măcar nu era al meu, ci al Celiei. Atunci* ea *ce purta? Și unde era rochia mea?*

— Gata, m-am distrat destul aici, a spus Billy. Mi-am savurat mica fantezie cu îngerașii din patul meu. Dar acum că mi-am dat seama că ești *pupila* mea, te las și mă duc să văd dacă reușesc să găsesc niște cafea pe-aici. Arăți de parcă nu ți-ar prinde rău nici ție o cafea, fetiță. Și dacă-mi permiți să spun – chiar *sper* că te îmbeți așa de tare în fiecare noapte și te trântești în pat cu femei frumoase. Nici că ți-ai putea folosi mai bine timpul. Mă faci teribil de mândru că sunt unchiul tău. O să ne înțelegem de minune!

În timp ce se apropia de ușă, m-a întrebat:

— La ce oră se trezește Peg, apropo?

— De obicei pe la șapte, am răspuns eu.

— Splendid, a spus el, uitându-se la ceas. De-abia aștept să o văd.

— Dar cum ai ajuns aici? am întrebat eu prostește.

Voiam să spun „cum ai intrat în *clădire*” (ceea ce era o întrebare tâmpită, pentru că evident că Peg s-ar fi asigurat că soțul ei – sau fostul soț, sau ce va fi fost – avea un rând de chei). Dar el a interpretat întrebarea în sens mai larg.

— Cu expresul Twentieth Century Limited. E singurul mijloc de a ajunge de la Los Angeles la New York în mod confortabil, dacă ai bănuți la discreție. A oprit la Chicago să ia niște figuri din astea de groază din înalta societate. Doris Day a fost în vagon cu mine tot drumul. Am jucat gin rummy cât e preria de mare. Doris e o companie excelentă, să știi. O scumpete de fată. Mult mai simpatică decât ai crede, având în vedere ce

reputație de sfântă are. Am ajuns azi-noapte, m-am dus drept la clubul meu, mi-am făcut manichiura, m-am tuns, am plecat să mă întâlnesc cu niște vechi hoțomani și epave și pușlamale pe care le cunoșteam de pe vremuri, apoi am venit aici să-mi iau mașina de scris și să salut familia. Ia-ți un halat, fetită, și vino să mă ajuți să vânez un mic dejun în șandramaua asta. O să-ți pară rău dacă ratezi ce urmează să se întâmple.

Odată ce am reușit să mă adun și să revin la verticală, m-am îndreptat spre bucătărie, unde am întâlnit cel mai neobișnuit grup de bărbați dintre câte văzusem vreodată.

Domnul Herbert stătea la un capăt al mesei, îmbrăcat în pantalonii lui ponosiți și maiou, cu părul alb vâlvoi și fără speranță de recuperare și cu obișnuita cană de Sanka în față. La celălalt capăt al mesei se afla unchiul Billy – înalt, subțire, cu un frac foarte elegant și un bronz auriu de California. Billy nu stătea în bucătărie cât, mai degrabă, *huzurea* în ea, ocupa spațiul cu un aer de plăcere luxuriantă, savurându-și scotch-ul cu sifon. Avea ceva de Errol Flynn – dacă Errol Flynn ar fi fost genul prea leneș să fluture sabia prin filme.

Pe scurt: unul din cei doi bărbați arăta de parcă se pregătea să plece la încărcat vagoane cu cărbune; celălalt arăta de parcă se pregătea să plece la o întâlnire cu Rosalind Russell[26].

— Bună dimineața, domnule Herbert, am spus eu, după cum ne era obiceiul.

— Aș fi șocat să descopăr că-i adevărat ce spui, a răspuns el.

— N-am găsit cafeaua și nu pot să sufăr ideea de Sanka, a explicat Billy, așa că m-am mulțumit cu un scotch. Pe vreme de furtună, e bun orice port. Poate vrei și tu o gură, Vivian. Arăți de parcă te chinuie rău capul.

— Îmi fac o cafea și nu mai am nimic, am spus eu, nu tocmai convinsă.

— Așa deci, Peg îmi spunea că lucrați la un scenariu, i-a zis Billy domnului Herbert. Mi-ar plăcea să-l văd și eu.

— Nu prea aveți ce vedea, i-a răspuns domnul Herbert, aruncând o privire îndurerată spre caietul din fața lui.

— Îmi permiteți? a întrebat Billy, întinzând mâna spre caiet.

— Aș prefera să nu… of, nu mai contează, a suspinat domnul Herbert – un om care întotdeauna reușea să piardă lupta înainte ca aceasta să înceapă propriu-zis.

Billy a răsfoit încet caietul domnului Herbert. Tăcerea era chinuitoare. Domnul Herbert fixa podeaua cu privirea.

— S-ar părea că aici sunt doar liste cu glume, a spus Billy. Nici măcar nu sunt toate glume, mai degrabă poante. Și multe desene cu păsări.

Domnul Herbert a dat din umeri ca și cum s-ar fi declarat învins.

— Dacă se vor dezvolta idei mai bune, nădăjduiesc că voi fi informat.

— În orice caz, păsările nu sunt rele.

Billy a pus caietul jos.

Simțeam impulsul să-l protejez pe bietul domn Herbert, a cărui reacție la tachinările lui Billy a fost să pară și mai torturat decât de obicei, așa că am spus:

— Domnule Herbert, îl cunoașteți pe Billy Buell? Este soțul lui Peg.

Billy a râs.

— A, stai tu liniștită, fetiță. Donald și cu mine ne cunoaștem de ani de zile. De fapt, e avocatul meu – sau era, pe vremea când încă îl lăsau să practice avocatura – și eu sunt nașul lui Donald junior. Sau eram. Donald e agitat doar pentru că știe că am venit neanunțat. Nu e sigur cum vor primi vestea rangurile ierarhice superioare de pe-aici.

Donald! Nici nu îmi trecuse prin minte că domnul Herbert avea și prenume.

Dacă tot vorbeam de rangurile ierarhice superioare, chiar în clipa aceea și-a făcut intrarea Olive.

A făcut doi pași în bucătărie, l-a văzut pe Billy Buell așezat, a deschis gura, după care a închis-o și a ieșit.

Am rămas toți în tăcere o clipă după plecarea ei. Fusese o intrare formidabilă – și o ieșire la fel de formidabilă.

— Trebuie să o scuzați pe Olive, a spus Billy în cele din urmă. Nu e obișnuită să fie atât de încântată de vederea cuiva.

Domnul Herbert și-a lăsat din nou fruntea pe masa din bucătărie și a spus *textual*:

— Of, gemete, gemete, gemete.

— Nu-ți face griji pentru mine și Olive, Donald. Ne descurcăm noi. Ea și cu mine ne respectăm reciproc, ceea ce compensează faptul că ne antipatizăm. Sau cel puțin eu o respect *pe ea.* Deci tot avem măcar ceva în comun. Avem o relație excelentă, bazată pe o îndelungată istorie de respect unilateral profund și abundent.

Billy și-a scos pipa, a aprins un chibrit și s-a întors spre mine.

— Ce mai fac părinții tăi, Vivian? a întrebat el. Mama ta și mustăciosul? Mereu mi-a plăcut de ei. În fine, de mama ta. Ce femeie impresionantă, zău așa. Are grijă să nu spună niciodată nimic frumos despre nimeni, dar cred că și ei îi plăcea de mine. Nu cumva să o întrebi dacă îi place de mine, bineînțeles. Normele sociale o vor obliga să nege. Cu tatăl tău n-am reușit niciodată să mă obișnuiesc. Un om tare țeapăn! Mai demult îi spuneam Diaconul – dar numai pe la spate, bineînțeles, din politețe. În fine. Ce mai fac?

— Sunt bine.

— Tot căsătoriți?

Am dat din cap în semn că da, dar întrebarea m-a surprins. Niciodată nu îmi trecuse prin minte că părinții mei ar fi putut fi *altfel* decât căsătoriți.

— Și n-au niciodată aventuri părinții tăi?

— Părinții *mei?* Aventuri? Nu!

— Atunci nu prea e nimic nou în viața lor, nu?

— Ăăă…

— Ai fost vreodată în California, Vivian? a întrebat el, schimbând subiectul, din fericire.

— Nu.

— Să vii. Ți-ar plăcea la nebunie. Au cel mai bun suc de portocale. Și vremea e formidabilă. Numai bună pentru cei ca noi, de pe Coasta de Est. Californienii au impresia că suntem foarte rafinați. Ne-ar da și luna de pe cer, pur și simplu pentru că le facem firma mai distinsă. Dacă le spui că ai fost la internat și ai strămoși din New England care au fost pe *Mayflower*[27], pentru ei e ca și cum ai fi un Plantagenet. Dacă vii la ei cu un accent aristocratic ca al tău, îți dau cheile orașului. Dacă

te pricepi să joci cât de cât tenis sau golf, e aproape suficient cât să faci carieră acolo – asta dacă nu bei prea mult.

Găseam conversația foarte rapidă pentru ora șapte dimineața după festivitatea mea aniversară. Mă tem că este posibil să nu fi făcut altceva decât să mă holbez la el, clipind, dar, sinceră să fiu, făceam tot posibilul să țin pasul cu ce spunea.

Și în plus: *chiar* aveam accent aristocratic?

— Cum îți petreci timpul pe la Lily, Vivian? a întrebat el. Ai găsit vreun mod să te faci utilă?

— Croiesc, am spus eu. Fac costume.

— Bună idee. Dacă știi să faci asta, îți găsești oricând de lucru în teatru și nici nu te dă afară vârsta. Cel mai important e să nu fii actriță. Și frumoasa ta prietenă de mai devreme? Ea e actriță?

— Celia? E animatoare.

— Grea muncă. Animatoarele au ceva care mereu îmi frânge inima. Tinerețe și frumusețe – astea sunt bunuri *așa* de trecătoare, fetiță. Chiar dacă acum ești cea mai frumoasă fată din sală, în orice moment îți vin din urmă încă zece frumuseți noi – mai tinere, mai proaspete. În timp ce cele mai bătrâne putrezesc pe viță, tot așteptând să fie descoperite. Dar prietena ta o să-și lase amprenta cât poate. Va distruge bărbat după bărbat într-un mare marș al morții romantic și poate va scrie cineva cântece pentru ea, sau se va omorî pentru ea, dar nu va trece mult și se vor termina toate. Dacă are noroc, poate se căsătorește cu vreo fosilă bogată – nu că ar fi o soartă de invidiat. Dacă are *foarte* mult noroc, fosila ei va muri pe terenul de golf într-o după-amiază frumoasă și îi va lăsa totul cât încă mai e destul de tânără să se bucure de avere. Iar fetele frumoase știu toate că se va termina repede. Simt cât de *provizoriu* e totul. Deci sper că se distrează acum, cât e tânără și frumoasă. Se distrează?

— Da, am răspuns eu. Cred că da.

Nu cred că se distra *nimeni* mai tare decât Celia.

— Bine. Sper că te distrezi și tu. Lumea ți-ar spune să nu-ți irosești tinerețea cu prea multă distracție, dar lumea n-are dreptate. Tinerețea e o comoară de neînlocuit și singurul lucru respectabil pe care îl poți face cu comorile de neînlocuit e să le risipești. Deci fă ce trebuie cu tinerețea ta, Vivian – irosește-o.

Atunci a intrat mătușa Peg, înfofolită în halatul ei de baie de flanelă tartan și cu părul zburlit în toate direcțiile.

— Pegsy! a exclamat Billy, sărind de la masă. Dintr-odată, i s-a luminat fața de bucurie. Toată nonșalanța i-a dispărut cât ai clipi.

— Scuzați-mă, domnule, dar îmi scapă numele dumneavoastră, a făcut Peg.

Dar zâmbea și ea, iar în clipa următoare erau îmbrățișați. Nu aș spune că era o îmbrățișare romantică, dar era *viguroasă.* Era o îmbrățișare născută din iubire – sau cel puțin din sentimente foarte puternice. S-au retras din ea și s-au mulțumit să se privească o vreme, ținându-se ușor de antebrațe. Când i-am văzut stând așa împreună, mi-am dat seama de ceva profund neașteptat, pentru prima oară: mi-am dat seama că Peg era oarecum *frumoasă.* Până atunci nu observasem. Avea o asemenea strălucire pe față când se uita la Billy, încât îi schimba toate trăsăturile. (Și nu era doar lumina aspectului lui care se reflecta.) În raza lui, părea altă femeie. Vedeam în expresia ei ceva din tânăra curajoasă care plecase în Franța să fie asistentă medicală în timpul războiului. O vedeam pe aventuriera care trăise un deceniu în turnee cu o companie itinerantă ieftină. Nu era vorba doar că arăta cu zece ani mai tânără; arăta și ca cea mai simpatică fată din oraș.

— M-am gândit să te vizitez, iubire, a spus Billy.

— M-a informat Olive. Puteai și tu să anunți.

— N-am vrut să te deranjez. Și n-am vrut să-mi spui să nu vin. M-am gândit că cel mai bine e să iau inițiativa. Acum am o secretară, care se ocupă de toate. Ea a făcut toate planurile de călătorie. Jean-Marie se numește. E isteață, eficientă, devotată. Ți-ar plăcea tare mult de ea, Peg. E versiunea feminină a lui Olive.

Peg s-a depărtat de el.

— Doamne, Billy, nu mai termini odată.

— Hai, nu te supăra pe mine! Tachinam și eu. Știi că nu pot să mă abțin. Am *emoții,* Pegsy, asta-i tot. Mi-e frică să nu mă dai afară, iubita, și de-abia ce am ajuns.

Domnul Herbert s-a ridicat de la masa din bucătărie, a spus „Eu mă duc în altă parte” și a plecat.

Peg i-a luat locul și s-a servit cu o gură din Sanka lui rece. S-a încruntat la cană, așa că m-am ridicat eu să-i fac o cafea proaspătă. Nici măcar nu eram sigură că era cazul să asist la momentul acesta emoționant, dar apoi Peg a spus:

— Bună dimineața, Vivian. Ți-a plăcut petrecerea de ziua ta?

— Puțin prea mult, am spus eu.

— Și ai făcut cunoștință cu unchiul Billy?

— Da, am vorbit.

— Vai de mine! Ai grijă să nu ții minte nimic din ce îți spune.

— Peg, a spus Billy, arăți splendid.

Ea și-a trecut o mână prin părul scurt și a zâmbit – un zâmbet larg, care i-a infuzat toată fața ridată.

— Formidabil compliment, pentru o femeie ca mine.

— Nu există femeie ca tine. Am verificat eu. Nu se găsește.

— Billy, mai termină!

— Niciodată.

— Și ce faci pe la noi, Billy? Ai de lucru în oraș?

— Nu am de lucru. Sunt într-o permisie în civilie. N-am putut să nu vin când mi-ai spus că e Edna aici și că încerci să faci un spectacol bun pentru ea. N-am mai văzut-o pe Edna din 1919. Doamne, ce aș vrea să o văd! O ador pe femeia asta. Iar când mi-ai spus că l-ai pus pe *Donald Herbert,* nimeni altul, să scrie scenariul, mi-am dat seama că era obligatoriu să vin în Est și să te salvez.

— Îți mulțumesc. E teribil de drăguț din partea ta. Dar dacă aveam nevoie de salvare, Billy, te anunțam eu. Pe cuvânt. Ai fi fost a paisprezecea sau a cincisprezecea persoană pe care aș fi căutat-o.

El a zâmbit larg.

— Dar măcar aș fi fost pe listă!

Peg a aprins o țigară și mi-a dat-o mie, apoi și-a aprins una și ei.

— La ce lucrezi pe-acolo, prin Hollywood?

— O grămadă de nimicuri. Tot ce scriu eu e ștampilat mândru cu NSA – Nicio Semnificație Aici[28]. Mă plictisesc. Dar mă plătesc bine. Suficient pentru confortul meu. Eu și nevoile mele simple.

Peg a izbucnit în râs.

— Nevoile tale simple! Nevoile tale *celebru* de simple. Da, Billy, ești un adevărat ascet. Practic călugărit.

— Sunt un om cu gusturi umile, după cum știi, a spus Billy.

— Spune individul care a venit la micul dejun îmbrăcat de parcă urmează să primească un titlu nobiliar. Individul cu casă în Malibu. Câte piscine mai ai?

— Niciuna. O folosesc pe a lui Joan Fontaine.

— Și Joan ce câștigă din aranjamentul ăsta?

— Plăcerea companiei mele.

— Doamne, Billy, e femeie măritată! E soția lui Brian. E prietenul tău.

— Îmi plac femeile măritate, Peg. Doar știi. Cel mai mult îmi plac cele cu căsnicii fericite. O femeie cu o căsnicie fericită e cel mai de nădejde prieten pe care îl poate avea un bărbat. Nu-ți face griji, Pegsy, Joan îmi e amică și atât. Brian Aherne nu are de ce se teme din partea mea.

Nu mă mai săturam să mă uit de la Peg la Billy și înapoi și să încerc să mi-i imaginez ca un cuplu. Nu arătau potriviți fizic, dar conversația dintre ei era atât de scânteietoare și de inteligentă. Tachinările, împunsăturile de *las că știm noi,* deplinătatea atenției pe care și-o acordau. Intimitatea era mai mult decât evidentă, dar ce *erau,* în intimitatea aceea? Iubiți? Prieteni? Frați? Rivali? Cine știa? Am renunțat să mai încerc să înțeleg și m-am mulțumit să urmăresc scânteile dintre ei.

— Aș vrea să petrec ceva timp cu tine cât sunt aici, Pegsy, a spus el. Nu ne-am văzut de prea mult timp.

— Cine e? a întrebat Peg.

— Cine e cine?

— Femeia care tocmai te-a părăsit și te-a făcut să te simți așa de nostalgic și singuratic încât ai venit după mine. Hai, spune tot: care a fost ultima „domnișoară Billy” care te-a lăsat în urmă?

— Mă consider insultat. Ce bine crezi că mă cunoști!

Peg s-a mulțumit să-l privească intens, așteptând.

— Dacă chiar vrei să știi, a spus Billy, o chema Camilla.

— Dansatoare, aș îndrăzni să ghicesc, a spus Peg.

— Aha! Aici te înșeli! *Înotătoare*! Lucrează într-un spectacol cu sirene. A fost între noi o chestie destul de serioasă câteva săptămâni, dar pe urmă s-a hotărât s-o ia pe alt drum în viață și nu mai vine pe la mine.

Peg a început să râdă.

— O chestie destul de serioasă, câteva săptămâni. Auzi și tu ce spui!

— Hai să ieșim cât sunt aici, Pegsy. Doar tu și cu mine. Hai să ieșim și să lăsăm niște muzicieni de jazz să-și irosească talentele pe noi. Hai să mergem la barurile care ne plăceau nouă, care se închid la opt dimineața. Nu e nicio distracție să ies fără tine. Ieri-seară am fost la El Morocco și mi s-a părut complet dezamăgitor – plin de aceiași oameni dintotdeauna care purtau aceleași conversații dintotdeauna.

Peg a zâmbit.

— Norocul tău că stai la Hollywood, unde conversațiile sunt mult mai variate și mai antrenante! Dar nu, nu, nu. Nu ieșim nicăieri, Billy. Nu mai am rezistența de pe vremuri. Și oricum nu îmi face bine atâta băutură. Doar știi.

— Serios? Vrei să spui că tu și cu Olive nu vă îmbătați împreună?

— Glumești, dar dacă tot ai întrebat – nu. Uite cum stă treaba pe la noi mai nou: eu încerc să mă îmbăt și Olive încearcă să mă împiedice. Mie îmi prieste aranjamentul. Nu sunt sigură cu ce se alege Olive din asta, dar tare mă bucur că îmi e câine de pază.

— Uite, Peg – măcar lasă-mă să te ajut cu spectacolul. Știi și tu că paginile astea mai au mult până să ajungă un scenariu, a spus Billy, bătând cu un deget manichiurat în caietul amărât al domnului Herbert. Știi și că Donald nu e în stare să scoată din ele ceva mai apropiat de un scenariu, oricât s-ar strădui. Nu poți să storci așa ceva din el. Așa că dă-mi-l mie pe mână, să mă ocup de el cu mașina de scris și creionul meu mare și albastru. Știi că sunt capabil. Hai să facem o piesă formidabilă. Hai să-i dăm Ednei ceva demn de talentul ei.

— Sst, a făcut Peg, care își acoperise fața cu mâinile.

— Hai, Peg. Riscă!

— *Taci!* a spus ea. Gândesc cât mă ține gura.

Billy a tăcut și a așteptat-o să termine.

— Nu am cu ce să te plătesc, a spus ea, privind din nou la el într-un târziu.

— Sunt bogat și independent, Peg. Dintotdeauna am avut talent la asta.

— Nu pot să-ți dau nici drepturi pe ce facem aici. N-ar accepta Olive.

— Poți să păstrezi tu tot, Peg. S-ar putea chiar să faci niște bănuți buni din aventura asta. Numai să mă lași să-ți scriu scenariul – și dacă iese atât de bun pe cât cred eu că poate să fie… ce să mai, o să faci atâția bani că nici strămoșii tăi n-o să mai aibă nevoie să muncească vreodată.

— Trebuie să semnezi că nu te aștepți să câștigi nimic din spectacol. Va insista Olive. Și trebuie să-l producem pe bugetul meu, nu pe al tău. Nu vreau să mă încurc iar cu banii tăi. Niciodată nu iese bine pentru mine. Astea trebuie să fie regulile, Billy. Altfel nu te lasă Olive să rămâi.

— Nu e teatrul *tău*, Peg?

— Tehnic, da. Dar fără Olive nu pot să fac nimic, Billy. Știi asta. E esențială.

— Esențială, dar deranjantă.

— Da, dar din cele două trăsături ție ți se aplică numai una. De Olive am nevoie. De tine nu. Asta a fost dintotdeauna diferența dintre voi.

— Dumnezeule mare – Olive asta! Ce forță brută! Niciodată n-am înțeles ce vezi la ea – în afară de faptul că se repede să te slujească la cea mai mică nevoie. Probabil în asta îi stă farmecul. În fond, eu niciodată n-am putut să-ți ofer o asemenea loialitate. Olive e trainică precum un dulap. Dar nu are încredere în mine.

— Da. Ai absolută dreptate în tot ce spui.

— Sincer, Peg – nu știu de ce nu are încredere în mine femeia asta. Sunt foarte, foarte, foarte demn de încredere.

— Cu cât mai mulți „foarte” folosești, Billy, cu atât mai puțin de încredere pari. Știi, nu?

Billy a râs.

— Da, știu. Dar Peg – și *tu* știi că sunt în stare să scriu scenariul ăsta cu mâna stângă, în timp ce joc tenis cu dreapta și jonglez cu o minge pe nas ca o focă dresată.

— Fără să-ți verși un strop de băutură din pahar.

— Băutura oricum e a ta, a completat-o Billy, ridicând paharul. Am luat-o de la tine din bar.

— La ora asta, mai bine să o bei tu decât eu.

— Vreau să o văd pe Edna. S-a trezit?

— Ea se trezește mai târziu. Las-o să doarmă. În țara ei e război și tocmai și-a pierdut casa și toate cele. Merită odihnă.

— Atunci mai vin eu. Mă duc la club, fac un duș, mă odihnesc puțin și revin mai târziu să începem. A, și mulțumesc că i-ai dat cuiva apartamentul meu, era să uit! Nepoata ta și iubita ei mi-au furat patul și și-au aruncat lenjeria prin toate camerele mele neprețuite, pe care nu le-am folosit nici măcar o dată. Miroase pe-acolo de parcă a explodat o bombă într-o fabrică de parfumuri.

— Îmi pare rău, am început eu să spun, dar amândoi au fluturat din mână la mine nonșalant, reducându-mă la tăcere.

Evident, nu conta câtuși de puțin. Cred că nici *eu* nu contam câtuși de puțin, când Peg și Billy erau atât de concentrați unul asupra celuilalt. Era un noroc că aveam ocazia să fiu prezentă. Mi-a trecut prin minte că era mai bine să-mi țin gura ca să mă *lase* să mai stau.

— Apropo, cum e soțul ei? a întrebat-o Billy pe Peg.

— Soțul Ednei? În afară de faptul că e prost și lipsit de talent, nu are niciun defect. Aș spune că e alarmant de atrăgător.

— Asta știam. I-am văzut actoria pe ecran, dacă asta se poate numi actorie. L-am văzut în *Porțile de miazăzi.* Are ochii goi ai unei vaci de lapte, dar cu eșarfa de aviator arăta de un milion de dolari. Cum e ca persoană? Îi e fidel?

— N-am auzit că n-ar fi.

— Asta chiar e o treabă, nu? a făcut Billy.

Peg a zâmbit.

— Da, e o adevărată minune, nu-i așa, Billy? Închipuie-ți! Fidelitate! Dar da, e o treabă. Așa că, în fond, nu e cea mai rea partidă pentru ea.

— Deși probabil într-o bună zi va face și partide mai rele, a adăugat Billy.

— Ea îl crede mare actor, aici e problema.

— Până acum, omul nu a dat lumii nicio dovadă în acest sens. Pe scurt – noi chiar trebuie să-l punem în

spectacol?

Peg a zâmbit, de data asta cu un aer trist.

— E puțin deconcertant să te aud folosind cuvântul „noi”.

— De ce? Eu, unul, mă topesc după cuvântul ăsta, a spus Billy, zâmbind cu gura până la urechi.

— Până în clipa în care nu te mai topești după el și dispari, a spus ea. Chiar urci la bord cu noi, Billy? Sau te sui în următorul tren spre Los Angeles de cum te plictisești?

— Dacă mă primiți, mă înscriu. O să fiu cuminte. O să mă comport ca și cum am fost eliberat condiționat.

— Chiar ar *trebui* să fii eliberat condiționat. Și da, trebuie să-l punem pe Arthur Watson în piesă. Îi găsești tu o întrebuințare. E un bărbat chipeș și nu foarte deștept, așa că pune-l să joace rolul unui bărbat chipeș și nu foarte deștept. Tu m-ai învățat regula asta, Billy – că trebuie să lucrăm cu ce avem. Ce îmi spuneai tu mereu când eram în turnee? Ziceai „Dacă nu avem decât o doamnă grasă și o scară, o să scriu o piesă cu titlul *Doamna grasă și scara”*.

— Nu-mi vine să cred că mai ții minte! a exclamat Billy. Și *Doamna grasă și scara* nu e un titlu prea rău pentru o piesă, dacă-mi permiți să spun.

— Oricum spui și dacă nu-ți permit. Ca întotdeauna.

Billy a întins mâna și a pus-o peste a ei. Peg l-a lăsat.

— Pegsy, a spus el, iar cuvântul acela în sine – felul cum l-a spus – parcă purta în el zeci de ani de iubire.

— William, a spus ea, iar cuvântul acela în sine – felul cum l-a spus *ea* – parcă purta și el zeci de ani de iubire. Dar și zeci de ani de exasperare.

— Olive nu s-a supărat prea tare că am venit? a întrebat el.

Peg și-a retras mâna.

— Billy, nu vrei tu să ne faci o favoare? Nu te preface că ți-ar păsa. Te iubesc, dar nu suport când te prefaci că-ți pasă.

— Știi ce, a spus el, îmi pasă mult mai mult decât crede lumea.

DOISPREZECE

La o săptămână de la sosire, Billy Buell scrisese deja un scenariu pentru *Orașul fetelor*.

O săptămână este un timp extrem de scurt pentru a scrie un scenariu, sau cel puțin așa am auzit, dar Billy a lucrat la el neobosit, așezat la masa noastră din bucătărie într-un nor de fum de pipă, bătând mereu la mașina de scris, până l-a terminat. Se poate spune orice despre Billy Buell; cert este că omul știa să înșire cuvinte. Mai mult, în timpul acestui puseu de creativitate nu a părut să sufere deloc – n-a avut nici crize de încredere în sine, nici nu și-a smuls părul. Nici măcar nu se oprea să se gândească, sau așa ni se părea nouă. Pur și simplu stătea acolo, în pantalonii lui scumpi din lână fină, puloverul de cașmir de un alb orbitor și pantofii bej făcuți la comandă, la Maxwell's, în Londra, și tasta calm, de parcă îi dicta o sursă invizibilă, divină.

— Să știi că e teribil de talentat, mi-a spus Peg într-o după-amiază când stăteam amândouă în sufragerie, făceam schițe pentru costume și îl ascultam pe Billy cum bate la mașină în bucătărie. E genul de om care îți lasă impresia că munca asta e ușoară. Ce mai, îți lasă chiar impresia că îi e ușor să o facă să pară ușoară. Are așa de multe idei! Problema e că, de obicei, nu îl poți convinge pe Billy să lucreze decât atunci când Rolls-Royce-ul personal are nevoie de un motor nou sau când se întoarce din vacanța în Italia și observă că i-a scăzut suma din cont cu câțiva dolari. Teribil de talentat, dar și teribil de înclinat spre lene. Mă gândesc că așa ajungi când vii din clasa marilor trântori.

— Și acum de ce lucrează cu atâta spor? am întrebat.

— N-aș putea spune, a răspuns Peg. Poate pentru că o iubește pe Edna. Poate pentru că mă iubește pe mine. Poate pentru că are nevoie de ceva de la mine, doar că încă nu știm ce. Poate pentru că s-a plictisit acolo, în California, sau chiar se simte singur. Nu am de gând să-i examinez prea atent motivele. Eu mă bucur că lucrează, oricum. Dar chiar și așa, important e să nu contăm pe el în viitor, în nicio privință. Prin viitor, vreau să spun „mâine" sau „în ora următoare" – pentru că niciodată nu se știe când își pierde interesul și dispare. Lui Billy nu îi

place să contezi pe el. Dacă vreau să mă lase în pace, e suficient să-i spun că am nevoie disperată de el pentru ceva; o să fugă glonț spre ușă și n-o să-l mai văd încă patru ani.

Scenariul era complet în ziua în care Billy a scris ultimul cuvânt. Nu îmi amintesc să fi intervenit asupra lui. Mai mult, scenariul nu avea doar dialoguri și indicații scenice; cuprindea și versurile cântecelor pe care voia să le compună Benjamin.

Ba mai mult, era un scenariu *bun,* sau cel puțin așa mi se părea mie, dar experiența mea era limitată. Cu toate astea, până și eu îmi dădeam seama că stilul lui Billy era inteligent și amuzant, alert și optimist. Înțelegeam de ce era pe statul de plată de la 20th Century Fox și de ce Louella Parsons scrisese odată în editorialul său: „Tot ce atinge Billy Buell se transformă în succes de box-office! Chiar și în Europa!”

În versiunea lui Billy, *Oraşul fetelor* rămăsese povestea numitei doamne Eleonora Castellammare – o văduvă bogată care își pierduse toți banii în crahul din 1929, transformându-și conacul în cazinou și bordel ca să rămână pe linia de plutire.

Billy adăugase însă câteva personaje noi și interesante. Acum, în piesă apăreau și fiica extrem de snoabă a doamnei Castellammare, Victoria (care avea să interpreteze un cântec comic la începutul spectacolului, intitulat *Mami vinde pileală pe sub mâna).* Mai apărea și un văr aristocrat din Anglia, sărac lipit și vânător de femei cu bani, jucat de Arthur Watson, care încerca să obțină mâna Victoriei pentru a emite pretenții asupra conacului familiei. („Nu poți să-l pui pe Arthur Watson să joace un polițist american”, i-a explicat Billy lui Peg. „N-o să fie credibil. Trebuie să joace un tolomac britanic. Oricum, rolul ăsta o să-i placă mai mult: are ocazia să poarte costume frumoase și să se pretindă important”.)

Eroul romantic masculin urma să fie un puștan bătăios care trăise în sărăcie, un anume Bobby Norocosu’, care pe vremuri repara automobilele doamnei Castellammare, dar atunci o ajuta să își deschidă un cazinou ilegal acasă, rezultatul fiind că ajung amândoi putred de bogați. Eroina poveștii era o animatoare atrăgătoare, pe nume Daisy. Daisy are un

corp irezistibil, dar visează doar să se căsătorească și să facă o duzină de copii. (Cântecul ei tematic avea să fie *Vreau să-ți tricotez botoșei, baby,* interpretat în manieră striptease.) Rolul, evident, urma să fie jucat de Celia Ray.

La sfârșitul piesei, Daisy animatoarea se căsătorește cu Bobby Norocosu' și pleacă împreună la Yonkers[29], să facă o duzină de copii. Fiica snoabă se îndrăgostește de cel mai dur gangster din oraș, învață să tragă cu mitraliera și jefuiește bănci ca să-și finanțeze gusturile scumpe. (Cântecul ei este *Mai am doar un castron cu diamante*.) Vărul dubios din Anglia e surghiunit înapoi peste Atlantic, fără să moștenească marele conac. Doamna Castellammare, în schimb, se îndrăgostește de primarul orașului – genul corect până în măduva oaselor, care a tot încercat, fără succes, să îi închidă operațiunile ilegale pe parcursul întregului spectacol. Cei doi se căsătoresc, iar primarul renunță la funcție ca să lucreze ca barman în localul ei. (Duetul lor final, care se transformă în marele număr de încheiere al întregii distribuții, se numea *Cocktail dublu de fericire.)*

Mai erau și niște roluri noi, dar mărunte. Urma să apară un bețiv cu valoare pur comică, un tip care se preface orb ca să nu fie nevoit să muncească, dar care este maestru la poker și la furat din buzunare. (Billy l-a convins pe domnul Herbert să accepte rolul: „Dacă nu ești în stare să scrii scenariul, Donald, măcar joacă naibii în piesă!") Urma să mai apară și mama animatoarei – o flușturatică bătrână care tot mai voia să fie în prim-plan. (Melodia ei tematică era *Poți să-mi spui doamna Casanova.)* Exista și un bancher, care încerca să pună mâna pe conac în schimbul datoriilor. Dincolo de asta, urma să avem o companie numeroasă de dansatori și cântăreți – mult mai mulți decât echipa noastră obișnuită de patru băieți și patru fete, după cum insista Billy, pentru o producție de proporții mai mari și mai plină de energie.

Lui Peg i-a plăcut la nebunie scenariul.

— Eu nu sunt în stare să scriu nici să mă tai, a spus ea, dar știu ce înseamnă o poveste care te dă pe spate, or asta e o poveste care te dă pe spate.

Și Ednei i-a plăcut. Billy o transformase pe doamna Castellammare din simpla caricatură a unei doamne din înalta societate într-o femeie cu spirit, inteligență și simțul ironiei. Edna avea cele mai amuzante replici din piesă și apărea în absolut toate scenele.

— Billy! a exclamat ea după ce a citit prima oară scenariul. E splendid, dar mă răsfeți! Mai spune cineva ceva în afară de mine?

— De ce să te scot de pe scenă, chiar și un moment? i-a răspuns Billy. Dacă am ocazia să lucrez cu Edna Parker Watson, vreau să *știe* toată lumea că lucrez cu Edna Parker Watson.

— Ești o scumpete, a spus Edna. Dar nu am mai jucat comedie de atâta timp, Billy. Mă tem că m-am răsuflat de tot.

— Secretul comediei, a intervenit Billy, e să nu o joci comic. Nu încerca să fii amuzantă și vei fi amuzantă. E de-ajuns să faci ce faceți voi, britanicii, în mod natural: aruncă jumătate din replici de parcă nu te-ar interesa nimic pe lumea asta și va fi minunat. Cea mai bună comedie iese când nu te interesează să faci comedie.

Schimbul de replici dintre Edna și Billy era interesant de urmărit. Părea să îi lege o prietenie adevărată, bazată nu doar pe tachinări și jocuri, ci și pe respect reciproc. Își admirau talentul și se amuzau sincer împreună. În prima seară când s-au văzut, Billy i-a spus Ednei:

— S-au întâmplat foarte multe lucruri total neînsemnate de la ultima noastră întâlnire, draga mea. Hai să stăm la un pahar și să nu vorbim despre niciunul din ele.

La care Edna răspunsese:

— Nu există nimic pe lume despre care să nu îmi doresc mai mult să vorbesc și nici *om* cu care să îmi doresc mai mult să vorbesc despre nimic!

Odată, Billy mi-a spus, de față cu Edna:

— Pe vremea când am cunoscut-o eu la Londra, o mulțime de bărbați s-au ales cu inimile frânte. Întâmplător, eu nu am fost unul dintre ei, dar asta pentru că eram deja îndrăgostit de Peg. În floarea tinereții, Edna secera bărbații în stânga și în dreapta; merita s-o cunoști. Bogătași, artiști, generali, politicieni – îi făcea bucăți-bucățele.

— Nu am făcut așa ceva, a protestat Edna – zâmbind într-un fel care spunea: Ba *exact* așa am făcut.

— Tare îmi mai plăcea să te văd cum nenorocești un bărbat, Edna, spunea Billy. Era ceva splendid. Erai atât de eficientă, că rămâneau slăbiți pentru totdeauna; putea veni orice femeie să-i culeagă de pe jos și să îi controleze. Chiar făceai un serviciu omenirii. Știu că arată a păpușică, Vivian, dar să nu o subestimezi niciodată pe femeia asta. Merită respect. Să nu uiți că sub hainele ei stilate are o coloană vertebrală de fier.

— Mă lauzi prea tare, Billy, a zis Edna – dar, din nou, a zâmbit într-un fel care parcă spunea: *Aveți absolută dreptate, domnule.*

Câteva săptămâni mai târziu, făceam probe de costume cu Edna în apartamentul meu. Rochia pe care o creasem era pentru scena finală. Edna voia să fie senzațională – și eu la fel. „Fă-mi o rochie atât de frumoasă încât să fie nevoie să mă ridic la înălțimea ei” – exact așa mă instruise, iar eu, iertată să-mi fie lăudăroșenia, exact asta făcusem.

Era o ținută de seară din două straturi de mătase vaporoasă de un albastru-turcoaz, peste care era drapată o plasă semitransparentă din paiete. (Luasem un sul de mătase de la Lowtsky’s și dădusem pe el aproape toate economiile mele.) Rochia scânteia la fiecare mișcare – nu țipător, ci ca lumina reflectată de apă. Mătasea se mula pe silueta Ednei, dar nu *prea* tare (avea, în fond, peste cincizeci de ani), iar lateral, în partea dreaptă, era despicată ca să poată dansa. Astfel îmbrăcată, Edna părea o regină a zânelor ieșită să petreacă toată noaptea în oraș.

Ei îi plăcea enorm; se rotea în fața oglinzii ca să-i surprindă fiecare scânteiere și fiecare lucire.

— Vivian, jur că ai reușit cumva să mă faci să par *înaltă,* deși nu îmi dau seama cum. Iar albastrul este foarte tineresc și proaspăt. Îmi era groază că ai să mă pui să port negru și am să arăt ca îmbălsămată. Vai, de-abia *aștept* să-i arăt rochia lui Billy! Înțelege moda feminină mai bine decât orice bărbat pe care l-am cunoscut; va fi la fel de încântat. Să-ți spun ceva despre unchiul tău, Vivian. Billy Buell este acel gen rar de bărbat care pretinde că adoră femeile și *chiar* le adoră.

— Celia spune că e pus numai pe vânătoare, am răspuns eu.

— Bineînțeles că e pus pe vânătoare, scumpa mea. Ce bărbat atrăgător care se respectă nu e pus pe vânătoare? Numai că Billy are ceva special. Vezi tu, pe lume există un milion de vânători de fuste cărora de obicei nu le face plăcere compania femeilor dincolo de recompensele evidente. Un bărbat capabil să cucerească oricâte femei vrea, dar care nu o prețuiește pe niciuna? *Exact* de genul acela de bărbat trebuie să te ferești. Dar lui Billy îi plac sincer femeile, fie că le cucerește sau nu. Noi doi întotdeauna ne-am simțit minunat împreună. Îi face la fel de multă plăcere să vorbească cu mine despre modă sau să încerce să mă seducă. Și scrie cele mai delicioase dialoguri pentru femei, lucru de care majoritatea bărbaților nu sunt în stare. Foarte puțini scenariști bărbați reușesc să creeze un personaj feminin care să facă altceva decât să seducă, să se jelească sau să-i fie loial soțului, ceea ce e teribil de plicticos.

— Olive e de părere că nu e un om de încredere.

— Aici se înșală. Billy *este* de încredere. Atâta timp cât ai încredere că va fi el însuși. Lui Olive pur și simplu nu îi place atunci când este el însuși.

— Și cum este?

Edna a tăcut și s-a gândit.

— E *liber,* a hotărât ea. Nu ai să întâlnești prea mulți oameni liberi în viață, Vivian. Este un om care face exact ce îi place, iar mie mi se pare odihnitor să văd așa ceva. Olive este un suflet mai înregimentat de felul ei – slavă cerului, altfel n-ar funcționa nimic aici –, așa că nu are încredere în oamenii liberi. Dar mie îmi place să fiu în apropierea lor. Mă stimulează. Cealaltă trăsătură magică a lui Billy, aș spune eu, este că arată atât de atrăgător. Îmi plac foarte mult bărbații atrăgători, Vivian, după cum sunt sigură că ai observat deja. Mereu mi-a făcut plăcere să mă aflu, pur și simplu, în aceeași încăpere cu o frumusețe de bărbat ca Billy. Dar cu farmecul lui trebuie să ai grijă! Dacă lansează vreodată un atac direct, nu ai nicio șansă de scăpare.

Nu puteam să nu mă întreb dacă Billy lansase vreodată „un atac direct” asupra Ednei, dar eram prea politicoasă să întreb. Am avut, totuși, curajul să spun:

— Dar Peg și Billy…?

Nici măcar nu știam cum să închei întrebarea, dar Edna a înțeles imediat unde băteam.

— Te întrebi de ce natură este alianța lor? a completat ea, zâmbind. Tot ce pot să îți spun este că se iubesc. S-au iubit dintotdeauna. Vezi tu, seamănă foarte mult ca intelect și umor. Când erau mai tineri, pur și simplu scăpărau ideile de la unul la altul. Dacă nu erai obișnuit cu genul lor de glume spirituale, puteau să te intimideze – niciodată nu știai cum să intervii în conversație. Dar Billy o adoră pe Peg și a adorat-o dintotdeauna. Sigur, să fii *loial* unei singure femei ar fi o limitare îngrozitoare pentru un bărbat ca Billy Buell, dar inima și-a păstrat-o doar pentru ea. Le face o enormă plăcere să lucreze împreună, după cum vei vedea curând. Singura problemă este că Billy are un talent formidabil de a produce haos și nu sunt sigură că Peg mai caută haosul. În ultima vreme își dorește mai mult loialitate decât distracție.

— Dar sunt *căsătoriți* în continuare? am întrebat eu.

Firește, cu asta voiam să spun: *Dar se mai culcă împreună?*

— Căsătoriți după standardele cui? a întrebat Edna, încrucișând brațele și privindu-mă cu capul înclinat. Fiindcă nu i-am răspuns, a zâmbit din nou și a continuat: Există subtilități, scumpa mea. Când ai să mai crești, vei descoperi că, practic, nici nu există *altceva* decât subtilități. Și regret să te dezamăgesc, dar e mai bine să afli acum: majoritatea căsniciilor nu sunt nici rai, nici iad, ci un fel de purgatoriu. Cu toate acestea, iubirea trebuie respectată, iar între Billy și Peg există iubire adevărată. Acum, dacă ai fi bună să îmi retușezi centura, scumpa mea, și să faci cumva ca să nu mi se mai adune în jurul coastelor de câte ori ridic brațele, aș putea muri pur și simplu de recunoștință.

Pentru că prestigiul Ednei avea să ducă piesa la alt nivel, Billy era convins că restul producției trebuia să fie de o calitate care să se ridice la înălțimea vedetei. („Lily Playhouse tocmai și-a primit certificatul de pedigriu”, așa descria el situația. „Participăm la un concurs canin cu totul diferit, copii.”) Tot ce făceam pentru *Orașul fetelor,* a insistat el, trebuia să fie mult mai bun decât ce eram obișnuiți să facem până atunci.

Nu avea să fie ușor, firește, având în vedere ce făceam noi de obicei.

Billy asistase câteva seri la *Dansează, Jackie!* și nu făcuse niciun efort să își ascundă disprețul față de trupa noastră actuală.

— Iubire, sunt nuli, i-a spus el lui Peg.

— Nu mă mai flata atâta, i-a răspuns ea. O să ajung să cred că încerci să-mi intri pe sub fustă.

— Sunt niște nulități de 24 de carate și știi și tu.

— Spune-mi adevărul, Billy. Nu mă mai complimenta atâta.

— Animatoarele sunt bine așa cum sunt, pentru că ele nu trebuie să facă altceva decât să arate bine, a continuat el. Deci pot să rămână. Dar actorii sunt groaznici. Trebuie să facem rost de ceva talente noi. Dansatorii sunt destul de drăguți și toți arată de parcă vin din familii cu reputație proastă, ceea ce îmi *place*… dar se mișcă greoi. E de-a dreptul jignitor. Îmi plac fățucile lor dubioase, dar hai să-i punem mai în spate și să aducem niște dansatori adevărați pentru linia întâi – cel puțin șase. Deocamdată, singurul pe care pot suporta să-l văd mișcându-se în prim-plan e „fetița” de Roland. E formidabil. Dar am nevoie de o trupă întreagă de calibrul lui.

De fapt, Billy era atât de impresionat de charisma lui Roland, încât la început voia să îi dea băiatului un cântec de-al lui, intitulat *Poate în Marină*, care *părea* să fie despre un băiat care voia să se înroleze în Marină pentru a trăi aventuros, dar de fapt ar fi fost o referire inteligentă, mascată la homosexualitatea foarte evidentă a lui Roland. („Mă gândesc la ceva de genul *Tu ești deasupra… tuturor”*, ne-a explicat Billy. „Știți ce vreau să spun, o melodioară sugestivă cu dublu înțeles.”) Olive desființase însă ideea pe loc.

— Hai, Olive, se rugase Peg. Hai s-o facem. E amuzantă. Femeile și copiii din public oricum n-or să prindă ideea. Se presupune că e o poveste cu picanterii. Hai să mai acceptăm și lucruri *vioaie,* măcar o dată.

— Prea vioaie pentru marele public, a decretat Olive, și cu asta s-a sfârșit totul: Roland n-a avut parte de un cântec solo.

Trebuie să spun că Olive era total nemulțumită de întreaga poveste.

Era singura persoană de la Lily care nu se lăsase cuprinsă de entuziasmul lui Billy. În ziua când a sosit el, Olive s-a bosumflat și nu și-a mai revenit. Adevărul este că mohorârea lui Olive începea să mi se pară teribil de enervantă. Atenția constantă pentru fiecare bănuț, cenzurarea oricărui material cu sugestii sexuale, devotamentul de sclav față de toate obiceiurile ei rigide, faptul că îi desființa lui Billy orice idee isteață, despicatul firului în patru și, în general, înăbușirea oricărei forme de distracție și optimism – toate astea erau tare obositoare.

Să luăm, de exemplu, planul lui Billy de a angaja încă șase dansatori pentru spectacol, față de cei pe care îi aveam în mod obișnuit. Peg era absolut de acord, dar Olive a spus că ideea însemna „multă agitație și pene ciufulite pentru nimic”.

Când Billy a argumentat că încă șase dansatori aveau să facă reprezentația mai spectaculoasă, Olive a răspuns:

— Încă șase dansatori înseamnă niște bani pe care nu îi avem; mai mult, nu vor aduce o îmbunătățire vizibilă în piesă. Numai salariile pentru perioada de repetiții ne costă patruzeci de dolari pe săptămână. Și tu vrei încă șase? De unde să scot fonduri pentru așa ceva?

— De unde nu cheltuiești, nu câștigi, Olive, i-a amintit Billy. Oricum, vă susțin eu.

— Ideea asta îmi place și mai puțin, a zis Olive. Și nu am încredere că te achiți. Nu uita ce s-a întâmplat în Kansas City în 1933.

— Ba chiar am uitat ce s-a întâmplat în Kansas City în 1933, a răspuns Billy.

— Bineînțeles că ai uitat, a intervenit Peg. Uite ce s-a întâmplat: ne-ai lăsat pe mine și pe Olive să acoperim cheltuielile. Închiriasem o sală de concerte enormă pentru un spectacol de proporții cu melodii și dansuri pe care voiai să-l produc eu, ai angajat zeci de artiști locali, totul pe numele meu, după care ți-ai luat tălpășița la Saint Tropez, la un turneu de table. A trebuit să golesc contul companiei ca să plătesc pe toată lumea, iar tu și banii tăi ați fost de negăsit trei luni încheiate.

— Ei, și tu, Pegsy… spui povestea de parcă aș fi făcut ceva *urât.*

— Fără resentimente, bineînțeles, a răspuns Peg, cu un zâmbet sardonic. Știu cât îți plac tablele. Dar Olive are și ea dreptate. Lily Playhouse și așa de-abia se menține pe linia de plutire. Nu putem să riscăm pentru producția asta.

— Bineînțeles, aici te-aș contrazice, a zis Billy. Pentru că dacă voi, doamnelor, riscați măcar o dată, eu vă pot ajuta să creați un spectacol pe care oamenii chiar să-și dorească să îl *vadă.* Iar când oamenii vor să *vadă* un spectacol, spectacolul face bani. După atâția ani, cred că nu mai e nevoie să vă amintesc cum funcționează industria teatrală. Hai, Pegsy – nu mă lăsa baltă acum. Când vine cineva să te salveze, nu tragi cu săgeți în el.

— Lily Playhouse nu are nevoie de salvatori, a spus Olive.

— O, ba are, Olive! a exclamat Billy. Uită-te cum arată teatrul! Totul trebuie reparat și modernizat. Practic, încă folosiți iluminatul cu gaz. Sala e pe trei sferturi goală în fiecare seară. Vă trebuie un mare *succes.* Lăsați-mă să vi-l aduc eu. Acum, că o avem pe Edna, există o șansă. Dar nu putem neglija nimic. Dacă aducem niște critici la spectacol – și *am eu grijă* să-i aduc –, nu se poate ca restul producției să arate prost în comparație cu Edna. Hai, Pegsy – nu fi lașă. Și nu uita: pentru piesa asta nu va trebui să depui foarte mult efort, fiindcă te ajut eu să o regizezi, ca pe vremuri. Hai, iubito, riscă! Poți să produci în continuare spectacolașe de două parale și te târăști pe linia dintre solvență și faliment, sau putem să facem acum ceva formidabil. Hai să facem ceva formidabil! Niciodată n-ai fost în stare să ții de bani – hai să mai încercăm o dată!

Peg se clătina.

— Să angajăm încă *patru* dansatori în plus, Olive?

— Nu-l lăsa să te învârtă pe degete, Peg, i-a răspuns Olive. Nu ne permitem. Nici doi nu ne permitem. Pot să-ți dovedesc cu registrele contabile.

— Te consumi prea mult pentru bani, Olive, a spus Billy. Ca întotdeauna. Nu banii sunt cel mai important lucru de pe lume.

— Spuse William Ackerman Buell III din Newport, Rhode Island, a completat Peg.

— Las-o baltă, Pegsy. Știi că niciodată nu m-au interesat banii.

— Exact, pe tine niciodată nu te-au interesat banii, Billy, i-a zis Olive. În niciun caz ca pe noi, cei care am uitat să ne naștem în familii bogate. Știi care e problema? O convingi și pe Peg să nu o intereseze banii. Așa am dat de necaz și altă dată și n-am de gând să las istoria să se repete.

— Mereu s-au găsit destui bani pentru toți, a spus Billy. Nu mai fi așa *capitalistă,* Olive.

Peg a început să râdă și mi-a șoptit, ca într-un „aparte" pe scenă:

— Unchiul tău Billy se crede socialist, pui. Dar în afară de partea cu amorul liber, nu sunt sigură că știe despre ce e vorba.

— *Tu* ce părere ai, Vivian? a întrebat Billy, observând pentru prima oară că eram prezentă.

Nu mă simțeam deloc în largul meu în situația în care mă aflam, îmi amintea de vremurile când asistam la certurile părinților mei, numai că acum erau *trei,* ceea ce era cu atât mai deconcertant. Ce-i drept, în ultimele luni le auzisem pe Peg și Olive certându-se pe tema banilor de multe ori, dar acum, odată ce intrase și Billy în ecuație, situația se încinsese și mai tare. Cu o dispută între Peg și Olive mă mai descurcam, dar Billy era o necunoscută. Orice copil învață să jongleze cu prudență între doi adulți care se ciondănesc, dar ce faci când sunt *trei?* Era mai presus de puterile mele.

— Cred că fiecare are argumente solide, am răspuns eu.

Răspunsul era probabil greșit, fiindcă toți s-au supărat apoi pe *mine.*

Până la urmă, au căzut de acord să mai angajeze patru dansatori pe care să îi plătească Billy. Decizia nu a făcut fericit pe nimeni; tata ar fi numit-o o negociere de afaceri reușită. („Toată lumea trebuie să plece de la masă cu senzația că a fost tras pe sfoară", m-a învățat odată tata, fără pic de bucurie în glas. „Așa poți fi liniștit că nimeni nu a fost păcălit și nimeni nu e cu adevărat avantajat.")

TREISPREZECE

Încă un lucru pe care l-am observat în ce privește efectul lui Billy Buell asupra micii noastre lumi: după sosirea lui la Lily Playhouse, toată lumea a început să bea mai mult.

Considerabil mai mult.

Acum, că ai citit până aici, Angela, probabil te întrebi cum era posibil, fizic vorbind, să bem mai mult decât beam deja, dar iată ce se întâmplă cu băutura: oricând poți să bei mai mult dacă îți dorești cu adevărat. De fapt, e o chestiune de disciplină.

Marea diferență era că acum bea și mătușa Peg cu noi. Dacă pe vremuri se oprea după câteva pahare de martini și se culca la ore rezonabile – conform programului strict al lui Olive –, acum ea și Billy ieșeau împreună după spectacol și se făceau pulbere. În fiecare seară. De multe ori, treceam și eu cu Celia pe la ei să bem câteva pahare împreună, înainte să ne aventurăm la chefuri și încurcături în altă parte.

Dacă la început mi s-a părut jenant să bântui prin oraș cu mătușa mea de vârsta a doua, în ținutele ei șterse, n-a trecut mult și jena s-a risipit când am descoperit ce antren putea să facă Peg într-un club de noapte, mai ales după ce dădea pe gât câteva pahare. Explicația stătea în faptul că Peg cunoștea pe absolut toată lumea din industria divertismentului și era cunoscută de toată lumea. Iar dacă cineva nu o cunoștea pe ea, îl cunoștea pe Billy și voia să audă ce s-a mai întâmplat cu el după atâția ani, ceea ce însemna că băuturile ne veneau la masă cât ai clipi – de obicei însoțite de proprietarul localului, care de multe ori se așeza cu noi la o mică bârfă despre Hollywood și Broadway.

În continuare, Billy și Peg mi se păreau nepotriviți – el, atât de atrăgător în sacoul lui alb, cu părul pieptănat pe spate, iar ea cu o rochie de matroană de la B. Altman[30], și fără urmă de machiaj; erau însă fermecători și, oriunde mergeau, deveneau centrul atenției.

Trăiau pe picior mare. Billy comanda *filet mignon* și șampanie (de multe ori pleca cine știe unde până să vină friptura, dar niciodată nu uita să bea șampania) și invita pe toată lumea din jur să ni se alăture. Vorbea întruna

despre spectacolul pe care îl producea împreună cu Peg și despre succesul nebun pe care urma să-l aibă. (După cum mi-a explicat, era o tactică de marketing; voia să răspândească zvonul că se apropia premiera de la *Orașul fetelor* și că avea să fie un spectacol bun: „Încă nu am cunoscut un agent de presă capabil să împrăștie bârfa mai repede decât mine, într-un club de noapte”.)

Toate astea erau foarte distractive, cu o excepție: Peg încerca întotdeauna să fie responsabilă și să meargă acasă devreme, în timp ce Billy încerca întotdeauna să o convingă să rămână până târziu. Îmi amintesc de o noapte la Algonquin, când Billy a spus: „Mai vrei un pahar, soțioară?” și am văzut pe chipul lui Peg o expresie de durere adevărată.

— Ar fi cazul să nu mai beau, a spus ea. Nu îmi face bine, Billy. Am nevoie să-mi adun puțin gândurile și să încerc să fiu rațională.

— Nu te-am întrebat dacă ar fi *cazul* să mai bei un pahar, Pegsy; te-am întrebat dacă mai vrei.

— Ei, bineînțeles că mai *vreau.* Eu mereu mai vreau. Dar să fie slab, te rog.

— Nu mai bine scurtez eu procedura și îți comand trei slabe odată?

— Nu, unul slab după altul, William. Așa îmi place să-mi trăiesc viața în ultima vreme.

— Pentru sănătatea ta de fier, a adăugat el, ridicând paharul pentru un toast și fluturând mâna ca să-i atragă atenția chelnerului. Atâta timp cât se țin lanț, s-ar putea să reușesc să supraviețuiesc și unei seri cu cocktailuri slabe.

În seara aceea, eu și Celia ne-am despărțit de Billy și Peg ca să ne distrăm pe cont propriu. Când am ajuns acasă împleticindu-ne, la ora obișnuită, în lumina cenușie și tulbure dinaintea răsăritului, am fost surprinse să găsim toate luminile aprinse în sufragerie și un tablou neașteptat înăuntru. Peg era lățită pe canapea – complet îmbrăcată, inconștientă și sforăind. Avea un braț peste față și își aruncase un pantof cât colo. Billy, încă îmbrăcat în sacoul alb, picotea pe un fotoliu alături. Pe masa dintre ei era un morman de sticle goale și scrumiere pline.

Billy s-a trezit când am intrat noi și a scos un „A, bună, fetelor!”. Vocea îi era încleiată, iar ochii îi erau roșii ca cireșele pietroase.

— Scuze, am spus eu, la fel de încleiat. N-am vrut să vă deranjăm.

— Pe *ea* n-aveți cum s-o deranjați, a răspuns Billy, fluturând vag un braț în direcția canapelei. E turtită de tot. Pe ultimul rând de scări nici n-am mai reușit s-o țin pe picioare. Chiar, nu mă ajutați voi?

Așa se face că noi, trei bețivi, am încercat să ajutăm o persoană și mai beată să ajungă în pat, la etaj. Peg nu era o femeie tocmai mică și nici noi nu eram în floarea forței fizice și a grației, așa că operațiunea nu a fost ușoară. Am târât-o în sus pe scări, mai mult sau mai puțin, cam cum ai transporta un covor rulat, lovind-o de trepte până am ajuns la ușa care dădea spre apartamentele de la etajul trei. Mă tem că de-a lungul întregii operațiuni am hăhăit ca niște marinari. Mă mai tem și că excursia a fost inconfortabilă pentru Peg – sau că ar fi fost inconfortabilă, dacă ar fi fost conștientă.

După toate astea, am deschis ușa și am dat de Olive – ultima persoană pe care îți dorești să o vezi când ai băut și te simți vinovat.

Olive a evaluat situația dintr-o privire. Nu spun că ar fi fost greu.

Mă așteptam să răbufnească de furie, dar s-a lăsat în genunchi și a luat în brațe capul lui Peg; apoi a ridicat ochii spre Billy, cu fața cuprinsă de durere.

— Olive, a spus el. Hei, uite… Știi cum e.

— Aduceți-mi, vă rog, un prosop ud, unul din voi, a cerut ea cu voce joasă. Și rece.

— Eu n-aș ști cum să mă descurc, a zis Celia, scurgându-se în jos pe perete.

Eu am dat fuga la baie și am bâjbâit pe-acolo până am reușit să aprind lumina, să iau un prosop, să deschid un robinet, să deosebesc apa caldă de apa rece, să ud prosopul fără să mă ud și eu leoarcă (etapă în care am eșuat lamentabil) și să reușesc să ies din baie.

Până să mă întorc, Edna Parker Watson se alăturase scenei (într-o adorabilă pijama de mătase roșie și un halat auriu luxos, după cum nu m-am putut abține să nu observ) și o ajuta pe Olive să o ducă pe Peg în

apartamentul ei. Regret să spun că cele două femei arătau de parcă nu era prima oară când făceau asta.

Edna a luat de la mine prosopul ud și i l-a așezat pe fruntea lui Peg.

— Hai, Peg, hai să ne trezim.

Billy se trăsese puțin deoparte, clătinându-se pe picioare; era cam verde la față. Pentru prima oară, chiar i-ai fi dat anii pe care îi avea.

— Voia și ea să se distreze, a spus el firav.

Olive s-a ridicat și i-a spus din nou, tot cu voce joasă:

— Mereu îi faci asta. Mereu o îmboldești când știi că are nevoie să țină ea frâiele.

Pentru o clipă, Billy a părut că voia să-și ceară scuze, dar apoi a făcut greșeala tipică bețivului: a rămas pe poziție.

— Hai, nu face tevatură. N-o să aibă nimic. A vrut să mai bem câteva pahare după ce am ajuns acasă, atâta tot.

— Ea nu e ca *tine,* a spus Olive și, dacă nu mă înșel, avea lacrimi în ochi. Nu poate să se oprească după zece pahare. Niciodată nu a putut.

Edna a spus cu blândețe:

— Cred că e timpul să pleci, William. Și voi la fel, fetelor.

A doua zi, Peg a stat în pat până după-amiaza târziu. Dar, în afară de asta, treaba mergea ca de obicei și nimeni nu a adus vorba despre ce se întâmplase în seara de dinainte.

În seara *următoare,* Peg și Billy erau iar la Algonquin și făceau cinste tuturor celor prezenți.

PAISPREZECE

Billy comisese actul scandalos de a organiza audiții pentru piesă – audiții *adevărate,* cu anunț în ziarele de profil și tot tacâmul – ca să atragă artiști de un nivel mai ridicat decât cel obișnuit la Lily.

Era ceva cu totul nou. Niciodată nu mai ținuserăm audiții. Distribuția pentru spectacolele noastre se făcea prin zvonotecă. Peg, Olive și Gladys cunoșteau destui actori și dansatori prin cartier ca să formeze distribuția, fără să fie nevoie de probe. Billy voia însă artiști mai buni decât ce se găsea în Hell's Kitchen, așa că am recurs la audiții oficiale.

Așadar, o zi întreagă s-au perindat pe la Lily un întreg șir de candidați – dansatori, cântăreți, actori. Billy, Peg, Olive și Edna m-au lăsat să asist cu ei la evaluarea aspiranților. Pentru mine, experiența a fost încărcată de anxietate. Mă cuprindea agitația când vedeam atâția oameni pe scenă, care își doreau cu toții ceva atât de *tare,* atât de evident și de deschis.

Apoi, foarte repede, au început să mă plictisească.

(Orice devine plictisitor după o vreme, Angela, chiar și să urmărești acte sfâșietoare, de o vulnerabilitate nedeghizată. Mai ales când toată lumea cântă același cântec, execută aceiași pași de dans sau repetă aceleași replici, oră după oră.)

Mai întâi am văzut dansatoarele. O fată drăguță după altă fată drăguță încercau să își facă loc cu coatele în noua noastră trupă. Mi se învârtea capul de cât de multe și de diverse erau. Una avea bucle ruginii. Alta avea un păr blond și fin. Una era înaltă. Alta era scundă. Alta era un dragon dansator, cu șolduri mari, pufăitoare și fornăitoare. O femeie mult prea în vârstă ca să-și mai câștige existența dansând, dar care nu își lăsase încă deoparte speranțele și visurile. O fată cu un breton modern, care era atât de serioasă în eforturile ei, încât parcă mărșăluia, nu dansa. Toate băteau pașii cât le țineau picioarele, cu răsuflarea tăiată. Gâfâiau într-un vârtej panicat, fierbinte, de step și optimism. Iscau nori uriași de praf în lumina reflectoarelor. Erau transpirate și zgomotoase. La dansatoare, ambițiile nu erau doar vizibile, ci și *audibile.*

Billy a făcut un vag efort de a o implica pe Olive în procesul audițiilor, dar a fost în zadar. Părea că ne pedepsește, acordându-le tuturor o atenție minimă. De fapt, citea editorialele din *Herald Tribune.*

— Ce zici, Olive, e atrăgătoare pisicuța? a întrebat-o Billy, după ce o fată foarte drăguță ne cântase un cântec foarte drăguț.

— Nu, a răspuns Olive, fără să ridice măcar ochii din ziar.

— Ei, nu-i nimic, Olive, a răspuns Billy. Ce plicticos ar fi dacă tu și cu mine am avea mereu aceleași gusturi la femei!

— Asta îmi place, a spus Edna, arătând spre o frumusețe mărunțică, brunetă ca pana corbului, care își arunca un picior peste cap pe scenă cu ușurința cu care o femeie obișnuită ar scutura un prosop. Nu arată chiar atât de disperată să ne fie pe plac, ca celelalte.

— Bună alegere, Edna, a spus Billy. Și mie îmi place. Dar sper că *îți dai seama* că arată exact ca tine, acum douăzeci și ceva de ani…

— Vai de mine, chiar seamănă puțin, nu-i așa? Bineînțeles că de asta m-ar atrage *ea,* nu? Doamne, ce bătrână plicticoasă și vanitoasă mai sunt!

— Păi și mie mi-a plăcut pe atunci o fată care arăta așa și îmi place și în ziua de *azi,* a spus Billy. Angajeaz-o. De fapt, să avem grijă să nu angajăm dansatoare prea înalte; să se potrivească cu fata asta. Vreau un șir de ponei bruneți și drăgălași. Nu vreau să o facă pe Edna să pară pitică.

— Mulțumesc, iubire, a zis Edna. Chiar este teribil de neplăcut să te facă cineva să pari pitic.

Când am ajuns la audițiile pentru rolul masculin principal – Bobby Norocosu', puștiul crescut pe stradă care o învață pe doamna Castellammare să joace jocuri de noroc, iar la sfârșit se căsătorește cu animatoarea – atenția mi-a fost resuscitată miraculos, dintr-odată. Scena era luminată de o paradă de tineri atrăgători, care cântau pe rând cântecul pregătit deja de Billy și Benjamin pentru rolul respectiv. („Vara, când tot orașul e ca jarul / Băieții toată ziua dau cu zarul / Iar dacă domnișoara e prea înțepată / Dau iar cu zarul și încearcă înc-odată.")

Mie toți mi se păreau excelenți, dar – după cum am stabilit deja – gusturile mele în materie de bărbați nu erau prea alese. Billy însă îi desființa unul după altul. Unul era prea scund („Trebuie să se sărute cu Celia, Doamne iartă-mă, și cred că Olive nu ne va lăsa să investim într-o scăriță"); altul era prea asemănător stereotipului american („Nu are cum să fie credibil un flăcău din Texas crescut cu porumb pe post de băiat din cartierele dubioase ale New Yorkului"); unul era prea efeminat („Deja avem în piesă un băiat care arată a fată"); altul părea prea cuminte („Nu suntem la școala de duminică, oameni buni").

Spre sfârșitul zilei a apărut însă din culise un tânăr înalt, deșirat, brunet, cu un costum lucios, care îi era prea scurt și la glezne, și la mâneci. Își îndesase mâinile în buzunare, iar pe cap avea o pălărie cu boruri înguste, dată mult pe ceafă. Mesteca gumă, lucru pe care nu s-a deranjat să îl mascheze în timp ce se îndrepta spre centrul scenei. Zâmbea cu toți dinții, ca un tip care știe unde sunt ascunși toți banii.

Benjamin a început să cânte, dar tânărul l-a oprit cu un gest.

— Știți ce, a spus el, uitându-se în sus la noi. La o adică, cine-i șeful aici?

Billy s-a îndreptat puțin la auzul vocii tânărului, care avea cel mai pur accent de *Niuu Yooook* – puternic, obraznic, puțin amuzat de sine însuși.

— Ea e șefa, a zis Billy, arătând spre Peg.

— Nu, *ea* e, a spus Peg, arătând spre Olive.

Olive a continuat să citească ziarul.

— E bine să știu și eu pe cine tre' să impresionez, nu?

Tânărul s-a uitat mai atent la Olive.

— Da dacă e muierea *aia*, mai bine o las baltă de-acum și mă duc acasă, 'nțelegeți ce vreau să zic?

Billy a râs.

— Băiete, îmi place de tine. Dacă te pricepi să cânți, rolul e al tău.

— Oho, mă pricep să cânt, domnu'. Nu-ți face matale griji. Mă pricep și să dansez. Numa' că nu vreau să-mi pierd timpul cu cântatul și dansatul când nu e nevoie să cânt și să dansez. 'Nțelegi mata ce zic?

— În acest caz, îmi modific oferta, a spus Billy. Rolul e al tău, punct.

Ei, asta *chiar* i-a atras lui Olive atenția. A ridicat ochii din ziar, alarmată.

— Nu l-am auzit nici măcar citind rolul, a zis Peg. N-avem de unde să știm dacă e în stare să joace.

— Mergi pe mâna mea, a spus Billy. E perfect. Am eu o intuiție.

— Felicitări, domnu', a adăugat tânărul. Ați făcut alegerea bună. Doamnelor, n-o să fiți dezamăgite.

Și acela, Angela, era Anthony.

M-am îndrăgostit de Anthony Roccella și nu am de gând s-o dau cotită și să mă prefac că nu a fost așa. Și s-a îndrăgostit și el de mine – în felul lui și pentru o vreme, cel puțin. Cel mai interesant e că am reușit să mă îndrăgostesc de el în doar câteva ore, ceea ce reprezintă un adevărat model de eficiență. (Tinerii sunt foarte capabili de așa ceva, după cum desigur știi. De fapt, iubirea pasională, trăită în etape scurte și intense, este starea naturală a tinerilor. Surprinzător era doar că nu mi se întâmplase mai devreme.)

Secretul unei îndrăgostiri atât de rapide, firește, este să nu cunoști deloc persoana respectivă. Nu trebuie decât să identifici o singură trăsătură fascinantă și să te arunci cu toată inima în direcția aceea, și cu toate forțele, având încredere că va fi o bună temelie pentru un devotament de durată. Trăsătura care mă fascina la Anthony era aroganța. Nu eram eu singura care o observase, firește – în fond, grație îndrăznelii a obținut rolul din piesa noastră; eu m-am îndrăgostit însă de ea.

Ce-i drept, văzusem destui tineri aroganți de când venisem în oraș, cu câteva luni în urmă (era vorba de New York, Angela; acolo se cultivă aroganții), dar aroganța lui Anthony avea o notă specială: lui *chiar* părea să nu îi pese. Tuturor băieților îndrăzneți pe care îi cunoscusem până atunci le plăcea să simuleze nonșalanța, dar tot aveau aerul că voiau ceva, fie și sex. Însă Anthony nu avea niciun interes, nicio dorință vizibilă. Era mulțumit cu orice se întâmpla. Putea să câștige sau să piardă, nu îl zguduia nimic. Dacă nu obținea ce voia dintr-o situație, pur și simplu se îndepărta alene, cu mâinile în buzunare, netulburat, și încerca din nou în altă parte. Orice i-ar fi oferit viața, se descurca.

La fel mă trata și pe mine, așa că, după cum îți poți închipui, nu am avut de ales și m-am îndrăgostit lulea de el.

Anthony locuia într-un apartament de la etajul cinci, într-o clădire fără lift de pe West Forty-ninth Street, între Eighth Avenue și Ninth Avenue. Trăia cu fratele lui mai mare, Lorenzo, bucătar-șef la restaurantul de la Latin Quarter, unde lucra și Anthony, pe post de chelner, când nu avea vreun rol la teatru. Acolo locuiseră și mama și tatăl lui, mi-a spus el, dar nu mai trăiau – lucru pe care Anthony mi l-a transmis fără vreo urmă vizibilă de dor sau suferință. (Părinți: încă un domeniu în care se descurca și cu, și fără.)

Anthony se născuse și crescuse în Hell's Kitchen. Era material de Forty-ninth Street până în măduva oaselor. Crescuse jucând baseball cu cozi de mătură pe acea stradă și învățase să cânte la doar câteva intersecții mai încolo, în Biserica Sfintei Cruci. În lunile următoare am ajuns să cunosc bine strada. Apartamentul am ajuns să-l cunosc chiar foarte bine și mi-l amintesc cu afecțiune, pentru că în patul fratelui său am avut primul meu orgasm. (Anthony nu avea patul lui – dormea pe canapeaua din sufragerie –, dar ne autoinvitam în camera fratelui său când era plecat la lucru. Din fericire, Lorenzo avea program lung, ceea ce îmi dădea suficient timp să mă bucur de plăcerile oferite de tânărul Anthony.)

Am menționat mai devreme că, pentru a ajunge să se priceapă la sex, o femeie are nevoie de timp, răbdare și un partener atent. Îndrăgostirea de Anthony Roccella îmi dădea acces, în sfârșit, la toate elementele necesare.

Anthony și cu mine am ajuns în patul lui Lorenzo chiar în seara zilei când ne-am cunoscut. După audiții, venise la etaj să semneze contractul și să ia un exemplar din scenariu de la Billy. Adulții s-au ocupat de partea administrativă, iar apoi Anthony a plecat. La doar câteva minute după aceea, Peg m-a trimis să dau fuga după el și să-i vorbesc despre costume. M-am achitat imediat de datorie: da, să trăiți. În viața mea nu mai zburasem așa repede în jos, pe scările de la Lily.

L-am prins din urmă pe trotuar, l-am apucat de braț și m-am prezentat cu răsuflarea tăiată.

La drept vorbind, nu prea aveam ce să discut cu el. Costumul pe care îl purtase la audiție ar fost perfect în piesă. Da, era puțin cam modern pentru acțiune, dar cu bretelele potrivite și cu o cravată lată și țipătoare avea să meargă. Era exact cât de ieftin trebuia și exact cât de drăguț trebuia pentru Bobby Norocosu'. Poate nu era cea mai *diplomată* formulare, dar i-am spus lui Anthony că ce purta atunci avea să fie perfect pentru rol, tocmai pentru că era atât de ieftin și drăguț.

— Mă faci ieftin și drăguț? a întrebat el, încrețindu-și colțurile ochilor, amuzat.

Avea niște ochi foarte plăcuți – căprui închis, vioi. Arăta de parcă își trăise mai toată viața fără griji. Analizându-l îndeaproape, îmi dădeam seama că era mai înalt decât păruse pe scenă – nu era atât un băiat deșirat, cât un tânăr zvelt. Avea mai degrabă douăzeci și nouă de ani decât nouăsprezece, doar că silueta subțire și pasul lejer îl făceau să pară mult mai tânăr.

— Poate, am răspuns eu. Dar nu e rău să fii ieftin și drăguț.

— Tu, pe de altă parte, pari scumpă, a spus el, măsurându-mă alene de sus până jos.

— Par și drăguță? am întrebat.

— Foarte.

Am rămas o vreme privindu-ne. Tăcerea transmitea o mulțime de informații – o întreagă conversație, s-ar putea spune. Așa este flirtul în forma lui cea mai pură – o conversație fără cuvinte. Flirtul înseamnă o serie de întrebări tăcute pe care ni le punem unii altora, din ochi. Iar răspunsul este mereu același: *Poate.*

Așadar, Anthony și cu mine ne-am mulțumit să ne privim o bună bucată de vreme, punând întrebări nerostite și răspunzându-ne pe tăcute: *poate, poate, poate.* Tăcerea s-a întins atât de mult, încât a devenit inconfortabilă. În încăpățânarea mea, am refuzat și să vorbesc, și să îmi iau ochii de la el. În cele din urmă, a început să râdă, și am râs și eu.

— Cum te cheamă, păpușică? a întrebat.

— Vivian Morris.

— Ai timp să stai puțin cu mine în seara asta, Vivian Morris?

— Poate, am spus eu.

— Da? a întrebat el.

Am dat din umeri.

A înclinat capul și m-a privit mai atent, încă zâmbind.

— Da? a întrebat el din nou.

— Da, am hotărât eu, și de-atunci înainte s-a zis cu *poate.*

Dar apoi a întrebat din nou:

— Da?

— Da! am repetat, crezând că poate nu mă auzise.

— Da? a întrebat el iar, și de data asta mi-am dat seama că se referea la altceva. Nu era vorba de ieșit la cină și la un film. Mă întreba dacă *chiar* eram liberă în seara aceea.

Pe un ton complet diferit, am răspuns:

— *Da.*

În jumătate de oră, eram în patul lui Lorenzo.

Mi-am dat seama imediat că nu avea să fie genul de experiență sexuală cu care eram obișnuită. În primul rând, nu eram beată, și nici el nu era. Nici nu eram în picioare, în garderoba unui club de noapte, și nici nu bâjbâiam pe bancheta din spate a unui taxi. Aici nu era loc de bâjbâit. Anthony Roccella nu se grăbea. Și îi plăcea să vorbească în timp ce lucra, dar nu în oribilul stil al doctorului Kellogg. Îi plăcea să îmi pună întrebări jucăușe, pe care le savuram. Cred că pur și simplu îi plăcea să mă audă mereu spunând *da,* iar eu eram mai mult decât fericită să îi fac pe plac.

— Știi ce drăguță ești, nu? a întrebat el după ce încuiase ușa după noi.

— Da, am spus eu.

— O să vii să stai aici pe pat cu mine, da?

— Da.

— Știi că acum o să trebuiască să te sărut, de drăguță ce ești?

— Da.

Și Doamne, cum mai știa să *sărute* băiatul! Ținea mâinile de o parte și de alta a feței mele, cu degetele lungi întinse până spre ceafa, așa că rămâneam nemișcată în timp ce îmi cerceta ușor gura. Partea aceasta a sexului – partea cu sărutatul, care îmi plăcuse dintotdeauna – se termina de obicei mult prea repede, în experiența mea, dar Anthony nu părea să aibă de gând

să treacă mai departe. Era prima oară când mă săruta cineva căruia sărutatul îi făcea la fel de multă plăcere.

După multă vreme – foarte multă vreme – s-a dat înapoi.

— Uite ce o să facem acum, Vivian Morris. Eu o să stau aici, pe pat, și tu o să te duci acolo, la lumină, și o să-ți scoți rochia pentru mine.

— Da, am spus eu. (Odată ce începi, e așa de ușor să o tot spui mereu!)

M-am dus în mijlocul încăperii și m-am oprit – exact cum mă instruise – chiar sub bec. Mi-am scos rochia și am lăsat-o pe jos; mi-am mascat nervozitatea aruncând mâinile în aer. *Ta-da!* Dar, de cum a căzut rochia de pe mine, Anthony a început să râdă și m-a izbit rușinea – mă gândeam cât de slabă eram și ce mici îmi erau sânii. Când mi-a văzut expresia, și-a domolit râsul și a spus:

— A, nu, păpușă, nu de tine râd. Râd așa, că îmi place mult de tine. Te miști repede, mi se pare tare dulce.

S-a ridicat în picioare și mi-a luat rochia de pe jos.

— Ce-ar fi să pui rochia la loc pe tine, păpușă?

— A, scuze, am zis eu. Nu e nimic, nu mă deranjează. Nu avea niciun sens ce spuneam, dar mă gândeam: *Am făcut-o praf, s-a terminat.*

— Nu, ascultă la mine, păpușă. O să-ți pui rochia la loc, cum te rog eu, și pe urmă o să te rog să ți-o dai jos iar. Dar de data asta, *mult* mai încet, bine? Nu da fuga așa.

— Ești nebun.

— Vreau să te văd cum o mai dai jos o dată. Hai, păpușă. De o viață aștept momentul ăsta. Nu te grăbi.

— Ba *nu* aștepți momentul ăsta de o viață!

A zâmbit larg.

— Neah, ai dreptate, nu-l aștept de-o viață. Dar îmi place tare de tot, acum că a venit. Deci ce-ar fi să mi-l mai arăți o dată? Dar încet de tot.

S-a așezat din nou pe pat, iar eu am îmbrăcat rochia. M-am apropiat și l-am lăsat pe el să încheie nasturii de la spate, ceea ce a făcut, încet și cu grijă. Ajungeam și eu la ei, bineînțeles, și în câteva momente aveam să-i deschei din nou, dar voiam să îi dau și lui ceva de făcut. Sinceră să fiu, momentele în care tânărul acela îmi încheia nasturii rochiei mi-au oferit cea mai erotică și

mai intimă senzație de până atunci, care urma de altfel să fie depășită în curând.

M-am întors cu spatele și m-am dus din nou în mijlocul încăperii, complet îmbrăcată. Mi-am dat puțin volum părului. Zâmbeam unul la altul ca niște zăpăciți.

— Acum mai încearcă o dată, a spus el. Încet de tot. Fă-te că nici nu sunt aici.

Era prima oară când mă *privea* cineva. În ultimele luni puseseră mâinile pe mine destui bărbați, dar foarte puțini mă măsuraseră din ochi. I-am întors spatele, de parcă aș fi avut emoții. Adevărul e că aveam ceva emoții. Niciodată nu mă mai simțisem atât de dezbrăcată, și încă aveam hainele pe mine! Mi-am îndoit mâna la spate și am desfăcut nasturii rochiei. Mi-a căzut de pe umeri, dar mi-a rămas în jurul taliei. Am lăsat-o acolo. Mi-am descheiat brasiera și mi-am scos-o ușor. Am pus-o pe scaunul de lângă mine. Apoi am rămas așa și l-am lăsat să se uite la spatele meu gol. Îl simțeam cum mă privește; era ca și cum mi-ar fi trecut un curent electric prin vertebre. Am rămas nemișcată multă vreme, așteptând să spună ceva, dar a rămas tăcut. Era ceva incitant în faptul că nu îi vedeam fața; nu știam ce face în spatele meu, pe pat. Până în ziua de azi simt pe piele textura aerului din cameră. Aerul acela răcoros, proaspăt, autumnal.

M-am întors încet, dar fără să ridic ochii. Rochia îmi rămăsese adunată dezordonat în jurul taliei, dar sânii îmi erau goi. A rămas tăcut. Am închis ochii și m-am lăsat inspectată și contemplată. Electricitatea pe care o simțisem prin vertebre îmi dăduse ocol și ajunsese în față. Capul îmi era ușor și mi se învârtea. Ideea de a mă mișca sau a vorbi îmi părea imposibilă.

— Așa, vezi, a spus el în cele din urmă. Asta era ideea. *Acum* poți să vii încoace, la mine.

M-a tras în jos, spre pat, și mi-a dat la o parte părul din ochi. Atunci m-am așteptat, mai mult sau mai puțin, să îmi atace gura și sânii, dar nici nu s-a apropiat de ei. Lipsa lui de nerăbdare mă cam scotea din minți. Nici măcar nu m-a sărutat din nou. Doar mi-a zâmbit.

— Hei, Vivian Morris. Am o idee formidabilă. Vrei să-ți spun?

— Da.

— Uite ce o să facem acum. Tu o să te întinzi aici, pe pat, și o să mă lași pe mine să te dezbrac de tot. Și pe urmă o să închizi ochii ăia frumușei. Și pe urmă știi ce o să fac?

— Nu, am spus eu.

— O să-ți arăt cum stă treaba.

Poate că pentru cineva de vârsta ta, Angela, e greu de înțeles ce concept radical era sexul oral pentru o tânără din generația mea. Bineînțeles, știam de F.E. (codul de atunci pentru „felație"; făcusem asta de câteva ori, fără să-mi dau seama dacă îmi plăcea sau dacă înțelegeam ce făceam), dar ca un bărbat să pună gura pe părțile intime ale unei *femei?* Nu se făcea așa ceva.

Permite-mi, te rog, să rectific. Bineînțeles că se făcea, sunt sigură.

Fiecărei generații îi place să creadă că a descoperit sexul, dar sunt convinsă că oameni mult mai rafinați decât mine aveau parte de cunilingus și în 1940, în tot New Yorkul – mai ales în Greenwich Village.

Dar eu nu mai auzisem de așa ceva. Dumnezeu știe că în vara aceea bărbații făcuseră tot felul de lucruri cu floarea feminității mele, dar așa ceva nu. Fusesem pipăită și frecată și penetrată și, de o mulțime de ori, împunsă cu degetele în fel și chip (Doamne, ce le mai plăcea băieților să *umble* pe acolo, ba chiar foarte viguros), dar *așa ceva* nu mi se întâmplase niciodată.

Gura lui ajunsese foarte repede între picioarele mele, iar când mi-am dat seama unde se îndrepta și ce avea de gând să facă, am rămas atât de șocată încât am scos un „O!" și am dat să mă ridic în capul oaselor, dar a întins brațul lung, și-a pus palma pe pieptul meu și m-a apăsat ferm în jos, fără să se oprească din ce făcea.

— O! am spus eu din nou.

Apoi am simțit ceva; trăiam o senzație despre care nu știam că e posibilă. Am tras aer în piept mai repede ca niciodată și cred că nici n-am mai expirat vreo zece minute. Cred că o vreme n-am mai fost în stare nici să văd, nici să aud; cred că atunci s-a scurtcircuitat ceva la mine în creier, ceva ce nu s-a reparat probabil complet până în ziua de azi. Eram uluită, cu toată ființa mea. Mă auzeam scoțând sunete animalice, iar picioarele îmi tremurau incontrolabil (nici n-aș fi putut să le controlez)

și mâinile îmi erau încleștate atât de strâns, încât mi-am lăsat urme de unghii pe scalp.

Apoi senzația a *crescut.*

Și a crescut *și mai mult.*

Apoi am țipat de parcă mă călca trenul, și brațul lui lung s-a întins din nou să îmi acopere gura; i-am mușcat palma cum mușcă un soldat rănit glonțul.

În cele din urmă a ajuns *la maximum* și am simțit că mor.

Când s-a terminat, gâfâiam, plângeam, râdeam și nu mă puteam opri din tremurat. Anthony Roccella zâmbea în continuare, cu zâmbetul lui încrezut.

— Așa, fetiță, a spus tânărul uscățiv pe care acum îl iubeam din toată inima. Așa stă treaba.

Ei bine, după așa ceva o fată nu are cum să mai fie la fel, nu?

Iată însă partea cu adevărat extraordinară: în noaptea acestei remarcabile prime întâlniri, Anthony și cu mine nici măcar nu am făcut sex. Vreau să spun că nu am avut un raport sexual propriu-zis. Nu am făcut nimic pentru Anthony în acea primă noapte, ca să îi ofer plăcere în schimbul revelației intense pe care tocmai o trăisem. Nici nu părea să aibă nevoie să fac ceva. Nu părea să îl deranjeze câtuși de puțin că stăteam întinsă alături, imobilizată, de parcă tocmai aș fi căzut din avion.

Desigur, aici se regăsea o parte din farmecul lui Anthony Roccella, și anume acea completă lipsă de nerăbdare. Era felul lui de a se descurca oricum. Începeam să pricep originile imensei lui încrederi în sine. Înțelegeam perfect de ce tânărul fără un ban în buzunare se împăuna de parcă tot orașul i-ar fi aparținut; dacă ești genul de bărbat care poate să îi facă *așa ceva* unei femei fără să aibă nevoie de ceva în schimb, de ce n-ai avea o impresie teribil de bună despre tine?

După ce m-a ținut în brațe o vreme și m-a tachinat puțin pentru că țipasem și plânsesem de plăcere, s-a dus la frigider și s-a întors cu câte o bere.

— O să ai nevoie să bei ceva, Vivian Morris, a zis el, și avea dreptate.

În noaptea aceea nici măcar nu s-a dezbrăcat.

Băiatul mă răvășise până la inconștiență fără să își scoată măcar sacoul lui ieftin și drăguț!

Bineînțeles că în seara următoare m-am întors acolo, să mă zvârcolesc din nou sub puterea magnifică a gurii lui. Și în seara care a urmat, la fel. El rămânea însă complet îmbrăcat, fără să ceară nimic în schimb. În a treia noapte, am îndrăznit în sfârșit să-l întreb:

— Dar tu? Tu nu vrei…?

A zâmbit cu gura până la urechi.

— Ajungem noi și acolo, fetiță, a spus el. Nu-ți face griji.

A avut dreptate din nou. Am ajuns și acolo – măiculiță, ce-am mai ajuns! –, dar a așteptat până mi-am dorit cu disperare.

Nu mă deranjează să îți spun, Angela – a așteptat până l-am *implorat.*

Partea cu imploratul era puțin complicată pentru mine, fiindcă nu știam cum să cer sex. Ce fel de limbaj folosește o domnișoară bine-crescută pentru a cere acces la organul acela imposibil de numit, pe care și-l dorește atât de tare?

Ai fi bun să…?

Te deranjează să…?

Pur și simplu nu cunoșteam terminologia necesară unui astfel de dialog. Sigur, făcusem o mulțime de lucruri murdare și rușinoase de când venisem la New York, dar în esență rămâneam o domnișoară educată, iar domnișoarele educate nu obișnuiesc să ceară. De-a lungul ultimelor luni, pur și simplu *lăsasem* să mi se întâmple tot felul de lucruri murdare și rușinoase, făcute de bărbați care se grăbeau mereu foarte tare. De data asta însă, era altfel. Îl doream pe Anthony, iar el nu se grăbea deloc să îmi dea ce voiam, așa că ajungeam să îl doresc și mai mult.

Când ajungeam în starea în care bolboroseam ceva de genul „Crezi că la un moment dat am putea să…?”, se oprea, se ridica într-un cot, îmi zâmbea cu toți dinții și spunea:

— Ce ziceai?

— Dacă ai vrea vreodată să…

— Dacă aș vrea vreodată să *ce,* fetiță? Spune.

Eu nu ziceam nimic (pentru că nu puteam), iar el zâmbea și mai larg și spunea:

— Scuze, fetiță, nu te aud. Trebuie să vorbești clar.

Eu nu eram însă în stare să deschid gura – cel puțin până m-a învățat el.

— E cazul să înveți niște cuvinte, fetiță, mi-a zis într-o noapte, în timp ce se juca cu mine în pat. Și nu mai facem nimic până nu te aud cum le spui.

Apoi m-a învățat cele mai rușinoase cuvinte din câte auzisem vreodată. Cuvinte care îmi îmbujorau și îmi ardeau obrajii. M-a pus să le repet și a savurat jena pe care mi-o provocau. Apoi s-a apucat din nou să lucreze cu trupul meu și m-a lăsat deschisă și arsă de dorință. Când am ajuns în punctul în care nici nu mai reușeam să-mi trag răsuflarea, s-a oprit și a aprins lumina.

— Așa, uite ce o să facem acum, Vivian Morris, mi-a zis. O să te uiți drept în ochii mei și o să-mi spui *exact* ce vrei să îți fac – așa cum te-am învățat. Altfel, fetiță, nici că se întâmplă ceva.

Angela, Domnul mi-e martor că așa am făcut.

M-am uitat drept în ochii lui și m-am rugat de el ca o prostituată ieftină.

După toate astea, păzea!

Dat fiind că eram topită după Anthony, nu mai voiam câtuși de puțin să ies în oraș cu Celia și să agăț străini pentru distracții ieftine, rapide și lipsite de plăcere. Nu mai voiam să fac altceva decât să fiu cu *el* – țintuită în patul fratelui său –, în orice clipă liberă. Altfel spus, mă tem că, de cum a apărut Anthony, am ignorat-o pe Celia fără menajamente.

Nu știu dacă mi-a simțit lipsa. Nu a dat niciun semn. Și nici nu s-a înstrăinat de mine vizibil. Pur și simplu și-a văzut de viața ei și m-a tratat prietenos ori de câte ori ne întâlneam (de obicei în pat, unde ajungea împleticindu-se, beată, la ora obișnuită). Privind în urmă, nu cred că i-am fost Cehei o prietenă prea bună – de fapt, am lăsat-o baltă de *două* ori: mai întâi pentru Edna, apoi pentru Anthony. Dar poate că tinerii sunt ca niște animale sălbatice în felul lor capricios de a-și schimba afecțiunea și loialitatea. Oricum, și Celia putea fi capricioasă. Acum îmi dau seama că, la douăzeci de ani, aveam nevoie să fiu înnebunită după cineva în mod

constant; se pare că nici nu conta după *cine.* Orice persoană mai charismatică decât mine era bună. (Iar New Yorkul era plin de oameni mai charismatici decât mine.) Eram o ființă atât de puțin conturată și de inconstantă, încât mă agățam mereu de alții – mă ancoram mereu de farmecul cuiva. Evident, nu puteam fi înnebunită decât după o singură persoană odată.

Atunci, acea persoană era Anthony.

Eram îndrăgostită de nu mai vedeam în fața ochilor. Eram îndrăgostită de nu mai știam de mine. Anthony aproape mă distrusese. De-abia mai reușeam să mă concentrez asupra îndatoririlor de la teatru, pentru că, sincer vorbind, cui îi mai *păsa*? Cred că singurul motiv pentru care mai mergeam la teatru era că Anthony era acolo zi de zi, repetând ore în șir, și aveam ocazia să îl văd. Nu voiam decât să fiu aproape de el. Îl așteptam după fiecare repetiție, absolut ridicolă; mă țineam după el de colo-colo, la cabină și înapoi, dădeam fuga să îi cumpăr un sendviș cu limbă de vită și pâine de secară, atunci când voia. Mă lăudam oricui era dispus să mă asculte că aveam un prieten și că era *pentru totdeauna.*

Ca atâtea tinere prostuțe din istorie, eram infectată de iubire și dorință – ba mai mult, mi se părea că Anthony Roccella însuși le inventase.

Apoi, într-o zi, am avut o discuție cu Edna, în timp ce proba o pălărie nouă pentru spectacol.

— Ești distrată, mi-a zis ea. Nu asta e culoarea pe care am stabilit-o pentru panglică.

— Nu e?

A atins panglica respectivă, de un roșu stacojiu, și a întrebat:

— Ți se pare verde smarald?

— Nu prea, am recunoscut.

— Băiatul acela e motivul, a zis Edna. Îți acaparează toată atenția.

Nu mi-am putut înăbuși un zâmbet larg.

— Categoric așa e, am spus.

Edna a zâmbit și ea, dar cu indulgență.

— Când ești în preajma lui, Vivian dragă, trebuie să îți spun că arăți exact ca un cățel în călduri.

I-am răsplătit sinceritatea înțepând-o accidental în gât cu un bold.

— Vai, îmi pare rău! am exclamat eu; n-aș fi putut spune însă dacă mă refeream la înțepătură sau la faptul că arătam ca un cățel în călduri.

Edna și-a tamponat calmă picătura de sânge cu batista și a spus:

— Nu-ți face griji. Nu e prima oară când sunt înțepată, scumpa mea, și probabil o merit cu vârf și îndesat. Dar, te rog, ascultă-mă: sunt destul de bătrână ca să fiu o adevărată *relicvă* și știu câte ceva despre viață. Nu e vorba că nu mă bucur fiindcă ții la Anthony. Este minunat să vezi cum se îndrăgostește un tânăr pentru prima oară; mi se pare adorabil să te văd alergând după băiatul tău.

— Chiar e de vis, Edna, am spus eu. Anthony e un vis devenit realitate.

— Bineînțeles că este, scumpa mea. Toți sunt. Dar aș avea un mic sfat. Sigur, culcă-te cu tânărul tău cel focos și povestește despre el când ai să devii celebră și ai să-ți scrii memoriile, dar un singur lucru *nu* trebuie să faci.

Credeam că avea să spună „Să nu te căsătorești” sau „Să nu rămâi însărcinată”.

Dar nu, Edna avea altă grijă.

— Nu lăsa situația asta să scufunde spectacolul, a zis ea.

— Poftim?

— În acest stadiu al producției, Vivian, trebuie să putem conta unii pe alții; să avem un anumit grad de angajament și profesionalism. Poate dăm impresia că nu facem decât să ne distrăm – și chiar ne distrăm –, dar miza este mare. Mătușa ta investește în piesă tot ce are – inimă, suflet, plus toți banii ei –, deci nu se poate să îi stricăm spectacolul. Aceasta este solidaritatea între oamenii de teatru serioși, Vivian: încercăm să nu ne distrugem unii altora nici spectacolele, nici viețile.

Nu înțelegeam despre ce vorbea și probabil s-a văzut pe fața mea, pentru că a încercat să-mi mai explice o dată.

— Uite ce încerc să spun, Vivian: dacă vrei să fii îndrăgostită de Anthony, fii îndrăgostită de el, cine te-ar putea învinui că îți dorești o mică aventură? Promite-mi însă că vei rămâne cu el până la sfârșitul producției. E un actor bun – mult mai bun decât media – și avem nevoie de el pentru piesa asta. Nu vreau încurcături.

Dacă unul din voi îi frânge inima celuilalt, eu risc să pierd nu doar un actor principal surprinzător de bun, ci și o costumieră formidabilă. Acum am nevoie de amândoi și am nevoie să fiți raționali. La fel și mătușa ta.

Probabil aveam în continuare o expresie teribil de stupidă, pentru că Edna a adăugat:

— Hai să-ți explic mai simplu, Vivian. Așa cum îmi spunea cel mai rău din foștii mei soți, regizorul acela îngrozitor, „Trăiește-ți viața cum vrei, floricică, dar n-o lăsa să bage în rahat spectacolul”.

CINCISPREZECE

Se făceau febril repetiții pentru *Orașul fetelor,* iar premiera era programată pe 29 noiembrie 1940. Voiam să îl lansăm în săptămâna de după Ziua Recunoștinței, ca să încercăm să prindem lumea venită în vacanță.

În general, mergea bine. Muzica era senzațională, iar costumele erau *de primă mână,* îndrăznesc să spun. Cel mai mare atu al piesei, firește, era Anthony Roccella – cel puțin în opinia mea. Iubitul meu era în stare să cânte, să joace și să danseze nemaipomenit. (Îl auzisem în treacăt pe Billy spunându-i lui Peg: „Fete care să danseze ca îngerii găsești oricând, uneori și băieți. Dar un bărbat care să danseze ca un *bărbat* – asta rar se găsește. Individul ăsta e exact cum speram să fie”.)

Mai mult, Anthony avea un simț înnăscut al comicului și era extrem de convingător ca delincvent isteț, capabil să susțină din umbră o doamnă în vârstă, bogată care deschide un bar ilegal și un bordel în sala mare a propriului conac. Scenele cu Celia erau fantastice: formau un cuplu splendid pe scenă. Aveau chiar un moment mai aparte decât celelalte, în care dansau tangou, iar Anthony îi cânta seducător despre *Un locşor din Yonkers* pe care voia să i-l arate. Prin felul cum cânta, Anthony lăsa impresia că „locșorul din Yonkers” era o zonă erogenă pe trupul unei femei, iar Celia se purta de parcă așa și era. Era cel mai sexy moment al piesei; asta ar fi spus orice femeie capabilă de pasiune. Sau cel puțin așa credeam eu.

Alții, firește, ar fi afirmat că cel mai mare atu al piesei era interpretarea Ednei Parker Watson, și sunt convinsă că aveau dreptate. Chiar și eu, în năuceala mea de îndrăgostită, îmi dădeam seama că Edna era sclipitoare. Văzusem multe piese la viața mea, dar niciodată o actriță adevărată jucându-și rolul. Toate actrițele pe care le întâlnisem până atunci erau păpuși cu patru-cinci expresii faciale – tristețe, teamă, furie, iubire, fericire –, pe care le tot afișau prin rotație până cobora cortina. Edna avea însă acces la toate nuanțele emoțiilor omenești. Era firească, caldă, regală și era în stare să joace o scenă în nouă feluri diferite în răstimp

de o oră și să lase impresia că fiecare din cele nouă variante era perfectă.

Mai mult, era o actriță generoasă. Făcea în așa fel încât jocul tuturor actorilor să arate mai bine, prin simpla ei prezență pe scenă. Scotea din fiecare ce avea mai bun. Îi plăcea să se retragă puțin la repetiții și să lase în centrul atenției alt actor, pe care îl privea cu un aer încântat în timp ce își juca rolul. Puține actrițe mari sunt atât de bune la inimă. Edna se gândea însă mereu la cei din jur. Îmi amintesc că, într-o zi, Celia a venit la repetiții cu gene false. Edna a tras-o deoparte ca să o avertizeze să nu le poarte la spectacol, pentru că aveau să îi lase umbre sub ochi și să îi dea un aer „de cadavru, scumpa mea, ceea ce nu este de dorit niciodată".

O celebritate mai plină de invidie nu și-ar fi avertizat colega nici într-o mie de ani. Dar Edna nu era niciodată invidioasă.

Cu timpul, a transformat-o pe doamna Castellammare într-un personaj mult mai subtil decât sugera scenariul. A făcut din ea o femeie *cunoscătoare* – o femeie care știa cât de ridicolă îi era viața trăită în bogăție, dar care știa și cât de ridicol era să rămâi fără o lețcaie; mai știa, totodată, și cât de ridicol era să patroneze un cazinou în propriul salon. Era însă o femeie care juca oricum jocul vieții, lăsându-se, într-un fel, condusă de el. Era ironică, dar nu rece. Impresia finală: doamna Castellammare era o supraviețuitoare care nu își pierduse capacitatea de a simți.

Când își cânta soloul romantic – o baladă simplă, intitulată *Mă gândesc să mă îndrăgostesc* – reducea sala la o stare de admirație tăcută absolut de fiecare dată. Nu conta de câte ori auziserăm melodia; cu toții lăsam baltă orice și o ascultam. Nu era vorba că Edna ar fi avut o voce fantastică (uneori era cam nesigură pe notele înalte), dar dădea momentului o asemenea intensitate, încât nu puteai să nu te lași captivat.

Cântecul era despre o femeie mai în vârstă care se hotăra să se abandoneze încă o dată iubirii, deși rațiunea o avertiza că nu e bine. Când a scris versurile, Billy nu intenționase să iasă atât de triste. Cred că ideea inițială a fost să creeze ceva ușor, amuzant: *Uite, ce drăguț! Și oamenii mai bătrâni se îndrăgostesc!* Dar Edna i-a cerut lui Benjamin să reducă tempoul și să treacă melodia

într-o gamă mai gravă, ceea ce a schimbat totul. Acum, când ajungea la ultimele versuri („Sunt doar o amatoare / Dar în fond, de ce venim pe lumea asta trecătoare? / Din nou mă gândesc / Să mă îndrăgostesc”), simțeai că femeia din fața ta era *deja* îndrăgostită, cu adevărat. O simțeai cum se teme pentru inima ei, asupra căreia nu mai avea niciun control; îi simțeai însă și speranța.

Cred că nu a existat repetiție a acelui cântec la care să nu ne oprim toți și să nu o aplaudăm la sfârșit.

— E o actriță adevărată, pui, mi-a spus într-o zi Peg, din culise. Edna e o bijuterie veritabilă, de douăzeci și patru de carate. Și când ai să îmbătrânești, să nu uiți niciodată ce noroc ai avut să vezi o maestră jucându-și rolul.

Un actor mai problematic era, din păcate, Arthur Watson.

Soțul Ednei nu era în stare de nimic. Nu era în stare să joace – nici replicile nu și le amintea! –, iar de cântat, nici vorbă. („Când îl asculți cum cântă”, l-a diagnosticat Billy, „ai rara plăcere de a îi invidia pe surzi”.) Felul lui de a dansa avea toate neajunsurile pe care le poate avea ceva ce încă se mai poate numi dans. De altfel, era incapabil să se deplaseze pe scenă fără să dea impresia că era gata-gata să răstoarne ceva. Mă întrebam cum reușise să se ocupe de tâmplăria pentru decoruri fără să-și taie accidental un braț. Ca să fiu totuși corectă în ce-l privește, Arthur arăta teribil de atrăgător în costumul de dimineață, cu joben și frac, dar cam atât pot să spun în favoarea lui.

Când a devenit limpede că Arthur era incapabil să-și facă rolul, Billy i-a redus replicile cât mai mult, ca să îi fie mai ușor, bietului de el, să termine o propoziție. (De exemplu, îi schimbase prima replică din „Sunt vărul de-al treilea al răposatului dumneavoastră soț, Barchester Headley Wentworth, al cincilea conte de Addington” în „Sunt vărul dumneavoastră din Anglia”.) Îi scosese soloul; a eliminat chiar și numărul de dans pe care urma să îl aibă cu Edna, când personajul lui încerca să o seducă pe doamna Castellammare.

— Ăștia doi dansează de parcă nici n-ar fi făcut cunoștință, i-a spus Billy lui Peg, înainte să renunțe

definitiv la ideea de a-i pune să danseze. Cum e posibil să fie *căsătoriți*?

Edna încerca să își ajute soțul, dar el nu reacționa prea bine la sfaturi și pufnea ofensat la orice tentativă de a-i rafina jocul actoricesc.

— Niciodată nu înțeleg ce vrei să spui, draga mea, și nici că nu o să nu înțeleg vreodată! s-a răstit el la un moment dat, complet insensibil, când Edna încerca să îi explice diferența dintre „iese prin stânga" și „iese prin dreapta" pentru a zecea oară.

Cel mai tare ne scotea din minți faptul că Arthur nu se putea abține să fluiere pe muzica orchestrei – nici măcar când era pe scenă, ca personaj. Nimeni nu reușea să îl facă să înceteze.

Într-o după-amiază, Billy a strigat până la urmă:

— Arthur! Personajul tău nu *aude* ce cântă orchestra! Dă-o dracului de treabă, e tema din uvertură!

— Ba bineînțeles că aud! a protestat Arthur. Dă-i naibii de muzicieni, că sunt chiar *lângă mine!*

Atunci, Billy se lansase exasperat într-o lungă perorație despre diferența existentă în teatru între muzica *diegetică* (pe care o aud și personajele de pe scenă) și cea *non-diegetică* (pe care nu o aude decât publicul).

— Vorbește englezește! îi ceruse Arthur.

Billy a mai încercat odată:

— Arthur, închipuie-ți că te uiți la un western cu John Wayne. Și îl vezi pe John Wayne cum călărește singur-singurel prin prerie și dintr-odată începe *să fluiere pe coloana sonoră.* Îți dai seama cât de ridicol ar fi?

— Eu, unul, nu înțeleg de ce în ziua de azi nu poate omul să fluiere fără să fie *atacat,* s-a smiorcăit Arthur.

(Mai târziu l-am auzit întrebându-l pe unul dintre dansatori: „Ce mama dracului e aia *prerie?*")

Îi priveam pe Edna și Arthur Watson și mă străduiam din răsputeri să îmi închipui cum îl suporta ea.

Singura explicație la care mă puteam gândi era că Edna iubea sincer frumusețea – iar Arthur era frumos, asta nu se putea nega. (Arăta ca Apollo, dacă Apollo ar fi lucrat la măcelăria din cartier – dar da, era frumos.) Într-un fel, avea sens, pentru că viața Ednei era plină numai de lucruri frumoase. Nu am văzut om căruia să îi

pese de estetică mai mult decât ei. Niciodată nu am văzut-o altfel decât aranjată splendid, deși am întâlnit-o la toate orele din zi și din noapte. (A fi o femeie perfect îngrijită, chiar și la micul dejun sau în intimitatea propriului dormitor, necesită un efort și o dedicație anume, dar așa era Edna, mereu dispusă să facă tot ce era necesar pentru asta.)

Și cosmeticele îi erau frumoase. Și poșetuța de mătase, strânsă cu șnur, în care își ținea mărunțișul, era frumoasă. Și felul cum își citea replicile și cum cânta pe scenă era frumos. Și felul cum își împăturea mănușile era frumos. Era o cunoscătoare într-ale frumuseții; radia frumusețe de jur-împrejur, în toate formele posibile.

De fapt, cred că Ednei îi plăcea compania mea și a Celiei mai ales pentru că și *noi* eram frumoase. În loc să simtă că este în concurentă cu noi – cum ar fi făcut, poate, multe femei mai în vârstă –, parcă o puneam în valoare și o revigoram. Îmi amintesc o zi în care ne plimbam pe stradă toate trei, cu Edna la mijloc. Dintr-odată, ne-a prins pe amândouă de braț, a ridicat ochii spre noi zâmbind și a spus:

— Când merg prin oraș cu voi, două domnișoare așa de înalte, mă simt ca o perlă perfectă, montată între două rubine sclipitoare.

Mai era o săptămână până la premieră și toată lumea era bolnavă. Toți răciserăm, iar jumătate dintre fetele din trupa de dans aveau conjunctivită, fiindcă folosiseră același rimel infectat. (Cealaltă jumătate avea lăței, fiindcă își împrumutaseră una alteia slipul costumului, *ceea ce le spusesem de o sută de ori să nu facă.)* Peg voia să dea echipei o zi liberă, să se odihnească și să se însănătoșească, dar Billy nici nu a vrut să audă. În continuare i se părea că primele zece minute din piesă erau „cleioase”: nu se derulau într-un ritm suficient de rapid.

— Copii, nu aveți prea mult timp să cuceriți publicul, a spus el echipei într-o după-amiază, când toată lumea juca prima scenă printre accese de tuse. Trebuie să-l prindeți imediat. Dacă primul act e lent, nu mai contează că al doilea e bun. Lumea nu mai vine înapoi să vadă actul doi dacă nu le-a plăcut primul.

— Sunt și ei obosiți, Billy, a spus Peg.

Și chiar *erau* obosiți; mai toți cei care jucau în distribuția noastră apăreau în continuare în două spectacole în fiecare seară, ca să mențină programul obișnuit de la Lily până la marea premieră.

— Asta e, comedia e grea, a răspuns Billy. Să joci cu inima ușoară e treabă grea. Nu se poate să-i las să se culce pe-o ureche acum.

În ziua aceea i-a pus să mai repete de trei ori prima scenă; de fiecare dată a ieșit puțin altfel și puțin mai prost. Dansatorii au rezistat cu stoicism, dar unele din fete păreau să regrete că primiseră rolul la audiție.

În timpul repetiției se făcuse o mizerie groaznică și în teatru – era plin de scaune pliante, fum de țigară și pahare de carton cu rămășițe de cafea rece. Bernadette, menajera, se străduia să țină pasul, dar erau mereu gunoaie peste tot. O hărmălaie și o duhoare de-a dreptul impresionante. Toată lumea era arțăgoasă, toată lumea se răstea la toată lumea. Nimeni nu strălucea în vreun fel. Chiar și cele mai drăguțe dansatoare ale noastre arătau neîngrijit cu diversele lor plase de păr și turbane, cu fețele trase de epuizare și cu buzele și obrajii iritați de răceală.

Într-o după-amiază ploioasă, în ultima săptămână de repetiții, Billy a dat fuga să ne ia sendvișuri pentru prânz și s-a întors în teatru ud leoarcă, cu brațele pline de pungi de hârtie muiate.

— Isuse Cristoase, nu suport New Yorkul, a spus el, scuturându-și apa înghețată de pe palton.

— De curiozitate, Billy, s-a interesat Edna, ce ai face acum dacă ai fi la Hollywood?

— Ce e azi, marți? a întrebat Billy. S-a uitat la ceas, a oftat și a răspuns: La ora asta aș juca tenis cu Dolores del Rio.

— Grozav, da țigările mele le-ai adus? l-a întrebat Anthony pe Billy, exact când Arthur Watson despacheta un sendviș și exclama: „Ce mama naibii? N-are mușchi?”; pentru o clipă, am crezut că Billy avea să-i altoiască pe amândoi.

Peg începuse să bea în timpul zilei – nu așa de mult încât să se amețească vizibil, dar am observat că ținea o sticluță la îndemână și lua des câte o gură din ea. Oricât de neglijentă aș fi fost pe atunci în privința băuturii,

trebuie să recunosc că m-a alarmat chiar și pe mine. Se întâmplase de mai multe ori – de câteva ori pe săptămână – să o găsesc pe Peg inconștientă în sufragerie, lângă un morman de sticle, fiindcă nu mai ajunsese sus, în dormitorul ei.

Mai rău, băutura nu părea să o relaxeze; dimpotrivă, o tensiona și mai tare. Odată ne-a prins pe mine și pe Anthony pipăindu-ne în culise în mijlocul repetițiilor și s-a răstit la mine, pentru prima oară de când ne cunoșteam.

— Dă-o *dracului* de treabă, Vivian, nu ești în stare să te dezlipești de actorul meu principal *zece minute*?

(Răspunsul sincer? Nu. Nu puteam. Dar, oricum, nu îi stătea în obicei lui Peg să fie atât de critică, așa că m-am simțit rănită.)

După care a urmat ziua cu dezastrul biletelor.

Peg și Billy voiau să cumpere role noi de bilete pentru Lily Playhouse, ca să reflecte noile prețuri. Voiau bilete mari și viu colorate, pe care să scrie *Orașul fetelor*. Olive voia să folosim din rolele vechi (pe care nu scria decât BILET DE INTRARE) și să aplicăm aceleași prețuri ca până atunci. Peg s-a încăpățânat și a insistat:

— Nu am de gând să cer aceiași bani pentru un spectacol cu Edna Parker Watson pe scenă, cum cer pentru un spectacol de-al meu de doi bani, cu fete cucuiete.

Olive s-a încăpățânat și mai tare:

— Publicul nostru nu își permite să dea patru dolari pe un loc în față și nici noi nu ne permitem role noi de bilete.

Peg:

— Dacă nu-și permit bilet de patru dolari, să cumpere la balcon, de trei dolari.

— Publicul nostru nu își permite nici atât.

— Atunci poate nu mai e publicul nostru, Olive. Poate acum o să facem rost de un public nou. Poate o să facem rost de un public mai bun, măcar de data asta.

— Noi nu servim straturile de sus ale societății, a spus Olive. Servim clasa muncitoare, chiar e nevoie să-ți amintesc?

— Poate și *clasa muncitoare* din cartier ar vrea să vadă un spectacol de calitate, Olive, măcar o dată în

viață. Poate nu le place nici lor să fie tratați de parcă sunt săraci și fără gusturi. Poate consideră că merită să plătească un pic mai mult ca să vadă ceva bun. La *asta* te-ai gândit?

Cele două se tot dondăneau pe tema asta de zile întregi, dar criza a ajuns la momentul critic într-o după-amiază, când Olive a dat buzna într-o repetiție – întrerupând-o pe Peg, care vorbea cu o dansatoare despre o confuzie legată de mizanscenă – și a anunțat:

— Am fost la imprimerie. Cele cinci mii de bilete noi pe care le vrei tu o să ne coste 250 de dolari și eu refuz să dau banii.

Peg s-a răsucit pe călcâie și a strigat:

— Futu-i mama mă-sii, Olive! Câți bani trebuie să-ți dau ca să *nu mai vorbești despre bani?*

S-a lăsat tăcerea în tot teatrul. Toți au înghețat pe loc.

Poate îți amintești, Angela, ce impact puternic avea cuvântul „fut" în societatea noastră – asta înainte să ajungă să îl rostească de zece ori înainte de micul dejun toată lumea, cu copii cu tot. Chiar era, pe vremuri, un cuvânt *foarte* puternic. Să îl auzi însă din gura unei femei respectabile? Niciodată. Celia nu-l folosea. Nici măcar Billy nu-l folosea. (Eu îl foloseam, bineînțeles, dar numai în intimitatea patului fratelui lui Anthony și numai pentru că Anthony mă punea să îl spun dacă voiam să facem sex, dar roșeam mereu când îl spuneam.)

Să îl auzi însă *strigat?*

Eu, una, nu îl auzisem niciodată strigat.

Mi-a trecut prin minte, pentru o clipă, să mă întreb de unde învățase un asemenea cuvânt draga și bătrâna mea mătușă Peg – deși cred că, odată ce ai îngrijit soldați răniți în război, în tranșee, ai auzit probabil de toate.

Olive a rămas pe loc, cu factura în mână. Arăta exact de parcă o pălmuise cineva – o expresie îngrozitoare pe fața unei femei atât de dominatoare. Și-a acoperit gura cu cealaltă mână și i s-au umplut ochii de lacrimi.

În clipa următoare, Peg era podidită de remușcări.

— Olive, îmi pare rău! Îmi pare foarte rău. N-am vrut să spun asta. Sunt o vită.

S-a îndreptat spre secretara ei, dar Olive a clătinat din cap și s-a făcut nevăzută în culise. Peg a dat fuga după

ea. Noi, ceilalți, ne-am uitat unii la alții, șocați. Parcă și aerul părea mort și aspru.

Edna a fost cea care și-a revenit prima, după cum poate ar fi trebuit să mă aștept.

— Sugestia mea, Billy, a spus ea pe un ton măsurat, este să rogi trupa să reia numărul de dans de la început. Cred că de-acum Ruby știe unde să stea, nu-i așa, scumpa mea?

Mica dansatoare a dat din cap afirmativ, tăcută.

— De la început? a întrebat Billy, puțin nesigur. Arăta mai stingherit decât îl văzusem vreodată.

— Exact, a zis Edna, cu rafinamentul ei obișnuit. De la început. Și dacă ai putea, Billy, să le amintești tuturor să fie atenți la rol și la ce fac acum; ar fi ideal. Hai să nu uităm să fim și relaxați. Știu că toți sunteți obosiți, dar ne vom descurca. După cum vedeți, prieteni, să faci comedie poate fi destul de greu.

Poate că incidentul cu biletele mi s-ar fi șters din memorie dacă nu ar fi fost un amănunt.

În seara aceea, m-am dus pe la Anthony ca de obicei, pregătită pentru porția mea obișnuită de dezmăț senzual. Dar fratele lui, Lorenzo, s-a întors de la muncă nepermis de devreme, la miezul nopții, așa că a trebuit să-mi iau tălpășița înapoi la Lily Playhouse, simțindu-mă oarecum frustrată și exilată. În plus, eram iritată că Anthony refuzase să mă conducă până acasă, dar așa era Anthony. Avea multe calități sclipitoare, dar aceea de gentleman nu se număra printre ele.

Bine, cred că avea o singură calitate sclipitoare.

În orice caz, eram agitată și neatentă când am ajuns înapoi la Lily și se poate să fi avut și bluza pusă pe dos. În timp ce urcam scările spre etajul doi, am auzit muzică. Benjamin era la pian. Cânta *Stardust* pe un ton melancolic – mai lent și mai blând decât auzisem vreodată. Oricât de veche și de zaharisită ar fi fost melodia chiar și pe atunci, a fost mereu una din preferatele mele. Am deschis ușa dinspre sufragerie cu grijă, ca să nu îl întrerup. Singura lumină din încăpere era lampa mică de pe pian. Benjamin cânta atât de ușor, încât degetele de-abia atingeau clapele.

Iar acolo, în mijlocul sufrageriei întunecoase, erau Peg și Olive. Dansau împreună. Era un dans lent – mai

degrabă o îmbrățișare legănată. Olive își ținea fața ascunsă la pieptul lui Peg, iar Peg își odihnea obrazul pe creștetul lui Olive. Amândouă aveau ochii închiși. Se agățau una de alta, într-o strânsoare tăcută, oarecum disperată. Indiferent în ce lume vor fi fost – în ce epocă, printre ce amintiri, în ce poveste peticită de îmbrățișarea aceea strânsă –, era numai și numai a lor. Erau undeva împreună, dar nu *acolo.*

Le-am urmărit, incapabilă să mă mișc și incapabilă să înțeleg ce vedeam, dar, în același timp, incapabilă și să *nu* înțeleg ce vedeam.

După o vreme, Benjamin a aruncat o privire spre ușă și m-a văzut. Nu știu cum a simțit că eram acolo. Nu s-a oprit din cântat și nu și-a schimbat expresia, dar a rămas cu ochii la mine. Și eu rămăsesem cu ochii la el, poate în căutarea vreunei explicații sau a unei instrucțiuni, dar nu îmi oferea nici una, nici alta. Mă simțeam pironită în prag de privirea lui. Ceva din ochii lui spunea: „Nu faci un singur pas în cameră”.

Mă temeam să mă mișc, ca să nu scot vreun sunet care să le facă pe Peg și Olive să mă observe. Nu voiam să le stingheresc sau să mă umilesc. Dar, când am simțit că melodia se apropia de sfârșit, a trebuit să plec pe furiș, ca să nu fiu văzută.

M-am dat înapoi și am închis cu grijă ușa în urma mea, țintuită mereu de privirea fixă a lui Benjamin, care, pregătindu-se să încheie cântecul, mă urmărea să se asigure că dispărusem de acolo înainte să cânte ultima notă melancolică.

Următoarele două ore le-am petrecut într-un restaurant deschis toată noaptea, din Times Square, fiindcă nu-mi dădeam seama când aș fi putut să mă întorc acasă. Nu știam unde altundeva să merg. În apartamentul lui Anthony nu mă puteam întoarce, și simțeam încă forța privirii lui Benjamin, care mă avertiza să nu trec pragul – *nu acum, Vivian.*

Niciodată nu mai fusesem singură în oraș la ora aceea, lucru care mă speria mai mult decât voiam să recunosc. Nu știam ce să fac, fără Celia sau Anthony sau Peg drept călăuze. Vezi tu, încă nu eram o newyorkeză adevărată. Încă mai eram turistă.

Newyorkez adevărat ajungi de-abia când poți face față orașului de unul singur.

Am mers în cel mai luminat local din zonă, unde o chelneriță bătrână și obosită îmi tot umplea ceașca de cafea, fără comentarii și fără să se plângă. Îi urmăream pe un marinar și iubita lui certându-se în separeul din fața mea. Amândoi erau beți. Cearta avea de-a face cu o fată pe nume Miriam. Fata o bănuia; marinarul era în defensivă. Amândoi își argumentau puternic pozițiile. Eu oscilam între a-l crede pe marinar și a o crede pe fată. Eram de părere că aș fi avut nevoie să văd cum arăta Miriam înainte să dau un verdict cu privire la fidelitatea marinarului.

Peg și Olive erau *lesbiene?*

Dar nu aveau cum. Peg era căsătorită. Iar Olive era… *Olive.* Cea mai asexuală flintă din lume. Olive era făcută din naftalină. Mai exista oare altă explicație pentru o scenă în care două femei de vârsta a doua stăteau îmbrățișate atât de strâns în întuneric, în timp ce Benjamin le cânta cel mai trist cântec de dragoste din lume?

Știam că se certaseră mai devreme, dar așa te împaci cu secretara după o ceartă? Nu cunoșteam prea bine lumea afacerilor, însă îmbrățișarea aceea nu arăta deloc profesional. Și nici nu arăta a ceva care s-ar întâmpla între două prietene. Eu dormeam cu o femeie în pat în fiecare noapte – și nu orice femeie, ci una dintre cele mai frumoase femei din New York, și tot nu ne îmbrățișam așa.

Iar dacă chiar erau lesbiene – atunci, de *când*? Olive a început să lucreze pentru Peg după Marele Război. O cunoscuse înainte să-l întâlnească pe Billy. Era ceva nou sau așa stătuseră lucrurile dintotdeauna? Cine știa? Edna știa? Familia mea știa? Billy știa?

În orice caz, Benjamin știa. Singurul lucru care îi atrăsese atenția în momentul acela fusese prezența mea. Le cânta des la pian, iar ele dansau? Ce se *întâmpla* în teatru, în spatele ușilor închise? Să fi fost acesta adevăratul motiv al ciondănelilor și tensiunilor constante dintre Billy, Peg și Olive? Cearta lor să fi avut oare la bază nu banii, băutura sau controlul, ci concurența sexuală? (Mintea mi-a fugit la o zi din timpul repetițiilor, când Billy îi spusese lui Olive: „Ce

plicticos ar fi dacă tu și cu mine am avea mereu aceleași gusturi la femei”.) Nu cumva Olive Thompson – purtătoarea unor costume de lână pătrățoase, administratoare de judecăți morale și posesoarea unei guri ca o linie subțire – era *rivala* lui Billy Buell?

Era *posibil* să rivalizeze cineva cu Billy Buell?

Mi-am amintit ce spusese Edna despre Peg: „În ultima vreme, își dorește mai mult loialitate decât distracție”.

Ei bine, Olive era loială. Aici nu era nimic de comentat. Iar dacă nu îți doreai distracție, era, la o adică, partenera potrivită.

Nu reușeam să înțeleg ce însemnau toate astea.

M-am întors acasă pe jos, pe la două și jumătate.

Am deschis ușor ușa de la sufragerie, dar nu era nimeni înăuntru. Toate luminile erau stinse. Într-un fel, parcă scena nici nu se petrecuse vreodată; în același timp, parcă încă vedeam umbra celor două femei dansând în mijlocul camerei.

M-am strecurat în dormitor și m-am trezit câteva ore mai târziu, când căldura familiară cu miros de alcool a Celiei s-a prăbușit pe saltea lângă mine.

— Celia, am șoptit eu, după am văzut-o alături. Vreau să te întreb ceva.

— Dorm, a răspuns ea cu voce cleioasă.

Am împuns-o, am scuturat-o, am făcut-o să mârâie și să se întoarcă pe partea cealaltă și am spus mai tare:

— *Hai,* Celia. E important. Trezește-te. Ascultă-mă. Mătușa Peg e lesbiană?

— Câinele face ham? a răspuns Celia, iar în clipa următoare dormea buștean.

ȘAISPREZECE

Din recenzia scrisă de Brooks Atkinson pentru *Orașul fetelor,* apărută în *The New York Times,* numărul din 30 noiembrie 1940:

Piesa este lipsită de veridicitate, dar în niciun caz de farmec. Scriitura este alertă și inteligentă, iar distribuția – excelentă aproape în totalitate […]. Marea plăcere a spectatorului la *Orașul fetelor* rămâne însă rara ocazie de a o urmări pe Edna Parker Watson. Elogiata actriță britanică posedă un simț al comicului pe care nu l-am fi bănuit la o tragediană atât de ilustră. Este o minune să o privim pe doamna Watson cum urmărește mascarada comică în care este implicat la tot pasul personajul său. Reacțiile sale au atâta umor și subtilitate, încât ne dă impresia că poate pleca cu această încântătoare farsă sub braț, bine împăturită.

Seara premierei fusese teribilă, dar totodată tumultuoasă.

Billy umpluse sala de vechi prieteni și clevetitori, de editorialiști și foste iubite, de toți publiciștii și criticii și ziariștii pe care îi cunoștea după nume sau reputație. (Or el cunoștea pe *toată lumea.)* Peg și Olive obiectaseră amândouă, chiar foarte hotărât.

— Nu cred că suntem pregătiți pentru asta, a spus Peg, pe tonul unei femei care află, panicată, că soțul ei și-a invitat șeful la cină și se așteaptă la o masă perfectă, neanunțată din timp.

— Ba să facem bine să fim pregătiți, a răspuns Billy. Într-o săptămână avem premiera.

— Nu vreau critici la noi în teatru, a spus Olive. Nu îmi plac criticii. Criticii sunt așa de *nepăsători.*

— Tu măcar crezi în piesa noastră, Olive? a întrebat Billy. Măcar îți place?

— Nu, a răspuns ea. Doar pe alocuri.

— Nu mă pot abține să nu întreb, deși știu că o să regret – *ce înseamnă* „pe alocuri”?

Olive s-a gândit bine.

— S-ar putea să-mi facă o oarecare plăcere uvertura.

Billy a dat ochii peste cap.

— Olive, ești un necaz ambulant.

Apoi și-a îndreptat atenția către Peg.

— Trebuie să riscăm, iubita mea. Trebuie să se ducă vestea. Nu vreau ca cea mai importantă persoană din publicul de la premieră să fiu eu.

— Dă-ne măcar o săptămână să rezolvăm ultimele mărunțișuri, a spus Peg.

— Nu contează, Pegsy. Dacă spectacolul e o catastrofă, o să fie o catastrofă și peste o săptămână, cu sau fără rezolvat de mărunțișuri. Deci hai să aflăm imediat dacă am irosit atâta timp și bani, sau nu. Ne trebuie oameni cu greutate în public, altfel nu avem nicio șansă. Trebuie să le placă și trebuie să le spună și prietenilor să vină să-l vadă, așa ajungi mare. Olive nu mă lasă să dau bani pe publicitate, deci trebuie să batem toba cât mai tare. Cu cât vindem mai repede toate locurile din sală, cu atât o să înceteze Olive să se mai uite la mine ca la un criminal – și nu avem cum să vindem toate locurile din sală dacă nu știe lumea că suntem *aici.*

— Mie mi se pare vulgar să-ți inviți prietenii din cercul social la locul de muncă, a spus Olive, și să te aștepți să îți ofere publicitate gratuită.

— Atunci cum propui să informăm lumea că punem în scenă un spectacol, Olive? Vrei să stau la colț de stradă cu două pancarte prinse de mine?

Olive nu părea să aibă ceva împotrivă.

— Numai să nu scrii pe ele SFÂRȘITUL E APROAPE, a intervenit Peg, care nu părea tocmai convinsă că nu era aproape.

— Pegsy, a zis Billy, unde ți-e încrederea? Punem în scenă o bombă. Știi bine. *Știi* că e un spectacol bun. O simți în stomac, cum simt și eu.

Dar Peg tot era neliniștită.

— De-a lungul anilor, mi-ai spus de nu știu câte ori că simt cutare sau cutare lucru în stomac. Și de obicei nu simțeam altceva decât senzația tulburătoare că tocmai îmi pierdusem portofelul.

— Doamna mea, eu urmează să îți *burdușesc* portofelul, a răspuns Billy. Stai să vezi.

Articol de Heywood Broun, publicat în *New York Post:*

Edna Parker Watson este de multă vreme un giuvaer al scenei britanice, dar, după ce am văzut *Orașul fetelor,* ne pare rău că nu a venit să lumineze partea noastră de lume mai devreme. Ceea ce s-ar fi putut numi o simplă bizarerie devine o seară de teatru memorabilă, mulțumită spiritului pătrunzător și inteligenței rare ale doamnei Watson, care joacă o aristocrată ajunsă la sapă de lemn, nevoită să devină patroană de bordel pentru a salva conacul familiei. […] Cântecele lui Benjamin Wilson sunt o adevărată încântare, iar trupa de dansatori este magnifică. […] Debutantul Anthony Roccella face un rol pasional, al unui Romeo urban și exuberant, iar carnalitatea Celiei Ray, care acaparează toate gândurile, dă spectacolului savoarea maturității.

În zilele dinaintea premierei, Billy a aruncat cu banii în dreapta și-n stânga – chiar mai mult decât de obicei. A adus două maseuze norvegiene pentru dansatoarele și celebritățile noastre. (Pe Peg a îngrozit-o cheltuiala, dar Billy a spus: „La Hollywood așa facem tot timpul cu vedetele mai agitate. O să vezi – se calmează imediat”.) A chemat la Lily Playhouse un doctor, ca să ne facă tuturor injecții cu vitamine. I-a spus lui Bernadette să-și aducă toate verișoarele știute și neștiute (cu tot cu copii) ca să deretice prin teatru, până a ajuns de nerecunoscut. A angajat niște bărbați din cartier să spele cu furtunul fațada și să aibă grijă ca toate becurile din firma electrică de la intrare să strălucească la putere maximă; a schimbat și filtrele de culoare de la toate reflectoarele de scenă.

La ultima repetiție cu costume, a aranjat să avem catering de la Toots Shor’s: caviar, pește afumat, minisendvișuri, tot tacâmul. A angajat un profesionist pentru fotografiile de promovare, cu actorii costumați. A umplut foaierul cu buchete mari de orhidee, care au costat probabil mai mult decât primul meu semestru la facultate (și au fost, cred, o investiție mai bună). A chemat o cosmeticiană, o manichiuristă și o specialistă în machiaj pentru Edna și Celia.

În ziua premierei, a adunat niște copii și șomeri din cartier și i-a angajat (cu 50 de cenți fiecare, deci o plată destul de bună, cel puțin pentru cei mici) să-și facă de lucru prin fața teatrului, ca să dea impresia că urma să

se întâmple ceva extraordinar de interesant. Pe un puști cu gura mare l-a angajat să strige într-una: „Nu mai sunt bilete! Nu mai sunt bilete! Nu mai sunt bilete!”

În seara premierei, Billy le-a oferit Ednei, lui Peg și lui Olive cadouri-surpriză – să le poarte noroc, spunea el. Ednei i-a adus o brățară subțire de aur de la Cartier, exact pe gustul ei. Peg a primit o frumusețe de portofel nou, de piele, de la Mark Cross. („În curând o să ai nevoie de el, Pegsy”, i-a zis el, făcându-i cu ochiul. „Când o să înceapă să se reverse banii din bilete, cel vechi o să crape pe la cusături.”) Cât despre Olive, i-a prezentat ceremonios o cutie de cadouri împachetată și răsîmpachetată, în care – după ce a reușit să scape de mulțimea de hârtii și funde – a descoperit o sticlă de gin.

— Rezerva ta personală, a spus el. Ca să te anesteziezi cât de cât după crunta plictiseală pe care se pare că ți-o provoacă piesa asta.

De la Dwight Miller, în *New York Worid-Telegram:*

Îi îndemnăm pe iubitorii de teatru să ignore scaunele lăsate și uzate din Lily Playhouse și fulgii de vopsea de pe tavan care le-ar putea ateriza în păr în timp ce dansatorii bat scena cu foc și să ignore și decorurile neinspirate și luminile tremurătoare. Da, îi îndemnăm să ignore orice disconfort și inconvenienț și să meargă pe Ninth Avenue să o vadă pe Edna Parker Watson în *Oraşul fetelor!*

Apoi, publicul se revărsa în sală și noi ne adunam în culise – toată lumea costumată și machiată complet – să ascultăm splendida rumoare a unui teatru plin ochi.

— Adunarea! a zis Billy. E momentul vostru.

Actorii și dansatorii emoționați și încordați au format un cerc în jurul lui Billy. Eu eram lângă Anthony, mai mândră ca niciodată, și îl țineam de mână. M-a sărutat intens, apoi mi-a lăsat mâna și s-a legănat puțin în față și în spate pe călcâie, împungând aerul cu pumnii, ca un pugilist gata de luptă.

Billy a scos un clondiraș din buzunar, a luat o gură sănătoasă, apoi i l-a pasat lui Peg, care i-a urmat exemplul.

— Așa… Nu sunt eu mare amator de discursuri, a zis Billy, având în vedere că nu sunt obișnuit să înșir cuvinte, și nu îmi face plăcere să fiu în centrul atenției. – Toți cei de față au râs îngăduitor. — Dar voiam să vă spun că ce ați reușit aici, într-un timp atât de scurt și cu un buget de nimic, este teatru la cel mai înalt nivel. Nu există spectacol care să se joace acum pe Broadway – sau la Londra, pun pariu –, mai bun decât ce urmează să le livrăm noi oamenilor din sală în seara asta.

— Mă îndoiesc că acum se joacă ceva la Londra, dragul meu, l-a corectat Edna sec, în afară de „Atenție, bombardament!”.

Echipa a râs din nou.

— Îți mulțumesc, Edna, a adăugat Billy. Mi-ai amintit să vorbesc despre tine. Ascultați, oameni buni. Dacă vă apucă emoțiile sau grija pe scenă, uitați-vă la Edna. Din clipa asta, ea vă este căpitan și nici că ați putea fi pe mâini mai bune. Edna este cea mai calmă actriță cu care veți avea vreodată privilegiul de a împărți scena. Nu o poate zgudui nimic. Luați echilibrul ei drept exemplu. Relaxați-vă văzând-o cât e de relaxată. Nu uitați că publicul iartă orice, în afară de faptul că nu vă simțiți în largul vostru. Iar dacă vă uitați replicile, vorbiți și voi aiurea, rezolvă Edna cumva. Aveți încredere în ea – asta face de pe vremea Invincibilei Armada, nu-i așa, Edna?

— Chiar ceva mai devreme, aș spune eu, a răspuns ea, zâmbind.

Edna arăta incandescent în rochia ei Lanvin roșie, de epocă, pescuită din lada de la Lowtsky’s. I-o ajustasem cu cea mai mare grijă. Eram tare mândră că era așa de frumos îmbrăcată pentru rolul acela. Și machiajul era splendid. (Nu avea cum să fie altfel.) Își păstrase aerul aparte, dar într-o versiune mai intensă, regală. Cu părul negru tuns bob, strălucitor, și cu rochia de un roșu aprins, arăta ca o figurină de lac chinezească – imaculată, rafinată și extrem de prețioasă.

— Încă ceva, înainte să dau cuvântul vajnicei voastre producătoare, a spus Billy. Nu uitați că publicul nu a venit în seara asta pentru că vrea să vă deteste. A venit pentru că vrea să vă iubească. Eu și Peg am pus în scenă mii de piese de-a lungul anilor, în fața unei game foarte variate de spectatori, și știu ce vrea publicul. Vrea să se îndrăgostească. Deci vă dau un pont de vodevil: dacă îi

iubiți voi primii, n-o să aibă cum să nu se îndrăgostească și ei de voi. Așa că mergeți și iubiți-i cât de tare puteți voi, asta vă sfătuiesc.

S-a oprit o clipă, s-a șters la ochi, apoi a continuat.

— Acum uite ce e, a mai spus el. Nu mai cred în Dumnezeu de când cu Marele Război și nici voi nu ați mai crede dacă ați fi văzut ce am văzut eu. Dar uneori mai am recidive – de obicei când mă îmbăt prea tare sau mă emoționez prea tare; acum sufăr de un pic din amândouă, deci iertați-mă, dar uite ce zic: Hai să ne plecăm capetele și să ne rugăm.

Nu-mi venea să cred, dar vorbea serios.

Am plecat toți capetele. Anthony m-a luat din nou de mână și am simțit fiorul pe care mi-l provoca mereu atenția pe care mi-o oferea, oricât de măruntă. Cineva m-a luat de mâna cealaltă și m-a strâns ușor. Mi-am dat seama după atingerea familiară că era Celia.

Nu cred că trăisem vreun moment mai fericit.

— Dumnezeule, oricare ai fi tu, a continuat Billy. Revarsă-ți bunăvoința asupra acestor umili oameni de teatru. Revarsă-ți bunăvoința asupra acestui biet teatru bătrân. Revarsă-ți bunăvoința asupra amărâților de colo, din sală, și fă-i să ne iubească. Revarsă-ți bunăvoința asupra efortului nostru mărunt și inutil. Ce facem noi aici, în seara asta, nu are nicio importanță în lumea asta largă și crudă, dar noi ne facem treaba. Răsplătește-ne după cum meritățm. În numele tău – oricare ar fi și indiferent dacă credem sau nu în tine, iar cei mai mulți nu credem. Amin.

— Amin, am repetat noi.

Billy s-a mai servit o dată din clondiraș.

— Vrei să adaugi ceva, Peg?

Mătușa Peg a zâmbit larg, și în clipa aceea arăta de vreo douăzeci de ani.

— Nu, copii, mergeți acolo și dați-i gata!

Articol de Walter Winchell, în *New York Daily Mirror:*

Nu îmi pasă în ce fel de piesă joacă Edna Parker Watson, atâta timp cât joacă! Se ridică cu mult deasupra altor actrițe care cred că știu meserie! […] Arată ca o doamnă cu sânge regal, dar știe să îngroașe tușele când e nevoie! […] *Orașul fetelor* este o capodoperă a

umorului trăsnit, iar dacă pare că mă plâng, oameni buni, credeți-mă că nu e așa. În vremurile astea sumbre, tuturor ne trebuie un strop de umor trăsnit. […] Celia Ray (rușine cui a ținut ascunsă *așa* o ființă atâția ani) este o vulpe iridescentă. Nu ți-ar veni să o lași singură cu prietenul sau soțul tău, dar de ce să judecăm o starletă după asemenea criterii? […] Nicio grijă, domnișoarelor, spectacolul are ceva gustos și pentru voi: le-am auzit pe toate doamnele din public suspinând după Anthony Roccella, care ar trebui să joace în filme. […] Donald Herbert este teribil de comic în rolul de hoț de buzunare orb – așa zic eu că sunt unii politicieni din ziua de azi! […] Cât despre Arthur Watson, este mult prea tânăr pentru soția lui, dar și ea este mult prea bună pentru el – deci cred că așa merge căsnicia lor! Nu știu dacă în afara scenei e la fel de înțepat ca în lumina reflectoarelor, dar, dacă este, îmi pare rău pentru scumpa lui soție!

Edna a obținut primul hohot de râs din spectacol.

Actul I, scena 1: doamna Castellammare ia un ceai cu alte câteva doamne bogate. Printre bârfele generale, menționează nonșalant că soțul ei a fost lovit de o mașină cu o seară înainte. Doamnele suspină toate, șocate, iar una din ele întreabă:

— Critic, draga mea?

— *Întotdeauna,* răspunde doamna Castellammare.

Urmează o pauză lungă. Doamnele se holbează la ea, profund derutate. Doamna Castellammare își amestecă liniștită ceaiul, cu degetul mic ridicat. Apoi ridică ochii cu cea mai mare nevinovăție.

— Scuzați-mă, vă refereați la starea lui? A, a murit.

Publicul s-a cutremurat de râs.

În culise, Billy a luat-o pe mătușa de mână și a spus:

— Ai noștri sunt, Pegsy.

Articol de Thomas Lessig, în *The Morning Telegraph:*

Sex-appealul răvășitor al domnișoarei Celia Ray va lua ochii multor domni, dar publicul înțelept este sfătuit să o urmărească pe Edna Parker Watson – o senzație internațională, care se anunță în *Orașul fetelor* drept o

stea ce de-abia și-a început perioada de glorie în America.

Tot în actul I, Bobby încearcă să o convingă pe doamna Castellammare să își amaneteze bunurile valoroase ca să deschidă barul ilegal.

— Nu pot să vând ceasul acesta! exclama ea, ridicând un ceas mare, de aur, cu un lanț frumos. L-am luat pentru soțul meu!

— Un ceas pentru un soț e un schimb bun, doamnă, spunea iubitul meu, dând din cap aprobator.

Edna și Anthony își pasau replicile cu schepsis, ca pe niște fluturași de badminton aruncați peste luminile de scenă, și nu ratau niciodată.

— Dar tata m-a învățat să nu mint, să nu înșel și să nu fur! spune doamna Castellammare.

— La fel și tata pe mine! adaugă Bobby Norocosu', cu mâna pe inimă. Taica m-a învățat că omul nu are alt bun pe lumea asta decât onoarea – *mai puțin* când ai ocazia să dai lovitura a mare; atunci e în regulă să-ți jupoi fratele și să-ți vinzi sora la bordel.

— Dar numai dacă ar fi un bordel *de calitate,* nădăjduiesc – răspunde doamna Castellammare.

— Noi doi am primit aceeași educație, cucoană! exclamă Bobby Norocosu', după care se lansează împreună cu ea în duetul *O doamnă din protipendadă și-o putoare de pe stradă* – și vai, *cât* ne mai luptaserăm cu Olive ca să ne lase să folosim cuvântul „putoare" într-un cântec!

Era momentul meu preferat din tot spectacolul. Anthony avea un solo de step în mijlocul duetului, în care aprindea scena ca pe un pistol de semnalizare. Îi văd și acum rânjetul de prădător în lumina reflectoarelor, în timp ce dansa de parcă avea de gând să facă gaură în podea. Publicul – crema, aleasă pe sprânceană, a societății iubitoare de teatru din New York – bătea din picioare cu el, ca o adunătură de țărănoi. Eu îmi simțeam inima gata să explodeze. *Îl iubeau.* Apoi, undeva, sub bucuria pe care mi-o trezea succesul lui, am simțit un firicel de groază: *Va deveni celebru și am să-l pierd.*

Dar, după ce și-a terminat numărul, Anthony a dat fuga în culise, s-a repezit la mine în costumul de scenă,

transpirat, m-a împins la perete și m-a sărutat cu toată forța și gloria lui – așa că, pentru o clipă, mi-am uitat temerile.

— Sunt *cel mai bun,* a mârâit el. Ai văzut, fetiță? Sunt cel mai bun. Sunt *cel mai bun* dintre toți!

— Da, ești! Ești cel mai bun dintre toți! am exclamat și eu, fiindcă asta le spun fetele de douăzeci de ani iubiților lor, când sunt îndrăgostite cu disperare.

(Dar, ca să fim pe deplin sinceri, chiar *era* al naibii de electrizant.)

Apoi urma Celia, cu numărul ei de striptease – în timpul căruia cânta tânguitor, cu accentul ei răgușit de Bronx, despre cât de tare își dorea un copil – și a ținut publicul, pur și simplu, *în vârful degetului mic.* Reușea cumva să arate adorabil și provocator în același timp, ceea ce nu e ușor. Până să își termine dansul, spectatorii chiuiau și răcneau ca niște bețivi la un spectacol burlesc. Și nu numai bărbaților li se aprinseseră călcâiele după ea; jur că am auzit și niște voci feminine printre urale.

Apoi a venit zumzetul plăcut al pauzei – bărbații își aprindeau țigări în foaier, iar femeile îmbrăcate în satin se îngrămădeau spre toalete. Billy mi-a spus să mă duc și să mă amestec în mulțime, ca să văd care erau reacțiile.

— M-aș duce eu, a spus el, dar mă cunoaște prea multă lume. Nu vreau să văd reacții politicoase; vreau să știu reacțiile adevărate. Caută reacții *adevărate.*

— La ce să fiu atentă? am întrebat.

— Dacă vorbesc despre piesă, e bine. Dacă vorbesc despre unde și-au parcat mașinile, e rău. Caută mai ales semne de mândrie. Când e mulțumit de ce vede, spectatorul arată întotdeauna al naibii de mândru de el. De parcă el a făcut piesa, egoist nenorocit ce e… Du-te și spune-mi dacă par mândri de ei.

Mi-am făcut loc prin mulțime și am cercetat fețele vesele și îmbujorate din jur. Toți păreau bogați, bine hrăniți și foarte mulțumiți. Trăncăneau întruna despre piesă – despre silueta Celiei, despre farmecul Ednei, despre dansatori, despre cântece. Își repetau frânturi de glume și râdeau din nou de ele.

— În viața mea n-am văzut atâția oameni atât de mândri de ei, i-am raportat lui Billy.

— Bine, a spus el. E și cazul să fie.

Înainte de partea a doua, a mai ținut un discurs în fața echipei – de data asta, mai scurt.

— Acum nu contează decât ce impresie le lăsați la final, a zis el. Dacă vă lăsați pe tânjală la mijlocul actului al doilea, o să uite că v-au iubit vreodată. Acum trebuie să-i recâștigați. Când ajungeți la final, nu se poate să fie doar bun; trebuie să fie *formidabil.* Înainte cu elan, copii!

Actul II, scena 1: Primarul cel justițiar vine la conacul doamnei Castellammare, pornit să închidă cazinoul ilegal și bordelul despre care se spunea că le-a deschis acolo. Vine deghizat, dar Bobby Norocosu' îl depistează și dă alarma. Animatoarele își pun repede uniforme de menajere peste costumele mulate cu paiete, iar crupierii se deghizează în valeți. Clienții se prefac că au venit să viziteze grădinile, iar peste mesele cu postav verde se aruncă fețe de masă dantelate. Domnul Herbert, în rolul hoțului de buzunare orb, îi ia politicos haina domnului primar, apoi îl ușurează de portofel. Doamna Castellammare îl invită pe primar să ia ceaiul în solariu, în timp ce își strecoară discret în corsaj un teanc de fise de la masa de joc.

— Frumoasă casă mai aveți, doamnă Castellammare, spune primarul, trăgând cu ochiul în jur în căutarea unor semne de activități ilicite. Casă de aia de au mahării ăi mari. Familia 'mneavoastră a trecut oceanul pe *Mayflower?*

— Vai de mine, nu, răspunde Edna cu glas subțire, folosind cu eleganță cărți de joc pe post de evantai. Familia mea a avut dintotdeauna propriile ambarcațiuni.

Spre sfârșitul spectacolului, în timp Edna își cânta balada sfâșietoare, *Mă gândesc să mă îndrăgostesc*, în sală s-a făcut o asemenea liniște, că ai fi putut să crezi că era goală. Când a terminat ultima notă melancolică, publicul s-a ridicat în picioare și a aplaudat. După cântecul acela, a fost rechemată *de patru ori* înainte să continue spectacolul. Mai auzisem expresia „a oprit spectacolul în loc", dar niciodată nu înțelesesem ce însemna de fapt.

Edna Parker Watson oprise, efectiv, spectacolul în loc.

Când a venit vremea marelui număr de final, *Cocktail dublu de fericire,* apariția lui Arthur Watson m-a enervat

și mi-a distras atenția. Încerca să țină ritmul pașilor de dans, odată cu ceilalți, și nu îi ieșea deloc. Din fericire, penibilul momentului nu părea să deranjeze prea tare publicul, iar vocea dogită îi era acoperită de orchestră. Oricum, spectatorii cântau și băteau din palme la refren (Figuranți cu reputația pătată, / Buna societate turmentată, / Haideți, toată lumea-i invitată!"). Lily Playhouse scânteia, plin de o bucurie pură, împărtășită.

Apoi spectacolul s-a terminat.

Au urmat rechemările pe scenă – o mulțime. Reverențe peste reverențe. Buchete de flori aruncate pe scenă. Apoi, în sfârșit, s-au aprins luminile în sală, iar spectatorii și-au luat hainele și s-au risipit ca fumul.

Toți cei de față, distribuția și restul echipei, epuizați, am ieșit în dezordine pe scena goală și am rămas acolo puțin, în umbra propriei creații – eram muți de uimire văzând ce fuseserăm în stare să facem.

Nichols T. Flint, în *New York Daily News*:

Dramaturgul și regizorul William Buell a făcut o mișcare foarte inspirată când a distribuit-o pe Edna Parker Watson într-un rol atât de ușor. Doamna Watson se aruncă în această piesă plină de dulcegării, dar isteață, cu spiritul entuziast al unui om de o bonomie înnăscută. S-a acoperit de glorie și, în același timp, i-a ridicat alături de ea pe colegii de scenă. Nu se poate cere un spectacol mai plăcut – nu în vremuri grele ca acestea. Mergeți la teatru și uitați de necazuri. Doamna Watson ne amintește de ce ar fi bine să aducem la New York mai mulți actori londonezi – și, eventual, să nu îi mai lăsăm să plece!

Restul nopții l-am petrecut la Sardi's, așteptând să iasă recenziile și îmbătându-ne cui. Nu mai e nevoie să spun că angajații de la Lily nu erau obișnuiți să aștepte recenziile la Sardi's – nici măcar nu erau obișnuiți să primească recenzii –, însă nici spectacolul acela nu fusese unul obișnuit.

— Totul depinde de ce o să spună Atkinson și Winchell, ne-a zis Billy. Dacă reușim să prindem și laudele elitei, și laudele omului de rând, succesul e garantat.

— Eu nici nu știu cine e Atkinson, a adăugat Celia.

— Lasă, păpușel, că din seara asta știe *el* cine ești tu – de atâta lucru pot să te asigur. Nu și-a luat ochii de la tine.

— E celebru? Are bani?

— E om de presă. Nu are bani. Nu are altceva decât putere.

Apoi am văzut ceva remarcabil. Olive s-a apropiat de Billy cu două pahare de martini. I-a oferit unul. El l-a luat, surprins, dar s-a mirat și mai tare când ea a ridicat paharul spre el, toastând.

— Ai făcut o treabă oarecum bună cu spectacolul, William, a spus ea. Foarte… oarecum bună.

Billy a izbucnit în râs.

— *Foarte… oarecum bună!* Venind din partea ta, consider că e cea mai înaltă laudă adusă vreodată unui regizor!

Din distribuție, Edna a sosit ultima. Fusese oprită la ieșirea actorilor de o mulțime de admiratori care voiau autografe. I-ar fi putut evita dacă urca în apartamentul ei și mai stătea puțin, dar astfel i-a mulțumit pe cei care-o așteptau. Apoi făcuse probabil o baie rapidă și se schimbase, pentru că avea un aer curat și proaspăt, într-un costumaș albastru care arăta mai scump decât orice haină pe care o văzusem până atunci (dar numai dacă știai la ce să te uiți, și eu știam), cu un guler de vulpe aruncat nonșalant peste umăr. La braț îl avea pe soțul ei tâmpit, dar arătos, care aproape ne distrusese finalul cu dansul lui deplorabil. Omul zâmbea radios, de parcă el fusese steaua serii.

— Mult-elogiata Edna Parker Watson! a exclamat Billy; am izbucnit cu toții în ovații.

— Ai grijă, Billy, a spus Edna. Încă nu ne-au venit elogiile. Arthur, scumpule, ești bun să-mi aduci cel mai *rece* cocktail care se servește aici?

Arthur a plecat în căutarea barului, iar eu m-am întrebat dacă avea să îl ducă mintea să ne mai găsească.

— Ai făcut din spectacol un succes nebun, Edna, a zis Peg.

— Voi ați făcut tot, iubirile mele, a spus Edna, privind în sus la Billy și la Peg. Voi sunteți geniile și creatorii. Eu sunt doar o umilă refugiată de război, recunoscătoare că și-a găsit de lucru.

— În clipa asta mă încearcă o dorință nebună să mă îmbăt până cad din picioare, a adăugat Peg. Nu mai suport să aștept recenziile. Tu cum de rămâi așa de calmă, Edna?

— De unde știi că nu sunt deja beată de cad din picioare?

— În seara asta ar trebui să am grijă și să consum cumpătat, a spus Peg. Nu, știi ce, n-am chef de așa ceva – Vivian, dai tu fuga după Arthur să îi spui să aducă băutură cam de trei ori mai multă decât avea de gând?

Asta dacă ar fi în stare să înmulțească cu trei, m-am gândit eu.

M-am îndreptat spre bar. Încercam să-i fac semn chelnerului, când am auzit o voce de bărbat spunând:

— Domnișoară, îmi permiteți să vă ofer un pahar?

M-am întors cu un zâmbet de fată pusă pe flirt și am dat cu ochii de fratele meu, Walter.

A durat puțin până să îl recunosc, pentru că nu avea niciun sens să fie la New York – în lumea mea, înconjurat de oamenii mei. M-a mai derutat și asemănarea dintre noi. Semănăm atât de mult, încât, într-o clipă de confuzie, fusesem gata să cred că dădusem peste o oglindă.

Ce, Doamne iartă-mă, căuta *Walter* aici?

— Nu pari prea fericită să mă vezi, a spus el, cu un zâmbet prudent.

Nici nu știam dacă eram fericită sau nefericită; eram doar foarte dezorientată. Nu îmi ieșea din minte gândul că urma să am probleme mari. Poate că părinții mei aflaseră despre comportamentul meu imoral și îl trimiseseră pe fratele meu mai mare să mă recupereze. M-am pomenit că trăgeam cu ochiul peste umărul lui, să văd dacă nu erau și părinții noștri acolo, ceea ce categoric ar fi semnalat sfârșitul distracției.

— Nu fi așa agitată, Vi, a zis el. Sunt singur.

Îmi citise parcă gândurile, dar asta nu mă ajuta deloc să mă calmez.

— Am trecut să vă văd spectacolașul. Mi-a plăcut. Ați făcut treabă bună, copii.

— Dar ce faci la New York, Walter?

Dintr-odată, mi-am dat seama că rochia mea era prea decoltată și că aveam pe gât o urmă de mușcătură.

— M-am lăsat de facultate, Vi.

— Ai renunțat la *Princeton?*

— Da.

— Tata știe?

— Da, știe.

Nu avea niciun sens. Eu eram delincventa familiei, nu Walter. Și acum auzeam că plecase de la Princeton? Dintr-odată, mi l-am imaginat pe Walter evadând – aruncând cât colo anii de bună purtare ca să vină la New York și să se lanseze împreună cu mine într-un carusel de băute, chefuri și dans până la ultima suflare, la Stork Club. Poate îl inspirasem să o ia pe căi greșite!

— Mă înrolez în Marină, a spus el.

Aha. Trebuia să-mi fi dat seama.

— În trei săptămâni încep școala de cadeți, Vi. Avem cazarma chiar aici, la New York, puțin mai în amonte, în Upper West Side. Marina are un cuirasat dezafectat, ancorat pe fluviul Hudson; îl folosește ca navă-școală. În trei luni terminăm instrucția, Vi. Încep imediat după Crăciun. După absolvire o să primesc rangul de aspirant, iar la primăvară o să mă trimită acolo unde e nevoie de mine.

— Tata ce spune despre faptul că ai plecat de la Princeton? l-am întrebat.

Îmi auzeam propria voce ciudat, artificial. Încă nu îmi revenisem după bizareria întâlnirii, dar mă străduiam să fac conversație și să mă prefac că totul era perfect normal – ca și când Walter și cu mine am fi stat la povești, la Sardi's, în fiecare săptămână.

— Nu mai poate de bucurie, a răspuns Walter. Dar asta nu-l privește pe el. Sunt major și pot să iau decizii singur. Am sunat-o pe Peg și i-am spus că vin la New York. A zis că pot să stau la ea câteva săptămâni, până încep cursurile la școala de cadeți. Să văd puțin orașul, să admir atracțiile.

Walter urma să locuiască la Lily? Cu noi, *degenerații?*

— Dar nu erai obligat să te înrolezi în Marină, am comentat eu prostește.

(Impresia mea, Angela, era că nu se făceau marinari decât băieții din familii de muncitori, care nu aveau altă șansă să răzbească în viață. Mi se pare că îl și auzisem pe tata spunând asta la un moment dat.)

— E război, Vi, a răspuns Walter. America se va implica și ea, mai devreme sau mai târziu.

— Dar nu e nevoie să te implici *tu,* am spus eu.

Walter m-a privit cu o expresie derutată și totodată dezaprobatoare.

— E țara mea, Vi. Bineînțeles că trebuie să mă implic.

Din capătul celălalt al încăperii s-au auzit urale turbate. Tocmai intrase un băiat cu ziarele și adusese edițiile de dimineață.

Primeam deja recenzii.

Uite aici, Angela. Pe preferata mea am păstrat-o pentru final.

De la Kit Yardley, în *The New York Sun,* 30 noiembrie 1940:

Orașul fetelor merită văzut, fie și numai pentru a admira costumele Ednei Parker Watson, care sunt toate încântătoare, de la primul până la ultimul.

ȘAPTESPREZECE

Ne asiguraserăm un succes nebun.

Într-o săptămână, trecuserăm de la a ne ruga de oameni să vină să ne vadă spectacolașul la a fi nevoiți să-i trimitem acasă, fiindcă nu mai erau locuri. Până să vină Crăciunul, Peg și Billy câștigaseră toți banii investiți și urma „să plouă serios cu mălai” – cel puțin așa spunea Billy.

S-ar fi crezut că, odată dovedită reușita piesei, tensiunile dintre Peg, Olive și Billy s-ar fi potolit, dar nu a fost așa. În ciuda elogiilor și a biletelor vândute până la ultimul, în fiecare seară, Olive tot își făcea griji în privința banilor (se pare că scurtul ei experiment în materie de sărbătorire se încheiase în ziua de după premieră).

Teama lui Olive – după cum avea grijă să ne amintească zilnic – era că succesul este mereu trecător. Acum sunt toate bune și frumoase, spunea ea, fiindcă *Orașul fetelor* aduce încasări serioase, dar ce se va face Lily Playhouse când îl retragem din program? Pierduserăm publicul din cartier. Clasa muncitoare pe care o distraserăm la nivel modest, atâția ani, fusese izgonită de prețul mai mare al biletelor și de comedia noastră cosmopolită; de unde știam dacă aveau să se mai întoarcă, odată ce ne reluam piesele obișnuite? Pentru că era *sigur* că urma să ne reluăm piesele obișnuite, mai devreme sau mai târziu. Doar Billy nu avea să rămână la New York definitiv și nici nu promisese să mai scrie alte spectacole de senzație. Mai mult, odată ce Edna ar fi fost atrasă într-un spectacol nou, de o companie teatrală mai bună (ceea ce nu avea cum să nu se întâmple mai devreme sau mai târziu), aveam să pierdem *Orașul fetelor.* Nu ne puteam aștepta ca cineva de prestigiul Ednei să rămână la nesfârșit în teatrul nostru amărât și ponosit. Și nu ne permiteam nici să atragem alți actori de calibrul ei, după ce pleca. Realitatea era că toată abundența aceasta era construită pe talentul unei singure femei, iar acesta este un model de afaceri tare șubred.

Și tot așa o ținea Olive zi după zi. Ce de jale. Ce de teroare. Era o Casandră neobosită, ne amintea întruna că

după colț ne pândea ruina, în timp ce noi eram beți de victorie.

— Ai grijă, Olive, i-a spus Billy. Vezi să nu care cumva să te bucuri vreun *minut* de norocul care a dat peste voi, și nici pe alții să nu-i lași să se bucure.

Cu toate astea, până și eu îmi dădeam seama că, într-o privință anume, Olive avea dreptate: succesul nostru de atunci i se datora numai și numai Ednei, care rămânea extraordinară seară de seară. Vedeam spectacolul în fiecare zi și pot depune mărturie că reușea, cine știe cum, să reinventeze rolul doamnei Castellammare de fiecare dată. Există actori cărora le reușește personajul și care păstrează totul exact la fel, repetând aceleași expresii și reacții. Doamna Castellammare a Ednei părea nouă în fiecare seară. Nu își recita replicile, le *inventa* – cel puțin așa părea. Mai mult, pentru că ea se juca întruna cu atitudinea și schimbările de ton, și ceilalți actori erau nevoiți să își mențină atenția și energia.

New Yorkul a răsplătit-o cu generozitate pe Edna pentru harul ei.

Era actriță de când se știa, dar succesul nebun înregistrat de *Orașului fetelor* a făcut din ea o stea.

Termenul „stea”, Angela, este o etichetă esențială, dar greu de obținut, care nu i se poate atribui artistului decât de publicul larg. Criticii nu pot să te facă stea. Vânzările mari nu pot să te facă stea. Excelența nu poate să te facă stea. Stea devii când oamenii hotărăsc, cu toții, să te iubească. Când sunt dispuși să stea la coadă la ieșirea actorilor ore în șir după spectacol, doar ca să te zărească o clipă – atunci ești stea. Când Judy Garland lansează propria versiune după cântecul *Mă gândesc să mă îndrăgostesc*, dar toată lumea care a văzut *Orașul fetelor* spune că versiunea ta a fost mai bună, *atunci* ești stea. Când începe Walter Winchell să scrie săptămânal zvonuri referitoare la tine în editorialul lui, atunci ești o stea.

Apoi s-a ajuns să se organizeze în onoarea ei o cină la Sardi’s, în fiecare seară, după spectacol.

Apoi s-a ajuns să lanseze Helena Rubinstein un fard de pleoape inspirat de ea („Albastru de Castellammare”).

Apoi s-a ajuns să apară un articol de o mie de cuvinte în *Woman's Day* despre magazinele de pălării preferate ale Ednei Parker Watson.

Apoi s-a ajuns ca fanii să o potopească pe Edna cu scrisori, în care îi puneau întrebări de genul: „Încercarea mea de a face carieră pe scenă a fost întreruptă de brusca schimbare a situației financiare a soțului – ați fi interesată să mă primiți ca protejată a dumneavoastră? Cred că veți fi surprinsă să aflați că avem stiluri de actorie foarte apropiate."

Și apoi s-a ajuns la următoarea scrisoare incredibilă (și foarte aparte) trimisă de nimeni alta decât însăși Katharine Hepburn: „Scumpa mea Edna, tocmai ți-am văzut spectacolul și m-a năucit complet; firește, va trebui să vin să îl mai văd de vreo patru ori, după care mă voi arunca în râu, pentru că *niciodată* nu am să fiu la fel de bună ca tine!"

Știu de aceste scrisori pentru că Edna m-a rugat să le citesc eu în locul ei și să scriu răspunsuri, fiindcă aveam un scris de mână foarte frumos. Nu îmi era greu, căci nu mai aveam costume de pregătit. Cum Lily punea în scenă aceeași piesă săptămână de săptămână, contribuția mea nu mai era necesară. În afară de cusutul și întreținerea costumelor, îmi încheiasem îndatoririle. Așadar, în urma succesului nostru, am devenit mai mult sau mai puțin secretara personală a Ednei.

Eu eram cea care declina toate invitațiile și rugămințile. Eu eram cea care a aranjat ședința foto pentru *Vogue.* Eu eram cea care i-a prezentat teatrul nostru unui reporter de la *Time,* pentru un articol intitulat „Rețeta succesului". Și tot eu eram cea care l-a escortat prin Lily Playhouse pe îngrozitorul Cerber al criticii de teatru, Alexander Woollcott, când a scris despre Edna pentru *The New Yorker.* Cu toții ne temeam că avea să o distrugă în revistă („Alec nu se mulțumește niciodată să ciupească pe cineva când merge și-o mușcătură", zicea Peg), dar s-a dovedit că grijile noastre erau nefondate. Iată ce spunea Woolcott despre Watson:

Edna Parker Watson are trăsăturile unei femei care și-a trăit întreaga viață într-o stare de aspirație. Se pare că i s-au împlinit suficiente aspirații fără ca fruntea să îi fie brăzdată de griji sau suferințe; ochii îi luminează

anticiparea reușitelor viitoare. […] Ceea ce posedă acum această actriță trece de simpla sinceritate a sentimentelor; are la dispoziție un catalog inepuizabil de *umanitate.* […] Artistă prea însuflețită pentru a se limita la Shakespeare și Shaw, și-a pus recent talentul în slujba spectacolului *Orașul fetelor* – cea mai amețitoare și dinamică producție pe care am văzut-o la New York de o bună bucată de vreme. […] Observând-o cum se transformă în doamna Castellammare, suntem martori la metamorfozarea comediei în artă. […] Când o admiratoare cu răsuflarea tăiată i-a mulțumit, la ieșirea artiștilor, că a venit în sfârșit la New York, doamna Watson a răspuns: „Ce să facem, draga mea, nu se poate spune că am o agendă foarte încărcată la ora actuală.” Dacă Broadway-ul are capul pe umeri, situația aceasta se va remedia foarte curând.

Și Anthony devenea o stea, la scară mai mică, grație *Orașului fetelor.* Primise roluri în câteva piese de teatru radiofonic, pe care le putea înregistra după-amiaza, ca să nu se suprapună cu programul de la Lily. În plus, devenise noul purtător de cuvânt și noua imagine a companiei Miles Tobacco („De ce să înoți în griji, când poți să înoți în fum?”). Așadar, acum câștiga bine, pentru prima oară în viață. Dar tot nu se mutase într-un loc mai acătării.

Începusem să insist pe lângă el să se mute undeva singur. De ce să stea o tânără stea atât de promițătoare în același apartament cu fratele lui, într-o clădire sărăcăcioasă și umedă, care mirosea a ulei de gătit și ceapă? Îl tot îmboldeam să închirieze un apartament mai frumos, cu lift și portar și eventual cu o grădiniță în spate – exclus în Hell’s Kitchen. Dar nici nu voia să audă. Nu știu de ce se împotrivea atât de tare ideii de a se muta din mizeria aceea de apartament de la etajul trei, și fără lift. Presupun că bănuia că încercam să îl fac *bun de însurătoare.*

Ceea ce, firește, era perfect adevărat.

Problema era că fratele meu îl cunoscuse pe Anthony; nu mai e nevoie să spun că nu îl plăcea.

O, dacă aș fi putut să îi ascund cumva lui Walter că mă întâlneam cu Anthony Roccella! Anthony și cu mine

eram practic nedezlipiți, iar fratele meu avea un spirit de observație mult prea ascuțit ca să îi scape. În plus, de vreme ce stătea deja la Lily, îi era ușor să observe ce se întâmpla în viața mea. Vedea totul – băutura, flirturile, replicile fără perdea, depravarea oamenilor de teatru. Speram ca Walter să se lase și el atras de distracție (în orice caz, animatoarele au încercat de destule ori să îl atragă pe frumosul meu frate în brațele lor), dar era prea înțepat ca să muște momeala plăcerii. Sigur, bea un cocktail-două, dar nu avea de gând să *chefuiască.* În loc să ni se alăture, parcă ne supraveghea.

I-aș fi putut cere lui Anthony să-și mai tempereze atențiile carnale în ce mă privește, ca să nu-l supăr pe Walter, dar Anthony nu era genul de om care să își schimbe purtarea pentru ca altcineva să se simtă mai în largul lui. Așadar, iubitul meu continua să pună mâna pe mine, să mă sărute și să mă plesnească peste fund ca întotdeauna – indiferent dacă era Walter prezent sau nu.

Fratele meu a privit, a judecat, iar în cele din urmă a emis o concluzie dezaprobatoare asupra iubitului meu: „Anthony nu prea arată a viitor soț, Vi."

Drept urmare, nu mai reușeam să-mi scot din minte cuvintele acelea cu greutate – *viitor soț.* Trebuie să mărturisesc că până atunci nici nu mă gândisem să mă căsătoresc cu Anthony și nici nu știam dacă aș fi vrut vreodată să fac asta. Dar, dintr-odată, cu dezaprobarea lui Walter atârnându-mi deasupra capului, conta că lumea nu îl vedea pe iubitul meu drept *viitor soț.* Mă simțeam insultată și oarecum provocată. Aveam senzația că e cazul să mă implic în problemă și să o rezolv.

Înțelegi tu – să-mi aranjez nițel bărbatul.

Cu acest scop în minte, începusem să îi tot fac sugestii lui Anthony – nu tocmai subtil, mă tem – despre cum își putea îmbunătăți statutul în societate. Nu s-ar simți mai matur dacă n-ar mai dormi pe canapea? Nu ar fi mai atrăgător dacă s-ar da cu ceva mai puțin ulei pe păr? Nu ar arăta mai rafinat dacă nu ar mesteca gumă toată ziua? Sau dacă nu ar vorbi mereu ca un băiat de cartier? De exemplu, când fratele meu îl întrebase dacă avea vreo aspirație profesională în afara lumii spectacolului, Anthony rânjise și spusese: „Nu cin' știe ce." Nu s-ar fi găsit oare un mod mai elevat de a răspunde la întrebare?

Anthony era perfect conștient de ce făceam eu – nu era prost – și îl enerva la culme. M-a acuzat că încercam să-l fac „băiat de comitet” de dragul fratelui meu și nu avea de gând să accepte așa ceva. Mai mult, mișcarea nu l-a făcut să-l vadă cu ochi prea buni pe Walter.

În cele câteva săptămâni cât a stat Walter la Lily, tensiunile dintre el și iubitul meu au devenit atât de concrete, încât le-ai fi putut sparge cu ciocanul. Era vorba de clasă, de educație, de amenințare sexuală, de confruntarea dintre frate și iubit. Presupun că, în parte, era vorba și de masculinitatea tinereții, descătușată și competitivă. Amândoi erau foarte mândri și foarte macho, așa că, oriunde s-ar fi aflat în New York, spațiul era prea mic pentru amândoi.

Toate astea au răbufnit într-o noapte, când ieșiserăm toți să bem ceva la Sardi’s, după spectacol. Anthony mă tot pipăise la bar (spre încântarea mea, firește), până când îl văzuse pe Walter uitându-se urât la el. Nici nu mi-am dat seama când au ajuns unul lângă altul.

— Tu vrei să fac stânga-mprejur din treaba asta cu sor-ta, ha? a zis Anthony, împingându-se și mai tare în nasul lui Walter. Ia-ncearcă să mă obligi, dom’ căpitan.

Zâmbetul lui Anthony din clipa aceea – rânjetul, de fapt – avea o notă clară de amenințare. Pentru prima oară, vedeam în iubitul meu bătăușul de stradă din Hell’s Kitchen. Era și prima oară când Anthony lăsa impresia că i-ar păsa de ceva; în clipa aceea însă, acel ceva nu eram eu, ci plăcerea de a-i da un pumn în față fratelui meu.

Walter i-a susținut privirea fără să clipească și a răspuns pe un ton jos:

— Dacă încerci să mă ataci, băiete, nu încerca cu cuvinte.

L-am văzut pe Anthony cum l-a măsurat pe fratele meu din cap până în picioare – observându-i umerii de jucător de fotbal american și gâtul de practicant de lupte – și cum s-a răzgândit. Și-a lăsat ochii în jos și s-a retras. A râs nonșalant și a spus:

— N-avem nicio problemă, dom’ căpitan. Suntem pă frăție.

Apoi și-a luat aerul lui indiferent și s-a îndepărtat.

Anthony făcuse alegerea corectă. Fratele meu, Walter, era în multe feluri (elitist, puritan și scorțos ceva de

speriat), dar nu era nici slab, nici laș.

Ar fi putut să îl joace în picioare pe iubitul meu.

Era evident pentru toată lumea.

A doua zi, Walter m-a invitat la prânz la Colony ca să „stăm de vorbă”.

Știam exact despre ce (mai exact *despre cine)* avea să fie vorba și ideea mă îngrozea.

— Te rog eu, să nu vorbești cu mama și cu tata despre Anthony, l-am rugat de cum ne-am așezat la masă. Nu îmi plăcea nici măcar să aduc vorba despre iubitul meu, dar știam că oricum avea să o facă Walter și m-am gândit că cel mai bine era să încep cu o rugăminte de îndurare. Cel mai tare mă temeam că urma să le povestească părinților despre purtările mele și că ei aveau să dea fuga și să îmi reteze aripile.

A așteptat o vreme până să răspundă.

— Vreau să fiu corect, Vi, a spus el.

Bineînțeles. Walter întotdeauna voia să fie corect.

Am așteptat, simțindu-mă cum mă simțeam de multe ori alături de Walter – ca un copil care tocmai a fost chemat în biroul directorului. Doamne, cât l-aș fi vrut drept aliat! Niciodată însă nu îmi fusese aliat. Nici măcar în copilărie nu păstrase vreun secret de dragul meu și nu conspirase cu mine împotriva adulților. Întotdeauna fusese o extensie a părinților. Mereu se comportase mai mult ca un tată decât ca un frate. Și eu îl tratasem în consecință.

În cele din urmă, a spus:

— Nu poți să o ții așa la nesfârșit, sper că știi.

— A, știu, am răspuns, deși, la drept vorbind, planul meu era să o țin așa la nesfârșit.

— În jurul nostru e lumea reală, Vi. La un moment dat tot va trebui să lași confetti și baloanele și să te maturizezi.

— În mod sigur, am aprobat eu.

— Ai fost crescută bine. Trebuie să am încredere în asta. Când va veni vremea, educația pe care ai primit-o va conta. Acum te joci de-a boema, dar în cele din urmă ai să te așezi la casa ta și să te căsătorești cu un om corespunzător.

— Bineînțeles, am spus eu, dând din cap de parcă exact asta intenționam să fac.

— Dacă nu aș crede că ai capul pe umeri, te-aș trimite înapoi acasă, la Clinton, imediat.

— Te înțeleg perfect! am exclamat eu, complet de acord. Dacă nu aș crede că am capul pe umeri, *și eu* m-aș trimite singură înapoi acasă, la Clinton, imediat.

Asta nu prea avea sens, dar a părut să-l mai înmoaie. Slavă Domnului, îmi cunoșteam destul de bine fratele încât să știu că singura mea speranță de scăpare era să îl aprob în toate.

— Cam așa a fost și când am fost eu în Delaware, a spus el, ceva mai moale, după încă o tăcere lungă.

Aici m-a lăsat fără replică. *Delaware*? Apoi mi-am amintit că fratele meu petrecuse câteva săptămâni în Delaware vara trecută. Lucrase la o centrală electrică, dacă îmi aminteam bine, ceva în legătură cu electrotehnica.

— Desigur! am exclamat eu. Delaware! Voiam să încurajez direcția promițătoare pe care o lua discuția, deși habar nu aveam despre ce vorbea.

— Unii din oamenii cu care mi-am petrecut timpul în Delaware erau destul de necizelați, a zis el. Dar știi cum e. Uneori vrei să stai alături de persoane care nu au avut parte de aceeași creștere ca tine, vrei să îți lărgești orizonturile. Poate îți consolidează și caracterul.

Asta *da* exprimare pretențioasă.

Lucru încurajator însă, mi-a zâmbit.

I-am zâmbit și eu. Încercam să arăt a om care își lărgea orizonturile și își consolida caracterul prin fraternizare intenționată cu oamenii inferiori din punct de vedere social. Era o idee greu de cuprins într-o singură expresie facială, dar m-am străduit cât am putut.

— Te distrezi și tu, a hotărât el, pe un ton de parcă era *aproape* convins de propriul diagnostic. E o distracție destul de nevinovată.

— Exact, Walter. Mă distrez și eu. Nu e nevoie să îți faci griji pentru mine.

Atunci i s-a întunecat expresia. Făcusem o greșeală tactică; îl contrazisesem.

— Ba *trebuie* să îmi fac griji pentru tine, Vi, pentru că în câteva zile plec la școala de cadeți. Odată ce mă mut pe nava de luptă, n-am să mai pot sta cu ochii pe tine.

Aleluia, mi-am spus eu, aprobând cu gravitate din cap.

— Nu îmi place direcția în care văd că a apucat-o viața ta, a zis el. Asta am vrut să îți spun azi. Deloc nu îmi place.

— Te înțeleg perfect! am comentat eu, revenind la strategia inițială de aprobare absolută.

— Spune-mi că nu e nimic serios între tine și individul ăsta, Anthony.

— Nimic, am mințit eu.

— Nu ai mers mai departe cu el?

Am simțit cum roșesc. Nu din decență, ci de rușine. Dar a fost în avantajul meu. Probabil arătam ca o fată nevinovată, stânjenită că fratele ei adusese vorba de sex, deși pe ocolite.

Walter s-a îmbujorat și el.

— Îmi pare rău că a fost nevoie să întreb, a intervenit el, protejându-mi așa-zisa inocență. Dar trebuie să știu.

— Înțeleg, am răspuns. Dar niciodată nu aș… nu cu un asemenea tip. De fapt, cu *nimeni*, Walter.

— Bine, atunci. Dacă spui tu, am încredere. N-o să le povestesc nimic alor noștri despre Anthony, a zis el. (Iar eu am respirat ușurată pentru prima oară în ziua aceea.) Trebuie să îmi promiți însă ceva.

— Orice.

— Dacă ai probleme de *orice* fel cu individul, mă suni.

— Da, am jurat eu. Dar n-o să am probleme, promit.

Dintr-odată, Walter mi s-a părut bătrân. Nu era ușor să fii un om de stat de douăzeci și doi de ani, care tocmai urma să plece la război și care încerca, totodată, să își îndeplinească și îndatoririle familiale, și pe cele patriotice în același timp.

— Știu că vei termina povestea asta cu Anthony destul de curând, Vi. Dar promite-mi că vei fi deșteaptă; știu ce fată deșteaptă ești. Nu ai face nimic imprudent. Ai prea multă minte să faci așa ceva.

În clipa aceea mi s-a frânt puțin inima văzându-l pe fratele meu cum săpa atât de adânc în imaginația lui nepătată, încercând cu disperare să mă privească în cea mai bună lumină.

OPTSPREZECE

Angela, nu vreau să îți spun partea următoare.
Cred că am tras de timp.
E dureroasă partea asta.
Hai să mai trag puțin de timp.
Nu, mai bine hai să termin odată.

Era sfârșitul lui martie 1941.

Fusese o iarnă lungă. Pe la începutul lunii, o furtună de zăpadă lovise New Yorkul atât de rău, încât a durat săptămâni întregi să se deszăpezească orașul. Ne săturaserăm cu toții de frig. Lily era o clădire veche în care intra vântul, după cum te vei mira să afli, iar cabinele erau bune mai degrabă pentru păstrat blănuri decât pentru adăpostit ființe umane.

Toți aveam degetele înghețate și răni de la frig. Noi, fetele, tânjeam să purtăm rochițe drăguțe de primăvară și să ne etalăm din nou siluetele, în loc să stăm mumificate în paltoane, galoși și fulare. Le văzusem pe câteva dintre dansatoarele noastre ieșind în oraș seara cu lenjerie lungă pe sub rochii; și-o scoteau pe furiș în toaletele cluburilor, după care o puneau la loc la fel de discret la sfârșitul serii, înainte să iasă în aerul înghețat al nopții. Crede-mă, nu e nimic fermecător la o fată în rochie de mătase cu lenjerie lungă pe dedesubt. Eu îmi croisem haine de primăvară toată iarna, nutrind speranța irațională că, dacă aveam o garderobă estivală, aveau să crească și temperaturile.

În cele din urmă, spre sfârșitul lunii, vremea s-a îndurat și frigul s-a mai domolit puțin.

Era una din zilele acelea luminoase și optimiste de la New York, care te fac să crezi că a venit vara. Nu eram în oraș de suficientă vreme cât să știu că era o înșelătorie (niciodată să nu te încrezi în luna martie la New York!), așa că mi-am îngăduit o explozie de bucurie la vederea soarelui.

Era într-o luni. În teatru era întuneric. Venise o invitație pentru Edna cu poșta de dimineață. O organizație pe nume Alianța Protectoare Anglo-Americană a Doamnelor ținea în seara aceea un eveniment de strângere de fonduri la Waldorf. Toate

câștigurile urmau să fie folosite pentru a face lobby în favoarea intrării Statelor Unite în război.

Deși anunțul venea atât de târziu – scriau organizatoarele – ar putea totuși doamna Watson să onoreze evenimentul cu prezența sa? Numele ei ar da prestigiu evenimentului. Mai mult, ar avea doamna Watson amabilitatea de a-l întreba pe mai tânărul ei coleg de scenă, Anthony Roccella, dacă ar putea să o însoțească la eveniment? Ar dori cumva să cânte împreună aclamatul duet din *Orașul fetelor,* pentru divertismentul doamnelor din public?

Respingeam majoritatea invitațiilor pentru Edna fără măcar să o întreb. Programul solicitant cu spectacolele făcea aproape imposibilă participarea la prea multe evenimente sociale, iar în perioada aceea lumea voia de la ea mai mult decât era dispusă să ofere. Prin urmare, eram gata-gata să resping și invitația aceasta. Apoi m-am gândit însă mai bine. Dacă exista vreo cauză care să o intereseze pe Edna, aceea era campania pentru implicarea Statelor Unite în război. O auzisem multe seri vorbind cu Olive despre asta. Cererea lor părea, de altfel, destul de modestă – un cântec, un dans, o cină. Așa că i-am supus atenției invitația.

Edna s-a hotărât pe loc să participe. Iarna aceea groaznică o scosese din minți din cauza statului în casă, spunea ea, și se bucura că are ocazia de a ieși. În plus, ar făcut orice pentru biata Anglie! Apoi m-a rugat să îl sun pe Anthony și să îl întreb dacă nu ar vrea să o însoțească la balul de caritate și să cânte împreună duetul. Spre surprinderea mea (considerabilă, dar nu totală), el a acceptat. (Lui Anthony nu îi păsa câtuși de puțin de politică – pe lângă el, până și *eu* eram un fel de Fiorello La Guardia[31], dar o adora pe Edna. Dacă nu am menționat până acum că Anthony o adora pe Edna, te rog să mă ierți. Ar fi fost plicticos să țin o listă exactă cu toată lumea care o adora pe Edna Parker Watson. Deci presupune, te rog, că lista cuprindea pe toată lumea.)

— Sigur, iubito, mă duc cu Edna, a răspuns el. O să fie distracție mare.

— Mulțumesc *teribil* de mult, scumpa mea, mi-a spus Edna, când i-am confirmat că Anthony avea să o însoțească. În seara aceasta îl vom învinge în sfârșit pe Hitler, ba ne vom mai și întoarce acasă la ora de culcare.

Aici ar fi trebuit să se încheie totul.

Ar fi trebuit să fie o interacțiune simplă – o hotărâre nevinovată a doi oameni de spectacol cunoscuți de a participa la un eveniment politic fără consecințe, ținut de un grup de femei din Manhattan, bogate și cu intenții bune, care nu puteau influența câștigarea războiului din Europa.

Lucrurile nu s-au încheiat însă aici, pentru că, în timp ce o ajutam pe Edna să se îmbrace de plecare, a intrat soțul ei. Arthur a văzut-o pe Edna aranjându-se ca pentru o mare ocazie și a întrebat-o unde mergea. Ea i-a spus că urma să treacă puțin pe la Waldorf ca să cânte la un mic eveniment de strângere de fonduri pentru Anglia, organizat de niște doamne. Arthur s-a bosumflat. I-a amintit că ar fi vrut să meargă cu ea la film în aceeași seară. („Avem o singură seară liberă pe săptămână, fir-ar mama ei!") Ea s-a scuzat („Dar e pentru *Anglia,* dragul meu!"), și mica ciondăneală casnică a părut să se termine aici.

O oră mai târziu, când a apărut Anthony să o ia pe Edna și l-a văzut pe tânăr așteptând-o în frac (îmbrăcat puțin cam prea elegant, după părerea mea), Arthur s-a înfuriat iar.

— Ăsta ce face aici? a întrebat, aruncându-i lui Anthony o privire bănuitoare, fără ocolișuri.

— Mă însoțește la eveniment, dragul meu, a răspuns Edna.

— De ce te însoțește *el* la eveniment?

— Pentru că el a fost *invitat,* dragul meu.

— Nu mi-ai spus că ieși *cu cineva.*

— Nu ies cu cineva, dragul meu. Facem o *apariție publică.* Doamnele vor să le cântăm duetul nostru.

— Și *eu* de ce nu pot să merg la eveniment să cânt un duet cu tine?

— Scumpul meu, dar noi nu *avem* niciun duet.

Anthony a făcut greșeala să râdă, iar Arthur s-a întors din nou spre el.

— Ți se pare amuzant să mergi cu soția altuia la Waldorf?

Anthony, diplomat până-n vârful unghiilor, a pocnit din guma de mestecat și a răspuns:

— Numai *un pic* amuzant.

Arthur a făcut o figură de parcă era gata să sară la el, dar Edna s-a repezit iute între ei, așezându-și mâna micuță și atent manichiurată pe pieptul lat al soțului.

— Arthur, scumpul meu, păstrează-ți cumpătul. Este o activitate profesională și nimic mai mult.

— Profesională, da? Primiți *bani?*

— Dragul meu, este un eveniment care *ajută* oameni. Nu primește nimeni bani.

— Pe *mine* nu mă ajută! a exclamat Arthur, iar Anthony – din nou, cu tactul lui înnăscut – a râs.

— Edna, vrei să aștept afară cu Anthony? am întrebat eu.

— Neah, fetițo, eu unul mă simt foarte bine și aici, a zis Anthony.

— Nu, puteți rămâne, ne-a spus Edna. Nu este nicio problemă.

S-a întors din nou spre soțul ei. Expresia răbdătoare și iubitoare cu care îl privise până atunci a lăsat loc unei mine mai reci.

— Arthur, merg la acest eveniment, iar Anthony mă însoțește. Ne vom cânta duetul pentru niște bătrânici inofensive cu părul vopsit, vom strânge niște bani pentru Anglia și ne vedem acasă.

— Eu m-am săturat! a răbufnit el. Nu ajunge că toate ziarele din New York uită că sunt soțul tău, acum uiți și tu? Eu spun că nu te duci. Refuz!

— Iote la el, a făcut Anthony, agitând situația.

— Ia uite la *tine,* a replicat Arthur. Arăți ca un chelner în fracul ăla!

Anthony a dat din umeri.

— Păi *sunt* și chelner, uneori. Cel puțin eu n-am nevoie să îmi cumpere nevasta haine.

— Ieși de-aici! a strigat Arthur.

— Nu merge, băiatu'. M-a invitat doamna. Ea decide.

— Soția mea nu merge *nicăieri* fără mine! a declarat Arthur în mod oarecum ridicol, pentru că, după cum văzusem și eu în ultimele luni, Edna mergea în *multe* locuri fără el.

— Nu ești tu șeful ei, băiatu', a continuat Anthony.

— Anthony, te rog, am spus eu, înaintând și punând o mână pe brațul lui. Hai să ieșim puțin. Nu are rost să intervenim.

— Și nici *tu* nu ești șefa *mea,* surioară, a zis Anthony, scuturându-și mâna și aruncându-mi o privire otrăvită.

M-am tras înapoi de parcă m-ar fi lovit cu piciorul. Niciodată nu se mai răstise la mine.

Edna ne-a privit pe fiecare, pe rând.

— Sunteți cu toții niște copilași, s-a pronunțat ea liniștită. Apoi și-a mai aruncat un șirag de perle în jurul gâtului și și-a luat pălăria, mănușile și geanta. Arthur, ne vedem la ora zece.

— Ba să vezi tu cum *nu* ne vedem! a răcnit Arthur. N-o să mă găsești aici! Ia să vedem, *ție* cum îți convine?

Edna l-a ignorat.

— Vivian, îți mulțumesc pentru ajutorul oferit cu îmbrăcatul, a zis ea. Sper să te bucuri de seara liberă. Haide, Anthony.

Apoi, Edna a plecat cu iubitul meu, lăsându-mă singură cu soțul ei – amândoi zguduiți și învinși.

Cred sincer că, dacă Anthony nu s-ar fi răstit la mine, aș fi trecut imediat peste incident, luându-l ca pe o ceartă măruntă între Edna și soțul ei copilăros și gelos. Aș fi văzut situația așa cum era: o problemă care nu avea absolut nimic de-a face cu mine. Probabil aș fi ieșit imediat din cameră și aș fi plecat să beau ceva cu Peg și Billy.

Reacția lui Anthony însă mă șocase; am rămas pironită locului. Ce făcusem să merit o replică așa acidă? *Nu ești tu șefa mea, surioară!* Ce voia să spună cu *asta?* Când încercasem eu să fac pe șefa cu Anthony? (În afară de faptul că îl îndemnam întruna să se mute în alt apartament. Și că voiam să se îmbrace și să vorbească altfel. Și că îl încurajam să nu mai folosească vocabularul de cartier. Și că îl puneam să aleagă o pieptănătură mai conservatoare. Și că încercam să îl conving să nu mai mestece gumă tot timpul. Și că mă certam cu el ori de câte ori îl vedeam că flirta cu o dansatoare. În afară de asta însă? Păi îi dădeam *toată* libertatea din lume!)

— Femeia asta mă distruge, a spus Arthur, la câteva clipe după plecarea celor doi. E o *distrugătoare* de bărbați.

— Pardon? am întrebat eu, odată ce mi-a revenit glasul.

— Să stai cu ochii pe potaia ta unsuroasă, dacă vrei să-l păstrezi. N-o să-i ajungă nici pe-o măsea. Îi plac tineri.

Din nou – dacă nu ar fi fost ieșirea lui Anthony, nu aș fi dat atenție nici măcar unui cuvânt spus de Arthur Watson. Lumea obișnuia să nu dea atenție nici măcar unui cuvânt al lui Arthur Watson. Ar fi trebuit să-mi dau seama.

— A, Edna nu ar…

Nici măcar nu știam cum să închei propoziția.

— O, ba Edna ar, a răspuns Arthur. Să fii sigură. Edna întotdeauna ar. Să fii *sigură.* Deja se *întâmplă,* păpușă neatentă ce ești!

Simțeam cum îmi trece prin fața ochilor un nor de particule negre.

Edna și *Anthony?*

M-a luat amețeala și am întins mâna după scaunul din spatele meu.

— Eu ies, a declarat Arthur. Unde e Celia?

Întrebarea nu avea niciun sens pentru mine. Ce legătură avea Celia?

— Unde e *Celia?* Am repetat.

— E la tine în cameră?

— Probabil.

— Atunci hai naibii să o luăm. O ștergem de-aici. Hai, Vivian. Ia-ți lucrurile!

Iar eu ce am făcut?

M-am luat după imbecil.

Și de ce m-am luat după imbecil?

Pentru că eram un copil prost, Angela, iar la vârsta aceea m-aș fi luat și după un indicator rutier.

Așa am ajuns eu să petrec seara aceea frumoasă, de primăvară înșelătoare, în oraș, cu Celia Ray și Arthur Watson.

După cum s-a dovedit mai târziu, n-am petrecut-o doar cu Celia și Arthur. Am ieșit și cu prietenii noi și ciudați ai Celiei – Brenda Frazier și Kelly Catastrofă.

Angela, probabil nu ai auzit de Brenda Frazier și Kelly Catastrofă. Cel puțin așa sper. Oricum au avut parte de mult prea multă atenție când erau tineri și celebri. Au fost un cuplu foarte admirat preț de câteva minute, în anul 1941. Brenda era moștenitoarea unei

mari averi, debutantă în societate; Catastrofă era un jucător celebru de fotbal american. Tabloidele se țineau după ei peste tot. Pentru Brenda, Walter Winchell a inventat enervantul cuvânt „celebutantă”.

Dacă te întrebi ce făceau cele două personaje rafinate pe lângă prietena mea Celia Ray, și eu mă întrebam același lucru. Dar m-am lămurit destul de repede. Se pare că cel mai faimos cuplu al New Yorkului văzuse *Orașul fetelor,* celor doi le plăcuse spectacolul și o adoptaseră pe Celia drept micul lor accesoriu, așa cum cumpărau decapotabile și coliere de diamante din capriciu. Evident, se tot hârjoneau între ei de câteva săptămâni. Eu nu observasem nimic, firește, pentru că eram complet absorbită de Anthony. Se pare însă că Celia își făcuse prieteni la cataramă, cât eu mă uitam în altă parte.

Nu că aș fi fost geloasă, firește.

Mai precis – nu cin’ știe ce.

În seara aceea, ne-am plimbat prin oraș în Packardul decapotabil opulent, crem, personalizat al lui Kelly Catastrofă. Catastrofă conducea, Brenda era pe locul din dreapta, iar Arthur, Celia și cu mine în spate. Celia era la mijloc.

Brenda Frazier mi-a displăcut pe loc. Se zvonea că era cea mai bogată fată din lume – închipuie-ți cât de fascinantă și de intimidantă era ideea asta pentru mine! Cum se *îmbracă* cea mai bogată fată din lume? Nu-mi mai dezlipeam ochii de la ea, în încercarea de a învăța; mă captiva, deși îmi displăcea intens.

Brenda era o brunetă foarte drăguță, îmbrăcată în blănuri de nurcă, purtând un inel de logodnă cu un diamant de mărimea unui supozitor. Sub grămada de nurci moarte se afla o cantitate de-a dreptul ametitoare de tafta neagră și funde. Parcă venea sau se întorcea de la un bal. Avea o fețișoară pudrată excesiv, iar buzele de un roșu viu. Pletele îi erau coafate în bucle largi, luxuriante, și purta pe cap un mic tricorn negru, cu un voal simplu (genul de pălărie pe care Edna o numea cu dispreț „Cuib de Pasăre Mică Echilibrat Precar pe un Munte Uriaș de Păr”). Stilul ei nu era tocmai pe gustul meu, dar trebuia să recunosc: se vedea bogăția de la o poștă. Brenda nu prea vorbea, dar când a deschis totuși

gura, a dat la iveală un accent bățos de școală preuniversitară care m-a iritat. Tot încerca să îl convingă pe Catastrofă să ridice la loc plafonul, pentru că vântul îi distrugea coafura. Nu părea o companie prea plăcută.

Nici Kelly Catastrofă nu îmi plăcea. Nu îmi plăcea nici porecla și nu îmi plăceau nici fălcile lui roșii. Nu îmi plăcea stilul lui zgomotos de a tachina. Era genul de bărbat care te bate sănătos pe spate. Niciodată nu mi-au plăcut oamenii care te bat sănătos pe spate.

Cel mai tare mi-a displăcut faptul că și Brenda, și Catastrofă păreau să îi cunoască foarte bine pe Celia și Arthur. Vreau să spun că păreau să îi cunoască pe Celia și Arthur în tandem. De parcă Celia și Arthur ar fi fost o pereche. Faptul a fost evidențiat imediat de Catastrofă, care a răcnit spre bancheta din spate:

— Copilași, vreți să mergem tot în locul ăla din Harlem?

— Nu vrem să mergem în Harlem în seara asta, a zis Celia. E prea frig.

— Ei, știi ce se spune de luna martie! a comentat Arthur. „Vine moale ca leul, pleacă tare ca fierul.”[32]

Tâmpit.

Nu am putut să nu observ că Arthur era, dintr-odată, într-o dispoziție tare veselă, cu brațul așezat în jurul Celiei.

De ce avea brațul așezat în jurul Celiei?

Ce dracu se întâmpla acolo?

— Hai pe Street și gata, a spus Brenda. E prea frig să merg până în Harlem cu plafonul coborât.

Vorbea de Fifty-second Street, strada pe care o știa toată lumea. Strada Swingului. Capitala Jazzului.

— La Jimmy Ryan’s sau la Famous Door? Sau la Spotlite? a întrebat Catastrofă.

— La Spotlite, a răspuns Celia. Cântă Louis Prima.

Cu asta ne-am hotărât. Am mai mers o bucată bună cu mașina lor ridicol de scumpă, ca să aibă timp toată lumea din centru să ne vadă și să răspândească vestea că Brenda Frazier și Kelly Catastrofă se îndreptau spre Fifty-Second Street în Packardul lor decapotabil, ceea ce însemna că, de cum puneam piciorul pe trotuar în fața clubului, aveau să ne aștepte o mulțime de fotografi pregătiți să ne imortalizeze.

(Partea asta, trebuie să recunosc, îmi plăcea.)

M-am îmbătat în câteva minute. Dacă te gândeai că pe atunci chelnerii se grăbeau să aducă cocktailuri fetelor ca Celia sau ca mine, trebuie să fi văzut cât de repede aterizau paharele în fața unor domnișoare ca Brenda Frazier!

Sărisem peste cină și eram zguduită emoțional de cearta cu Anthony. (În mintea mea, era cel mai grav eveniment al istoriei moderne, și fusese gata-gata să mă zdrobească.) Alcoolul mi s-a urcat la cap imediat. Formația cânta de mama focului, tare și cu patos. Până să vină Louis Prima la masa noastră să ne salute, eram beți turtă. Nu îmi păsa câtuși de puțin că urma să fac cunoștință cu Louis Prima.

— Ce e cu tine și cu Arthur? am întrebat-o pe Celia.

— Nimic important, a răspuns ea.

— Te-ai încurcat cu el?

A ridicat din umeri.

— Nu face pe misterioasa cu mine, Celia!

Am urmărit-o cântărindu-și opțiunile; până la urmă a ales adevărul.

— Confidențial? Da. E un plicticos, dar da.

— Celia, e *căsătorit.* E căsătorit cu *Edna.* Am spus asta puțin prea tare și mai multe persoane – cui îi păsa cine erau? – s-au întors să se uite la noi.

— Hai să ieșim puțin la aer, doar noi două, a zis Celia.

Câteva clipe mai târziu, eram afară, în vântul înghețat de martie.

Eu nu aveam paltonul pe mine. Până la urmă, nu era o zi caldă de primăvară. Până și vremea mă păcălise. *Totul* mă păcălise.

— Dar Edna? am întrebat eu.

— Ce e cu Edna?

— Îl iubește.

— Ea oricum iubește și prospăturile. Mereu are câte un mânz pe lângă ea. Altul la fiecare piesă nouă. Așa mi-a spus Arthur.

Prospătură. Prospătură ca Anthony.

Când mi-a văzut fața, Celia a continuat:

— Fii deșteaptă! Tu crezi că sunt căsătoriți pe bune? Crezi că Edna nu e în circuit? O mare stea ca ea, cu toți banii în mână? La cât de populară e? Crezi că stă și își

așteaptă bărbatul să vină acasă? Ia-ți gândul! În orice caz, e el drăguț, dar Edna n-a tras marele loz. Așa că nici el nu stă să o aștepte pe ea. Sunt *continentali,* Vivvie. Așa face toată lumea pe-acolo.

— Pe-acolo, unde? am întrebat eu.

— În Europa, s-a mulțumit ea să răspundă, fluturând vag o mână către un loc uriaș și îndepărtat unde toate regulile erau altfel.

Eram șocată dincolo de cuvinte. Luni de zile suferisem gelozii mărunte când Anthony flirta cu dansatoarele simpatice, dar nici nu îmi trecuse prin minte să o bănuiesc pe Edna. Edna Parker Watson era prietena mea – mai mult, era *bătrână.* De ce să mi-l ia pe Anthony? De ce să o vrea el pe ea? Și ce avea să se întâmple acum cu imnul meu de iubire, la care țineam atât de mult? Mintea mi se contorsiona amețitor, rănită și plină de griji. Cum putusem să mă înșel atât de tare cu privire la Edna? Și Anthony? Nu observasem nici cel mai mic indiciu. Și cum de nu îmi dădusem seama că prietena mea se culca cu Arthur Watson? De ce nu-mi spusese mai de mult?

Apoi mi-a trecut prin fața ochilor seara când Peg și Olive dansaseră în sufragerie pe *Stardust* și mi-am amintit cât de șocată fusesem. Ce *altceva* nu mai știam? Când aveau să nu mă mai surprindă oamenii și dorințele lor și secretele lor sordide?

Edna mă făcuse copilaș.

Așa mă și simțeam.

— Hai, Vivvie, nu fi gâscă, a spus Celia când mi-a observat expresia. M-a tras în brațele ei lungi și m-a îmbrățișat. Tocmai când eram gata să mă prăbușesc la pieptul ei și să dau drumul unui râu tumultuos de lacrimi, așa beată și penibilă cum eram, am auzit alături de noi o voce familiară și enervantă.

— Am zis să văd ce faceți, a zis Arthur Watson. Dacă tot escortez două frumuseți în oraș, nu se poate să vă las nesupravegheate, nu?

Am început să mă retrag din îmbrățișarea Celiei, dar Arthur a continuat:

— Lasă, Vivian. Nu e cazul să vă rețineți doar pentru că am apărut eu.

Ne-a cuprins pe amândouă cu brațele. Acum îmbrățișarea noastră era învăluită cu totul de a lui. Eram

femei înalte, dar Arthur era un bărbat mare și atletic – ne ținea cu ușurință pe amândouă într-o strânsoare destul de puternică. Celia a izbucnit în râs, iar Arthur i-a urmat exemplul.

— Așa e mai bine, a murmurat el în părul meu. Nu e mai bine?

De fapt, chiar *era* ceva mai bine.

Mult mai bine.

În primul rând, era cald în brațele lor. Înghețasem acolo, pe Fifty-second Street, în vântul tăios, fără palton. Gerul îmi ciupea picioarele și mâinile. (Sau poate că – biata de mine – tot sângele se strânsese în inima mea cea sfâșiată și frântă!) Atunci îmi era oarecum cald. Pe o latură eram înghesuită în trupul monumental de dens al lui Arthur, iar în față eram lipită de pieptul scandalos de moale al Celiei. Stăteam cu fața apăsată pe gâtul ei cu miros familiar. Am simțit când și-a ridicat chipul spre Arthur și a început să îl sărute.

Odată ce mi-am dat seama că se sărutau, am făcut un efort minuscul – doar așa, de politețe – să mă extrag din îmbrățișarea lor. Însă doar minuscul. Era tare confortabil acolo, iar apropierea lor era plăcută.

— Vivvie e pisoiaș trist în seara asta, i-a spus Celia lui Arthur, după ce se sărutaseră cu pasiune o bună bucată de vreme, drept în urechea mea.

— Cine e pisoiaș trist? a întrebat Arthur. Ea e pisoiaș trist?

Apoi m-a sărutat *pe mine* – fără să dea drumul vreuneia din noi.

Mda, bizar comportament.

Mă mai sărutasem cu parteneri de-ai Celiei, dar nu cu ea la două degete de mine. Și nici nu era vorba de un partener oarecare, ci de Arthur Watson, pe care îl cam detestam și pe a cărui soție o adoram. Dar soția lui, după toate probabilitățile, făcea sex chiar atunci cu iubitul meu, iar dacă Anthony își folosea gura lui plină de talent și îi făcea *Ednei* ce era în stare să îmi facă mie…

Nu suportam gândul.

Am simțit cum îmi urcă un suspin în gât. Mi-am retras gura de pe gura lui Arthur ca să îmi trag răsuflarea și, în secunda următoare, mi-au acoperit-o buzele Celiei.

— Hai că am început să înțelegem, a zis Arthur.

În atâtea luni de aventuri senzuale, încă nu sărutasem o fată – și nici nu îmi trecuse prin minte. Ai crede că, ajunsă atât de departe în călătoria mea, nu mă mai surprindeau așa ușor întorsăturile de situație ale vieții, dar sărutul Celiei m-a uluit. Apoi a continuat să mă uluiască, pe măsură ce mă săruta.

Prima mea impresie a fost că felul ei de a săruta era de o extraordinară *extravaganță.* Erau *atât* de multe acolo… Atâta moliciune… Atâta abundență de buze… Atâta căldură… Totul la ea era moale și cuprinzător. Gura teribil de moale a Celiei și abundența sânilor ei și mirosul ei familiar, floral – toate astea mă subsumau. Nu semăna deloc cu sărutul unui bărbat – nici măcar cu săruturile lui Anthony, care știa să sărute cu o rară tandrețe. Chiar și cel mai blând sărut al unui bărbat ar fi fost aspru în comparație cu buzele Celiei: erau nisip mișcător catifelat. Nu eram în stare să mă retrag din *așa ceva.* Ce om sănătos la cap s-ar fi retras?

Timp de aproape un mileniu am rămas fermecată sub felinar și am lăsat-o să mă sărute; am sărutat-o și eu. Privindu-ne în ochii atât de frumoși și atât de asemănători, sărutându-ne buzele atât de frumoase și atât de asemănătoare, Celia Ray și cu mine atinseserăm zenitul absolut al narcisismului reciproc.

Apoi, Arthur a rupt vraja.

— Ei, fetelor, îmi pare rău că vă întrerup, dar e timpul să plecăm de aici și să mergem la un hotel frumos pe care-l știu eu, a zis atunci.

Zâmbea cu gura până la urechi, ca un bărbat care câștigase toate pariurile – ceea ce, la o adică, era destul de adevărat.

Nu e chiar așa de grozav cum se spune, Angela.

Știu că poate fi fantezia multor femei – să ajungi într-un pat mare, într-o cameră luxoasă de hotel, cu un bărbat atrăgător și o fată frumoasă, gata să-ți aducă plăcere. Din punct de vedere pur logistic, am descoperit repede că trei oameni care se lansează în activități sexuale concomitente pot crea probleme complicate și arzătoare. Vezi tu, niciodată nu știi unde să îți îndrepți atenția. Sunt atâtea membre de organizat! Ai tot timpul momente de *A, scuze, nu te-am văzut.* Și tocmai când te fixezi pe ceva plăcut, apare ceva nou și te întrerupe. În

plus, nu prea știi niciodată când se sfârșește. Când crezi că ești satisfăcut, descoperi că cineva din grup dorește *din nou* atenție și intri iar în luptă.

Pe de altă parte, poate că triada noastră ar fi fost mai satisfăcătoare dacă bărbatul în cauză nu ar fi fost Arthur Watson. Ce-i drept, avea experiență și vigoare în sportul copulației, dar era la fel de exasperant în pat, ca și în societate; și din aceleași motive. Se privea mereu sau se gândea la el însuși, în mod iritant. Aveam senzația că Arthur își aprecia profund propriul fizic; îi plăcea să se aranjeze în tablouri care să atragă atenția asupra propriei musculaturi și asupra farmecului personal. Nu am avut nici măcar o clipă senzația că încetase să pozeze pentru noi și să se admire singur. (Închipuie-ți ridicolul situației! Închipuie-ți cum e să fii în pat cu o femeie ca Celia Ray și cu *mine* la douăzeci de ani și să nu fii atent decât la propriul corp! Ce bărbat imbecil!)

Cât despre Celia, nu știam ce să fac cu ea. Era prea mult pentru mine: vulcanică în momentele de extaz și misterioasă în privința nevoilor ei. Era ca un fulger ramificat; parcă o întâlneam pentru prima dată. Sigur, dormeam în același pat cu Celia și mă alintam cu ea de aproape un an, dar atunci mă aflam în cu totul alt pat, alături de o cu totul altă Celia. Această Celia era o țară pe care nu o mai vizitasem, o limbă pe care nu o vorbeam. Nu reușeam să-mi regăsesc *prietena* în străina întunecată de lângă mine, ai cărei ochi nu se deschideau deloc și al cărei trup nu înceta să se miște, împins parcă de un incub sexual feroce, compus din părți egale de febră și furie.

În ciuda a tot ce se întâmpla – chiar în centrul acțiunii – mă simțeam mai pierdută și mai singură ca niciodată.

Trebuie să spun, Angela, că *aproape* că mă răzgândisem în pragul camerei de hotel. Aproape. Apoi îmi amintisem însă de promisiunea pe care mi-o făcusem cu câteva luni înainte: nu aveam să mă mai eschivez niciodată de la o acțiune periculoasă în care se lansa Celia Ray.

Dacă ea se arunca în ceva sălbatic, aveam de gând să o urmez.

Deși promisiunea aceea mi se părea răsuflată și chiar fără sens (se schimbaseră atâtea în ultimele luni – de ce

mai era important să țin pasul cu aventurile prietenei mele?), nu mi-am călcat cuvântul. L-am urmat cu hotărâre. Cu o doză considerabilă de ironie, acum pot spune: consideră că a fost o manifestare a onoarei mele imature.

Probabil aveam eu și alte motive.

Încă simțeam cum îmi dăduse Anthony mâna la o parte și cum îmi spusese că nu eram șefa lui. Cum îmi spusese *surioară,* pe tonul acela disprețuitor.

Încă o auzeam pe Celia povestind despre aranjamentul marital dintre Edna și Arthur – „Sunt *continentali,* Vivvie" – și o vedeam cum se uită la mine de parcă eram vietatea cea mai naivă și mai demnă de milă din câte îi fusese dat să vadă.

Încă auzeam vocea Ednei spunând că sunt un copilaș.

Cine vrea să fie copilaș?

Așa că am mers înainte. Am făcut prăpăd prin pat de la un capăt la altul al saltelei – încercând să fiu continentală, încercând să nu fiu *copilaș* –, frământând la trupurile lor olimpiene în căutarea a ceva ce urma să-mi fie de folos.

În tot acest timp însă, undeva, în singurul colțișor de creier care nu era amețit de băutură, îndurerat, excitat sau tâmpit, îmi dădeam seama, cu o claritate tăioasă, că decizia aceasta nu avea să-mi aducă altceva decât nefericire.

Vai, câtă dreptate aveam!

NOUĂSPREZECE

Ce mi s-a mai întâmplat după aceea e ușor de povestit.

În cele din urmă, ne-am încheiat activitățile. Eu, Arthur și Celia am adormit – sau ne-am pierdut cunoștința – imediat. După o vreme (pierdusem noțiunea timpului) m-am ridicat și m-am îmbrăcat. I-am lăsat pe cei doi adormiți în camera de hotel și am alergat până acasă, tot drumul, cu brațele încleștate în jurul corpului tremurător, îmbrăcat prea subțire, în încercarea eșuată de a mă încălzi în ciuda vântului crud de martie.

Trecuse de mult de miezul nopții când am deschis ușa care dădea spre etajul doi de la Lily Playhouse și am năvălit înăuntru.

Am priceput imediat că ceva nu era în regulă.

Mai întâi, erau aprinse toate luminile.

În al doilea rând, era plin de oameni – și toți se holbau la mine.

Olive, Peg și Billy stăteau în sufragerie, înconjurați de un nor dens de fum, de țigară și pipă. Alături de ei era un bărbat pe care nu l-am recunoscut.

— Uite-o! a exclamat Olive, sărind în picioare. De când te așteptăm!

— Nu contează, a zis Peg. E prea târziu. (Nu înțelegeam ce voia să spună, dar n-am dat prea multă atenție comentariului. Se vedea din vocea ei că era foarte beată, așa că nu speram să fie coerentă. Mult mai tare mă interesa de ce stătuse Olive trează să mă aștepte; cine era oare bărbatul necunoscut?)

— Bună ziua, am zis eu. (Ce altceva puteam să spun? Nu strică să începi cu preliminariile.)

— Vivian, avem o urgență, a intervenit Olive.

Mi-am dat seama după cât de calmă era Olive că se întâmplase ceva cu adevărat groaznic. Pe ea nu o apucau isteriile decât de la probleme mărunte. Când era atât de stăpână pe sine, însemna că aveam de-a face cu o criză reală.

Nu puteam presupune decât că murise cineva.

Părinții mei? Fratele meu? Anthony?

Am rămas acolo, cu picioarele tremurânde, duhnind a sex și așteptând să mi se răstoarne lumea cu fundul în

sus – ceea ce s-a și întâmplat în clipa următoare, dar nu așa cum îmi închipuiam eu.

— Domnul este Stan Weinberg, a spus Olive, prezentându-mă străinului. Vechi prieten cu Peg.

Ca o fată cuminte ce eram, am făcut o tentativă politicoasă să mă apropii de el și să-i strâng mâna. Domnul Weinberg a roșit când a văzut că vin și și-a întors fața. Jena evidentă pe care i-o provoca prezența mea m-a oprit în loc.

— Stan este editor în echipa de noapte de la *The Mirror,* a continuat Olive, pe același ton năucitor de plat. A venit acum câteva ore cu niște vești rele. Stan ne-a făcut favoarea de a ne anunța că mâine după-amiază Walter Winchell va publica o poveste anume în editorialul lui.

M-a privit direct în ochi, de parcă asta explica totul.

— O poveste despre ce? am întrebat eu.

— Despre ce s-a întâmplat în seara asta între tine, Arthur și Celia.

— Dar… m-am bâlbâit eu puțin, după care am spus: Dar *ce* s-a întâmplat?

Îți jur, Angela, că nu făceam pe mironosița. Pentru o clipă, chiar nu am știut ce se întâmplase. Parcă tocmai apărusem în scenă – străină și față de mine însămi, și față de povestea care se spunea acolo. Oricum, cine erau oamenii ăștia despre care vorbea toată lumea? Arthur și Vivian și Celia? Ce aveau de-a face cu mine?

— Vivian, au fotografii.

Asta m-a trezit.

Panicată, m-am gândit: *Era un fotograf în camera de hotel?!* După aceea mi-am amintit însă de săruturile dintre mine, Celia și Arthur, pe Fifty-second Street. Drept sub felinar. Splendid luminați. Direct sub ochii fotografilor de tabloide care pândiseră în fața clubului Spotlite mai devreme, așteptând să îi prindă pentru o clipă pe Brenda Frazier și Kelly Catastrofă.

Le oferiserăm probabil un spectacol pe cinste.

Atunci am văzut dosarul mare de carton din poala domnului Weinberg. Acolo erau probabil fotografiile. Doamne, ține-mă.

— Tot încercăm să vedem cum am putea să împiedicăm publicarea, Vivian, a spus Olive.

— Nu aveți cum, a vorbit Billy pentru prima oară – dovedind, prin împleticeala limbii, că și el era beat. Edna e celebră, iar Arthur Watson e soțul ei, ceea ce înseamnă că astea sunt *știri*, fetiță, de fapt și de drept. Și ce mai știri! Un bărbat – o semivedetă, căsătorit cu o vedetă adevărată – e prins sărutând două fete care arată a animatoare, în fața unui club de noapte. Apoi îl vedem pe același bărbat – semicelebritatea căsătorită cu o celebritate adevărată – cazându-se la un hotel nu cu una, ci cu *două* femei, din care niciuna nu e soția lui. Astea sunt *știri,* copii. Nu ai cum să oprești ceva atât de incitant. Winchell se hrănește cu dezastre din astea. Cristoase, e o adevărată *reptilă!* Nu îl suport. Îl urăsc de când l-am cunoscut în lumea vodevilului. Nu trebuia să îl las să vină la spectacolul nostru. Of, biata Edna!

Edna. Rezonanța numelui ei m-a rănit până în măruntaie.

— Edna știe? am întrebat eu.

— Da, Vivian, a spus Olive. Edna știe. Era aici când a venit Stan cu fotografiile. Între timp s-a culcat.

Mi-a venit să vomit.

— Și Anthony…?

— Și el știe, Vivian. S-a dus acasă.

Știa toată lumea; deci nu exista speranță de scăpare în nicio direcție.

Olive a continuat:

— Anthony și Edna sunt însă cea mai măruntă dintre grijile tale acum, dacă pot spune așa. Ai o problemă mult mai mare, Vivian. Stan ne-a spus că ai fost identificată.

— Identificată?

— Da, identificată. Se știe cine ești la ziar. Te-a recunoscut cineva de la clubul de noapte. Asta înseamnă că îți va apărea numele – numele complet – în editorialul lui Winchell. Obiectivul meu în seara asta e să-i împiedic să-l publice.

Disperată, m-am uitat spre Peg – n-aș fi putut spune ce căutam. Poate voiam alinare sau îndrumare din partea mătușii mele. Peg însă se lăsase pe spate, pe canapea, cu ochii închiși. Îmi venea să mă duc să o scutur și să o implor să aibă grijă de mine, să mă salveze.

— Nu avem cum să-i oprim, a mormăit Peg din nou.

Stan Weinberg a dat din cap, aprobând solemn. Nu ridica privirea de la propriile mâini, împreunate peste dosarul acela ce nu părea să conțină nimic scandalos. Arăta ca un agent de pompe funebre care încearcă să-și păstreze demnitatea și rezerva, înconjurat de o familie zdrobită și îndoliată.

— Într-adevăr, nu putem să îl oprim pe Winchell să publice știrea despre aventurile lui Arthur, a spus Olive. Bineînțeles că va bârfi despre Edna, pentru că e celebră. Dar Vivian e *nepoata* ta, Peg. Nu putem permite să-i apară numele în ziare într-un asemenea scandal. Numele ei nu e necesar în poveste. I-ar ruina bietei fete viața. Billy, dacă ai vrea tu să îți suni cunoscuții de la studio și să îi rogi să se implice…

— Ți-am mai spus de zece ori că studioul nu are ce să facă, a răspuns Billy. În primul rând, astea sunt bârfe de New York, nu bârfe de Hollywood. Aici nu au atâta influență. Și chiar dacă ar *putea* să facă ceva, nu pot să joc cartea asta. Pe cine vrei să sun? Pe Zanuck[33]. în persoană? Să-l trezesc la ora asta și să-i zic: „Salut, Darryl, ai putea să o scoți din încurcătură pe nepoata soției mele?” S-ar putea să am și eu nevoie de o favoare din partea lui Zanuck mai devreme sau mai târziu. Deci nu, aici nu am nicio putere. Nu mai fi așa cloșcă, Olive. Lasă zarurile să cadă. O să fie urât câteva săptămâni, după care o să treacă. Întotdeauna trece. O să supraviețuiască toată lumea. O tevatură prin ziare. Ce-ți pasă?

— O să rezolv eu, promit, am zis eu prostește.

— Nu se poate rezolva, a spus Billy. Iar tu deocamdată poate ar fi mai bine să-ți ții gura. Ai făcut destule pagube pentru o seară, fetiță.

— Peg, a intervenit Olive, apropiindu-se de canapea ca să o trezească pe mătușa mea cu un zgâlțâit. *Gândește-te.* Nu se poate să nu ai tu o idee. Cunoști lume.

Peg s-a mulțumit însă să repete:

— Nu avem cum să-i oprim.

Am reușit să ajung la un scaun și m-am așezat. Făcusem ceva foarte rău; a doua zi avea să apară în paginile ziarelor de scandal și nimeni nu putea să se opună. Familia mea urma să afle; la fel și fratele meu.

Aveau să afle toți oamenii cu care crescusem și cu care mersesem la școală. Avea să afle tot New Yorkul.

Cum spusese Olive: știrea asta urma să-mi ruineze viața.

Până atunci nu mă preocupasem cine știe ce de viața mea, dar încă îmi păsa suficient încât să nu-mi doresc să fie *ruinată.* Oricât de dezlănțuită fusese purtarea mea din ultimul an, cred că întotdeauna mă gândisem vag că într-o bună zi aveam să mă adun și să devin din nou respectabilă (că urma să intervină „educația" primită, cum spusese fratele meu). Amploarea acestui scandal și publicitatea aveau să facă imposibilă respectabilitatea pentru totdeauna.

Și mai era și Edna. *Deja știa.* M-a luat din nou un val de greață.

— Cum a primit Edna vestea? am îndrăznit să întreb, cu voce teribil de tremurătoare.

Olive m-a privit oarecum cu milă, dar nu a răspuns.

— Tu cum crezi că a primit-o? a ripostat Billy, mai puțin milos. Femeia e tare ca piatra, dar inima îi e făcută din compuși mai obișnuiți, mai perisabili – deci da, e cam dărâmată, Vivian. Dacă ar fi fost o singură mimoză care morfolea fața soțului ei, poate ar fi făcut față – dar două? Și una din ele să fii *tu?* Deci tu ce crezi, Vivian? Tu cum *crezi* că se simte?

Mi-am acoperit fața cu mâinile.

Cel mai bine pentru mine acum, mi-am spus, ar fi fost să nu mă fi născut.

— Tare moralist mai ești pe tema asta, William, am auzit-o pe Olive spunând pe un ton jos, de avertisment. Pentru un bărbat cu istoricul tău.

— Cristoase, ce îl urăsc pe Winchell, a continuat Billy, ignorând comentariul lui Olive. Și el mă urăște la fel de tare. Cred că mi-ar da foc dacă ar fi rost de bani din asigurare.

— Sună totuși la studio, Billy, s-a rugat din nou Olive. Sună-i și roagă-i să intervină. Ei pot să facă orice.

— Nu, studioul *nu poate* să facă orice, Olive, a răspuns Billy. Nu cu asemenea știre fierbinte. Suntem în 1941, nu în 1931. Nu mai are nimeni atâta greutate. Winchell e dat în mă-sa, are mai multă putere decât președintele. Putem noi doi să ne certăm pe tema asta

până la Crăciun, dar răspunsul rămâne același – nu am cum să ajut și nici studioul nu are cum.

— Nu avem cum să-i oprim, a spus Peg din nou, după care a oftat – un oftat adânc, de om bolnav.

M-am legănat pe scaun cu ochii închiși, îngrețoșată de dezgust pentru propria persoană și de alcool.

Au trecut niște minute, presupun. Întotdeauna trec.

Când am ridicat ochii, Olive revenea în sufragerie, cu paltonul și pălăria pe ea și cu geanta în mână. Cred că ieșise un moment, dar nu observasem. Stan Weinberg plecase, lăsând în urmă acele vești groaznice ca o duhoare. Peg era în continuare prăbușită pe canapea, cu capul lăsat pe spate, mormăind din timp în timp ceva neinteligibil.

— Vivian, a zis Olive. Vreau să te schimbi în ceva mai decent. Grăbește-te, te rog. Pune-ți o rochie din acelea cu flori, pe care le-ai adus de la Clinton. Și ia-ți paltonul și pălăria. E frig afară. Ieșim. Nu știu când ne întoarcem.

— *Ieșim*?

Doamne, nu se mai sfârșește odată noaptea asta a ororilor?

— Mergem la Stork Club. Vreau să dau de Walter Winchell și să discut cu el personal.

Billy a râs.

— Olive merge la Stork Club! Să ceară audiență la marele Winchell! Hai că asta-i bună! Nici nu știam că ai *auzit* de Stork[34] Club, Olive! Credeam că ai impresia că e o maternitate!

Olive a ignorat comentariul, spunând:

— Să nu o mai lași pe Peg să bea în seara asta, te rog. Va fi nevoie să aibă capul limpede, ca să ne descurcăm cu tot dezastrul, imediat ce reușim să o aducem în fire.

— Nici nu mai *poate* să bea, a exclamat Billy, dând din mână spre silueta moale a soției lui. Uită-te la ea!

— Repede, Vivian, a spus Olive. Du-te să te pregătești. Nu uita – ești o fată decentă, îmbracă-te ca atare. Și aranjează-ți și părul dacă tot te duci. Demachiază-te puțin. Să arăți cât mai curățică. Și spală-te pe mâini cu mult săpun. Miroși a bordel, nu se poate așa ceva.

Mi se pare incredibil, Angela, să văd câtă lume din ziua de azi a uitat numele lui Walter Winchell. Odinioară era cel mai puternic om din presa americană, ceea ce însemna că era unul dintre cei mai puternici oameni din lume. Scria despre cei bogați și celebri, ce-i drept, dar era și el la fel de bogat și celebru ca și ei. (Sau, în majoritatea cazurilor, și mai și.) Era adorat de public și temut de cei vizați. Construia și demola reputații după bunul-plac – ca un copil care s-ar juca cu niște castele de nisip. Unii susțineau că Winchell era în spatele realegerii lui Roosevelt, pentru că Winchell (care credea cu pasiune că America trebuia să intre în război și să-l învingă pe Hitler) pur și simplu le-a comandat admiratorilor lui să-l voteze. Și milioane de oameni s-au conformat.

Multă vreme, Winchell fusese faimos pentru simplul fapt că vindea informații murdare despre personalități și pentru că avea condeiul ascuțit. Îi citeam editorialele împreună cu bunica, firește. Îi sorbeam fiecare cuvânt. Știa totul despre toată lumea. Avea tentacule pretutindeni.

În 1941, Stork Club era, practic, biroul lui Winchell. Toată lumea știa. Eu știam pentru că îl văzusem acolo de zeci de ori în ieșirile mele în oraș cu Celia. Îl vedeam stăpânind asupra locului de pe tronul care îi era mereu rezervat: masa 50. Acolo îl puteai găsi în fiecare seară, între 11 seara și 5 dimineața. Acolo își făcea munca murdară. Acolo veneau șerpuind lighioanele din regatul lui, ca ambasadorii lui Kublai Han, din toate colțurile imperiului, să îi ceară favoruri sau să îi aducă bârfele cu care hrănea pântecele monstruos al editorialului său.

Lui Winchell îi plăcea compania animatoarelor frumoase (cui nu îi place?), așa că Celia stătuse la masa lui de câteva ori. Știa cum o cheamă. Dansau des împreună – îi văzusem. (Orice ar fi spus Billy despre el, omul era un bun dansator.) Deși petrecusem atâtea nopți la Stork, niciodată nu îndrăznisem să mă duc să stau și eu la masa lui Winchell. În primul rând, nu eram nici animatoare, nici actriță, nici moștenitoarea unor mari averi, deci nu l-aș fi interesat. În al doilea rând, individul mă speria de moarte, iar atunci nici măcar nu aveam motiv să îmi fie frică de el.

Ei bine, acum aveam.

În taxi, eu și Olive nu am schimbat nicio vorbă. Eu eram prea copleșită de frică și rușine ca să fac conversație, iar ea nu fusese niciodată amatoare de pălăvrăgeală. Trebuie să spun că nu avea un comportament umilitor; nu mă trata cu o dezaprobare de pedagogă, deși ar fi avut motive. Nu, în seara aceea atitudinea lui Olive era strict profesională. Era o femeie cu o misiune și se concentra exclusiv pe ce avea de făcut. Dacă n-aș fi fost atât de agitată, poate aș fi fost mișcată și uimită de faptul că Olive – nu Peg, și nici măcar Billy – era cea care risca pentru mine. Eram însă prea nenorocită ca să observ acest act de îndurare divină. Nu simțeam altceva decât iminența dezastrului.

Când am ieșit din taxi, Olive nu mi-a spus decât atât:

— Nu vreau să-i spui niciun *cuvânt* lui Winchell. Niciun cuvânt. Fii decorativă și ține-ți gura. Atât trebuie să faci. Hai după mine.

La intrarea de la Stork, ne-au oprit doi paznici pe care îi cunoșteam bine. James și Nick. Și ei mă cunoșteau, deși nu și-au dat seama imediat. Mă știau drept petrecăreață care se învârtea mereu pe lângă Celia Ray; în seara aceea însă nu arătam deloc așa. Nu eram îmbrăcată pentru o seară de dans la Stork. Nici măcar nu purtam rochie de seară sau blănuri, sau bijuterii împrumutate de la Celia. Dimpotrivă – conform indicațiilor de decență vestimentară date de Olive, pe care, slavă Domnului, mă dusese mintea să le urmez –, purtam aceeași rochiță simplă pe care o avusesem pe mine în tren, când sosisem la New York, cu atâtea luni în urmă. Pe deasupra, purtam paltonul meu bun, de școală. Îmi spălasem bine tot machiajul de pe față. Cred că arătam de vreo cincisprezece ani.

Mai mult, în seara aceea aveam o altfel de companie (ca să mă exprim rezervat) decât cea cu care erau obișnuiți portarii. În loc să fiu la brațul luxuriantei animatoare Celia Rey, eram însoțită de Olive Thompson – o doamnă severă, cu ochelari cu ramă de oțel, îmbrăcată cu un palton vechi, cafeniu. Arăta a bibliotecară de școală. De fapt, arăta a *mamă* de bibliotecară de școală. În niciun caz nu păream genul de oaspeți care să ridice ștacheta unui loc ca Stork, așa că

și James, și Nick au dat să ne oprească, văzând că Olive se apropia hotărâtă.

— Bună seara, trebuie să vorbim cu domnul Winchell, a anunțat ea energic. Situația este destul de urgentă.

— Îmi pare rău, doamnă, dar clubul este plin și nu mai primim clienți în seara aceasta.

Mințea, bineînțeles. Dacă Celia și cu mine am fi încercat să intrăm – îmbrăcate în toată splendoarea noastră –, ușile s-ar fi deschis la perete, gata-gata să sară din balamale.

— Domnul Sherman Billingsley este aici? a întrebat Olive, neabătută.

Portarii s-au uitat unul la altul. Ce știa bibliotecara cea ponosită despre Sherman Billingsley, proprietarul clubului?

Profitând de ezitarea lor, Olive a continuat:

— Vă rog să-i spuneți domnului Billingsley că administratoarea teatrului Lily Playhouse a venit să vorbească cu domnul Winchell și că este vorba de o urgență. Spuneți-i că vin în numele bunei sale prietene Peg Buell. Nu avem mult timp la dispoziție. Este vorba de posibila publicare a acestor fotografii.

Olive a căutat prin geanta ei discretă, cu model ecosez, și a scos din ea dezastrul vieții mele – dosarul de carton. L-a înmânat celor doi. Era o tactică îndrăzneață, dar, la vremuri disperate, măsuri disperate. Nick a luat dosarul, l-a deschis, a privit fotografiile și a fluierat încetișor. Apoi s-a uitat la fotografii, la mine, și iar la fotografii. I s-a schimbat expresia. *Acum* își dădea seama cine eram.

A ridicat o sprânceană și mi-a adresat un rânjet lubric, după care a spus:

— Nu te-am mai văzut de ceva vreme, Vivian. Dar acum pricep de ce. Ai fost ocupată, nu?

Fierbeam de rușine, dar în același timp înțelegeam: *E doar începutul.*

— Am să vă rog să aveți grijă cum vorbiți cu nepoata mea, domnule, a spus Olive, cu un glas atât de oțelit, încât ai fi putut să găurești cu el un seif de bancă.

Nepoata mea?

De când mă numea Olive nepoata ei?

Nick s-a scuzat, supus. Dar Olive nu terminase:

— Tinere, ori ne însoțiți la domnul Billingsley – care nu va aprecia modul necioplit cum ați tratat două persoane pe care le consideră ca și rudele sale ori ne duceți direct la masa domnului Winchell. Ori una, ori cealaltă, dar de plecat, nu plec. Sugestia mea ar fi să ne conduceți direct la masa domnului Winchell, pentru că acolo am să ajung în seara aceasta, indiferent prin ce metode și indiferent cine trebuie dat afară fiindcă a încercat să mă oprească.

Este formidabil cât de tare se sperie toți bărbații tineri de doamne ponosite, la vârsta a doua, cu voci severe, dar adevărul rămâne: îi *îngrozesc.* (Presupun că seamănă prea tare cu mamele lor, sau cu niște călugărițe, sau cu profesoarele de la școala de duminică. Traumele lăsate de vechile certuri și bătăi trebuie să fie foarte adânci.)

James și Nick s-au uitat scurt unul la celălalt, apoi din nou la Olive și au decis ca un singur om: *Dă-i băbăciunii ce vrea.*

Am fost livrate direct la masa domnului Winchell.

Olive s-a așezat la masă cu marele om, dar mie mi-a făcut semn să rămân în picioare, în spatele ei, de parcă și-ar fi folosit corpul mic și îndesat ca scut între mine și cel mai periculos ziarist din lume. Sau poate pur și simplu voia să mă țină departe de conversație, să nu vorbesc și să îi stric strategia.

A împins deoparte scrumiera lui Winchell și i-a pus dosarul în față.

— Am venit să discut despre *astea.*

Winchell a deschis dosarul și a răsfirat fotografiile, ca să le vadă. Le vedeam și eu pentru prima oară, deși nu eram suficient de aproape încât să disting detaliile. Erau însă acolo. Două fete și un bărbat, împletiți unii cu alții. Nu aveai nevoie de detalii ca să înțelegi ce se petrecea.

Winchell a dat din umeri.

— Le-am văzut. Le-am cumpărat deja. Nu am cu ce să vă ajut.

— Știu, a spus Olive. Am înțeles că le veți publica mâine, în ediția de după-amiază.

— Stați puțin, doamnă, cine dracu' sunteți?

— Mă numesc Olive Thompson. Sunt administratoarea teatrului Lily Playhouse.

S-a văzut cum a făcut un calcul rapid în minte, după care a livrat rezultatul.

— Dărăpănătura în care se joacă *Orașul fetelor,* a zis el, aprinzându-și o țigară de la mucul încă arzând al celei terminate.

— Corect, a confirmat Olive. (Nu s-a arătat ofensată de cuvântul „dărăpănătură” în relație cu teatrul nostru, deși, sinceri să fim, cum să îl contrazici?)

— Bun spectacolul, a spus Winchell. I-am făcut o recenzie strălucită.

Părea să ceară laude pentru asta, dar Olive nu era genul de femeie care să ofere laude gratis – nici măcar în situația de față, când practic venea să se plece la mila lui Winchell.

— Cine e iepurașul care se ascunde în spatele dumneavoastră? a întrebat el.

— Nepoata mea.

Am înțeles de aici că ne țineam de povestea *asta.*

— I-a cam trecut ora de culcare, nu-i așa? a observat Winchell, măsurându-mă din cap până în picioare.

Niciodată nu mai fusesem atât de aproape de el și nu îmi plăcea deloc senzația. Era un bărbat înalt, cu figură de pasăre de pradă, în jur de 45 de ani, cu o piele roz, netedă ca a unui bebeluș, și un mușchi care îi pulsa pe mandibulă. Purta un costum bleumarin (călcat la dungă), o cămașă de bumbac de calitate, bleu-azur, pantofi maro cu bombeu și o pălărie de fetru, cenușie, foarte elegantă. Era bogat și puternic și arăta bogat și puternic. Mâinile i se foiau întruna, dar ochii i-au rămas surprinzător de nemișcați cât timp m-a măsurat. Avea o privire de prădător. Ai fi spus că era atrăgător dacă reușeai să nu te mai gândești că, la un moment dat, te va eviscera.

O clipă mai târziu a lăsat însă ochii în jos. Nu îi atrăsesem interesul. Mă cântărise, mă analizase repede – *sex feminin, tânără, fără cunoștințe importante, irelevantă* – și mă declarase inutilă nevoilor sale.

Olive a bătut cu degetul într-una din fotografiile de pe masă.

— Domnul din fotografiile acestea este căsătorit cu vedeta noastră.

— Știu exact cine e individul, doamnă. Arthur Watson. Un bleg fără talent. Prost ca noaptea. Se

pricepe mai bine la alergat după fuste decât la actorie, dacă e să ne luăm după dovezi. Nevastă-sa o să șteargă cu el pe jos când va vedea pozele.

— Le-a văzut deja, a zis Olive.

Winchell era de-a dreptul iritat.

— Eu vreau să știu cum de le-ați văzut *dumneavoastră.* Imaginile astea sunt proprietatea mea; ce v-a venit să le arătați prin tot orașul? Ce faceți, vindeți bilete?

Olive nu a răspuns, doar l-a fixat pe Winchell cu cea mai fermă expresie de care era capabilă.

Un chelner s-a apropiat și a întrebat dacă doamnele doreau ceva de băut.

— Nu, mulțumim, a spus Olive. Suntem abstinente. (Afirmație care ar fi fost respinsă categoric dacă vreunul din ei ar fi fost destul de aproape ca să simtă cum îmi mirosea respirația.)

— Dacă vreți să ascund povestea sub preș, nici să nu vă gândiți, a zis Winchell. Asta e o știre, și eu mă ocup cu știrile. Dacă e adevărată sau interesantă, nu pot să nu o public. Iar ce avem aici e și adevărat, *și* interesant. Soțul Ednei Parker Watson, alergând prin oraș cu două femei ușoare… Ce vreți să fac, doamnă? Să mă uit cuminte în jos când celebritățile se hârjonesc cu animatoare chiar pe Street? Știe toată lumea că nu-mi place să public știri despre perechi căsătorite, dar, dacă lumea e atât de indiscretă cu propriile indiscreții, ce vreți să fac?

Olive a continuat să-l fixeze cu privirea ei de aisberg.

— Mă aștept să aveți un minimum de decență.

— Hai că sunteți formidabilă! Nu vă speriați prea ușor, nu-i așa? Încep să vă citesc. Lucrați pentru Billy și Peg Buell.

— Corect.

— E o minune că mai e deschisă rabla voastră de teatru. Cum vă păstrați spectatorii, an după an? Îi plătiți să vină? Îi mituiți?

— Îi convingem, a spus Olive. Îi convingem oferindu-le divertisment excelent, iar ei, la rândul lor, ne răsplătesc cumpărând bilete.

Winchell a râs, a bătut darabana cu degetele pe masă și a înclinat capul.

— Îmi place de dumneata. Deși lucrezi pentru Billy Buell, păduchele ăla arogant, îmi place de dumneata. Ai vână. Ai fi o secretară potrivită pentru mine.

— Deja aveți o secretară excelentă, domnule, în persoana domnișoarei Rose Bigman – o femeie pe care o consider prietenă. Mă îndoiesc că ar aprecia intenția dumneavoastră de a mă angaja.

Winchell a râs din nou.

— Știți mai multe despre oamenii ăștia decât mine!

Apoi râsul i-a pierit, fără să-l fi înveselit cu adevărat.

— Uite ce e, doamnă, nu am nimic pentru dumneata. Îmi pare rău pentru vedeta voastră și sentimentele ei, dar eu nu dau povestea sub preș.

— Nu vă cer să o dați sub preș.

— Atunci ce? De lucru deja v-am oferit, și de băut v-am oferit.

— Este important să nu publicați în ziar numele *fetei acesteia*, a zis Olive, arătând din nou spre fotografii. Iată-mă – într-o imagine surprinsă cu câteva ore (și câteva secole) în urmă –, cu capul dat pe spate, în extaz.

— De ce să nu-i public numele?

— Pentru că este nevinovată.

— Ciudată purtare pentru o nevinovată.

Din nou, râsul acela rece și umed.

— Nu aveți nimic de câștigat dacă îi apare bietei fete numele în ziar, a spus Olive. Celelalte persoane implicate în tevatura asta sunt personalități publice – un actor și o animatoare. Oamenii îi cunosc deja după nume. Expunerea în public a fost un risc pe care și l-au asumat când au intrat în industria divertismentului. Într-adevăr, le va face rău articolul dumneavoastră, dar vor supraviețui. Astfel de experiențe sunt legate de celebritate. Tânăra de aici – și din nou a bătut cu degetul în fotografia chipului meu extatic – nu este decât o studentă de familie bună. Scandalul o va distruge. Dacă îi publicați numele, îi condamnați tot viitorul.

— Stai puțin, *asta* e fata?

Acum Winchell arăta spre mine. Degetul ațintit spre mine mă făcea să mă simt de parcă mă identificase un călău într-o mulțime.

— Corect, a zis Olive. Este nepoata mea. Este o tânără cuminte. Studiază la Vassar.

(Aici, Olive exagera – da, *fusesem* la Vassar, dar nu cred că m-ar fi putut acuza cineva că *studiasem* vreodată acolo.)

Mă fixa în continuare.

— Atunci de ce dracu nu ești *facultate,* măi fetiță?

În clipa aceea, îmi doream să fi fost. Îmi simțeam picioarele și plămânii gata să cedeze. În viața mea nu mi-am dorit mai mult să-mi țin gura. Am încercat să arăt pe cât posibil a fată cuminte care studiază literatura la o facultate respectabilă și care nu e beată – rol pentru care în seara aceea eram mai nepotrivită ca niciodată.

— A venit doar în vizită, a spus Olive. Este dintr-un oraș mic, dintr-o familie bună. În ultima vreme a intrat într-un anturaj ciudat. Așa ceva li se întâmplă tot timpul fetelor cuminți. A făcut o greșeală, atât.

— Și nu vreți să dau cu ea de pământ pentru asta.

— Corect. Asta vă cer să luați în considerare. Dacă trebuie, publicați articolul, publicați și fotografiile. Dar nu treceți în ziare numele unei tinere inocente.

Winchell a răsfoit din nou fotografiile. A arătat spre una în care devoram fața Celiei și aveam un braț încolăcit – șerpește – pe după gâtul lui Arthur Watson.

— Tare inocentă, s-a pronunțat el.

— A fost sedusă, a spus Olive. A greșit. I se putea întâmpla oricărei fete.

— Cum crezi dumneata că aș putea să-mi țin nevasta și fata numai în haine de nurcă dacă nu public bârfe, numai pentru că oamenii nevinovați mai greșesc?

— Îmi place numele fetei dumneavoastră, mi-a scăpat mie în clipa aceea, fără să mă gândesc.

Propria voce m-a șocat. Chiar nu intenționasem să vorbesc. Pur și simplu îmi zburaseră vorbele; i-am surprins pe amândoi. Olive s-a răsucit și mi-a aruncat o privire ca o lamă de pumnal, în timp ce Winchell s-a lăsat puțin pe spate, derutat.

— Cum așa? a întrebat el.

— Nu avem nevoie de contribuția ta acum, Vivian, a spus Olive.

— Gura, i-a spus Winchell lui Olive. Ce-ai zis, fată?

— Îmi place numele fetei dumneavoastră, am repetat eu, incapabilă să-mi iau ochii de la el: Walda.

— Ce știi tu de Walda mea? m-a somat el.

Dacă aș fi avut mintea la mine, sau dacă aș fi fost capabilă să inventez o poveste interesantă, poate aș fi răspuns altfel, dar așa, îngrozită cum eram, nu am reușit să găsesc altceva de spus decât adevărul.

— Întotdeauna mi-a plăcut numele ei. Știți, pe fratele meu îl cheamă Walter, ca pe dumneavoastră. Și pe tatăl bunicii îl chema tot Walter. Bunica l-a botezat la fel pe fratele meu. Voia să ducă numele mai departe. A început să vă asculte la radio de mult, pentru că îi plăcea numele dumneavoastră. Vă citea toate editorialele. Le citeam împreună, în *The Graphic*[35]. Walter era numele preferat al bunicii. S-a bucurat foarte tare când v-ați botezat copiii Walter și Walda. I-a pus pe părinții mei să mă boteze Vivian pentru că litera *V* e jumătate din *W* și seamănă mult cu Walter. După ce v-ați botezat fiica Walda, a zis că ar fi vrut să mă cheme și pe mine Walda. Spunea că e un nume deștept și un semn bun. Vă ascultam tot timpul la radio, la *Lucky Strike Dance Hour*. Mereu i-a plăcut numele dumneavoastră. Și eu aș fi vrut să mă cheme Walda. Bunica s-ar fi bucurat foarte mult.

Rămăsesem fără suflu – și fără propoziții dezlânate – și, în plus, despre ce naiba tot vorbeam?

— Cine a cerut enciclopedia asta? a glumit Winchell, ațintind din nou degetul spre mine.

— Nu este cazul să-i dați atenție, a zis Olive. Este agitată.

— Nici *dumitale* nu e cazul să-ți dau atenție, doamnă, i-a spus lui Olive, după care și-a întors asupra mea atenția paralizantă. Mi se pare că te-am mai văzut, fată. Ai mai fost pe-aici, nu? Umblai cu Celia Ray, așa-i?

Am dat din cap, înfrântă. Am văzut cum se lasă umerii lui Olive.

— Aha, mă gândeam eu. Vii aici în seara asta, îmbrăcată dulce și drăguț ca Scufița Roșie, dar eu nu așa te știam. Te-am văzut cum te destrăbălai aici, în club. Mi se pare culmea îndrăznelii să încerci *tu* să mă convingi pe *mine* că ești o domnișoară decentă. Uite ce e, doamnelor, v-am mirosit. Știu ce treabă aveți aici – să mă plimbați pe după cireș –, și eu nu suport să fiu plimbat pe după cireș.

A arătat spre Olive.

— Un lucru nu înțeleg: de ce te străduiești dumneata așa de tare să o salvezi pe fata asta. Nu e suflet de om în clubul ăsta care să nu dea mărturie că nu e vreo fecioară slabă de inimă, iar eu știu sigur că nu îți e nepoată. Ce dracu, nici măcar nu sunteți din aceeași țară. Nici măcar nu vorbiți cu același accent.

— Chiar *este* nepoata mea, a insistat Olive.

— Fată, ești nepoata doamnei? m-a întrebat Winchell direct.

Mă îngrozea ideea să îl mint, dar la fel de tare mă îngrozea și să nu îl mint. Soluția mea a fost să exclam: „Îmi pare rău!” și să izbucnesc în lacrimi.

— Of! Mă ia durerea de cap, a zis el. Apoi mi-a dat însă batista lui și m-a îndemnat: Stai jos, fată. Mă faci de râs. Nu vreau să plângă în jurul meu alte fete decât animatoarele și starletele cărora le frâng inima.

A aprins două țigări și mi-a oferit una.

— Sau ești cumva *abstinentă*? a întrebat el, cu un zâmbet cinic. Am luat țigara, recunoscătoare, și am înghițit cu lăcomie fumul, în câteva pufăituri adânci și tremurătoare.

— Câți ani ai? a întrebat el.

— Douăzeci.

— La vârsta asta ar trebui să te ducă capul. Nu că o duce în general pe vreuna din voi, fetele. Auzi, spuneai că mă citeai în *The Graphic?* Nu ești cam tânără?

Am dat din cap.

— Erați preferatul bunicii mele. Îmi citea editorialele dumneavoastră când eram mică.

— Eram preferatul ei, zici? Ce îi plăcea la mine? În afară de numele meu frumos, despre care ne-ai ținut deja un monolog memorabil.

Întrebarea nu era dificilă. Cunoșteam gusturile bunicii.

— Îi plăcea vocabularul dumneavoastră de cartier. Îi plăcea când spuneați de oamenii care se căsătoreau că sunt *chinuiți pe viață* în loc de *uniți pe viață.* Îi plăcea când vă luați la ceartă cu celebritățile. Îi plăceau recenziile de teatru pe care le scriați. Spunea că dumneavoastră chiar mergeați să vedeți piesele și vă păsa de ele și că majoritatea criticilor nu sunt așa.

— Așa spunea bunică-ta? Bravo! Unde e geniul ăsta de femeie?

— A murit, am spus eu, pe punctul de a izbucni din nou în plâns.

— Păcat. Nu-mi place să pierd un cititor fidel. Și fratele ăla al tău, botezat după mine: Walter. Povestea lui care e?

Nu știu cum de înțelesese Walter Winchell că familia mea îl botezase pe fratele meu după *el,* dar nu aveam de gând să-l contrazic.

— Fratele meu, Walter, e în Marină, domnule. Se pregătește să devină ofițer.

— S-a înrolat din proprie inițiativă?

— Da, domnule, am spus eu. Pentru asta a plecat de la Princeton.

— Asta ne trebuie în ziua de azi, a zis Winchell. Mai mulți băieți ca el. Mai mulți băieți cu suficient curaj să se înroleze ca să se bată cu Hitler înainte să le spună cineva că așa trebuie. E frumușel?

— Da, domnule.

— Bineînțeles că e, cu așa un nume.

A venit din nou chelnerul, să întrebe dacă doream ceva, și am fost *cât pe ce* să comand un gin tonic, din pură obișnuință, dar am avut prezența de spirit să mă opresc la timp. Pe chelner îl chema Louie. Mă sărutasem cu el mai demult. Nu părea să mă recunoască, slavă cerului.

— Uite ce e, a spus Winchell. Vreau să eliberați terenul. Stricați imaginea de la masa mea. Nici nu știu cum ați reușit să vă strecurați aici, la cum arătați.

— Vom pleca după ce primesc garanția dumneavoastră că nu veți publica numele lui Vivian în ziar mâine, a spus Olive, care întotdeauna știa cum să întindă coarda *încă un pic.*

— Alo, nu vii la masa 50 de la Stork Club să îmi spui *mie* ce vrei *dumneata*, s-a răstit Winchell. Nu îți datorez nimic. Altă garanție nu primești.

Apoi s-a întors spre mine.

— Ți-aș spune să fii cuminte de acum încolo, dar știu că nu o să fii. Condamnarea rămâne valabilă – ai făcut o măgărie, fetiță, și ai fost prinsă. Probabil ai făcut tu multe alte măgării, dar până acum ai avut noroc și ai scăpat. Ei, în seara asta ți s-a terminat norocul. Să te încurci cu soțul tâmpit al uneia și cu o lesbiană rea de muscă – nu se poate așa ceva la o fată de familie bună.

Și o să mai faci multe tâmpenii de-acum încolo, sau nu cunosc eu oamenii. Deci atâta pot să îți spun: dacă o așa-zisă fată cuminte, cum spui că ești, are de gând să umble în continuare cu cliente vechi, ca Celia Ray, va trebui să înveți să lupți singură pentru tine. Cotoroanța asta mă enervează de nu se poate, dar e tare ca fierul, dacă a ieșit la luptă pentru tine. Nu știu cum de ține la tine sau de ce meriți asta. De-acum încolo, fetiță, apără-te singură. Și acum plecați de-aici amândouă și nu-mi mai stricați seara. Din cauza voastră n-au curaj să se apropie oamenii importanți.

DOUĂZECI

A doua zi, m-am ascuns la mine în cameră cât timp am putut. O tot așteptam pe Celia să vină acasă și să discutăm, dar n-a apărut. Nu dormisem deloc și mă simțeam ca-ntr-un coșmar agitat. Parcă aveam agățați de creier mii de clopoței, și toți zăngăneau în același timp. Îmi era prea frică să dau ochii cu cineva – și mai ales cu Edna – ca să risc să mă duc la bucătărie să iau micul dejun sau prânzul.

După-amiaza, m-am furișat afară să cumpăr ziarul, ca să citesc editorialul lui Winchell. L-am deschis pe loc, lângă chioșc, luptându-mă cu vântul de martie care încerca să îmi smulgă din mâini veștile proaste.

Publicaseră fotografia cu Arthur, cu Celia și cu mine îmbrățișați. Mi se distingea vag profilul, și nu aveai siguranța că eram eu. (La lumină slabă, toate brunetele drăguțe arată la fel.) Dar lui Arthur și Celiei li se vedeau chipurile clar ca în miezul zilei. În fond, ei erau cei importanți.

Mi s-a pus un nod în gât și m-am forțat să citesc.

Articol de Walter Winchell, în *The New York Daily Mirror,* ediția de după-amiază, 25 martie 1941:

Iată un comportament nedemn de un gentleman care mai este și „domnul Edna Parker Watson". Ce zici de două animatoare americane să-ți țină de cald, englezoi lacom ce ești, dacă una nu-ți ajunge? […] Exact, l-am surprins pe Arthur Watson drăgălindu-se în fața clubului Spotlite cu colega lui de scenă Celia Ray din *Orașul fetelor* și încă o frecventatoare a insulei Lesbos, toată numai picioare. […] Frumos mod de a-ți petrece timpul liber, domnule, în timp ce compatrioții luptă și mor în războiul împotriva lui Hitler! […] Ce agitație pe trotuar noaptea trecută! […] Să sperăm că cei trei iubăreți buclucași s-au distrat pozându-ne, fiindcă e clar pentru oricine are un dram de creier: urmează să asistăm la Reno-varea[36] unei alte căsătorii din lumea spectacolului! […] Probabil Arthur Watson a avut parte de o tăbăceală numărul unu din partea nevestei noaptea trecută. […] Ce zi nenorocită pentru soții Watson! Ar fi

trebuit să nici nu se ridice din pat! […] Ați auzit-o din surse sigure!

„O frecventatoare a insulei Lesbos, toată numai picioare."

Dar niciun nume.

Olive mă salvase.

În seara aceea, pe la șase, am auzit o bătaie la ușă. Era Peg, care arăta la fel de verzuie și de încleiată cum mă simțeam eu.

S-a așezat pe patul acoperit de haine.

— Căcat, a spus ea, pe un ton care sugera că vorbea foarte serios.

Am rămas multă vreme în tăcere.

— Ce să zic, pui, ai încurcat rău de tot treaba, a spus ea în cele din urmă.

— Îmi pare tare rău, Peg.

— Las-o așa. N-o să ți-o iau în nume de rău. Dar ne-a adus pe cap tot felul de încurcături. De la răsărit stau cu Olive și încercăm să facem ordine în dezastrul ăsta.

— Îmi pare *tare* rău, am repetat eu.

— Serios, las-o așa. O să ai nevoie de scuze față de alții. Nu le irosi cu mine. Dar avem ceva de discutat. În primul rând, vreau să-ți spun că Celia e concediată.

Concediată. Nu mai auzisem să fi fost concediat cineva de la Lily.

— Și unde o să se ducă?

— O să se ducă în altă parte. Cu noi a terminat. Am dat-o afară. I-am spus să vină să-și ia lucrurile în seara asta, în timpul spectacolului. O să te rog să nu fii în cameră când vine. Nu mai vreau alte complicații.

Celia pleca și nici măcar nu aveam ocazia să-mi iau rămas-bun! Dar *unde* avea să se ducă? Știam sigur că nu avea niciun ban în buzunar. Nu avea unde să stea. Nu avea familie. Era un dezastru…

— Nu am avut încotro, a spus Peg. Nu puteam să o oblig pe Edna să împartă scena cu fata asta. Mai mult, dacă nu terminam cu Celia după catastrofa asta, am fi avut revoltă la palat cu tot restul distribuției. S-au înfuriat prea tare cu toții. Nu putem să riscăm, așa că am înlocuit-o pe Celia cu Gladys. Nu e la fel de bună, dar se descurcă. Aș vrea să pot să-l dau afară și pe Arthur,

dar nu acceptă Edna. Mai târziu s-ar putea să-l concedieze chiar ea, dar asta e alegerea ei. Omul e o belea, dar ce să-i faci? Îl iubește.

— Edna joacă în seara asta? am întrebat eu, uimită.

— Bineînțeles că joacă. De ce să nu joace? Ea nu a greșit cu nimic.

Am tresărit ca lovită. Era un adevărat șoc pentru mine să aud că juca. Credeam că se ascundea pe undeva, că se internase într-un sanatoriu sau că plângea în spatele unei uși închise. Mă gândeam că se anulase tot spectacolul.

— N-o să fie o seară plăcută pentru ea, a zis Peg. Toată lumea l-a citit pe Winchell, bineînțeles. O să se șoptească în stânga și-n dreapta. Publicul o să fie cu ochii pe ea, setos de sânge, o să aștepte să o vadă cum se împiedică și se bâlbâie. Dar e tare, se descurcă ea. Consideră că e mai bine să termine odată cu povestea asta. Spectacolul trebuie să continue, vorba ceea. Avem noroc că e așa puternică. Dacă nu era așa de hotărâtă sau o prietenă atât de bună, probabil că ar fi plecat din spectacol, și ce ne făceam atunci? Din fericire, știe să reziste, și exact asta o să facă.

Și-a aprins o țigară, apoi a continuat:

— Am stat de vorbă azi și cu iubitul tău, Anthony. Voia să plece din spectacol. Spunea că nu se mai distrează. Zicea că îl „călcăm pe bombeu", ce o mai fi însemnând și asta. Mai precis, zicea că tu îl calci pe bombeu. Am reușit să-l conving să nu plece, dar trebuie să îl plătim mai mult și a zis că nu vrea să îl mai „faci cu capu' ". Pentru că i-ai „băgat strâmbe", spune că a terminat cu tine; că nu mai vrea să te audă că „faci ciocu' mare". Eu doar citez, Vivvie. Cred că ți-am transmis mesajul integral. Nu știu dacă o să fie în stare să joace bine în seara asta, dar vom afla destul de repede. Azi-dimineață, Olive a avut o discuție lungă cu el, ca să încerce să-l țină pe linia de plutire. Ar fi bine să te ferești de el. Deocamdată, prefă-te că nu există.

Îmi venea să vomit. Celia fusese izgonită. Anthony nu mai voia să vorbească niciodată cu mine. Din cauza mea, în seara aceea Edna avea să apară în fața unui public care ar fi vrut să o vadă legănându-se în ștreang.

Peg a continuat:

— Vivvie, nu vreau s-o mai dau cotită. De când te-ai încurcat cu Arthur Watson?

— Nu m-am încurcat cu el. Doar noaptea trecută. A fost singura dată.

Mătușa mea m-a studiat, de parcă încerca să-și dea seama dacă era adevărat sau nu. În cele din urmă, a ridicat din umeri. Poate că mă crezuse, sau poate că nu. Poate că ajunsese la concluzia că oricum nu conta. Cât despre mine, nu aveam destulă energie ca să-mi apăr cauza. Oricum nu era cine știe ce cauză.

— De ce ai făcut-o? m-a întrebat, pe un ton mai degrabă confuz decât acuzator. Cum nu i-am răspuns imediat, a revenit: Nu contează. Toată lumea o face din același motiv.

— Credeam că Edna se încurcase cu Anthony, am spus eu cu un aer penibil.

— Nu e adevărat. O cunosc pe Edna și pot să-ți garantez că nu e adevărat. Ea niciodată nu a făcut lucruri din astea și nici nu va face vreodată. Și chiar dacă ar fi *fost* adevărat – nu e un motiv suficient, Vivian.

— Îmi pare tare rău, Peg, am spus eu din nou.

— Povestea o să fie preluată de toate ziarele de scandal din oraș, să știi. Din toate orașele. O să apară și în *Variety.* În toate tabloidele de la Hollywood. Ba chiar și la Londra. Toată după-amiaza au sunat-o reporterii pe Olive ca să ceară declarații. Avem fotografi la ieșirea actorilor. Ce decădere pentru o femeie ca Edna, pentru cineva cu demnitatea ei!

— Peg, spune-mi ce pot să fac, *te rog.*

— Nu ai ce să faci, a spus ea. Nu ai ce să faci altceva decât să fii umilă și să-ți ții gura și să speri că toată lumea o să se îndure de tine. Am auzit că Olive și cu tine ați fost la Stork ieri-noapte.

Am aprobat din cap.

— Nu vreau să sune melodramatic, Vivvie, dar ești conștientă că Olive te-a salvat de la nenorocire, nu?

— Sunt conștientă.

— Îți imaginezi ce ar spune părinții tăi despre asta? Într-o comunitate ca a ta? Cu o asemenea reputație? Și cu fotografii, de parcă nu era de ajuns?

Îmi imaginam. *Deja* îmi imaginasem.

— Nu e tocmai corect, Vivvie. Toată lumea va trebui să primească lovitura direct – și nu în ultimul rând Edna –, dar tu scapi basma curată.

— Știu, am spus eu. Îmi pare rău.

Peg a oftat.

— Asta e. Din nou, Olive salvează situația. Nici nu mai știu de câte ori ne-a scăpat – sau *m-a* scăpat – de-a lungul anilor. E cea mai formidabilă și onorabilă femeie din câte am cunoscut. Sper că i-ai mulțumit.

— Da, am răspuns eu, deși nu eram sigură că îi mulțumisem.

— Aș fi vrut să fi venit și eu cu voi ieri-noapte, Vivvie. Se pare însă că nu eram în starea potrivită. În ultima vreme am avut prea multe nopți în care am băut ginul ca pe sifon. Nici nu-mi amintesc cum am ajuns acasă. Să fim însă sinceri: eu ar fi trebuit să fiu cea care se roagă de Winchell în numele tău, nu Olive. În fond, sunt mătușa ta. E o datorie de familie. Ar fi fost frumos dacă ne-ar fi dat o mână de ajutor și Billy, dar pe Billy nu poți să contezi că va risca pentru cineva. Nu spun că ar fi fost răspunderea lui. Nu, era treaba mea și nu m-am achitat de ea. Mă îngrozesc toate astea, pui. Ar fi trebuit să am mai multă grijă de tine de când ai venit.

— Nu e vina ta, am zis eu, cu toată sinceritatea. Numai eu sunt de vină.

— Ei, acum nu mai avem ce face. Se pare că relația mea cu băutura și-a făcut iar de cap. Întotdeauna ajung așa când vine Billy cu distracția și cad confetti în jur. Mereu încep o seară de mare distracție cu el și pe urmă, într-o dimineață, mă trezesc și îmi dau seama că în timpul cât n-am știut de mine lumea s-a întors cu susul în jos și că între timp Olive s-a luptat să rezolve totul în locul meu. Nu știu de ce nu mă învăț odată minte.

La asta nici nu știam ce să mai răspund.

— În fine, încearcă să te ții cât de cât tare, Vivvie. Nu e sfârșitul lumii, vorba ceea. E greu de crezut într-o asemenea zi, dar chiar nu e sfârșitul lumii. Există și lucruri mai rele. Unii nu au picioare.

— Sunt concediată?

Peg a râs.

— Concediată din ce funcție? Nici nu ești angajată!

S-a uitat la ceas și s-a ridicat.

— Încă ceva. Edna nu vrea să te vadă în seara asta înainte de spectacol. O s-o ajute Gladys cu ținuta, dar după spectacol vrea să te vadă. M-a rugat să-ți spun să vii la ea în cabină.

— O, Doamne, Peg, am spus eu. Iar mi se făcuse greață.

— Până la urmă tot va trebui să dai piept cu situația. Mai bine acum. Bănuiesc că nu o să fie prea blândă cu tine. Are însă ocazia să-ți spună vreo două, și tu meriți ce urmează să primești. Du-te și cere-ți iertare, dacă te lasă. Recunoaște ce ai făcut. Încasează-ți pedeapsa. Cu cât cazi mai repede la podea, cu atât mai iute poți începe să îți reconstruiești viața, ce puțin din câte știu eu. Crede-mă, am văzut destule.

Am stat în fundul sălii și am urmărit spectacolul din umbră, după cum meritam.

Dacă publicul din seara aceea venise la Lily Playhouse să o vadă pe Edna Parker Watson cum se foiește de jenă, a plecat dezamăgit, pentru că nu s-a foit nicio clipă. Pironită pe scenă ca un fluture de reflectoarele de un alb fierbinte, cercetată de sute de ochi, subiect de șoapte și de chicoteli, și-a jucat rolul magistral. Femeia nu a lăsat să se vadă nici măcar o *tresărire* nervoasă pentru satisfacția gloatei însetate de sânge. Doamna Castellammare a avut umor, a fost fermecătoare, a fost relaxată, ba chiar s-a deplasat pe scenă în seara aceea cu mai multă eficiență și grație ca niciodată. Avea o încredere în sine neștirbită, iar pe chip nu i se citea altceva decât că era plăcut să fie vedeta acelui spectacol ușor și vesel.

Ceilalți actori au început însă spectacolul vizibil agitați: își ratau replicile, se bâlbâiau, până când stabilitatea Ednei i-a echilibrat și pe ei. Ea era forța gravitațională care i-a stabilizat pe toți ceilalți în seara aceea. Ce o stabiliza pe *ea* nu ți-aș putea spune.

Nu cred că mi s-a părut, dar, în primul act, jocul lui Anthony a avut în el o notă mai feroce decât de obicei – era mai mult Bobby Furiosu' decât Bobby Norocosu', dar, în cele din urmă, Edna a reușit să-l aducă și pe el pe linia de plutire.

Prietena mea Gladys – care adoptase rolul și costumul Celiei – arăta perfect și dansa fără greș, dar nu avea tonul comic și languros care asigurase marele succes al Celiei. Se achita însă de sarcină destul de bine și asta era tot ce trebuia să facă.

Arthur a jucat groaznic, dar el mereu juca groaznic. Singura diferență în seara aceea era că și *arăta* groaznic. Avea sub ochi cearcăne cenușii, bolnăvicioase; pe scenă, și-a petrecut mai tot timpul ștergându-și ceafa de sudoare și fixând-o pe soția lui cu cei mai patetici ochi de baset. Nici măcar nu încerca să pretindă că nu era afectat. Singurul noroc era că rolul lui fusese tăiat atât de drastic, încât nu petrecea prea multe minute pe scenă, ca să strice totul.

În seara aceea, Edna a făcut o singură modificare importantă în spectacol. Când și-a cântat balada, a schimbat spontan poziția scenică, în loc să-și înalțe fața și vocea către cer, ca de obicei, s-a dus drept în buza scenei. A cântat direct către public, cu ochii la el, alegând câte un om din mulțime și cântându-i: cânta *împotriva* lor, de fapt. Menținea contactul vizual și îi supunea cu privirea în timp ce cânta din adâncul inimii. Niciodată nu avusese o voce mai bogată, mai sfidătoare. („De data asta sigur voi cădea / Probabil îmi va frânge inima / Dar mă gândesc / Să mă îndrăgostesc.”)

În seara aceea, a cântat de parcă provoca publicul, persoană cu persoană, de parcă întreba: *Voi n-ați fost răniți niciodată? Vouă nu v-a frânt nimeni inima? Voi n-ați riscat niciodată pentru iubire?*

La sfârșit, îi făcuse să plângă, în timp ce ea a rămas cu ochii uscați, în ovațiile lor.

Până în ziua de azi nu am văzut o femeie mai tare.

Am bătut în ușa cabinei cu o mână care era parcă tot de lemn.

— Intră, a spus ea.

Îmi simțeam capul ca umplut cu vată. Urechile îmi erau astupate și amorțite. În gură aveam un gust de fulgi de porumb cu aromă de țigară. Ochii îmi erau uscați și iritați – și de nesomn, și de plâns. Nu mâncasem de douăzeci și patru de ore și nici nu îmi închipuiam că am să pot să mai mănânc vreodată. Purtam aceeași rochie pe care o avusesem la Stork Club. Părul îl lăsasem în voia lui toată ziua. (Nu fusesem în stare să dau ochii cu oglinda.) Picioarele mi le simțeam ciudat de separate de restul corpului; nu înțelegeam cum de știau să meargă singure. Pentru un moment nici n-au mai știut. Apoi m-

am forțat să intru în încăpere, ca un om care sare de pe o stâncă în oceanul rece de dedesubt.

Edna stătea în picioare în fața oglinzii din cabină, învăluită în aureola becurilor ei luminoase. Ținea brațele încrucișate, într-o postură relaxată. Mă aștepta. Rămăsese în costumul de scenă – rochia de seară amețitoare pe care i-o făcusem pentru final, cu atâtea luni în urmă. Mătase albastră scânteietoare, cu paiete.

Am rămas în fața ei, cu capul plecat. Aveam cel puțin treizeci de centimetri în plus, dar în clipa aceea nu eram decât o rozătoare la picioarele ei.

— De ce nu vorbești tu prima? a spus ea.

Mda, nu prea îmi pregătisem cuvintele…

Invitația ei nu era de fapt o *invitație*; era o poruncă. Am deschis gura și am început să revărs un torent de propoziții dezlânate, dezorientate, fără direcție. Era o litanie de justificări, presărate într-un potop de scuze penibile. Rugăminți de iertare. Propuneri disperate de a mă revanșa, dar și lașitate și negare. („Doar atunci a fost, Edna!”) Regret foarte tare să adaug că – la un moment dat în discursul meu – am citat spusele lui Arthur despre soția lui: „Îi plac tineri”.

Am debitat toate cuvintele tâmpite care mi-au venit în minte, iar Edna m-a lăsat să-i dau înainte, fără să mă întrerupă și fără să răspundă. În final, m-am poticnit și m-am oprit, scuipând ultimele urme de deșeu verbal. Apoi am rămas din nou tăcută, bolnavă sub privirea ei fără clipire.

În cele din urmă, Edna a spus pe un ton îngrijorător de blând:

— Ce nu înțelegi tu despre tine însăți, Vivian, este că nu ești o persoană interesantă. Ești drăguță, da – dar asta numai pentru că ești tânără. Farmecul va dispărea curând. O persoană interesantă nu vei fi niciodată. Îți spun asta, Vivian, pentru că am impresia că ai trăit până acum cu concepția greșită că ai *fi* interesantă sau că viața ta are vreo importanță, dar nu ești și nu are. La un moment dat am avut impresia că aveai destul potențial pentru a deveni o persoană interesantă, dar m-am înșelat. Persoană interesantă este mătușa ta Peg. Persoană interesantă este Olive Thompson. Persoană interesantă sunt eu. Tu nu ești o persoană interesantă. Mă înțelegi?

Am dat din cap în semn că da.

— Tu, Vivian, ești un *tip* de persoană. Mai precis, ești un *tip* de femeie. Un tip de femeie plictisitor de comun. Crezi că nu am mai întâlnit altele ca tine? Femeile de genul tău vor apărea întotdeauna pe la colțuri, cu jocurile voastre plictisitoare și vulgare, creând probleme plictisitoare și vulgare. Ești genul de femeie care nu îi poate fi prietenă altei femei, Vivian, pentru că întotdeauna te vei juca cu jucăriile altora. Femeile de tipul tău cred de multe ori că sunt importante pentru că pot provoca necazuri și le pot strica altora ziua. Nu sunt însă nici importante, nici interesante.

Am deschis gura să vorbesc, gata să mai revărs niște deșeuri fără sens, dar Edna a ridicat o mână.

— Poate ar fi bine să-ți păstrezi bruma de demnitate care ți-a rămas, scumpa mea, și să nu mai vorbești.

Faptul că a spus asta cu o umbră de zâmbet, ba chiar cu o infinitezimală notă de afecțiune, m-a distrus.

— Mai trebuie să știi un lucru, Vivian. Prietena ta Celia a petrecut atâta timp cu tine pentru că i s-a părut că ești o aristocrată, dar nu ești. Tu ai petrecut atâta timp cu Celia pentru că ți s-a părut că e o vedetă, dar nu este. Nu va fi niciodată o vedetă, așa cum tu nu vei fi niciodată o aristocrată. Voi două sunteți doar două fete teribil de comune. *Tipuri* de fete. Mai sunt un milion exact ca voi.

Îmi simțeam inima cum se strânge până la cea mai mică dimensiune posibilă, până devine un cub mototolit de folie, zdrobit în pumnul ei delicat.

— Vrei să știi ce ar trebui să faci acum, Vivian, ca să nu mai fii un *tip* de persoană, ci să devii o persoană adevărată?

Probabil că am dat din cap.

— Atunci am să-ți spun. Nu poți face nimic. Oricât de tare ai încerca să capeți substanță de-a lungul vieții, nu va merge niciodată. Nu vei fi niciodată *nimic,* Vivian. Nu vei fi niciodată o persoană de cea mai măruntă importanță.

A zâmbit tandru.

— Și, dacă nu cumva mă înșel, a conchis ea, probabil te vei întoarce acasă, la părinți, foarte curând. Acolo unde îți este locul. Nu-i așa, scumpa mea?

DOUĂZECI ȘI UNU

Următoarea oră mi-am petrecut-o într-o mică cabină telefonică din spatele unei farmacii non-stop din apropiere, încercând să dau de fratele meu.

Eram înnebunită de disperare.

Puteam să-l sun pe Walter folosind telefonul de la Lily, dar nu voiam să mă audă nimeni și oricum îmi era prea rușine să mă arăt prin teatru. Am dat fuga la farmacie.

Aveam un număr de telefon de la centrala școlii de cadeți unde se afla Walter, în Upper West Side. Mi-l dăduse în caz de urgență. Ei bine, era o urgență. Cu toate astea, era unsprezece noaptea și nu răspundea nimeni. Nu m-am dat bătută. Am tot pus moneda în fantă și am ascultat telefonul sunând la nesfârșit, la capătul celălalt al firului. Lăsam telefonul să sune de douăzeci și cinci de ori, apoi închideam și începeam din nou, cu același număr și aceeași monedă, suspinând și sughițând în tot acest timp.

Ritmul a devenit hipnotic – formam, număram soneriile, închideam, auzeam moneda cum cade, o puneam la loc în fantă, formam, număram soneriile, închideam. Suspinam, mă smiorcăiam.

Apoi, dintr-odată, de la capătul celălalt s-a auzit o voce. O voce furioasă.

— CE E?! îmi zbiera cineva în ureche. CE mama mă-sii e?!

Am fost gata să scap receptorul. Căzusem atât de adânc în transă încât uitasem pentru ce sunt *făcute* telefoanele.

— Trebuie să vorbesc cu Walter Morris, am spus când mi-am revenit în fire. Vă rog, domnule. Este o urgență de familie.

Bărbatul de la capătul celălalt a revărsat un șir de înjurături („Cristoșii mamii ei de șandrama pișată!”), precum și predica despre *tu știi cât e ceasul*? Furia lui nu se compara însă cu disperarea mea. Îmi reușea o imitație excelentă a unei rude isterice – ceea ce de fapt și eram. Suspinele mele îi dominau cu ușurință indignarea. Țipetele lui despre protocol nu însemnau nimic pentru mine. Până la urmă, probabil și-a dat

seama că regulile lui nu puteau să facă față dezastrului de la capătul celălalt și s-a dus să-l caute pe fratele meu.

Am așteptat multă vreme, punând mereu monede în telefon, încercând să mă adun și ascultându-mi sunetul propriei respirații în cabina înghesuită.

Apoi, în sfârșit, Walter.

— Ce s-a întâmplat, Vi? a întrebat el.

Când am auzit vocea fratelui meu, m-am dezintegrat iar într-o mie de bucățele, ca o fetiță pierdută. Apoi – printre valuri de sughițuri înecate –, i-am spus absolut totul.

— Trebuie să mă iei de aici, l-am implorat, după ce auzise în sfârșit întreaga poveste. Trebuie să mă duci acasă.

Nu știu cum a reușit Walter să aranjeze totul atât de repede, ba și în toiul nopții. Nu știam cum funcționau lucrurile în armată – permisia și așa mai departe. Fratele meu era însă cel mai ingenios om din câți cunoșteam, așa că a rezolvat într-un fel sau altul. Știam că avea să rezolve. Walter rezolva orice.

Cât timp Walter se ocupa de partea care-i revenea din planul de evadare (obținerea permisiunii de a pleca și împrumutarea unei mașini), eu mi-am strâns lucrurile; mi-am îndesat în valiză hainele și încălțările și mi-am ambalat mașina de cusut cu degete tremurătoare. Apoi le-am scris lui Peg și lui Olive o scrisoare lungă, pătată de lacrimi și autoflagelantă, pe care am lăsat-o pe masa din bucătărie. Nu îmi amintesc tot ce am scris acolo, dar era plină de istericale. În retrospectivă, aș vrea să fii scris doar „Vă mulțumesc că ați avut grijă de mine, îmi pare rău că am fost o proastă” și gata. Peg și Olive aveau destule pe cap. Nu aveau nevoie de spovedania mea tâmpită de douăzeci de pagini, peste toate celelalte.

Cu toate astea, au primit-o.

Chiar înainte să răsară soarele, Walter a oprit în fața teatrului, ca să mă ia și să mă ducă acasă.

Nu era singur. Ce-i drept, reușise să împrumute o mașină, dar cu o condiție. Mai precis, mașina venea la pachet cu șoferul. La volan era un tânăr înalt și deșirat, care purta aceeași uniformă ca Walter. Era un coleg de la școala de cadeți, un băiat cu aer de italian și accent

puternic de Brooklyn. Avea să meargă cu noi; se părea că Fordul vechi și rablagit era al lui.

Nu îmi păsa. Nu îmi păsa cine era de față sau cine mă vedea în starea mea dezagregată. Nu simțeam altceva decât disperare. Voiam doar să plec de la Lily Playhouse *chiar atunci,* înainte să se trezească cineva și să dea cu ochii de mine. Nu mai puteam trăi în aceeași clădire cu Edna niciun minut. În felul ei stăpânit, pur și simplu îmi ordonase să plec, iar eu o auzisem clar și răspicat. Trebuia să plec.

Chiar atunci.

Ia-mă de aici, atât aveam în minte.

Am trecut podul George Washington la răsăritul soarelui. Nici măcar nu eram în stare să mă uit la New Yorkul care se îndepărta, în spatele meu. Nu suportam. Deși eu eram cea care pleca din oraș, aveam senzația opusă că cineva îmi lua *mie* orașul. Arătasem că nu sunt suficient de responsabilă, așa că New Yorkul îmi era luat din mâini, așa cum iei un obiect prețios din mâinile unui copil.

Odată trecuți de partea cealaltă, la o distanță sigură de oraș, Walter a intrat în mine ca buldozerul. Niciodată nu îl mai văzusem atât de furios. Nu era genul de om care să-și manifeste furia, dar atunci și-a manifestat-o cu vârf și îndesat. M-a informat că eram o mare rușine pentru numele familiei noastre. Mi-a amintit câte lucruri primisem în viață și cu câtă inconștiență le irosisem. A remarcat ce risipă făcuseră părinții mei investind fie și un dolar în educația și creșterea mea, când eram atât de nedemnă de darurile lor. Mi-a spus ce se întâmplă cu fetele ca mine în timp; ceilalți ne folosesc, apoi ne uzăm, apoi suntem aruncate. Mi-a spus că aveam noroc că nu eram în închisoare, însărcinată sau moartă prin vreun șanț, la cum mă purtasem. Mi-a spus că nu aveam să-mi mai găsesc vreodată un soț respectabil: cine ar fi putut să mă vrea, dacă îmi afla măcar o parte din poveste? După toate javrele cu care umblasem, eram și eu pe jumătate javră. M-a informat că în niciun caz nu trebuia să le spun părinților ce făcusem la New York și ce calamitate de proporții provocasem, dar nu ca să mă protejez pe *mine* (fiindcă nu meritam protecție), ci ca să-i protejez pe *ei.* Mama și tata nu s-ar fi recuperat

niciodată după așa o lovitură, dacă ar fi aflat în ce hal decăzuse fiica lor. Mi-a spus foarte clar că era ultima oară când mă salva. A adăugat: „Ai noroc că nu te duc direct la școala de corecție”.

Toate acestea le-a spus de față cu tânărul care conducea, de parcă omul ar fi fost invizibil, surd sau neimportant.

Poate eram atât de dezgustătoare, încât lui Walter nu îi păsa cine afla.

Așadar, și-a revărsat vitriolul asupra mea, iar șoferul nostru a auzit toate detaliile; eu am stat pe bancheta din spate și le-am îndurat pe toate în tăcere. Era rău, da. Trebuie însă să mărturisesc că, după recenta confruntare cu Edna, nu era *atât* de rău. (Cel puțin Walter îmi oferea respectul de a se înfuria; sângele-rece al Ednei mă *micșorase* îngrozitor. Aș fi preferat oricând focul lui în loc de gheața ei.)

Mai mult, eram aproape anesteziată față de orice durere. Eram trează de treizeci și șase de ore. Într-o zi și jumătate fusesem beată și regulată și speriată și înjosită și părăsită și înfierată. Îmi pierdusem cea mai bună prietenă, iubitul, comunitatea, munca mea plăcută, respectul față de mine însămi și New Yorkul. Edna, o femeie pe care o iubeam și o admiram, tocmai îmi spusese că eram un om de nimic – ba mai mult, că întotdeauna aveam să fiu un nimic. Fusesem nevoită să-l implor pe fratele meu mai mare să vină să mă salveze și să-i dezvălui ce ființă umană mizerabilă eram. Fusesem dată în vileag, jucată în picioare și jupuită până la os. Walter nu prea mai avea ce să spună ca să îmi sporească rușinea sau să mă rănească mai tare.

După cum aveam să aflu, *șoferul* nostru avea ce să spună.

După vreo oră de condus, când Walter se oprise o clipă din predici (doar ca să-și tragă răsuflarea, presupun), băiatul deșirat de la volan a vorbit pentru prima dată. A spus:

— Tre’ să fie destul de dezamăgitor pentru un tip serios ca tine, Walt, să ai parte de așa o curvetă mizerabilă ca soră.

Ei da, pe *asta* am simțit-o.

Cuvintele astea nu doar m-au usturat; m-au ars până în adâncul ființei, de parcă băusem acid.

Nu era vorba că nu îmi venea să cred că spusese așa ceva un țâr de băiat, ci că o spusese *de față cu fratele meu.* Măcar îl *văzuse* pe Walter Morris, care avea un metru optzeci și opt desculț? Tot numai mușchi și forță?

Cu răsuflarea oprită în gât, am așteptat ca Walter să-i trântească un pumn sau măcar să-i spună ceva.

Walter însă nu a zis nimic.

Se părea că fratele meu nu era dispus să conteste acuzația. Pentru că era de aceeași părere.

De-a lungul drumului, cuvintele acelea brutale au tot răsunat și ricoșat în spațiul mic și închis al mașinii – și în spațiul și mai mic, și mai închis al minții mele.

Curvetă mizerabilă, curvetă mizerabilă, curvetă mizerabilă…

În cele din urmă, cuvintele s-au topit într-o tăcere și mai brutală, care stagna în jurul nostru ca o apă întunecată.

Am închis ochii și am lăsat-o să mă înece.

Părinții mei – care nu fuseseră anunțați că veneam – au fost, la început, copleșiți de bucurie să-l vadă pe Walter, apoi derutați și îngrijorați, fiindcă nu știau ce căuta acasă și de ce era cu *mine.* Walter nu le-a oferit nicio explicație. A spus că mi se făcuse dor de casă, așa că hotărâse să mă aducă el cu mașina. A lăsat lucrurile așa, iar eu nu am adăugat nimic. Nici măcar nu am făcut efortul de a ne comporta normal în fața părinților noștri, care nu știau ce să creadă.

— Și cât stai, Walter? a întrebat mama.

— Nu rămân nici măcar la cină, a răspuns el. Trebuia să se ducă imediat înapoi, a explicat, ca să nu piardă încă o zi de instrucție.

— Și Vivian cât stă?

— Cât vreți voi, a spus Walter, dând din umeri de parcă nu îi păsa nici cât negru sub unghie ce se întâmpla cu mine, unde stăteam sau cât timp.

Într-o altfel de familie, poate ar fi urmat întrebări mai iscoditoare. Permite-mi să îți explic câte ceva despre tradițiile noastre, Angela, în caz că nu ai fost niciodată în compania unor protestanți anglo-saxoni albi. Trebuie să înțelegi că noi aderăm la o singură regulă, iar aceasta este:

Nu mai aducem subiectul în discuție niciodată.

Suntem în stare să aplicăm regula asta la orice: de la un moment de stânjeneală la cină, până la sinuciderea unei rude.

A nu întreba nimic este specific neamului meu.

Așadar, când părinții au înțeles că nici Walter, nici eu nu aveam de gând să dăm alte informații despre această vizită misterioasă – mai precis, despre această livrare misterioasă –, nu au încercat să afle mai multe.

Cât despre fratele meu, m-a depus în casa în care mă născusem, mi-a descărcat lucrurile din mașină, a sărutat-o de rămas-bun pe mama, a dat mâna cu tata și – fără să îmi mai adreseze vreun cuvânt – s-a întors imediat la New York, să se pregătească pentru un alt război, unul mult mai important.

DOUĂZECI ȘI DOI

A urmat o perioadă de nefericire tulbure, fără contururi.

Parcă nimic nu mai mergea bine; m-am înmuiat toată. Propriile acțiuni mă trădaseră, așa că am încetat să mai acționez. Acum, că locuiam acasă, îi lăsam pe părinții mei să-mi stabilească programul zilnic și acceptam tacit tot ce propuneau.

Luam micul dejun cu ei, cu ziarele de dimineață și cafeaua, și o ajutam pe mama să pregătească sendvișuri pentru prânz. Cina (gătită de menajera noastră, firește) se lua la cinci și jumătate și era urmată de citirea ziarelor de seară, jocuri de cărți și ascultatul radioului.

Tata mi-a propus să lucrez la firma lui, iar eu am acceptat. Am stat la recepție, unde plimbam hârtii șapte ore pe zi și răspundeam la telefoane când nu era liber altcineva. Am învățat să înregistrez documente, mai mult sau mai puțin. Ar fi trebuit să mă aresteze cineva pentru asumare de identitate falsă ca secretară, dar cel puțin așa aveam ceva de făcut în majoritatea timpului, iar tata îmi plătea un mic salariu pentru „munca” mea.

În fiecare dimineață mergeam cu tata la serviciu, cu mașina, și în fiecare seară veneam înapoi acasă împreună. În timpul acestor drumuri cu mașina, conversația cu el era mai degrabă o colecție de perorații despre cum America nu trebuia să se amestece în război și despre cum Roosevelt era o unealtă în mâna sindicatelor și cum comuniștii aveau să ia frâiele țării foarte curând. (Așa era tata, dragul de el, mereu i-a fost mai frică de comuniști decât de fasciști.) Îi auzeam cuvintele, dar nu pot să spun că îl ascultam.

Mă simțeam mereu distrasă. În mintea mea auzeam un tropăit ca de bocanci grei, amintindu-mi mereu că eram o curvetă mizerabilă.

Simțeam micimea tuturor lucrurilor din jur. Dormitorul meu din copilărie, cu patul lui îngust, de fetiță. Grinzile prea joase. Sunetul de tinichea al conversațiilor dintre părinții mei, dimineața. Mașinile, atât de puține, din parcarea bisericii, duminica. Vechiul magazin din orășel, cu colecția lui limitată de alimente familiare. Localul unde lua lumea micul dejun și

prânzul, care se închidea la două după-amiaza. Dulapul meu, plin de haine adolescentine. Păpușile mele din copilărie. Toate mă înghesuiau și mă apăsau cumplit.

Orice cuvânt ascultat la radio îmi suna fantomatic, bântuit. Cântecele înălțătoare, ca și cele triste, mă umpleau de deznădejde. Teatrul radiofonic îmi reținea cu greu atenția. Uneori îl auzeam pe Walter Winchell pe câte un post, răcnindu-și bârfele sau lansându-și chemările urgente la intervenție în Europa. Mi se strângea stomacul la auzul vocii lui, dar tata închidea repezit radioul și spunea: „Omul ăsta nu are de gând să se oprească până când nu sunt trimiși peste ocean toți băieții buni ai Americii, să îi omoare hunii!”

La jumătatea lui august, când a sosit revista *Life*, am văzut un articol despre marele succes al scenei newyorkeze, *Orașul fetelor,* cu fotografii ale celebrei actrițe britanice Edna Parker Watson. Arăta fantastic. În fotografia centrală purta o ținută creată de mine cu un an în urmă: o rochie de un cenușiu profund, cu talie mică, strânsă bine, și un guler de tafta, sângeriu, înnebunitor de șic. Mai era și o fotografie cu Edna și Arthur plimbându-se prin Central Park, mână în mână. („În ciuda succesului, doamna Watson laudă în continuare căsnicia drept rolul ej preferat. «Multe actrițe spun că sunt căsătorite cu munca lor», spune vedeta noastră cea stilată. «Dar eu prefer căsătoria cu un bărbat, dacă am de ales!»”)

Când am citit articolul, mi-am simțit conștiința ca o bărcuță putredă care se scufunda într-un iaz de noroi. Acum, când îmi amintesc de el, trebuie să mărturisesc că mă înfurie. Arthur Watson scăpase complet nepedepsit pentru relele și minciunile lui. Pe Celia o izgonise Peg, pe mine mă izgonise Edna, dar lui Arthur i se îngăduise să meargă înainte cu viața lui minunată și cu soția lui minunată, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Curvetele mizerabile fuseseră îndepărtate, bărbatul avea voie să rămână.

Bineînțeles, pe atunci nu observam ipocrizia situației.

Doamne, cum o mai observ acum!

Sâmbăta mergeam cu părinții la serile dansante ale clubului local. Îmi dădeam seama că ceea ce numiserăm

noi atât de grandios „sala de bal” era doar o sufragerie de mărime medie, cu mesele date la o parte. Nici muzicienii nu erau formidabili. În timpul acesta, știam că la New York se deschisese Viennese Roof, la hotelul St. Regis, iar eu nu aveam să mai dansez acolo niciodată.

La serile dansante de la club vorbeam cu vechi prieteni și vecini. Mă străduiam. Unii din ei știau că stătusem o vreme la New York și încercau să facă conversație. („Nu pot să-mi imaginez de ce ar vrea oamenii să trăiască așa, ca în cutii, unii peste alții!”) Încercam și eu să fac conversație despre casele lor de pe malul lacului, sau despre daliile lor, sau despre rețetele lor de chec cu cafea, sau despre orice lucru de care părea să le pese. Eu nu reușeam să înțeleg de ce conta vreun lucru pentru vreun om de pe lumea asta. Muzica se derula înainte. Dansam cu oricine mă invita, fără să mă uit cu atenție la parteneri.

La sfârșit de săptămână, mama mergea la competiții de echitație. Când mă invita, mergeam cu ea. Stăteam în gradene, cu mâinile reci și cizmele înnoroiate, mă uitam la caii care dădeau ocol manejului, iar și iar, și mă întrebam de ce ar vrea cineva să își folosească timpul așa.

La intervale regulate, mama primea scrisori de la Walter, aflat pe un portavion, aproape de Norfolk, în Virginia. Spunea că mâncarea era mai bună decât s-ar fi așteptat și că se înțelegea cu toți camarazii. Transmitea toate urările de bine pentru prietenii de acasă. Numele meu nu îl menționa niciodată.

În primăvara aceea a mai trebuit să merg și la nunți – atât de multe, încât mă lua durerea de cap. Fostele mele colege de școală se căsătoreau și rămâneau însărcinate – în ordinea asta, îți poți imagina? Într-o zi m-am întâlnit pe stradă cu o prietenă din copilărie. O chema Bess Farmer, învățase și ea la Emma Willard. Deja avea un copil de un an, pe care îl plimba în cărucior, și era însărcinată din nou. Pe vremuri, Bess era o scumpă – o fată cu adevărat inteligentă, cu un râs sincer și talent la înot. Avusese o înclinație spre științele exacte. Ar fi insultător și înjositor să spun că Bess nu era decât o casnică. Vederea trupului ei purtând sarcina m-a făcut să mă treacă sudorile.

Fetele cu care înotam, goale pușcă, în pâraiele din spatele caselor când eram copii (atât de subțiratice și de pline de energie și de asexuate) erau acum matroane durdulii din care curgea lapte de mamă, cu o mulțime de bebeluși. Nu eram în stare să înțeleg.

Bess părea însă fericită.

Cât despre mine, eram o curvetă mizerabilă.

Îi făcusem ceva *atât* de urât Ednei Parker Watson. Să trădezi o persoană care te-a ajutat și a fost bună cu tine – iată cea mai profundă sursă de rușine.

Am trecut prin mai multe zile agitate; dormeam greu, în nopți și mai rele decât zilele.

Făceam tot ce mi se spunea și nu cream probleme nimănui, dar nu reușeam să rezolv problema: nu știam cum să mă suport.

Pe Jim Larsen l-am cunoscut prin tata.

Jim era un bărbat serios, respectabil, de douăzeci și șapte de ani, care lucra pentru compania minieră a tatei. Era administrator de transporturi. Dacă vrei să știi ce înseamnă asta, ei bine, se ocupa de listele de mărfuri, facturi și comenzi. Tot el se ocupa și de expedierea mărfurilor. Se pricepea la matematică și își folosea priceperea pentru a rezolva problemele complicate legate de tarifele de transport, costurile de depozitare și urmărirea transporturilor. (Am scris cuvintele astea, Angela, dar nici eu nu știu sigur ce înseamnă exact. Am memorat propozițiile când eram curtată de Jim Larsen, ca să le pot explica oamenilor ce lucrează.)

Tata îl privea cu ochi foarte buni pe Jim, în ciuda originilor lui umile. Îl considera un tânăr hotărât, cu un viitor strălucit – un fel de versiune a propriului fiu, aparținând însă clasei muncitoare. Îi plăcea faptul că Jim fusese inițial mașinist, dar prin stăruință și muncă ajunsese repede într-o poziție de conducere. Avea de gând să-l facă într-o bună zi director general al întregii operațiuni și spunea: „Băiatul ăsta e un contabil mai bun decât majoritatea contabililor mei și un maistru mai bun decât majoritatea maiștrilor mei”.

Mai spunea: „Jim Larsen nu e un lider, dar e genul de om de nădejde pe care și-l dorește alături un lider”.

Jim era atât de politicos, încât l-a întrebat pe tata dacă avea permisiunea să mă scoată în oraș înainte să

vorbească cu mine. Tata a acceptat.

De fapt, tata a fost cel care mi-a spus că urma să ies în oraș cu Jim Larsen. Pe atunci nici nu știam cine era Jim Larsen. Ei doi rezolvaseră deja totul, fără să mă consulte, așa că m-am mulțumit să le urmez planul.

La prima întâlnire, Jim m-a scos la o înghețată la cofetăria din oraș. M-a urmărit atent cât am mâncat, ca să se asigure că îmi plăcea. Îi păsa dacă ceva îmi plăcea sau nu, iar asta conta. Nu toți bărbații sunt așa.

În weekendul următor m-a dus cu mașina aproape de lac; ne-am plimbat pe mal și ne-am uitat la rațe.

În weekendul următor am mers la un mic bâlci câmpenesc și mi-a cumpărat un mic tablou cu floarea-soarelui, după ce îl admirasem. („Ca să ți-l pui pe perete”, a spus el.)

Îl fac să sune mai plictisitor decât era.

Ba nu.

Jim era un om foarte de treabă. Asta trebuie să recunosc. (Dar atenție, Angela: ori de câte ori o femeie spune despre pretendentul ei „Este un om foarte de treabă”, poți fi sigură că nu e îndrăgostită.) Dar Jim chiar *era* de treabă. Și, ca să fiu sinceră, nu era doar de treabă. Avea o inteligență matematică ascuțită, era cinstit și inventiv. Nu era viclean, dar era isteț. Și arăta bine, în sensul acela „tipic american” – părul nisipiu, ochii albaștri, corpul sportiv. Dacă am de ales, „blond și sincer” nu e definiția mea pentru bărbatul ideal, dar e drept că nu era nimic în neregulă cu el. Orice femeie l-ar fi declarat atrăgător.

Ajută-mă! Încerc să-l descriu și de-abia reușesc să mi-l amintesc.

Ce altceva îți mai pot spune despre Jim Larsen? Cânta la banjo și în corul bisericii. Lucra cu jumătate de normă ca agent de recensământ și era pompier voluntar. Era în stare să repare orice, de la o plasă de țânțari la șinele industriale din mina de hematit.

Jim conducea un Buick – un Buick care, într-o bună zi, avea să fie schimbat pe un Cadillac, dar mai întâi trebuia să câștige banii necesari, iar mai înainte trebuia să îi cumpere o casă mai mare mamei lui, cu care locuia. Mama venerată era o văduvă tristă care mirosea a balsamuri medicinale și își ținea mereu Biblia lângă ea.

Își petrecea zilele trăgând cu ochiul pe la ferestre la vecini, așteptând să facă un pas greșit și să păcătuiască. Jim m-a instruit să îi spun „mamă” și așa am și făcut, deși nicio clipă nu m-am simțit în largul meu în prezența ei.

Tatăl lui Jim murise de ani de zile, așa că el avea grijă de mama lui de când era în liceu. Tatăl lui fusese un imigrant norvegian, un fierar care mai degrabă *forjase* un copil decât îl făcuse: își modelase fiul sub forma unei persoane de o responsabilitate infailibilă, de o mare decență. Reușise de minune să facă din el bărbat la o vârstă fragedă. Apoi, tatăl murise și își lăsase fiul să devină adult la vârsta de paisprezece ani.

Jim părea să mă placă. Mă considera amuzantă. Nu prea știa el ce era ironia, dar glumitele și împunsăturile mele îl distrau.

După câteva săptămâni de curtare, a început să mă sărute. Era plăcut, dar nu își lua alte libertăți cu corpul meu. Nici eu nu ceream altceva. Nu îl căutam cu aviditate, dar asta doar pentru că nu simțeam o foame anume de el. Nu simțeam nicio foame de nimic. Nu mai aveam acces la propriul apetit. Parcă toată pasiunea și toate instinctele mele erau puse la păstrare într-un dulap, undeva, foarte departe. Poate în gara Grand Central. Nu puteam să fac altceva decât să merg pe mâna lui Jim. Eram de acord cu orice voia el.

Era atent. Mă întreba dacă nu mă deranja temperatura din diferite încăperi. A început să îmi spună „Vi”, afectuos, dar numai după ce ceruse permisiunea să îmi dea o poreclă. (Mă stingherea faptul că, fără să știe, alesese același nume pe care îl folosise mereu fratele meu, dar nu am spus nimic, l-am lăsat.) A ajutat-o pe mama să repare un gard de antrenament pentru cai, iar ea i-a fost recunoscătoare. L-a ajutat pe tata să mute niște tufe de trandafiri.

Jim a început să vină seara să joace cărți la noi în familie. Nu era neplăcut. Vizitele lui erau o pauză binevenită de la ascultatul radioului sau de la cititul ziarelor de seară. Eram conștientă că părinții încălcau un tabu social de dragul meu, și anume socializau cu un angajat în locuința proprie. Îl primeau însă cu amabilitate. Serile acelea aveau în ele ceva cald și sigur.

Tatei îi plăcea din ce în ce mai mult.

„Jim Larsen ăsta”, spunea el, „are cel mai de nădejde cap din tot orașul”.

Cât despre mama, probabil și-ar fi dorit ca Jim să aibă o poziție socială mai bună, dar ce să-i faci? Prin propria căsătorie, mama nu făcuse un pas în sus, dar nici în jos pe scara socială, ci rămăsese exact la fel – găsise în tata un bărbat de aceeași vârstă, cu aceeași educație, aceeași avere și aceleași maniere ca ea. Sunt sigură că își dorea să fac și eu la fel. L-a acceptat pe Jim, iar pentru mama acceptarea avea să fie întotdeauna un înlocuitor pentru entuziasm.

Jim nu era fermecător, dar putea fi romantic, în felul lui. Într-o zi, când ne plimbam cu mașina prin oraș, a spus: „Când te am pe tine în mașină, am senzația că mă invidiază toată lumea”.

De unde scosese o asemenea replică? Nici eu nu știu. Drăguț, nu?

Cât ai clipi, eram logodiți.

Nu știu de ce am acceptat să mă căsătoresc cu Jim Larsen, Angela.

Nu, nu e adevărat.

Știu de ce am acceptat să mă căsătoresc cu Jim Larsen – pentru că mă simțeam sordidă și rea, iar el era curat și onorabil. Mă gândeam că poate aveam să reușesc să-mi șterg faptele rele cu numele lui respectabil. (Strategie care nu a funcționat niciodată pentru nimeni, apropo, dar lumea încearcă în continuare.)

În plus, îmi plăcea Jim, în unele privințe. Îmi plăcea pentru că nu semăna cu nimeni din anul ce trecuse. Nu îmi amintea de New York. Nu îmi amintea de Stork Club, sau de Harlem, sau de un bar plin de fum de țigară din Greenwich Village. Nu îmi amintea de Billy Buell, sau de Celia Ray, sau de Edna Parker Watson. Și în orice caz nu îmi amintea de Anthony Roccella *(Oftat.)* Cel mai bine era că nu îmi amintea de *mine însămi* – o curvetă mizerabilă.

Când eram cu Jim, puteam fi exact persoana care mă prefăceam că sunt – o fată de treabă, care lucra la firma tatălui ei, fără un istoric remarcabil. Nu trebuia decât să mă iau după Jim și să mă port ca el și deveneam ultima

persoană din lume la care era nevoie să mă gândesc – or eu exact asta voiam.

Așa că am alunecat spre căsătorie, ca o mașină care alunecă de pe șosea pe o pantă cu pietriș.

Era deja toamna lui 1941. Planul era să ne căsătorim în primăvara următoare, când Jim avea să fi economisit suficient ca să cumpere o casă în care să putem locui confortabil, împreună cu mama lui. Luase și un mic inel de logodnă, destul de drăguț, care îmi făcea însă mâna să arate de parcă era a altcuiva.

Acum că eram logodiți, activitățile noastre senzuale au făcut un pas înainte. Mai nou, când parcam Buick-ul lângă lac, îmi scotea bluza și se delecta cu sânii mei, asigurându-se la fiecare pas, firește, că eram de acord cu situația. Ne întindeam pe enorma banchetă din spate și ne frecam unul de altul – mai precis, el se freca de mine, iar eu îl lăsam. (Nu îndrăzneam să fiu atât de libertină încât să mă frec și eu de el. În plus, nici nu *voiam* să mă frec de el.)

— Oh, Vi, spunea el, cu o încântare simplă. Ești cea mai drăguță fată din toată lumea asta!

Apoi, într-o seară, frecușul s-a încins tot mai tare, până când Jim s-a dat la o parte cu un efort considerabil și și-a frământat fața cu mâinile, stăpânindu-se.

— Nu vreau să merg mai departe până nu suntem căsătoriți, a spus el când a reușit să vorbească din nou.

Eu stăteam întinsă, cu fusta adunată în jurul taliei și sânii dezgoliți în aerul răcoros al toamnei. Simțeam că pulsul lui o luase razna, dar al meu nu.

— Niciodată nu aș mai fi în stare să-l privesc pe tatăl tău în ochi dacă ți-aș lua virginitatea înainte să fii soția mea, a spus el.

Am icnit. A fost o reacție sinceră, nestăpânită. Am icnit *audibil.* Simpla mențiune a cuvântului „virginitate” mă șocase. La asta nu mă gândisem! Jucasem eu rolul unei fete nepătate, dar nu credeam că Jim chiar își *imaginase* că sunt așa, până la capăt. Și de ce nu și-ar fi imaginat? Ce semn îi dădusem că eram altfel decât pură?

Asta era o problemă. Avea să afle. Urma să ne căsătorim și aveam să fiu a lui în noaptea nunții, și

atunci avea să *afle.* Când am fi făcut sex prima oară, *ar fi știut* că nu era primul vizitator.

— Ce e, Vi? a întrebat el. Ce s-a întâmplat?

Angela, pe atunci nu eram un om care să spună adevărul. Adevărul nu era prima mea alegere în nicio situație, cu atât mai puțin în situații de stres. Mi-au trebuit mulți ani să devin o persoană cinstită și știu și de ce: pentru că adevărul este adesea îngrozitor. Odată ce introduci adevărul în încăpere, totul se schimbă.

Și totuși am spus-o.

— Nu sunt virgină, Jim.

Nu știu de ce am spus-o. Poate pentru că intrasem în panică. Poate pentru că nu eram suficient de deșteaptă încât să inventez o minciună plauzibilă, sau, cine știe, poate că niciun om nu poate suporta la nesfârșit să poarte o mască; la un moment dat începe să vadă prin ea șinele adevărat.

A rămas cu ochii la mine multă vreme înainte să întrebe:

— Ce vrei să spui cu asta?

Cristoase, ce *credea* că vreau să spun?

— Nu sunt virgină, Jim, am repetat eu, de parcă problema fusese că nu mă auzise bine din prima.

S-a îndreptat pe banchetă și a rămas cu privirea înainte mult timp, adunându-se.

În tăcere, mi-am pus bluza. Nu era genul de conversație pe care să vrei să îl ai cu țâțele pe-afară.

— De ce? a întrebat el în cele din urmă, cu fața înăsprită de durere și încredere trădată. De ce nu ești virgină, Vi?

Atunci am început să plâng.

Angela, fac o pauză aici ca să-ți spun ceva.

De-acum sunt femeie bătrână. Am ajuns la o vârstă la care nu *suport* lacrimile fetelor. Mă exasperează groaznic. Nu suport mai ales lacrimile fetelor drăguțe – cele și drăguțe, și bogate sunt cu adevărat insuportabile –, care în viața lor nu au fost nevoite să se lupte sau să muncească pentru ceva și care, prin urmare, se prăbușesc la cea mai mică piedică. În ziua de azi, când văd fete drăguțe plângând din nimicuri, îmi vine să le strâng de gât.

Toate fetele tinere par să știe instinctiv ce înseamnă să se prăbușească, și o fac pentru că *funcționează.* Funcționează din același motiv pentru care sepia reușește să evadeze într-un nor de cerneală: lacrimile sunt un paravan ce distrage atenția. Gălețile de lacrimi pot devia conversații dificile și pot schimba cursul consecințelor firești. Motivul este că majoritatea oamenilor (mai ales bărbații) nu suportă să vadă o tânără drăguță plângând și dau fuga automat să o consoleze, uitând despre ce vorbeau cu un moment mai devreme. O aversă de lacrimi poate crea o *pauză*, iar în pauza aceea o fată drăguță reușește să câștige timp.

Vreau să știi, Angela, că a venit un moment în viața mea când nu am mai procedat așa, când am încetat să reacționez la provocările vieții cu torente de lacrimi. Pentru că, sincere să fim, așa ceva e nedemn. În ziua de zi, sunt genul de ființă cu pielea tăbăcită, tare ca fierul, care preferă să rămână cu ochii uscați și fără apărare în cea mai ostilă junglă a adevărului decât să se degradeze pe ea însăși și pe cei din jur prăbușindu-se într-o mlaștină de lacrimi manipulatoare.

În toamna lui 1941 nu devenisem încă femeia aceea.

Așa că am jelit și am tot jelit, pe bancheta din spate a Buick-ului lui Jim Larsen, cele mai fermecătoare și mai copioase lacrimi din istoria lumii.

— Ce e, Vi? – Vocea lui Jim trăda o undă de disperare. Nu mă mai văzuse plângând. Imediat, a trecut de la propriul șoc la grija față de mine. — De ce plângi, draga mea?

Amabilitatea lui nu a făcut decât să-mi întețească suspinele.

Era așa de bun și eu eram așa de mizerabilă!

M-a cuprins în brațele lui și m-a tot rugat să mă opresc. Și pentru că nu reușeam să vorbesc în clipele acelea și nu reușeam să mă opresc din plâns, pur și simplu a inventat singur o poveste care să explice de ce nu mai eram eu virgină.

— Cineva ți-a făcut ceva oribil, nu-i așa, Vi? Cineva de la New York?

Ce să zic, Jim, o mulțime de oameni mi-au făcut o mulțime de lucruri la New York, dar n-aș putea spune că unul anume a fost oribil.

Acesta ar fi fost răspunsul corect și cinstit. Nu aveam însă cum să i-l dau, așa că nu am spus nimic și m-am mulțumit să suspin de mama focului în brațele lui, iar muțenia mea presărată cu sughițuri i-a dat destul timp să înfrumusețeze singur detaliile.

— De-asta ai venit înapoi din oraș, nu-i așa? a spus el, de parcă abia atunci își dădea seama de toate. Pentru că te-a violat cineva, nu-i așa? De-asta ești întotdeauna așa de supusă. Of, Vi… Sărăcuța de tine, sărăcuța…

Am suspinat și mai și.

— Doar dă din cap dacă e adevărat.

O, Doamne. Din *asta* cum să mai ieși?

Nu ieși. Din asta nu ai cum să ieși. Dacă nu cumva ești în stare să fii sinceră, și firește că nu puteam să fiu. Recunoscând că nu eram virgină, îmi jucasem cartea adevărului pe tot anul, alta nu mai aveam în pachet. Și oricum, povestea lui era preferabilă.

Dumnezeu să mă ierte, dar am dat din cap.

(Știu. A fost un lucru groaznic. Și mă simt la fel de groaznic acum, scriind propozițiile astea, pe cât te simți tu când le citești. Dar nu am venit aici să te mint, Angela. Vreau să știi exact cine eram pe atunci, și asta s-a întâmplat.)

— Nu vreau să te forțez să vorbești despre ce s-a întâmplat, a spus el, mângâindu-mă pe cap și privind absent undeva înainte.

Am dat din cap printre lacrimi: *Da, te rog, nu mă forța să vorbesc despre asta.*

A părut chiar ușurat să nu audă detaliile.

M-a ținut în brațe multă vreme, până mi s-a potolit plânsul. Apoi mi-a zâmbit curajos (deși puțin strâmb) și a spus:

— O să fie în regulă, Vi. Acum ești în siguranță. Vreau să știi că eu nu am să te tratez *niciodată* de parcă ai fi pângărită. Și nu e nevoie să te temi – n-am să spun nimănui. Te iubesc, Vi. Vreau să mă căsătoresc cu tine, în ciuda a ce s-a întâmplat.

Cuvintele îi erau nobile, dar fața lui spunea: *Într-un fel sau altul, am să învăț să suport oroarea asta respingătoare.*

— Și eu te iubesc, Jim, am mințit, apoi l-am sărutat într-un fel care se putea interpreta drept recunoștință și ușurare.

Dacă vrei să știi însă – din toți anii vieții mele –, momentul când m-am simțit foarte josnică și murdară atunci a fost.

A venit iarna.

Zilele se scurtau și se răceau. Drumul până la serviciu în mașina tatei se desfășura și dimineața, și seara într-o beznă totală.

Îi tricotam lui Jim un pulover de Crăciun. Nu îmi despachetasem mașina de cusut în cele nouă luni de când mă întorsesem acasă – simpla vedere a cutiei mă întrista și mă amăra –, dar în ultima vreme mă apucasem de tricotat. Eram îndemânatică, iar lâna groasă era ușor de manevrat. Comandasem prin poștă un model de pulover norvegian clasic – albastru-alb, cu model cu fulgi de zăpadă – și lucram la el când eram singură. Jim era mândru de moștenirea lui norvegiană și mă gândisem că i-ar plăcea un cadou care să-i amintească de țara tatălui său. Pentru puloverul acesta, mă supuneam nivelului de excelență pe care mi l-ar fi cerut bunica, deșirând rânduri întregi când nu ieșea perfect și încercându-le iar și iar. Avea să fie primul meu pulover, într-adevăr, dar avea să fie de o calitate ireproșabilă.

În afară de asta, nu făceam nimic cu viața mea dincolo de faptul că mergeam unde eram trimisă, înregistram ce era de înregistrat (în ordine mai mult sau mai puțin alfabetică) și făceam ce făcea toată lumea.

Era duminică. Am mers cu Jim la biserică, iar apoi ne-am dus să vedem *Dumbo* la matineu. Când am ieșit de la cinematograf, știrea se răspândise în tot orașul: japonezii tocmai atacaseră flota americană la Pearl Harbor.

A doua zi;,eram în război.

Jim nu era obligat să se înroleze.

Ar fi putut să evite războiul din multe motive. În primul rând, la anii lui, probabil nu ar fi fost recrutat. În al doilea rând, era singurul sprijin al unei mame văduve. În al treilea rând, avea o funcție importantă la mina de hematit, parte dintr-o ramură industrială esențială pentru efortul de război. Ar fi avut dreptul la amânare în ce privește încorporarea, dacă ar fi vrut să profite.

Nu poți să fii un om cu caracterul lui Jim Larsen și să-i lași pe alți băieți să meargă la război în locul tău. Nu așa era el *forjat.* Pe 9 decembrie m-a rugat să iau loc ca să vorbim despre asta. Eram singuri acasă la Jim – mama lui plecase să ia prânzul cu sora ei în alt oraș – și m-a întrebat dacă putem sta de vorbă serios. Era hotărât să se înroleze, mi-a spus. Era de datoria lui, a continuat. Nu s-ar putea suporta toată viața dacă nu și-ar ajuta țara la ceas de nevoie, a mai zis.

Cred că se aștepta să încerc să-l conving să se răzgândească, dar nu am făcut-o.

— Înțeleg, am spus eu.

— Și mai e ceva ce ar fi bine să discutăm, a zis Jim, trăgând aer adânc în piept. Nu vreau să te tulbur, Vi. Dar m-am gândit foarte mult la asta. Având în vedere împrejurările războiului, cred că ar fi mai bine să ne anulăm logodna.

Din nou, m-a privit atent, așteptând să protestez.

— Te ascult, am răspuns eu.

— Nu îți pot cere să mă aștepți, Vi. Nu este corect. Nu știu cât va dura sau ce se va alege de mine. S-ar putea să mă întorc rănit, sau să nu mă mai întorc deloc. Ești fată tânără. Nu trebuie să-ți sacrifici viitorul pentru mine.

Acum este cazul să subliniez câteva lucruri.

În primul rând, nu eram fată tânără. Aveam douăzeci și unu de ani – deci, după standardele vremii, cotoroanță în toată legea. (În 1941 nu era de glumă dacă o femeie de douăzeci și unu de ani pierdea o logodnă, crede-mă.) În al doilea rând, în săptămâna aceea o mulțime de perechi tinere din America se aflau în exact aceeași situație ca mine și ca Jim. Milioane de băieți americani erau trimiși la război după atacul de la Pearl Harbor. Un număr uriaș s-au *grăbit* însă să se căsătorească înainte să plece. O parte din goana aceasta către altar avea de-a face, desigur, cu romantismul, sau cu teama, sau cu dorința de a face sex înainte de a da piept cu amenințarea morții. Putea fi motivată și de temerile legate de o posibilă sarcină, pentru cei care deja începuseră să facă sex. În parte, avea de-a face probabil cu imboldul irezistibil de a comprima cât mai multă trăire într-un timp scurt. (Tatăl tău, Angela, a fost unul din numeroșii tineri americani care s-au legat printr-o

căsnicie rapidă de iubita din vecini înainte să fie aruncat în luptă. Dar asta, firește, știi deja.)

Mai erau și milioanele de tinere americane grăbite să pună mâna pe iubiții lor înainte ca războiul să ducă departe toți bărbații. Erau și fete care plănuiau să se căsătorească cu soldați pe care de-abia îi cunoșteau, anticipând că s-ar putea să moară în luptă, iar ca văduve ar fi primit un ajutor de deces de zece mii de dolari. (Astfel de fete erau poreclite „Annie Ajutorata", iar când am auzit de ele m-am simțit oarecum ușurată la gândul că existau în lume și oameni mai răi decât mine.)

Ce încerc să spun: tendința generală a oamenilor în împrejurările astea era să dea fuga să se căsătorească rapid, nu să desfacă logodnele, ce mama naibii! În săptămâna aceea, America a fost plină de băieți și fete cu ochi visători, care urmau același scenariu romantic și spuneau: „Te voi iubi mereu! Vreau să îmi dovedesc iubirea căsătorindu-mă cu tine chiar acum! Te voi iubi întotdeauna, orice ar fi!"

Jim însă nu spunea asta. El nu se ținea de scenariu. Și nici eu.

— Vrei să-ți dau inelul înapoi, Jim? l-am întrebat.

Dacă nu cumva visam – și nu cred că visam –, pentru o clipă am văzut pe chipul lui o expresie de enormă ușurare. În clipa aceea, mi-am dat seama pe cine aveam în față. Aveam în față un bărbat care tocmai pricepuse că avea o *cale de scăpare,* că nu mai era obligat să se însoare cu fata cea oribil de pângărită. Și își putea păstra *și* onoarea. Se vedea pe fața lui o recunoștință fără ascunzișuri. Reacția a durat doar o clipă, dar am văzut-o.

Apoi s-a adunat.

— Știi că am să te iubesc mereu, Vi.

— Și eu am să te iubesc mereu, Jim, am răspuns cuminte.

Acum reveniserăm la scenariu.

Mi-am scos inelul de pe deget și l-am pus ferm în palma lui, care aștepta. Sunt convinsă până în ziua de azi că s-a bucurat la fel de tare să primească inelul înapoi, pe cât mă bucuram eu să scap de el.

Așa s-a făcut că ne-am salvat unul de celălalt.

Vezi tu, Angela, istoria nu e atât de ocupată cu modelarea națiunilor încât să nu poată sacrifica puțin

timp ca să modeleze viețile a două persoane fără importanță. Printre numeroasele prefaceri și transformări pe care avea să le aducă planetei al Doilea Război Mondial se afla și această măruntă schimbare de intrigă: Jim Larsen și Vivian Morris au fost cruțați de căsătorie.

La o oră după desfacerea logodnei, noi doi aveam parte de cea mai scandaloasă, memorabilă și epuizantă partidă de sex pe care ți-o poți imagina.

S-ar putea spune că eu făcusem primul pas.

Bine, recunosc: categoric eu făcusem primul pas.

După ce îi dădusem înapoi inelul, Jim îmi oferise un sărut tandru și o îmbrățișare caldă. Există ceva în îmbrățișarea unui bărbat care spune: „Nu vreau să îți rănesc sentimentele delicate, scumpa mea", și exact așa mă îmbrățișa el pe mine atunci. Dar sentimentele mele delicate nu fuseseră rănite. Dimpotrivă, parcă îmi sărise un dop din creier și explodam într-o revărsare amețitoare de libertate. Jim avea să *plece* – ba chiar de bunăvoie, și mai bine! Eu aveam să ies din situația asta cu obrazul curat, la fel și el. (Dar mai important: eu!) Amenințarea se risipise. Nu mai era nevoie de prefăcătorii și de ascunzișuri. De atunci înainte – cu inelul scos de pe deget, cu logodna anulată, cu reputația intactă – nu mai aveam nimic de pierdut.

Mi-a mai dat un sărut din acela tandru, de genul „Îmi pare rău dacă suferi, pui", și nu mi-e rușine să răspund că am reacționat îndesându-mi limba atât de adânc în gâtul bietului om, încât mă mir că nu i-am lins și cel mai de jos compartiment al inimii.

Ce se întâmplă: Jim era un bărbat bun. Era un bărbat care mergea la biserică. Era un bărbat respectuos, dar tot *bărbat* era, și, îndată ce am mutat comutatorul în poziția de permisiune sexuală completă, a reacționat. (Nu cunosc bărbat care să *nu* fi reacționat, spuse ea cu modestie.) Și cine știe? Poate că era îmbătat de aceeași senzație de libertate ca și mine. Tot ce știu e că, în câteva minute, reușisem să îl împing și să îl trag prin casă până în dormitor, iar apoi să îl aduc pe patul lui îngust din lemn de pin, unde puteam să smulg hainele de pe el și de pe mine într-un abandon dezlănțuit.

Trebuie să spun că știam mult mai multe despre actul iubirii decât Jim. Faptul a devenit imediat evident. Dacă făcuse vreodată sex, era clar că nu mult. Naviga peste trupul meu așa cum ai conduce o mașină printr-un cartier necunoscut – încet și prudent, căutând îngrijorat din ochi indicatoare rutiere și repere. Nu se putea așa ceva. A devenit limpede foarte repede că trebuia să trec eu la volan, ca să spun așa. Învățasem câte ceva la New York și, cât ai clipi, mi-am pus la lucru aptitudinile ruginite și am preluat controlul asupra operațiunii. Am făcut-o rapid și fără cuvinte – prea repede ca să mai aibă ocazia să se întrebe ce am de gând.

L-am muncit ca pe un catâr, Angela, asta încerc să spun. Nu voiam să-i las nici cea mai mică șansă să se răzgândească sau să mă tempereze. Avea răsuflarea tăiată, îl luase valul, era complet pierdut, și l-am ținut așa cât de mult am putut. Un lucru trebuie să recunosc – avea cei mai frumoși umeri din câți văzusem vreodată.

Doamne, dar ce dor îmi fusese de sex!

Ce nu am să uit niciodată a fost când am privit în jos, la fața tipic americană a lui Jim, în timp ce îl călăream până mai-mai să-și piardă mințile, și am văzut – aproape pierdută printre celelalte expresii de pasiune și abandon – o anume teroare în felul cum se uita în sus la mine cu uluială excitată, dar plină de panică. În clipa aceea, ochii lui albaștri și nevinovați parcă întrebau: *„Cine* ești?”

Dacă ar fi să ghicesc, cred că ochii mei răspundeau: „Nu știu, frate, dar nu e treaba ta”.

Când am terminat, aproape că nici nu suporta să se uite la mine sau să-mi vorbească.

E incredibil cât de puțin îmi păsa.

A doua zi, Jim a plecat la instrucția elementară.

Cât despre mine, am fost încântată să aflu, trei săptămâni mai târziu, că nu rămăsesem însărcinată. Făcusem un pariu destul de serios – sex fără nicio precauție –, dar cred sincer că a meritat.

Cât despre puloverul norvegian pe care îl tricotam, l-am terminat și i l-am trimis prin poștă fratelui meu, de Crăciun. Walter se afla în Pacificul de Sud, așa că nu prea știu ce avea să facă cu un pulover greu de lână, dar mi-a scris un scurt mesaj politicos, cu mulțumiri. Era

prima oară când comunica direct cu mine după acel drum groaznic cu mașina, până în Clinton. Era prin urmare un progres bine-venit. O relaxare a relațiilor tensionate, cum s-ar spune.

Ani și ani mai târziu, am aflat că Jim Larsen primise Crucea pentru Servicii Deosebite, pentru curaj extraordinar și faptul de a-și fi pus viața în pericol, în luptă directă cu forțele înarmate ale inamicului. Până la urmă s-a stabilit în New Mexico, s-a căsătorit cu o femeie bogată și a ajuns în Senatul statului respectiv. Deci tata se înșelase când spusese că nu avea să fie niciodată lider.

Bravo, Jim!

Până la urmă, amândoi am ajuns bine.

Vezi, Angela? Războaiele nu sunt neapărat rele pentru toată lumea.

DOUĂZECI Și TREI

După plecarea lui Jim, am avut parte de o grămadă de simpatie din partea rudelor și vecinilor. Cu toții presupuneau că aveam inima frântă pentru că îmi pierdusem logodnicul. Nu le câștigasem simpatia, dar bineînțeles că tot am acceptat-o. Era mai bună decât acuzarea și suspiciunea, și categoric era mai bine decât dacă aș fi încercat să le explic ceva.

Tata era furios că Jim Larsen îi abandonase și mina de hematită, și fiica (gradul de furie manifestându-se în ordinea respectivă, fără îndoială). Mama era vag dezamăgită că nu aveam să mă căsătoresc în aprilie, dar dădea semne că avea să supraviețuiască. Avea alte lucruri de făcut în weekendul acela, mi-a spus ea. Aprilie era o perioadă importantă pentru evenimentele de echitație din nordul statului New York.

Cât despre mine, aveam senzația că mă trezisem dintr-un somn indus de medicamente. Singura mea dorință era să găsesc ceva interesant de făcut. Pentru o clipă, m-am gândit să-i întreb pe părinții mei dacă nu aș putea să mă întorc la facultate, dar nu mă trăgea inima. Voiam însă să plec din Clinton. Știam că la New York nu mă puteam întoarce, după ce îmi arsesem toate podurile, dar știam și că existau alte orașe. Se spunea că Philadelphia și Bostonul erau frumoase; poate mă puteam stabili acolo.

Aveam exact suficientă minte cât să-mi dau seama că, dacă voiam să mă mut, aveam nevoie de bani, așa că mi-am scos mașina de cusut din cutie, în sfârșit, și mi-am stabilit afacerea de croitoreasă în dormitorul pentru oaspeți. Am răspândit vestea că eram disponibilă pentru croitorie pe comandă și ajustări. În curând, aveam de lucru din plin. Venea din nou sezonul nunților. Lumea avea nevoie de rochii, dar nevoia aceasta punea probleme, și anume lipsa de materiale. Nu se mai puteau aduce dantele și mătăsuri bune din Franța, ba mai mult, era considerat un gest nepatriotic să cheltuiești mult pe lucruri luxoase, ca de exemplu o rochie de mireasă. Drept urmare, mi-am folosit abilitățile de vânătoare de chilipiruri, dezvoltate la Lily Playhouse, ca să creez frumuseți din mai nimic.

O prietenă din copilărie – o fată veselă pe nume Madeleine – se căsătorea spre sfârșitul lui mai. Familia ei trecea prin vremuri grele de când tatăl ei făcuse un infarct, cu un an înainte. Nu și-ar fi permis o rochie bună nici în vremuri de pace, darămite atunci. Așa se face că am scormonit împreună prin podul casei sale și i-am croit lui Madeleine cea mai romantică creație imaginabilă, făcută din *cele două* rochii de mireasă ale bunicii ei, dezasamblate și îmbinate într-un aranjament complet nou, ba chiar și cu o trenă lungă de mătase de epocă. Nu a fost o rochie ușor de făcut (mătasea veche era atât de fragilă, încât trebuia să umblu cu ea de parcă era nitroglicerină), dar mi-a ieșit.

Madeleine a fost atât de recunoscătoare încât m-a numit domnișoară de onoare. Pentru nuntă, mi-am croit un costumaș șic, verde-trifoi, cu un sacou tip peplum, din niște borangic moștenit de la bunica, pe care îl dosisem sub pat cu ani în urmă. (De când o cunoscusem pe Edna Parker Watson, încercam să port deux-piece-uri cât mai des posibil. Printre alte lecții, femeia aceasta mă învățase că în costum arăți mult mai șic și mai importantă decât în rochie. Și fără prea multe bijuterii! „Mare parte din timp”, spunea Edna, „bijuteriile sunt o încercare de a acoperi o ținută prost aleasă sau care nu stă bine pe corp”. Și da, e adevărat – nici atunci nu reușeam să-mi iau gândul de la Edna.)

Și eu, și Madeleine arătam splendid. Era o fată simpatizată, așa că au venit mulți oameni la nuntă. După aceea am avut parte de o mulțime de clienți. În plus, am avut ocazia să mă sărut cu un văr de-al lui Madeleine la petrecere – afară, lângă un gard îmbrăcat în caprifoi.

Începeam să mă recunosc.

Într-o după-amiază, dornică de puțină frivolitate, mi-am pus o pereche de ochelari de soare pe care îi cumpărasem cu multe luni în urmă, la New York, doar pentru că se îndrăgostise Celia de ei. Lentilele erau întunecate, iar ramele negre, uriașe și presărate cu scoici micuțe. Mă făceau să arăt ca o insectă enormă în vacanță la mare, dar eram înnebunită după ei.

Descoperind ochelarii de soare, m-a apucat dorul de Celia. Îmi era dor de spectacolul glorios pe care îl dădea mereu. Îmi era dor să ne îmbrăcăm împreună și să ne

machiem împreună și să cucerim New Yorkul împreună. Îmi era dor de senzația avută când intram într-un club de noapte cu ea și vedeam toți bărbații de acolo urmărindune cu privirea. (Ce mai încolo și-ncoace, Angela – cred că încă îmi e dor de senzația aceea, șaptezeci de ani mai târziu!) Dumnezeule mare, m-am întrebat eu, ce se alesese de Celia? Reușise oare să se descurce? Speram că da, dar mă temeam de ce era mai rău. Mă temeam că de-abia trăia de pe o zi pe alta, fără un ban, abandonată.

Am coborât din camera mea cu ochelarii aceia absurzi. Mama s-a oprit în loc când m-a văzut.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Vivian, *ce* e asta?

— Se numește modă, i-am spus eu. Ramele astea sunt la mare căutare la New York.

— Nu sunt sigură că mă bucur că am trăit s-o văd și pe-asta, a spus ea.

Ochelarii însă nu i-am scos.

Puteam să-i explic că îi purtam în onoarea unei camarade căzute, pierdute în spatele liniilor inamice?

În iunie, l-am întrebat pe tata dacă aș fi putut să nu mai lucrez la biroul lui. Făceam la fel de mulți bani din croitorie câți aș fi făcut prefăcându-mă că răspund la telefoane și înregistrez acte, unde mai pui că era și mai plăcut. Cel mai bine, i-am spus eu tatei, era că clientele mă plăteau cu bani gheață, deci nu era nevoie să îmi declar câștigurile către stat. A fost factorul hotărâtor; m-a lăsat să plec. Tata ar fi făcut orice să tragă pe sfoară statul.

Pentru prima oară în viață, pusesem deoparte niște bani.

Nu știam ce să fac cu banii, dar îi aveam.

A avea economii nu este același lucru cu a avea un plan, ce-i drept, dar economiile te pot face să simți că, într-o bună zi, ar fi posibil și un plan.

Zilele se măreau.

La jumătatea lui iulie, eram la cină cu părinții, când am auzit o mașină oprind în fața casei. Mama și tata au ridicat ochii, surprinși, cum erau mereu când ceva le tulbura cât de puțin rutina.

— Ora cinei, a spus tata, reușind să facă din cele două cuvinte o predică sumbră despre inevitabila prăbușire a

civilizației.

Am răspuns eu la ușă. Era mătușa Peg. Era roșie la față și transpirată de căldura verii; purta cea mai ciudată ținută (o cămașă bărbătească, prea mare, cu model tartan, o pereche de pantaloni lăbărțați și o pălărie țărănească de paie, veche, cu o pană de curcan înfiptă în ea) și nu cred că am fost vreodată mai surprinsă sau mai fericită să văd pe cineva, în toată viața mea. De fapt, eram atât de surprinsă și de fericită, încât la început am uitat să-mi fie rușine de mine însămi în prezența ei. Am îmbrățișat-o plină de veselie.

— Pui! a spus ea, zâmbind hâtru. Arăți ceva fenomenal!

Părinții mei au avut o reacție mai puțin entuziastă la sosirea lui Peg, dar s-au adaptat cum au putut acestei împrejurări neașteptate. Menajera noastră, cuminte, a mai pus un rând de tacâmuri la masă. Tata i-a oferit lui Peg un cocktail, dar, spre surprinderea mea, ea a spus că ar prefera un ceai cu gheață, dacă nu era prea mare deranjul.

Peg s-a trântit la masa noastră, și-a tamponat fruntea umedă cu unul din șervetele de în irlandez fin, s-a uitat în jur la noi trei și a zâmbit.

— Așa deci! Cum mai merge viața aici, în provincie?

— Nu știam că ai mașină, a zis tata drept răspuns.

— Nu am. E a unui coregraf pe care îl cunosc. El a plecat la Vineyard în Cadillacul iubitului lui, așa că mi-a împrumutat-o mie pe asta. E un Chrysler. Nu e prea rea, pentru o rablă. Sunt sigură că te-ar lăsa și pe tine să o iei o tură, dacă vrei.

— Cum ai făcut rost de cartele pentru benzină? și-a întrebat tata sora pe care nu o mai văzuse de peste doi ani. (Poate te întrebi de ce prefera acest tip de interogatoriu în loc de o conversație standard, dar tata avea motivele lui. De câteva luni, în statul New York nu se mai vindea benzină decât pe cartelă, iar tata turba de furie: *Nu muncise el toată viața ca să trăiască într-un stat totalitar! Ce mai rămânea? Să i se spună omului la ce oră să se culce?* Mă rugam să treacă repede la alt subiect.)

— Am adunat câteva cartele cu un pic de mită ici, un pic de favoruri pe piața neagră colo. În oraș nu e așa de

greu să faci rost de ele. Lumea nu are nevoie de mașini atât de tare ca aici.

Apoi Peg s-a întors spre mama și a întrebat-o cald:

— Louise, ce mai faci?

— Fac bine, Peg, a răspuns mama, care își privea cumnata cu o expresie nu atât bănuitoare, cât prudentă. (Nu o puteam învinui. Nu avea sens ca Peg să vină la Clinton. Nu era Crăciunul și nici nu murise nimeni.) Tu ce mai faci?

— Nerespectabilă ca întotdeauna. Dar e plăcut să scap din nebunia generală a orașului și să mai vin pe-aici. Ar trebui să fac asta mai des. Îmi pare rău că nu v-am spus că vin. A fost o decizie bruscă. Caii sunt bine, Louise?

— Destul de bine. Bineînțeles, de când a început războiul nu mai avem atâtea evenimente, și nici căldura asta nu le priește, dar sunt bine.

— Oricum, ce te aduce aici? a întrebat tata.

Tata nu își *ura* sora, dar îi purta un dispreț destul de puternic. Considera că nu făcuse în viață altceva decât să petreacă nechibzuit (cam cum mă vedea pe mine Walter, dacă stau să mă gândesc) și presupun că avea dreptate. Totuși, te gândeai că ar fi putut să încropească o primire puțin mai ospitalieră.

— Uite, Douglas, îți spun direct. Am venit s-o întreb pe Vivian dacă nu se întoarce la New York cu mine.

La auzul acestor cuvinte, s-a deschis exploziv o ușă veche și prăfuită drept în centrul inimii mele, și din spatele ei au zburat o mie de porumbei albi. Nici măcar nu îndrăzneam să vorbesc. Mă temeam că, dacă deschid gura, invitația avea să se evapore.

— De ce?

— Am nevoie de ea. Am primit un contract cu armata pentru o serie de spectacole de prânz, pentru lucrătorii de la Șantierul Naval Brooklyn. Un pic de propagandă, câteva numere cu cântec și dans, ceva drame romantice etc. – totul pentru menținerea moralului și chestii din astea. Nu mai am suficiente ajutoare ca să mă ocup și de teatru, și de contractul cu Marina. Vivian mi-ar fi de mare folos.

— Dar ce știe Vivian despre drame romantice și altele asemenea? a întrebat mama.

— Mai multe decât ai crede, a zis Peg.

Din fericire, când a spus asta nu s-a uitat la mine, dar tot am simțit cum mă înroșesc.

— Dar de-abia s-a acomodat aici, a spus mama. Și anul trecut i-a fost așa de dor de casă la New York. Nu i-a priit orașul.

— Ți-a fost *dor de casă?* – Peg mă privea drept în ochi, cu o vagă urmă de zâmbet. — Deci asta s-a întâmplat, da?

Roșeața îmi urca tot mai sus pe gât. Dar, din nou, nu îndrăzneam să vorbesc.

— Uite, a continuat Peg, nu e nevoie să fie pentru totdeauna. Poate să vină înapoi în Clinton dacă i se face dor de casă. Sunt însă oarecum în încurcătură. E tare greu să găsești oameni care să lucreze pentru tine zilele astea. Bărbații au plecat toți. Până și animatoarele mele s-au angajat în fabrici. Toată lumea își permite să plătească salarii mai mari decât mine. Am nevoie de mână de lucru – pe cineva de încredere.

A spus-o. A spus cuvântul „încredere”.

— Și mie îmi e greu să găsesc mână de lucru, a spus tata.

— Ce, Vivian lucrează pentru tine? a întrebat Peg.

— Nu, dar o vreme a lucrat și s-ar putea să mai am nevoie de ea la un moment dat. Cred că poate învăța foarte multe lucrând din nou pentru mine.

— A, Vivian are o înclinație deosebită pentru industria minieră?

— Nu știu dacă ai făcut un drum foarte lung cu mașina doar ca să găsești un lucrător la munca de jos. Mi se pare că ai fi găsit pe cineva și în oraș. În fond însă, niciodată nu am înțeles de ce te împotrivești întotdeauna soluțiilor care ți-ar face viața mai ușoară.

— Vivian nu e lucrătoare la munca de jos, a zis Peg. E o costumieră senzațională.

— Pe ce te bazezi când spui asta?

— Pe anii de studiu exhaustiv în domeniul teatrului, Douglas.

— Ha. *Domeniul* teatrului.

— Mi-ar plăcea să merg, am spus eu, regăsindu-mi în sfârșit vocea.

— De ce? m-a întrebat tata. De ce ai vrea să te întorci în orașul ăla, unde lumea stă înghesuită în apartamente așezate unul peste altul și nici nu vezi lumina zilei?

— Spune un om care și-a petrecut mare parte din viață într-o *mină*, a replicat Peg.

Ce mai, erau ca doi copii. Nu m-ar fi mirat dacă ar fi început să-și tragă picioare pe sub masă.

Atunci însă se uitau amândoi la mine, așteptând un răspuns. De ce voiam să merg la New York? Cum să explic? Cum să explic ce senzație îmi provoca propunerea aceasta, în comparație cu cererea în căsătorie pe care mi-o făcuse recent Jim Larsen? Nu era decât diferența dintre sirop de tuse și șampanie.

— Aș vrea să merg din nou la New York, am anunțat eu, pentru că doresc să îmi lărgesc orizonturile în viață.

Am recitat replica aceasta cu o oarecare autoritate, consideram eu, ceea ce a atras atenția tuturor. (Mărturisesc că auzisem expresia „doresc să îmi lărgesc orizonturile în viață” într-un serial penibil la radio, recent, și îmi rămăsese în minte. Dar nu conta. În situația dată, mergea; în plus, era adevărat.)

— Dacă mergi, a spus mama, noi nu te susținem. Nu putem să îți dăm în continuare o alocație lunară. La vârsta ta.

— Nu am nevoie de alocație. Mă pot întreține singură.

Chiar și cuvântul „alocație” mă jena. Nu mai voiam să îl aud niciodată.

— Va trebui să-ți găsești un loc de muncă, a spus tata.

Peg s-a holbat la el, uluită.

— Este incredibil, Douglas, cum nu mă asculți niciodată. Acum câteva clipe – aici, la masă – ți-am spus că am de lucru pentru Vivian.

— Va avea nevoie de un loc de muncă *serios,* a zis tata.

— Va *avea* un loc de muncă serios. Va lucra pentru Marina Statelor Unite, la fel ca fratele ei. Marina mi-a dat buget suficient ca să mai angajez o persoană. Va fi angajată la stat.

Acum eu eram cea căreia îi venea să-i tragă un picior lui Peg pe sub masă. Pentru tata, cu greu s-ar fi găsit o combinație mai urâtă de cuvinte în limba engleză decât „angajat la stat”. Ar fi fost mai bine dacă Peg i-ar fi spus că urma să lucrez ca „hoț de buzunare”.

— Nu se poate să te tot plimbi la nesfârșit între Clinton și New York, să știi, a spus mama.

— Nu o să mă plimb la nesfârșit, am promis eu.

Atunci chiar vorbeam serios.

— Nu vreau ca fata mea să muncească o viață în teatru, a comentat tata.

Peg a dat ochii peste cap.

— Da, ar fi *îngrozitor*.

— Nu îmi place New Yorkul, a adăugat el. E un oraș plin de oameni care au ieșit pe locul doi în viață.

— Da, toată lumea știe, a ripostat Peg. În Manhattan nu locuiește nimeni care să fi reușit în viață.

Probabil că tata nu ținea prea mult la argumentul acesta, pentru că nu s-a încăpățânat să-l apere.

Sinceră să fiu, cred că părinții mei erau dispuși să ia în considerare ideea de a mă lăsa să plec, pentru că se săturaseră de mine. În ochii lor, oricum nu ar fi trebuit să mai stau în casa lor – și chiar era casa *lor*. Ar fi trebuit să fi plecat de mult – în mod ideal, pe poarta facultății, cu un viraj final către căsătorie. Nu proveneam dintr-o cultură în care copiii să fie bine-veniți în casa părintească odată ce nu mai erau copii. (La o adică, părinții mei nu mă doriseră în casă prea mult nici în copilărie, dacă ne gândim cât timp am petrecut la internat și în taberele de vară.)

Tata trebuia să o mai necăjească puțin pe mătușa Peg înainte să-și dea acordul.

— Nu sunt convins că New Yorkul ar fi o influență bună pentru Vivian, a spus el. Nu aș vrea să-mi văd fiica devenind democrată.

— Nu mi-aș face griji în sensul ăsta, a zis Peg, cu un imens zâmbet de satisfacție. M-am informat eu asupra subiectului. Se pare că nu se acceptă democrați cu acte în Partidul Anarhist.

Replica aceasta chiar a făcut-o pe mama să râdă – ceea ce e o laudă la adresa ei.

— Mă duc, m-am pronunțat eu. Am aproape douăzeci și doi de ani. Aici, în Clinton, nu am ce face. De aici înainte, ar trebui să decid singură unde trăiesc.

— Aici te cam întinzi, Vivian, a spus mama. De-abia în octombrie faci douăzeci și doi de ani și nu ai plătit pentru nimic în toată viața ta. Nu ai nici cea mai vagă idee despre cum funcționează lucrurile pe lume.

Îmi dădeam însă seama că îi plăcuse tonul meu hotărât. În fond, mama era o femeie care își petrecuse

toată viața călare, aruncându-se peste șanțuri și garduri. Poate era de părere că, în fața provocărilor și obstacolelor vieții, femeia trebuia să *sară*.

— Dacă îți iei acest angajament, a spus tata, ne așteptăm cel puțin să-l îndeplinești. În viață nu ne putem permite să facem mai puțin decât am promis.

Mi-a crescut pulsul.

Acea ultimă predică leșinată era modul lui de a accepta.

A doua zi de dimineață, plecam cu Peg la New York.

Drumul a durat la nesfârșit, pentru că insista să își conducă mașina împrumutată la viteza patriotică, conservatoare de benzină, de 55 de kilometri la oră. Dar nu îmi păsa cât dura. Senzația că sunt purtată înainte, către un loc pe care îl iubeam – un loc care nu credeam să mă mai primească înapoi vreodată –, era atât de încântătoare, încât nu mă deranja să o lungesc. Pentru mine, drumul acela era la fel de palpitant ca un *montagne-russe* de pe Coney Island. Eram mai entuziastă decât fusesem vreodată în ultimul an și ceva. Entuziastă, da, dar și agitată.

Ce aveam să găsesc la New York?

Pe *cine* aveam să găsesc?

— Ai făcut o alegere serioasă, a spus Peg de cum am ieșit la șosea. Bravo, pui.

— Peg, chiar ai nevoie de mine în oraș?

Era o întrebare pe care nu îndrăznisem să o pun în prezența părinților.

Peg a dat din umeri.

— Îți găsesc eu ceva de făcut.

Apoi a zâmbit:

— Nu, Vivian – e adevărul adevărat. M-am întins mai mult decât îmi e plapuma cu contractul cu Șantierul Naval. Aș fi venit mai devreme după tine, dar voiam să-ți dau mai mult timp să te liniștești. Din experiența mea, întotdeauna e important să faci pauze între catastrofe. Ai încasat-o rău în oraș anul trecut. M-am gândit că o să ai nevoie de ceva timp să te recuperezi.

Referirea aceasta la *catastrofa* mea mi-a dat o tresărire în stomac.

— Apropo de asta, Peg… am început eu.

— Nu mai avem ce adăuga.

— Îmi pare tare rău pentru ce am făcut.

— Bineînțeles că îți pare rău. Și mie îmi pare rău pentru multe lucruri pe care le-am făcut. Tuturor ne pare rău. E bine să-ți pară rău, dar nu face un fetiș din asta. Singurul lucru bun la credința protestantă e că nu ne cere nimeni să ne dăm cu fruntea de pământ și să ne căim la nesfârșit. Păcatul tău a fost venial, Vivian, nu de moarte.

— Nu știu ce înseamnă asta.

— Nici eu nu sunt sigură că știu. Am citit undeva. Dar uite ce știu: pentru păcatele carnale nu ești pedepsită în viața de dincolo. Ești pedepsită doar în viața *asta,* așa cum ai învățat deja.

— Aș vrea să nu fi făcut atâtea necazuri tuturor.

— E ușor să fii înțelept după ce s-au petrecut lucrurile. Ce rost are să ai douăzeci de ani dacă nu faci greșeli uriașe?

— Tu ai făcut greșeli uriașe la douăzeci de ani?

— Bineînțeles că am făcut. Nici pe departe ca a ta, dar le-am avut și eu pe ale mele.

A zâmbit, ca să văd că glumea. Sau poate nu glumea. Nu conta – mă primea înapoi.

— Mulțumesc că ai venit să mă iei, Peg.

— Îmi era dor de tine. Îmi place de tine, pui, iar eu odată ce plac un om nu pot decât să îl plac toată viața. E o regulă a mea.

Era cel mai minunat lucru pe care mi-l spusese cineva vreodată. M-am marinat în apele lui o vreme. Apoi, încet-încet, marinata s-a acrit și mi-am amintit că nu toată lumea era la fel de iertătoare ca mătușa Peg.

— Mi-e frică să dau ochii cu Edna, am spus eu în cele din urmă.

Peg părea surprinsă.

— De ce să dai ochii cu Edna?

— De ce să *nu* dau ochii cu Edna? O să ne vedem la Lily.

— Pui, Edna nu mai e la Lily. Acum repetă pentru *Cum vă place,* la teatrul Mansfield. Ea și Arthur s-au mutat de la Lily în primăvară. Acum stau la Savoy. N-ai auzit?

— Dar *Orașul fetelor?*

— Vai de mine! Tu chiar n-ai auzit nimic, așa e?

— Despre ce n-am auzit nimic?

— În martie, Billy a primit oferta de a muta *Orașul fetelor* la teatrul Morosco. A acceptat, și-a luat jucăriile și spectacolul și a plecat.

— Și-a luat *spectacolul?*

— Exact.

— A *plecat* cu el? A plecat cu el de la Lily?

— Mă rog, el a scris piesa, el a regizat-o – deci, tehnic vorbind, avea dreptul să plece cu ea. Cel puțin ăsta a fost argumentul lui – nu că m-aș fi luptat în argumente cu el pe tema asta; n-aveam cum să câștig.

— Dar cum rămâne cu…? Nu puteam termina întrebarea.

Dar cum rămânea cu *tot* și cu *toată lumea*, asta aș fi întrebat.

— Da, a spus Peg. Dar cum rămâne cu toate? Ei, așa funcționează Billy, pui. Pentru el era important. Știi cum e la Morosco. Au o mie de locuri, deci câștigă mai mult. Edna a plecat cu el, bineînțeles. Au continuat spectacolul câteva luni, ca întotdeauna, până când Edna s-a săturat. Acum s-a întors la Shakespeare al ei. Au înlocuit-o cu Helen Hayes, ceea ce, din câte îmi dau seama, nu e prea bine. Îmi place Helen, să nu mă înțelegi greșit. Are tot ce are și Edna, mai puțin lucrul *ăla* pe care îl are Edna. Lucrul *ăla* nu îl are nimeni. Poate s-ar fi ridicat la înălțimea ei Gertrude Lawrence – ea are o versiune proprie a *lucrului* –, dar nu e în oraș. De fapt, nimeni nu e în stare să facă ce face Edna. Sala e în continuare plină la ei, seară de seară, iar Billy are, practic, o imprimerie de bani.

Nici nu știam ce să spun despre toate astea. Eram oripilată.

— Adună-te puțin, pui, a zis Peg. Arăți de parcă ai fi căzut din lună.

— Dar Lily? Dar tu și Olive?

— Așa-s afacerile. Ne descurcăm. Montăm din nou producțiile noastre tâmpițele. Încercăm să momim iar publicul umil de cartier. E mai greu acum, fiindcă suntem în război, și jumătate din spectatori sunt plecați să lupte. În ultima vreme avem mai mult bunicuțe și copii. De asta am acceptat contractul cu Șantierul Naval – avem nevoie de bani. Olive a avut dreptate de la început, bineînțeles. Știa că o să rămânem cu paguba odată ce Billy își ia jucăriile și pleacă. Cred că și eu

știam. Așa se întâmplă întotdeauna cu Billy. Bineînțeles, i-a luat cu el și pe cei mai buni actori. Gladys a plecat cu el. S-au dus și Jennie și Roland.

Toate acestea le-a spus formidabil de liniștită, de parcă trădarea și ruina erau întâmplările cele mai comune pe care ți le poți imagina.

— Dar Benjamin? am întrebat eu.

— Din păcate, Benjamin a fost încorporat. Aici nu pot să dau vina pe Billy. Dar ți-l poți închipui pe Benjamin în armată? Să pui o pușcă în mâinile alea talentate? Ce risipă! Mi se pare groaznic.

— Dar domnul Herbert?

— E cu mine. Domnul Herbert și Olive nu o să mă părăsească niciodată.

— Dar de Celia nici urmă, nu?

De fapt, nu era o întrebare. Deja știam răspunsul.

— De Celia nici urmă, a confirmat Peg. Sunt sigură că e bine. Pisica aia mai are vreo șase vieți, ascultă-mă pe mine. Dar să-ți spun ceva interesant, a continuat Peg, evident deloc îngrijorată de soarta Celiei Ray. A avut dreptate și Billy. A spus că putem să facem împreună un spectacol de mare succes și chiar l-am făcut. Am reușit! Olive nu a crezut niciodată în *Orașul fetelor*. A spus că o să fie un dezastru, dar s-a înșelat complet. A fost un spectacol fenomenal. Eu zic că am făcut bine că mi-am asumat riscul, împreună cu Billy. A fost o nebunie de distracție, atât cât a fost.

În timp ce îmi spunea toate astea, îi priveam profilul, în căutarea unor semne de tulburare sau suferință, dar nu am văzut niciunul.

A întors capul spre mine, m-a văzut cum o fixam și a râs.

— Încearcă să nu arăți așa de șocată, Vivian. Îți dă un aer de prostuță.

— Dar Billy îți promisese drepturile pentru piesă! Eram acolo! L-am auzit când a spus asta în bucătărie, în prima dimineață când a venit la Lily.

— Billy promite multe, dar face ce face și nu ajunge să dea în scris.

— Pur și simplu nu-mi vine să cred că ți-a făcut asta, am spus eu.

— Uite ce e, pui, eu am știut de la început ce om e Billy și tot l-am invitat. Nu regret. A fost o aventură. În

viață trebuie să înveți să iei lucrurile mai puțin serios, draga mea. Lumea se schimbă întruna, învață să îi lași loc să se schimbe. Un om face o promisiune și nu se ține de ea. O piesă primește recenzii bune, după care se închide. O căsnicie arată solid, dar se termină cu un divorț. O vreme nu e război, pe urmă vine alt război. Dacă te agiți prea tare pentru toate, ajungi un om prost și nefericit, și cu ce te alegi? Am vorbit destul despre Billy; tu cum ți-ai petrecut anul? Unde erai când cu Pearl Harbor?

— La cinema. Mă uitam la *Dumbo.* Tu unde erai?

— La Polo Grounds, mă uitam la un meci de fotbal. Ultimul joc al sezonului pentru Giants, când, dintr-odată, spre sfârșitul rundei a doua, au început să facă niște anunțuri ciudate, cum că tot personalul militar activ trebuie să se prezinte imediat la centru. Mi-am dat seama imediat că se întâmplase ceva rău. Pe urmă s-a accidentat Sonny Franck. Mi-a distras atenția – nu că ar avea vreo legătură Sonny Franck. Oricum, era un jucător nemaipomenit. Ce zi tragică! Erai la film cu tipul cu care te-ai logodit? Cum îl chema?

— Jim Larsen. De unde știi că mă logodisem?

— Mi-a spus mama ta, ieri-seară, cât îți făceai tu bagajele. Din câte am auzit, ai scăpat la mustață. Și mama ta părea ușurată, dar ea e greu de citit. Era de părere că nu prea îl plăceai.

Am rămas surprinsă. Niciodată nu avusesem o conversație intimă cu mama despre Jim – de fapt, despre nimic. De unde știa?

— Era un om de treabă, am spus eu penibil.

— Bravo lui! Dă-i un trofeu, dar nu te căsători cu el numai pentru că e de treabă. Și încearcă să nu îți faci un obicei din a te logodi, Vivvie. Poate duce la căsătorie dacă nu ești atentă. În fond, de ce l-ai acceptat?

— Nu știam ce altceva să fac. Și, ți-am spus, era de treabă.

— Atâtea fete se căsătoresc din același motiv. Găsește-ți altceva de făcut, asta e părerea mea. Ce naiba, doamnelor, găsiți-vă un hobby!

— *Tu* de ce te-ai căsătorit? am întrebat eu.

— Pentru că îmi plăcea de el, Vivvie. Îmi plăcea foarte mult de Billy. E singurul motiv pentru care ar trebui să te căsătorești – dacă îl iubești sau îl placi pe

celălalt. Și acum îmi place de el. Chiar săptămâna trecută am luat cina împreună.

— Serios?

— Bineînțeles. Uite, înțeleg că ești supărată pe Billy acum – nu ești singura –, dar ce ți-am spus eu mai devreme despre regula mea în viață?

Nu am răspuns imediat, pentru că nu mai țineam minte, așa că mi-a amintit:

— Odată ce îmi place o persoană, nu pot decât să o plac pentru totdeauna.

— A, așa e.

Dar tot nu eram convinsă.

Mi-a zâmbit din nou.

— Ce s-a întâmplat, Vivvie? Crezi că regula n-ar trebui să ți se aplice decât ție?

A venit seara până să ajungem la New York.

Era 15 iulie 1942.

Orașul stătea semeț și solid în cuibul lui de granit, strâns între cele două fluvii întunecate. Zgârie-norii stivuiți unii peste alții scânteiau ca niște coloane de licurici în aerul catifelat al verii. Am trecut podul tăcut și impunător – lat și lung ca o aripă de condor – și am intrat în oraș. Locul acesta dens… Locul acesta plin de înțeles… Cea mai măreață metropolă din câte văzuse lumea, sau cel puțin așa am considerat eu întotdeauna.

Eram copleșită de venerație.

Aveam de gând să îmi plantez mica mea viață în orașul acesta și să nu îl mai părăsesc.

DOUĂZECI ȘI PATRU

A doua zi de dimineață, m-am trezit din nou în fosta cameră a lui Billy. De data asta eram singură în pat. Nu tu Celia, nu tu mahmureală, nu tu dezastre.

Trebuia să recunosc: era plăcut să am tot patul doar pentru mine.

O vreme, am ascultat sunetele clădirii care se trezea la viață. Sunete pe care nu credeam să le mai aud vreodată. Probabil cineva umpluse cada să facă baie, pentru că țevile zăngăneau a protest. Deja sunau două telefoane – unul la etaj, unul în birourile de la parter. Mă simțeam atât de fericită că mi se învârtea capul.

Mi-am pus halatul și m-am aventurat afară să-mi fac niște cafea. L-am găsit pe domnul Herbert așezat la masa din bucătărie, ca întotdeauna – în maiou, cu ochii în caiet, bându-și cana de Sanka și compunându-și glumele pentru spectacolul următor.

— Bună dimineața, domnule Herbert! am spus eu.

A ridicat ochii spre mine și – spre uimirea mea – chiar a zâmbit.

— Vad că ai fost repusă în funcție, domnișoară Morris, a spus el. *Bine.*

Miezul zilei ne-a găsit, pe mine, pe Peg și pe Olive, la Șantierul Naval Brooklyn, în vizită de orientare pentru sarcina care ne aștepta.

Luasem metroul din centru până la stația York Street, apoi un tramvai. În următorii trei ani, aveam să fac naveta aceasta aproape în fiecare zi, pe orice vreme. Aveam să împart ruta cu zeci de mii de alți lucrători, care schimbau turele ca un mecanism de ceas. Naveta avea să devină plictisitoare și, uneori, atât de epuizantă, că îți zdrobea sufletul. Dar în ziua aceea totul era nou și eram entuziasmată. Purtam un costumaș elegant, lila (deși niciodată nu aveam să mai port ceva atât de drăguț pentru destinația aceea mizerabilă și plină de unsoare), iar părul îmi era curat și îmi sălta pe umeri. Aveam toate hârtiile necesare ca să fiu înrolată oficial ca angajat în Marină (Biroul Șantiere și Docuri, categorie: Muncitor calificat). Primeam un salariu de șaptezeci de cenți pe oră, o avere pentru o fată de vârsta mea. Mi-au dat din

magazie chiar și o pereche de ochelari de protecție – deși ochii mei nu erau niciodată puși în pericol de substanțe mai dăunătoare decât scrumul încins de la țigara lui Peg, care îmi zbura în față.

Avea să fie prima mea slujbă adevărată – dacă nu punem la socoteală munca din biroul tatei din Clinton, care chiar nu trebuie pusă la socoteală.

Mă stresa gândul revederii cu Olive. În continuare îmi era rușine de mine însămi pentru faptele de atunci și pentru că avusesem nevoie să mă salveze din ghearele lui Walter Winchell. Mă temeam că avea să mă certe sau să mă privească de sus, cu dispreț. Prima oară când rămăsesem singură cu ea fusese chiar în dimineața aceea. Coboram scările cu ea și cu Peg, gata să ieșim pe ușă și să plecăm spre Brooklyn. Peg dăduse fuga înapoi la etaj să-și ia termosul, așa că pentru câteva momente rămăsesem singură cu Olive, pe palierul dintre etajele unu și doi ale teatrului. Am hotărât că aceasta era ocazia mea de a-i cere scuze și de a-i mulțumi pentru că mă salvase atât de galant.

— Olive, am început eu. Îți sunt foarte îndatorată…

— Of, Vivian, m-a întrerupt ea, nu mai fi așa de *agățătoare.*

Și cu asta s-a terminat.

Aveam o treabă de făcut, nu era vreme de învârtit în jurul cozii.

Mai precis, treaba noastră era după cum urmează:

Armata ne ceruse să punem în scenă două spectacole pe zi la Șantierul Naval Brooklyn, într-o cantină aglomerată, chiar pe malul golfului Wallabout. Trebuie să înțelegi, Angela, că Șantierul Naval era *uriaș* – cel mai ocupat din lume –, cu peste 80 de hectare de clădiri și aproape o sută de mii de angajați care lucrau douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru cât am fost în război. Șantierul avea peste patruzeci de cantine active, iar noi ne ocupam de „divertisment și educație” pentru una singură. A noastră era cantina cu numărul 24, dar toți îi spuneau „Sammy”. (Niciodată nu mi-a fost clar de ce. Poate pentru că servea atâtea sendvișuri? Sau poate pentru că bucătarul-șef se numea domnul Samuelson?) Sammy hrănea zilnic mii de oameni – cu mormane

enorme de hrană înmuiată și obosită pentru lucrători la fel de înmuiați și obosiți.

Sarcina noastră era să-i distrăm pe muncitorii sleiți de puteri în timp ce mâncau. Dar nu făceam doar spectacol; eram și propagandiști. Marina filtra către noi informație și inspirație. Trebuia să avem grijă ca toată lumea să fie mereu furioasă și pornită pe Hitler și Hirohito (l-am omorât pe Hitler de atâtea ori, în atâtea scheciuri, încât nu-mi vine să cred că omul nu avea coșmaruri despre noi, acolo, de partea cealaltă a lumii, în Germania). Dar trebuia să avem grijă și ca lucrătorii să fie preocupați de soarta băieților noștri de pe front – să le amintim că, ori de câte ori dădeau rasol la serviciu, puneau în pericol marinari americani. Trebuia să emitem avertismente cum că spionii erau peste tot și că mai bine își țineau gura. Trebuia să ținem lecții de siguranța muncii și să dăm ultimele știri. Pe lângă toate astea, mai trebuia și să facem față cenzorilor militari, care stăteau de multe ori în primul rând la spectacole, ca să se asigure că nu deviam de la mesajul oficial. (Cenzorul meu preferat era un domn vesel pe nume Gershon. Am petrecut atâta timp cu el, încât am devenit aproape rude. Am mers la ceremonia de bar mitzvah a fiului lui.)

Toate informațiile acestea trebuia să le comunicăm lucrătorilor noștri în treizeci de minute, de două ori pe zi.

Timp de trei ani.

Și trebuia să avem mereu materiale noi și amuzante, sau riscam ca publicul să arunce în noi cu mâncare. („Ce bine e să fii iar în câmpul muncii”, a spus Peg veselă prima oară când au început spectatorii să ne huiduie – și cred că vorbea serios.) Era o sarcină imposibilă, fără recompense și epuizantă, iar Marina nu ne dădea aproape niciun sprijin pentru „teatrul” nostru. În partea din față a cantinei era o mică scenă – un fel de platformă din lemn de pin nerindeluit. Nu aveam nici cortină, nici lumini de scenă, iar „orchestra” consta dintr-o pianină zăngănitoare, la care cânta o femeie mărunțică din împrejurimi, pe nume doamna Levinson, care (în mod total neașteptat) izbea clapele atât de tare, încât auzeai muzica tocmai de pe Sands Street. Decorul consta din lădițe de legume, iar „cabina” era colțul din dos al bucătăriei, chiar lângă chiuveta unde se spălau

vasele. Cât despre actori, nu erau tocmai crema cremei. Mare parte din comunitatea divertismentului newyorkez ori plecase la luptă, ori lucra în posturi serioase din industrie de când începuse războiul. Cu alte cuvinte, nu ne mai rămâneau de recrutat decât genul de oameni cărora Olive le spunea, nu foarte amabil, „cei pierduți și betegi". (La care Peg răspundea, nici ea foarte amabil: „Și cu ce diferă asta de orice altă companie de teatru?")

Așa că improvizam. Puneam bărbați de șaizeci de ani să joace tineri cavaleri. Doamne masive de vârsta a doua jucau roluri de ingenue, sau de băieți. Nu ne puteam plăti angajații nici pe departe cât ar fi câștigat pe linia de producție, așa că actorii și dansatorii ne erau furați mereu chiar de Șantierul Naval. Câte o tânără drăguță cânta la noi pe scenă azi, iar mâine o vedeai mâncând la Sammy în pauza de prânz, cu părul strâns într-o bandană și îmbrăcată în salopetă. Avea o cheie franceză în buzunar și o aștepta un salariu consistent. E greu să atragi o fată înapoi în lumina reflectoarelor odată ce a văzut un salariu consistent – or noi nici măcar nu *aveam* reflectoare.

Principala mea îndeletnicire era, firește, să creez costumele, dar din când în când mai scriam și un scenariu, ba uneori compuneam și câteva versuri pentru cântece. Niciodată nu avusesem o sarcină mai grea. Buget nu aveam aproape deloc și, din cauza războiului, toată țara ducea lipsă de materialele care îmi trebuiau. Nu numai textilele se găseau greu; nu erau nici nasturi, fermoare sau copci. Am devenit de o inventivitate feroce. În momentul meu de maximă glorie, am creat o vestă pentru personajul regelui Victor Emanuel III al Italiei din niște damasc jacquard în două culori smuls de pe o canapea putredă și excesiv de umflată, găsită într-o dimineață pe Tenth Avenue colț cu Forty-fourth Street, unde aștepta să fie luată de mașina de gunoi. (Nu am să pretind că respectivul costum mirosea bine, dar regele nostru chiar arăta a rege – ceea ce nu e puțin lucru, având în vedere că îl juca un bătrân cu pieptul scobit care, cu doar o oră înainte de spectacol, fierbea fasole în bucătăria de la Sammy.)

Nu mai e nevoie să spun că am devenit nelipsită de la Lowtsky's Used Emporium and Notions – mă duceam acolo mai mult chiar decât înainte de război. Marjorie

Lowtsky, care acum era la liceu, a devenit partenera mea în creația de costume. De fapt, îmi era un fel de intermediar. Acum Lowtsky's încheiase un contract cu armata, căreia îi vindea textile și cârpe, așa că nici măcar ei nu mai aveau atâta volum și varietate din care să alegi – dar erau în continuare cei mai buni din oraș. Așa că-i dădeam lui Marjorie o părticică din salariul meu, iar ea selecta și-mi păstra cele mai bune materiale. Nu aș fi putut să-mi fac treaba fără ajutorul ei. În ciuda diferenței de vârstă, am ajuns cu timpul să ținem sincer una la alta și în curând am început să o consider prietenă – o prietenă ciudată, ce-i drept.

Și acum îmi amintesc prima oară când am împărțit o țigară cu Marjorie. Stăteam pe rampa de încărcare a depozitului părinților ei, în toiul iernii, și făceam o pauză de la sortat prin lăzi ca să fumăm în liniște.

— Pot să trag și eu o dată? s-a auzit o voce lângă mine.

M-am uitat în jos și am zărit-o pe mica Marjorie Lowtsky – cu cele 43 de kilograme ale ei – înfofolită într-o haină de blană de raton din aceea absurd de mare, pe care le purtau tinerii din frățiile studențești la meciurile de fotbal în anii 1920. Pe cap avea o pălărie de polițist călare canadian.

— Nu-ți dau țigară, am spus eu. Ai doar șaisprezece ani!

— Exact, a răspuns ea. Deja fumez de zece ani.

Fermecată, am cedat rugăminților ei și i-am întins țigara. A inhalat fumul cu o pricepere impresionantă și a spus:

— Războiul ăsta nu mă face fericită, Vivian.

Privea absent aleea, cu un aer blazat pe care nu puteam să nu-l găsesc comic.

— Mă nemulțumește.

— Te nemulțumește, zici? – încercam să nu zâmbesc. — Păi atunci fă ceva în sensul ăsta! Scrie-i congresmenului care te reprezintă o scrisoare în termeni fermi. Du-te și vorbește cu președintele. Pune capăt situației.

— Dar vezi tu, de atâta vreme aștept să cresc, iar acum nu mai e nimic pentru care să merite să crești, a spus ea. Doar luptă, luptă, luptă și muncă, muncă, muncă. Te obosește.

— O să se termine curând, am spus – deși nu eram nici eu sigură de asta.

A mai tras o dată din țigară, adânc, și a spus pe alt ton:

— Știi, toate rudele mele din Europa au necazuri mari. Hitler nu are de gând să se oprească până nu scapă de ei până la ultimul. Mama nici nu știe pe unde îi mai sunt surorile sau copiii lor. Tata sună toată ziua la ambasadă, încearcă să-și aducă familia aici. Trebuie să traduc pentru el de multe ori. Dar se pare că nu au cum să vină.

— Vai, Marjorie! Îmi pare tare rău. E groaznic.

Nu știam ce să mai spun. Părea o situație prea serioasă pentru o elevă de liceu. Îmi venea să o îmbrățișez, dar nu era genul de persoană amatoare de îmbrățișări.

— M-a dezamăgit toată lumea, a spus ea după o lungă tăcere.

— Cine, mai exact?

Credeam că avea să spună „naziștii”.

— Adulții, a spus ea. Toți. Cum au lăsat lumea să scape de sub control în halul ăsta?

— Nu știu, scumpa mea. Dar nu cred că e conștient vreunul ce face.

— *S-ar părea că nu,* a decis ea, cu dispreț teatral, aruncând țigara fumată pe alee. Vezi, de asta de-abia aștept să cresc. Ca să nu mai fiu la mila unora care habar nu au ce fac. Mă gândesc că, cu cât mai repede am eu totul sub control, cu atât mai bine o să trăiesc.

— Planul sună excelent, Marjorie, am spus. Ce-i drept, eu n-am avut niciodată un plan în viață, așa că n-am de unde să știu. Dar din ce aud, te descurci bine.

— N-ai avut niciodată un *plan*? a spus Marjorie, privind în sus la mine cu groază. Cum *rezişti*?

— Doamne, Marjorie, parcă ești mama!

— Păi dacă nu ești în stare să-ți faci un plan în viață, Vivian, *cineva* trebuie s-o facă pe mama cu tine!

Nu mi-am putut înăbuși râsul.

— Nu-mi ține tu mie predici, puștoaico. Sunt destul de bătrână să-ți fiu babysitter.

— Ha! Părinții mei nu m-ar lăsa niciodată cu un om iresponsabil ca tine.

— Mda, aici părinții tăi probabil ar avea dreptate.

— Făceam și eu haz puțin, a spus ea. Știi, da? Știi că întotdeauna mi-a plăcut de tine.

— *Serios?* Întotdeauna ți-a plăcut de mine, da? De când erai… prin clasai a opta?

— Auzi, îmi mai dat o țigară? a întrebat ea. Pentru mai târziu.

— N-ar trebui, am spus eu, dar tot i-am întins câteva. Numai să nu afle mama ta că te alimentez cu țigări.

— De când trebuie să știe părinții mei ce fac? a întrebat adolescenta mărunțică și ciudată. A ascuns țigările în faldurile hainei de blană enorme și mi-a făcut cu ochiul. Acum spune ce fel de costume cauți azi, Vivian, și-ți fac eu rost de tot ce ai nevoie.

New Yorkul era altfel decât prima oară.

Frivolitatea murise – cu excepția celei utile și patriotice, cum ar fi să dansezi cu soldați și marinari la cantina „Intrarea Actorilor”. Orașul era apăsat de seriozitate. Ne așteptam să fim atacați sau invadați din clipă în clipă – eram convinși că germanii aveau să ne bombardeze până se alegea praful și pulberea de tot, ca la Londra. Camuflajul era obligatoriu. În câteva nopți, autoritățile au stins chiar toate luminile din Times Square, iar Broadway-ul cel luminat ca ziua a devenit o masă întunecată, cu sclipiri luxuriante și negre în noapte, ca o baltă de mercur. Toată lumea era ori în uniformă, ori gata de înrolare. Chiar și domnul Herbert al nostru s-a înscris voluntar ca santinelă în caz de atac aerian, iar seara rătăcea prin cartier cu cascheta albă oficială, dată de primărie, și banderola roșie la braț. (Când se pregătea el să iasă pe ușă, Peg spunea: „Stimate domnule Hitler: Vă rugăm să nu ne bombardați până nu termină domnul Herbert de anunțat toți vecinii. Cu sinceritate, Pegsy Buell”.)

Cea mai puternică amintire a mea din anii războiului a fost senzația copleșitoare de *asprime.* La New York nu sufeream ca atâția alții din lume, dar nimic nu mai era *frumos* – gata cu untul, gata cu cărnurile scumpe, gata cu produsele de machiaj de calitate, gata cu moda din Europa. Nimic nu mai era fin. Nimic nu mai era o delicatesă. Războiul era un colos vast și înfometat care ne cerea totul – nu doar timpul și munca, ci și uleiul de gătit, cauciucul, metalele, hârtia, cărbunele. Ne

rămâneau firimiturile. Mă spălam pe dinți cu bicarbonat de sodiu. Îmi tratam ultima pereche de ciorapi de nailon cu asemenea grijă, de parcă ar fi fost bebeluși născuți prematur. (Și când s-au destrămat, în cele din urmă, prin vara lui 1943, am renunțat și am început să port pantaloni tot timpul.) Eram așa de ocupată (și șamponul era așa de greu de găsit), încât m-am tuns scurt (într-un stil foarte apropiat de bobul elegant al Ednei Parker Watson, recunosc), și de-atunci nici că l-am mai lăsat să crească lung.

În război am devenit în sfârșit newyorkeză. Am învățat, într-un târziu, cum să ajung dintr-un loc în altul. Mi-am deschis un cont în bancă și mi-am făcut permis la bibliotecă. Acum aveam un pantofar preferat (și aveam nevoie de el, fiindcă pielea de pantofi era raționalizată) și un dentist la care mergeam mereu. Mă împrietenisem cu colegii de la șantier și mâncam împreună la Cumberland Diner după ce ieșeam din tură. (Eram mândră să pot contribui și eu la sfârșitul mesei, când domnul Gershon spunea: „Oameni buni, hai să punem mână de la mână”.) Tot în timpul războiului am învățat să mă simt în largul meu stând singură într-un bar sau restaurant. Multor femei le este ciudat de greu, dar până la urmă m-am obișnuit. (Trucul este să-ți aduci o carte sau un ziar, să ceri cea mai bună masă, aproape de fereastră, și să-ți comanzi băutura imediat ce te așezi.) Odată ce am învățat asta, am descoperit că să mănânci singură la fereastra unui restaurant liniștit este una dintre cele mai mari plăceri secrete ale vieții.

Mi-am cumpărat o bicicletă cu trei dolari de la un pușți din Hell’s Kitchen, iar achiziția asta mi-a lărgit considerabil orizonturile. Libertatea de mișcare era totul, după cum tocmai învățam. Voiam să știu că pot pleca ușor din New York în caz de atac. Mergeam cu bicicleta prin tot orașul – era ieftină și eficientă când aveai o treabă undeva –, dar în adâncul minții aveam impresia că, la nevoie, puteam să fug mai repede decât Luftwaffe. Asta îmi dădea o oarecare senzație iluzorie de siguranță.

Am devenit o exploratoare a vastului meu mediu urban. Patrulam prin tot orașul, la cele mai ciudate ore. Îmi plăcea în mod special să mă plimb noaptea și să întrevăd prin ferestre străini care își trăiau viața. Atâtea

ore de cină diferite, atâtea programe de lucru diferite. Oamenii erau de vârste diferite, de rase diferite. Unii se odihneau, alții lucrau, unii erau singuri, alții sărbătoreau în companie zgomotoasă. Nu mă mai săturam să mă deplasez printre scenele acestea. Savuram senzația de a fi un punctuleț de omenire într-un mare ocean de suflete.

Când eram mai tânără, voiam să fiu în centrul acțiunii newyorkeze, dar am ajuns să-mi dau seama, încetul cu încetul, că *nu există* un singur centru. Centrul este peste tot – oriunde trăiesc oamenii. Este un oraș cu un milion de centre.

Cumva, era o idee și mai magică.

În timpul războiului nu m-am apropiat de bărbați.

În primul rând, erau rari; mai toți plecaseră pe front. În al doilea rând, nu aveam chef de distracții. În ton cu noul spirit de seriozitate și sacrificiu care cuprinsese New Yorkul, mi-am pus dorința sexuală la păstrare, mai mult sau mai puțin, din 1942 până în 1945 – așa cum ai acoperi o mobilă bună cu cearșafuri când pleci în vacanță. (Numai că eu nu eram în vacanță, toată ziua munceam.) În curând, m-am obișnuit să umblu prin oraș fără un însoțitor. Am uitat că seara trebuia să fii la brațul unui bărbat, dacă erai fată simpatică. Acum, regula aceasta părea arhaică, unde mai pui că mai era și imposibil de respectat.

Pur și simplu nu erau destui bărbați, Angela.

Nu erau destule brațe.

Într-o după-amiază, în primăvara lui 1944, mergeam cu bicicleta prin centru când l-am văzut pe fostul meu iubit, Anthony Roccella, ieșind dintr-o sală de jocuri. A fost un șoc să-i văd fața, dar ar fi trebuit să știu că aveam să dau peste el mai devreme sau mai târziu. După cum îți poate spune orice newyorkez, până la urmă dai peste *oricine* pe trotuarele orașului. De aceea, New Yorkul e un loc foarte nepotrivit să ai dușmani.

Anthony arăta exact la fel. Părul pomădat, guma în gură, zâmbetul încrezut pe față. Nu era în uniformă, lucru neobișnuit pentru un bărbat sănătos de vârsta lui. Probabil se fofilase să nu fie încorporat. (Bineînțeles.) Era cu o fată – scundă, drăguță, blondă. Când am dat cu

ochii de el, inima mi-a făcut o rumbă rapidă. Era primul bărbat pe care îl vedeam după ani buni care mă făcea să simt un val de dorință – evident, era și normal. Am frânat brusc la doar câțiva metri de el și l-am fixat cu privirea. Ceva din mine voia să mă vadă. Dar nu m-a văzut. Sau m-a văzut, dar nu m-a recunoscut. (Cu părul scurt și pantaloni, nu mai arătam ca fata pe care o știa el.) Ultima posibilitate, firește, este că m-a recunoscut și a ales să nu îmi dea atenție.

În noaptea aceea, am ars de singurătate. Am ars și de dorință sexuală – nu vreau să mint. Dar am avut grijă de mine singură. Din fericire, învățasem să fac asta. (Toate femeile ar trebui să învețe să facă asta.)

Cât despre Anthony, nu l-am mai văzut și nici n-am mai auzit de el. Walter Winchell prezisese că băiatul avea să ajungă stea de cinema. Dar nu a reușit.

Sau cine știe. Poate nici nu s-a deranjat să încerce.

După numai câteva săptămâni, unul dintre actorii noștri m-a invitat la un eveniment de caritate la hotelul Savoy, unde se strângeau bani pentru orfanii de război. Aveau să cânte Harry James and His Orchestra, lucru foarte motivant, așa că m-am luptat cu oboseala și m-am dus la petrecere. N-am stat mult, pentru că nu cunoșteam pe nimeni acolo și nu era niciun bărbat interesant cu care să dansez. Am hotărât că ar fi fost mai plăcut să merg acasă și să dorm. Dar chiar când ieșeam din sala de bal m-am lovit de Edna Parker Watson.

— Scuze, am mormăit eu – dar în clipa următoare, mintea mea a calculat că era *ea.*

Uitasem că stătea la Savoy. Dacă mi-aș fi amintit, în niciun caz nu aș fi venit în seara aceea.

A ridicat ochii spre mine și mi-a susținut privirea. Purta un costum de gabardină de un cafeniu blând, cu o bluziță îndrăzneață de culoarea mandarinei. Peste umăr avea aruncată nonșalant o etolă de iepure cenușiu. Ca întotdeauna, arăta imaculat.

— Sunteți întru totul scuzată, a spus ea, cu un zâmbet politicos.

De data aceasta nu era posibil să nu fi fost recunoscută. Știa exact cine eram. Îi cunoșteam destul de bine expresiile și surprinsesem licărirea aceea scurtă de tulburare în spatele măștii ei de calm imperturbabil.

De aproape patru ani, mă tot gândeam ce i-aș spune dacă mi-ar ieși în cale. Dar acum nu am reușit să scot pe gură altceva decât un „Edna” și să întind mâna după brațul ei.

— Cu tot regretul, a spus ea, nu cred că vă cunosc.

Apoi a plecat.

În tinerețe, Angela, se întâmplă să cădem pradă impresiei greșite că timpul vindecă toate rănile și că, în cele din urmă, totul se așază într-o formă sau alta. Dar pe măsură ce îmbătrânim aflăm adevărul acesta trist: unele lucruri nu se pot repara. Unele greșeli nu se pot îndrepta – nici prin trecerea timpului, nici prin cele mai înflăcărate dorințe ale noastre.

Din experiența mea, aceasta este cea mai dură lecție dintre toate.

După o vârstă, cu toții umblăm prin lume în trupuri făcute din secrete și rușine și durere și răni vechi și nevindecate. În mijlocul acestor suferințe, inimile noastre dezvoltă nevralgii și malformații – dar cumva reușim totuși să mergem înainte.

DOUĂZECI ȘI CINCI

Era deja spre sfârșitul lui 1944. Împlinisem douăzeci și patru de ani.

Lucram în continuare cât era ziua de lungă la Șantierul Naval. Nu-mi amintesc să-mi fi luat vreodată o zi liberă. Puneam deoparte bani frumoși din salariul de război, dar eram epuizată și oricum nu aveam pe ce să-i cheltuiesc. De-abia dacă aveam energia să mai joc gin remi cu Peg și Olive seara. De mai multe ori am adormit în metrou pe drumul de întoarcere de la serviciu și m-am trezit în Harlem.

Toată lumea era moartă de oboseală.

Somnul devenise o marfa de lux, pe care toți și-o doreau, dar nimeni nu o avea.

Știam că eram pe cale să câștigăm războiul – se vorbea mult despre cum îi zdrobeam pe germani și japonezi –, dar habar n-aveam când o să se termine toate. Faptul că nu știam, firește, nu împiedica pe nimeni să comenteze despre asta non-stop, răspândind bârfe și speculații inutile.

Războiul avea să se termine până la Ziua Recunoștinței, spunea toată lumea.

Până la Crăciun, spunea toată lumea.

Dar a sosit 1945 și războiul tot nu luase sfârșit.

La teatrul-cantină Sammy, îl omoram în continuare pe Hitler de douăsprezece ori pe săptămână în spectacolele noastre de propagandă, dar asta nu părea să-l încetinească deloc.

Nicio grijă, spuneau toți – nici n-o să se termine februarie și o să fie gata.

La începutul lui martie, părinții mei au primit o scrisoare de la fratele meu, staționat pe portavionul lui din Pacificul de Sud, în care se spunea: „Veți auzi în curând discuții despre capitulare. Sunt convins”.

A fost ultima știre de la el.

Angela, știu că tu – chiar mai bine decât alții – știi despre USS *Franklin.* Dar mi-e rușine să recunosc că habar n-aveam cum se numea vasul fratelui meu până nu am aflat că fusese lovit de un pilot kamikaze, pe 19 martie 1945, când au murit acolo Walter și peste opt

sute de militari. Mereu responsabil, Walter nu menționase niciodată numele navei în corespondență, în caz că scrisorile ar fi căzut în mâinile inamicului, dezvăluind secrete de stat. Știam doar că era pe un portavion mare, undeva în Asia, și că promisese că războiul avea să se termine curând.

Mama a fost cea care a primit vestea morții lui. Călărea pe un câmp aproape de casă când a văzut o mașină neagră cu o ușă albă, desperecheată, apropiindu-se în viteză de casa noastră. A trecut ca vântul pe lângă ea, prea rapid pentru drumul acoperit cu pietriș. Nu era ceva normal; oamenii din zonă știau că nu e cazul să treci cu viteză pe drumuri cu pietriș, pe lângă cai care pasc. Dar mașina a recunoscut-o. Era a lui Mike Roemer, telegrafistul de la Western Union. Mama a lăsat totul și i-a privit pe Mike și soția lui cum au ieșit din mașină și i-au bătut la ușă.

Soții Roemer nu erau genul de oameni cu care socializa mama. Nu aveau niciun motiv să bată la ușa familiei Morris, în afară de unul: trebuia să fi sosit o telegramă cu un conținut suficient de grav încât telegrafistul să considere că era cazul să aducă vestea în persoană – împreună cu soția lui, venită probabil ca să ofere alinare feminină familiei îndurerate.

Mama a văzut toate astea și a *știut.*

Mereu m-am întrebat dacă, în clipa aceea, mama nu a avut impulsul să întoarcă calul și să-l mâne cât îl țineau picioarele în direcția opusă – ca să fugă pur și simplu de știrea groaznică. Dar mama nu era genul acela de persoană. Dimpotrivă, a descălecat și s-a apropiat foarte încet de casă, cu calul de căpăstru. Mi-a spus mai târziu că i s-a părut imprudent să fie pe cal într-un moment atât de încărcat de emoție. Parcă o văd cum își alegea pașii cu grijă, cum își mâna calul cu conștiinciozitatea ei tipică. Știa exact ce o aștepta în prag și nu se grăbea să ajungă acolo. Până în clipa când primea telegrama în mână, fiul ei era încă în viață.

Soții Roemer mai puteau aștepta. Și au așteptat-o.

Până să ajungă mama la ușa casei, doamna Roemer – cu lacrimile șiroaie pe obraz – întinsese deja mâinile în lături pentru o îmbrățișare.

Pe care mama, evident, a refuzat-o.

Părinții mei nici măcar nu au ținut o înmormântare pentru Walter.

Mai întâi, nu aveau ce cadavru să îngroape. Telegrama ne anunța că locotenentul Walter Morris fusese îngropat pe mare cu toate onorurile militare. Mai cerea să nu divulgăm numele navei lui Walter și nici rangul lui față de prieteni și familie, pentru a nu „ajuta inamicul" în mod accidental – de parcă vecinii noștri din Clinton, New York, ar fi fost sabotori și spioni.

Mama nu a vrut o ceremonie de înhumare fără rămășițe. I se părea prea sinistru. Iar tata era prea zdrobit de furie și suferință ca să dea ochii cu comunitatea, în stare de doliu. Perorase îndârjit împotriva implicării Americii în război și se împotrivise și înrolării lui Walter. Acum refuza să țină o ceremonie ca să onoreze faptul că statul îi furase cea mai mare comoară.

M-am dus acasă și am stat o săptămână cu ei. Am făcut ce am putut pentru părinții mei, dar de-abia îmi vorbeau. I-am întrebat dacă voiau să rămân cu ei în Clinton – și chiar aș fi rămas –, dar m-au privit ca pe o străină. *Cu ce le-aș fi folosit dacă rămâneam în Clinton?* Dimpotrivă, aveam senzația că voiau să plec, ca să nu mă uit la ei toată ziua cum sufereau. Prezența mea nu făcea parcă decât să le amintească de moartea fiului.

Dacă le-a trecut vreodată prin minte că le fusese răpit copilul greșit – că cel mai bun și mai nobil dispăruse, iar cel mai puțin merituos rămăsese – i-aș ierta. Uneori m-am gândit și eu la asta.

După ce am plecat, s-au putut prăbuși din nou în tăcerea lor.

Probabil nu mai e nevoie să-ți spun că n-au mai fost niciodată aceiași oameni.

Moartea lui Walter m-a șocat complet.

Îți jur, Angela, că nicio clipă nu mă gândisem că fratele meu ar fi putut fi rănit sau ucis în război. Poate ți se pare stupid și naiv din partea mea, dar dacă l-ai fi cunoscut pe Walter ai fi înțeles de ce eram atât de încrezătoare. Mereu fusese atât de competent, de puternic. Avea instincte sclipitoare. Niciodată nu suferise vreo accidentare în toți anii de sport. Chiar și

printre camarazii lui era aproape un mit. Ce rău să i se întâmple?

Ba mai mult, nu-mi făceam griji pentru niciunul dintre inferiorii lui din armată – deși el își făcea. (Singurul subiect îngrijorător pe care îl menționa fratele meu în scrisorile trimise acasă era preocuparea pentru siguranța și moralul oamenilor lui.) Mă gândeam că oricine îl avea drept superior pe Walter Morris era în siguranță. Se ocupa el de asta.

Dar problema, firește, era că nu Walter se afla la conducere. Ajunsese locotenent, ce-i drept, dar nu conducea el nava. La cârmă era căpitanul Leslie Gehres. Căpitanul era problema.

Dar tu deja știi asta – nu-i așa, Angela?

Cel puțin presupun că știi.

Îmi pare rău, scumpa mea, dar chiar n-am idee câte ți-a spus tatăl tău despre toate astea.

Eu și Peg am ținut o ceremonie discretă pentru Walter la New York, în mica biserică metodistă de lângă Lily Playhouse. Parohul de acolo se împrietenise cu Peg de-a lungul anilor și a acceptat să țină o mică slujbă pentru fratele meu, cu sau fără rămășițe. Am fost doar o mână de oameni, dar pentru mine era important să se facă ceva în numele lui Walter, iar Peg înțelegea asta.

Au fost prezente Peg și Olive, firește, care m-au flancat ca niște stâlpi ce erau. A fost prezent și domnul Herbert. Billy nu a venit, pentru că se mutase înapoi la Hollywood cu un an mai devreme, când se terminaseră în sfârșit reprezentațiile pe Broadway cu *Orașul fetelor*. A venit domnul Gershon, cenzorul meu din Marină. A venit și pianista mea de la cantina Sammy, doamna Levinson. A fost acolo toată familia Lowtsky. („În viața mea n-am văzut atâția evrei la o înmormântare metodistă”, a spus Marjorie, privind în jur. M-a făcut să râd. Îți mulțumesc, Marjorie.) Au venit câțiva prieteni vechi ai lui Peg. Edna și Arthur Watson nu au venit. Presupun că nu era cazul să fiu mirată, deși trebuie să recunosc că m-am gândit că Edna ar fi putut să apară ca s-o sprijine pe Peg, cel puțin.

Corul a cântat *His Eye is on the Sparrow* și nu mi-am putut opri lacrimile. Simțeam o jale dublată de durere pentru Walter – nu atât pentru fratele pe care-l

pierdusem, cât pentru fratele pe care nu-l avusesem niciodată. În afară de câteva amintiri înduioșătoare, pline de soare, din copilăria timpurie, când călăream ponei împreună (și cine știe dacă amintirile acelea erau măcar precise?), nu aveam momente tandre alături de figura aceasta impunătoare cu care se presupunea că îmi împărțisem tinerețea. Poate că dacă părinții mei nu i-ar fi cerut atât de mult – dacă l-ar fi lăsat să fie un băiețel obișnuit, nu un *moștenitor* –, noi doi am fi putut deveni, cu anii, prieteni sau confidenți. Dar n-a fost să fie. Iar acum Walter nu mai era.

Am plâns toată noaptea, dar a doua zi m-am dus la serviciu.

Multă lume trebuia să facă așa ceva în anii aceia.

Plângeam, Angela, și apoi munceam.

Pe 12 aprilie 1945 a murit Franklin Delano Roosevelt.

Am avut senzația că pierdeam încă un membru al familiei. De-abia îmi aminteam vremurile când avusesem alt președinte. Indiferent ce credea tata despre el, eu îl iubeam. Mulți îl iubeau. În orice caz, la New York îl iubeam toți.

A doua zi, atmosfera de la Șantierul Naval a fost sumbră. La cantina Sammy, am atârnat pe scenă ghirlande de doliu (mai precis perdele de camuflaj) și am pus actorii să citească din anii de discursuri ale lui Roosevelt. La sfârșitul reprezentației, unul din muncitorii de la oțelărie – un caraibian cu pielea oacheșă și barba albă – s-a ridicat spontan de pe scaun și a început să cânte *Glory, Glory, Hallellujah.* Avea o voce ca Paul Robeson.[37] Noi, ceilalți, am rămas tăcuți în timp ce cântecul omului zguduia pereții de durere amară.

Președintele Truman a fost pus în funcție rapid și pe tăcute, fără pompă.

Am lucrat cu toții mai cu zel.

Dar războiul tot nu se termina.

Pe 28 aprilie 1945, trupul ars și contorsionat al portavionului fratelui meu a intrat în Șantierul Naval Brooklyn cu propriile puteri. USS *Franklin* reușise, cine știe cum, să șchioapete și să se târască peste jumătate de glob, să treacă prin Canalul Panama – pilotat de o mână

de oameni – ca să ajungă acum la „spitalul” nostru. Două treimi din echipaj muriseră, dispăruseră sau erau răniți.

Franklin a fost întâmpinat la docuri de o fanfară a Marinei, care cânta un imn funerar, și de mine și Peg.

Am stat pe chei și am salutat, privind cum nava rănită – pe care o consideram sicriul fratelui meu – ajungea acasă să fie reparată atât cât se putea. Dar chiar și eu îmi dădeam seama, numai uitându-mă la mormanul de oțel înnegrit și sfredelit, că nimeni nu avea să fie în stare vreodată să repare *asta.*

Pe 7 mai 1945, Germania a capitulat în sfârșit.

Dar japonezii încă rezistau, și rezistau cu îndârjire.

În săptămâna aceea, am scris împreună cu doamna Levinson un cântec pentru muncitorii noștri, intitulat *Unul e doborât, celălalt urmează.*

Am lucrat în continuare.

Pe 20 iunie 1945, *Queen Mary* a intrat în golful New York, purtând paisprezece mii de militari americani care se întorceau acasă din Europa. M-am dus cu Peg să-i întâmpinăm la Cheiul 90, în Upper West Side. Peg pictase un mesaj pe dosul unui tablou vechi cu un peisaj: „Hei, TU! Bun venit ACASĂ!”

— Cui anume îi urezi bun venit acasă? am întrebat-o eu.

— Fiecăruia, până la ultimul, a răspuns.

La început, am ezitat să merg cu ea. Gândul de a vedea mii de tineri întorcându-se acasă – fără ca vreunul dintre ei să fie Walter – mi se părea insuportabil de trist. Dar Peg a insistat.

— O să-ți facă bine, a prezis ea. Ce e mai important, o să le facă bine *lor.* Au nevoie să ne vadă fețele.

Până la urmă, m-am bucurat că m-am dus. M-am bucurat foarte tare.

Era o zi încântătoare, de început de vară. Deja trăiam la New York de mai bine de trei ani, dar tot nu eram imună la frumusețea orașului meu într-o după-amiază ca aceea, cu un cer albastru perfect – într-o zi din acelea blânde și calde, când nu poți să nu simți că întregul oraș te iubește și nu vrea decât să fii fericită.

Marinarii și soldații (și asistentele medicale!) s-au revărsat pe chei într-un val delirant de sărbătoare. I-a întâmpinat o mulțime enormă care ovaționa și în care eu și Peg formam o delegație mică, dar entuziastă. Am fluturat cu rândul pancarta făcută de ea și am strigat „ura” până am răgușit. Pe chei, o fanfară intona zgomotos melodiile populare anul acela. Militarii aruncau baloane în aer – după o vreme mi-am dat seama că nu erau baloane, ci prezervative umflate. (Nu eram singura care-și dăduse seama; nu mi-am putut înăbuși râsul la vederea mamelor din jur, care încercau să-și împiedice copiii să le adune.)

Un marinar deșirat, cu ochi somnoroși, s-a oprit și m-a privit lung.

A zâmbit cu gura până la urechi și, cu un accent puternic din Sud, a spus:

— Auzi, drăguță, cum îi zice la orașu’ ăsta?

I-am zâmbit și eu larg.

— Noi îi spunem New York, marinare.

A arătat spre niște macarale din partea cealaltă a șantierului și a spus:

— S-ar zice că o să fie destul de frumos când îl terminați.

După care m-a prins pe după talie cu un braț și m-a sărutat – exact ca în fotografia aceea celebră din Times Square, din Ziua Victoriei din Pacific. (În anul acela s-au petrecut multe astfel de scene.) Dar ce nu ai văzut în fotografie a fost reacția fetei. Mereu m-am întrebat ce părere a avut despre sărutul acela. Cred că nu vom ști niciodată. Dar pot să-ți spun ce părere am avut despre sărutul *meu* – lung, expert și foarte pasional.

Ei bine, Angela, mi-a plăcut.

Chiar mi-a plăcut. Am răspuns imediat la sărut, dar apoi – din senin – am început să plâng și nu mai reușeam să mă opresc. Mi-am ascuns fața în gâtul lui, m-am agățat de el și l-am scăldat în lacrimi. Am plâns pentru fratele meu și pentru toți tinerii care nu aveau să se mai întoarcă niciodată. Am plâns pentru toate fetele care își pierduseră iubiții și tinerețea. Am plâns pentru că ne sacrificaserăm atâția ani din viață acestui război infernal și nesfârșit. Am plâns pentru că eram atât de obosită, fir-ar să fie. Am plâns pentru că îmi era *dor* să mă sărut cu băieți – și voiam să sărut atât de mulți! –,

dar acum eram o babă matusalemică de douăzeci și patru de ani, și ce avea să se aleagă de mine? Am plâns pentru că era o zi așa de frumoasă și soarele strălucea și totul era splendid și nimic nu era drept.

Marinarul nu se așteptase la așa ceva, sunt convinsă, când pusese mâna pe mine. Dar s-a ridicat admirabil la înălțimea ocaziei.

— Drăguță, mi-a spus el în ureche, nu tre' să mai plângi. Noi suntem norocoșii.

M-a ținut strâns în brațe și m-a lăsat să-mi revărs lacrimile clocotitoare, până când am reușit să mă stăpânesc. Apoi s-a retras din îmbrățișare, a zâmbit și a spus:

— Acum ce zici, îmi mai dat unul?

Și ne-am sărutat din nou.

Aveau să mai treacă trei luni până la capitularea japonezilor.

Dar în mintea mea – în amintirea mea încețoșată, de culoarea piersicii, despre ziua aceea de vară – războiul s-a terminat chiar în clipa aceea.

DOUĂZECI ȘI ȘASE

Permite-mi, Angela, să-ți povestesc cât pot de rapid următorii douăzeci de ani din viața mea.

Am rămas la New York (bineînțeles că am rămas – unde să mă duc?), dar orașul nu mai era la fel. Se schimbaseră atât de multe și atât de repede. Mătușa Peg mă avertizase că era inevitabil, încă din 1945. Spusese: „După un război întotdeauna se schimbă toate. Am mai văzut cum e. Dacă suntem înțelepți, trebuie să ne pregătim toți pentru schimbări”.

Ei, în privința *asta* categoric a avut dreptate.

New Yorkul postbelic era o fiară bogată, înfometată, nerăbdătoare și în creștere – mai ales în centrul Manhattanului, unde cartiere întregi de clădiri vechi cu fațada de cărămidă, cu apartamente și magazine, au fost dărâmate pentru a face loc noilor complexuri de birouri și blocurilor de locuințe moderne. Oriunde puneai piciorul, trebuia să te ferești de moloz – aproape ca și cum orașul *chiar fusese* bombardat. În următorii câțiva ani s-au închis o mulțime din locurile la modă pe care le frecventasem cu Celia Ray, lăsând loc zgârie-norilor corporatiști cu douăzeci de etaje. S-a închis Spotlite. S-a închis Downbeat Club. S-a închis Stork Club. S-au închis nenumărate teatre. Cartierele odinioară scânteietoare arătau acum ca niște guri ciudate și sparte – cu jumătate din dinții vechi rupți și câțiva noi, falși, implantați la întâmplare.

Dar cea mai mare schimbare s-a petrecut în 1950 – cel puțin în micul nostru cerc. Atunci s-a închis Lily Playhouse.

Stai așa, Lily nu s-a închis pur și simplu: a fost demolată. Fortăreața noastră de teatru, frumoasă, strâmbă, împiedicată, a fost distrusă de primărie în anul acela pentru a face loc Terminalului de Autobuze al Autorității Portuare. De fapt, a fost ras de pe fața pământului tot cartierul. În raza condamnată a ceea ce avea să devină cea mai urâtă autogară din lume, fiecare teatru, biserică, restaurant, bar, casă, spălătorie chinezească, sală de jocuri, florărie, salon de tatuaje și școală – toate au fost demolate. Chiar și Lowtsky’s Used Emporium and Notions – *adio.*

S-au făcut praf toate, sub ochii noștri.

Cel puțin primăria a tratat-o corect pe Peg. I-a oferit cincizeci și cinci de mii de dolari pentru clădire – ceea ce nu era rău deloc, într-o vreme când majoritatea vecinilor din cartierul nostru trăiau cu patru mii de dolari pe an. Eu aș fi vrut să se împotrivească, dar a spus:

— Aici nu ai la ce să te împotrivești.

— Nu-mi vine să cred că ești în stare să lași în urmă toate astea! m-am văitat eu.

— Habar n-ai tu câte lucruri sunt eu în stare să las în urmă, pui.

Peg avea absolută dreptate, apropo, când spunea că „aici nu ai la ce să te împotrivești". Preluând controlul asupra cartierului, primăria își exercita un drept civic numit „dreptul de condamnare" – care este exact la fel de sinistru și de inevitabil pe cât sună. Eu m-am bosumflat în stânga și-n dreapta, dar Peg a spus:

— Dacă te împotrivești schimbării, o faci pe propria răspundere, Vivian. Când un lucru se termină, lasă-l să se termine. Oricum, Lily a supraviețuit propriei glorii.

— Nu e adevărat, Peg, a corectat-o Olive. Lily nu a avut parte niciodată de glorie.

Amândouă aveau dreptate, în felul lor. De când se sfârșise războiul, ne târam cu chiu, cu vai înainte – de-abia ne câștigam existența din Lily. Spectacolele noastre aveau un public mai răsfirat ca niciodată, iar cele mai mari talente din echipă nu se mai întorseseră la noi după război. (De exemplu: Benjamin, compozitorul nostru, se hotărâse să rămână în Europa și se stabilise la Lyon cu o femeie care deținea un club de noapte. Ne plăcea să-i citim scrisorile – prospera formidabil ca impresar și șef de formație –, dar ne era tare dor de muzica lui.) Mai mult, teatrul nostru era mic pentru spectatorii din cartier. Acum lumea era mai rafinată – chiar și în Hell's Kitchen. Războiul spărsese lumea în bucăți și umpluse aerul de idei și gusturi noi. Spectacolele noastre păruseră desuete chiar de la prima mea vizită în oraș, dar acum erau ca din pleistocen. Nu mai voia nimeni să se uite la reprezentații zaharisite gen vodevil, cu cântec și dans.

Deci așa era: bruma de glorie pe care o avusese vreodată teatrul nostru se stinsese de mult în 1950.

Chiar și așa, m-a durut.

Aș vrea să-mi fi plăcut autogările cât mi-a plăcut Lily Playhouse.

Când a venit ziua demolării propriu-zise, Peg a insistat să fie prezentă. („Nu se poate să-ți fie frică de lucrurile astea, Vivian”, a spus ea. „Trebuie să stai și să le vezi până la sfârșit.”) Așa că în ziua aceea fatidică am stat lângă Peg și Olive și m-am uitat cum cădea Lily. Nu am fost nici pe departe la fel de stoică precum ele. Când vezi o bilă de demolare cum se avântă spre casa și istoria ta – spre locul care te-a *născut* cu adevărat –, ce să spun, pentru așa ceva îți trebuie un grad de tărie a coloanei vertebrale pe care eu încă nu îl aveam. Nu mi-am putut înăbuși lacrimile.

Partea cea mai rea nu a fost când s-a prăbușit fațada clădirii, ci când au demolat peretele interior al foaierului. Brusc, vechea scenă ți se arăta așa cum nu ar fi trebuit să se vadă niciodată – goală și expusă sub soarele crud și nesentimental al iernii. Aspectul ei ponosit era târât afară, la lumină, în văzul tuturor.

Dar Peg a avut tăria să îndure. Nici măcar nu a clipit. Femeia asta era făcută dintr-un material teribil de tare. Când bila de demolare a făcut toate pagubele pe care putea să le facă într-o singură zi, mi-a zâmbit și a spus:

— Să-ți zic ceva, Vivian. Nu regret nimic. Când eram tânără, credeam sincer că o viață petrecută în teatru are să fie o distracție nesfârșită. Și Domnul mi-e martor, pui – *așa* a fost.

Cu banii primiți de la primărie, Peg și Olive și-au cumpărat un apartament mic și drăguț în Sutton Place. Lui Peg chiar i-au rămas destui bani după cumpărarea apartamentului ca să-i dea un fel de primă de pensionare domnului Herbert, care s-a mutat în Virginia, să stea cu fata lui.

Lui Peg și Olive le plăcea noua lor viață. Olive s-a angajat ca secretară a directorului la un liceu din apropiere – era născută pentru o asemenea funcție. Peg s-a angajat la același liceu, ca ajutor la secția de teatru.

Cele două nu păreau deranjate de aceste schimbări. Noul lor bloc (nou-nouț, trebuie să spun asta) avea chiar și lift, ceea ce le ajuta, pentru că începeau să

îmbătrânească. Aveau și un portar cu care Peg putea să stea la bârfe despre baseball. („Până acum n-am avut drept portari decât vagabonzii care dormeau în fosa de la Lily!” glumea ea.)

Curajoase cum erau, cele două s-au adaptat. Nici vorbă să se plângă. Totuși, mi se pare important că Lily Playhouse a fost distrus în 1950 – anul în care Peg și Olive și-au cumpărat primul televizor pentru apartamentul lor nou și modern. Era clar că epoca de aur a teatrului apusese. Dar Peg observase și ea că se apropie schimbarea.

— Până la urmă, televiziunea o să ne dea afară pe toți, prezisese prima oară când văzuse un televizor în acțiune.

— De unde știi? am întrebat-o eu.

— Pentru că până și *mie* îmi place mai mult decât teatrul, a fost răspunsul ei sincer.

Cât despre mine, odată decedat Lily Playhouse, nu mai aveam nici casă, nici loc de muncă – ba nici familie cu care să-mi împărtășesc viața de zi cu zi. Nu prea puteam să mă mut cu Peg și Olive. Nu la vârsta mea. Ar fi fost jenant. Aveam nevoie să-mi creez o viață proprie. Dar eram de-acum o femeie de douăzeci și nouă de ani – necăsătorită, fără facultate –, deci ce fel de viață să *fie?*

Nu-mi făceam prea multe griji despre cum o să mă întrețin. Pusesem destui bani deoparte și știam să muncesc. Deja învățasem că, atâta timp cât aveam mașina mea de cusut, foarfecele de 23 de centimetri, centimetrul în jurul gâtului și pernuța de ace la încheietură, puteam întotdeauna să-mi câștig pâinea într-un fel sau altul. Dar întrebarea era: ce fel de existență să duc de acum încolo?

Până la urmă, m-a salvat Marjorie Lowtsky.

În 1950, eu și Marjorie Lowtsky deveniserăm cele mai bune prietene.

Era o potrivire neașteptată, dar niciodată nu încetase să aibă grijă de mine – când venea vorba de pescuit comori din lăzile fără fund de la Lowtsky’s iar eu, în schimb, urmărisem cu bucurie cum fata se transforma într-o tânără charismatică și fascinantă. Avea ceva foarte

special. Firește, Marjorie fusese mereu specială, dar după anii de război a înflorit într-o forță creativă energică precum o centrală atomică. Continua să se îmbrace trăsnit – azi arăta ca un *bandito* mexican, mâine ca o gheișă japoneză dar își formase propriul stil ca persoană. Studiase la Școala de Arte Frumoase Parsons, locuind cu părinții și ocupându-se de afacerea familiei – timp în care câștiga și niște bani în plus ca desenatoare. Lucrase ani buni la Bonwit Teller[38], unde desena ilustrații de modă romantice pentru reclamele din ziare. Făcea și diagrame pentru revistele medicale, iar odată – ocazie memorabilă – a fost angajată de o agenție de turism ca să ilustreze un ghid al orașului Baltimore, cu titlul tragic: *Deci vii în Baltimore!* Așadar, Marjorie chiar putea face orice și mereu era pusă pe treabă.

Marjorie devenise o tânără nu doar creativă, excentrică și muncitoare, ci și îndrăzneață și pătrunzătoare. Iar când primăria a anunțat că urma să ne dărâme cartierul, iar părinții ei au hotărât să accepte compensația și să se retragă în Queens, dintr-odată scumpa de Marjorie Lowtsky s-a pomenit în aceeași postură ca mine – fără casă și fără serviciu. În loc să se jelească, Marjorie a venit la mine cu o propunere simplă și bine gândită. Mi-a sugerat să ne unim forțele în lume, locuind și lucrând împreună.

Planul ei – și trebuie să-i acord tot creditul pentru el – era: *rochii de mireasă.*

Mai exact, propunerea ei suna așa:

— Toată lumea se căsătorește, Vivian, trebuie să facem ceva în sensul ăsta.

Mă scosese la prânz la Automat ca să vorbim despre ideea ei. Era vara lui 1950, Terminalul de Autobuze al Autorității Portuare era inevitabil, iar mica noastră lume era pe cale să se prăbușească. Dar Marjorie (azi îmbrăcată ca un țăran peruvian, cu vreo cinci feluri de veste și fuste brodate una peste alta) strălucea de motivație și entuziasm.

— Ce vrei să fac *eu* dacă toată lumea se căsătorește? am întrebat. Să-i opresc?

— Nu. Să-i *ajuți.* Dacă putem să-i ajutăm, putem să și profităm. Uite, toată săptămâna am fost la Bonwit Teller să fac schițe în raionul de nunți. Am *ascultat* lumea.

Vânzătorii spun că de-abia țin pasul cu comenzile. Toată săptămâna am auzit clienții cum se plâng de lipsa de varietate. Nimeni nu vrea aceeași rochie ca altcineva, dar nu ai din ce să alegi. Acum câteva zile am auzit o fată cum spunea că și-ar croi singură rochia de mireasă, ca să fie unică, dacă s-ar pricepe.

— Vrei să învăț fetele să-și croiască singure rochiile de mireasă? am întrebat eu. Cele mai multe n-ar fi în stare să coasă niciun prosop de bucătărie.

— Nu. Mă gândeam să facem *noi* rochii de mireasă.

— Deja fac prea mulți rochii de mireasă, Marjorie. E o industrie în sine.

— Mda, dar noi putem să le facem mai frumoase. Eu aș schița modelele și tu le-ai croi. La materiale ne pricepem mai bine decât oricine, nu? Și șmecheria noastră ar fi că am face rochii noi din altele vechi. Tu și cu mine știm că mătasea și satinul vechi sunt mai bune decât ce se importă acum. Cu cunoștințele mele, aș găsi mătase și satin prin tot orașul – ei, drăcie, la o adică pot să și cumpăr angro din Franța; în ultima vreme vând de toate, îi împinge rău foamea – și cu materialele tu poți să croiești rochii mai frumoase decât ce se găsește la Bonwit Teller. Te-am mai văzut eu cum luai dantelă bună de pe fețe de masă vechi și făceai costume cu ea. N-ai putea să faci borduri și voaluri tot așa? Am crea rochii de mireasă unicat pentru fete care nu vor să arate ca toată lumea din magazin. Rochiile noastre nu ar fi o *industrie,* ar fi croite la comandă. Clasice. Te-ai pricepe, nu?

— Nimeni nu vrea să poarte o rochie de mireasă folosită și veche, am spus eu.

Dar de cum mi-au ieșit cuvintele pe gură, mi-am amintit de prietena mea Madeleine din Clinton, pe la începutul războiului. Madeleine, căreia îi făcusem o rochie descosând cele două rochii de mireasă de mătase ale bunicii ei și combinându-le într-o creație nouă. Rochia fusese senzațională.

Observând că începeam să mă prind, Marjorie a continuat:

— Uite ce-mi imaginez eu – deschidem o prăvălioară. Cu stilul tău simandicos, îi dăm un aer select și exclusivist. Facem tam-tam că ne importăm materialele de la Paris. Dă bine. Lumea cumpără orice dacă spui că

vine de la Paris. N-ar fi chiar o minciună – o parte din materiale *chiar* ar veni din Franța. Bine, ar veni din Franța în butoaie pline cu cârpe, dar asta nu e nevoie să știe nimeni. Eu sortez comorile și tu faci din comori alte comori și mai frumoase.

— Vrei să spui să avem un *magazin*?

— O prăvălioară, Vivian. Doamne, scumpa mea, obișnuiește-te să folosești cuvântul. Evreii au *magazine,* noi vom avea o *prăvălioară.*

— Dar tu ești evreică.

— Prăvălioară, Vivian. Prăvălioară. Exersează cu mine. *Prăvălioară.* Lasă silabele să ți se rostogolească pe limbă.

— Și unde ai vrea să fie? am întrebat-o eu.

— Pe lângă Gramercy Park, a răspuns ea. Cartierul ăla o să rămână întotdeauna select. Să văd eu primăria că încearcă să dărâme casele de *acolo!* Asta le vindem oamenilor – ideea de ceva *select.* Ideea de ceva *clasic.* Vreau să-i spunem L'Atelier. Am pus eu ochii pe o clădire de acolo. Părinții mei au zis că-mi dau jumătate din banii de la primărie când se demolează Lowtsky's – cum ar fi și *cazul,* după ce m-au muncit ca pe un hamal de când eram în fașă. Partea mea o să ne ajungă, la limită, ca să cumpărăm locul la care mă gândesc eu.

Îi urmăream mintea cum lucra și săgeta de colo-colo – și, sinceră să fiu, mă speria puțin. Se mișca teribil de repede.

— Clădirea pe care o vreau eu e pe Eighteenth Street, la un cvartal de parc, a continuat ea. Două etaje, cu vitrină la stradă. Două apartamente sus. E mică, dar are farmec. Ai putea să te prefaci că e un mic *boutique* de pe o stradă cu farmec desuet din Paris. Ăsta e sentimentul pe care încercăm să-l creăm. Nu e în stare prea proastă. Găsesc eu oameni să o reparăm. Tu poți să stai la ultimul etaj. Știi că nu suport să urc scări. O să-ți placă – apartamentul tău are luminator. Două, chiar.

— Vrei să cumpărăm o *clădire,* Marjorie?

— Nu, iubita, vreau să cumpăr *eu* o clădire. Știu câți bani ai în cont – și nu mi-o lua în nume de rău, Vivian, dar nu ți-ai permite nici ceva în Paramus[39], darămite în Manhattan. Dar îți permiți să contribui la afacere, deci acolo facem jumi-juma. Dar clădirea eu o cumpăr. O să mă coste și ochii din cap, dar sunt dispusă să risc totul

pe o carte. De închiriat nu închiriez nici de nebună – păi ce sunt eu, *imigrantă*?

— Da, am spus eu. Ești imigrantă.

— Imigrantă-neimigrantă, în orașul ăsta lumea nu face bani din comerț decât cu o proprietate cumpărată, nu cu vânzarea de haine, întreabă familia Saks[40] – știu foarte bine. Întreabă familia Gimbel[41] – și ei știu foarte bine. Dar noi o să *facem* bani și din vânzarea de haine, pentru că rochiile noastre de mireasă o să fie pur și simplu superbe, mulțumită talentului nostru considerabil – al tău și al meu. Deci da, Vivian, în concluzie: Vreau să cumpăr *eu* o clădire. Vreau să creezi *tu* rochii de mireasă, vreau să deținem *amândouă* o prăvălioară și vreau să locuim *amândouă* la etaj. Ăsta e planul. Hai să stăm împreună și să lucrăm împreună. Doar nu avem alte planuri, nu? Hai, spune da.

I-am cântărit propunerea profund și serios timp de vreo trei secunde, apoi am spus:

— Sigur. Așa facem.

În caz că te întrebi dacă decizia aceasta nu s-a dovedit o greșeală uriașă, Angela, află că nu. De fapt, îți pot spune de pe acum cum au mers lucrurile: eu și Marjorie am făcut împreună rochii de mireasă sublime timp de câteva decenii; am câștigat destui bani încât să ne întreținem confortabil; am avut grijă una de alta ca două surori; iar eu locuiesc în aceeași clădire până în ziua de azi. (Știu că sunt bătrână, dar nu îți face griji – încă pot să urc scările.)

În viața mea nu am făcut alegere mai bună decât să îmi leg soarta de a lui Marjorie Lowtsky întemeind o afacere cu ea.

Uneori e adevărat că cei din jur au idei mai bune decât tine pentru propria ta viață.

Trebuie spus, totuși, că nu a fost ușor.

Ca și costumele, rochiile de mireasă nu se croiesc, ci se *construiesc.* Sunt făcute să fie monumentale, așa că necesită și eforturi monumentale. Rochiile mele cereau și mai mult timp, pentru că nu porneam de la metraj curat și proaspăt. E greu să faci o rochie nouă dintr-una veche (sau din mai multe rochii vechi, în cazul meu), pentru că mai întâi trebuie să o descoși pe cea veche, iar

apoi opțiunile îți sunt limitate de cantitatea de material pe care reușești să o salvezi din ea. În plus, eu lucram cu textile îmbătrânite și fragile – mătăsuri și satinuri de epocă și păienjenișuri străvechi de dantelă –, deci trebuia să umblu cu mare grijă.

Marjorie îmi aducea saci de rochii de nuntă și costumașe de botez vechi, recuperate Dumnezeu știe de unde, iar eu le treceam în revistă cu strictețe, să văd ce puteam folosi. Adesea, materialul era îngălbenit de timp sau avea pete pe piept. (Niciodată să nu-i dai unei mirese un pahar de vin roșu!) Deci prima mea sarcină era să înmoi articolul în apă cu gheață și oțet, ca să-l curăț. Dacă avea o pată pe care nu reușeam să o scot, eram nevoită să tai pe lângă ea și să mă gândesc cât puteam recupera din materialul vechi. Sau poate întorceam piesa respectivă pe dos, sau o foloseam drept căptușeală. De multe ori mă simțeam ca un șlefuitor de diamante – încercam să păstrez cât mai mult din valoarea materialului original, îndepărtând defectele.

Apoi se punea problema să creez o rochie unică. La un oarecare nivel, o rochie de mireasă nu este altceva decât o *rochie* – și, ca toate rochiile, se compune din trei ingrediente simple: corsaj, fustă și mâneci. Dar de-a lungul anilor, cu cele trei ingrediente limitate, am creat mii de rochii care nu semănau deloc între ele. Nu aveam încotro; nicio mireasă nu vrea să semene cu altă mireasă.

Deci munca era dificilă, da – atât fizic, cât și creativ. De-a lungul anilor am avut asistente, care m-au ajutat puțin, dar nu am găsit niciodată pe cineva care să facă ce făceam eu. Și, din moment ce nu concepeam să creez o rochie L'Atelier care să nu fie impecabilă, investeam în fiecare ore lungi, pentru a fi sigură că era perfectă. Dacă o mireasă spunea – în seara dinaintea nunții – că voia mai multe perle pe corsaj, sau mai puțină dantelă, eu eram cea care stătea trează până după miezul nopții să aplice schimbările. Pentru o asemenea muncă de detaliu îți trebuie o răbdare de călugăr. Trebuie să crezi că ceea ce faci este sfânt.

Din fericire, eu întâmplător chiar credeam asta.

Firește, cea mai mare provocare când construiești rochii de mireasă e să înveți cum să te descurci cu

clientele.

Oferindu-mi serviciile atâtor mirese de-a lungul anilor, am dezvoltat o mare sensibilitate la diferențele subtile de familie, bani și putere – dar în primul rând trebuia să învăț să înțeleg *teama.* Am învățat că fetelor pe cale să se căsătorească le este întotdeauna teamă. Le este teamă că nu-și iubesc suficient logodnicii sau că-i iubesc prea mult. Le este teamă de sexul care urmează sau de sexul pe care îl lasă în urmă. Le este teamă că ziua nunții va fi un dezastru. Le este teamă că vor fi privite de sute de ochi – și le este teamă și că *nu* vor fi privite, dacă rochia nu li se potrivește deloc sau domnișoara de onoare e mai frumoasă.

Sunt conștientă, Angela, că la marea scară a lumii acestea nu sunt probleme monumentale. Tocmai ieșisem dintr-un război mondial în care muriseră milioane de oameni, iar alte milioane rămăseseră cu viețile distruse; evident, anxietatea unei mirese stresate nu este, prin comparație, o problemă catastrofală. Dar teama este teamă și împovărează mintea frământată. Am ajuns să consider de datoria mea să le alin fetelor, pe cât puteam, teama și povara. Așadar, mai presus decât orice, anii de la L'Atelier m-au învățat să ajut femei speriate – să mă plec în fața nevoilor lor și să mă dedic dorințelor lor.

Pentru mine, educația aceasta a început de cum am pornit afacerea.

În prima săptămână de existență a prăvălioarei, a intrat o tânără ținând în mână reclama noastră din *The New York Times.* (Consta dintr-o schiță făcută de Marjorie, cu două invitate la o nuntă, care admirau o mireasă subțire și mlădioasă ca trestia. Una din ele spune; „Ce rochie poetică! A adus-o de la Paris?" A doua răspunde: „Aproape! Vine de la L'Atelier, iar rochiile lor sunt cele mai frumoase!")

Am observat că fata era agitată. I-am adus un pahar cu apă și i-am arătat mostre din rochiile la care lucram. A fost atrasă foarte repede de un morman de bezea – o rochie care arăta ca un nor pufos de vară. De fapt, arăta exact ca rochia de mireasă pe care o purta modelul cu ținută de lebădă din reclama noastră. Fata și-a atins rochia visurilor și chipul i s-a înmuiat de dorință. Mi se rupea inima. Știam că nu i se potrivea. Era foarte scundă și rotunjoară; ar fi arătat ca o savarină în ea.

— O pot proba? a întrebat.

N-o puteam lăsa să facă asta. Dacă se vedea în oglindă în rochia aceea, avea să-și dea seama cât de penibil arăta și avea să iasă din prăvălioara mea fără să mai pună vreodată piciorul în ea. Dar era mai rău decât atât. Nu mă deranja atât de tare că aș fi pierdut o clientă. Altceva mă deranja: știam că urma să se simtă rănită dacă se vedea în rochia aceea – rănită profund – și voiam să o feresc de durere.

— Draga mea, am spus eu, cu toată blândețea de care eram capabilă, ești o fată frumoasă. Și cred că rochia aceea anume va fi o dezamăgire teribilă.

I-a căzut fața. Apoi și-a îndreptat umerii mici și a spus cu curaj:

— Știu de ce. Pentru că sunt prea scundă, nu? Și pentru că sunt prea plinuță. Știam eu. O să arăt ca o toantă în ziua nunții.

În clipa aceea ceva m-a săgetat drept în inimă. Nimic nu te face să simți durerile mărunte dar groaznice ale vieții ca vulnerabilitatea unei fete fără încredere în ea într-un magazin de rochii de mireasă. Dintr-odată, m-a copleșit grija pentru ea și mi-am dorit să nu mai sufere nici măcar o clipă.

În plus – te rog să-ți amintești, Angela, că până atunci nu mai lucrasem cu civili. Croiam de ani de zile pentru dansatoare și actrițe profesioniste. Nu eram obișnuită cu fete normale, cu aspect obișnuit, cu toate complexele și defectele lor închipuite. Multe din femeile pe care le servisem până atunci fuseseră îndrăgostite cu pasiune de siluetele lor (pe bună dreptate) și de-abia așteptau să fie văzute. Eram obișnuită cu femei care se debarasau de haine și dansau în fața oglinzii de bucurie – nu cu femei pe care propria reflexie le făcea să se uite în altă parte.

Uitasem că fetele puteau să fie și altfel *decât* vanitoase.

În ziua aceea, fata m-a învățat, chiar la mine în prăvălioară, că afacerea cu rochii de mireasă avea să fie foarte diferită de industria spectacolului. Pentru că mica făptură din fața mea nu era vreo animatoare somptuoasă, ci doar o persoană obișnuită care voia să arate somptuos în ziua nunții și nu știa cum să facă.

Dar știam eu.

Știam că avea nevoie de o rochie bine ajustată și simplă, ca să nu se piardă în ea. Știam că rochia ei trebuia făcută din satin cu căptușeală de crep, ca să cadă frumos, dar să nu se lipească de ea. Nu se putea nici să fie de un alb intens, pentru că era cam roșie în obraji. Nu, rochia ei trebuia să aibă o culoare mai blândă, mai crem – ca să-i dea pielii un aspect mai catifelat. Știam că îi trebuia o coroniță simplă de flori, nu un văl lung care – din nou – să o ascundă. Știam că îi trebuiau mâneci trei sferturi, ca să îi scoată în evidență încheieturile și degetele drăguțe. Exclus mănuși! Îmi mai dădeam seama, chiar și văzând-o în hainele de stradă, la ce înălțime avea talia naturală (care *nu* coincidea cu cureaua rochiei pe care o purta) și știam că rochia ei trebuia să cadă de la nivelul taliei naturale, pentru a crea iluzia unei siluete de clepsidră. Și mai simțeam că era atât de modestă – atât de nemilos de rușinoasă și de critică față de propria persoană –, încât n-ar fi suportat ideea să se expună chiar și cu un deget de decolteu. Dar gleznele – pe ele le puteam expune, așa că aveam să o facem. Știam *exact* cum să o îmbrac.

— Vai, draga mea, am spus eu și am luat-o literalmente sub aripa mea. Nu-ți face griji. O să avem noi grijă de tine. Vei fi o mireasă spectaculos de frumoasă, promit.

Și așa a și fost.

Angela, am să-ți spun ceva: am ajuns să le iubesc pe toate fetele pe care le-am servit la L'Atelier. Pe absolut toate. A fost una din cele mai mari surprize ale vieții mele – revărsarea de iubire și instinct protector pe care am simțit-o față de fiecare fată pe care am îmbrăcat-o pentru ziua nunții. Chiar și când erau pretențioase și isterice, tot le iubeam. Chiar și când nu erau tocmai frumoase, eu le vedeam frumoase.

Eu și Marjorie deschisesem afacerea în primul rând pentru a câștiga bani. Motivul meu secundar fusese să-mi pun în practică meșteșugul, care întotdeauna mă făcuse să mă simt împlinită. Un al treilea motiv fusese că habar nu aveam ce altceva să fac cu viața mea. Dar nu mi-aș fi putut închipui cel mai mare avantaj pe care avea să mi-l aducă: valul puternic de căldură și tandrețe pe care îl simțeam de *absolut fiecare dată* când o

viitoare mireasă agitată îmi trecea pragul și îmi încredința viața ei prețioasă.

Cu alte cuvinte – L'Atelier mi-a dat *iubire.*

Vezi tu, nici nu mă puteam abține.

Toate erau tinere, toate erau așa de speriate și toate erau așa de prețioase.

DOUĂZECI ȘI ȘAPTE

Marea ironie, firește, era că nici eu, nici Marjorie nu eram căsătorite.

De-a lungul anilor cât am condus L'Atelier, am înotat în rochii de mireasă, am ajutat mii de fete să se pregătească pentru marea zi – dar cu noi nu s-a căsătorit nimeni și nici noi nu ne-am căsătorit cu nimeni. Eterne domnișoare de onoare, cum s-ar spune. Dar nici măcar domnișoare de onoare nu eram! Mai precis, eu și Marjorie eram îngrijitoare de mirese.

Amândouă eram prea ciudate, asta era problema. Sau, în orice caz, așa ne diagnosticam noi: prea ciudate pentru căsătorie. (Poate așa avea să sune sloganul următoarei noastre afaceri, glumeam noi adesea.)

La Marjorie, ciudățenia nu era greu de observat. Era pur și simplu trăsnită. Nu era vorba doar de cum se îmbrăca (deși alegerile ei vestimentare erau, într-adevăr, cum nu se poate mai bizare), ci și de interesele ei. Mereu mergea la cursuri pe teme cum ar fi caligrafia orientală sau *respirația,* la templul budist de pe Ninety-fourth Street. Sau învăța să facă iaurt de casă – ocazie cu care toată clădirea a ajuns să miroasă a iaurt. Aprecia arta avangardistă și asculta muzică dificilă (cel puțin pentru urechile mele) din Anzi. S-a înscris să fie hipnotizată de masteranzi la Psihologie și a mers la psihanaliză. Citea în tarot și în i ching și în rune. Mergea la un vraci chinez care îi masa picioarele și despre care le povestea întruna tuturor, ori de câte ori o imploram să nu mai vorbească cu lumea despre *tălpile* ei. Întotdeauna era la vreuna din dietele la modă – nu neapărat ca să slăbească, ci ca să devină mai sănătoasă sau mai transcendentă. Îmi amintesc că într-o vară nu a mâncat decât piersici la conservă, despre care citise că făceau bine la respirație. Apoi a trecut la sendvișuri cu germeni de fasole și de grâu.

Nimeni nu vrea să ia de nevastă o fată bătrână care mănâncă sendvișuri cu germeni de fasole și de grâu.

Și eu eram ciudată. De ce să nu recunosc.

De exemplu: aveam stilul meu bizar de a mă îmbrăca. Mă obișnuisem atât de tare cu pantalonii în timpul

războiului, încât acum îi purtam tot timpul. Îmi plăcea că puteam să merg cu bicicleta prin oraș fără griji, dar nu era vorba doar de asta – îmi *plăcea* să port haine cu aspect bărbătesc. Consideram (și consider în continuare) că nu există vestimentație mai elegantă și mai șic pentru o femeie decât un costum bărbătesc. Țesăturile de lână de calitate rămăseseră greu de găsit imediat după război, dar am descoperit că, dacă luam costume bărbătești vechi de calitate (vorbesc de modele Savile Row din anii 1920 și 1930), le puteam ajusta pentru mine și puteam compune cu ele ținute care mă făceau să arăt – îmi plăcea mie să cred – ca Greta Garbo.

Trebuie spus că după război asemenea haine nu erau la modă pentru femei. Ce-i drept, în anii 1940 femeia putea purta un costum în stil bărbătesc. Era socotit aproape un gest patriotic. Dar odată încheiate ostilitățile, feminitatea a revenit cu forțe proaspete. Pe la 1947, lumea modei a fost luată ostatică de Christian Dior și rochiile lui decadente în „Noul Stil" – cu taliile strâmte și fustele voluminoase și sânii care tindeau în sus și linia delicată a umerilor. Noul Stil avea rolul de a demonstra lumii că se terminase cu lipsurile războiului și că acum puteam risipi câtă mătase și plasă voiam noi, doar ca să fim drăguțe și feminine și pline de volănașe. Pentru o singură rochie în Noul Stil îți trebuiau mai bine de douăzeci de metri de metraj. Încearcă *tu* să ieși dintr-un taxi în așa ceva.

Nu le suportam. Printre altele, nu aveam genul de siluetă pam-param pentru asemenea rochii. Picioarele mele lungi, trunchiul deșirat și sânii mici s-au potrivit întotdeauna mai bine cu pantalonii de stofă și bluzele. Mai era și problema practică. Nu puteam lucra într-o rochie revărsată. Mare parte din ziua de lucru mi-o petreceam pe podea – îngenuncheată peste tipare sau târându-mă în jurul femeilor pe care le îmbrăcam. Aveam nevoie de pantaloni și pantofi fără toc ca să fiu liberă.

Așa că am respins tendințele în modă și am făcut ce știam eu – exact cum mă învățase Edna Parker Watson. Asta însemna că eram o ciudățenie pentru vremea aceea. Nu chiar la fel de ciudată ca Marjorie, desigur, dar oricum, destul de neobișnuită. Am descoperit însă că uniforma mea compusă din pantaloni și sacou ajuta

când venea vorba să-mi servesc clientele. Și părul scurt mă avantaja psihologic. Defeminizându-mi aspectul, le transmiteam tinerelor mirese (și mamelor lor) că nu constituiam niciun fel de amenințare și că nu le eram rivală. Lucru important, pentru că eram o femeie atrăgătoare, or în meseria mea cel mai bine era să nu fii *prea* atrăgătoare. Chiar și în intimitatea cabinei de probă, nu trebuie să eclipsezi niciodată mireasa. Fetele acelea nu voiau să vadă o femeie sexy în spatele lor în timp ce-și alegeau cea mai importantă rochie a vieții lor; voiau să vadă o croitoreasă tăcută și respectuoasă, în negru din cap până în picioare, la dispoziția lor. Așa că am devenit croitoreasa tăcută și respectuoasă – și mi-a făcut plăcere.

Cealaltă ciudățenie a mea era cât de tare ajunsesem să-mi iubesc independența. Nu a existat în America o perioadă în care căsătoria să fie ridicată la rangul de fetiș ca în anii 1950, dar eu am descoperit că pur și simplu nu mă interesa. Eram astfel o adevărată aberație – aproape o mutantă. Dar greutățile anilor de război mă transformaseră într-un om inventiv și încrezător în forțele proprii, iar lansarea afacerii împreună cu Marjorie îmi insuflase o senzație de autodeterminare – așadar, poate că pur și simplu nu mai credeam că am *nevoie* de un bărbat pentru mai multe întrebuințări. (De fapt, pentru o singură întrebuințare, sinceră să fiu.)

Descoperisem că îmi plăcea foarte mult să locuiesc singură, în apartamentul meu fermecător de deasupra prăvălioarei cu rochii de mireasă. Îmi plăcea cuibușorul meu, cu cele două luminatoare vesele, cu dormitorul infinitezimal – cu vedere la o magnolie de pe aleea din spate) și cu chicineta roșie ca cireașa, zugrăvită cu mâna mea. Odată ce am pus stăpânire pe un spațiu al meu, m-am obișnuit destul de repede cu obiceiurile mele ciudate – de exemplu, stingeam țigările în ghiveciul de pe pervazul geamului de la bucătărie, sau mă trezeam în toiul nopții ca să aprind toate luminile și să citesc un roman polițist, sau mâncam spaghete reci la micul dejun. Îmi plăcea să umblu prin casa silențios, în papuci – fără să ating vreodată covorul cu încălțările de afară. Îmi plăcea să-mi țin fructele nu aruncate alandala într-un bol, ci aliniate ordonat pe blatul lucios din bucătărie într-un șir plăcut privirii. Dacă mi-ai fi spus că urma să

se mute un bărbat în apartamentul meu cel mic și drăguț, aș fi avut senzația că-mi invada cineva casa.

Mai mult, ajunsesem să consider că poate căsnicia nu era cine știe ce mare chilipir pentru femei, până la urmă. Când mă uitam în jur, la toate femeile căsătorite de mai mult de cinci-zece ani, nu vedeam pe niciuna cu o viață de invidiat. Odată stins romantismul, toate păreau să trăiască în slujba soților noapte și zi. (Îi slujeau ori cu dragă inimă, ori cu ranchiună – dar de slujit îi slujeau *toate.)*

Sinceră să fiu, nici soții lor nu păreau extaziați de situație.

Nu aș fi schimbat locul cu niciuna dintre ele.

Bine, bine – ca să spunem lucrurilor pe nume, mai era și faptul că nu m-a *cerut* nimeni.

Mă rog, nimeni după Jim Larsen.

Dar cred că am scăpat la mustață de o cerere în căsătorie în 1958, din partea unui bancher senior de la Brown Brothers Harriman, care era o bancă privată de pe Wall Street, învăluită într-o discreție mută și o bogăție tunătoare. Era un templu al banilor, iar Roger Alderman îi era unul din marii sacerdoți. Avea un hidroavion, dacă îți poți imagina. (Ce să facă un om normal cu un hidroavion? Era *spion*? Era nevoit să le arunce provizii trupelor lui pe o *insulă*? Ce ridicol.) Trebuie să spun despre el că avea cele mai divine costume, și dintotdeauna aspectul unui bărbat atrăgător într-un costum proaspăt călcat și bine ajustat m-a făcut să amețesc puțin de dorință.

De fapt, costumele lui mă amețeau așa de tare, încât m-am convins să continui relațiile romantice cu omul timp de mai bine de un an – în ciuda faptului că, atunci când îmi căutam în inimă vreun semn de iubire față de Roger Alderman, nu găseam nici urmă. Apoi, într-o zi, a început să vorbească despre ce fel de casă ne-ar plăcea să avem în New Rochelle, dacă ne-am hotărî la un moment dat să plecăm naibii din orașul ăsta insuportabil. Atunci m-am trezit. (Bine, nu este nimic în neregulă cu New Rochelle în sine – numai că știu cu certitudine că nu aș putea trăi acolo nici măcar o zi fără să-mi vină să-mi rup gâtul cu propriile mâini.)

La scurtă vreme după asta, m-am scuzat cu blândețe și m-am extras din aranjament.

Dar mi-a plăcut sexul cu Roger, atâta cât a durat. Nu era cea mai electrizantă sau creativă relație carnală din lume, dar mergea. Mă ducea „în al nouălea cer", cum spunea Celia. Mereu m-a uimit, Angela, cât de ușor îmi pot convinge propriul corp să devină liber și *detașat* în timpul sexului – chiar și cu cel mai neatrăgător bărbat. Roger nu era neatrăgător ca aspect, firește. De fapt, era chiar chipeș (și, cu toate că uneori îmi doresc să nu fi fost *chiar* atât de susceptibilă la aspectul fizic, n-am ce face: asta, e, sunt.) Dar nu mă emoționa deloc. Cu toate astea, trupul îmi era recunoscător pentru întâlnirile cu el. De fapt, de-a lungul anilor, descoperisem că întotdeauna mă puteam ridica la înălțimea marelui final în pat – nu doar cu Roger Alderman, ci cu aproape oricine. Oricât de indiferente mi-ar fi fost mintea și inima față de un bărbat, corpul reușea întotdeauna să reacționeze cu entuziasm și încântare.

Iar după ce terminam? Întotdeauna voiam să plece acasă.

Poate e cazul să dau aici puțin înapoi și să explic că-mi reîncepusem activitățile sexuale după război – ba chiar cu un considerabil entuziasm. În ciuda felului cum mă descriu în anii 1950, ca o fată bătrână care se îmbracă bărbătește, are părul scurt și trăiește singură, un lucru trebuie să fie clar: doar pentru că nu voiam să mă căsătoresc nu înseamnă că nu voiam să fac sex.

În plus, eram încă destul de drăguță. (Întotdeauna mi-a stat senzațional cu părul scurt, Angela. Nu am venit aici să te mint.)

Adevărul este că am ieșit din război cu o foame de sex mai profundă ca niciodată. Vezi tu, mă săturasem de lipsuri. Cei trei ani aspri de muncă grea la Șantierul Naval (și, prin extensie, trei ani de celibat pe uscat) îmi lăsaseră corpul nu doar obosit, ci și nesatisfăcut. După război aveam senzația că nu pentru *asta* era făcut corpul meu. Nu eram construită numai să muncesc, apoi să dorm, apoi să muncesc din nou a doua zi – fără plăcere sau emoție. Viața trebuia să rezerve și altceva decât trudă și epuizare.

Așadar, apetitul mi-a revenit, mână în mână cu pacea mondială. Mai mult, am aflat că, pe măsură ce mă maturizam, apetitul îmi devenise mai specific, mai curios și mai încrezător. Voiam să *explorez.*

Mă fascinau diferențele dintre dorințele carnale ale bărbaților – dintre modurile curioase în care se exprima fiecare în pat. Nu mă mai săturam de intimitatea profundă de a afla cine este timid în actul sexual și cine nu. (Indiciu: niciodată nu e cum te aștepți.) Mă mișcau zgomotele surprinzătoare pe care le scoteau bărbații în clipele de abandon. Mă interesa diversitatea nesfârșită a fanteziilor lor. Mă încânta cum era posibil ca un bărbat să mă devoreze într-o clipă, cu toate motoarele pornite, numai pentru a fi copleșit de tandrețe și incertitudine în clipa următoare.

Dar acum aveam și alte reguli de comportament. Sau, mai precis, aveam o singură regulă: refuzam să mă implic în activități sexuale cu un bărbat căsătorit. Sunt convinsă, Angela, că nu e nevoie să-ți spun de ce. (Dar în caz că e nevoie, iată de ce: pentru că, după catastrofa cu Edna Parker Watson, refuzam să mai fac să sufere vreodată o femeie ca rezultat al activității mele sexuale.)

Refuzam raporturile sexuale chiar și cu bărbații care susțineau că sunt în curs de divorț – pentru că, cine știe? Am cunoscut o mulțime de bărbați care întotdeauna păreau să fie în curs de divorț, dar care niciodată nu reușeau să-l ducă până la capăt. Odată am ieșit la cină cu un bărbat care mi-a mărturisit, la desert, că era căsătorit, dar care susținea că nu se pune, pentru că era la a patra soție – și să fim serioși, asta se mai poate numi că ești *căsătorit?*

Îl înțelegeam, într-o anume măsură. Dar oricum: nu.

Dacă te întrebi unde îmi găseam bărbați, Angela, te voi informa că niciodată, în toată istoria omenirii, nu i-a fost greu unei femei să găsească un bărbat dispus să facă sex cu ea, dacă femeia respectivă este *ușoară.*

Deci, în sens general, îmi găseam bărbați peste tot. Dar dacă vrei amănunte: de cele mai multe ori îi găseam în barul de la hotelul Grosvenor, la intersecția dintre Fifth Avenue și Tenth Street. Mereu îmi plăcuse Grosvenor. Era vechi și rezervat și discret – elegant, dar nu în felul acela intimidant. Barul avea câteva mese cu fețe de masă albe, lângă fereastră. Îmi plăcea să merg

acolo spre sfârșitul după-amiezii, după zilele lungi de croit, și să stau la o masă de la fereastră, citind un roman și bând un martini.

În nouă dăți din zece, nu făceam altceva decât să citesc, să iau câte o gură din pahar și să mă relaxez. Dar din când în când câte un client de la bar îmi trimitea o băutură. Apoi, se putea să se întâmple sau să nu se întâmple ceva între noi – în funcție de cum se desfășurau lucrurile.

De obicei îmi dădeam seama destul de repede dacă domnul în cauză era o persoană cu care să vreau să tratez. Odată ce mă lămuream, îmi plăcea să împing lucrurile înainte. Niciodată nu am fost genul de femeie care să se joace cu bărbații sau să se prefacă timidă. În plus, dacă e să fiu sinceră, de multe ori conversația mi se părea obositoare. Perioada postbelică în America a fost o perioadă teribilă, Angela, în problema bărbaților care se lăudau singuri. Bărbații americani nu câștigaseră doar războiul; câștigaseră *lumea*, iar acum se simțeau mândri nevoie mare. Și le plăcea să vorbească despre asta. Am ajuns să mă pricep destul de bine la scurtarea trăncănelilor cu câte o propunere sexuală directă. („Te găsesc atrăgător. Mergem undeva să fim singuri împreună?”) În plus, îmi plăcea să văd surprinderea și bucuria bărbaților când primeau o propunere atât de deschisă din partea unei femei atrăgătoare. Li se lumina fața de fiecare dată. Mereu mi-a plăcut enorm momentul acela. Parcă ai fi adus Crăciunul într-un orfelinat.

Pe barmanul de la Grosvenor îl chema Bobby și era foarte amabil cu mine. Ori de câte ori mă vedea plecând de la bar cu un client de la hotel – și îndreptându-mă spre lifturi cu un bărbat pe care îl cunoscusem cu doar o oră mai devreme Bobby înclina extrem de discret capul deasupra ziarului ca să nu observe nimic. Vezi tu, dincolo de uniforma stilată și aerul profesional, Bobby era și el un boem. Locuia în Greenwich Village și în fiecare vară petrecea două săptămâni în Munții Catskills ca să picteze acuarele și să rătăcească gol pușcă într-o tabără de artă pentru „naturiști”. Nu mai e nevoie să spun că Bobby nu era genul care să judece. Iar dacă vreun bărbat îmi făcea avansuri nedorite, Bobby intervenea și îl ruga pe domn să fie amabil și să o lase pe doamnă în pace. Îl adoram pe Bobby și probabil aș fi

avut o legătură cu el la un moment dat de-a lungul anilor, dar aveam nevoie de el ca santinelă mai mult decât ca iubit.

Cât despre bărbații din camerele de hotel, ne consumam aventura și apoi, de obicei, nu îi mai vedeam niciodată.

Îmi plăcea să plec din paturile lor înainte să înceapă să-mi spună lucruri despre ei pe care nu voiam să le știu.

În caz că te întrebi dacă m-am îndrăgostit de vreunul din domnii aceia, Angela, răspunsul este nu. Am avut iubiți, dar nu și *iubiri.* Unii din iubiți mi-au devenit parteneri, iar dintre aceștia foarte puțini mi-au devenit prieteni (rezultatul cel mai fericit). Dar nimic nu a avansat la nivelul a ceea ce am numi iubire adevărată. Poate că pur și simplu nu căutam asta. Sau poate am fost cruțată de ea. Nimic nu îți dezrădăcinează viața mai violent decât iubirea adevărată – cel puțin din câte am văzut eu.

Dar de multe ori mă atașam destul de mult de ei. O vreme, am avut o legătură plăcută cu un pictor ungur tânăr – *foarte* tânăr – pe care l-am cunoscut la o expoziție de la galeria Park Avenue Armory. Îl chema Botond și era un mielușel. L-am adus acasă la mine în seara în care l-am cunoscut și – în pragul sexului – mi-a spus că nu avea nevoie să folosească protecție, pentru că „ești o femeie de treabă și sunt sigur că ești curată". M-am ridicat în capul oaselor, am aprins lumina și i-am spus băiatului, practic atât de tânăr încât mi-ar fi putut fi fiu: „Botond, ascultă aici. Da, *sunt* o femeie de treabă. Dar trebuie să-ți spun ceva important, pe care să nu-l uiți niciodată: dacă o femeie e dispusă să meargă acasă și să facă sex cu tine când te cunoaște de o oră, *a mai făcut asta.* Întotdeauna, întotdeauna, *întotdeauna* să folosești protecție".

Dragul de Botond, cu obrajii lui rotunzi și tunsoarea teribilă!

A mai fost și Hugh – un văduv tăcut, cu expresie blândă, care a venit într-o zi la noi cu fiica lui, să-i cumpere rochie de mireasă. L-am găsit atât de adorabil și de atrăgător încât, odată încheiată tranzacția, i-am strecurat numărul meu de telefon privat și i-am spus:

„Te rog să mă suni oricând ai vrea să petrecem o noapte împreună”.

Îmi dădeam seama că l-am stânjenit, dar nu voiam să-l las să îmi scape!

Vreo doi ani mai târziu, am primit un telefon într-o după-amiază de sâmbătă. Era Hugh! Odată ce s-a prezentat din nou – bâlbâindu-se agitat –, a devenit evident că habar nu avea cum să continue conversația. Am zâmbit la telefon și l-am salvat cât de repede am putut. „Hugh”, am spus eu, „mă bucur enorm să te aud. Și nu este nevoie să fii jenat. Eu am spus *oricând.* De ce nu vii pe la mine chiar acum?”

Poate te întrebi dacă vreunul din bărbații aceia s-a îndrăgostit de mine – mă rog, uneori se întâmpla. Dar întotdeauna reușeam să-i conving să renunțe. Când un bărbat a avut parte de sex bun, e ușor să creadă că s-a îndrăgostit. Iar eu chiar ajunsesem să mă *pricep* la sex, Angela. Practică făcusem destul, asta e clar. (Cum i-am spus odată lui Marjorie, „singurele două lucruri la care m-am priceput vreodată pe lume sunt sexul și croitoria”. La care ea a răspuns: „Ce să zic, scumpa – măcar ai ales să faci bani din care trebuie”.) Când începeau să le curgă ochii prea tare după mine, le explicam bărbaților că nu se îndrăgostiseră de *mine,* ci de actul sexual în sine, și de obicei se linișteau.

În caz că te întrebi dacă întâlnirile mele nocturne cu atâția bărbați ciudați și necunoscuți m-au pus vreodată în pericol fizic, singurul răspuns cinstit este *da.* Dar asta nu m-a oprit. Eram pe cât de atentă puteam fi, dar nu mă bazam decât pe propriile instincte când îmi alegeam bărbații. Uneori alegeam greșit. E inevitabil. Se întâmpla ca, în spatele ușilor închise, situația să ajungă mai dură și mai dubioasă decât aș fi preferat eu. Nu de multe ori, doar câteodată. Când se întâmpla, mergeam înainte și înduram, ca un marinar priceput într-o furtună periculoasă. Nu știu cum altfel să explic. Și, deși din când în când mai aveam câte o noapte neplăcută, niciodată nu m-am simțit afectată *pe termen lung.* Iar amenințarea pericolului nu m-a oprit niciodată. Erau riscuri pe care eram dispusă să mi le asum. Pentru mine era mai important să mă simt liberă decât în siguranță.

Iar în caz că te întrebi dacă am avut vreodată crize de conștiință provocate de promiscuitatea mea, îți pot

spune sincer: nu. Consideram, ce-i drept, că un asemenea comportament mă făcea *neobișnuită* – pentru că nu părea să se potrivească cu al altor femei dar nu credeam că mă făcea *rea.*

Pe vremuri credeam că eram rea, să știi. În anii „pe uscat" din timpul războiului, încă mă apăsa foarte tare povara rușinii după incidentul cu Edna Parker Watson și nu-mi ieșeau niciodată complet din minte cuvintele „curvetă mizerabilă". Dar până să se termine războiul terminasem cu toate astea. Cred că a avut un rol și moartea fratelui meu și convingerea dureroasă că Walter murise fără să se bucure vreodată de viață. Războiul mă făcuse să înțeleg că viața e periculoasă și trecătoare și că nu are rost să-ți refuzi plăcerea sau aventura cât ești pe lume.

Mi-aș fi putut petrece tot restul vieții încercând să demonstrez că eram *fată cuminte* – dar atunci mi-aș fi trădat adevărata identitate.

Credeam că sunt un om bun, fără să fiu neapărat o *fată cuminte.* Dar apetitul meu era cum era. Așa că am renunțat la ideea de a îmi refuza ce-mi doream cu adevărat. Apoi am căutat moduri de a mă delecta. Atâta timp cât mă țineam departe de bărbații însurați, socoteam că nu fac niciun rău.

Oricum, la un moment dat în viață, orice femeie se satură să-i fie tot timpul rușine.

După aceea, e liberă să devină cine este cu adevărat.

DOUĂZECI ȘI OPT

Cât despre prietene, am avut multe.

Bineînțeles, Marjorie îmi era cea mai bună prietenă, iar Peg și Olive aveau să fie mereu familia mea. Dar eu și Marjorie am avut prin preajmă o mulțime de alte femei.

A fost Marty – doctorandă în literatură la Universitatea New York, sclipitoare și amuzantă, pe care o cunoscusem într-o zi la un concert gratuit în Rutherford Place. A fost Karen – recepționeră la Muzeul de Artă Modernă, care își dorea să fie pictoriță și care fusese colegă de facultate cu Marjorie la Parsons. A fost Rowan, ginecologă – lucru care tuturor ni se părea foarte impresionant, dar și util. A fost Susan – profesoară de gimnaziu pasionată de dansul modern. A fost Callie, care deținea florăria de după colț. A fost Anita, care venea dintr-o familie bogată și nu făcea niciodată nimic – dar care ne-a procurat o dublură după cheia de la Gramercy Park[42], așa că am apreciat-o etern.

Au mai fost și alte femei care mi-au intrat și mi-au ieșit din viață. Uneori, eu și Marjorie pierdeam câte o prietenă care se căsătorea; alteori câștigam câte o prietenă după un divorț. Uneori, câte o femeie se muta în alt oraș, iar alteori se muta înapoi. Mareele vieții se ridicau și coborau. Cercurile prieteniei creșteau, apoi se micșorau, apoi creșteau din nou.

Dar pentru noi, femeile, locul de adunare rămânea același – acoperișul nostru de pe Eighteenth Street, pe care ajungeam de pe scara de incendiu din fața ferestrei mele de la dormitor. Eu și Marjorie am cărat acolo o mulțime de scaune pliante ieftine și ne petreceam serile pe acoperiș cu prietenii, ori de câte ori era vreme bună. Vară după vară, micul nostru grup feminin stătea sub bruma de lumină a stelelor, atâta câtă poți avea în New York City, ne fumam țigările, ne beam poșirca de vin, ascultam muzică la un radio cu tranzistori și ne împărtășeam grijile mari și mici ale vieții.

În timpul unui val de caniculă dintr-un august brutal de sufocant, Marjorie a reușit să care pe acoperiș un ventilator mare cu picior. L-a branșat la priza mea din bucătărie, cu un prelungitor lung, industrial. În ochii

noștri, asta făcea din ea un geniu la nivelul lui Leonardo da Vinci. Stăteam în briza artificială a ventilatorului, ne ridicam bluzele să ne răcorim sânii și ne prefăceam că eram la plajă într-un loc exotic.

Sunt unele dintre cele mai fericite amintiri ale mele din anii 1950.

Pe acoperișul prăvălioarei noastre de rochii de mireasă am aflat adevărul aceasta: când se adună fără bărbați, femeile nu au nevoie să fie ceva anume; pot pur și simplu să *fie.*

Apoi, în 1955, Marjorie a rămas însărcinată.

Întotdeauna mă temusem că eu aveam să fiu cea care ajunge însărcinată – evident, riscul era mai mare la mine –, dar a pățit-o biata Marjorie.

Vinovatul era un profesor de Arte Frumoase în vârstă și căsătorit, cu care avea o legătură de ani de zile. (Deși Marjorie ar fi spus că vinovata era ea, pentru că își irosise atâta timp din viață cu un bărbat însurat care îi tot promitea că o să-și părăsească soția pentru ea, numai să accepte Marjorie „să nu se mai poarte așa de evreiește”.)

Ne adunaserăm mai multe pe acoperiș, într-o seară, când ne-a dat vestea.

— Ești sigură? a întrebat Rowan, ginecologa. Vrei să vii la mine la cabinet să facem un test?

— Nu am nevoie de niciun test, a spus Marjorie. Ciclul meu s-a dus, pa-pa.

— De când s-a dus? a întrebat Rowan.

— Mă rog, niciodată nu l-am avut regulat, dar cred că vreo trei luni.

Când aud că una din camaradele lor a rămas însărcinată accidental, femeile cad într-o anumită tăcere tensionată. Este o problemă de cea mai mare gravitate. Aveam senzația că niciuna din noi nu voia să mai spună altceva până nu ne povestea Marjorie mai multe. Voiam să știm care era planul ei, ca să-l susținem, oricare ar fi fost. Dar ea a rămas tăcută după ce a aruncat bomba, fără să mai adauge alte informații.

În cele din urmă, am întrebat-o eu:

— George ce are de spus despre asta?

George, firește, era profesorul antisemit de Arte Frumoase căruia, din câte se părea, îi plăcea să facă sex

cu evreice.

— De ce presupui că e George? a glumit ea.

Toate știam că era George. Întotdeauna era George. Bineînțeles că era George. Se topea după George de când era o studentă cu ochi mari la cursul lui de Sculptură modernă europeană, cu mulți ani în urmă.

Apoi a spus:

— Nu, nu i-am spus. Cred că nu-i spun. Pur și simplu nu o să mă mai văd cu el. O rup și gata. Măcar am în sfârșit o scuză bună să nu mă mai culc cu George.

Rowan a trecut direct la subiect:

— Te-ai gândit la o întrerupere?

— Nu, n-aș face asta. De fapt, poate aș face-o. Dar e prea târziu.

A mai aprins o țigară și a mai luat o gură de vin – pentru că așa arăta o sarcină în anii 1950.

Apoi a continuat:

— Am aflat de un loc în Canada. E un fel de instituție pentru mame necăsătorite, dar mai de lux decât cele obișnuite. Ai camera ta și așa mai departe. Din câte înțeleg, clientela e ceva mai în vârstă. Femei cu un pic de bani. Pot să mă duc acolo spre sfârșit, când nu mai am cum să mă ascund. Le spun tuturor că sunt în vacanță – deși nu mi-am luat vacanță în viața mea, așa că n-o să mă creadă nimeni, dar atât pot să fac. Mi-au spus chiar că pot să plaseze copilul într-o familie de evrei – deși, cine știe, unde speră ei să găsească o familie de evrei în Canada? În orice caz, nu mă interesează religia, voi știți. Atâta timp cât e o familie bună. Instituția pare în regulă. Scumpă rău, dar mă descurc eu. Folosesc banii de Paris.

Era tipic pentru Marjorie să rezolve o problemă de una singură înainte să apeleze la prieteni pentru ajutor, iar planul ei era, într-adevăr, solid. Dar tot mă durea inima. Marjorie nu își dorea toate astea. Noi două puneam bani deoparte de ani de zile ca să mergem la Paris împreună. De cum economiseam destui, aveam de gând să închidem prăvălioara toată luna august, să ne îmbarcăm pe *Queen Elizabeth* și să plecăm spre Franța. Era visul nostru comun. Ba chiar ne apropiam de suma stabilită. De ani de zile lucram fără să ne luăm măcar un weekend liber. Și acum, asta.

Am știut imediat că aveam să merg cu ea în Canada. Aveam să închidem L'Atelier oricât era necesar. Oriunde se ducea, aveam să fiu cu ea. Aveam să rămân cu ea în timpul travaliului. Aveam să-mi cheltuiesc partea mea de bani de Paris ca să cumpăr o mașină. Orice avea nevoie.

M-am tras cu scaunul lângă Marjorie și am luat-o de mână.

— Sună foarte înțelept tot, scumpa mea, am zis eu. O să fiu acolo, cu tine.

— Chiar sună înțelept, nu? a comentat Marjorie, după care a mai tras o dată din țigară și s-a uitat în jur, la cercul ei de prietene. Toate aveam aceeași expresie iubitoare, compătimitoare și puțin panicată.

Apoi s-a întâmplat ceva absolut neașteptat. Dintr-odată, Marjorie mi-a zâmbit cu gura până la urechi, un zâmbet strâmb și de om un pic nebun, și a spus:

— Ei, fir-ar a dracu' de treabă, dar nu cred că mă duc în Canada. Of, Cristoase, Vivian, cred că mi-am ieșit din minți. Dar tocmai m-am hotărât. Am un plan mai bun. Nu, nu un plan mai bun. Dar alt plan. Îl păstrez.

— Păstrezi *copilul?* a întrebat Karen, fără să-și ascundă șocul.

— Și George? a întrebat Anita.

Marjorie și-a împins bărbia în sus, ca luptătoarea de categoria pană care era.

— N-am eu nevoie de boul de George. Copilul îl creștem eu și cu Vivian singure. Nu-i așa, Vivian?

M-am gândit doar o secundă. O cunoșteam pe prietena mea. Odată ce hotăra un lucru, așa rămânea. Făcea ce făcea și îi ieșea. Iar eu aveam s-o ajut să-i iasă, ca întotdeauna.

Așadar, din nou, i-am spus lui Marjorie Lowtsky:

— Sigur. Așa facem.

Și așa am făcut, Angela.

Am făcut un copil.

Și copilul acela a fost frumosul, dificilul și iubitorul Nathan.

Totul a fost greu.

Sarcina nu a fost atât de dificilă, dar nașterea în sine a fost ca dintr-un film de groază. Până la urmă i-au făcut cezariană, dar nu înainte să se chinuie optsprezece ore

în travaliu. Iar când au făcut-o, au hăcuit-o rău de tot. După care nu se mai oprea din sângerat și se temeau că o pierd. În timpul cezarianei i-au ciupit fața copilului cu bisturiul și au fost gata-gata să-i scoată și ochiul. Apoi Marjorie a contractat o infecție și a stat în spital aproape patru săptămâni.

Sunt convinsă până în ziua de azi că neglijența celor de la spital se explica prin faptul că Nathan era un așa-numit „sugar non-marital" (terminologia sinistru de politicoasă al anilor 1950 pentru „bastard"). Prin urmare, doctorii nu i-au dat cine știe ce atenție lui Marjorie în timpul travaliului și nici asistentele nu au fost prea amabile.

Cât s-a recuperat, au avut grijă de ea prietenele noastre comune. Familia lui Marjorie – din același motiv ca asistentele – nu voia să aibă prea mult de-a face cu ea și copilul. Poate sună foarte urât (și așa și era), dar nu-ți poți închipui ce stigmat era pentru o femeie în vremurile acelea să nască un copil din flori – chiar și în New Yorkul cel liberal. Până și pentru o femeie matură ca Marjorie, care avea afacerea ei și o clădire proprietate privată, să treci printr-o sarcină fără să ai un soț era o *rușine.*

Deci a fost curajoasă, asta încerc să spun. Și a fost pe cont propriu. Așa că ne-a revenit nouă, cercului de prietene, sarcina de a avea grijă de Marjorie și Nathan cât am putut de bine. Noroc că am avut sprijin. Nu puteam să fiu mereu cu Marjorie la spital, pentru că eu m-am ocupat de copil cât s-a recuperat ea. Ăsta era un film de groază în sine, pentru că habar nu aveam ce făceam. Nu crescusem cu copii mici pe lângă mine și nici nu-mi dorisem un copil al meu. Nu aveam nici instinct, nici aptitudini pentru așa ceva. Nu mă deranjasem să învăț prea multe despre bebeluși cât fusese Marjorie însărcinată. Nici măcar nu prea știam ce mănâncă. Oricum, planul nu prevăzuse niciodată ca Nathan să fie copilul meu; planul prevăzuse să fie copilul lui Marjorie, iar eu să lucrez de două ori mai mult ca să ne întrețin pe toți trei. Dar în prima lună a fost copilul meu și regret să spun că nu s-a aflat în cele mai pricepute mâini.

Ba mai mult, Nathan a avut probleme. Avea colici, era subponderal și mă chinuiam să-l conving să

mănânce din biberon. A avut în același timp și crustă de lapte, și dermatită de scutec, amândouă agresive („catastrofe la amândouă capetele”, cum spunea Marjorie), și nu reușeam să scap de ele cu niciun chip. Asistentele noastre de la L’Atelier se ocupau de afacere cât de bine puteau, dar era iunie – sezonul nunților – și trebuia să fiu la lucru măcar din când în când, sau nu avea cum să meargă. Trebuia să fac și treaba lui Marjorie cât lipsea. Dar de cum îl puneam jos pe Nathan să mă ocup de îndatoririle mele, țipa până îl luam iar în brațe.

Mama uneia din viitoarele mele mirese m-a văzut într-o dimineață cum mă chinuiam cu copilul și mi-a dat numele unei italience în vârstă care o ajutase și pe fiica ei când i se născuseră nepoții gemeni. Numele doicii bătrâne era Palma și s-a dovedit a fi Arhanghelul Mihail și toți îngerii pe deasupra. Am avut-o drept dădaca lui Nathan mulți ani și ne-a salvat pur și simplu – mai ales în timpul acelui prim an brutal. Dar Palma costa mult. De fapt, tot ce ținea de Nathan costa mult. A fost un bebeluș bolnăvicios, apoi a fost un copilaș bolnăvicios, apoi a fost un băiețel bolnăvicios. Jur că în primii cinci ani de viață a stat mai mult la doctor decât acasă. S-a îmbolnăvit de tot ce se poate îmbolnăvi un copil. Întotdeauna a avut probleme cu respirația și mereu era pe penicilină, ceea ce-i deranja stomacul și nu mai reușeai să-l hrănești – iar de aici alte probleme.

Eu și Marjorie eram nevoite să muncim mai mult ca niciodată ca să plătim facturile, acum că eram trei – iar unul din noi era mereu bolnav. Așa că am muncit mai mult.

Nu ai crede câte rochii de mireasă am scos ca pe bandă rulantă în anii aceia. Slavă Domnului că erau mai multe nunți ca niciodată.

Niciuna din noi nu mai vorbea de mersul la Paris.

Timpul trecea, iar Nathan creștea, dar mai mult ca vârstă. Era un năpârstoc – atât de afectuos, atât de tandru și blând, dar în același timp foarte agitat și sperios. Și *mereu* bolnav.

Îl iubeam amândouă din tot sufletul. Era imposibil să *nu* îl iubești; era o scumpete. Nu ai văzut omuleț mai bun la suflet. Niciodată nu făcea prostii, niciodată nu era

neascultător. Atâta doar că era foarte fragil. Poate îl cocoloșeam noi prea tare. Aproape sigur îl cocoloșeam noi prea tare. Să fie clar: copilul a crescut într-o prăvălie de rochii de mireasă, înconjurat de hoarde de femei (și cliente, și angajate) mai mult decât dispuse să-i încurajeze fricile și tendința de a se agăța de ele. („Doamne, Vivian, o să fie așa un *homo”,* mi-a spus odată Marjorie, văzându-și fiul cum se rotea în fața oglinzii cu un văl de mireasă pe cap). Poate sună dur, dar ca să fim corecte cu Marjorie, era și greu să-ți imaginezi cum ar fi putut Nathan să ajungă altceva. Mereu glumeam că Olive era singura personalitate masculină din viața lui.

Pe măsură ce se apropia de cinci ani, ne-am dat seama că avea să fie imposibil să-l înscriem la o școală de stat. Cântărea vreo unsprezece kilograme cu bocanci cu tot, iar prezența altor copii îl alarma. Nu era genul de băiețel care joacă baseball, se cațără în copaci, aruncă cu pietre și se julește în genunchi. Îi plăceau puzzle-urile. Îi plăcea să se uite la cărți, dar să nu fie din cele care îl speriau prea tare. (*Un Robinson elvețian:* îl speria prea tare. *Albă-ca-Zâpada:* îl speria prea tare. *Cârdul de rățuște:* hai, treacă-meargă.) Nathan era genul de copil care ar fi fost brutalizat de toți ceilalți la o școală de stat din New York. Ne și imaginam cum l-ar fi bătut ca pe fasole puștanii șmecheri de oraș și nu puteam suporta ideea. Așa că l-am înscris la Friends Seminary (cu taxa anuală de două mii de dolari, mai zi ceva), astfel încât quakerii cei blânzi să ne ia toți banii câștigați cu sudoarea frunții și să-l învețe pe băiatul nostru să nu fie violent, ceea ce oricum nu avea să fie o problemă.

Când ceilalți copii îl întrebau unde era tăticul lui, l-am învățat să spună „Tati a murit în război” – ceea ce nici măcar nu avea sens, pentru că Nathan era născut în 1956. Dar copiii de grădiniță, ne-am gândit noi, nu aveau atâta minte încât să facă calculul, așa că răspunsul acesta avea să-l ferească o vreme. Când mai creștea, aveam să inventăm o poveste mai bună.

Într-o zi luminoasă de iarnă, când Nathan avea vreo șase ani, eu și Marjorie stăteam cu el în Gramercy Park. Eu coseam mărgele pe un corsaj, iar Marjorie încerca să citească *The New York Review of Books,* în ciuda vântului care îi tot smucea paginile. Marjorie purta un

poncho (cu un imprimeu ecosez curios, violet cu muștar) și niște pantofi turcești trăsniți, cu vârful întors în sus. Pe cap avea înfășurată o eșarfă de pilot, din mătase albă. Arăta ca un breslaș medieval cu durere de dinți.

La un moment dat, ne-am oprit amândouă ca să ne uităm la Nathan. Desena atent cu cretă omuleți din bețe pe alee. Dar s-a speriat de niște porumbei – niște porumbei foarte inofensivi, care își vedeau de treaba lor și ciuguleau pe jos la un metru de el. S-a oprit din desenat și a înghețat. Ne-am uitat la el cum încremenește de groază, cu ochii mari, la vederea păsărilor.

Marjorie mi-a șoptit:

— Uită-te la el. Îi e frică de tot.

— Așa e, am recunoscut eu, fiindcă era adevărat.

Chiar îi era frică de tot.

— Nici nu pot să-i fac baie fără să creadă că încerc să-l înec. Unde a auzit el de mame care să-și înece copiii? De ce i-ar trece prin cap așa ceva? N-ai încercat niciodată să-l îneci în cadă, nu, Vivian?

— Sunt aproape sigură că nu. Dar știi cum fac la nervi…

Încercam s-o fac să râdă, dar nu a mers.

— Nu știu cum s-o mai scot la capăt cu copilul ăsta, a spus ea, copleșită de grijă. Îi e frică și de căciula lui roșie. Cred că de la culoare. Azi-dimineață am încercat să i-o pun pe cap și a izbucnit în plâns. A trebuit să-l las s-o ia pe asta albastră. Știi ce, Vivian? Mi-a distrus complet viața.

— Vai, Marjorie, nu spune asta, am comentat eu, râzând.

— Nu, e adevărat, Vivian. A distrus tot. Hai să recunoaștem. Ar fi trebuit să plec în Canada și să-l dau spre adopție. Atunci am avea bani și m-aș bucura de un pic de libertate. Aș putea să dorm toată noaptea, fără să stau cu urechile ciulite să-l aud dacă tușește. Nu aș fi văzută ca o femeie căzută cu un copil bastard. Nu aș fi așa de obosită. Poate aș avea timp și să pictez. Încă aș avea talie. Poate aș putea chiar să-mi găsesc un iubit. Hai să spunem lucrurilor pe nume: nu trebuia să păstrez copilul ăsta.

— Marjorie! Termină. Nu vorbești serios.

Dar nu terminase.

— Ba *vorbesc* serios, Vivian. Băiatul ăsta a fost cea mai proastă decizie pe care am luat-o în viața mea. Nu poți să spui că nu e așa. Nu poate nimeni să spună că nu e așa.

Începeam să mă îngrijorez serios, dar apoi a spus:

— Singura problemă e că-l iubesc așa de mult, că de-abia suport. Spune și tu – *uită-te la el.*

Și m-am uitat. M-am uitat la silueta aceea mărunțică și strâmbă de băiețel care încerca să se țină cât mai departe de absolut orice porumbel (ceea ce nu e ușor într-un parc din New York). M-am uitat la micul nostru Nathan, în costumașul lui de iarnă, cu buzele crăpate și obrajii roșii de la eczemă. M-am uitat la fața lui adorabilă și ascuțită – care se întorcea de colo-colo, panicată, în căutarea cuiva care să-l apere de niște păsări cât palma care îl ignorau complet. Era perfect. Era o sculptură în sticlă. Era un mic dezastru firav și îl adoram.

Am aruncat o privire spre Marjorie și am observat că începuse să plângă. Era important, pentru că Marjorie nu plângea niciodată. (Asta fusese întotdeauna specialitatea mea. Niciodată nu o văzusem atât de necăjită și de obosită.)

Marjorie a spus:

— Crezi că tatăl lui Nathan l-ar recunoaște într-o bună zi, dacă nu se mai poartă așa de evreiește?

I-am dat un pumn în umăr.

— Termină, Marjorie!

— Sunt așa de *obosită*, Vivian. Dar îl iubesc pe copilul ăsta așa de mult, că uneori parcă mă rup în două. Asta e șmecheria, nu? Așa sunt convinse mamele să-și distrugă viața pentru copiii lor? Păcălindu-le să-i iubească atât de mult?

— Poate. Nu e o strategie rea.

Ne-am mai uitat o vreme la Nathan cum dădea piept cu spectrul porumbeilor inofensivi, neatenți, care se retrăgeau.

— A, și nu uita că fiul meu ți-a distrus și *ție* viața, a spus Marjorie după o lungă tăcere.

Am dat din umeri.

— Sigur, un pic. Dar nu-mi fac griji. Doar nu aveam alte treburi mai importante.

Au trecut anii.

Orașul a continuat să se schimbe. Centrul Manhattanului a ajuns ofilit și mucegăit și sinistru și respingător. Nici nu ne mai apropiam de Times Square. Era o latrină.

În 1963, Walter Winchell a rămas fără editorialul din ziar.

Moartea începea să-mi secere comunitatea.

În 1964, unchiul Billy a murit la Hollywood de un infarct brusc, în timp ce lua cina cu o starletă la hotelul Beverly Hills. Cu toții am fost nevoiți să recunoaștem că era *exact* moartea pe care și-ar fi dorit-o Billy Buell. („A plutit spre lumea cealaltă pe un râu de șampanie”, așa s-a exprimat Peg.)

Doar zece luni mai târziu, a murit și tata. Mă tem că moartea lui nu a fost atât de liniștită. Într-o după-amiază, pe când se întorcea cu mașina de la club, a dat de polei și s-a izbit de un copac. A mai trăit câteva zile, dar l-au doborât complicațiile după o operație de urgență la coloană.

Tata a murit furios. Nu mai era un mare nume în industrie de ani buni. După război pierduse mina de hematit. Se implicase într-o luptă atât de feroce împotriva sindicaliștilor, încât adusese compania la sapă de lemn, cheltuindu-și aproape toată averea pe bătălii prin tribunale cu angajații lui. Adoptase în negocieri tactica pământului pârjolit: *Dacă nu pot să controlez eu afacerea, să n-o controleze nimeni.* A murit fără să ierte statul american că îi luase fiul în război și fără să ierte sindicatele că îi luaseră afacerea și chiar fără să ierte lumea în sine că, de-a lungul deceniilor, îi erodase până la ultima convingerile lui prețioase, înguste și demodate.

Am plecat toți cu mașina la Clinton să asistăm la înmormântare: eu, Peg, Olive, Marjorie și Nathan. Mama a fost oripilată de spectacolul prietenei mele Marjorie, în hainele ei ciudate, cu copilul ei ciudat. Mama devenise de-a lungul anilor o femeie profund nefericită, care nu mai reacționa la bunătatea nimănui. Nu ne voia acolo.

Am rămas doar o noapte și am dat fuga înapoi în oraș cât am putut de repede.

Oricum, de-acum casa mea devenise New Yorkul. De ani de zile era așa.

A mai trecut o vreme.

De la o anumită vârstă, Angela, timpul nu face decât să-ți picure în cap ca ploaia în luna lui martie: mereu te miri cât se adună și cât de repede.

Într-o seară din 1964, mă uitam la Jack Paar[43] la televizor. Nu-i dădeam atenție decât pe jumătate, fiindcă mă străduiam să descos o rochie de mireasă veche, din Belgia, fără să-i distrug fibrele străvechi. După care au venit reclamele și am auzit o voce feminină familiară – răgușită, dură și sarcastică. Vocea înăsprită de țigări a unei adevărate cocote de New York de pe vremuri. Înainte chiar să o procesez, glasul acela mi-a detonat o mină în stomac.

Am ridicat ochii spre ecran și am văzut pentru o clipă o femeie pătrățoasă, cu părul șaten și cu un bust ca o provă de corabie, răcnind într-un accent comic de Bronx despre câte bătăi de cap îi dă ceara de podele. („N-ajunge că am pe cap copiii ăștia a mei nebuni, acum am și podelele lipicioase?!”) După aspect, ar fi putut să fie orice brunetă de vârsta a doua. Dar vocea aceea aș fi recunoscut-o oriunde: era Celia Ray!

Mă gândisem de multe ori la Celia de-a lungul anilor – cu vinovăție, cu curiozitate, cu neliniște. Nu-mi puteam imagina pentru viața ei decât rele. În fanteziile mele cele mai întunecate, povestea era așa: După ce fusese exilată de la Lily Playhouse, Celia trăise o viață de dezastru și ruină. Poate murise pe străzi la un moment dat, agresată de genul de bărbat pe care pe vremuri îl controla fără efort. Alteori mi-o imaginam ca pe o prostituată îmbătrânită. Uneori treceam pe lângă câte o femeie de vârsta a doua, beată pe stradă, care arăta (nu știu cum să-i spun altfel) *ca scoasă din gunoi* și mă întrebam dacă era Celia. Își vopsise oare părul atât de blond încât ajunsese sfărâmicios și portocaliu? Să fi fost cumva femeia de colo, care se legăna pe tocuri, cu gambele goale și brăzdate de vene? Ea să fi fost, cea cu vânătăi la ochi? Ea să fi fost, cea care scormonea prin pubelă? Să fi fost rujul ei roșu pe gura aceea scofâlcită?

Dar mă înșelasem: Celia era bine. Mai mult decât bine – vindea ceară de podele la televizor! Of,

supraviețuitoare încăpățânată și hotărâtă ce era! Și acum se lupta să fie în lumina reflectoarelor.

Nu am mai văzut reclama aceea și nici nu am încercat să dau de Celia. Nu voiam să-i tulbur viața și nu eram atât de naivă încât să cred că noi două mai aveam ceva în comun. Oricum, de la început nu prea avuseserăm nimic în comun. Cu sau fără scandal, cred că prietenia noastră fusese sortită de la început să fie trecătoare – o ciocnire între două tinere vanitoase care se intersectaseră la zenitul frumuseții și la nadirul inteligenței, care se folosiseră fățiș una de alta ca să devină celebre și să sucească mințile bărbaților. În fond, asta fusese tot și fusese perfect. Nici nu era nevoie să fie mai mult. Descoperisem prietenii mai profunde și mai bogate cu alte femei, după ani și ani, și speram că la fel fusese și cu Celia.

Deci nu, n-am căutat-o niciodată.

Dar îmi este imposibil să exprim câtă încântare și mândrie am simțit când i-am auzit vocea revărsându-se din televizor în seara aceea.

Îmi venea să chiui.

Trecuse un sfert de secol, oameni buni, iar Celia Ray era tot în industria spectacolului!

DOUĂZECI ȘI NOUĂ

Spre sfârșitul verii lui 1965, mătușa Peg a primit o scrisoare ciudată.

Era de la gestionarul Șantierului Naval Brooklyn, care anunța că șantierul urma să se închidă în curând pentru totdeauna. Orașul se transforma, iar Marina decisese că nu mai putea menține construcția de nave într-o zonă urbană atât de costisitoare. Dar înainte de închidere, șantierul avea să țină o reuniune festivă – să-și deschidă larg porțile din nou pentru a-i sărbători pe toți lucrătorii din Brooklyn care munciseră acolo atât de eroic în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Cum era a douăzecea aniversare a sfârșitului războiului, festivitatea părea cu atât mai oportună.

Echipa gestionarului parcursese dosarele și găsise numele lui Peg pe niște acte vechi, în care apărea pe post de „contractor de divertisment independent". Reușiseră să dea de ea prin Administrația Fiscală a orașului, iar acum se întrebau – nu ar dori doamna Buell să producă un mic spectacol în ziua reuniunii Șantierului Naval, pentru a sărbători reușitele lucrătorilor în vreme de război? Căutau ceva puțin nostalgic – doar vreo douăzeci de minute de cântec și dans ca pe vremuri, în stilul din timpul războiului.

Acum, nimic nu i-ar fi făcut mai mare plăcere lui Peg decât să accepte. Problema era că nu o mai ducea prea bine cu sănătatea. Trupul ei masiv și înalt începea să se defecteze. Suferea de emfizem pulmonar – ceea ce nu era de mirare, după o viață de fumat țigară de la țigară – și avea artrită, ba o lăsau și ochii. După cum explica ea: „Doctorul spune că nu e mare lucru în neregulă cu mine, pui, dar nici în regulă nu e mare lucru".

Se pensionase de la liceu cu câțiva ani înainte, din cauza sănătății, și nu se mai deplasa cu ușurință. Eu, Marjorie și Nathan luam cina cu Peg și Olive câteva seri pe săptămână, dar asta era cam tot ce putea suporta Peg în materie de distracție. În cele mai multe seri, se mulțumea să se întindă pe canapea cu ochii închiși, încercând să-și recapete răsuflarea, în timp ce Olive îi citea paginile sportive ale ziarelor. Deci nu, din păcate

Peg nu avea să poată produce un spectacol la Șantierul Naval Brooklyn.

Dar eu puteam.

S-a dovedit a fi mai ușor decât credeam – și mult mai distractiv.

Pe vremuri ajutasem la crearea atâtor scheciuri; cred că nu mi-am ieșit niciodată din mână. Am angajat câțiva elevi de la clubul de actorie al liceului lui Olive ca actori și dansatori. Susan (prietena mea pasionată de dans modern) a spus că o să se ocupe de coregrafie, deși nu era nevoie să fie prea complexă. L-am împrumutat pe organistul de la biserica de pe strada noastră și am lucrat cu el la niște cântece elementare, zaharisite. Și, firește, am creat costumele, care erau destul de simple: niște salopete și pantaloni reiați, și pentru băieți, și pentru fete. Fetelor le-am pus niște batiste roșii pe cap, iar băieților aceleași batiste roșii la gât și *voilà* – deveniseră muncitori din anii 1940.

Pe 18 septembrie 1965, ne-am cărat tot echipamentul teatral la vechiul și ponositul Șantier Naval și ne-am pregătit de spectacol. Era o dimineață luminoasă și pe malul apei bătea vântul; rafalele se tot iscau în golf și le zburau oamenilor pălăriile. Dar se adunase un public destul de numeros, iar festivitățile aveau ceva carnavalesc. O fanfară a Marinei cânta melodii vechi, iar un grup auxiliar de femei servea fursecuri și răcoritoare. Câțiva oficiali de rang înalt din Marină au vorbit despre cum câștigaserăm noi războiul și cum aveam să câștigăm toate războaiele viitoare, până la sfârșitul lumii. Prima femeie autorizată să lucreze ca sudor pe Șantierul Naval în al Doilea Război Mondial a ținut un scurt discurs nervos, pe o voce mult mai cuminte decât te-ai fi așteptat din partea unei doamne cu o asemenea reușită. Iar o fetiță de zece ani cu genunchii juliți a cântat imnul național, îmbrăcată într-o rochie care vara viitoare avea să-i rămână mică, iar acum nu-i ținea de cald.

Apoi a venit timpul pentru micul nostru spectacol.

Gestionarul șantierului mă rugase să mă prezint și să explic micul moment. Nu mă înnebunesc după vorbitul în public, dar am reușit să mă descurc fără să mă fac de râs. Le-am spus spectatorilor cine eram și care fusese

rolul meu pe șantier în război. Am glumit despre calitatea slabă a mâncării de la cantina Sammy, ceea ce a atras câteva râsete risipite de la cei care își aminteau. Le-am mulțumit veteranilor din public pentru serviciul adus țării și familiilor din Brooklyn pentru sacrificiul lor. Am spus că și fratele meu fusese ofițer în Marină și că-și pierduse viața în ultimele zile de război. (Mă temeam că n-o să reușesc să trec prin partea aceasta din discurs fără să-mi pierd cumpătul, dar m-am descurcat.) Apoi am explicat că urma să recreăm un scheci tipic de propagandă și că speram să ridice moralul publicului actual la fel cum îi înveselea pe muncitori în pauza de masă.

Scenariul scris de mine era despre o zi obișnuită de lucru pe Șantierul Naval, la construit nave de luptă în Brooklyn. Liceenii în salopete jucau rolul muncitorilor care cântau și dansau de bucurie că-și îndeplineau rolul pentru a face lumea un loc sigur pentru democrație. Ca să le intru în voie spectatorilor, presărasem prin replici termeni de jargon pe care speram ca vechii lucrători de la șantier să și-i amintească.

— Păzea că vine mașina generalului! striga una din tinerele mele actrițe, împingând o roabă.

— Fără miorlăială! se răstea altă fată la un personaj care se plângea că ziua de lucru e lungă și e murdar peste tot.

Pe directorul fabricii l-am botezat domnul Goldbricker, lucru pe care știam că aveau să-l aprecieze toți vechii lucrători („goldbricker” fiind termenul preferat pe vremuri pe șantier pentru „unul care taie frunză la câini la lucru”).

În fine, nu era tocmai Tennessee Williams, dar publicului a părut să-i placă. Mai mult, clubul de teatru de la liceu se distra. Dar pentru mine cea mai bună parte a fost când l-am văzut pe micul Nathan – iubirea mea de zece ani, băiețelul meu drag – cum stătea în primul rând cu mama lui și se uita la spectacol cu asemenea încântare și mirare de parcă ar fi fost la circ.

Marele nostru număr de final se numea „N-avem timp de cafea!” și vorbea despre cât de important era pe Șantierul Naval să te ții de program cu orice preț. Cântecul includea versurile de mare succes „Chiar dac-aveam cafea, tot n-aveam lapte! / Era greu cu rațiile,

trebuia să muncești cât șapte!” (Nu-mi place să mă laud, dar am scris opera aceasta de sclipitoare inspirație singură-singurică – deci fă-mi loc, Cole Porter.)

Apoi l-am omorât pe Hitler și spectacolul s-a terminat și toată lumea a fost fericită.

În timp ce ne încărcam actorii și decorurile în autobuzul școlii, pe care îl împrumutaserăm pentru o zi, s-a apropiat de mine un polițist în uniformă.

— Putem vorbi puțin, doamnă? a întrebat el.

— Sigur că da, am spus eu. Îmi pare rău că am parcat aici, stăm doar puțin.

— Vă rog să vă îndepărtați de vehicul.

Arăta teribil de serios, deja îmi făceam griji. Unde greșisem? Nu aveam voie să montăm scena acolo? Credeam că se obținuseră toate permisele necesare.

L-am urmat la mașina de poliție, unde s-a rezemat de portieră și m-a fixat cu o privire gravă.

— V-am ascultat discursul mai devreme, a spus el. V-am auzit corect când ați spus că vă numiți Vivian Morris?

Accentul îl identifica drept născut și crescut în Brooklyn. După cum suna, ai fi zis că văzuse lumina zilei exact pe peticul de pământ pe care stăteam.

— Da, domnule.

— Ați spus că fratele dumneavoastră a murit în război?

— Exact.

Polițistul și-a scos cascheta și și-a netezit părul. Îi tremurau mâinile. Mă întrebam dacă nu era și el veteran. Ar fi fost de vârsta potrivită. Unii aveau aerul acela tulburat. L-am studiat mai îndeaproape. Era un bărbat înalt, pe la 45 de ani. Dureros de slab. Pielea măslinie, ochii mari, căprui-închis – întunecați și mai tare de cearcănele de dedesubt și ridurile de îngrijorare de deasupra. Apoi am observat ceva ce arăta ca niște cicatrici de la arsuri, pe partea dreaptă a gâtului. Fâșii de cicatrici, răsucite în carnea roșie, roz și gălbuie. Acum știam că era veteran. Aveam senzația că urma să aud o poveste de război și că avea să fie dură.

Dar apoi m-a șocat.

— Fratele dumneavoastră era Walter Morris, așa este? a întrebat el.

Acum *eu* eram tulburată. Cât pe ce să mă lase baltă genunchii.

Nu menționasem numele lui Walter în discurs.

Înainte să apuc să răspund, polițistul a adăugat:

— L-am cunoscut pe fratele dumneavoastră, doamnă. Am fost cu el pe *Franklin.*

Am pus o mână la gură ca să înăbuș micul suspin involuntar care mi se ridicase în gât.

— L-ați cunoscut pe *Walter?* în ciuda efortului de a-mi controla vocea, cuvintele îmi ieșeau sugrumate. Ați fost *acolo*?

Nu am dezvoltat întrebarea, dar era evident că știa ce voiam să spun. Îl întrebam: *Ați fost acolo pe 19 martie 1945? Ați fost acolo când un pilot kamikaze s-a prăbușit prin puntea de zbor a lui USS* Franklin, *a detonat rezervoarele de combustibil, a aprins avionul de pe navă și a transformat tot vasul într-o bombă? Ați fost acolo când au murit fratele meu și alți opt sute de oameni? Ați fost acolo când fratele meu a fost îngropat pe mare?*

A dat din cap de mai multe ori – un semn de aprobare nervos, smucit.

Da. Fusese acolo.

Le-am comandat ochilor mei să nu se uite din nou la arsurile de pe gâtul omului.

Ochii mei tot acolo s-au dus, fir-ar să fie.

M-am uitat în altă parte. Acum nu mai știam unde să mă uit.

Observând că eram stingherită, individul a devenit și el tot mai nervos. Avea o față aproape panicată. Părea de-a dreptul nenorocit. Ori era îngrozit că mă tulburase, ori își retrăia propriul coșmar. Poate ambele. Văzând asta, m-am adunat, am tras adânc aer în piept și m-am dedicat sarcinii de a-l face pe bietul om să se simtă mai în largul lui. În fond, ce era durerea mea în comparație cu ce trăise el?

— Vă mulțumesc că mi-ați spus, am spus eu, cu o voce ceva mai stabilă. Îmi cer scuze pentru reacție. Doar că e un șoc să aud numele fratelui meu după atâția ani. Dar e o onoare să vă cunosc.

I-am pus o mână pe braț, cu gândul să-l strâng ușor în semn de recunoștință. A tresărit de parcă îl atacasem. Mi-am retras mâna, dar încet. Mi-a amintit de genul

acela de cai la care se pricepea mama – cei nervoși, cei agitați. Cei speriați și tulburați, cu care nu se descurca decât ea. Instinctiv, am făcut un pas minuscul înapoi și am lăsat brațele să-mi cadă pe lângă corp. Voiam să-i arăt că nu reprezint o amenințare.

Am încercat altă abordare.

— Cum te cheamă, marinar? am întrebat pe un ton mai blând – aproape jucăuș.

— Mă numesc Frank Grecco.

Nu a dat să-mi strângă mâna, așa că nu am făcut nici eu vreun gest.

— Cât de bine l-ai cunoscut pe fratele meu, Frank?

A dat din cap din nou. Iarăși, gestul acela de aprobare nervos.

— Eram amândoi ofițeri pe puntea de zbor. Walter era comandantul diviziei mele. Am fost răcani împreună. La început a plecat fiecare pe drumul lui, dar la sfârșitul războiului am ajuns pe aceeași navă. Deja îmi era superior.

— Ah. Înțeleg.

Nu eram sigură ce însemnau toate astea, dar nu voiam să se oprească din vorbit. Aveam în față un om care îl cunoscuse pe *fratele* meu. Voiam să aflu totul despre el.

— Ai crescut pe-aici, Frank? am întrebat, știind deja răspunsul după accentul lui.

Dar încercam să-i îi ușurez situația pe cât posibil. Îi puneam întâi întrebările simple.

Din nou, aprobarea aceea smucită din cap.

— Sudul Brooklynului.

— Și erai prieten bun cu fratele meu?

A tresărit dureros.

— Domnișoară Morris, trebuie să vă spun ceva. – Polițistul și-a scos din nou cascheta și și-a trecut scurt degetele tremurătoare prin păr. — Nu mă recunoașteți, așa e?

— De ce te-aș recunoaște?

— Pentru că eu vă cunosc și mă cunoașteți și dumneavoastră. Vă rog, nu plecați, doamnă.

— De ce, Doamne iartă-mă, să plec?

— Pentru că v-am întâlnit în 1941, a spus el. Eu v-am dus cu mașina acasă la părinți.

Trecutul s-a repezit la mine urlând ca un dragon trezit dintr-un somn adânc. M-au amețit căldura și forța lui.

Într-un șir vertiginos de imagini fulgerătoare, am văzut chipul Ednei, pe al lui Arthur, pe al Celiei, pe al lui Winchell. Am văzut și chipul meu tânăr, pe bancheta din spatele Fordului rablagit – rușinată și zdrobită.

El era *șoferul.*

El era individul care mă făcuse curvetă mizerabilă, chiar de față cu fratele meu.

— Doamnă, a spus – acum mă apucase el pe *mine* de braț. Nu plecați, vă rog.

— Nu mai spune asta.

Cuvintele îmi sunau chinuit. De ce tot spunea asta, când nu plecam nicăieri? Nu voiam decât să nu mai spună asta.

Dar a repetat:

— Vă rog, nu plecați, doamnă. Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră.

Am clătinat din cap.

— Nu pot…

— Trebuie să înțelegeți – îmi pare așa de rău, m-a întrerupt el.

— Poți să-mi dai drumul la braț, te rog?

— Vă rog să mă scuzați, a repetat el, dar mi-a dat drumul.

Ce simțeam?

Repulsie. Pură repulsie.

Dar nu-mi dădeam seama dacă era repulsie față de el sau față de mine. În orice caz, sentimentul creștea dintr-un depozit de rușine pe care îl credeam de mult îngropat.

Îl detestam pe individ. Asta simțeam: *ură.*

— Eram un copil tâmpit, a spus el. Nu știam cum să reacționez.

— Chiar trebuie să plec acum.

— Te rog, nu pleca, Vivian.

Vocea îi suna tot mai ascuțit, ceea ce mă agita. Dar când l-am auzit spunându-mi pe nume a fost și mai rău. Nu suportam gândul că îmi știa numele. Nu suportam faptul că mă văzuse azi pe scenă, știind de la început cine sunt – nu suportam că știa atâtea despre mine. Nu suportam faptul că mă văzuse cu un nod în gât la amintirea fratelui meu. Nu suportam faptul că probabil îl cunoștea pe fratele meu mai bine decât mine. Nu suportam faptul că Walter mă atacase de față cu el. Nu

suportam faptul că omul acesta mă făcuse odată curvetă mizerabilă. Cine se credea, să mă abordeze acum, după atâția ani? Senzația de furie și dezgust creștea și îmi întărea ceva în coloana vertebrală: trebuia să plec *chiar acum.*

— Mă așteaptă un autobuz plin cu copii, am spus eu.

Am dat să mă îndepărtez.

— Trebuie să vorbesc cu tine, Vivian! a strigat el după mine. *Te rog.*

Dar am urcat în autobuz și l-am lăsat acolo, lângă mașina lui de poliție – cu cascheta în mână, ca un om care ar fi cerșit pomană.

Și așa, Angela, l-am cunoscut eu oficial pe tatăl tău.

Cumva, am reușit să fac tot ce trebuia făcut în ziua aceea.

I-am lăsat pe copii la școală și am ajutat la descărcatul decorurilor. Am dus autobuzul la locul lui de parcare. M-am întors acasă pe jos, cu Marjorie și Nathan, care nu se putea opri din turuit despre cât de mult îi plăcuse spectacolul și cum, când se făcea el mare, voia să lucreze *și* el la Șantierul Naval Brooklyn.

Bineînțeles, Marjorie și-a dat seama că eram supărată. Tot trăgea cu ochiul la mine, peste capul lui Nathan. Dar m-am mulțumit să fac un semn spre ea, ca să-i arăt că eram în regulă. Ceea ce în niciun caz nu eram.

Apoi – de cum m-am eliberat – am dat fuga direct acasă la mătușa Peg.

Nu-i mai spusesem nimănui despre drumul acasă, la Clinton, cu mașina din 1941.

Nu știa nimeni că fratele meu mă făcuse arșice – că mă eviscerase cu reproșuri și își lăsase dezgustul să se reverse peste mine cu găleata. Cu atât mai puțin spusesem cuiva despre dubla rușine a acestui atac în fața unui martor – un *străin* –, care apoi își adăugase propria lovitură de grație la pedeapsă, numindu-mă curvetă mizerabilă. Nu știa nimeni că Walter nu mă salvase din New York, cât mă aruncase ca pe un sac de gunoi în pragul părinților – prea îngrețoșat de comportamentul meu ca să mă privească în față o clipă mai mult decât era necesar.

Dar acum m-am repezit în Sutton Place, să-i duc povestea lui Peg.

Am găsit-o pe mătușa mea întinsă pe canapea, cum obișnuia să stea în ultima vreme, și alternând între fumat și tușit. Asculta la radio comentariul unui meci cu Yankees. De cum am intrat, mi-a spus că pe stadionul Yankee era Ziua Mickey Mantle – că îi omagiau cei cincisprezece ani de carieră strălucită în baseball. De fapt, când am intrat în apartament și am început să turui, Peg a ridicat o mână: vorbea Joe DiMaggio și nu voia să-l întrerupă nimeni.

— Ai și tu puțin respect, Vivvie, a spus ea, cu toată seriozitatea.

Așa că am închis gura și am lăsat-o să se bucure de moment. Știam că i-ar fi plăcut să fie pe stadion, dar nu mai avea putere pentru o excursie atât de solicitantă. Însă fața îi era scăldată în extaz și emoție la auzul cuvintelor lui DiMaggio, care îl onora pe Mantle. Până să se termine discursul, îi curgeau pe obraji ditamai lacrimile. (Peg suporta orice – război, catastrofă, eșec, moartea unei rude, un soț adulter, demolarea teatrului ei iubit – fără să verse o lacrimă, dar marile momente din istoria sportului o făceau întotdeauna să plângă.)

Mereu m-am întrebat dacă discuția noastră s-ar fi desfășurat altfel dacă mătușa mea nu ar fi fost atât de saturată de emoție pentru Yankees în ziua aceea. Nu am de unde să știu. Mi-am dat seama, totuși, că s-a simțit frustrată când a trebuit să închidă radioul după ce a terminat DiMaggio de vorbit și să-mi dedice toată atenția – dar era o persoană generoasă, așa că tot a făcut-o. S-a șters la ochi și și-a suflat nasul. A mai tușit puțin. Și-a mai aprins o țigară. Apoi m-a ascultat concentrată când am început să-i spun povestea mea de jale.

Când ajunsesem pe la jumătatea sagăi, a intrat Olive. Fusese la piață. M-am oprit ca s-o ajut să pună cumpărăturile la locul lor, apoi Peg a spus:

— Vivvie, mai ia-o o dată de la început. Spune-i lui Olive tot ce mi-ai spus mie.

Aș fi preferat să nu. De-a lungul anilor, învățasem să o iubesc pe Olive Thompson, dar nu ar fi fost prima candidată la care aș fi dat fuga dacă aveam nevoie de un umăr pe care să plâng. Olive nu era tocmai o inimă largă

și plină de compătimire. Dar era *acolo,* iar cu vârsta ea și Peg îmi deveniseră tot mai mult ca niște părinți.

Văzând că ezit, Peg a continuat:

— Spune-i și gata, Vivvie. Crede-mă pe cuvânt – Olive se pricepe la lucruri din astea mai bine decât oricare din noi.

Așa că am dat înapoi și mi-am început din nou saga. Drumul cu mașina în 1941, Walter care mă făcuse de râs, șoferul care mă numise curvetă mizerabilă, perioada mea întunecată de rușine și surghiun în nordul statului New York și, acum, întoarcerea șoferului – un polițist cu cicatrici de la arsuri, care fusese pe *Franklin.* Care îl cunoscuse pe fratele meu. Care știa *totul.*

Cele două femei m-au ascultat atent. Iar când am ajuns la sfârșit au rămas atente – de parcă așteptau continuarea poveștii.

— Și pe urmă ce s-a întâmplat? a întrebat Peg când și-a dat seama că nu mai aveam de gând să spun nimic.

— Nimic. După asta am plecat.

— Ai *plecat?*

— Nu voiam să stau de vorbă cu el. Nu voiam să-l văd.

— Vivian, îl cunoștea pe *fratele tău.* A fost pe *Franklin.* Din descrierea ta, se pare că a fost grav rănit în atac. Și tu nu ai vrut să stai de vorbă cu el?

— Mi-a făcut rău, am spus eu.

— Ți-a făcut rău? Ți-a rănit sentimentele acum douăzeci și cinci de ani și i-ai întors pur și simplu spatele? Unui om care îl cunoștea pe fratele tău? Unui *veteran?*

— Drumul acela cu mașina a fost cea mai rea experiență din toată viața mea, Peg.

— A, da? s-a răstit Peg. Pe el l-ai întrebat care a fost cea mai rea experiență din toată viața *lui?*

Devenea tot mai agitată, ceva neobișnuit pentru ea. Nu pentru asta venisem aici. Voiam alinare, dar ele mă certau. Începeam să mă simt penibil și jenată.

— Las-o baltă, am spus eu. Nu e important. Nu trebuia să te deranjez azi.

— Nu fi proastă – cum să nu fie important.

Niciodată nu-mi vorbise atât de aspru.

— Nu trebuia să deschid subiectul, am spus eu. Ți-am întrerupt meciul – ești enervată pe mine din cauza asta,

atâta tot. Îmi pare rău că am dat buzna.

— Mă doare în cur de jocul de baseball, Vivian.

— Îmi pare rău. Sunt supărată și voiam să vorbesc cu cineva, asta era tot.

— *Tu* ești supărată? I-ai întors spatele unui veteran rănit și ai venit aici la mine pentru că voiai să vorbești despre *cât de grea e viața ta?*

— Doamne, Peg – nu mă lua la ceartă. Las-o baltă. Uită că am spus ceva.

— *Cum* să uit?

Apoi a început să tușească – o criză de-a ei groaznică, sfâșietoare. Plămânii scoteau un sunet țepos și casant. S-a ridicat în capul oaselor și Olive a bătut-o pe spate o vreme. Apoi i-a mai aprins o țigară, iar Peg a tras din ea cât de tare a putut, cu întreruperi pentru noi crize de tuse.

Pe urmă Peg s-a calmat. Toantă cum eram, speram că urma să-și ceară scuze pentru că fusese atât de rea cu mine. Dar a spus:

— Uite ce e, pui, eu mă dau bătută. Nu înțeleg ce vrei de la situația asta. În clipa asta nu te înțeleg deloc. M-ai dezamăgit foarte tare.

Niciodată nu spusese asta. Nici măcar atunci, cu atâția ani în urmă, când o trădasem pe prietena ei și fusesem gata-gata să-i sabotez marele spectacol.

Apoi s-a întors spre Olive și a spus:

— Nu știu ce să mai zic. *Tu* ce crezi, șefa?

Olive stătea așezată în tăcere, cu mâinile împreunate în poală și cu ochii la podea. Am ascultat răsuflarea chinuită a lui Peg și sunetul unei jaluzele din partea opusă a camerei, care se zbătea în vânt. Nu eram sigură că voiam să aud ce credea Olive. Dar asta era situația.

În cele din urmă, Olive a ridicat ochii spre mine. Avea o expresie severă, ca întotdeauna. Dar în pauza cât și-a ales cuvintele, mi-am dat seama că și le alegea cu grijă, ca să nu facă mai mult rău decât era nevoie.

— Câmpul de onoare e un câmp al durerii, Vivian, a spus ea.

Am așteptat să continue, dar nu a mai spus nimic.

Peg a început să râdă – apoi să tușească din nou.

— Mda, mersi de contribuție, Olive. Ne-am lămurit.

Am rămas toate în tăcere multă vreme. M-am ridicat și m-am servit cu o țigară de la Peg, deși mă lăsasem de

câteva săptămâni. Sau aproape că mă lăsasem.

— Câmpul de onoare e un câmp al durerii, a continuat în sfârșit Olive, de parcă Peg nici nu ar fi vorbit. Asta m-a învățat tata când eram tânără. M-a învățat că nu e un loc de joacă pentru copii. Copiii nu au onoare, vezi tu, și nici nu le cerem așa ceva, pentru că e prea greu pentru ei. E prea dureros. Dar ca să devii adult, trebuie să pui piciorul pe câmpul de onoare. De atunci înainte, ți se cere totul. Trebuie să fii vigilent când îți alegi principiile. Ți se vor cere sacrificii. Vei fi judecată. Dacă faci greșeli, va trebui să plătești pentru ele. Vor fi situații în care va fi nevoie să-ți ignori impulsurile și să te ridici la un nivel mai înalt decât altcineva – un om fără onoare. Astfel de situații dor, dar de-asta este onoarea un câmp al durerii. Înțelegi?

Am dat din cap că da. Cuvintele le înțelegeam. Nu știam ce aveau toate astea de-a face cu Walter, cu Frank Grecco și cu mine. Dar ascultam. Mi se părea că vorbele ei urmau să aibă mai mult sens mai târziu, odată ce aveam timp să le cântăresc cum trebuia. Dar așa cum am spus – ascultam. Era cel mai lung discurs pe care îl auzisem vreodată de la Olive, așa că știam că e un moment important. De fapt, cred că în viața mea nu am ascultat mai atent un om.

— Bineînțeles, nimeni nu este obligat să intre pe câmpul de onoare, a continuat Olive. Dacă ți se pare prea greu, poți oricând să pleci și să rămâi copil. Dar dacă vrei să fii om de caracter, mă tem că e singura cale. Numai că poate fi dureroasă.

Olive și-a întors mâinile în poală cu palmele în sus.

— Asta m-a învățat tata când eram tânără. Aici e cuprins tot ce știu. Încerc să aplic totul la viața mea. Nu reușesc întotdeauna, dar încerc. Dacă ceva din ce ți-am spus te ajută, Vivian, ai toată libertatea să-l folosești.

Mi-a trebuit mai bine de o săptămână ca să iau legătura cu el.

Dificultatea nu era să-l găsesc – asta fusese ușor. Fratele mai mare al portarului lui Peg era căpitan în poliție și mi-a confirmat cât ai clipi că da, la Secția 76 din Brooklyn exista un polițist Francis Grecco. Mi-a dat numărul de telefon de la secție și gata.

Mai greu a fost să pun mâna pe telefon.

Întotdeauna e așa.

Recunosc că, primele câteva dăți când am sunat, am închis receptorul de cum a răspuns cineva. A doua zi, m-am convins să nu sun. La fel și în următoarele câteva zile. Când am găsit curajul să încerc din nou și să și rămân pe fir, mi s-a spus că polițistul Grecco nu era acolo. Era plecat în patrulă. Voiam să-i las un mesaj? *Nu.*

În următoarele câteva zile am mai încercat de câteva ori și am primit mereu același mesaj: era plecat în patrulă. Era clar că domnul polițist Grecco nu avea o slujbă de birou. În cele din urmă, am acceptat să las un mesaj. Mi-am dat numele și numărul de telefon de la L'Atelier. (Lasă să se întrebe colegii lui de ce îl suna atât de insistent o cucoană agitată de la un magazin de rochii de mireasă.)

Nici n-a trecut o oră că a sunat telefonul și era el.

Am schimbat salutări stânjenite. I-am spus că aș vrea să-l întâlnesc în persoană, dacă ar dori. A spus că ar dori. L-am întrebat dacă i-ar fi mai ușor să vin eu în Brooklyn sau să vină el în Manhattan. A spus că e bine în Manhattan; avea mașină și îi plăcea să conducă. L-am întrebat când era liber. A spus că avea liber chiar în după-amiaza aceea. Am propus să ne întâlnim la Pete's Tavern la cinci. A ezitat, apoi a spus:

— Îmi pare rău, Vivian, dar nu mă descurc prea bine în restaurante.

Nu eram sigură ce însemna asta, dar nu voiam să-l pun în dificultate.

— Ce-ar fi să ne vedem în Stuyvesant Square, atunci? am întrebat eu. În partea de vest a parcului. Ar fi mai bine?

A admis că ar fi mai bine.

— Lângă fântână, am spus eu, iar el a aprobat – da, lângă fântână.

Nu știam cum să procedez. Chiar nu voiam să-l mai văd, Angela. Dar îmi tot răsunau în urechi spusele lui Olive:… și *să rămâi copil.*

Copiii fug de probleme. Copiii se ascund.

Nu voiam să rămân copil.

Nu puteam să nu-mi amintesc seara când mă salvase Olive de Walter Winchell. Acum îmi dădeam seama că

pe vremea aceea, în 1941, mă salvase tocmai pentru că știa că eram încă un copil. Își dădea seama că încă nu eram un om responsabil de faptele lui. Când îi spusese lui Winchell că eram o nevinovată care fusese sedusă, nu încercase să-l păcălească. Vorbise serios. Olive mă văzuse așa cum eram cu adevărat – o fată imatură, neformată, de la care încă nu te puteai aștepta să stea dreaptă pe durerosul câmp al onoarei. Avusesem nevoie de un adult înțelept și atașat de mine care să mă salveze, iar campionul acela fusese Olive. Stătuse ea pe câmpul de onoare în locul meu.

Dar pe atunci eram tânără. Acum nu mai eram tânără. Eram nevoită să mă descurc singură. Dar ce ar face un adult – o persoană *formată,* o persoană de onoare – în situația dată?

Să strângă din dinți și să îndure, presupun. Să lupte singură pentru ea însăși, cum spusese Winchell. Și, eventual, să ierte pe cineva.

Dar cum?

Apoi mi-am amintit ce-mi spusese Peg cu ani în urmă despre inginerii din armata britanică din timpul Marelui Război, care ziceau: „Noi putem, indiferent dacă se poate sau nu”.

Până la urmă, tuturor ni se va cere să facem ce nu se poate.

Acela este câmpul durerii, Angela.

Asta m-a făcut să pun mâna pe telefon.

Tatăl tău era deja în parc când am ajuns, Angela – și am ajuns devreme și nu aveam de mers decât trei cvartale până acolo.

Se plimba de colo-colo în fața fântânii. Sunt sigură că îți amintești cum umbla el de colo-colo. Era în civil: pantaloni de lână cafenie, un tricou de nailon bleu și o geacă scurtă, verde-închis. Hainele îi atârnau, largi. Era groaznic de slab.

M-am apropiat de el.

— Salut.

— Bună, a spus el.

Nu eram sigură dacă era cazul să dau mâna. Nici el nu părea prea sigur de protocol, așa că ne-am mulțumit să stăm locului cu mâinile în buzunare. Nu văzusem om să arate mai stânjenit.

Am făcut semn spre o bancă și am întrebat:

— Vrei să stăm jos și să vorbim puțin?

M-am simțit penibil – de parcă îi ofeream un scaun la mine acasă, nu un loc într-un parc public.

A răspuns:

— Nu mă descurc prea bine cu statul jos. Dacă nu te deranjează, putem să ne plimbăm?

— Nu mă deranjează deloc.

Am început să ne preumblăm pe aleea care dă ocol parcului, pe sub tei și ulmi. Avea pasul lung, dar nu era nicio problemă – la fel era și al meu.

— Frank, am spus eu, îmi cer scuze că am fugit data trecută.

— Nu, eu îmi cer scuze.

— Nu, trebuia să rămân și să te ascult. Ar fi fost alegerea matură. Dar trebuie să înțelegi – întâlnirea cu tine după atâția ani m-a zguduit destul de tare.

— Știam că ai să pleci dacă îți spun cine sunt. Așa și trebuia.

— Uite, Frank – asta a fost demult.

— Eram un puștan *tâmpit*, a spus el, apoi s-a oprit și s-a întors spre mine. Cine dracului mă credeam să vorbesc cu tine așa?

— Nu mai contează.

— Nu aveam niciun drept. Eram un borac tâmpit.

— Dacă e să despicăm firul în patru, am spus eu, și eu eram un borac tâmpit. În mod sigur, în săptămâna aceea am fost cel mai tâmpit borac din tot New Yorkul. Probabil îți amintești detaliile situației în care mă găseam?

Încercam să introduc un strop de umor, dar Frank era pus pe treabă.

— Nu voiam decât să-l impresionez pe fratele tău, Vivian – trebuie să mă crezi. Până atunci nu vorbise cu mine niciodată – nici nu mă observase. Și de ce ar fi vorbit cu mine – un tip popular ca el? Pe urmă, din senin, m-am pomenit că mă trezește în toiul nopții. *Frank, am nevoie de mașina ta.* Eram singurul din școala de cadeți care avea mașină. El știa. Știa toată lumea. Toți băieții voiau să le dau mașina cu împrumut. Dar problema era că… nu era mașina mea, Vivian. Era a lui taică-meu. Pe mine mă lăsa să o folosesc, dar nu-mi dădea voie să o împrumut. Deci mă trezesc în creierii

nopții că stau de vorbă pentru prima dată cu Walter Morris – un tip pe care îl admir din toată inima – și îi spun că nu pot să-i dau mașina lui taică-meu. Încerc să-i explic toate astea trezit dintr-un somn adânc, fără măcar să știu ce se întâmplă.

Pe măsură ce vorbea, accentul nativ îi devenea tot mai pronunțat. Era de parcă, întorcându-se în timp, cobora mai adânc în sine – și mai adânc în rădăcinile lui din Brooklyn.

— E în regulă, Frank, am spus eu. S-a terminat.

— Vivian, trebuie să mă lași să-ți povestesc. Trebuie să mă lași să-ți spun cât de rău îmi pare. Ani de zile am vrut să te găsesc și să-ți spun că îmi pare rău. Dar n-am avut curaj să te caut. Te rog, trebuie să mă lași să-ți spun cum s-a întâmplat. Vezi tu, i-am spus lui Walter: *Frate, nu pot să te ajut.* După care îmi trântește situația în față. Îmi spune că sora lui a dat de belea. Trebuie să o ia din oraș urgent. Zice că trebuie să-l ajut să-și salveze sora. Ce era să fac, Vivian? Să-l refuz? Era *Walter Morris.* Știi cum era el.

Da. Știam cum era el.

Nimeni nu-l refuza pe fratele meu.

— Deci îi spun că nu am cum să-i împrumut mașina decât dacă o conduc eu. În același timp, îmi spun: *Cum îi explic eu lui tata că am făcut atâția kilometri?* Îmi spun: *Poate după asta o să fim prieteni, Walter și cu mine.* Îmi spun: *Cum o să plecăm de la școala de cadeți așa, în mijlocul nopții?* Dar Walter a rezolvat tot. A obținut permisie de la comandant pentru amândoi, pe o zi – doar douăzeci și patru de ore. Nimeni altcineva n-ar fi fost în stare să facă rost de permisie în toiul nopții, dar el a reușit. Nu știu ce a fost nevoit să spună sau să promită ca să primească permisia, dar i-a ieșit. Până să mă dezmeticesc, suntem în centru, îți arunc valizele în mașina lui taică-meu și mă pregătesc să conduc șase ore, până într-un oraș de care nici n-am mai auzit, și nici măcar nu știu de ce. Nici măcar nu știu cine ești, dar ești cea mai drăguță fată din câte am văzut.

Nu era nimic cochet în felul cum a spus-o. Pur și simplu expunea datele situației, ca un polițist ce era.

— Suntem în mașină, eu conduc și Walter se apucă să dea cu tine de pământ. În viața mea n-am auzit om să-l facă praf pe altul în asemenea hal. Eu ce să fac cât te

face în fel și chip? Unde să mă duc? Nu se poate să aud așa ceva. În viața mea n-am mai fost într-o situație ca asta. Eu sunt din sudul Brooklynului, Vivian, și uneori e un cartier dur, dar trebuie să înțelegi – sunt un puști cu nasul în cărți, un puști timid. Nu mă bag în bătăi. Sunt genul de băiat care umblă cu capul jos. Se întâmplă ceva și începe lumea să țipe – plec. Dar de aici nu am cum să plec, că eu sunt la *volan.* Și Walter nu țipa – deși cred că ar fi fost mai bine dacă ar fi țipat. Pur și simplu te făcea praf, rece ca gheața. Îți amintești?

O, îmi aminteam.

— În plus, nu știu nimic despre femei. Lucrurile despre care vorbea, lucrurile de care zicea că le-ai făcut? Nici nu știu ce sunt toate astea. Și ți-a apărut poza în ziare, spune el – o poză cu tine cum îți faci de cap cu *doi* oameni? Din care unul e nu știu ce vedetă de cinema? Și celălalt e o *animatoare*? În viața mea nu mai auzisem de așa ceva. Dar el te mitraliază și te tot mitraliază – și tu pur și simplu stai acolo, pe bancheta din spate, fumezi și încasezi. Mă uit în oglinda retrovizoare, nici nu clipești. Tot ce-ți spune se scurge de pe tine ca apa de pe rață. Îmi dădeam seama că pe Walter îl scotea din minți că nu reacționai. Îl întărâta și mai tare. Dar jur pe ce am mai sfânt că în viața mea n-am văzut pe cineva cu atâta sânge rece ca tine.

— Nu era sânge rece, Frank, i-am spus eu. Eram în stare de șoc.

— Mă rog, orice ar fi fost, îți păstrai calmul. Parcă nici nu-ți păsa. În timpul ăsta, eu o luam razna de stres și mă întrebam: așa vorbiți voi tot timpul? Așa sunt oamenii bogați?

Oameni bogați, mi-am spus eu. *Cum își dăduse seama Frank că eu și Walter eram oameni bogați*? apoi am priceput: *A, da, bineînțeles. Așa cum ne dădusem seama și noi că el era un om sărac. Un om pe care nici nu merită să-l bagi în seamă.*

Frank a continuat:

— Și îmi spun: ăștia nici nu știu că sunt aici. Pentru ei sunt un nimic. Walter Morris nu e prieten cu mine. Doar mă folosește. Iar tu – tu nici nu te uitaseși la mine. La teatru îmi spuseseși: „Du cele două valize jos”. Parcă eram un valet sau așa ceva. Walter nici nu m-a prezentat. Bine, știu că amândoi erați într-o situație

grea, dar aveam, așa, senzația că în ochii lui sunt un nimeni, știi? Nu sunt decât un instrument care îi trebuie – cineva care să conducă mașina. Și încerc să mă gândesc cum să nu mai fiu așa de invizibil, știi? Așa că îmi vine ideea *Știi ce, mă dau și eu cu el.* Mă bag în conversație, încerc să mă port ca *el* – să vorbesc cum vorbește el, cum te atacă el. Atunci am spus ce am spus. Atunci te-am făcut cum te-am făcut. După care văd efectul. Mă uit în oglindă și-ți văd fața. Văd ce ți-au făcut cuvintele mele. Parcă te-aș fi omorât. Pe urmă îi văd fața – parcă l-ar fi lovit cineva cu o bâtă de baseball. Am crezut că puteam să spun asta și să nu însemne nimic, am crezut că mă făcea să par mai interesant – dar nu, a fost ca gazul toxic. Pentru că oricât de urât te-ar fi dat prin mașina de tocat fratele tău, nu folosise un *asemenea* cuvânt. Îl văd că încearcă să se hotărască ce să facă. După care îl văd că se decide să nu facă nimic. Asta a fost partea cea mai rea.

— Asta a fost partea cea mai rea, am aprobat eu.

— Îți spun, Vivian – cu mâna pe Biblie în viața mea nu am folosit un asemenea cuvânt față de cineva. În *viața* mea. Nici până atunci, nici de atunci încolo. Nu sunt genul ăla de om. De unde mi-a venit atunci? De-a lungul anilor, am urmărit scena în minte de o mie de ori. Mă văd pe mine cum spun ce am spus și mă gândesc – Frank, *ce* te-a lovit? Dar jur pe ce am mai sfânt, cuvintele mi-au zburat dintr-odată din gură. După care Walter nu mai scoate o vorbă. Ții minte?

— Da.

— Nu te apără, nu îmi spune să închid fleanca. Acum trebuie să conducem ore în șir în tăcerea asta. Și nu pot să spun că îmi pare rău, fiindcă am senzația că nu mai am voie să deschid gura de față cu vreunul din voi niciodată. De parcă de la început fusesem angajat să nu deschid gura pe lângă voi – nu că aș fi fost *angajat,* dar înțelegi tu ce vreau să spun. Pe urmă ajungem acasă la ai voștri – în viața mea nu am mai văzut așa casă –, și Walter nici măcar nu mă prezintă părinților. De parcă nici nu exist. În mașină, pe drumul de întoarcere la școala de cadeți, nu îmi spune o vorbă. Nu îmi spune o vorbă până absolvim. Se poartă de parcă nu s-a întâmplat nimic. Se uită la mine de parcă nu m-a mai văzut niciodată. Pe urmă terminăm școala și, slavă

Domnului, nu mai trebuie să-l văd niciodată. Dar tot trebuie să mă gândesc la ce s-a întâmplat, la nesfârșit, și niciodată n-o să pot repara ce am făcut. Pe urmă, doi ani mai târziu, sunt transferat pe același vas cu el. Cât noroc să ai? Acum îmi e superior, ceea ce nu e mare surpriză. Se poartă de parcă nu mă cunoaște. Și eu trebuie să accept. Trebuie să trăiesc din nou cu ce am făcut, în fiecare zi.

Aici, Frank parcă a rămas fără cuvinte.

Îmi amintise de cineva în timpul cât își depăna povestea și se străduia să se explice. Apoi mi-am dat seama: de *mine* îmi amintise. De mine în seara aceea, în cabina Ednei Parker Watson, când încercasem cu disperare să mă salvez, vorbind, de ceva ce nu mai putea fi reparat niciodată. Făcea și el același lucru. Încerca să-și câștige iertarea prin cuvinte.

În clipa aceea, m-a copleșit sentimentul de milă – nu doar pentru Frank, ci și pentru versiunea aceea mai tânără a mea. Simțeam milă chiar și față de Walter, plin de mândrie și acuzare. Cât de umilit trebuie să se fi simțit Walter de ce făcusem și cât de oribil trebuie să fi fost pentru el să se simtă atât de expus în fața unui om pe care îl considera subordonat, deși Walter considera că toți îi sunt subordonați.

Cât de furios trebuie să fi fost că era nevoit să mă scoată din încurcătură în toiul nopții! Apoi, mila mea și-a ieșit din matcă și, pentru o singură clipă, am simțit milă față de toată lumea care a fost vreodată implicată într-o poveste imposibil de urâtă. Pentru toate încurcăturile în care cădem noi, oamenii – încurcături pe care nu le prevedem niciodată, cu care nu știm cum să ne descurcăm și pe care, apoi, nu le putem repara.

— Chiar te-ai gândit la asta tot timpul, de atunci, Frank? am întrebat eu.

— Întotdeauna.

— Îmi pare rău să aud asta, am spus – și vorbeam serios.

— Nu ție trebuie să-ți pară rău, Vivian.

— În unele privințe, îmi pare rău. Îmi pare foarte rău pentru foarte multe lucruri legate de incidentul de atunci. Cu atât mai mult acum, că am auzit toate astea.

— Dar *tu* te-ai gândit la asta tot timpul, de atunci? a întrebat el.

— M-am gândit la drumul cu mașina multă vreme, am recunoscut eu. Mai ales la ce ai spus tu. Mi-a fost greu. Nu vreau să mă prefac că nu a fost. Dar am încheiat capitolul acum mulți ani și nu m-am mai gândit la asta de mult timp. Deci nu-ți face griji, Frank Grecco – nu mi-ai distrus viața sau așa ceva. Ce-ar fi să cădem de acord să ștergem din catastif tot evenimentul ăsta trist?

Dintr-odată, s-a oprit în loc. S-a răsucit și s-a uitat la mine cu ochii mari.

— Nu știu dacă se poate.

— Bineînțeles că se poate, am spus. Hai să zicem că toți cei implicați erau tineri și nu știau cum să se poarte.

I-am pus mâna pe braț, din dorința de a-i arăta că de-acum totul avea să fie bine – că se terminase.

Din nou, ca și în prima zi când ne reîntâlnisem, și-a tras scurt brațul, aproape violent.

De data aceasta, eu trebuie să fi fost cea care a tresărit.

În continuare mă găsește respingătoare, așa am interpretat eu gestul. *Odată ce ești o curvetă mizerabilă, curvetă mizerabilă rămâi.*

Văzându-mi expresia, Frank a avut o grimasă și a spus:

— Doamne Isuse Cristoase, Vivian, îmi pare rău. Trebuie să-ți spun. Nu e vorba de tine. Dar nu pot…

A lăsat fraza neterminată, privind disperat în jur, prin parc, de parcă ar fi căutat pe cineva să-l salveze de momentul acela sau să-mi explice ce se întâmpla cu el. A mai încercat o dată, curajos:

— Nu știu cum să-ți spun. Mă simt ca dracu' să vorbesc despre asta. Dar nu suport să fiu atins, Vivian. Am eu o problemă.

— Ah.

Am făcut un pas înapoi.

— Nu e de la tine, a spus el. Așa e cu toată lumea. Nu suport să mă atingă nimeni. Am rămas așa de când cu *asta.*

A fluturat mâna spre partea dreaptă a corpului – unde cicatricile de la arsură îi urcau pe gât.

— Ai fost rănit, am spus eu ca o toantă. Bineînțeles că fusese rănit. Îmi pare rău. Nu am înțeles.

— Da, nu e nimic, cum era să înțelegi?

— Nu, îmi pare *foarte* rău, Frank.

— Știi ce? Nu mi-ai făcut-o tu.

— Dar chiar și așa.

— Au fost răniți și alții atunci. M-am trezit pe o navă-spital cu sute de inși – unii arși la fel de rău ca mine. Pe noi ne-au scos din apa în flăcări. Dar mulți dintre ei sunt bine acum. Nu înțeleg. Ei nu au chestia asta.

— Chestia asta, am spus eu.

— Chestia asta, când nu suporți să te atingă nimeni. Nu suporți să stai locului. Chestia asta a mea cu spațiile închise. Nu suport. În mașină sunt bine, dar să fiu eu la volan. În rest, dacă trebuie să stau pe loc prea mult timp, nu rezist. Trebuie să mă mișc întruna.

De asta nu vrusese să ne întâlnim într-un restaurant și nici măcar să stea cu mine pe o bancă în parc. Nu suporta spațiile închise și nu suporta să stea locului. Și nu suporta să fie atins. Probabil de aceea era atât de slab – avea nevoie să umble tot timpul.

Doamne Dumnezeule, bietul om.

Am observat că începea să se agite, așa că l-am întrebat:

— Vrei să ne mai plimbăm prin parc? E o seară frumoasă și mie îmi place să merg pe jos.

— Te rog, a răspuns el.

Așa că asta am făcut, Angela.

Am mers și am mers și am tot mers.

TREIZECI

Bineînțeles că m-am îndrăgostit de tatăl tău, Angela.

M-am îndrăgostit de el și nu avea nici un sens să mă îndrăgostesc de el. Eram cât se poate de diferiți. Dar poate de aici crește cel mai bine iubirea – din intervalul adânc dintre poli.

Eu eram o femeie care trăise dintotdeauna înconjurată de privilegii și confort, așa că mereu avusesem norocul să planez destul de lin prin viață. În cel mai violent secol din istoria omenirii, nu suferisem niciodată cu adevărat – în afară de micile necazuri în care mă băgasem singură, din propria neglijență. (Norocos e cel care nu are alte probleme decât cele pe care și le provoacă singur.) Da, muncisem din greu, dar asta se putea spune despre o mulțime de oameni – iar munca mea era sarcina relativ irelevantă de a croi rochii drăguțe pentru fete drăguțe. Pe lângă toate astea, eram o senzuală liber-cugetătoare, descătușată, care făcuse din căutarea plăcerii sexuale una din forțele motrice ale vieții ei.

După care a apărut Frank.

Era o persoană cu atâta *greutate* – mă refer la o greutate în însăși esența lui. Era un om care avusese o viață grea de la început. Era un om care nu făcea nimic cu nonșalanță, în pripă sau indiferent. Venea dintr-o familie săracă de imigranți; nu-și permitea să greșească. Era un catolic fervent, polițist și veteran care trecuse prin iad în slujba țării. Nu avea nimic din trăsăturile unei persoane senzuale. Sigur, nu suporta să fie atins – dar nu era vorba numai de asta. Nu avea în el nicio fărâmă de hedonism. Se îmbrăca pur utilitar. Mânca numai ca să-și alimenteze organismul. Nu socializa; nu ieșea să se distreze; nu mersese la o piesă de teatru în viața lui. Nu bea. Nu dansa. Nu fuma.

Nu se luase la bătaie niciodată. Era frugal și responsabil. Nu practica ironia, tachinarea sau trivialitatea. Nu spunea decât adevărul.

Și, firește, era căsătorit și credincios soției – și avea o fiică frumoasă, pe care o botezase după îngerii Domnului.

Într-o lume normală sau rezonabilă, cum să i se încrucișeze drumurile unui om serios ca Frank Grecco cu o ființă categoria pană ca mine? Ce ne adusese față în față? În afară de legătura comună cu fratele meu, Walter – un om care ne făcuse pe amândoi să ne simțim intimidați și micșorați –, nu aveam nimic în comun. Singura noastră istorie comună era una tristă. Petrecusem împreună o singură zi groaznică, hăt în 1941 – o zi după care amândoi rămăseserăm rușinați și marcați.

De ce am fi ajuns, după ziua aceea, să ne îndrăgostim douăzeci de ani mai târziu?

Nu știu.

Știu doar că nu trăim într-o lume normală sau rezonabilă, Angela.

Iată deci ce s-a întâmplat.

Polițistul Frank Grecco m-a sunat la câteva zile după prima noastră întâlnire să mă întrebe dacă am putea să mai ieșim la o plimbare.

Apelul m-a găsit la L'Atelier seara târziu – trecuse de mult de ora nouă. Soneria telefonului mă luase prin surprindere. Eram acolo din întâmplare, pentru că tocmai terminasem niște ajustări. Mă simțeam fără vlagă și cu ochii obosiți. Aveam de gând să mă duc sus să mă uit la televizor cu Marjorie și Nathan, apoi să mă culc. Aproape că am ignorat telefonul. Dar până la urmă am ridicat receptorul și la celălalt capăt al firului era Frank, care mă întreba dacă nu vreau să ies la plimbare cu el.

— Acum-acum? am întrebat eu. Vrei să mergem la plimbare *acum?*

— Dacă vrei. În seara asta nu-mi găsesc locul. Eu oricum ies și speram că poate vrei să vii și tu.

Ceva din spusele lui m-a intrigat și m-a emoționat. Primisem destule telefoane de la bărbați la asemenea ore – dar nu pentru că voiau să iasă la plimbare.

— Sigur, am spus eu. De ce nu?

— Ajung în douăzeci de minute. Vin pe străzi, nu pe autostradă.

Până la urmă am ajuns tocmai la estuarul East River în seara aceea – prin niște cartiere care pe atunci nu erau sigure, apropo –, după care am ținut-o înainte prin zona

în paragină de pe malul apei până am ajuns la podul Brooklyn. Odată ajunși la pod, l-am trecut.[44] Era frig, dar nu bătea deloc briza, iar mișcarea ne încălzea. Era lună nouă, așa că aproape că vedeai câteva stele.

Aceea a fost noaptea în care ne-am spus totul unul despre celălalt.

Aceea a fost noaptea în care am aflat că Frank devenise polițist tocmai ca urmare a incapacității de a sta locului. Patrula pe jos, opt ore pe zi, cât dura tura lui, era exact ce-i trebuia, mi-a spus el, ca să nu-i vină să fugă din propria piele. Din același motiv lucra atâtea ture suplimentare – întotdeauna se oferea să înlocuiască alți polițiști când aveau nevoie de o zi liberă. Dacă avea norocul să prindă o tură dublă, putea să meargă uneori șaisprezece ore încontinuu. Numai atunci ar fi fost suficient de obosit încât să doarmă toată noaptea. Ori de câte ori i se oferise o promovare, o refuzase. Promovarea ar fi însemnat muncă de birou și asta n-ar fi suportat.

Mi-a spus:

— Patrula de poliție e singurul lucru pentru care sunt calificat, în afară de munca de măturător.

Dar era o activitate cu mult sub capacitatea lui mintală. Tatăl tău era un om sclipitor, Angela. Nu știu dacă știi, pentru că era foarte modest. Dar era un fel de geniu. Ce-i drept, părinții lui erau analfabeți și fusese neglijat în droaia de frați și surori, dar fusese un copil-minune la matematică. În copilărie, arăta probabil ca o mie de alți copii din parohia Sacred Heart – toți din familii de docheri și zidari, născuți să fie și ei tot docheri și zidari –, dar Frank era altfel. Frank era *excepțional* de inteligent.

De la o vârstă fragedă, călugărițele observaseră că era special. Mama și tatăl lui considerau că școala era pierdere de timp – *de ce să înveți când poți să muncești?* Iar când l-au trimis, într-un târziu, la școală, erau atât de superstițioși, încât i-au legat usturoi la gât ca să-l ferească de duhurile rele. Dar Frank a înflorit la școală. Călugărițele irlandeze care i-au fost profesoare – deși neatente, dure și, adesea, de o părtinire feroce față de copiii italieni – nu au putut să nu observe ce minte avea. L-au ajutat să sară câteva clase, i-au dat teme în

plus și s-au minunat de cât de bine se pricepea la cifre. Excela la toate nivelurile.

A intrat ușor la Liceul Tehnic Brooklyn. A terminat primul din clasă. Apoi a mers doi ani la Colegiul Cooper pentru Științe și Arte, unde a studiat ingineria aeronautică, înainte să se înroleze în școala de cadeți și să intre în Marină. De ce a intrat în Marină, în fond? Îl fascinau avioanele pe care le studia; te-ai fi așteptat să-și dorească să devină pilot. Dar el s-a înscris în Marină, pentru că voia să vadă oceanul.

Închipuie-ți, Angela. Închipuie-ți cum e să fii un copil din Brooklyn – un loc înconjurat aproape în întregime de ocean – și să crești cu visul de a *vedea* într-o bună zi oceanul. Dar chiar nu-l văzuse niciodată. Sau cel puțin nu cum trebuie. Nu văzuse din Brooklyn decât străzile murdare și locuințele sociale mizere și docurile infecte de la Red Hook, unde tatăl lui lucra într-o echipă de docheri. Dar Frank avea vise romantice despre vase și eroi ai Marinei. Așa că s-a lăsat de facultate și s-a înrolat în Marină, la fel ca fratele meu, înainte chiar să se declare războiul.

— Ce risipă, mi-a spus el în noaptea aceea. Dacă aș fi vrut să văd oceanul, era suficient să merg pe Coney Island. Habar nu aveam că era așa de aproape.

De la început intenționase să revină la facultate după război, să-și ia diploma și să găsească un loc de muncă bun. Dar apoi a urmat atacul asupra vasului și a fost cât pe ce să ardă de viu. Iar din câte spunea, durerea fizică fusese cea mai mică. În timp ce se recupera în Pearl Harbor, la spitalul Marinei, cu arsuri de gradul trei pe jumătate din corp, fusese chemat la Curtea Marțială. Căpitanul Gehres, de pe USS *Franklin,* îi trimisese la Curtea Marțială pe absolut toți cei care ajunseseră în apă în ziua atacului. Căpitanul a afirmat că dezertaseră toți, împotriva ordinelor directe. Oamenii aceia – dintre care, la fel ca Frank, mulți fuseseră aruncați de pe vas de suflul exploziei, în flăcări – au fost acuzați de lașitate.

Pentru Frank, asta a fost cel mai greu. Stigmatul de „laș” l-a ars mai adânc decât pecetea focului. Deși în cele din urmă Marina a renunțat la proces, recunoscându-l drept ceea ce era (încercarea unui căpitan incompetent de a distrage atenția de la numeroasele erori pe care le comisese în ziua aceea

fatidică, dând vina pe niște oameni nevinovați), răul psihologic fusese făcut. Frank știa că mulți dintre cei care rămăseseră la bord în timpul atacului încă îi considerau pe cei din apă dezertori. Alți supraviețuitori au fost medaliați pentru curaj. Morții au fost declarați eroi. Dar cei din apă nu – cei care fuseseră aruncați peste bord în flăcări, nu. Ei erau lașii. Rușinea nu-l mai părăsise de atunci.

După război, s-a întors acasă, în Brooklyn. Dar din cauza rănilor și a traumelor (pe atunci se numeau „tulburare neuropsihopatică" și nu se cunoștea niciun tratament) nu a mai fost niciodată același om. De-acum nu se mai punea problema să se întoarcă la facultate. Nu mai era în stare să stea într-o sală de curs. A încercat să-și ia diploma, dar era nevoit să iasă din clădire în fugă tot timpul, hiperventilat. („Nu suport să fiu într-o cameră cu oameni", spunea el.) Dar chiar dacă ar fi reușit să termine facultatea, unde ar fi putut să lucreze? Omul era incapabil să stea într-un birou. Nu putea sta locului cât dura o ședință. De-abia răbda o convorbire la telefon fără să simtă că îi exploda ceva în piept de agitație și groază.

Cum puteam eu – cu viața mea ușoară și confortabilă – să înțeleg o asemenea durere?

Nu puteam.

Dar puteam să ascult.

Îți spun toate acestea acum, Angela, pentru că mi-am promis să-ți spun totul. Dar îți spun toate acestea și pentru că sunt destul de sigură că Frank nu ți-a spus nimic.

Tatăl tău era mândru de tine și te iubea. Dar nu voia să cunoști detaliile vieții lui. Îi era rușine că nu-și mai respectase promisiunea academică. Îi era jenă că avea un loc de muncă atât de jos față de capacitatea lui intelectuală. Îi otrăvea inima faptul că nu-și mai terminase studiile superioare. Și se simțea mereu umilit de tulburarea lui psihologică. Era dezgustat de sine însuși pentru că nu putea să stea locului, sau să doarmă de seara până dimineața, sau să fie atins, sau să aibă o carieră serioasă.

Ți-a ascuns atât cât a putut toate astea, pentru că voia să-ți poți clădi propria viață – liberă de istoria lui

sumbră. Te vedea ca pe o creație proaspătă și nepătată. Considera că era mai bine să rămână oarecum distant față de tine, ca să nu te atingă umbrele lui. Cel puțin asta mi-a spus mie și n-am niciun motiv să nu-l cred. Nu voia să-l cunoști prea bine, Angela, pentru că nu voia ca viața lui să-ți rănească viața.

M-am întrebat de multe ori cum era să ai un tată care ținea atât de mult la tine, dar care s-a îndepărtat intenționat din existența ta de zi cu zi. Când l-am întrebat dacă nu cumva îți doreai, poate, mai multă atenție din partea lui, a spus că probabil așa era. Dar nu voia să se apropie într-atât încât să te rănească. Se considera o persoană care rănește.

Cel puțin asta mi-a spus mie.

A considerat că era mai bine să te lase în grija mamei tale.

Nu am menționat-o încă pe mama ta, Angela.

Vreau să știi că nu am făcut-o din lipsă de respect, dimpotrivă. Nu sunt sigură cum să vorbesc despre mama ta sau despre căsnicia părinților tăi. Aici voi păși cu prudență, ca să nu te jignesc sau să te rănesc. Dar voi încerca, în același timp, să-ți dau un raport precis. Meriți, cel puțin, să știi tot ce știu și eu.

Trebuie să încep prin a spune că nu am întâlnit-o niciodată pe mama ta – nici măcar o fotografie cu ea nu am văzut –, așa că nu știu despre ea altceva decât ce mi-a spus Frank. Tind să cred că descrierile pe care mi le făcea erau sincere, numai pentru că *el* era atât de sincer. Dar doar pentru că mi-a descris-o sincer pe mama ta nu înseamnă neapărat că mi-a descris-o *fidel.* Nu pot decât să presupun că era și ea ca noi toți – o ființă complicată, compusă din mai mult decât impresiile unui singur om.

Poate că tu ai cunoscut o persoană complet diferită de cea pe care mi-a descris-o mie tatăl tău, asta încerc să spun. Îmi pare rău, deci, dacă povestea mea se contrazice cu percepția ta.

Dar tot am să ți-o spun.

Am aflat de la Frank că pe soția lui o chema Rosella, că era din cartier și că părinții ei (tot imigranți sicilieni) dețineau băcănia de pe strada pe care copilărise el. Așadar, familia ei avea un statut social mai înalt decât părinții lui Frank, care făceau muncă manuală.

Știu că Frank a început să lucreze pentru părinții Rosellei în clasa a opta, ca băiat de livrări. Întotdeauna i-a plăcut și i-a admirat pe bunicii tăi. Erau oameni mai blânzi și mai rafinați decât ai lui. Acolo a cunoscut-o pe mama ta – la băcănie. Ea era cu trei ani mai tânără. Harnică. Fată serioasă. S-au căsătorit când el avea douăzeci de ani, iar ea șaptesprezece.

Când l-am întrebat dacă el și Rosella erau îndrăgostiți când s-au căsătorit, a spus:

— Toată lumea de la mine din cartier s-a născut în același cvartal, a crescut în același cvartal și s-a căsătorit cu cineva din același cvartal. Pur și simplu așa se făcea. Era un om bun și îmi plăcea familia ei.

— Dar o iubeai? am repetat eu.

— Era genul de persoană potrivită pentru căsătorie. Aveam încredere în ea. Ea știa că aveam să întrețin familia. Nu ne permiteam noi luxuri ca iubirea.

S-au căsătorit imediat după Pearl Harbor, ca atâtea alte perechi și din aceleași motive ca toate celelalte.

Și, firește, tu, Angela, te-ai născut în 1942.

Știu că Frank nu a primit prea multe permisii în ultimii ani de război, așa că nu v-a văzut pe tine și pe Rosella foarte multă vreme. (Marinei nu îi era ușor să trimită oameni acasă din Pacificul de Sud tocmai în Brooklyn; mulți dintre cei de acolo nu și-au văzut familia ani de zile.) Frank a petrecut trei Crăciunuri la rând pe un portavion. Trimitea scrisori acasă, dar Rosella răspundea rar. Ea nu terminase școala și îi era rușine cu scrisul ei de mână și cu ortografia. Pentru că și părinții lui Frank de-abia dacă știau să scrie și să citească, era unul din marinarii de pe portavion care nu primeau niciodată corespondență.

— A fost greu pentru tine? l-am întrebat eu. Să nu primești niciodată vești de acasă?

— Nu le-am luat-o nici unuia în nume de rău, a spus el. Ai mei nu erau oameni care să scrie scrisori. Dar chiar dacă Rosella nu mi-a scris niciodată, eu știam că îmi era credincioasă și că avea grijă de Angela. Nu a fost niciodată genul care să umble cu alți băieți. Mulți bărbați de pe vas nu puteau spune același lucru despre soțiile lor.

Apoi a urmat atacul kamikaze, iar Frank a suferit arsuri pe 60 la sută din suprafața corpului. (Oricât ar fi

spus el că alții de pe vasul lui suferiseră răni la fel de grave, adevărul este că nu mai supraviețuise nimeni cu arsuri ca ale lui. Pe atunci lumea nu supraviețuia cu arsuri pe 60 la sută din suprafața corpului, Angela – dar tatăl tău a reușit.) Apoi au urmat lunile lungi de recuperare chinuitoare la spitalul naval. Când s-a întors în sfârșit acasă, era deja 1946. Era un om schimbat. Un om zdrobit. Tu aveai deja patru ani și nu-l cunoșteai decât dintr-o fotografie. Mi-a spus că, atunci când te-a revăzut după atâția ani, erai atât de frumoasă și de isteață și de bună, încât nu i-a venit să creadă că erai a lui. Nu i-a venit să creadă că ceva asociat cu el putea fi atât de pur ca tine. În același timp, îți era puțin frică de el. Dar nici pe departe atât de frică pe cât îi era lui de tine.

Și soția lui i se părea străină. În anii de absență, Rosella se transformase dintr-o tânără drăguță într-o matroană – masivă și serioasă, mereu în negru. Era genul de femeie care mergea la biserică în fiecare dimineață și se ruga la sfinții ei cât era ziua de lungă. Voia să aibă mai mulți copii. Dar, firește, acum nu mai era posibil, pentru că Frank nu suporta să fie atins.

În noaptea aceea, când am mers până în Brooklyn, Frank mi-a spus:

— După război, am început să dorm pe un pat improvizat în șopronul din spatele casei. Mi-am făcut o cămăruță acolo, cu o sobă pe cărbuni. Acolo dorm de ani de zile. E mai bine așa. Nu trezesc pe nimeni la orele ciudate la care umblu eu. Uneori mă trezesc țipând și din astea. Nevasta și copilul meu nu trebuie să audă așa ceva. Pentru mine, când vine vorba de somn, totul e un dezastru. Mai bine să fiu singur.

O respecta pe mama ta, Angela, vreau să știi asta.

Niciodată nu a spus vreo vorbă rea despre ea. Dimpotrivă – aproba complet felul cum te crescuse și îi admira stoicismul în fața numeroaselor dezamăgiri ale vieții. Nu se ciondăneau niciodată. Niciodată nu erau la cuțite. Dar după război de-abia dacă își mai vorbeau, cu excepția treburilor de familie. Lăsa în seama ei toate deciziile și îi dădea mereu salariul lui, fără întrebări. Ea preluase băcănia părinților și moștenise clădirea în care se afla magazinul. Se pricepea la afaceri, spunea el. Era bucuros că tu, Angela, crescuseși în magazin, stând de

vorbă cu toată lumea. („Lumina cartierului”, așa îți spunea.) Mereu căuta în tine semne că și tu riscai să devii mai târziu o izolată ciudată (așa se vedea pe sine), dar păreai normală și sociabilă. În orice caz, Frank avea completă încredere în alegerile pe care le făcuse mama ta în ceea ce te privea. Dar el era mereu plecat în patrulă, sau se plimba prin oraș noaptea. Rosella lucra mereu la băcănie sau avea grijă de tine. Erau căsătoriți numai cu numele.

La un moment dat, mi-a spus el, îi oferise divorțul, ca să aibă ocazia să-și găsească un bărbat mai potrivit. Incapabil să-și îndeplinească datoriile conjugale și să-i țină companie, era convins că puteau obține anularea căsătoriei. Ea era încă tânără. Cu alt bărbat, încă mai avea șansa să aibă familia numeroasă pe care și-o dorise dintotdeauna. Dar, chiar dacă Biserica Catolică i-ar fi permis să divorțeze, Rosella nu ar fi acceptat niciodată.

— E mai bisericoasă decât Biserica însăși, a spus el. Nu e genul de persoană care să încalce vreodată un jurământ. Iar la noi în cartier nu divorțează nimeni, Vivian, chiar dacă le merge rău. Iar între mine și Rosella… lucrurile nu au mers niciodată *rău.* Pur și simplu ne-am trăit fiecare viața lui. Un lucru trebuie să înțelegi despre sudul Brooklynului – cartierul în sine e o familie. Nu se poate să destrami familia. De fapt, soția mea e căsătorită cu cartierul. Cartierul a avut grijă de ea cât am fost eu în armată. Tot cartierul are grijă de ea și acum – de ea și de Angela.

— Dar ție îți place cartierul? am întrebat eu.

A zâmbit trist.

— Nu ai de ales, Vivian. Cartierul e parte din mine. Și eu voi fi întotdeauna parte din el. Dar, în același timp, de când cu războiul *nu* mai sunt parte din el. Te întorci și toată lumea se așteaptă să fii același om care erai înainte de război. Pe vremuri aveam pasiuni, ca toată lumea – baseball, filme, din astea. Evenimentele la biserica de pe Fourth Street, de sărbătorile mari. Dar nu mai am pasiuni. Nu mai e locul meu acolo. Nu e vina cartierului. Ei sunt oameni buni. Au vrut să aibă grijă de noi, veteranii care s-au întors după război. Așa e cu cei ca mine, dacă ai o Inimă Purpurie[45], toată lumea vrea să-ți dea o bere, să te salute, să-ți ofere bilete gratis la un spectacol. Dar eu nu am ce face cu astea. După o

vreme, au învățat să mă lase în pace. Acum parcă sunt o stafie când umblu pe străzi. Dar tot aparțin cartierului. E greu de explicat dacă nu ești de acolo.

— Te gândești vreodată să te muți din Brooklyn? l-am întrebat eu.

— Doar în fiecare zi din ultimii douăzeci de ani, a răspuns el. Dar nu ar fi corect față de Rosella și Angela. Oricum, nu sunt sigur că mi-ar fi mai bine altundeva.

În noaptea aceea, în timp ce traversam înapoi podul Brooklyn, mi-a spus:

— Dar tu, Vivian? Nu te-ai căsătorit?

— A fost cât pe ce. Dar m-a salvat războiul.

— Cum adică?

— S-a întâmplat atacul de la Pearl Harbor, omul meu s-a înrolat, am rupt logodna.

— Îmi pare rău să aud.

— Să nu-ți pară. Nu era potrivit pentru mine și eu aș fi fost o catastrofă pentru el. Era un om bun, merita mai mult.

— Și n-ai găsit alt bărbat?

Am tăcut o vreme, încercând să mă gândesc cum să răspund. În cele din urmă, am hotărât să-i spun pur și simplu adevărul.

— Am găsit mulți alți bărbați, Frank. Prea mulți ca să-i numeri.

— Ah, a făcut el.

După aceea a tăcut; nu știam cum luase informația. Altă femeie, în locul meu, poate ar fi ales să fie discretă. Dar ceva încăpățânat din mine a insistat să fiu și mai clară.

— M-am culcat cu mulți bărbați, Frank, asta vreau să spun.

— Nu, am înțeles, a spus el.

— Și presupun că am să mă culc cu încă mai mulți și de acum încolo. Culcatul cu bărbați – cu o mulțime de bărbați – e mai mult sau mai puțin stilul meu de viață.

— Bun, a spus el. Înțeleg.

Nu părea să-l agite ideea. Doar l-a pus pe gânduri. Dar pe mine mă neliniștea să dezvălui adevărul acela despre mine. Și, din nu știu ce motiv, nu reușeam să mă opresc.

— Am vrut să știi asta despre mine, am continuat eu, doar pentru că trebuie să fii conștient ce fel de femeie sunt. Dacă e să fim prieteni, nu vreau să mă judeci. Dacă aspectul ăsta al vieții mele urmează să fie o problemă…

S-a oprit brusc.

— De ce te-aș judeca?

— Gândește-te de unde vin, Frank. Gândește-te cum ne-am cunoscut prima oară.

— Mda, îmi dau seama, a spus el. Înțeleg. Dar nu e cazul să-ți faci griji-

— Bun.

— Nu sunt eu genul, Vivian. Niciodată n-am fost.

— Mulțumesc. Am vrut doar să fiu sinceră.

— Îți mulțumesc pentru tributul tău de sinceritate, a spus el – și până în ziua de azi cred că a fost unul dintre cele mai elegante lucruri pe care le-am auzit de la cineva.

— Sunt prea bătrână să mai ascund cine sunt, Frank. Și sunt prea bătrână să mă facă cineva să-mi fie rușine cu mine însămi – înțelegi?

— Da.

— Oricum, ce părere ai de asta? am întrebat eu.

Nu-mi venea să cred că insistam asupra acelui subiect. Dar nu puteam să nu întreb. Calmul lui – lipsa unei reacții șocate – era surprinzător.

— Ce cred eu despre faptul că te culci cu mulți bărbați?

— Mda.

S-a gândit un moment, apoi a spus:

— Am învățat ceva despre lume, Vivian, ceva ce nu știam când eram tânăr.

— Și anume?

— Lumea asta nu e făcută din linii drepte. Când crești, ți se pare că lucrurile stau într-un fel. Ți se pare că există reguli. Ți se pare că situația trebuie să fie așa și așa. Încerci să trăiești drept. Dar lumii nu-i pasă de regulile tale sau de ce crezi tu. Lumea nu are linii drepte, Vivian. Și nici n-o să aibă vreodată. Regulile noastre nu înseamnă nimic. Uneori, lumea pur și simplu ți se *întâmplă,* asta cred eu. Și noi trebuie să mergem mai departe prin ea cum putem.

— Nu știu dacă am crezut vreodată că lumea e făcută din linii drepte, am spus eu.

— Eu credeam. Și m-am înșelat.

Ne-am continuat drumul. Sub noi, apele estuarului – întunecate și reci – înaintau mereu spre mare, purtând pe curenții lor poluarea întregului oraș.

— Pot să te întreb ceva, Vivian? a întrebat el după o vreme.

— Sigur.

— Te face fericită?

— Să fiu cu atâția bărbați, la asta te referi?

— Da.

M-am gândit serios la întrebarea lui. Nu o pusese pe un ton acuzator. Cred că voia sincer să mă înțeleagă. Și nu sunt sigură că meditasem până atunci la asta. Nu voiam să o tratez superficial.

— Mă face să mă simt *satisfăcută,* Frank, am răspuns eu în cele din urmă. E cam așa: cred că am în mine un întuneric pe care nu-l vede nimeni. E acolo mereu, ascuns adânc. Și când sunt cu atâția bărbați diferiți, întunericul e satisfăcut.

— Bun, a spus Frank. Asta cred că pot să înțeleg.

Niciodată nu vorbisem despre mine într-un mod atât de vulnerabil. Niciodată nu mai încercasem să-mi exprim experiența în cuvinte. Dar aveam senzația că nu o exprimasem bine. Cum să explic că prin „întunericul" acela nu mă refeream la „păcat" sau la „rău", ci doar la faptul că era un loc în imaginația mea atât de insondabil de adânc, încât lumina lumii reale nu avea cum să răzbată până la el. Numai sexul reușise asta. Locul acela din mine era aproape pre-uman. În mod sigur era pre-civilizație. Era un loc dincolo de limbaj. Prietenia nu răzbătea până la el. Eforturile mele creative nu răzbăteau până la el. Admirația și bucuria nu răzbăteau până la el. În partea aceasta ascunsă din mine nu ajungea decât sexul. Iar când un bărbat intra în locul acela secret din mine, cel mai întunecat, simțeam că ajunsesem la însuși izvorul meu.

În mod ciudat, în locul acela al abandonului întunecat mă simțeam cel mai puțin maculată și cea mai adevărată.

— Dar *fericită?* am continuat eu. Tu ai întrebat dacă mă face fericită. Nu cred. Alte lucruri din viață mă fac

fericită. Munca mea mă face fericită. Prieteniile și familia pe care mi-am creat-o, ele mă fac fericită. New Yorkul mă face fericită. Mersul acum pe pod cu tine mă face fericită. Dar relațiile cu toți bărbații aceia mă fac să mă simt *satisfăcută,* Frank. Și am ajuns să înțeleg că genul acesta de satisfacție e ceva de care am nevoie ca să nu ajung nefericită. Nu spun că e bine. Spun doar că așa e în cazul meu și că nu se va schimba niciodată. Eu m-am împăcat cu asta. Cum ai spus și tu, lumea nu e făcută din linii drepte.

Frank a aprobat din cap, ascultând. Dorindu-și să înțeleagă. Capabil să înțeleagă.

După încă o tăcere lungă, Frank a spus:

— Atunci, eu unul cred că ești norocoasă.

— De ce? am întrebat eu.

— Pentru că puțini știu cum să fie satisfăcuți.

TREIZECI ȘI UNU

Niciodată nu am iubit pe cine trebuia să iubesc, Angela.

Nimic din ce a fost aranjat pentru mine nu a mers cum era planificat. Părinții mă îndreptaseră într-o direcție anume – către un internat respectabil și o facultate de elită – ca să întâlnesc comunitatea de care trebuia să aparțin. Dar se pare că nu-mi era locul acolo, pentru că până în ziua de azi nu am nici măcar un prieten din lumile acelea. Și nici nu mi-am găsit un soț la unul din numeroasele baluri din timpul școlii.

Nici n-am simțit că-mi era locul lângă părinții mei sau în orășelul în care am crescut. Nici acum nu păstrez legătura cu nimeni din Clinton. Cu mama am avut doar o relație foarte superficială, până la moartea ei. Iar tata, firește, nu a fost niciodată mult mai mult decât un comentator politic morocănos la capătul îndepărtat al mesei.

Apoi m-am mutat la New York și am cunoscut-o pe mătușa Peg, o lesbiană neconvențională și iresponsabilă, care bea și cheltuia prea mult și nu voia decât să se vânture prin viață cu un fel de *hop-și-așa-tra-lala* – și am *adorat-o.* Nu mi-a dat nici mai mult, nici mai puțin decât toată lumea mea.

Am cunoscut-o și pe Olive, care nu părea adorabilă – dar pe care tot am ajuns să o ador. Mult mai mult decât mi-am iubit mama sau tatăl. Olive nu era o ființă caldă sau afectuoasă, dar era loială și bună. Mi-a fost un fel de bodyguard. Ea ne-a fost ancoră. M-a învățat toată bruma de moralitate pe care o am acum.

Apoi am cunoscut-o pe Marjorie Lowtsky – o adolescentă excentrică din Hell's Kitchen ai cărei părinți imigranți făceau comerț cu cârpe vechi. Nu era deloc genul de persoană cu care ar fi fost potrivit să mă împrietenesc. Dar mi-a devenit nu doar parteneră de afaceri, ci și soră. Am iubit-o, Angela, din toată inima. Aș fi făcut orice pentru ea și ea pentru mine.

Apoi a apărut fiul lui Marjorie, Nathan – băiețelul firav, alergic la viața însăși. Era copilul lui Marjorie, dar era și copilul meu. Dacă viziunea părinților mei pentru viața mea ar fi mers conform planului, aș fi avut fără

îndoială copii ai mei – viitori lideri ai industriei, mari și puternici și practicanți de echitație –, dar în locul lor l-am avut pe Nathan și a fost mai bine. Pe Nathan l-am ales eu, iar el m-a ales pe mine. Și pe el l-am iubit.

Oamenii aceștia atât de pestriți la prima vedere au fost familia mea, Angela. Oamenii aceștia au fost *adevărata* mea familie. Îți spun toate astea pentru că vreau să înțelegi că – de-a lungul următorilor câțiva ani – am ajuns să-l iubesc pe tatăl tău la fel de mult cât îi iubeam pe oricare dintre ei.

Inima mea nu poate să-i ofere o laudă mai mare decât aceasta. Mi-a devenit la fel de apropiat ca familia mea frumoasă, pestriță și *adevărată.*

O asemenea iubire este ca un puț adânc, cu pereții netezi.

Odată ce cazi în el, gata – îl vei iubi mereu pe omul acela.

Ani de zile, tatăl tău mă suna de câteva ori pe săptămână, seara, la ore neobișnuite, și spunea:

— Vrei să ieșim? Nu pot să dorm.

Eu spuneam:

— Tu niciodată nu poți să dormi, Frank.

Iar el spunea:

— Da, dar în seara asta nu pot să dorm mai rău decât de obicei.

Nu conta ce anotimp sau ce oră era. Întotdeauna spuneam da. Mereu mi-a plăcut să explorez orașul și mereu mi-a plăcut noaptea. În afară de asta, niciodată nu mi-a trebuit prea mult somn. Dar în primul rând, îmi plăcea pur și simplu compania lui Frank. Așa că mă suna, iar eu acceptam să ne întâlnim și el venea cu mașina din Brooklyn să mă ia și mergeam undeva împreună și ne plimbam pe jos.

Nu ne-a trebuit mult să străbatem la pas toate cartierele Manhattanului, așa că în scurtă vreme am început să explorăm și zonele mai îndepărtate de centru. Nu am întâlnit om care să cunoască mai bine orașul. M-a dus în cartiere de care nici nu auzisem și pe care le exploram pe jos la revărsat de ziuă, vorbind întruna. Am umblat prin toate cimitirele și toate zonele industriale. Am umblat pe malul apei. Am umblat pe lângă casele de la stradă și pe lângă noile proiecte de construcții. În cele

din urmă, am trecut toate podurile din zona metropolitană extinsă a New Yorkului – și sunt multe.

Nu ne-a deranjat niciodată nimeni. Era foarte ciudat. Pe atunci, orașul nu era sigur, dar noi îl străbăteam de parcă eram de neatins. De multe ori ne adânceam atât de tare în conversație, încât nici nu observam împrejurimile. Ca prin minune, străzile ne-au protejat și oamenii ne-au lăsat în pace. Câteodată mă întrebam dacă eram vizibili pentru cei din jur. Dar uneori ne oprea poliția și ne întreba ce făceam, iar Frank le arăta insigna. Spunea „O conduc pe doamna acasă" – chiar dacă eram într-un cartier jamaican din Crown Heights. El mereu mă conducea acasă. Asta era povestea eternă.

Uneori, târziu în noapte, mă ducea cu mașina pe Long Island să luăm midii prăjite de la un local pe care îl știa el – un non-stop la care puteai să oprești lângă fereastră și să-ți comanzi mâncarea din mașină. Sau mergeam la Sheepshead Bay după scoici Venus. Le mâncam pe doc, uitându-ne la vasele de pescuit cum ieșeau în larg. Primăvara, mă ducea cu mașina în afara orașului, în New Jersey, să culegem frunze de păpădie la lumina lunii, pentru salate amare. Sunt preferatele sicilienilor, m-a învățat el.

Mersul cu mașina și pe jos – numai asta putea să facă fără să devină prea agitat.

Întotdeauna mă asculta. Mi-a devenit cel mai de încredere confident. Frank avea o anumită claritate – o integritate profundă, de nezdruncinat. Era liniștitoare compania unui bărbat care nu se lăuda niciodată (ce lucru rar la cei din generația lui!) și care nu se impunea în niciun fel asupra lumii din jur. Dacă avea vreun defect sau făcea o greșeală, îți spunea înainte să afli singură. Și nu era lucru pe care să i-l spun despre mine pe care să-l judece sau să-l critice. Frânturile mele de întuneric nu îl speriau; avea în el un asemenea întuneric, încât nu îl speriau umbrele altora.

Dar în primul și în primul rând *asculta.*

Îi spuneam totul. Când aveam un nou iubit, îi spuneam. Când aveam o teamă, îi spuneam. Când aveam o victorie, îi spuneam. Nu eram obișnuită, Angela, să mă asculte bărbații.

Cât despre tatăl tău, nici el nu era obișnuit cu compania unei femei dispuse să meargă pe jos cu el câte

opt kilometri în toiul nopții, pe ploaie, în Queens, numai ca să-i țină de urât când nu reușea să adoarmă.

Nu avea de gând să-și părăsească soția și fiica niciodată. Știam, Angela. Nu era el omul care să facă asta. Și nici eu nu aveam de gând să-l atrag în pat. Pe lângă faptul că rănile și traumele lui îi făceau imposibilă orice viață sexuală, nu eram o femeie capabilă să aibă o aventură cu un bărbat însurat. Nu eram eu omul care să facă asta. Nu mai eram.

Mai mult, nu pot spune că am avut vreodată fantezii despre cum ar fi fost să mă căsătoresc cu el. În general, desigur, gândul la căsătorie îmi dădea o senzație de limitare; nu-mi doream asta cu nimeni. Cu atât mai puțin cu Frank. Nu ne imaginam pe noi doi la micul dejun, stând de vorbă peste ziar. Făcând planuri de vacanță. Imaginea aceasta nu semăna cu niciunul din noi.

În sfârșit, nu pot fi sigură că eu și Frank am fi avut o iubire și o tandrețe la fel de profunde unul pentru celălalt dacă sexul ar fi făcut parte vreodată din povestea noastră. Sexul este de prea multe ori un mod de a trișa – o scurtătură spre intimitate. Un mod de a sări peste etapa în care cunoști inima cuiva, alegând să-i cunoști doar trupul.

Așadar, eram devotați unul celuilalt, în felul nostru, dar ne mențineam viețile separate. Singurul cartier din New York pe care nu l-am explorat niciodată împreună pe jos a fost al lui – sudul Brooklynului. (Sau Carroll Gardens, cum l-au botezat mai târziu agențiile imobiliare, dar tatăl tău nu i-a spus niciodată așa.) Cartierul acela aparținea familiei lui – tribului lui, de fapt. Din respect, l-am lăsat în pace, neatins de pașii noștri.

El nu i-a cunoscut niciodată pe ai mei, eu nu i-am cunoscut niciodată pe ai lui.

L-am prezentat pe fugă lui Marjorie – și, firește, prietenele mele știau *despre* el dar Frank nu era omul care să socializeze. (Ce să fac – să organizez o mare cină la care să mă laud cu el? Să mă aștept ca un om cu tulburarea lui nervoasă să stea într-o cameră aglomerată, la conversații inutile cu străini, cu un cocktail în mână? Nu.) Pentru prietenele mele, Frank era doar fantoma

umblătoare. Acceptau că era important pentru mine, pentru că le spusesem eu că era important pentru mine. Dar niciodată nu l-au înțeles. Cum să-l înțeleagă?

Recunosc că, o vreme, mi-am permis o fantezie cum că el și Nathan s-ar putea întâlni într-o bună zi și că i-ar deveni o figură paternă drăguțului de el. Dar nici asta nu avea cum să meargă. De-abia a reușit să-ți fie *ție* figură paternă, Angela – copilul lui adevărat, pe care îl iubea din toată inima. De ce i-aș fi cerut să-și asume alt copil față de care să se simtă vinovat?

Nu i-am cerut nimic, Angela. Și nici el nu mi-a cerut nimic. (Doar „Vrei să ieșim la plimbare?”)

Ce eram, deci, unul pentru altul? Cum să numești asta? Eram mai mult decât prieteni – asta era sigur. Era iubitul meu? Eram amanta lui?

Niciunul din cuvintele de mai sus nu sunt de ajuns.

Cuvintele de mai sus descriu ceva ce nu eram.

Dar îți pot spune că în inima mea era un colț singuratic și neocupat despre care nici nu știusem – iar Frank s-a mutat drept acolo. Odată ce l-am avut în inimă, am avut senzația că aparțineam iubirii înseși. Nu am locuit niciodată împreună și nu am împărțit patul, dar el a fost mereu o parte din mine. Îi păstram povești toată săptămâna, ca să am ceva frumos să-i spun. Îi ceream părerea, pentru că îi respectam etica. Am ajuns să-i îndrăgesc chipul tocmai pentru că era al lui. În ochii mei, chiar și cicatricile de la arsuri au devenit frumoase. (Pielea îi arăta ca legătura uzată a unei cărți sacre străvechi.) Mă fermecau orele la care ne întâlneam și locurile misterioase pe care le vizitam – și în conversațiile noastre, și în orașul în sine.

Timpul petrecut împreună se scurgea în afara lumii, așa aveam senzația.

La noi nimic nu era normal.

Mereu mâncam în mașină.

Ce *eram?*

Eram Frank și Vivian, care se plimbau împreună prin New York când toată lumea dormea.

De obicei, Frank mă căuta noaptea, dar într-o zi pârjolitor de fierbinte din vara lui 1966 m-a sunat pe la mijlocul după-amiezii și m-a întrebat dacă nu am putea să ne vedem imediat. Părea foarte agitat, iar când a

ajuns la L'Atelier a țâșnit din mașină și a început să umble de colo-colo prin fața prăvăliei, mai tulburat decât îl văzusem vreodată. I-am pasat repede ce lucram unei asistente, am sărit în mașină și i-am spus:

— Hai să mergem, Frank. Haide. Condu.

A condus până la aerodromul Floyd Bennett din Brooklyn – depășind limita de viteză și fără să spună o vorbă. A parcat pe un petic de pământ de la capătul unei piste, de unde puteam privi cum se pregăteau de aterizare avioanele Rezervei Aeriene Navale. Știam că era foarte agitat: întotdeauna mergea la aerodromul Floyd Bennett să se uite cum aterizau avioanele, când nu-l mai calma nimic altceva. Răgetul motoarelor îi liniștea nervii.

Știam că nu era cazul să întreb ce se întâmplase. Știam că până la urmă tot avea să-mi spună, odată ce-și mai trăgea sufletul.

Așa că am rămas acolo, în căldura zdrobitoare de iulie, cu motorul oprit, și am ascultat tic-tacul pieselor din mașină, care se răceau. Tăcere, apoi o aterizare, apoi din nou tăcere. Am coborât geamul să intre niște aer, dar Frank nu a părut să observe. Nici acum nu-și descleștase de pe volan mâinile cu încheieturile albite de strânsoare. Era în uniformă, în care probabil asudase. Dar nici asta nu părea să observe. A mai aterizat un avion, zguduind solul.

— Azi am fost la tribunal, a spus el.

— Așa, am spus eu – doar cât să știe că ascultam.

— Trebuia să depun mărturie despre o tâlhărie de anul trecut. La un magazin de bricolaj. Niște băieți drogați care căutau lucruri de vândut. L-au bătut pe proprietar, deci au fost acuzați și de agresiune. Eu am ajuns primul la fața locului, deci da.

— Înțeleg.

Tatăl tău trebuia să meargă des la tribunal, Angela, cu diverse probleme de poliție. Nu îi plăcea niciodată (evident, să stea locului într-o sală plină de oameni era un iad pentru el), dar nu se mai întâmplase să-i provoace o asemenea reacție de panică. Trebuie să se fi petrecut ceva mai rău.

Am așteptat.

— Azi am văzut pe cineva pe care îl cunoșteam de mai demult, Vivian, a spus el în cele din urmă. Nici

acum nu-și luase mâinile de pe volan și nici nu încetase să privească drept înainte. Unul din Marină. De undeva din Sud. A fost pe *Franklin* cu mine. Tom Denno. Nu m-am mai gândit la numele ăsta de ani de zile. Din Tennessee era. Nici nu știam că s-a mutat pe-aici. Ăștia din Sud, ai crede că s-au dus toți acasă după război nu? Dar el văd că nu. S-a mutat aici, la New York. Stă la mama dracu, pe West End Avenue. Acum e avocat. Azi era la tribunal, îl apăra pe unul din copiii care au spart magazinul. Presupun că părinții lui aveau bani serioși. I-au făcut rost de avocat. Tom Denno. Tocmai el.

— Îmi dau seama că te-a surprins.

Din nou, vorbeam doar ca să știe că eram acolo.

— Și acum îl țin minte pe Tom când de-abia venise pe vas, a continuat Frank. Nu știu pe ce dată – nu mă pune să-mi amintesc –, dar era pe la începutul lui patruspatru. Venise direct de la fermă. Băiat de la țară. Dacă crezi că orășenii au pielea groasă, să-i vezi pe băieții de la țară. Cei mai mulți trăiseră într-o sărăcie cum n-ai mai pomenit. Credeam că *eu* fusesem sărac când eram mic, dar pe lângă ei era nimic. Nu mai văzuseră atâta mâncare câtă primeau pe vas. Mâncau de parcă erau morți de foame, țin minte. Era prima oară în viață când nu trebuiau să împartă cina cu zece frați. Unii de-abia dacă purtaseră încălțări până atunci. Niște accente cum n-ai mai auzit. De-abia îi înțelegeai. Dar în luptă erau dați dracului. Erau dați dracului și când nu ne ataca nimeni. Se certau întruna între ei sau erau obraznici cu pușcașii marini care asigurau paza amiralului când era la bord. Nu știau să facă altceva decât să se lupte cu viața, înțelegi. Tom Denno era cel mai dat dracului dintre toți.

Am aprobat din cap. Frank rareori vorbea în asemenea detaliu despre viața de pe vas sau despre oamenii pe care îi cunoscuse în război. Nu știam încotro se îndrepta povestea, dar pricepeam că era important.

— Vivian, eu niciodată n-am fost dur ca ei. Strângea în continuare volanul ca pe un colac de salvare – de parcă era singurul lucru din lume care îl mai ținea la suprafață. Într-o zi, pe puntea de zbor, unul din oamenii mei – un puști din Maryland – a fost neatent o secundă. A făcut un pas în direcția greșită și o elice de avion i-a supt pur și simplu capul de pe corp. Pur și simplu i l-a

smuls de pe gât, drept în fața mea. Nici măcar nu eram în timpul unui atac – era o zi de rutină pe punte. Acum ne-am ales cu un corp fără cap pe punte și e cazul să facem curat repede, că avioanele vin întruna, aterizează din două în două minute. Puntea de zbor trebuie să fie liberă tot timpul. Dar eu sunt încremenit. Și apare Tom Denno, care ia cadavrul de picioare și îl trage undeva – probabil tot așa târa carcasele de porci la fermă. Nici nu clipește, știe ce să facă. În timpul ăsta, eu nici nu sunt în stare să mă mișc. După care Tom trebuie să mă tragă și pe mine la o parte, ca să nu mor eu următorul. Pe mine – un ofițer! El, un răcan. Puștiul nici nu fusese la *dentist* în viața lui, Vivian. Cum dracu a ajuns avocat în Manhattan?

— Ești sigur că el era azi? am întrebat eu.

— *El* era. M-a recunoscut. A venit și a stat de vorbă cu mine. Vivian, e în Clubul 704. Isuse Cristoase!

Frank mi-a aruncat o privire chinuită.

— Nu știu ce-i asta, am spus eu, cu toată blândețea de care eram capabilă.

— Cei care au rămas pe *Franklin* în ziua când am fost loviți – au fost șapte sute patru. Căpitanul Gehres i-a botezat Clubul 704. A scos eroi din ei. Ce știu eu, poate chiar *au fost* eroi. Eroicii Supraviețuitori, așa le spunea Gehres. Cei care n-au abandonat nava. Se adună în fiecare an, țin reuniuni. Își retrăiesc gloria.

— Tu nu ai abandonat nava, Frank. Până și Marina știe. Ai fost aruncat peste bord, în flăcări.

— Vivian, nu contează, a spus el. Deja eram un laș cu mult înainte.

Îi dispăruse panica din voce. Acum vorbea cu un calm îngrozitor.

— Ba nu erai, am spus eu.

— Nici vorbă, Vivian. Eram. Când s-a întâmplat, eram deja în luptă de patru luni. Nu suportam. *Niciodată* n-am suportat. Guam, în iulie patruș patru – când am bombardat Guamul de n-a mai rămas nimic. Când am terminat cu el, nu știu dacă mai era vreun fir de iarbă în picioare acolo, așa un prăpăd am făcut. Dar când au aterizat trupele noastre, la sfârșitul lui iulie, au răsărit din senin o grămadă de soldați și tancuri japoneze. Cum au supraviețuit? Nu-mi pot închipui. Pușcașii noștri marini au fost curajoși, soldații japonezi au fost

curajoși, dar eu n-am fost curajos. Nu suportam zgomotul puștilor, Vivian – și nici măcar nu trăgea nimeni *în mine.* Atunci am început să fiu *așa.* Nervii, tremuratul. Au început să mă strige Tremurici.

— Să le fie rușine, am spus eu.

— Dar aveau dreptate. Eram un pachet de nervi. Într-o zi, o bombă nu s-a desprins dintr-un avion de-al nostru – o bombă de 45 de kilograme, blocată pur și simplu în trapa deschisă. Pilotul ne transmite prin radio că are o bombă înțepenită în compartiment și trebuie să aterizeze cu ea, îți dai seama? Pe urmă, în timpul aterizării, bomba se zgâlțâie și *cade* și ne pomenim cu o bombă de 45 de kilograme cum se rostogolește pe puntea de zbor. Fratele tău și alți câțiva s-au repezit imediat și au împins-o peste bord de parcă nici nu făceau mare lucru – și eu, din nou, eram încremenit. Nu puteam să ajut, nu puteam să mă mișc, nu puteam să fac nimic.

— Nu contează, Frank.

Dar, din nou, parcă nici nu mă auzea.

— Pe urmă e august 1944, a continuat el. Suntem în toiul unui taifun, dar avioanele continuă să decoleze și să aterizeze chiar și în timp ce se sparg valuri pe puntea de zbor. Și piloții ăia care aterizează pe un timbru din mijlocul Pacificului, drept în inima furtunii, nici nu *clipesc.* Iar mie îmi tremură întruna mâinile și nici măcar nu *pilotez* eu nenorocitele de avioane, Vivian. Convoiul nostru s-a ales cu porecla „Trupa criminalilor”. Se presupunea că suntem cei mai duri dintre duri. Dar eu nu eram dur.

— Frank, am spus eu, nu-i nimic.

— Pe urmă încep japonezii cu atacurile sinucigașe, în octombrie. Știu că pierd războiul, așa că se hotărăsc să dispară în glorie. Să elimine cât mai mulți dintre noi, prin orice mijloace. Și nu se mai termină, Vivian. Într-o zi din octombrie ne-au atacat *cincizeci.* Cincizeci de avioane kamikaze într-o singură zi. Poți să-ți închipui?

— Nu, am spus eu, nu pot.

— Ai noștri i-au doborât din aer, unul după altul, dar a doua zi iar au trimis avioane. Știam că era doar o chestiune de timp până să ne lovească unul. Toată lumea știa că eram o țintă ușoară, la nici optzeci de kilometri de coasta Japoniei, dar ai noștri se purtau foarte cavalerește. Umblau țanțoși, de parcă era o nimica toată.

Mai era și Tokyo Rose[46] la radio, în fiecare seară, care anunța lumea că *Franklin* era deja scufundat. Atunci am început să nu mai pot să dorm. Nu puteam nici să mănânc, nici să dorm. Eram îngrozit minut de minut. De atunci n-am mai dormit cum trebuie. Pe unii din piloții kamikaze, după ce îi doboram, îi pescuiam din apă și îi țineam prizonieri. Odată, unul din ei era escortat pe puntea de zbor spre carceră, dar s-a smuls și a fugit până la copastie. A sărit peste bord și s-a sinucis, ca să nu fie luat prizonier. Moarte onorabilă, drept sub ochii mei. M-am uitat la fața lui în timp ce alerga spre parapet, Vivian – și îți jur pe ce am mai sfânt că nu arăta nici pe departe așa de speriat ca mine.

Îl simțeam pe Frank cum cobora în vrie în trecut, rapid și incontrolabil, și nu era bine. Trebuia să-l aduc înapoi acasă – înapoi la el însuși. Înapoi la prezent.

— Ce s-a întâmplat azi, Frank? l-am întrebat. Ce s-a întâmplat cu Tom Denno la tribunal azi?

Frank a lăsat aerul să-i iasă din piept, dar strângea volanul și mai tare.

— Vine la mine, Vivian, chiar înainte să depun mărturie. Mă știe după nume. Mă întreabă ce mai fac. Îmi povestește că acum e avocat, îmi spune unde stă în Upper West Side, unde a făcut facultatea, unde merg la școală copiii lui. Îmi ține un discurs despre cât de bine s-a descurcat. Știi, el a fost unul din puținii rămași care au pilotat-o pe *Franklin* până la Șantierul Naval Brooklyn după atac și de atunci cred că nu a mai plecat din New York. Dar și acum are un accent de la fermă. Numai că poartă un costum care probabil costă mai mult decât casa mea. Pe urmă mă măsoară de sus până jos, cum eram eu în uniformă, și întreabă: „Polițist? Asta ajung ofițerii navali în ziua de azi?” Cristoase, Vivian, eu ce să mai spun? Dau din cap că da. Pe urmă mă întreabă: „Măcar te lasă să porți armă?” Și eu spun ceva tâmpit, de genul „Da, dar n-am folosit-o niciodată”, la care el zice „Ei, tu mereu ai fost mai molâu, Tremurici”, după care pleacă.

— N-are decât să se ducă la dracu’, am spus eu.

Simțeam și eu cum mi se încleștează pumnii. M-a cuprins un asemenea val de furie, încât zgomotul pe care îl făcea în urechile mele – un muget de sânge învolburat – a fost, pentru o clipă, mai tare decât răgetul

avionului care ateriza în fața noastră. Îmi venea să mă duc după Tom Denno și să-i tai beregata. *Cum îndrăznește*? Îmi venea și să-l strâng pe Frank în brațe și să-l leagăn și să-l liniștesc – dar nu puteam, pentru că războiul îi schilodise atât de rău mintea și corpul, încât nici măcar nu putea fi îmbrățișat de femeia care îl iubea.

Totul era atât de crud, totul era atât de *greșit.*

Mi-am amintit că Frank îmi spusese odată că – ieșind la suprafață după ce explozia îl aruncase de pe vas – a văzut în jur o lume cuprinsă cu totul de flăcări. Până și apa mării din jurul lui ardea, acoperită de un strat de combustibil aprins. Iar motoarele portavionului lovit nu făceau decât să întețească focul. Ardeau oamenii din apă și mai tare. Frank a descoperit că, dacă plesnea apa energic, putea ține focul la distanță și crea un petic de Pacific care să nu ardă. Așa că asta a făcut două ore întregi – el singur, cu arsuri pe mai tot corpul – până a fost salvat. A împins întruna flăcările departe de el, încercând să elibereze de infern o bucățică din lumea lui. Trecuseră atâția ani și aveam senzația că *în continuare* încerca să facă același lucru. În continuare se străduia să mențină o rază de spațiu sigur, undeva în lume. Undeva unde să nu mai ardă.

— Tom Denno are dreptate, Vivian, a spus el. Întotdeauna am fost molâu.

Aș fi vrut atât de tare să-l alin, Angela, dar cum? În afară de prezența mea în mașină în ziua aceea – ca om care să-i asculte povestea groaznică ce să-i dau? Aș fi vrut să-i spun că era eroic, puternic și curajos și că Tom Denno și restul Clubului 704 *nu aveau dreptate.* Dar știam că n-ar fi avut niciun efect. Nu mi-ar fi auzit cuvintele. Nu le-ar fi crezut. Dar tot trebuia să spun ceva, pentru că suferea atât de tare. Am închis ochii și mi-am implorat mintea să găsească ceva folositor. Apoi am deschis gura și am vorbit pur și simplu – cu încrederea oarbă că soarta și iubirea aveau să-mi dea cuvintele potrivite.

— Și ce dacă ar fi adevărat? am întrebat eu.

Glasul îmi suna mai dur decât mă așteptam. Frank s-a întors să se uite la mine, surprins.

— Ce dacă ar fi adevărat, Frank, că ești molâu? Ce dacă ar fi adevărat că nu ești făcut pentru luptă și că războiul a fost prea mult pentru tine?

— Chiar *e* adevărat.

— Bine. Hai să zicem că e adevărat, de dragul discuției. Dar ce ar însemna asta?

A tăcut.

— Ce ar *însemna*, Frank? am insistat eu. Răspunde-mi. Și ia-ți naibii mâinile alea de pe volan. Nu mergem nicăieri.

A luat mâinile de pe volan, le-a strâns cuminte în poală și a rămas cu ochii în jos, la ele.

— Ce ar însemna asta, Frank? Dacă ai fi molâu. Spune-mi.

— Ar însemna că sunt un laș.

— Și *asta* ce ar însemna? am întrebat eu.

— Ar însemna că sunt un ratat.

Vocea îi era atât de slabă, încât de-abia îl auzeam.

— Nu, aici te *înșeli,* am spus eu – și niciodată în viață nu fusesem mai convinsă de un lucru. Te înșeli, Frank. Nu ar însemna că ești un ratat. Vrei să știi ce înseamnă de fapt? Nu înseamnă *nimic.*

A clipit spre mine, confuz. Nu mă mai auzise vorbind atât de ferm.

— Ascultă aici la mine, Frank Grecco, am spus eu. Dacă ești laș – și hai să zicem că ești, doar ca să avem despre ce vorbi – nu înseamnă nimic. Mătușa mea, Peg, e alcoolică. Nu se abține de la băutură. Îi distruge viața și o face praf – și știi ce înseamnă asta? Nu înseamnă *nimic.* Crezi că e o persoană rea pentru că nu se poate controla când vine vorba de băutură? Că e o ratată? Bineînțeles că nu – asta e ea. S-a întâmplat să fie alcoolică și cu asta, basta, Frank. Oamenilor li se întâmplă tot felul de lucruri. Suntem așa cum suntem – n-ai ce face. Unchiul meu, Billy, nu era în stare să se țină de cuvânt sau să-i fie fidel unei singure femei. Și asta nu însemna *nimic.* Era o persoană minunată, Frank, deși era imposibil să ai încredere în el. Pur și simplu așa *era* el. Nu însemna nimic. Tot îl iubeam cu toții.

— Dar bărbații trebuie să fie curajoși, a spus Frank.

— Și ce dacă! aproape am strigat eu. Și femeile trebuie să fie *pure,* și uită-te la mine. Am făcut sex cu nenumărați bărbați, Frank – și știi ce spune asta despre mine? *Nimic.* Asta e și gata. Ai spus și tu, Frank – *lumea nu e făcută din linii drepte.* Asta mi-ai spus, în prima seară când ne-am plimbat. Folosește-te de propriile

cuvinte ca să-ți înțelegi viața. Lumea nu e făcută din linii drepte. Oamenii au o anume natură și asta e. Și li se întâmplă lucruri – lucruri care le scapă de sub control. Ție ți *s-a întâmplat războiul.* Și nu erai făcut pentru luptă – și ce dacă? Nimic din toate astea nu înseamnă niciun rahat. Nu te mai chinui așa.

— Dar tipii duri ca Tom Denno…

— Nu știi nimic despre Tom Denno. Și lui i s-a întâmplat ceva, îți garantez. Cum să te atace în halul ăsta un om matur? Cu asemenea cruzime? Oho, îți spun eu – și lui i s-a întâmplat ceva. Ceva l-a zdrobit ca persoană. Nu că mi-ar păsa de căcatul ăla cu ochi, dar nici lumea lui nu e făcută din linii drepte, Frank. Poți să fii sigur.

Frank a început să plângă. Când am văzut asta, mai-mai să plâng și eu. Dar mi-am ținut lacrimile în frâu, pentru că ale lui erau mult mai importante, mult mai rare. În clipa aceea, aș fi dat ani din viață să-l pot ține în brațe, Angela – în clipa aceea, mai mult ca niciodată. Dar nu era posibil.

— Nu e *drept,* a spus el, printre suspine care îi zguduiau corpul.

— Nu, nu e, dragul meu, am spus eu. Nu e drept. Dar asta s-a *întâmplat.* Așa stau lucrurile, Frank, și asta nu înseamnă *nimic.* Ești un om minunat. Nu ești un ratat. Ești cel mai bun bărbat pe care l-am cunoscut. E singurul lucru care contează.

A continuat să plângă – la o distanță sigură de mine, ca întotdeauna. Dar măcar luase mâinile de pe volan. Măcar reușise să-mi spună ce se întâmplase. Aici, în intimitatea mașinii lui înăbușitoare – în singurul colț din lumea lui care nu ardea în momentul acela –, măcar reușise să spună adevărul.

Aveam să stau acolo cu el până își revenea. Știam că aveam să rămân cu el oricât era nevoie. Atât puteam face. Era singura mea datorie pe lume în ziua aceea – să stau cu omul acesta bun. Să-l veghez din partea cealaltă a mașinii până se liniștea.

Când și-a recăpătat în sfârșit controlul, a rămas cu ochii pe geam, cu cea mai tristă expresie din câte am văzut. A spus:

— Ce facem cu toate astea?

— Nu știu, Frank. Poate nimic. Dar eu sunt aici.

Atunci s-a întors să mă privească.

— Nu pot să trăiesc fără tine, Vivian, a spus.

— Bun. Nu va fi nevoie.

Și asta, Angela, a fost situația în care eu și tatăl tău am ajuns cel mai aproape de a ne spune *Te iubesc.*

TREIZECI ȘI DOI

Au trecut anii, cum trec întotdeauna.

Mătușa Peg a murit în 1969, de emfizem pulmonar. A fumat până la sfârșit. A fost o moarte grea. Emfizemul te omoară brutal. Nimeni nu poate rămâne el însuși când suferă atâta durere și disconfort, dar Peg s-a străduit să rămână *Peg* – optimistă, entuziastă, fără să se plângă. Dar, încet-încet, nu mai putea respira. E groaznic să privești pe cineva cum se luptă să tragă aer în piept. E ca și cum ai fi martor la un înec lent. La sfârșit, oricât de dureros a fost, ne-am bucurat că s-a putut duce în pace. Nu mai suportam să o vedem suferind.

Am descoperit că nu poți să deplângi la nesfârșit drept „tragică" moartea unui om în vârstă care a trăit o viață bogată și care a avut privilegiul de a muri înconjurat de cei dragi. În fond, există atâtea feluri mai rele de a trăi și atâtea feluri mai rele de a muri. De la naștere până la moarte, Peg a fost una din fericitele vieții – și nimeni nu știa asta mai bine decât ea. („Noi suntem norocoșii", spunea ea.) Dar chiar și așa, Angela, fusese personalitatea cea mai importantă și mai influentă din viața mea și m-a durut pierderea ei. Până în ziua de azi, după atâția și atâția ani, tot consider că lumea este un loc mai sărac fără Peg Buell.

Singurul avantaj al morții ei a fost că m-a convins în sfârșit să mă las definitiv de fumat – și probabil de-asta sunt încă în viață.

Încă un dar generos pe care mi l-a făcut femeia aceasta bună.

După moartea lui Peg, principala mea grijă a fost ce se va întâmpla cu Olive. Își dedicase atâția ani îngrijirii mătușii mele – cum urma să-și mai umple timpul? Dar nu era cazul să mă îngrijorez. Pe la Sutton Place era o biserică presbiteriană care avea mereu nevoie de voluntari, așa că Olive și-a găsit o utilitate: conducea școala de duminică, organiza strângeri de fonduri și, în general, le spunea oamenilor ce să facă. Se descurca *foarte bine.*

Nathan a crescut, dar tot nu s-a făcut mult mai mare. L-am ținut în școlile quakerilor până și-a terminat educația. Era singurul mediu suficient de blând pentru

el. Eu și Marjorie am tot încercat să-i găsim o pasiune (muzică, arte frumoase, teatru, literatură), dar nu era o persoană făcută pentru pasiuni. Cel mai mult îi plăcea să se simtă în siguranță și confortabil. Așa că am avut grijă ca lumea lui să fie blândă, l-am păstrat ca într-un cocon în micul nostru univers pașnic. Niciodată nu am cerut prea mult de la Nathan. Socoteam că era suficient de bun exact așa cum era. Uneori, eram mândre de el pur și simplu pentru că termina ziua cu bine.

După cum spunea Marjorie:

— Nu toată lumea e făcută să dea atacul în lume înarmată cu sulița.

— Exact, Marjorie, i-am spus eu. Atacul cu sulița îl lăsăm în seama ta.

L'Atelier avea destul de lucru în continuare, deși societatea s-a schimbat în anii 1960 și erau tot mai puține nunți. Într-o privință am avut noroc: niciodată nu fuseserăm un magazin „tradițional" de rochii de mireasă, așa că, atunci când tradiția s-a demodat, noi am rămas pe val. De la început vânduserăm rochii de inspirație vintage – cu mult înainte să ajungă la modă cuvântul „vintage". Așadar, când a sosit contracultura și au început toți hipioții să se îmbrace în haine vechi trăsnite, noi nu am fost respinse. Ba chiar ne-am găsit o nouă clientelă. Am devenit croitoreasa multor „copii ai florilor" cu bani. Am făcut rochii pentru fetele hippy ale tuturor bancherilor bogați, care își doreau rochii de mireasă în care să arate de parcă răsăriseră, gata crescute, pe o pajiște rurală, nu de parcă se născuseră în Upper East Side și învățaseră la Brearley School.[47]

Mi-au plăcut la nebunie anii 1960, Angela.

Aș fi avut toate motivele să nu iubesc perioada aceasta din istorie. La vârsta mea, ar fi trebuit să fiu o matroană din aceea bătrână și afurisită care deplânge dezintegrarea societății. Dar niciodată nu fusesem o mare fană a societății, așa că nu mă deranja că era pusă sub semnul întrebării. De fapt, mă încântau răscoala și revolta și exprimarea creativă. Și, firește, îmi plăceau hainele. Cât de fabulos era că hipioții transformau străzile orașului într-un circ! Toate astea erau atât de eliberatoare și de jucăușe.

Dar anii 1960 m-au făcut să mă simt și mândră, pentru că, la un anumit nivel, comunitatea mea deja

prefigurase toate transformările și răsturnările pe care le-au adus ei.

Revoluția sexuală? Eu asta făceam de nu știu când.

Cupluri homosexuale care trăiau împreună ca soți? Peg și Olive practic inventaseră conceptul.

Feminism și mame singure? Marjorie avea ani de experiență în domeniu.

Ura față de conflict și pasiunea pentru non-violență? Ei bine, aș vrea să vă prezint un băiețel adorabil pe nume Nathan Lowtsky.

Cu cea mai mare mândrie, puteam să privesc la toate răsturnările și transformările culturale ale anilor 1960 și să fiu convinsă de un lucru:

Ai mei au ajuns acolo primii.

Apoi, în 1971, Frank mi-a cerut o favoare.

M-a întrebat, Angela, dacă nu aș vrea să-ți fac rochia de mireasă.

Cererea lui m-a uimit din mai multe motive.

În primul rând, eram sincer surprinsă să aud că te căsătoreai. Nu părea să corespundă cu ce-mi spusese mereu tatăl tău despre tine. A fost atât de mândru de tine când ai terminat masteratul la Brooklyn College și ți-ai luat doctoratul la Universitatea Columbia – în psihologie, firește. (Cu o istorie de familie ca a noastră, spunea el, ce altceva să studieze?) Pe tatăl tău l-a fascinat decizia ta de a nu-ți deschide un cabinet particular, ci de a lucra la Spitalul Bellevue – unde te expuneai zilnic la cele mai grave și zguduitoare cazuri de boli mintale.

Munca devenise viața ta, spunea el. Era absolut de acord. Se bucura că nu te căsătorișești de tânără, ca el. Știa că nu erai o persoană tradiționalistă și că erai intelectuală. Era atât de mândru de mintea ta. A fost încântat când ți-ai început cercetarea postdoctorală despre trauma amintirilor reprimate. Spunea că voi doi ați găsit în sfârșit un subiect de conversație și că uneori te ajuta să-ți sortezi datele.

Îmi spunea:

— Angela este prea bună și prea atentă pentru orice bărbat din câți am văzut.

Dar într-o zi mi-a spus că îți făcuseși un prieten.

Frank nu se aștepta. Aveai deja douăzeci și nouă de ani și poate socotea că o să rămâi singură definitiv. Să nu râzi, dar e posibil să fi crezut că erai lesbiană! Dar cunoscuseși un bărbat care îți plăcea și voiai să-l aduci acasă la cină într-o duminică. Prietenul tău s-a dovedit a fi șeful serviciului de pază de la Bellevue. Veteran recent întors din Vietnam. Era din Brownsville, Brooklyn, și reîncepuse Facultatea de Drept la City College. Era un negru pe nume Winston.

Frank nu a fost deranjat că ieșeai cu un negru, Angela. Nici măcar o clipă. Sper că știi asta. În primul rând, i-au inspirat admirație curajul și încrederea de care ai dat dovadă când l-ai adus pe Winston în sudul Brooklynului. A văzut expresiile vecinilor. I-a făcut plăcere să constate cât de jenat era cartierul – și să observe că judecățile celor din jur nu te opreau. Dar mai ales l-a plăcut și l-a respectat pe Winston.

— Bravo ei, a spus el. Angela a știut întotdeauna ce vrea și niciodată nu s-a temut să-și urmeze calea. A ales bine.

Din câte înțeleg, mama ta a fost mai puțin încântată de relația ta cu Winston.

Potrivit tatălui tău, Winston a fost singurul motiv de ceartă cu Rosella. Frank lăsase mereu în seama mamei tale să decidă ce era mai bine pentru tine. Dar aici s-au contrazis. Nu cunosc detaliile. Nu sunt importante. În orice caz, în cele din urmă mama ta a cedat. Cel puțin asta am auzit eu.

(Din nou, Angela, îmi cer scuze dacă ceva din ce spun aici este incorect. Sunt conștientă că îți relatez propria ta istorie și asta mă face să mă îndoiesc de mine însămi. Firește, tu știi mai bine decât oricine ce s-a întâmplat – sau poate că nu. Din nou, nu știu cât ai văzut din cearta părinților tăi. Doar că nu vreau să omit ceva ce s-ar putea să nu știi.)

Apoi, pe la începutul primăverii lui 1971, Frank mi-a spus că urma să te căsătorești cu Winston, într-o mică ceremonie privată, și m-a rugat să-ți creez rochia.

— Așa vrea Angela? l-am întrebat.

— Încă nu știe, a spus el. O să vorbesc eu cu ea. Vreau să o rog să vină să te cunoască.

— Vrei să mă cunoască Angela?

— Am o singură fiică, Vivian. Și, la cum o știu eu pe Angela, nu se va căsători decât o dată. Vreau să-i faci tu rochia de mireasă. Ar însemna enorm pentru mine. Deci da, vreau să te cunoască Angela.

Ai venit la prăvălia noastră într-o dimineață de marți – devreme, fiindcă trebuia să fii la serviciu la nouă. Mașina tatălui tău a oprit în fața magazinului și ați intrat împreună.

— Angela, a spus Frank, ea e vechea mea prietenă, Vivian, despre care ți-am povestit. Vivian, ea e fiica mea. Așa deci, eu nu vreau să vă încurc.

Și a ieșit.

În viața mea nu am avut mai multe emoții în fața unei cliente.

Ba mai rău, mi-am dat seama imediat că aveai rețineri. Mai mult decât rețineri. Îmi dădeam seama că erai profund nerăbdătoare. Îmi dădeam seama că nu înțelegeai de ce tatăl tău – care nu se amestecase niciodată fie și un minut în viața ta – insistase să te aducă aici. Îmi dădeam seama că nu voiai să fii aici. Și îmi mai dădeam seama (pentru că am un instinct pentru asta) că nici măcar nu-ți *doreai* o rochie de mireasă. Aș fi pus pariu că rochiile de mireasă ți se păreau zaharisite și demodate și înjositoare pentru femei. Aș fi pariat cu șanse de un milion la unu că aveai de gând să porți la nuntă exact ce purtai și acum: o bluză etno, o fustă de blugi petrecută și saboți.

— Doamnă doctor Grecco, am spus eu, este o plăcere să vă cunosc.

Speram că te bucuri că îți foloseam titlul. (Iartă-mă, dar după ce auzisem atâtea povești despre tine de-a lungul anilor, eram și eu puțin mândră de titlul tău!)

Aveai maniere impecabile.

— Și pentru mine este o plăcere să vă cunosc, Vivian, ai spus tu – zâmbind cât mai cald cu putință, având în vedere că, în mod evident, îți doreai să fii oriunde, numai acolo nu.

Mi-ai lăsat impresia unei femei remarcabile, Angela. Nu erai înaltă ca tatăl tău, dar aveai intensitatea lui. Aveai aceiași ochi negri și cercetători care exprimau și curiozitate, și suspiciune. Aproape că vibrai de inteligență. Aveai sprâncene groase și serioase și îmi

plăcea că nu păreau să fi fost pensate vreodată. Și aveai o energie agitată, la fel ca tatăl tău. (Nu chiar atât de agitată ca a lui, bineînțeles – din fericire pentru tine! –, dar, oricum, notabilă.)

— Am auzit despre nuntă, am spus eu. Felicitări.

Ai trecut direct la subiect.

— Nu sunt genul de persoană amatoare de nunți…

— Înțeleg perfect, am spus eu. Poate sună ciudat, dar nici eu nu sunt amatoare de nunți.

— În acest caz v-ați ales o meserie ciudată, ai spus tu și am râs amândouă.

— Uite, Angela. Nu ești obligată să fii aici. Nu mă voi simți câtuși de puțin ofensată dacă nu te interesează să cumperi o rochie de mireasă.

Ai părut să eziți, poate de teamă că mă jigniseși.

— Nu, mă bucur că am venit, ai spus tu. E important pentru tata.

— Adevărat, am recunoscut eu. Iar tatăl tău îmi este prieten apropiat și e cel mai bun om pe care îl cunosc. Dar în profesia mea nu prea mă interesează ce au de spus tații. De fapt, nici mamele. Mă interesează doar mireasa.

Ai avut o scurtă tresărire de neplăcere auzind cuvântul „mireasă”. Din experiența mea, doar două feluri de femei se căsătoresc – cele cărora le place ideea de a fi mirese și cele care detestă ideea, dar tot o fac. Era evident cu ce fel de femeie aveam de-a face de data asta.

— Angela, hai să-ți spun ceva, am continuat eu. Sper că nu te deranjează dacă îți spun Angela?

Mi se părea atât de ciudat să-ți spun pe nume față în față – numele acela atât de intim, numele pe care îl auzeam de ani de zile!

— Sigur, ai spus tu.

— Pot să presupun că găsești respingător și neinteresant tot ce ține de o nuntă tradițională?

— Exact.

— Și că dacă ar fi după tine ați da fuga până la biroul Stării Civile în pauza de prânz? Sau poate nici nu ați face schimb de jurăminte, ci doar v-ați continua relația fără să implicați statul?

Ai zâmbit. Din nou, am surprins scânteierea aceea de inteligență. Ai spus:

— Vivian, încep să cred că îmi citești corespondența.

— Deci altcineva din viața ta își dorește o ceremonie de nuntă cum se cuvine. Cine? Mama ta?

— Winston.

— Ah. Logodnicul tău.

Din nou, tresărirea aceea de neplăcere. Alesesem cuvântul greșit.

— Poate ar fi fost mai bine să spun „partenerul tău".

— Mulțumesc, ai spus tu. Da, Winston. El vrea o ceremonie. Spune că vrea să stăm în fața întregii lumi și să ne declarăm iubirea.

— Ce drăguț!

— Mda. Și chiar îl iubesc. Dar aș vrea să pot trimite un suplinitor să-mi facă treaba în ziua respectivă.

— Nu suporți să fii în centrul atenției, am spus eu. Așa mi-a povestit mereu tatăl tău.

— Disprețuiesc ideea. Nici măcar nu vreau să port alb. Mi se pare ridicol, la vârsta mea. Dar Winston vrea să mă vadă într-o rochie albă.

— Majoritatea mirilor vor același lucru. Lăsând la o parte chestiunea exasperantă a virginității, rochia albă are ceva care îi semnalează unui bărbat că nu e o zi ca oricare alta. Îi arată că a fost *ales.* Am învățat de-a lungul anilor că asta înseamnă mult pentru bărbați – când își văd miresele cum se îndreaptă spre ei îmbrăcate în alb. Le liniștește nesiguranța. Și ai fi surprinsă să afli cât de nesiguri pe ei pot fi bărbații.

— Interesant, ai spus tu.

— Ce să spun, am văzut multe.

Acum erai suficient de relaxată încât să te uiți primprejur. Te-ai îndreptat spre bara cu mostre, plină de valuri de crinoline, satin și dantelă. Ai început să treci în revistă rochiile cu o expresie de martiriu.

— Angela, am spus eu, îmi dau seama de pe-acum că nu-ți va plăcea niciuna din rochiile de acolo. De fapt, le vei detesta.

Ai lăsat brațele să-ți cadă, înfrântă.

— Da?

— Uite, deocamdată nu am aici nimic care să ți se potrivească. Nici măcar nu te-aș *lăsa* să porți una din rochiile de acolo – nu pe tine, fata care își repara singură bicicleta înainte să împlinească zece ani. Eu nu sunt o croitoreasă demodată decât într-o privință, draga

mea: cred că rochia trebuie să avantajeze nu doar silueta femeii, ci și inteligența. Nu avem în magazin nimic destul de inteligent pentru tine. Dar am o idee. Vino la mine în atelier. Hai să bem un ceai, dacă ai o clipă liberă.

Niciodată nu mai invitasem o mireasă în atelierul meu, care era în spatele prăvăliei și unde domneau debandada și haosul. Preferam să-mi primesc clientele doar în spațiul drăguț și magic pe care îl amenajasem cu Marjorie în partea din față a clădirii – cu pereții crem și mobila franțuzească delicată și petele de soare care se revărsau prin vitrine.

Vezi tu, îmi plăcea să le mențin mireselor mele iluzia feminității – iluzie în care celor mai multe le place să zăbovească. Dar îmi dădeam seama că tu nu erai un om care să-și dorească să rămână într-o iluzie. M-am gândit că poate te vei simți mai în largul tău acolo unde chiar se lucra. Și voiam să-ți arăt o carte pe care știam că o aveam acolo.

Așa că am mers împreună la mine în atelier și am făcut un ceai. Apoi ți-am adus cartea – o colecție de fotografii de nuntă de epocă, pe care mi-o dăduse Marjorie de Crăciun. Am deschis-o la pagina cu o mireasă franțuzoaică din 1916. Purta o rochie simplă, cilindrică, ceva mai sus de glezne, complet lipsită de ornamente.

— Pentru tine mă gândesc la așa ceva. Complet diferit de tradiționala rochie de mireasă occidentală. Fără volane, fără brizbizuri. În asta te-ai simți confortabil și te-ai mișca ușor. Partea de sus aproape că seamănă cu un chimono – vezi cum corsajul se compune din două părți simple, petrecute peste bust? Prin 1910, mai ales în Franța, a fost la modă o vreme imitarea vestimentației japoneze în rochiile de mireasă. Întotdeauna mi s-a părut frumoasă forma – care, în fond, nu e cu mult mai complicată decât un halat de baie. Foarte elegantă. E prea simplă pentru cele mai multe mirese, dar eu o admir. Cred că ți s-ar potrivi. Vezi cât de sus e talia, și cu o bandă lată de satin cu o fundă în lateral? Ca un *obi?*

— Un *obi?*

De-acum erai sincer curioasă.

— Un cordon ceremonial japonez. De fapt, eu ți-aș face o versiune a modelului de un alb-crem – ca să mulțumim tradiționaliștii –, dar la talie ți-aș pune un *obi* japonez adevărat. Ți-aș sugera unul cu roșu și auriu – ceva îndrăzneț și intens, care să anunțe calea neconvențională pe care ai urmat-o în viață. Să stăm cât mai departe de clișeele cu volănașe și voaluri, da? Ți-aș arăta cum se poate lega un *obi* în mai multe feluri. După tradiție, japonezele folosesc noduri diferite, care arată dacă sunt căsătorite sau nu. Am putea să începem cu nodul pentru femei necăsătorite. Apoi, eventual, Winston ți-ar putea dezlega cordonul în timpul ceremoniei și ți l-ai lega tu la loc cu nodul pentru femeia căsătorită. Poate că asta ar putea să *fie* toată ceremonia, de fapt. Alegerea e a ta, bineînțeles.

— *Foarte* interesant, ai spus tu. Îmi place ideea. Îmi place mult. Mulțumesc, Vivian.

— Singura mea reținere este că s-ar putea să-l tulbure pe tatăl tău dacă includem elemente japoneze în model. Având în vedere istoricul lui din război și toate celelalte. Dar nu sunt sigură. Ce părere ai?

— Nu, nu cred că l-ar deranja. Dimpotrivă, s-ar putea să aprecieze referința. Aproape ca și cum aș purta ceva care reprezintă o parte din trecutul lui.

— Mi-l imaginez gândind așa, am spus eu. În orice caz, stau eu de vorbă cu el ca să nu fie luat prin surprindere.

Dar acum păreai neatentă, iar expresia ți-a devenit fixă și încordată.

— Vivian, pot să te întreb ceva? ai spus tu.

— Sigur că da.

— Cum se face că-l cunoști pe tata?

Domnul îmi e martor, Angela, că nu știu ce ai citit pe fața mea în clipa aceea. Dar, dacă ar fi să ghicesc, presupun că exprima o combinație de vinovăție, teamă, tristețe și panică.

— Sper că îmi înțelegi surprinderea, ai continuat tu, văzându-mă stingherită, având în vedere că tata nu cunoaște pe *nimeni.* Nu vorbește cu nimeni. Spune că-i ești prietenă apropiată, dar nu are sens. El nu are prieteni. Nici vechii lui prieteni din cartier nu socializează cu el. Iar tu nici măcar nu ești din cartier.

Dar știi atâtea despre mine. Știi și că reparam biciclete la zece ani. De unde să știi așa ceva?

Ai rămas la locul tău, așteptând să răspund. Mă simțeam total copleșită. Erai un psiholog cu experiență, Angela. Erai o profesionistă a dezasamblării. Văzuseși în munca ta tot felul de nebunii și minciuni. Îmi dădeai senzația că aveai tot timpul din lume să mă aștepți să vorbesc – și că aveai să știi imediat dacă te mințeam.

— Poți să-mi spui adevărul, Vivian.

Expresia ta nu era ostilă, dar aveai o concentrare intimidantă.

Dar cum să-ți spun adevărul? Nu era treaba mea să-ți spun ceva, sau să violez intimitatea tatălui tău, sau poate chiar să te tulbur exact înaintea nunții. Și cum să explic relația dintre mine și Frank? În fond, m-ai fi crezut dacă ți-aș fi spus adevărul – anume că de șase ani petreceam câteva nopți pe săptămână cu tatăl tău și nu făceam altceva decât să ne plimbăm și să vorbim?

— A fost prieten cu fratele meu, am spus eu în cele din urmă. Frank și Walter au fost camarazi de război. Au fost colegi și la școala de cadeți. Au ajuns amândoi pe USS *Franklin.* Fratele meu a murit în același atac în care a fost rănit tatăl tău.

Tot ce ți-am spus era adevărat, Angela – mai puțin partea despre prietenia dintre tatăl tău și fratele meu. (Se cunoscuseră, da. Dar nu erau prieteni.) În timp ce vorbeam, simțeam cum mi se umplu ochii de lacrimi. Nu pentru Walter. Nici măcar pentru Frank. Pur și simplu pentru *întreaga situație* – pentru faptul că stăteam acolo, singură cu fiica bărbatului pe care îl iubeam, și îmi plăcea de ea atât de mult și nu îi puteam explica nimic. Pentru dilemele insolubile în care ne aflăm uneori, cum pățisem de atâtea ori în viață.

Expresia ți s-a îmblânzit.

— O, Vivian, îmi pare rău.

În momentul acela ai fi putut pune multe alte întrebări, dar nu ai făcut-o. Îți dădeai seama că discuția despre fratele meu mă tulburase. Cred că aveai prea multă compasiune în tine să mă încolțești în continuare. Oricum, primiseși un răspuns și era *destul de* plauzibil. Îmi dădeam seama că bănuiai deja că povestea cuprindea mai mult de atât, dar, în amabilitatea ta, ai

decis să crezi ce-ți spusesem – sau cel puțin să nu mai vânezi alte informații.

Din fericire, ai lăsat baltă subiectul și am revenit la planurile pentru rochia ta de mireasă.

Și ce rochie frumoasă a fost.

Aveam să-i dedic următoarele două săptămâni. Am căutat personal prin oraș cel mai cuceritor *obi* de epocă (lat, roșu, lung, brodat cu păsări phoenix aurii). A fost criminal de scump, dar nu se compara cu nimic din ce puteai găsi la New York. (Nu i-am cerut banii pe el tatălui tău – nu-ți face griji!)

Rochia în sine am croit-o dintr-un satin *charmeuse* crem, care se mula pe corp. I-am făcut un furou mulat cu brasieră, care să-ți dea senzația subtilă că ești mai adunată. Nu mi-am lăsat asistentele și nici măcar pe Marjorie să atingă rochia nici măcar cu un deget. Am cusut fiecare detaliu, fiecare tiv cu mâna mea, aplecată peste lucru într-un fel de tăcere înrudită cu rugăciunea.

Și, deși știu că nu-ți plăceau podoabele, nu m-am putut abține. Acolo unde cele două jumătăți de material ți se încrucișau peste inimă, am cusut o singură perlă mică, luată dintr-un colier care îi aparținuse bunicii mele.

Un mic dar, Angela – de la familia mea către a ta.

TREIZECI ȘI TREI

Era luna decembrie a lui 1977 când ți-am primit scrisoarea, în care mă anunțai de moartea tatălui tău.

Deja simțisem că se petrecuse o mare nenorocire. Nu mai primisem niciun semn de la Frank de mai bine de două săptămâni, ceea ce era foarte neobișnuit. De fapt, în cei doisprezece ani ai relației noastre, era prima oară când se întâmpla așa ceva. Eram tot mai îngrijorată – *foarte* îngrijorată –, dar nu știam ce să fac. Niciodată nu-l sunasem pe Frank acasă, iar de când se pensionase nu-l mai puteam suna nici la secția de poliție. Nu avea prieteni pe care să-i cunosc, așa că nu știam pe cine să întreb dacă pățise ceva. Și nici nu puteam să mă duc în Brooklyn și să-i bat la ușă.

Apoi a venit scrisoarea ta, adresată mie și trimisă la L'Atelier.

Am păstrat-o atâția ani.

Dragă Vivian,

Îți scriu cu inima grea, pentru a-ți spune că tatăl meu s-a stins acum zece zile. A fost o moarte bruscă. Ieșise într-o seară la plimbare prin cartier, cum îi era obiceiul, și a căzut pe trotuar. Se pare că a avut un atac de cord, deși nu am cerut autopsie. A fost un mare șoc pentru mine și mama, după cum desigur îți poți imagina. Firește, tata avea fragilitățile lui, dar niciuna nu era de natură fizică. Avea o rezistență formidabilă! Eram convinsă că urma să trăiască o eternitate. Am ținut o mică ceremonie în memoria lui la biserica în care a fost botezat și l-am îngropat în cimitirul Green-Wood, lângă părinții lui. Vivian, îmi cer scuze. De-abia după înmormântare mi-am dat seama că ar fi trebuit să te contactez imediat. Știu că tu și tata erați prieteni apropiați. Sunt convinsă că ar fi vrut să fii anunțată. Te rog să ierți întârzierea acestui mesaj. Îmi pare rău să-ți transmit vești atât de rele și regret că nu te-am contactat mai devreme. Dacă vreodată putem face ceva pentru tine, eu sau familia mea, te rog să-mi spui.

Cu cele mai bune gânduri, Angela Grecco

Îți păstraseși numele de familie.

Nu mă întreba de ce, dar am observat imediat – înainte chiar să procesez faptul că Frank nu mai era.

Bravo ție, Angela, mi-am spus. *Întotdeauna să-ți păstrezi numele!*

Apoi m-a lovit faptul că Frank nu mai era și am făcut exact ce ți-ai imagina că aș face: am căzut pe jos și am plâns.

Nimeni nu vrea să audă despre jalea altora (la un anumit nivel, oricum jalea fiecăruia este exact la fel), așa că nu voi intra în detalii despre tristețea mea. Vreau să spun doar că următorii câțiva ani au fost foarte grei pentru mine – cei mai grei și mai singuratici din câți am trăit.

Tatăl tău fusese un om special în viață, Angela, și a fost special și în moarte. A rămas atât de viu. Mă vizita în vise și mă vizita în mirosuri și sunete și senzații din New Yorkul însuși. Mă vizita în aroma ploii de vară pe macadamul fierbinte, sau în parfumul dulce al nucilor caramelizate ale vânzătorilor ambulanți, iarna. Mă vizita în mirosul acru, lăptos, al copacilor de gingko din Manhattan, când înfloresc primăvara. Mă vizita în gânguritul porumbeilor când cuibăresc și în țipătul sirenelor de poliție. Era prezent la tot pasul în oraș. Și totuși, absența lui îmi îngreuna inima cu o tăcere adâncă.

Mi-am continuat viața.

Rutina mea zilnică arăta în mare parte la fel, chiar și după dispariția lui. Locuiam în același loc, aveam aceeași muncă, îmi petreceam timpul cu aceiași prieteni și cu familia. Frank nu făcuse parte niciodată din rutina mea zilnică, așa că de ce s-ar fi schimbat ceva? Prietenele mele știau că pierdusem pe cineva important – dar nu-l cunoscuseră. Nu știa nimeni cât îl iubisem (cum l-aș fi explicat?), așa că nu am avut dreptul la doliul public al unei văduve. Oricum, nu mă consideram văduvă. Aceea era poziția mamei tale, nu a mea. Cum să fiu văduvă când nu fusesem niciodată soție? Nu existase niciodată cuvântul corect pentru ce eram unul pentru altul eu și Frank, așa că absența pe care am simțit-o după moartea lui a fost privată și fără nume.

Mai mult decât orice, era așa: mă trezeam noaptea târziu și rămâneam întinsă în pat, așteptând să sune

telefonul ca să-l aud cum spune: „Ești trează? Vrei să ieșim la plimbare?”

New Yorkul însuși părea mai mic după moartea lui Frank. Toate cartierele îndepărtate pe care le exploraserăm la pas împreună nu-mi mai erau accesibile. Nu erau locuri în care o femeie să poată merge singură – nici măcar una independentă ca mine. Iar în geografia imaginației mele se închiseseră de-acum multe alte „cartiere” ale intimității. Existau subiecte pe care nu le putusem discuta niciodată cu altcineva decât Frank. Erau locuri în mine pe care numai el le putea atinge, ascultând – iar singură nu aveam cum ajunge niciodată la ele.

Dar chiar și așa, vreau să știi că m-am descurcat bine în viață fără Frank. Mi-am învins durerea – cum facem cu toții în cele din urmă. Am găsit calea de întoarcere la lucrurile care îmi aduc bucurie. Mereu am fost o persoană norocoasă, Angela – nu în ultimul rând pentru că temperamentul meu firesc nu este înclinat spre mohoreală și disperare. În privința aceasta, am semănat întotdeauna puțin cu mătușa Peg – nu am avut tendințe depresive, slavă Domnului. Și am avut parte în viață de oameni minunați în deceniile de după moartea lui Frank. Amanți interesanți, noi prieteni, familia pe care mi-am ales-o. Niciodată nu am dus lipsă de companie. Dar, în același timp, mereu mi-a fost dor de tatăl tău.

Și alții au fost întotdeauna minunat de amabili și de buni, nu mă înțelege greșit, dar nimeni nu a fost *el.* Nimeni nu putea fi vreodată ca omul acela, o fântână fără fund – un confesional ambulant capabil să absoarbă orice îi spuneai, fără să judece și fără să se alarmeze.

Nimeni altcineva nu putea fi sufletul acela superb și întunecat, care mereu părea să meargă pe granița dintre lumea vieții și cea a morții.

Numai Frank era Frank.

Așadar, ți-ai așteptat multă vreme răspunsul, Angela, cu privire la ce am fost eu pentru tatăl tău – sau ce a fost el pentru mine.

Am încercat să-ți răspund la întrebare cât mai cinstit și mai detaliat. Aveam de gând să-mi cer iertare că m-am întins atât de mult. Dar dacă ești cu adevărat fiica tatălui tău (și cred că ești), atunci știu că ești o bună

ascultătoare. Ești genul de persoană care și-ar dori povestea întreagă. Și consider că e important să știi totul despre mine – cu bune și cu rele, cu loialități și cu perversități – ca să decizi singură ce părere să ai despre mine.

Dar simt nevoia să clarific din nou, Angela: eu și tatăl tău niciodată nu ne-am îmbrățișat, nu ne-am sărutat, nu am făcut sex. Dar a fost singurul bărbat pe care l-am iubit cu adevărat, din toată inima. Și m-a iubit și el. Nu vorbeam despre asta, pentru că nu aveam nevoie să vorbim despre asta. Știam amândoi.

Cu toate acestea, vreau să-ți spun că, de-a lungul anilor, tatăl tău a ajuns în sfârșit să se relaxeze oarecum în prezența mea, destul cât să-și pună dosul palmei în mâna mea fără să tresară de durere. Puteam sta împreună în mașina lui, în împăcarea liniștită a atingerii aceleia, multe minute în șir.

Niciodată nu am văzut mai multe răsărituri decât cu el.

Dacă făcând asta – ținându-l de mână de atâtea ori în timp ce răsărea soarele – v-am răpit ceva mamei tale sau ție, te implor să mă ierți.

Dar nu cred că a fost așa.

Iată-ne deci, Angela.

Îmi pare rău să aud de moartea mamei tale. Îți transmit condoleanțele mele. Mă bucur să aud că a trăit ani mulți. Sper că a avut parte de o viață bună și o moarte liniștită. Sper că ai inima puternică în clipele acestea grele.

Mai vreau să-ți spun că mă bucur foarte mult că ai reușit să mă găsești. Slavă Domnului că încă locuiesc în clădirea cu L'Atelier! Este unul din avantajele de a nu-ți schimba niciodată numele sau adresa, mă gândesc eu. Oamenii știu oricând unde să te găsească.

Trebuie să-ți spun însă că L'Atelier nu mai este o prăvălioară cu rochii de mireasă, ci un local cu cafea și sucuri, condus de Nathan Lowtsky. Dar clădirea în sine îmi aparține mie. Mi-a lăsat-o Marjorie, după moartea ei acum treisprezece ani, știind că aveam să mă descurc cu administrarea proprietății mai bine decât Nathan. Așadar a lăsat totul în mâinile mele, iar eu m-am îngrijit bine de casă. Tot eu l-am ajutat pe Nathan să-și pună pe picioare

mica afacere. A avut nevoie de tot ajutorul, crede-mă. Nathan, oricât de drag îmi este, nu va fi niciodată vreo mare senzație. Dar îl iubesc. Mereu m-a numit „cealaltă mamă" a lui. Atenția și grija lui mă fac fericită. De fapt, starea mea rușinos de sănătoasă la vârsta mea înaintată se datorează, probabil, faptului că are grijă de mine. Iar eu am grijă de el la rândul meu. Suntem buni unul cu celălalt.

Așadar, așa se face că sunt încă aici – în același loc unde trăiesc din 1950.

Îți mulțumesc că ai venit să mă cauți, Angela.

Îți mulțumesc că mi-ai cerut adevărul.

Ți l-am spus pe tot.

Te las acum, dar mai vreau să spun ceva.

Cu multă vreme în urmă, Edna Parker Watson mi-a spus că nu voi fi niciodată o persoană interesantă. Poate a avut dreptate. Nu este locul meu să judec sau să știu. Dar a mai spus și că sunt genul cel mai rău de femeie – tipul care nu-i poate fi prietenă altei femei, pentru că întotdeauna se va „juca cu jucăriile altora". În privința aceasta, Edna s-a înșelat. De-a lungul anilor, le-am fost prietenă bună multor femei.

Spuneam pe vremuri că mă pricep doar la două lucruri: croitoria și sexul. Dar de atâta timp mă subestimez, pentru că în realitate mă pricep foarte bine și să fiu prietenă.

Îți spun toate astea, Angela, pentru că îți ofer prietenia mea, dacă vreodată ți-o vei dori.

Nu știu dacă te va interesa. Poate că nu vei vrea să ai nimic de-a face cu mine, după ce citești toate acestea. Ar fi de înțeles. Eu, una, nu cred că sunt o persoană groaznică (despre nimeni nu mai cred asta), însă las decizia în seama ta.

Dar gândește-te puțin la propunerea mea, îți sugerez cu tot respectul.

Vezi tu, de când am început să-ți scriu aceste pagini, mi te imaginez ca pe o tânără. Pentru mine vei fi întotdeauna feminista dură, inteligentă, la obiect, în vârstă de douăzeci și nouă de ani, care a intrat în magazinul meu de rochii de mireasă în 1971. Dar de-abia acum îmi dau seama că nu mai ești tânără. După

calculele mele, ai aproape șaptezeci de ani. Și, evident, nici eu nu sunt tânără.

Iată ce am aflat despre viață, cu vârsta: începi să pierzi oameni, Angela. Nu e vorba că ar fi vreodată lipsă de oameni – vai, nici vorbă.

Dar – cu trecerea anilor – ajunge să fie o lipsă teribilă de oameni *de-ai tăi.* De cei pe care i-ai iubit *tu.* De cei care i-au cunoscut pe oamenii pe care îi iubeați *amândoi.* De cei care îți cunosc tot trecutul.

Oamenii aceștia încep să fie culeși de moarte și sunt tare greu de înlocuit odată ce se duc. De la o vârstă încolo, poate fi greu să-ți faci noi prieteni. Lumea poate deveni singuratică și slab populată, oricât ar da pe dinafară de suflete tinere, proaspăt scoase din cutie.

Nu sunt sigură dacă ai început să ai deja senzația aceasta. Dar eu am avut-o. Și s-ar putea să o simți și tu într-o zi.

De aceea vreau să închei spunând că – deși nu îmi datorezi nimic și nu mă aștept la nimic de la tine – ai un loc prețios în inima mea. Și dacă simți vreodată că lumea începe să arate singuratică și slab populată și că ai nevoie de o prietenă nouă, te rog să-ți amintești că sunt aici.

Nu știu cât voi mai fi aici, firește – dar atâta timp cât rămân pe pământ, draga mea Angela, sunt a ta.

Îți mulțumesc că m-ai ascultat,
Vivian Morris

MULȚUMIRI

O mulțime de newyorkezi generoși (trecuți și actuali) și-au împărtășit experiențele pentru a mă ajuta să creez cartea aceasta.

Margaret Cordi, născută în Brooklyn – care mi-a fost o sclipitoare și iubită prietenă timp de treizeci de ani – m-a îndrumat în cercetare, m-a însoțit în toate vizitele de documentare, mi-a găsit surse și a corectat de mama focului paginile acestea într-un interval absurd de scurt. În plus, mi-a stârnit bucuria și entuziasmul legate de proiect când mă presau termenul-limită și stresul. Margaret: pur și simplu nu aș fi putut scrie povestea aceasta fără tine. Hai să lucrăm mereu la un roman împreună, bine?

Îi voi fi etern recunoscătoare Normei Amigo – cea mai splendidă și charismatică nonagenară din câte am cunoscut – pentru că mi-a povestit zilele și nopțile ei ca animatoare în Manhattan. Senzualitatea și independența fără rețineri ale Normei (și răspunsul ei imposibil de publicat la întrebarea mea „De ce nu ai vrut niciodată să te căsătorești?”) i-au permis lui Vivian să vină pe lume deplină și liberă.

Pentru mai multe informații despre lumea divertismentului newyorkez din anii 1940 și 1950, le sunt recunoscătoare și lui Peggy Winslow Baum (actriță), regretatei Phyllis Westermann (cantautoare și producătoare), lui Paulette Harwood (dansatoare) și minunatei Laurie Sanderson (păstrătoare a flăcării Ziegfeld[48]).

Pentru ajutor în înțelegerea și dezgroparea unei Times Square care nu va mai exista niciodată, David Freeland mi-a fost un ghid esențial și fascinant.

Observațiile pătrunzătoare și sensibilitatea lui Shareen Mitchell în ce privește rochiile de mireasă, moda și cum să te pui cu umilință în slujba mireselor stresate au modelat complet acest aspect al poveștii lui Vivian. Îi mulțumesc și lui Leah Cahill, pentru lecțiile de cusut și croitorie. Jesse Thorn mi-a fost contact de urgență neprețuit pentru întrebările despre stilul vestimentar masculin.

Andrew Gustafson mi-a deschis poarta către minunile Șantierului Naval Brooklyn. Bernard Whalen, Ricky Conte și Joe și Lucy De Carlo m-au ajutat să înțeleg viața unui polițist din Brooklyn. Clienții fideli de la D'Amico Coffee din Carroll Gardens m-au dus în cea mai viu colorată călătorie prin timp din câte v-ați putea imagina. Așadar, le mulțumesc lui Joanie D'Amico, Rose Cusumano, Danny Calcaterra și Paul și Nancy Gentile pentru că mi-au împărtășit poveștile lor. M-ați făcut să-mi doresc sincer să fi crescut în sudul Brooklynului pe vremuri.

Îi mulțumesc tatălui meu, John Gilbert (sublocotenent în rezervă, USS *Johnston),* pentru că m-a ajutat să surprind corect detaliile despre Marină. Îi sunt recunoscătoare mamei mele, Carole Gilbert, pentru că m-a învățat cum să lucrez de să-mi meargă fulgii și cum să rezist în fața greutăților vieții. (Niciodată n-am avut mai multă nevoie de așa ceva decât anul ăsta, mamă.) Le sunt recunoscătoare lui Catherine și James Murdock pentru competența cu care au editat textul. Mulțumită lor, cartea de față are cu cinci mii de virgule mai puțin.

Fără Divizia de Teatru Billy Rose a Bibliotecii Publice New York nu aș fi putut citi documentele lui Katharine Cornell, iar fără Katharine Cornell nu ar fi existat Edna Parker Watson.

Îi sunt recunoscătoare străbătușii mele Lolly, pentru că mi-a dat cărțile vechi cu Alexander Woollcott, care m-au orientat spre povestea de față. Dar mai întâi de toate, Lolly, îți mulțumesc că ai fost modelul pentru extraordinarul optimism, veselia și tăria care mă fac să-mi doresc să fiu o femeie mai bună și mai curajoasă.

Îi sunt recunoscătoare echipei mele extraordinare de la Riverhead – Geoff Kloske, Sarah Megrath, Jynne Martin, Helen Yentus, Kate Stark, Lydia Hirt, Shailyn Tavella, Alison Fairbrother și regretatei și iubitei Liz Hohenadel – pentru că mi-au publicat cărțile atât de sclipitor și de îndrăzneț. Le mulțumesc lui Markus Dohle și Madeline McIntosh pentru că au investit și au crezut în mine. Le mulțumesc și prietenilor și colegilor de la Bloomsbury – Alexandra Pringle, Tram-Anh Doan, Kathleen Farrar și Ros Ellis – pentru că au menținut totul atât de bine sub control pe malul celălalt al Atlanticului.

Dave Cahill și Anthony Kwasi Adjei: nu pot trăi fără voi. Sper să nu fie nevoie vreodată să o fac!

Le mulțumesc Marthei Beck, lui Karen Gerdes și Rowan Mangan pentru că au citit în ultimii câțiva ani mii de pagini scrise de mine și pentru că m-au luat sub imensa aripă protectoare a iubirii lor colective. Îi mulțumesc lui Glennon Doyle pentru că a stat la ușa mea atâtea nopți. Am avut nevoie de ea și îi sunt recunoscătoare.

Le mulțumesc dragelor mele surori-soții, Gigi Madl și Stacey Weinberg, pentru iubirea și sacrificiul lor într-o perioadă atât de grea, încărcată de durere și pierdere. Nu aș fi putut supraviețui anului 2017 fără voi.

Le mulțumesc lui Sheryl Moller, Jennie Willink, Jonny Miles și Anitei Schwartz pentru că au fost primii cititori entuziaști ai acestor pagini. Îi mulțumesc lui Billy Buell pentru că mi-a permis să-i folosesc numele fabulos.

Sarah Chalfant: ca întotdeauna, ești vântul din pânzele mele.

Miriam Feuerle: ca întotdeauna, sunt fericită să merg alături de tine.

În ultimul rând, un mesaj pentru Rayya Elias: știu cât de tare ți-ai dorit să fii aici, cu mine, cât am scris romanul. Nu-ți pot spune, iubita mea, decât că *ai fost.* Niciodată nu lipsești de lângă mine. Ești inima mea. Te voi iubi întotdeauna.

Portretul lui Elizabeth Gilbert de Timothy Greenfield-Sanders

Elizabeth Gilbert este autoarea binecunoscutei cărți de memorii *Mănâncă, roagă-te, iubește*, vândută în mai bine de 15 milioane de exemplare în toată lumea și tradusă în peste 46 de limbi, și a altor bestselleruri internaționale de ficțiune și non-ficțiune. Continuarea memoriilor ei, *Și am spus da*, a urcat direct pe locul întâi în lista bestsellerurilor *The New York Times*.

În seria de autor Elizabeth Gilbert au mai apărut:

Și am spus da: O poveste de iubire

Mănâncă, roagă-te, iubește

Lecții de magie

Semnătura tuturor lucrurilor

Războiul homarilor

Pelerinii

Ultimul bărbat american

UN ROMAN DELICIOS DESPRE GLAMOUR, SEX ŞI AVENTURĂ, DESPRE O TÂNĂRĂ CARE DESCOPERĂ CĂ PENTRU A FI OM BUN NU ESTE NEAPĂRAT NEVOIE SĂ FII FATĂ CUMINTE.

Elizabeth Gilbert se întoarce la ficţiune cu o poveste de dragoste aparte, pe fundalul lumii teatrului newyorkez din anii '40. Spusă într-un ritm alert, din perspectiva unei femei mai în vârstă care priveşte în urmă la propria tinereţe cu un amestec de bucurie şi regret, *Oraşul fetelor* explorează teme ca sexualitatea şi promiscuitatea feminină, dar şi idiosincraziile iubirii adevărate.

În 1940, Vivian Morris are 19 ani şi tocmai a fost dată afară de la Vassar College după o evoluţie dezamăgitoare în primul an. Părinţii, oameni cu stare, o trimit în Manhattan să locuiască cu mătuşa ei, care deţine Lily Playhouse – un teatru de varieté în centrul insulei. Acolo, Vivian face cunoştinţă cu un întreg univers de personaje neconvenţionale şi charismatice – animatoare mereu puse pe distracţie, un actor sexy, o mare doamnă a actoriei, un Don Juan scenarist, o administratoare strictă. Când Vivian comite o greşeală care provoacă un scandal profesional, noua ei viaţă se răstoarnă cu susul în jos, iar consecinţele le va înţelege de-abia ani şi ani mai târziu. În cele din urmă însă, toate acestea o vor face să vadă cu alţi ochi genul de viaţă pe care şi-l doreşte – şi genul de libertate de care are nevoie. Mai mult, experienţele tinereţii o vor conduce la iubirea vieţii ei, o iubire cu totul ieşită din comun.

„Pur şi simplu unul din cele mai bune romane pe care le-am citit în ultimii ani. [...] Un roman-bijuterie, sclipitor." —*Observer*

„Cuceritor şi captivant. Un roman mare în toate sensurile cuvântului." —*The Daily Telegraph*

„Ambiţios, extrem de îndrăzneţ." —*The Guardian*

„Un roman deopotrivă amuzant, dur şi incandescent." —*The New Yorker*

CITITA DE RADIO GUERRILLA

ISBN 978-973-50-6442-6

Lei

{1} Grup istoric de „colegii de arte liberale” exclusiv feminine din SUA: Barnard, Bryn Mawr, Mount Holyoke, Smith, Wellesley, Vassar (devenită mixtă în 1969) și Radeliffe (desființată în 1999).

{2} Melodie făcută celebră în 1939 de Glenn Miller, mare succes al epocii Big Bând.

{3} În original „dope fiend“, termen consacrat de Războiul contra Drogurilor, campanie lansată în anii 1930 de Biroul Federal pentru Narcotice al SUA, care a popularizat prin mesaje de interes public stereotipul dependentului infractor din zone urbane sărace.

{4} Oraș litoral de pe Rhode Island, cunoscut drept reședință de vacanță pentru elitele americane și locul unde si-au stabilit „Casa Albă de Vară” președinții John F. Kennedy și Dwight Eisenhower.

{5} Celebrități de cinema ale anilor 1930.

{6} Unul dintre capii mafiei italiene din America, numit Norocosul pentru că, până în 1936, a reușit să scape de pedeapsa cu închisoarea în ciuda celor 25 de arestări.

{7} „Butter-and-egg man“ era, în America interbelică, un bărbat venit la oraș cu intenția să cheltuiască mult pe petreceri; expresia provenea de la negustorii itineranți de unt și ouă care își cheltuiau câștigurile în baruri și a fost popularizată de o melodie a lui Louis Armstrong.

{8} După Prohibiție, statul New York a permis consumul de băuturi alcoolice de la vârsta de 18 ani, până în 1988, când vârsta minimă în toate Statele Unite a devenit 21 de ani.

{9} Protestanți anglo-saxoni albi (White Anglo-Saxon Protestants), acronim folosit, adesea cu sens derogatoriu, pentru elita financiară și socială a Statelor Unite, de cele mai multe ori provenită din familii influente din perioada colonială.

{10} Designer de costume american, laureată cu opt premii Oscar.

{11} Săli de spectacole din Manhattan.

{12} Membră a trupei de dans sincron The Rockettes, care evoluează la Radio City în anii 1930.

{13} Marcă de cafea instant decofeinizată.

{14} Baterist și compozitor de jazz, autorul primelor solouri de percuție înregistrate în scop comercial.

{15} Zonă din sud-estul Manhattanului cu locuințe sociale supraaglomerate, transformată rapid în cartier boem în perioada interbelică.

{16} Cartier ocupat în trecut de muncitori imigranți irlandezi, cunoscut pentru condițiile mizere (de unde și numele „Bucătăria iadului“) și care treptat s-a transformat într-un loc cu case scumpe populat de artiști, angajați de pe Wall Street etc.

{17} Zonă de pe latura estică a insulei Manhattan, locuită de-a lungul timpului de personalități notabile ca familiile Roosevelt, Kennedy și Rockefeller.

{18} In anii 1920, dezinfectantul Lysol era prezentat în reclamele din SUA ca metodă eficientă de îndepărtare a mirosurilor vaginale neplăcute, contracepție și dezinfecție, inclusiv în timpul travaliului. Efectele substanței agresive și toxice erau adesea grave.

{19} Club social din Manhattan, inițial rezervat doar bărbaților. Printre membrii inițiali s-au numărat William Kissam Vanderbilt și James A. Roosevelt.

{20} Boxeur american, deținător al titlului mondial la categoria grea între 1937 și 1949.

{21} Numele popular al unei legi intrate în vigoare pe 19 iulie 1940, prin care efectivul Marinei Statelor Unite se mărea cu 70%.

{22} Charles August Lindbergh, congresmen american între 1907 și 1917, se opusese vehement implicării SUA în Primul Război Mondial.

{23} Hackney Empire, sală de teatru londoneză construită în 1901.

{24} Nume dat generației de femei nonconformiste din anii ’20, care frecventau barurile de jazz și erau adeptele ultimei mode în materie de vestimentație, coafuri și emancipare sexuală.

{25} Canal din Brooklyn, pe atunci încă folosit intens pentru transportul de mărfuri și extrem de poluat.

{26} Actriță și cântăreață americană, distinsă cu cinci Globuri de Aur și un premiu Tony, renumită pentru imaginea ei publică distinsă.

{27} Corabia care i-a adus în Lumea Nouă pe primii puritani („Pelerinii“) englezi în 1620.

{28} De la National Security Agency, serviciul de informații american creat după intrarea SUA în Primul Război Mondial.

{29} Suburbie newyorkeză la nord de Bronx.

{30} Magazin de lux din Manhattan, orientat spre un public mai puțin tânăr.

{31} Al 99-lea primar al New Yorkului, republican și susținător al planului New Deal; în 1941, înainte de intrarea SUA în război, a devenit directorul Biroului de Apărare Civilă.

{32} Referire la zicala americană potrivit căreia luna martie „vine tare ca leul și pleacă blând ca mielul“.

{33} Darryl F. Zanuck (fost director de producție la Warner Bros) deținea, din 1935, funcția de președinte al studiourilor 20th Century Fox, al căror cofondator era.

{34} Barză (eng.); joc de cuvinte.

{35} *The New York Evening Graphic*, publicat între 1924 și 1932 și poreclit în acele vremuri „PornoGraphic“, a fost un ziar de scandal care a lansat

cariera lui Walter Winchell.

[36] Joc de cuvinte cu referire la Reno, oraș din statul Nevada unde, după ce a fost adoptată cea mai permisivă lege a divorțului din SUA, în 1931, mulți americani veneau pentru desfacerea căsătoriilor, chiar și de pe Coasta de Est.

[37] Bas-bariton apreciat în anii 1930-1940, implicat în Mișcarea pentru Drepturi Civile, antifascist și apărător al cauzei dreptății sociale, inclus pe „lista neagră McCarthy“ din cauza simpatiilor comuniste.

[38] Magazin general de lux.

[39] Suburbie newyorkeză, aflată la circa 20 km de centrul Manhattanului.

[40] Fondatorii unui mare lanț de magazine generale de lux din New York.

[41] Fondatorii unui mare lanț de magazine generale, înființat în 1887 și închis în 1987, care își lansase ramura newyorkeză în 1910; compania a cumpărat și a extins lanțul Saks.

[42] Unul din cele două parcuri private, împrejmuite, din New York; nu au dreptul la cheie decât locatarii clădirilor din jur, în schimbul unei contribuții anuale.

[43] Personalitate de televiziune și radio, considerat părintele talk-show-ului modern.

[44] În total, aproximativ șapte kilometri de la L'Atelier.

[45] Cea mai veche decorație existentă încă în SUA, acordată militarilor răniți sau uciși în luptă.

[46] Nume generic dat crainicelor japoneze de radio care transmiteau, în engleză, informații de propagandă (adevărate sau false) despre situația gravă a trupelor americane, pentru a demoraliza populația din SUA și militarii.

[47] Școală privată de fete din Upper East Side, care acoperă învățământul de la grădiniță până la clasa a XII-a.

[48] De la Ziegfeld Follies, serie de spectacole de revistă inspirate de Folies Bergère, produse la New York, între 1907 și 1931, de impresarul Florenz Ziegfeld.

Table of Contents

NEW YORK, APRILIE 2010	5
UNU	6
DOI	15
TREI	22
PATRU	43
CINCI	57
ȘASE	71
ȘAPTE	83
OPT	94
NOUĂ	97
ZECE	117
UNSPREZECE	131
DOISPREZECE	145
TREISPREZECE	156
PAISPREZECE	160
CINCISPREZECE	176
ȘAISPREZECE	188
ȘAPTESPREZECE	203
OPTSPREZECE	212
NOUĂSPREZECE	226
DOUĂZECI	244
DOUĂZECI ȘI UNU	253
DOUĂZECI ȘI DOI	259
DOUĂZECI Și TREI	276
DOUĂZECI ȘI PATRU	290
DOUĂZECI ȘI CINCI	301
DOUĂZECI ȘI ȘASE	309

DOUĂZECI ȘI ȘAPTE 322
DOUĂZECI ȘI OPT 332
DOUĂZECI ȘI NOUĂ 344
TREIZECI 365
TREIZECI ȘI UNU 378
TREIZECI ȘI DOI 392
TREIZECI ȘI TREI 403
MULȚUMIRI 409